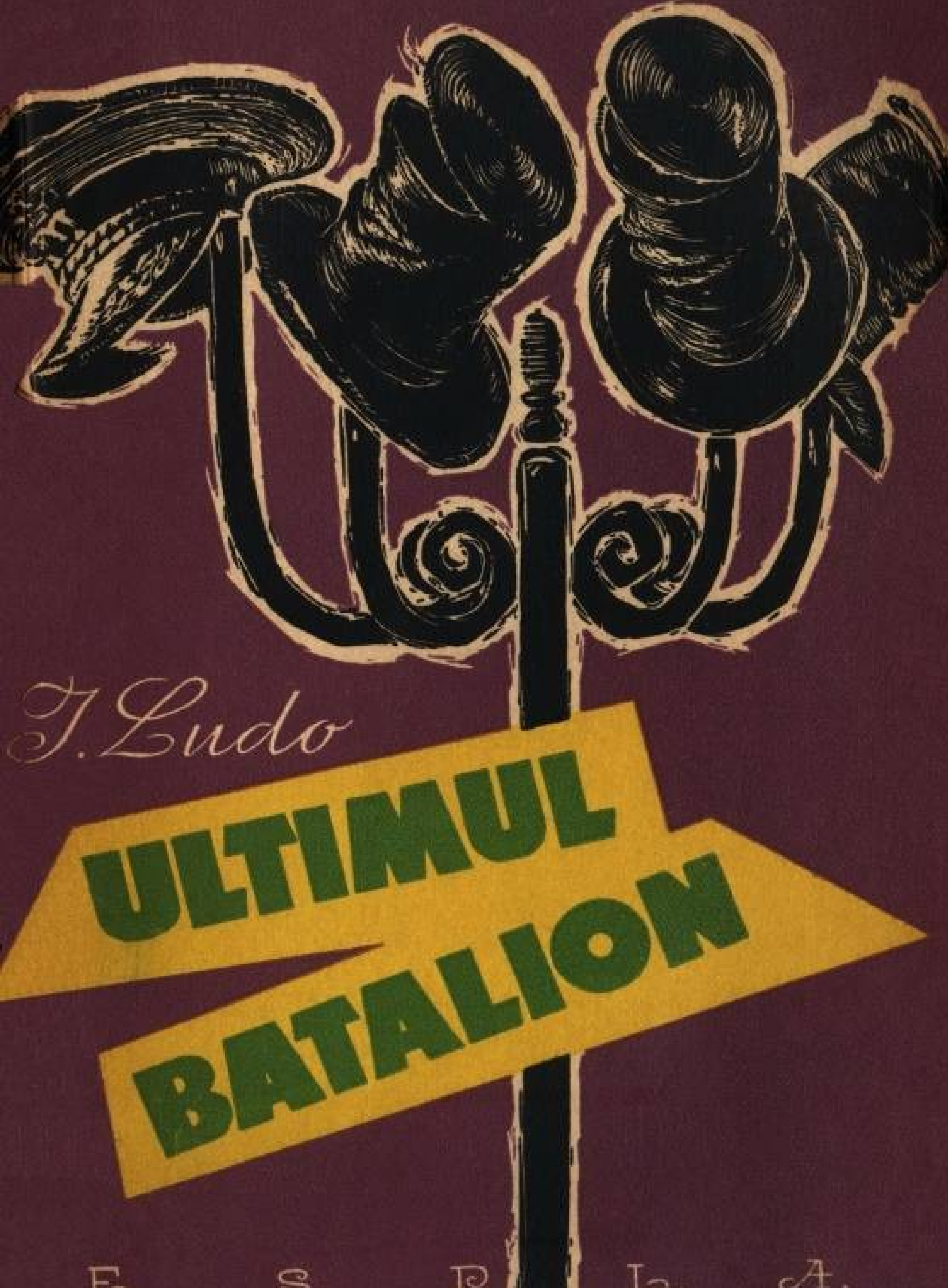

I. Ludo

ULTIMUL BATALION

E. S. P. L. A.

I. LUDO

PARAVANUL DE AUR

Volumul 5

ULTIMUL BATALION

Ediţia I

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

1960

Desene şi copertă: Eugen Taru

I

Mai întâi cântă cocoşul. Îndată după cocoş apăru soarele. După soare apărură iaurgiii. După iaurgii apăru ediţia specială a «*Globului*» cu trecerea Prutului. După ediţia specială a «*Globului*» apărură hingherii. Era ziuă! Totuşi Astromanda Nostradama nu se trezi. Continuând, cu zâmbetul ei feciorelnic, să se scarpine gingaş, sub pătură, din pricina ploşniţelor, ea mai plutea, fericită, printre aştrii plini de mistere, fără să audă, sau cel puţin să presimtă nişte bătăi insistente în uşă. Deşi băuse aseară cafea, Astromandei Nostradama nu-i trecuse prin minte să-şi citească în fundul ceşcuţei. Dacă o făcea, ar fi ştiut că va fi trezită în zori. N-a făcut-o şi nu se trezi decât numai când cel de afară, nerăbdător, începu să zgâlţâie clanţa. Astromanda sări jos din pat, îşi puse halatul şi orientată de vestitul ei dar de a ghici se strecură, prin bezna odăiţii ei de văduvă clarvăzătoare, până la uşă, fără să atingă făraşul – care fusese uitat aseară între dulap şi măsuţă – şi fără să răstoarne bufniţa de pe piedestalul ei pirogravat. Căscând, Astroraanda Nostradama dădu perdeluţa la o parte şi, buimăcită cum era încă de visurile ei în care se vedea înconjurată de regi şi de prinţi, se încruntă. Afară, pe preş, stătea

un individ nici scund, nici înalt, cu o pălărie până peste urechi, cu o cârpă răsucită ca o frânghie în jurul gâtului în loc de cravată şi cu o cămaşă pe care, în lumina de afară, se puteau distinge nenumărate urme foarte probabil de cremă de ghete, de pastă de dinţi, de ruj de buze, de negru de fum şi alte vopsele în culori la fel de vii şi de bizar îmbinate. Ce-o fi căutând zdrenţurosul ăsta aici? se întrebă Astromanda Nostradama. Dacă ar fi avut cărţile la îndemână, ea ar fi ghicit îndată despre ce este vorba. Dar, dezarmată cum era, deduse că individul acesta suspect n-a putut veni la o oră atât de matinală la ea, decât numai cu gândul s-o ucidă şi s-o jefuiască de banii pe care-i ţinea ascunşi sub saltea. Înfricoşată, Astromanda Nostradama îşi adună slabele ei puteri de văduvă şi strigă omului care stătea, totuşi, plin de cuviinţă, pe preş:

— Ia pleacă de aici, golane, că acuşi chem poliţia! Cum de îndrăzneşti? Te-ai îmbătat şi vii să scoli lumea cu noaptea în cap?

Dar cât ţipa, spaima o trezi cu desăvârşire pe madam Astromanda Nostradama. Împinsă de instinctele ei supranaturale, se mai uită o dată la individul de afară – şi pe obrazul ei se aşternu un zâmbet de bunăvoinţă nemărginită.

— O! exclamă ea, bucuroasă, ca şi cum golanul i-ar fi fost un vechi cunoscut.

Dar peste acest «o» amical, Astromanda Nostradama nu mai trecu. Stăpânindu-şi elanul, dădu uşa larg în lături, dar nu-i vorbi musafirului decât pe un ton de politeţă obişnuită:

— Vă rog să mă iertaţi că m-aţi găsit cam în *neglijé!*... Luaţi loc! Vin numaidecât!

Astromanda Nostradama ieşi cu direcţia înspre fundul curţii, unde se punea, fără îndoială, în contact cu forţele oculte, iar golanul, bâjbâind, găsi scaunul de lângă bufniţă, şi, închizând ochii spre a nu vedea bezna, se lăsă în voia gândurilor lui luminoase. De ast-noapte este vicepreşedinte de consiliu cu puteri de preşedinte, ministru de externe şi ministru al propagandei. De ast-noapte sunt doi conducători: generalul pe front şi el, aici, în spatele frontului. Generalul va comanda pe front soldaţi şi el va comanda aici conştiinţa neamului şi a ţării!... Puternică este armata acestei conştiinţe! Şi ce măreţ defilează! În cap vine fanfara, evident. Dar nu o fanfară obişnuită, compusă din tot felul de instrumente de vânt, ci numai din trâmbiţe:

trâmbiţe de drepturi şi trâmbiţe de veac. După fanfară, bat talpa, în pas de gâscă, trupele de elită din arma catapetesmei. Sunt multe şi variate regimentele de catapeteasmă. Catapetesme înălţate, catapetesme închinate, catapetesme dezrobite, catapetesme fulgerate, catapetesme împreunate. Şi mai sunt catapetesmele sufletului şi catapetesmele inimii şi catapetesmele ochilor şi catapetesmele neamului, în afară de catapetesmele verzi, sau galbene, sau albastre, sau trandafirii – catapetesme de toate culorile. În urma catapetesmelor trec, în rânduri strânse dar sprintene, batalioanele prăvalelor, popasurilor, pândarilor de stele, sfaturilor de istorie, porţilor de viaţă, podurilor de lume nouă, frunţilor de răsărit, plugurilor de jertfă. Vin, apoi, grelele care blindate ale permanenţelor neamului daco-tracic, pe care flutură, vesel, fanioanele răscrucilor de veac, pentru ca, în cele din urmă, să apară ariergarda, compusă din vitezele formaţiuni ale arcaşilor carpatici.

Este o armată modernă, dinamică, irezistibilă, care nu se poate compara cu niciuna din armatele care s-au înfruntat în cele opt mii de războaie câte a putut consemna până acuma istoria lumii. Şi-n fruntea ei păşeşte el! El, Ică!... El, noul conducător al ţării, care are mână liberă să-şi manevreze trupele de catapetesme, de prăvale, de răscruci de veac, cum va crede el că-i mai bine, numai să înfrângă pe inamic, la secunda fixată de marele Führer.

Un scurt hârşâit de chibrit îl anunţă pe viceconducător că forţele oculte s-au înduplecat să-l servească. Astromanda Nostradama ridică fitilul, îşi amestecă, tacticos, cărţile, îl întrebă pe client în ce lună s-a născut, şi când el o informă că în luna noiembrie, Astromanda Nostradama ghici îndată că golanul a apărut pe lume în zodia săgetătorului şi începu să-i dezvăluie destinul:

— Cel ce se va naşte în această zodie va fi cu mintea bună şi cu socotinţă, înţelept, cucernic, iubitor de chipul cel duhovnicesc, drept, smerit, ruşinos şi norocos. Sfătuitor bun, de răul nimănui nu se bucură. Frumos la stat şi la obraz, minunat va grăi, va fi tare în putere, bun la minte şi socotit la faptă. De va trece de treizeci şi trei de ani, va ajunge la şaptezeci şi opt.

— Mulţumesc! zise Ică şi se ridică.

— Nu se cade să mulţumeşti! strigă Astromanda Nostradama,

înfricoşată de răzbunarea forţelor oculte, cărora nu le place să treci peste regulamentele lor.

Ică, intimidat, întinse Astromandei Nostradama un pumn de bancnote de câte cinci sute şi o mie de lei. Cuprins de un vârtej care o atrăgea din răsputeri spre duşumea, Astromanda Nostradama, totuşi, mai avu prezenţa de spirit să apuce banii cu ambele mâini şi să-i spună golanului, cu privirea aceea irezistibilă pe care o folosea numai în interesul inimii ei, de la vârsta de şaisprezece spre al şaptesprezecelea an:

— Mulţumesc!

Dar Ică o şi luase la goană, grăbit cum era să apuce tramvaiul, ca să se poată aşeza cu un sfert de ceas mai de vreme pe scaunele lui de preşedinte de consiliu, de ministru de externe şi de ministru al propagandei – dar tot atât de grăbit să-şi limpezească pe hârtie o idee de ofensivă zdrobitoare contra inamicului: generalul-conducător Ion Antonescu. De dimineaţă i se învălmăşeau frazele în minte, dar acuma, după ce a consultat-o pe vechea lui amică Astromanda Nostradama, ele parcă începeau să se aşeze în front, ceva mai disciplinate. Generalul!... Acum va trebui să dea generalului nostru o lovitură, de să-i ia minţile pentru vecie! Generalul! L-a făcut dumnezeu din piatră şi din fulger! Măi-măi! Numai din piatră şi din fulger e făcut generalul!... Sar scântei din generalul nostru!... Parcă îl vezi! Abia te atingi de generalul-piatră şi ţâşnesc fulgerele din el!... Mare minune să nu-l apuce damblaua de emoţie, pe general! Din piatră şi din fulger!...

Auzi ce noroc pe capul generalului să-i vină lui Ică o asemenea imagine! Din piatră şi din fulger, generalul nostru! Neam de neamul lui n-a scăpărat fulgere!

Sau, mai ştii!... Poate mă-sa!... Acu, să văd mai departe!... Da!... în ochii lui de oţel stă, ca un arc întins, destinul aprig al unui neam în luptă!... Ochi de oţel! Să-i zicem şi ochi de oţel! Dacă trebuie, trebuie!... El e Conducătorul!... Să vedem mai departe!... În surâsul lui ca o floare, privind spre soare!... Hait!... Am început să fac şi poezie!... Generalul e o floare care priveşte cu ochii lui de viţel la soare! Surâs ca o floare, privind spre soare!...

O să se strice lumea de râs! Dar n-are a face!...

Chestia e să fie mulţumit generalul! Şi generalul va fi încântat!... Tot nu merge priceperea lui în poezie mai departe de

versurile astea!... Surâsul lui ca o floare, privind spre soare!... Generalul! Generalul nostru în versuri oficiale!... Aici Ică îşi aminti de cele ce i-a povestit nu de mult ministrul Italiei: unul din cei mai înalţi demnitari ai lui Mussolini a primit din partea unui poet oferta de a-i pune discursurile în versuri!... Ideea ar trebui pusă în practică spre bucuria tuturor oamenilor politici!... Acu, ce mai zicem?... Ni l-a dat dumnezeu la răscruce de veac!... Ar fi fost culmea să uit tocmai asta! Generalul nostru fără răscruce de veac! Mujdei fără usturoi!... Şi altceva?... Altceva-i asta: ni l-a dăruit destinul, atunci când catapeteasma neamului începuse să se prăbuşească, pentru ca s-o rezeme cu toată puterea făpturii lui neobişnuite!

— Biletul!... Hei, ăla de colo!... Biletul!... Eşti surd?

Dintr-un grup de tineri porni un glas vesel:

— Lasă-l, nene, în pace! Ce-i ceri bilet? Are atârnament!

Ceilalţi râseră cu toleranţă. Numai taxatorul continua să fie indignat:

— Are pe dracu!... E jmecher! Cunosc eu de-al de ăştia, jmecherii!... Îi ceri bilet şi, când nu mai are încotro, sare jos din tramvai!

Adevărul era că Ică n-auzise. Gândurile lui toate lucrau să găsească un sfârşit poemului închinat lui Antonescu. Destul de stânjenit că toţi pasagerii din tramvai se hlizesc la el cu gura până la urechi, Ică îşi trase pălăria peste ochi şi întinse banii, pentru bilet, fără să scoată o vorbă. Dar taxatorul făcu operaţia încetişor, ca să aibă timp să-i predice munca şi cinstea.

— Aşa sunt unii! zise el celorlalţi călători. Numai de furtişaguri se ţin. În loc să muncească, se îndeasă toată ziua în tramvaie... Poate ştii dumneata de ce se îndeasă atâta în tramvaie!... Barem de ar plăti!... Dar aşa...

Lui Ică îi venea să moară de ruşine. Dar pentru a nici el nu ştia câta oară de când o frecventează pe Astromanda Nostradama, ruşinea făcu loc mulţumirii: găsise sfârşitul!... Să moară de ruşine. Ei şi!... A muri pentru generalul Antonescu este o onoare!

* * *

Directorii întregii prese din capitală erau adunaţi la prezidenţie, unde fuseseră convocaţi de către noul vicepreşedinte de consiliu, noul ministru de externe şi noul ministru al propagandei. Deşi programele foilor lor erau foarte

diverse şi foarte adverse – întrucât unele erau, precum se putea afla din subtitlurile lor, «ziare de atitudine», în timp ce altele erau, dimpotrivă, «ziare de convingere», ori «ziare de intransigenţă», ori «de luptă», ori «de cinste», ori «de adevăr» şi aşa mai departe – toţi conducătorii opiniei publice erau însufleţiţi de aceeaşi neînfricată hotărâre de a isprăvi cu Rusia până în zece zile. Când Ică apăru, orice urmă de îndoială dispăru din sufletul lor: vor învinge. Ică era irezistibil. Cu obrazul lui proaspăt ras, mărginit sus, pe tidvă, de o freză trecută, fir cu fir, prin briantină, şi jos, sub bărbie, de un guler de o albeaţă orbitoare, care aducea servicii de neuitat cravatei lui japoneze, Ică radia optimism, curaj şi forţă invincibilă. Vom învinge! îşi ziseră, în cor mintal, directorii presei, indiferent dacă reprezentau ziare de atitudine, sau de convingere, sau de intransigenţă – şi se dezlănţuiră în aplauze frenetice. Tolerant, Ică lăsă pe reprezentanţii opiniei publice să bată, liber, din palme, pentru că nimic nu poate place mai mult unui om care iubeşte libertatea cum o iubea el decât să audă, de îndată ce-şi face el apariţia, cum i se bate, liber, din palme – şi, după ce vijelia trecu, vorbi:

— Domnilor, lupta noastră de astăzi este în serviciul comandat al strămoşilor, al tradiţiei misionare, al dreptăţii şi al demnităţii nepieritoare din prag de veac. De la poruncile ei nu ne putem abate fără a risca prăvala veacurilor de veac, în care, sub catapeteasma strămoşilor, sclipeşte, printre pravilele demnităţii şi rolul misionar cu care am fost învestiţi de predestinul nostru geografic, biologic, politic şi istoric, omul providenţial, generalul Antonescu. Suntem popor de ţărani. Suntem înfipţii pământului! Suntem croiţii strămoşeştilor vitejii daco-romane. Suntem neclintiţii imperativelor civilizaţiei. Dar suntem aliaţii marii Germanii, în fruntea căreia, sub catapeteasma germanică, apare chipul de zeu al noii credinţe, Führerul Adolf Hitler. Or, domnilor, am mândria să vă anunţ că marele Führer a făcut conducătorului nostru onoarea de a-l numi comandantul armatelor, nu numai române, dar şi germane, pe frontul de sud, onoare care se revarsă, ca prag de temei, sub catapeteasma victoriei ce va să vină, peste mângâierile de veac, asupra ţării întregi şi întregului neam românesc!

La cuvintele lui Ică, toţi cei de faţă: un Stănică Popescu, un Serafim Mărunţelu, un doctor Sarailie, un Ionescu Ciurcheni, un Rică Precup, se simţiră smulşi din pământ şi proiectaţi în văzduh.

Ică-i croia bine pe toţi aceşti croiţi ai strămoşeştilor vitejii daco-romane, pe toţi aceşti înfipţi ai pământului. Ică era un înfipt!

— Domnilor! vorbi Ică iar, pipăindu-şi necontenit cravata, de teamă să nu devieze înspre o direcţie care ar putea dezavantaja personalitatea lui de triplu factor de răspundere în această răscruce de veac. Nu uitaţi, domnilor! Führerul, care a lucrat până azi, prin Germania, numai pentru Germania, de aci înainte lucrează pentru omenirea întreagă, dar în primul rând pentru Europa şi în primul rând pentru ţara noastră românească! Domnilor, vă rog lăsaţi la o parte toate neînţelegerile care azi vă despart şi explicaţi, în cea mai frăţească armonie, neamului nostru românesc ce onoare ne-a făcut marele Führer!

Deşi copleşit de emoţie, Serafim Mărunţelu îndrăzni să întrebe:

— Mă iertaţi, vă rog, domnule vicepreşedinte, nu cumva jignim armata germană? Pentru noi, armata germană nu este o armată străină. Noi şi armata germană suntem fraţi!

— Este adevărat ceea ce spune domnul Serafim Mărunţelu! răspunse, prompt, Ică. Noi şi armata germană suntem fraţi! Dar, vă rog, domnilor, scrieţi aşa cum vă spun! Azi nu-i timp să facem sentimentalisme inutile.

De azi noapte suntem în război. Şi-n război, domnilor, primul bun pe care trebuie să-l apere atât cei de pe front, cât şi cei din spatele frontului este onoarea. Căci, domnilor, dacă nu vom preţui astăzi, aşa cum se cuvine, onoarea pe care ne-o face Führerul de a-l numi pe generalul nostru conducător comandant al armatei româno-germane de sud, generaţiile viitoare, în veacurile cele mai îndepărtate, ne vor cere socoteală, domnilor! Vă mulţumesc!

Se înclină, ieşi şi se îndreptă spre biroul lui, cu gândul să aştearnă pe hârtie tot ce lucrase pentru general, în tramvai, dar Serafim Mărunţelu se repezi după el.

— Coane Ică! Apropo de socoteală! Te-am ascultat şi mi-a trecut prin minte ceva – cum ziceai dumneata: demn de înălţimea momentului. O să-ţi placă! Ce ar fi să arăt ţării că istoria lumii, aşa cum a hărăzit lui Adolf Hitler pe mareşalul Goering, tot astfel, în minunata ei desfăşurare, a scos în calea generalului Antonescu pe profesorul Ică Antonescu!... E drept şi cinstit, coane Ică! Măcar atâta lucru ţi se cuvine!

Ică zâmbi cu înţelegere:

— Că măcar atâta lucru mi se cuvine, cred şi eu!... Că e drept şi cinstit, nici vorbă că este şi drept şi cinstit!... Dar vezi să nu fie prea scump, Mărunţelule dragă!

* * *

După ce, ca ministru al propagandei îl isprăvi pe «generalul nostru», Ică, ministrul propagandei, vru să se aşeze pe scaunul ministrului de externe, dar fu împiedicat de directorul lui de cabinet care-i aduse corespondenţa.

— Citiţi asta, domnule vicepreşedinte! îi recomandă el lui Ică o gazetă.

— *Huf-vu-do-tads-bla-det!* silabisi Ică titlul. A! Din Finlanda?... Unde-i extrasul?

Ică luă extrasul din mâna subalternului său. Era un rezumat al unei conferinţe despre ţăranca română. Ică văzu semnătura şi-şi aminti de autor. Venise aici prin mai şi Ică îl primise cu toată atenţia cuvenită unui aliat. După ce-l trimise cu un funcţionar superior de la propagandă să se plimbe câteva zile pe Valea Prahovei, spre a face cunoştinţă cu peisajul şi cu bogăţiile ţării, Ică-i organizase o seară românească, cu mititei, cu ficăţei, cu momiţe, cu creieri, cu vin de Cotnar, cu lăutari şi cu o selecţie de doamne şi domnişoare din cea mai distinsă pătură a Patronajului, în cele mai frumoase şi mai reprezentative costume naţionale.

La toast, Ică se adresă finlandezului:

— Şi toate aceste frumuseţi (Ică arătă spre doamnele şi domnişoarele care-l ascultau, modeste, cu ochii în fundul paharului) toate aceste podoabe ale ţării, toate bogăţiile acestea, atât de originale, ale poporului nostru român de ţărani, care timp de două mii de ani a ţinut piept cu vitejie năvălirilor barbare, vor bolşevicii să ni le distrugă! Du-te acasă la dumneata, domnule, şi povesteşte poporului finlandez tot ce ai văzut pe la noi, pentru ca opinia publică finlandeză să-şi dea seama ce lovitură de moarte ar fi pentru noua ordine europeană dacă noi n-am feri, cu piepturile noastre româneşti, continentul de o invazie a asiaticilor.

Apoi, îi dădu finlandezului bani ca să ajungă cât mai degrabă acasă în interesul cauzei sfinte.

— Prin urmare a scris! reflectă Ică. Ia să văd!

Citi şi se arătă mulţumit.

Fiecare ţărancă română, zicea finlandezul, fiecare fată pe care o întâlneşti pe drum poartă câte un costum care te atrage din punctul de vedere artistic. Femeia de la ţară, în România, nu poartă nici chiar în timpul săptămânii îmbrăcămintea banală pe care o întâlneşti aproape pretutindeni, în restul Europei. Priceperea femeii române şi gustul ei artistic se dovedesc nu numai în ce priveşte vestmintele. Toată casa ei este un mic muzeu de ţesături.

— Este un finlandez deştept! făcu Ică. Vede lucrurile adânc şi departe. Va trebui să-i mai trimit nişte bani!... Mai e ceva?

— Asta! răspunse directorul de cabinet, întinzându-i un plic.

Ică luă plicul pe care se găsea un text imprimat. La fiecare cuvânt pe care-l citea, Ică ridica ochii, nedumerit, spre subalternul lui:

— «Pentru deplină sănătate, folosiţi mereu ceaiurile medicinale recolta 1941. Consultaţi tabloul de plante în sfaturile de întrebuinţare şi consumaţi-le cu încredere. „Muşeţelul”, depozit Bucureşti, calea Plevnei 21, tel. 6.90.41»... Ce-i asta, dragă?... Ce mă interesează o o reclamă pentru ceaiul de muşeţel!

— Nu-i ceai de muşeţel, domnule preşedinte! făcu directorul de cabinet. Este un camuflaj comunist. Citiţi textul din plic.

— Iar? se învineţi Ică.

De când se află la cârma destinelor ţării – şi el şi generalul şi Belciug şi Drojdieru, toţi, numai cu bolşevicii au de luptat. Că ăsta era şi rostul venirii lor la putere, se înţelege. Dar nici aşa, ca bolşevicii să nu-i dea nici lui, nici celorlalţi răgaz să răsufle o secundă, nu şi-ar fi închipuit Ică. Mereu manifeste bolşevice, mereu benzi de hârtie cu lozinci bolşevice, mereu broşuri eu coperte inofensive, dar cu conţinut bolşevic, mereu alte grupări bolşevice care lucrează pe ascuns. Degeaba a fost pusă toată poliţia în picioare să pună mâna pe vinovaţi. Poliţia aresta, închidea, tortura, ucidea, dar toată prigoana asta parcă prindea bine bolşevicilor: se înmulţeau şi deveneau din ce în ce mai îndrăzneţi... Şi acuma iată şi «Muşeţelul»...

— Poţi să pleci! zise Ică funcţionarului său şi se apucă să citească «Muşeţelul».

Ce muşeţel, ce muşeţel! «Hoardele fasciste au prefăcut satele şi oraşele din Basarabia, Bucovina şi Ucraina în ruină, au răpit tot avutul populaţiei paşnice, până la ultima bucăţică de pâine, au

omorât copii, femei şi bătrâni, au sfârtecat şi au împuşcat femei, după ce le-au siluit... Poporul român nu poate fi înşelat de faptul că Hitler a permis guvernului trădător al lui Antonescu şi al ciocoilor refugiaţi anul trecut să jefuiască şi să asuprească popoarele acestor provincii asuprite, pentru interesele fascismului german... Din ordinul lui Hitler, Antonescu continuă să trimită armate noi, care să ia locul sutelor de mii de români morţi şi răniţi, armate care vor fi şi ele nimicite în războiul tâlhăresc al sângeroşilor fascişti germani împotriva Uniunii Sovietice. Banda trădătorului Antonescu a amăgit poporul cu o „victorie uşoară prin războiul fulger” al lui Hitler. Însă poporul român este aruncat într-un război crâncen şi de lungă durată, care îl ameninţă cu distrugerea...»

Ce muşeţel, ce muşeţel! reflectă Ică, după ce află tot ce spuneau bolşevicii despre ceaiurile lor medicinale, bune pentru asigurarea unei «sănătăţi depline»... Dar, curios! Ică nu mai era vânăt la faţă!... Furia îi dispăruse!... Era numai preocupat. «Muşeţelul» îl impresionase. Desigur că acest «Muşeţel» cuprinde idei la care nu poţi răspunde decât cu un zâmbet. De pildă, că «în Anglia, în America, în toate ţările democratice clasa muncitoare îşi manifestă solidaritatea faţă de eroicul popor sovietic, împotriva hitlerismului, prin întruniri şi manifestaţiuni grandioase»... Mă rog! Dacă muncitorilor englezi şi americani le face plăcere, acasă la ei, să ajute Rusia cu întruniri şi manifestaţii, să le fie de bine patronilor lor! Iar dacă în Franţa, în Belgia, în Norvegia, în Polonia muncitorii fac greve, se vor astâmpăra repede. Nu degeaba se află armata lui Hitler acolo!

E drept că mai sunt în acest «Muşeţel» şi idei pe care nu le poţi primi doar cu un zâmbet, ci cu mitraliera. Nu e vorba numai de injuriile cu care e plin «Muşeţelul»: «hoardele fasciste», «călăul Antonescu», «guvernul trădător al lui Antonescu»... Sunt obrăznicii care ele însele merită gloanţe. Dar bolşevicii nu se opresc la invective, ci se dedau la instigaţii, pentru care moartea ar fi mai curând o răsplată, decât o pedeapsă. După ce fac agitaţii pentru «crearea – cum zic ei – a unui front unic naţional al poporului român» împotriva generalului şi a lui Hitler, asmut lumea să saboteze industria de război, transporturile de trupe, arme şi muniţii pentru frontul de răsărit, să alunge din ţară pe ocupanţii hitlerişti, să răstoarne guvernul şi regimul, să aresteze şi să pedepsească pe membrii guvernului şi să încheie pacea cu

Uniunea Sovietică şi împreună cu ea să lupte împotriva lui Hitler.

Dar nu asta a găsit Ică în acest «Muşeţel», demn a fi examinat mai atent. Lucrurile acestea nu trebuie examinate!... N-ai ce examina!... Crima e crimă. Şi crimele, mai cu seama în timp de război, trebuie judecate sumar şi criminalii exterminaţi tot sumar!... Nu examinaţi!.. Bolşevicul nu-i om să fie examinat! În bolşevic trebuie să tragi, fără niciun examen!... Lucrul acesta îl ştiu toţi cei care trebuie să asigure ordinea şi siguranţa statului. Aşa că pe Ică asemenea ceaiuri de muşeţel nu-l sperie. Cu o poliţie bună – şi e bună! — cu o Siguranţă generală a statului şi mai bună şi, orice s-ar zice, este mult mai bună! — cu un serviciu secret de informaţii incomparabil mai bun – şi este incomparabil mai bun! — plus Gestapoul, plus Abwehrul, plus Geheimdienstpolizei-ul, plus cele cinci, zece, cincisprezece, douăzeci – exact nimeni nu poate şti câte – servicii secrete germane. Ică n-are de ce să se teamă. Până la urmă, niciun bolşevic nu va scăpa teafăr.

Prin urmare, ceea ce-l făcea pe Ică să fie atât de preocupat era cu totul altceva: găsise în «Muşeţelul» o idee interesantă. Neverosimil de interesantă, atât de perfect răspundea ea la o mică, micuţă problemă, care-şi scotea, timid, căpşorul, în cel mai secret compartiment al sufletului său împărţit în atâtea şi atâtea compartimente.

Oricât de greu îi venea să şi-o mărturisească, dar Ică nu credea în răsplata de apoi. De felul lui era un om cu frica-n dumnezeu... Altminteri nici nu s-ar duce atât de des la madam Astromanda Nostradama... Dar era şi avocat!... Pe dumnezeu îl iubea şi-l stima, dacă stima ar putea adăuga ceva la dragostea lui, pentru că pe dumnezeu îl cunoştea mai de mult. Era şi drept şi bun şi puternic – şi Ică avea o slăbiciune deosebită pentru cei şi drepţi şi buni şi puternici! Să fi vrut să-i caute lui dumnezeu un cusur, nu putea!... Când omul n-are cusur, n-are!... Din partea lui dumnezeu, deci,
Ică nu se putea aştepta la nicio surpriză dezagreabilă. Ce surpriză ai putea avea de la dumnezeu, care este cinstea în persoană!... Pentru că Ică a uitat să vi-o spună: dumnezeu este şi drept şi bun şi puternic – şi foarte cinstit! Are acest dumnezeu, colo, sus, în cerurile lui unde se bucură de o atotputernicie pe care Hitler, Mussolini, Caudillo şi Conducătorul n-au făcut decât să i-o imite, aici pe pământ, are acest dumnezeu, colo, sus, în

ceruri, nişte registre uriaşe, de să nu le poţi cuprinde cu ochii... şi-n registrele alea îţi trece tot binele pe care l-ai făcut cât ai trăit, pentru ţară. Atâta ai lucrat, atâta ai de încasat!... Şi cât ţi se cuvine, atâta-ţi dă!... Ba, după câte zic unii care ştiu cum se petrec lucrurile în rai, dumnezeu îţi mai dă şi ceva pe deasupra! Nici nu-i de mirare!... Când omu-i om, s-a isprăvit!... Şi cu un asemenea om, Ică s-ar prinde să lucreze cu ochii închişi. Ar fi perfect liniştit. Aşadar, e bine!... Adică, ar fi bine, dacă afacerea aceasta n-ar avea şi un mic neajuns. Tu dai tot ce ai: tinereţe, talent, energie, curaj, fantezie, dragoste de neam şi de ţară, aici, pe pământ – şi el te răsplăteşte colo, în rai! Aici, nu-l poţi prinde pe dumnezeu! Până aici dumnezeu nu coboară!... Aici poţi sta de vorbă numai cu trimisul lui dumnezeu. Şi cine-i trimisul lui dumnezeu?

Hitler!

Lui Ică i se puse un nod în gât. Hitler!... Hitler, reprezentantul lui dumnezeu pe pământ!... Să mă ierte ăl-de-sus, dar dacă reprezentantul lui dumnezeu pe pământ arată aşa cum arată, nu trebuie să fii o madam Astromanda Nostradama ca să ghiceşti cum arată însuşi dumnezeu în carne şi oase! Hitler, contabilul lui dumnezeu pe pământ!... Să te prezinţi în faţa lui Hitler – bineînţeles dacă Hitler va fi atât de detreabă să te primească! — şi să-i spui: Mărite împărate, fă-mi socoteala!... N-apuci să isprăveşti, că Hitler te-a şi înghiţit. Numai un general Antonescu, generalul nostru Ion Antonescu, poate crede în contabilul lui dumnezeu pe pământ! Dar nu Ică! Ică e avocat! Şi Ică ştie că Hitler nu-i decât un şnapan, ca toţi şnapanii ăia de duzină, care, cum te simt că eşti prost, îţi vând zăpada de anţărţ, convinşi că tu ai s-o cumperi şi o să te mai şi simţi fericit că ai pus mâna pe un chilipir! Ică nu-i generalul. Generalului nostru, Hitler îi poate vinde şi toate pieile de cloşcă din Zanzibar. În generalul nostru, Hitler a găsit ce-i trebuie: un fraier! Dar Ică nu-i fraier! Toată fiinţa lui de avocat se zbârleşte la gândul că ar putea fi socotit fraier. Ică ştie că Hitler, în prima zi după ce va înfrânge Rusia, va trece România în proprietatea Marelui Reich. Cine-şi face iluzii că Hitler îşi va aminti că România i-a fost aliată, că atâţia soldaţi români îşi vor fi vărsat sângele pe front alături de soldaţii nazişti pentru izbânda cauzei comune, este un romantic. În ceasul victoriei, Hitler va uita tot. Şi dacă se va găsi cineva – cine? să-i amintească de Conducător, îi va râde în nas. Conducător? La ce

bun acest Conducător? Bun a fost numai cât a trebuit să ţină războiul. Hitler vroia să dea românilor iluzia că războiul antisovietic este războiul românilor. Pentru un război al românilor, Hitler avea nevoie de un român comandant al oastei române. Şi a găsit în Antonescu tocmai ceea ce-i trebuia: un militar pe cât de prost şi slugarnic, pe atât de sângeros antibolşevic şi antisovietic, căruia i se pot încredinţa, fără grijă, toţi bolşevicii din ţară. Dar după victorie, când nu va mai rămâne nici urmă de bolşevici? Ce-i trebuie lui Hitler, după victorie, un conducător român în România? E doar la mintea oricui că după victorie nu va mai fi nevoie, într-o Românie anexată şi germanizată, de niciun fel de conducător român. Are el, Hitler, destui nazişti de cea mai curată rasă teutonă, antrenaţi în profesia de Gauleiteri, care abia aşteaptă în anticamera cancelariei lui să le facă un semn, ca să ia în primire cutare ţară inamică învinsă, ori cutare ţară aliată anexată. Nicio diferenţă nu va face reprezentantul lui dumnezeu pe pământ între una sau alta din ţările acestea! Să se termine numai războiul cu Rusia Sovietică şi Hitler le va declara pe toate – aliate sau inamice, claie peste grămadă – ţări învinse şi le va trata pe toate ca ţări ocupate. Iar dacă aşa se vor petrece lucrurile după victorie cu ţara şi cu conducătorul ei, ce soartă îl aşteaptă pe Ică? N-are nevoie Hitler de general, să aibă el nevoie de un Ică! Nu! Într-adevăr! Să fim serioşi! Ce va face Hitler cu Ică după victorie?

Ceea ce face Hitler cu toţi cei care au avut vreun amestec în conducerea cutărui sau cutărui stat: ori îl va împuşca imediat, ori îl va interna într-un lagăr de concentrare, de unde în niciun caz nu va ieşi viu. Poate accepta Ică acest viitor?

N-ar mai fi Ică. Ică este încă tânăr. Are numai treizeci şi şapte de ani – şi Astromanda Nostradama i-a spus-o, de atâtea ori, în mod categoric: dacă va trece de treizeci şi trei de ani, va trăi până la şaptezeci şi opt. Şi ăsta-i marele necaz al lui Ică: sus, colo, în ceruri, însuşi dumnezeu a hotărât ca robul lui, Ică, să moară la şaptezeci şi opt de ani – şi aici, Hitler, reprezentantul lui dumnezeu pe pământ, să-l omoare la treizeci şi şapte! De ce, oameni buni? Unde-i dreptatea? Să mori la treizeci şi şapte de ani, când ai trecut de treizeci şi trei! De ce să-i fure Hitler patruzeci şi unu de ani?... Nu! Ică refuză să moară!... Ică vrea să fie ascultător cu destinul!... Destinul a decis că dacă Ică trece de treizeci şi trei de ani, trebuie să trăiască până la şaptezeci şi

opt... Trebuie... şi va trăi!... Cât zice destinul că este dator să mai trăiască, atât va trăi! Patruzeci şi unu de ani? Patruzeci şi unu de ani să rămână!... Dacă zicea patru sute zece ani, ar fi fost patru sute zece ani!... Şi dacă i-ar fi spus numai patruzeci şi una de zile, ar fi fost patruzeci şi una de zile! Cât porunceşte destinul, atât va trăi! Aşa că Ică are dreptul legal de a trăi încă patruzeci şi unu de ani!...

Să mai trăiască încă patruzeci şi unu de ani! Să trăiască!... Dar unde? Aici?

Aici, nu-l va lăsa Hitler. Atunci, unde?

Prin străinătăţi!

Ică bău un pahar de apă şi, ceva mai întremat, îşi zise:

— Va trebui, aşadar, să fug din ţară, când ţara va ieşi victorioasă din războiul cu bolşevicii, spre a-mi împlini destinul care-mi reclamă să trăiesc încă patruzeci şi unu de ani. Să trăiesc!... E splendid să mai trăiesc încă atâţia ani!... Dar se pune o nouă întrebare: să trăiesc... din ce? De unde iau eu averea care-mi trebuie, ca să pot trăi omeneşte, printre străini, încă patruzeci şi unu de ani?

Desigur că oricare alt muritor de rând, dacă ar fi fost pus în faţa unei atât de tragice probleme de viaţă, s-ar fi sinucis! Să fii silit, pe de o parte, să fugi din ţară – şi pe de alta, să mai trăieşti – şi să mai trăieşti şi omeneşte – încă patruzeci şi unu de ani, fără să ştii din ce să trăieşti, este înspăimântător! Mai bine te spânzuri! Este singura ieşire înţeleaptă din acest teribil impas!

Înţeleaptă, dar nu pentru Ică! Ică nu era numai un tânăr nespus de dinamic. Ică era ceva mai mult decât atât: Ică era şi avocat. Ică era, deci, un tânăr avocat nespus de dinamic. Unul din acei mari avocaţi nespus de dinamici care puneau, la această răscruce de veac, temeliile noii ordini europene. Astfel că, Ică, înainte de a fi întrebat: din ce – îşi avea pregătit şi răspunsul. Cum din ce să trăieşti omeneşte încă patruzeci şi unu de ani, printre străini?

Din ceea ce este cinstit să trăieşti: din război! Munceşti pentru război? Trebuie să trăieşti din război!

Pentru cineva care trebuie – trebuie, pentru că aşa-i impune zodia Săgetătorului! — să mai trăiască încă patruzeci şi unu de ani, nu se putea găsi o soluţie mai justă. Războiul! Fireşte! Războiul!... Cu războiul poţi agonisi exact atât cât îţi trebuie ca să trăieşti omeneşte încă patruzeci şi unu de ani. Războiul!

Bineînţeles, o singură condiţie trebuie să i se pună războiului: să ţină.

Dar asta-l şi făcea pe Ică să privească «Muşeţelul» cu alţi ochi decât a privit toate manifestele bolşevice de până acuma şi să recitească – pentru a câta oară! — în special cuvintele care, mai mult decât toate, făceau să palpite acea micuţă problemă, care începuse să-şi scoată căpşorul de aseară, în cel mai secret compartiment al sufletului său... «Poporul român este aruncat într-un război crâncen şi de lungă durată...»

Va ţine războiul, sau nu? După proorocirile euforice ale lui Serafim Mărunţelu, Rusia va fi lichidată până în zece zile. După opinia mai ponderată a lui Ribbentrop, înfrângerea Rusiei e sigură până în opt săptămâni. Care din ei are dreptate? Va ţine războiul numai zece zile, cum proclamă Serafim Mărunţelu? Va ţine opt săptămâni, cum afirmă Ribbentrop? Sau va fi de lungă durată, cum susţin bolşevicii?

Asta era micuţa problemă a lui Ică, vicepreşedintele de consiliu, cu puteri de preşedinte: cât va ţine războiul. Dacă se prelungeşte, e bine. Dacă se sfârşeşte în zece zile, sau în două luni, e rău! Războiul fulger o fi excelent pentru Hitler. Nimic mai bun pentru Hitler decât un război fulger. Cu cât mai puţină bătaie de cap, cu atât e mai bine pentru marele Führer. În doi timpi şi trei mişcări a cucerit tot ce vrea şi în doi timpi şi trei mişcări a băgat în buzunar tot ce a cucerit. Tot!... Tot ce se va câştiga în război – cu armata lui, fără armata lui, va intra tot în buzunarul lui. Tot, tot, tot!... Şi nimeni nu-i va putea disputa măcar un oscior!... Pe când Ică? Ce este Ică? Un biet avocat, care nu vrea altceva decât să-şi trăiască omeneşte încă cei patruzeci şi unu de ani cât i-au mai rămas să trăiască din mila Celui-de-Sus! Aşa că, pentru acest sărman avocat, lucrurile se prezintă oarecum altfel decât pentru Hitler. Cât timp Hitler n-a învins Rusia Sovietică, Ică mai poate pune mâna pe câte ceva. Dar cum s-o isprăvi cu... Doamne fereşte, doamne fereşte... să nu vorbesc într-un ceas rău şi să se isprăvească înainte de vreme!... Ar fi înspăimântător! În-spăi-mân-tă-tor! Un mare avocat nespus de dinamic să moară la treizeci şi şapte de ani, când lui îi este dat, legal, să trăiască omeneşte până la şaptezeci şi opt!

În afară de aceasta, Ică, avocat, nu uita să fie avocat cbiar faţă de sine şi născocea mereu alte chiţibuşuri, ca să-şi facă lui însuşi mizerii. De pildă – argumenta Ică – să zicem că războiul nu

se termină nici în zece zile, nici în două luni, ci durează ani, cum zic bolşevicii. Dar tocmai faptul că va ţine mai mult îl va face pe Hitler să turbe. Şi pe cine-şi va vărsa focul marele Führer că nu-i merg treburile fulger pe cât şi-a propus el să meargă? Pe cei care-l ajută în conducerea Marelui Reich? Nu! Sau, în tot cazul, nu în primul rând pe conducătorii militari şi civili ai Germaniei naziste. Ci pe conducătorii statelor mai mici, aliate cu el. Parcă Mussolini ce a făcut? Când a văzut că armata italiană este bătută de greci, Mussolini a strigat că de vină sunt albanezii. La fel va răcni şi marele Führer: dacă războiul în Rusia se prelungeşte, vinovaţi sunt românii! Românii, pentru că nu pun destulă inimă în lupta pentru cauza comună. Conducătorii români sunt prea lipsiţi de pricepere sau de energie. Conducătorii români sunt prea toleranţi cu comuniştii care mişună prin ţară şi sabotează orice măsură care ar putea duce la încheierea grabnică a războiului. Şi cine se găseşte în fruntea acestor conducători români care, prin nepriceperea sau activitatea lor criminală, împiedică instituirea noii ordini europene? Ică! Vicepreşedintele consiliului de miniştri cu puteri de preşedinte, Ică. Ică e vinovatul!

Aşa va zbiera marele Führer, care va cere îndată capul lui Ică. Capul tânărului avocat nespus de dinamic, care este obligat de destin să trăiască încă patruzeci şi unu de ani! Frumosul cap al lui Ică, pe care abia aseară i l-a luat în mâini tânăra Margot Pivniceru, i l-a privit lung şi a şoptit, pierdută în labirintul gândurilor ei:

— Vai ce cap frumos ai, Ică! Dacă iubesc la tine ceva cu pasiune este capul!... Vai ce cap, ce cap!

Iar Ică, sensibil la orice apreciere justă, i-a dat pe loc fetei un cec să-şi cumpere o vulpe argintie şi i-a făgăduit că prima blană de astrahan cucerită de trupele române de la bolşevici o va depune la picioarele ei!

Şi el, Ică, tânărul de treizeci şi şapte de ani, care dispune la discreţie de picioruşele suavei Margot Pivniceru, să-şi lase capul tăiat de sabia necruţătoare a lui Hitler!... N-ar fi o crimă?...

Nu! răcni Ică în sinea lui, cu tot sângele lui tânăr răscolit de revoltă. Capul meu trebuie salvat. Cum?

Ică mai bău un pahar de apă, după care-şi fixă concluziile:

dat fiind că eu, Ică, sunt dator să mai rămân în viaţă încă patruzeci şi unu de ani, războiul ar trebui să dureze cât timp îmi

va fi necesar să-mi asigur pe tot termenul acesta un trai omenesc;

dat fiind, însă, că o eventuală prelungire a războiului este legată de riscul de a fi acuzat că sunt prea bun şi tolerant cu bolşevicii, eu, Ică, mă voi strădui să demonstrez lui Hitler că se înşală.

După aceasta, sleit de dezbaterile acestui complicat şi dureros proces de conştiinţă, Ică rămase inert, în fotoliu, cu ochii închişi, făcând eforturi uriaşe să nu se mai gândească la nimic măcar cinci minute. Dar cum ar fi fost posibil ca tocmai capul lui Ică, frumosul cap al lui Ică, pe care Hitler i-l va mânca la prima lui supărare pe aliaţii români, să fie treaz şi totuşi să nu funcţioneze?

Ică, aşadar, se lăsă, ca un copil neputincios, pradă gândurilor, care i se păreau şi lui ciudate oarecum. Până în ziua în care s-a înjugat la opera de renaştere a ţării, Ică n-a făcut cuiva cel mai mic rău, în afară de răul pe care-l poate face un avocat la bara justiţiei câte unui împricinat advers. Aşa se ştia Ică, şi aşa ar fi rămas Ică, dacă madam Astromanda Nostradama nu i-ar fi dezvăluit tainele zodiei lui. De atunci, Ică a înţeles că naşterea lui n-a fost întâmplătoare. Ică s-a născut pentru a duce la capăt o sarcină mare şi de neocolit; aceea de a trăi până la şaptezeci şi opt de ani. Dar, ceea ce nu i-a explicat madam Astromanda Nostradama, Ică afla acum, din lupta cu viaţa: că pentru a putea atinge vârsta de şaptezeci şi opt de ani nu mai are voie să fie copilul cuminte de altădată, ci trebuie să fie crud. Crud până la sălbăticie. Crud cum n-a putut fi încă în acest prim an de renaştere. Crud – cu cine? Cu acei de moartea cărora Hitler condiţionează viaţa lui Ică. Ică va trebui să fie crud cu comuniştii şi cu toţi muncitorii care le dau ascultare. Crud – de o cruzime de fiară. Să nu se lase înduplecat de nimic. Să-şi facă din cruzime o religie. Să fii crud! Să ucizi! Să te scalzi în sânge comunist până-n gât! Vinovaţi, nevinovaţi, toţi să ştie că Ică nu iartă. Ică ucide! Ică nu cunoaşte îndurare! Ică seamănă moartea pe oriunde trece. Ică ucide! Ucide! Ucide!

Ar fi vrut Ică să-şi simtă inima inundată de un val de cruzime a simţurilor, sub vâltoarea de nestăvilit a cruzimii lui mintale. Dar nu se întâmplă nimic. La biroul său de vicepreşedinte de consiliu cu puteri de preşedinte, Ică îşi pregătea numai cu mintea lui de avocat, liniştit, rece, fără cea mai mică emoţie, baia de sânge,

care-i era indispensabilă, dacă vrea să mai trăiască încă patruzeci şi unu de ani.

Ică se ridică şi oftă:

— N-am ce face! Trebuie să beau sânge! Altminteri, Hitler o să-şi piardă orice încredere în mine!

Şi trecu în sala de consiliu.

* * *

Prezida pentru întâia oară cabinetul, dar îl prezida bine. Autoritar, energic, tăios şi fără abateri de la subiect.

— Domnilor, deviza generalului pe front este: să se cureţe terenul de bolşevici! Deviza noastră îndărătul frontului trebuie să fie aceeaşi: să se cureţe terenul de bolşevici. Prin bolşevici trebuie să înţelegem, domnilor, nu numai pe muncitori, ci pe oricine manifestă, fie prin acţiuni potrivnice, fie prin indiferenţă, lipsa lui de înţelegere faţă de marele moment pe care-l trăim. Curăţaţi terenul, domnilor!... Toate eforturile noastre trebuie să aibă un singur obiectiv: să curăţim terenul din spatele frontului, pentru ca frontul să fie ferit de surprize!... După aceea, domnilor, pentru a face treabă bună, alegeţi ca organ de execuţie tot ce aveţi mai bun şi mai aspru în poliţie! Legi cunosc mulţi. Dar nu de oameni care cunosc legi avem azi nevoie. În ceasurile accstea avem nevoie de oameni care nu ştiu de legi. Pentru noi nu trebuie să existe decât o singură lege: legea rasei!

Deci, domnilor, alegeţi oameni aspri, care să nu se lase înduioşaţi de lacrimile şi văicărelile perfide ale duşmanilor noştri!

Generalul Drojdieru întrebă:

— Nu credeţi, domnule preşedinte, că ar fi bine să instituim spânzurătoarea? Spânzurătoarea este mai vizibilă şi mai impresionantă decât împuşcarea!

Ică aderă larg la sugestia lui Drojdieru:

— Te asigur, domnule general, că m-am gândit şi eu la asta. Spânzurătoarea este în tradiţia românească, şi eu, care trebuie să fiu primul dator să respect tradiţiile noastre, sunt de acord s-o folosim. Deci, veţi spânzura pe oricine veţi găsi că ar fi cazul. Prin aceasta, nu zic că n-aţi avea voie să şi împuşcaţi, dar prioritatea ar trebui s-o aibă spânzurătoarea, în special în teritoriile pe care le vom cuceri.

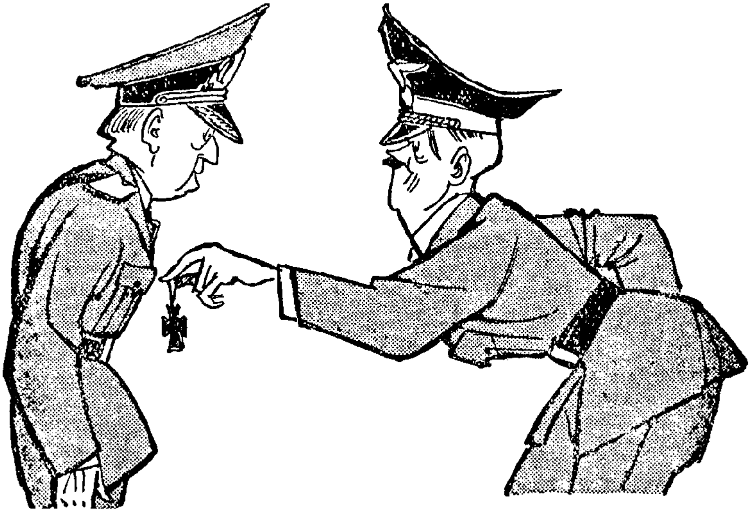
— Sunt cazuri, domnule ministru, când trebuie să şi împuşti!

— Desigur! Şi veţi împuşca! Nici nu se discută. De altminteri,

domnilor, fiecare dintre oamenii dumneavoastră va trebui să aibă libertatea să judece el ce crede că ar fi mai bine în interesul operaţiunilor de pe front: să spânzure, să împuşte, să înece, să facă, în sfârşit, orice, numai să cureţe terenul cât mai repede şi cât mai radical cu putinţă. Cred că am fost înţeles, domnilor!

Încheiase, dar până deseară, când o văzu iar pe Margot, fu ros de îndoială.

— Oare sunt destul de crud? se întreba el.

II

În avion se găseau câţiva călători, toţi ofiţeri, în afară de unul, de o specie destul de hibridă. În opinci – opinci noi, abia încălţate – în iţari – noi şi ei şi albi ca zăpada – în cămaşă înflorată – nouă şi ea şi încinsă cu un brâu lat de piele în care era înfipt, haiduceşte, un fluier în loc de pistol – omul îţi rezerva surpriza tocmai pe tidvă. Pe tidvă era militar. Tidva îi era acoperită de o cască. Nouă, lucioasă, imaculată, casca-i dădea omului un cap ostăşesc ireproşabil. Ireproşabil, bineînţeles, dacă n-ar fi avut un aer atât de nefericit. Căci tare părea chinuit acest ţăran-militar nou-nouţ, parcă scos din cutie! Avionul îl sălta într-una, ceea ce îi pricinuia o mare nelinişte. Transpira, se îneca, îngălbenea, roşea, gemea, ofta, se sucea în dreapta şi-n stânga – şi nimeni cui să se plângă! Nimeni să se uite la el! Nimeni să-l aibă în grijă! Nici măcar ofiţerul care stătea în stânga lui – şi care, sau îşi arunca ochii, îngrijoraţi,
pe ferestruică, în jos, unde goneau nori deşi şi negri, sau întreba pe ofiţerii din spate:

— Cât mai avem de făcut, frate?

Până ce, sâcâit că-l tot aude pe omul cu fluier la brâu bolborosind mereu cuvinte neînţelese, nu mai putu să rabde şi-l întrebă:

— Ce faci, sfinte Petrache? Vorbeşti cu moşu?

Sfântul Petrache de la Maglavit, cu obrazul inundat de sudoarea care-i curgea şiroaie de sub casca lui nouă, abia izbuti să răspundă:

— Pă dracu!... Cu... cu... cum să vorbesc cu moşu... că... că... că-mi vine să borăsc!

Milos, ofiţerul desfăcu de lângă el punga pregătită pentru asemenea împrejurări şi i-o întinse preasfântului.

— Na, ţine, preasfinte Petrache şi uşurează-te.

Sfântul Petrache apucă punga, o făcu ghem în pumn, şi cu un ţşşşşt! de mare presiune, se uşură de-a dreptul pe pantalonii şi pe cizma ofiţerului. Apoi, uşurat, desfăcu pumnul, admiră punga, o netezi frumos, o împături şi, cu mare grijă, şi-o vârî în brâu.

— Mulţumesc! zise el, recunoscător, ofiţerului. O s-o duc la copil!

Ofiţerul, cu maţele răscolite, mormăi furios spre ferestruică:

— Ptiu, fire-ar al dracului de sfânt!

Apoi, făcu semn unui soldat, care veni repede cu nişte cârpe să cureţe urmele preasfintei fapte a preasfântului. Acru, ofiţerul îl întrebă pe Petrache:

— Ei, ce spui, sfinte Petrache? Acu ţi-e mai bine?

— Păi... păi... cum să-mi...

— Ştiu! nu-l lăsă ofiţerul să isprăvească. Dar nu uita că eşti sfântul Petrache de la Maglavit şi că o ţară întreagă e cu ochii pe tine! Uite, până şi măria sa regele şi Conducătorul vor să te vadă pe front să binecuvântezi armatele noastre!

Dar Petrache, smucit de avion, săltă deodată de pe scaun, sughiţă, gemu prelung ca omul care se ţine, horcăi, strigă:

— Văleu, că iar îmi vine să borăsc!

Şi făcu ce zise – şi tot pe cizma ofiţerului. Îngreţoşat, ofiţerul strigă către cei din spatele lui:

— Poftim! Cum vă place? Asta-i treabă de ofiţer? Să cărăm sfinţi pe front? Păi dacă-i aşa, mai bine să ne fi pus să cărăm porci, nu sfinţi.

Şi furios, către Petrache:

— Ce zici, preasfinte? Să-ţi mai dau o pungă să duci la copil?

* * *

Ică vorbea despre o temă nouă: trei luni de război.

— Să privim în urmă, români! Sub prăvala Providenţei şi a Păcatului, ne zdrobisem trupul şi onoarea. Sufletul ne era ţăndări şi onoarea mormânt. Patria, un val tulbure, frământat de deznădejde. Iar la graniţă, ca plumbul negru al nopţii, domnia întunericului ne ameninţa cotropitoare.

Şi aşa vorbi Ică, în fraze străbătute de acel suflu eroic specific lui, despre arcul carpatic, despre spaţiul mioritic, despre apelul mitologic al strămoşilor daco-romani şi despre alte nenumărate fenomene de aceeaşi europeană esenţă geo-politico-economico-culturalo-militară, cu o vervă retorică biciuită în faţă de frica victoriei şi biciuită în spate de frica de a nu fi suficient de crud cu comuniştii. Trei luni de război, trei secole de frică, trei milenii de emoţii istovitoare! Nici măcar sfaturile de istorie nouă pe care vicepreşedintele de consiliu cu puteri de preşedinte le ţinea în fiecare după-amiază cu câte o tânără delegată a Patronajului, spre a preveni, prin măsuri adecvate, vreun dezechilibru în sistemul nervos al naţiei, nu-i puteau frâna aceste zgâlţâiri spirituale chinuitoare. În special primele zece zile de la trecerea Prutului au fost groaznice. Miniştri, ofiţeri, înalţi funcţionari, mari financiari şi industriaşi, toţi îi spuneau:

— Mâine, cel mult poimâine, defilăm pe bulevardele Moscovei.

Sufleteşte, Ică era de mult pregătit să defileze pe bulevardele Moscovei. Ba, în mintea lui el şi montase defilarea aceasta până în cele mai mici amănunte: pe toate bulevardele Moscovei vedea în loc de caldarâm numai covoare dese de morţi bolşevici, peste care Ică păşea, mândru, în urma lui Hitler şi Antonescu, aclamat în dreapta şi stânga de trupele fasciste, victorioase. Prm urmare, Ică n-avea nimic împotriva defilării. Un singtir lucru îl supăra: cele zece zile! În zece zile defilăm pe bulevardele Moscovei! Asta-i prea de tot! Zece zile!

Şi zece zile Ică nici n-a mâncat, nici n-a dormit. Cel mult aţipea. Şi când aţipea, avea visuri groaznice. Numai pe Astromanda Nostradama o vedea! Şi cum o vedea? Ba-n rochie albă de mireasă, ba-n rochie de doliu, ba întinsă pe jos peste un cadavru (putea Ică să jure că era cadavrul lui, atât de îndurerată părea madam Astromanda Nostradama), ba zburând peste capul lui, cu nişte aripi uriaşe de bufniţă, larg desfăcute. Ică ţipa, se trezea şi sărea jos din pat, ca să se lase hărţuit mai departe de

obişnuitele lui spaime. Dacă Hitler intră până în zece zile – hai să zicem, până în cincisprezece zile – în Moscova, cel mai tânăr vicepreşedinte de consiliu cu puteri de preşedinte din lume era sortit unei morţi premature. Zece-cincisprezece zile de război! Ce fel de război poate fi un război de zece zile! 0 adevărată bătaie de joc. Nici nu ştii cu ce să începi!

Totuşi, au trecut cu bine cele zece zile de război şi Hitler n-a intrat în Moscova. Dar începu a doua tortură. Mult mai sălbatică! Profeţia domnului Ribbentrop! Domnul Ribbentrop ştia că până în opt săptămâni s-a isprăvit cu Rusia Sovietică. Ceea ce s-a şi întâmplat, într-adevăr. Zilnic, D.N.B.-ul anunţa catastrofa de a doua zi a Uniunii Sovietice. Zilnic D.N.B-ul anunţa lumea că armate întregi au căzut în mâinile lui Hitler. Zilnic, Hitler captura milioane de soldaţi sovietici, zeci de mii de tunuri sovietice, mii şi mii de avioane sovietice. Zilnic... că-ţi venea să plângi de mila lui Ică, atât de rău îi făceau veştile astea. Dacă merge aşa, până în opt săptămâni armatele naziste nu se vor mulţumi să defileze numai pe străzile Moscovei, ci mult mai departe, hăt-încolo, peste Urali, până la capătul pământului, pe străzile Vladivostokului. În opt săptămâni de război!... Ce fel de război poate fi un război de opt săptămâni... Opt săptămâni! Abia a apucat Sotir să plece o singură dată la Olteniţa să-şi vadă nepoţii şi să le dea salutări din partea lui Ică!

Din păcate, însă, Ică avea de luptat cu realitatea! Şi tristă era această realitate! Că au trecut cele opt săptămâni ale domnului Ribbentrop fără ca armatele cauzei sfinte să se plimbe pe bulevardele Mocovei era o prea slabă consolare pentru Ică. Dacă nu se plimbă, se vor plimba. Cum bine explica domnul Ribbentrop lucrurile:

— N-am crezut un singur moment că armatele noastre vor ocupa Rusia până în opt săptămâni, ci că până în opt săptămâni vom nimici potenţialul militar al Rusiei. Şi ne-am ţinut de cuvânt. În opt săptămâni, potenţialul militar al Rusiei a fost nimicit. Iar dacă n-am intrat încă în Moscova, vom intra în curând. E chestie de zile.

Şi nu era Ică omul să pună la îndoială cuvintele lui Ribbentrop. N-a căzut Moscova, dar în curând va cădea. E chestie de zile. Poate chiar că în momentul acesta, când ţara este asigurată de rapida cădere a Moscovei, Moscova a şi căzut! Ţara o fi nerăbdătoare şi trebuie să ştie!... I s-a făgăduit Moscova în zece

zile!... I s-a făgăduit în două luni!... Au trecut trei!... Este nevoie să se explice ţării că-n război victoria nu poate fi precizată cu cronometrul în mână... O lună mai devreme, sau mai târziu... important este ca ţara să ştie că ceea ce s-a stabilit la început rămâne în picioare: victoria este nu numai sigură, dar şi foarte apropiată.

Şi cine era omul cel mai indicat să facă treaba aceasta atât de plăcută?

Ică!

Astfel, Ică, trist, vorbi, vesel, ţării despre victoria apropiată şi se simţi fericit când spuse la încheiere:

— Sunt trei luni de când mareşalul a întors drumul coborât al zbuciumatei noastre istorii, deschizând cu spada răsărit de soartă nouă din lupta răsăritului!

Terminase! Cu un mic oftat de uşurare, Ică se uită în oglindă, îşi netezi părul, se ridică şi trecu în sala de consiliu, unde era aşteptat de membrii guvernului său.

Dacă n-ar fi sunat oarecum bizar cuvântul, s-ar fi putut spune că Ică-şi iubea guvernul. Era alcătuit numai din «băieţi buni» şi inimoşi. Mai toţi generali şi mai toţi, deşi proveneau din arme diferite, îşi aveau o singură şi aceeaşi firească origine: femeia. Dar prin femeie nu trebuie să se creadă că ar fi vorba de mama lor. Asta nu! Mama lor i-a făcut mici. Pe când acum erau foarte mari: şi generali şi miniştri. Dar aşa mari cum erau, tot o femeie i-a făcut: sau propria lor soţie, sau soţia prietenului lor, sau o prietenă care-i ţinea loc de soţie. În afară de generalul Drojdieru Alecu, de la interne, se găsea printre ei şi fostul colonel Conaşu Ion, din cavalerie, promovat la trecerea Prutului general de către iubitoarea lui soţie, doamna Mimi Pantof, membră în consiliul de patronaj. Se găsea apoi fostul colonel Barză Andrei, din artilerie, promovat general de către soţia sa Valentina – văduva răposatului colonel de administraţie Căciularu Ion – membră în consiliul de patronaj. Se găsea şi fostul colonel Pletosu Costache din infanterie, promovat general de către soţia sa Fifi Pantalon, membră în consiliul de patronaj. Se găsea şi fostul colonel Vrăbioiu Gligore din cavalerie, promovat general de soţia sa Mieluşica Piţigoi, zisă Franţuzoaica, membră în consiliul de patronaj. Se găsea şi fostul colonel Părcălabu Stănel, promovat general de miss Kilometru, care, la trecerea Prutului, avusese mari necazuri. Deşi membră fruntaşă în consiliul de patronaj, nu-

şi putea înainta general spre a-l face ministru pe propriul ei soţ, colonelul Melinte Vasile din aviaţie. De o vreme încoace Melinte Vasile era atât de zdrobit de pierderea primei lui soţii, pe care o îngropase cu şaptesprezece ani în urmă, încât nu se mai putea ţine pe picioare nici până la masă. Cerea să i se aducă sticlele de rachiu de-a dreptul la pat. Asta, însă, nu rezolva problema Lilişoarei Precupeţu, zisă miss Kilometru: ei îi trebuia neapărat un ministru în guvern. Şi silită acum de împrejurări independente de voinţa ei, îl numi pe colonelul Părcălabu Stănel, pe care-l cunoştea încă de pe vremea când era căpitan la biroul de recrutare.

Erau, aşadar, toţi, oameni de temei, oameni serioşi, oameni în care-ţi puteai pune toată nădejdea – pe scurt, băieţi buni, deşi oricare din ei putea fi, după vârstă, tatăl, sau chiar bunicul eventualilor copilaşi ai lui Ică. Excepţie făcea un singur membru al guvernului, care de aceea nici nu era, deocamdată, ministru plin,
ci numai subsecretar de stat: tânărul Bébé Braşoveanu, pus de Ică la propagandă în locul lui Nelu Pedicuristu. A fost dorinţa şi voinţa conducătoarei.

— A sosit ceasul când Bébé trebuie să-şi înceapă o carieră politică! a zis ea.

Dar între patru ochi, l-a tras de urechi pe Bébé:

— Ascultă ce-ţi spun, puiule!... Te-am făcut sub-ministru al propagandei şi peste şase luni vreau să te numesc ministru! Dar bagă-ţi minţile în cap!... En nu-s propaganda, eu sunt Miţişoara ta! Mie poţi să-mi trimiţi bileţele pline de greşeli de gramatică şi ortografie! Dar la propagandă nu merge aşa!... Aşa că aşteme-te pe învăţătură, Bebeluş dragă! E timp să ştii unde trebuie să pui punct, unde virgulă, unde o apostrofă şi aşa mai departe!... Vei învăţa?

— Voi învăţa!

— Juri?

— Jur!

— Nu aşa: jur!... Pe ce juri?

— Pe ce să jur?

— Pe sănătatea mea!

— Pe sănătatea mea!

Miţa râse de inocenţa irezistibilă a acestui puişor care nu va începe decât de mâine dimineaţă să calce pe căile aride ale

vieţii.

— Nu, Bebeluş dragă!... Vreau să juri pe sănătatea mea, nu pe a ta!... Pe sănătatea mea!

Bebeluş nu era greu de cap. Înţelese:

— Jur pe sănătatea ta!

Se îmbrăţişară, şi Bébé Braşoveanu îşi luă imediat funcţia în primire, ceea ce-l avantaja mult, din punctul de vedere psihologic, pe preşedintele Ică: nu mai era cel mai tânăr membru al guvernului.

Dar, cu sau fără Bébé în guvern, generalii ţineau mult la Ică şi-l respectau. După graba cu care se ridicară toţi în picioare ca să-i salute intrarea, se putea vedea stima de care se bucură în rândurile lor. Dacă el îi socotea pe aceşti bătrâni generali «băieţi buni», cu atât mai mult aveau ei motive să-l considere pe acest tinerel «băiat bun»... Era bun ca o bucăţică bună de pâine! Aşa gândeau toţi despre Ică. Niţeluş lacom! Niteluş oţ! Oţ, nu pungaş! Că doar nu băga mâna în buzunarele oamenilor, doamne fereşte!... Oţ!... Ia de ici, ia de colo, ia de dincolo, ia de peste tot, ia, mă rog, ia!... De ce să nu ia? Care, în locul lui, n-ar lua?... Dacă ia coana Miţa, să aibă cu ce-l îngriji pe Conducător la bătrâneţe, de ce n-ar lua şi bietul Ică?... Ia!... Numai că ia cu omenie. Ia pentru el, dar nu uită nici pe ceilalţi... Ia el, dar mai lasă şi altora!... Un băiat bun!... Şi energic!... Energic! Ceva de speriat!... 0 singură grijă are: curăţirea terenului... În toate, nu pune înainte decât curăţirea terenului. Curăţirea terenului pe front, în spatele frontului, până în cel mai tăinuit colţ din ţară, de tot ce ar putea măcar aminti că aici ar fi existat cândva comunişti. Varsă foc pe nări când vine vorba de curăţirea terenului:

— Domnilor, cauza sfântă este în joc!... Să nu ne uităm la ce a fost! Să ne uităm la ce trebuie să fie! Noi azi construim nu o ţară, ci un imperiu! Nu pentru zece, douăzeci, cincizeci de ani, ci pentru un milion de ani!... Un milion de ani, domnilor!...

Şi cerea rapoarte cât mai amănunţite, şi orale şi scrise, despre arestări, deportări, suprimări în mic sau în mare.

— N-ajunge! striga el. Terenul nu-i bine curăţat! Să fie triaţi arestaţii fără anchete inutile! Am mai spus-o de o mie de ori: orice arestat este pentru noi un vinovat. Curăţaţi terenul de arestaţi. Apoi suspecţii! Orice suspect trebuie arestat. Orice arestat este vinovat. Deci orice suspect este vinovat. Deci,

trebuie imediat curăţat!... Curăţaţi terenul, domnilor!... Curăţaţi fără milă. Oricare arestat încearcă să evadeze de sub escortă. Vreau să aflu că toţi arestaţii au încercat să evadeze de sub escortă!... Şi-n lagăre!... De ce atâta milă, domnilor, în lagăre?... Milă de bolşevici?... De când asta, domnilor?... Ce sunt internaţii în lagăre? Nişte arestaţi!... Trataţi-i cum se tratează cei arestaţi! Să n-aud că mi se vorbeşte despre femei, despre copii, despre bătrâni, despre bolnavi! Cine va veni la dumneavoastră cu argumentele astea arestaţi-l şi evadaţi-l!... Pentru noi nu există femei, nu există copii, nu există nimic altceva decât cauza sfântă!... Nu vreau să aud că există printre organele noastre de execuţie oameni miloşi care lasă pe seama frigului, a foamei, a tifosului să se rezolve această problemă gravă a curăţirii terenului, pe care noi o putem rezolva mult mai repede şi mai puţin costisitor cu mitraliera!... Să ne grăbim, domnilor, să curăţim terenul, pentru că de curăţirea terenului depinde victoria armatelor noastre!

Dar cum isprăvea, Ică, încă surescitat şi cu ochii încă injectaţi de mânia care-i smulsese din suflet strigătele lui îndurerate că nu se curăţă terenul aşa cum cere cauza sfântă, se ridica, lua pe fiecare ministru în parte, de braţ şi se retrăgea cu el într-un colţ, unde, văzuţi de la distanţă, păreau că n-au nimic să-şi spună, ci numai să se bucure că se văd, aşa de lung şi de cald îşi zâmbeau. A! Ică era un băiat bun! De ce, dar, nu l-ar primi miniştrii pe Ică în picioare? Sunt mulţi băieţi buni ca el pe lumea asta plină de duşmani şi lichele?

Ică se aşeză pe scaunul lui de preşedinte. Şedinţa începu. Cel dintâi vorbi Drojdieru. Drojdieru avea totdeauna ceva de comunicat, fie despre cele ce a făcut, fie despre cele ce este în curs să facă, sau are de gând să facă. Dar niciodată nu s-a întâmplat ca Drojdieru să ridice în consiliul de miniştri chestiuni de ordin mărunt, care şi-ar avea locul cel mult într-o conversaţie particulară cu Ică. Gândirea lui Drojdieru era luminată de o concepţie foarte largă a vieţii – astfel că intenţiile sau faptele lui îmbrăţişau totdeauna un orizont despre care se putea zice că era nelimitat, pentru că priveau apărarea intereselor neamului şi ţării.

— Domnilor, zise Drojdieru, vă rog să nu vă supăraţi, dar eu mă consider cel mai mare antibolşevic dintre dumneavoastră!

Ică înghiţi în sec. Trebuia să permită lui Drojdieru o asemenea

obrăznicie fără să-i dea peste bot. Bestia asta de Drojdieru se ştia tare. Îl avea pe Conducător în spatele lui. Drojdieru era omul Conducătorului în guvern. Ceilalţi miniştri, însă, mai puţin iniţiaţi, se supărară.

— Cum asta, Drojdierule? făcu indignat generalul Conaşu Ion. Dacă tu eşti cel mai mare antibolşevic, noi ce suntem? Antibolşevici mai mici?

Generalul Vrăbioiu Gligore îşi alătură propria indignare indignării generalului Conaşu Ion.

— Exact! zise el. Vrasăzică, tu eşti cel mai mare antibolşevic, pe când noi suntem antibolşevici mai mici! Adică tu lupţi contra bolşevicilor pe viaţă şi pe moarte, pe când noi nu luptăm chiar pe viaţă şi pe moarte cu ei, ci mai cu blândeţe!

— Asta-i calomnie! strigă generalul Părcălabu Stănel. Şi mă mir că Drojdieru poate să...

Ică socoti că e vremea să pună capăt incidentului şi bătu cu palma în masă:

— Domnilor, domnilor! zise el, destul de apăsat. Este o neînţelegere. Lăsaţi-l pe domnul general Drojdieru să se explice.

Drojdieru înclină capul uşor către Ică, în semn de mulţumire, apoi se adresă celorlalţi:

— Domnilor, n-am spus că sunt cel mai mare antibolşevic, pentru ca dumneavoastră să credeţi că aţi fi antibolşevici mai mici. Dar am spus-o, pentru că inima mea, ca şi a dumneavoastră, sângerează când văd cum îşi bat joc bolşevicii de noi, în ţara noastră, în care mănâncă pâinea noastră, muncită de noi... De asta zic, domnilor, trebuie ca fiecare dintre noi să fie mai antibolşevic decât ceilalţi, pentru că numai aşa vom răpune acest strigoi bolşevic care nu ne lasă să dormim nici ziua, nici noaptea!

— Aşa da! zise generalul Părcălabu. Acum înţeleg! Desigur! Fiecare dintre noi trebuie să fie mai mare antibolşevic decât toţi ceilalţi.

Încurajat de murmurele de aprobare ale întregului consiliu, Drojdieru continuă:

— Domnilor, vin în faţa dumneavoastră cu o propunere: ca să ne punem la adăpost de manevrele tuturor viperelor care ne otrăvesc ţara, să luăm în fiecare oraş, ca ostateci, copii între opt şi treisprezece ani. Cum mişcă vreun bolşevic contra noastră, împuşcăm copiii.

Ică îşi dădu acordul cu entuziasm:

— Este o propunere excepţional de înţeleaptă şi eu, personal, o sprijin din toate puterile! Cer ca măsura aceasta să se aplice îndată. Va da roade excelente.

— Sunt convins! răspunse generalul Drojdieru. În mod practic, propun ca...

— Pardon! îl întrerupse Ică. Principiul odată acceptat, restul te priveşte pe dumneata. Şi eu şi toţi colegii mei din guvern avem deplină încredere în competenţa dumitale. În tot cazul, mie personal nu-mi place să calc atribuţiile altora, chiar dacă-mi sunt subalterni. De îndată ce măsurile acceptate de noi, aici, în consiliu, trebuie să fie puse în aplicare, eu mă dau în lături. La Iaşi, de pildă, când au fost împuşcaţi câteva mii de jidani, n-am zis nimic! Şi când mii de jidani n-au fost împuşcaţi, ci băgaţi în trenuri şi sufocaţi, iar n-am zis nimic. Am aprobat tot ce au făcut cei care aveau răspunderea situaţiei şi care au fost mai în măsură să aprecieze prin ce mijloace trebuie să apărăm puritatea rasei noastre. Aşa că, domnule Drojdieru, nu vreau să mă amestec nici în problema ostatecilor. Noi ţi-am aprobat proiectul, dumneata aplică-l! Cum vrei, cu cine vrei, numai curăţă terenul îndată!

— Îl voi aplica îndată, domnule preşedinte! făcu Drojdieru. Sper că ţara va fi mulţumită.

— Nici nu mă îndoiesc! zise Ică. Şi acum, domnilor, daţi-mi voie să vă pun în curent cu un fapt, a cărui rezolvare favorabilă va duce la o şi mai mare întărire a relaţiilor dintre noi şi Germania. Domnul Hitler, ca urmare a încrederii ce o are în noi, ne-a rugat să-i împrumutăm zece mii de lucrători români pentru fabricile germane. Este o cerere, domnilor, care ne onorează. M-am grăbit să-l informez telefonic pe conducătorul nostru, care se află pe front... şi ştiţi ce mi-a spus? Dacă domnul Hitler ne cere zece mii de lucrători, noi trebuie să-i oferim douăzeci de mii.

Întreg consiliul se ridică în picioare şi aplaudă:

— Bravo, bravo!... Aşa trebuie!... Să-i dăm douăzeci de mii de muncitori!

— Douăzeci de mii! strigă Părcălabu. Führerul trebuie să simtă că şi prin fapte, nu numai prin vorbe, îi suntem aliaţi!... Să-i dăm douăzeci de mii de muncitori!

— Douăzeci de mii... douăzeci de mii! repetară cifra şi ceilalţi.

Ică temperă cu un gest entuziasmul miniştrilor săi, apoi se

adresă generalului Pletosu Costache:

— Ai auzit, domnule general? Vei binevoi, aşadar, să expediezi în Germania în termenul cel mai scurt cu putinţă treizeci de mii... am zis: treizeci de mii de muncitori de-ai noştri.

* * *

Bébé Braşoveanu îl urmă pe Ică în biroul său.

— Ce fac cu asta, domnule preşedinte? întrebă Bébé.

Şi-i întinse lui Ică o fotografie. Fusese luată într-un oraş din Ucraina – şi reprezenta o bibliotecă publică, devastată, cu cărţi răvăşite pe jos şi cu trei busturi răsturnate. Ică se uită cu atenţie şi recunoscu portretele în bronz ale lui Taras Şevcenko, Gogol şi Gorki.

— Bună fotografie! zise Ică. Trebuie s-o dai la toate gazetele. Dar notează, te rog, şi explicaţia: «Brava armată aliată a distrus într-un club bolşevic din Kiev, busturile conducătorilor bolşevici...»

În prag, Bébé trebui să se dea la o parte, spre a face loc lui Killinger, care venea la Ică în vizită amicală nu în audienţă oficială.

După ce puse câteva întrebări şi obţinu câteva răspunsuri destul de simpatice asupra unor anumite operaţii de bursă extrem de utile sfintei cauze comune, domnul Killinger zise:

— Am impresia, domnule preşedinte, că o vizită a regelui printre soldaţi ar ridica mult moralul soldaţilor şi ofiţerilor care luptă acolo. Mai am, apoi, impresia că Führerului nostru i-ar fi plăcut să afle că generalul va face drumul împreună cu regele... şi pe cât posibil cu trenul. O călătorie cu trenul le-ar permite să se oprească în mai toate staţiile... Ar fi foarte util! Ţara ar avea, în felul acesta, putinţa să-şi manifeste dragostea faţă de tron, de rege, de Conducător şi de cauza noastră comună!

— ... Şi de Führer, domnule Killinger! îl completă, grăbit, Ică. Pentru că, să-mi daţi voie, domnule Killinger, Führerul ne aparţine nouă, ca şi dumneavoastră... Ţara mea îl iubeşte pe Führer la fel de fierbinte ca şi pe rege şi pe Conducător! Dacă lupta noastră este comună, sunt şi şefii noştri comuni!

— Mi-e sete! făcu Killinger.

Bău şi zise:

— Declaraţia dumneavoastră, domnule preşedinte, o voi transmite chiar azi Führerului meu. Este mai mult decât

onorabilă. Cu asemenea încredere în victorie, grăbim însăşi victoria, care, precum ştiţi, este foarte apropiată!

Pentru o victorie apropiată, Ică s-ar fi aruncat şi-n foc. Pentru victoria apropiată, Ică trebuie să lupte primul, în primele rânduri. Hitler nu ştie de glumă. Dar nici Ică nu ştie de glumă.

— Domnule Killinger, vreţi ca vizita regelui să aibă un şi mai mare efect? Să-l aducem în faţa trupelor noastre, o dată cu regele, şi pe sfântul Petrache de la Maglavit!

Ică trăia un moment bun: era mulţumit de ceea ce mintea lui tânără şi activă putea născoci şi jertfi pe altarul dragostei de neam şi de ţară. Pentru victoria apropiată – care era singura lui raţiune de a fi – Ică era gata să pună în mişcare până şi pe sfântul Petrache. Numai că Killinger n-auzise încă până acuma de el.

— Dar cine-i sfântul ăsta? întrebă el.

— Un idiot! făcu Ică, serios, aşa cum dictau împrejurările.

Killinger se entuziasmă.

— Un idiot? Ceva nou!... Se aprobă! Să meargă şi sfântul pe front. Voi raporta chiar astăzi Führerului, care va preţui mult iniţiativa dumneavoastră, domnule preşedinte!

* * *

În aceeaşi zi, dorul îl aduse pe general în capitală, pe neaşteptate. Nu mai văzuse pe Killinger de o săptămână şi trebuia să-l vadă. În săptămâna aceasta i s-a adunat în suflet atâta amărăciune, încât simţea că şi-ar pierde minţile dacă nu s-ar împărtăşi unui om de încredere. Avea multe de spus. Era supărat. Dumnezeu nu ţine cu el. Dumnezeu îi întoarce spatele cu o consecvenţă insultătoare. Şi totuşi, câte n-a făcut el pentru neamul acesta într-un singur an de renaştere! De trei ori a salvat ţara. Întâia oară, când l-a înlăturat pe Carol şi a venit la putere cu legionarii. A doua pară, când a înlăturat pe legionari şi a venit la putere singur. A treia oară, când a intrat în război, alături de Axă, spre a stârpi bolşevismul, care ameninţa să pună stăpânire pe sufletul ţării!... Într-un singur an a făcut din ţara aceasta o ţară nouă! A întronat cinstea în mânuirea banului public!... A înlăturat primejdia anarhiei şi a ocupaţiei străine!... A stârpit abuzurile administrative!... A consolidat dinastia şi a repus-o pe un înalt plan moral!... A reorganizat armata!... A asigurat liniştea şi independenţa naţională prin adeziunea la pactul tripartit!... A

lichidat banda lui Brebu!... A răsturnat tot ce a vrut! A reclădit tot ce a vrut!... Ce a făcut el numai în trei luni de război? A asigurat ţării o glorie nepieritoare. Armata lui merge înainte, irezistibilă, alături de brava armată germană – şi nimeni n-o poate împiedica să-şi continue marşul ei triumfal. Războiul acesta nu mai este un război, ci o apoteoză. Războiul acesta este o încununare a întregii lui opere militare, realizate în timp de treizeci şi ceva de ani de când a îmbrăcat pentru întâia oară uniforma de ofiţer. Marile lui merite în acest război i-au fost recunoscute oficial de însuşi Hitler, care l-a chemat acum o lună pe front şi i-a spus:

— Domnule general, este adevărat că vreţi să încheiaţi pace separată cu bolşevicii?

— Eu?

A pus atâta indignare generalul în acest «eu», încât Hitler a trecut îndată la a doua întrebare:

— Este adevărat, domnule general, că nu vreţi să treceţi dincolo de Nistru?

Aici generalul răspunse cu toată demnitatea lui de comandant al armatelor germano-române de sud:

— Domnule Hitler, pot să vă spun atât: voi merge alături de dumneavoastră până la capăt în acţiunea pe care am pornit-o în răsărit împotriva ruşilor. De aceea, nu pun niciun fel de condiţii şi nu cred că ar fi necesar să discut într-un fel sau altul această cooperare militară germano-română dincolo de Nistru. Voi îndeplini misiunea militară în sectorul ce mi se va încredinţa. Vă dau şi-n scris!

Dar Hitler, cu aceeaşi fermitate în glas, puse generalului a treia întrebare:

— Este adevărat, domnule general, că aveţi de gând să reduceţi exportul de grâu şi petrol în Germania?

Dar Hitler nici nu mai aşteptă ca generalul să-i dea vreun răspuns, ci, deodată bine dispus, s-a apropiat de el şi i-a atârnat de piept o decoraţie:

— Domnule general, pentru serviciile incalculabile pe care le aduceţi cauzei noastre comune, sunteţi de astăzi Cavaler al Crucii de fier!

A fost o onoare şi pentru general, dar o şi mai mare onoare a fost pentru ţară!... Asemenea decoraţie Hitler o acordă – cum a zis Ică – numai vitejilor între viteji! A răsunat toată presa germană şi română. Este o mare distincţie pentru Conducător, o

mare onoare pentru oştirea română, un omagiu de nepreţuit pentru întreg neamul românesc! Toţi l-au felicitat, pentru că toţi sunt siliţi să recunoască geniul lui militar. Toţi sunt mulţumiţi de imensa lui contribuţie la noua ordine europeană. Führerul e mulţumit. Killinger e mulţumit. Regele e mulţumit. Ţara e mulţumită. Dar, din păcate, nimeni nu se întreabă dacă şi Conducătorul e mulţumit!... Probabil că toţi înţeleg că generalul nu poate fi mulţumit! De ce ar fi mulţumit generalul? Că-i general! De ce, general! De ce general şi acum, după tot ce a făcut pentru ţară! Conducător al ţării şi al întregii armate germano-române de pe frontul de sud – şi general! Numai general!... Ca pe vremea lui Carol II!... Este o ruşine, nu pentru el, ci pentru ţară: să aibă un Conducător, şi Conducătorul să nu fie decât un biet general! Numai general. De ce numai general?

Era o umilinţă care începuse, încă de la trecerea Prutului, să apese greu pe umerii Conducătorului. General!... Victorios... şi totuşi, numai general!...

De ce numai general?... Un biet general! Nu se poate!... Trebuie să stea de vorbă cu Killinger.

Când Killinger apăru, sprinten cu toată starea înfloritoare a proeminenţei lui abdominale, cu mâna întinsă spre el, generalul se simţi ceva mai bine.

— Cum merge frontul? întrebă, jovial, Killinger.

— Bine, excelenţă! Tocmai despre front aş fi vrut să vorbim!

Şi-i puse lui Killinger o întrebare neaşteptată.

— Domnule Killinger, mă cunoaşteţi, sau nu?

Niciodată, în nicio împrejurare care ar fi putut să-l uimească, Killinger n-a fost atât de uimit ca acum. Ce oare i s-a putut întâmpla generalului, că-i pune o asemenea întrebare? Dacă-l cunoaşte? Ce-i asta: dacă-l cunoaşte?

— Dar cum să nu vă cunosc, domnule general?... Dumneavoastră doar sunteţi salvatorul ţării! Generalul Antonescu! Generalul! Generalul!... Un singur general Antonescu există în ţara dumneavoastră: Generalul! Dar cine nu vă cunoaşte, domnule general!

Trist, generalul îşi plecă ochii în jos:

— Vedeţi, excelenţă, asta mă supără!

— Vă supără! sări Killinger îngrijorat. De ce să vă supere, domnule general?... Generalul, care prin faptele sale pune ţara în rândul marilor puteri, să fie supărat? Nu, într-adevăr, domnule

general! Nu înţeleg, ce v-ar putea supăra!... Salvatorul ţării, generalul Antonescu, generalul, să fie supărat? Este nepermis!

— Totuşi, sunt! făcu generalul. Sunt supărat, excelenţă, pentru că sunt plictisit. General!... De ce general, excelenţă? Cât timp o să mai fiu general? Dumneavoastră ziceţi că sunt salvatorul ţării. Vă cred! Dar cu atât mai anormală e situaţia în care sunt pus. Salvator şi, totuşi, numai general!... Un general ca oricare altul!... Şi vă rog, excelenţă, să mă credeţi că nu-i vorba de mine! Dacă ar fi după mine, mi-ar fi indiferent! Pot lupta pentru ţară până la ultima picătură de sânge, şi ca simplu general! Pentru unul ca mine, care a suferit atâta, o suferinţă în plus sau în minus contează prea puţin!... Dar e vorba de ţară! E vorba de demnitatea şi de prestigiul ţării... Conducătorul ţării, un sărman general!... E nedrept, excelenţă! Foarte nedrept!

Tulburat, Killinger apucă mâna Conducătorului:

— Şi ce aş putea face pentru dumneavoastră, domnule general?

Generalul plecă din nou ochii în jos şi murmură:

— Să explicaţi domnului Hitler situaţia în care mă aflu.

— I-o voi explica! făcu Killinger cu multă căldură. Chiar astăzi!... Peste câteva ore! Tot trebuie să fac Führerului meu o comunicare urgentă! Diseară vorbesc direct cu Führerul meu la telefon, şi prima chestiune pe care o voi pune va fi asta: generalul nostru n-are voie să fie supărat!... Şi Führerul meu nu va tolera ca generalul nostru să fie supărat! Vă asigur! Până diseară sper că problema va fi rezolvată!... A, nu trebuie să-mi mulţumiţi, domnule general! Suntem între prieteni! Să lăsăm asta! Ce părere aveţi de vizita aceea a sfântului Petrache pe front?

Generalul, care abia se despărţise de Ică, era informat.

— Va face minuni, excelenţă!... Ţara va fi foarte impresionată!... Pentru victorie trebuie să mobilizăm toate forţele naţiei. Şi sfântul Petrache este o forţă, excelenţă! O mare forţă morală!

* * *

Trenul înainta, victorios, şi toţi trei: şi regele şi Conducătorul şi Ică aproape că nici nu-şi dădeau seama cum trece vremea, atâta însufleţire domnea oriunde se opreau. Prefecţii mobilizaseră tot ce se putea mobiliza, spre a face din această apariţie-fulger prin

gări un moment istoric de neuitat. Fanfare, în primul rând. Unde nu s-au putut găsi fanfare, s-au adus tarafuri de lăutari. Şi coruri. Peste tot coruri. Şi flori! Flori din belşug. Şi urale! Urale la nesfârşit!

Mihai, amuzat, râdea cu poftă. Generalul îşi schimonosise gura, cu cele mai cinstite intenţii de a zâmbi. Iar Ică, râdea, zâmbea, dar îşi alterna râsul şi zâmbetele, cu câte o privire subit încordată, ca şi cum ar fi vrut să pătrundă tot conţinutul vagoanelor. Trenurile, care staţionau în gări şi care-şi aveau locomotivele înspre direcţia frontului, erau pline cu soldaţi. Dar trenurile care veneau de pe front erau pline vârf cu obiecte, cum sunt pline camioanele celor care se mută... în sfârşit, Ică vedea! De trei luni i se tot vorbeşte despre nemaipomenit de bogata pradă de război luată de trupe de la duşman şi adusă în ţară. Nu mai prididenau trenurile de atâtea capturi. Citise rapoarte destul de detailate asupra acestor transporturi, dar, în ciuda imaginaţiei lui de care nu avea niciun motiv să se plângă, nu-şi putea închipui pe hârtie ceea ce vedea concret, la doi paşi de el. Atâta avere! Atâta avere!... Îl durea sincer inima pe Ică!... Atâta avere!... Ia te uită aici!... Prin urmare, este adevărat!... Fabrici întregi luate de la bolşevicii ăia şi demontate până la ultimul şurub!... Instalaţii pentru construcţii... ateliere de ţesătorie... şi maşini... ce maşini curioase au bolşevicii ăia!... Şi cazane cu aburi uriaşe... şi autocamioane uriaşe!... Ce le trebuie bolşevicilor asemenea maşini... şi încă de dimensiunile astea nemaivăzute!... Şi piane!... Şi covoare! Ce le trebuie ălora piane şi covoare?... Şi păsări... Până şi păsările sunt de proporţii absolut necunoscute!... Şi ce-o mai fi în fundul vagoanelor!... Ce avere!... Ce avere!... Îl durea pe Ică!... Îl durea mult!... Pentru că, într-adevăr, în mâna cui încap toate fabricile şi maşinile şi aparatele astea, ca să nu mai pomenesc de oglinzi, de maşini de cusut, de tablouri şi altele, câte mintea nici nu poate cuprinde!... De nemţi nu mai vorbim! Nemţii iau peste tot caimacul! Dar restul, în mâna cui intră? În mâna unor pungaşi de bancheri şi industriaşi, în cap cu Beliotis, care se grăbesc să-şi scoată beneficii de una sută mie la sută pentru sprijinul pe care-l dau lui Antonescu să-şi ducă un război în care, propriu-zis, ei nu riscă nimic, în mâna unui general Drojdieru, sau general Conaşu, sau general Barză Andrei, sau general Vrăbioiu Gligore, sau general Vizitiu, sau general Părcălabu Stănel, sau general Pletosu, în

mâna coanei Miţa, care-şi opreşte orice şi oricât îi place în mâna tuturor negustorilor care roiesc în jurul Patronajului... în mâna tuturor şnapanilor care-l servesc pe porcul ăla de Killinger, sau îl linguşesc pe Conducător!... Şi Conducătorul!... Conducătorul!... Şi ăsta om de caracter, dumnezeu să mă ierte!... Cine pretinde onoruri? Conducătorul! Cine se dă în vânt după osanale? Conducătorul! Şi cine roade ciolanul cel mai gras? Tot Conducătorul, săracu!... A pus mâna pe întreaga ţară românească, a pus mâna pe teritoriile de peste Prut şi dispune de toate avuţiile astea, parcă le-ar fi moştenit de la tata!... Dar să-i zică şi lui Ică, dacă nu din omenie, cel puţin din politeţe: Ică, ia şi tu măcar un nasture de pantalon!... Ce naiba!... Că doar odată-i război!... Aş!... Nici prin gând nu-i trece acestui general caraghios, tâmpit şi rău, care numai de gloria lui şi de bunul trai al coanei Miţa se îngrijeşte. Ordine-i dă, cât păr în cap: Ică, fă aşa!... Ică, fă altminteri!... Să-i facă reclamă îi cere!... De datorii către ţară şi neam îi aminteşte mereu! Dar de drepturi... ce să vorbim? Dacă ar fi după Conducător, Ică n-are drept în ţara asta nici măcar la un cui... Dar şi aşa, cu ce s-a ales Ică până acum de pe urma cauzei sfinte?... Nu, zău! Să fim cinstiţi: cu ce s-a ales Ică, Ică, adevăratul motor al renaşterii, din toată afacerea asta? Cu nişte biete covoare şi nişte biete obiecte de artă!... Asta-i răsplata pentru munca lui de bou, ca să facă din Conducător un idol al neamului!... Nişte biete covoare şi nişte biete obiecte de artă, nişte tablouri, nişte goblenuri, nişte porţelanuri, nişte statuete, nişte miniaturi în aur... fleacuri!... Îl durea pe Ică mult! Mult de tot!... Nu că ar fi ţinut cu tot dinadinsul să aibă combainurile astea, şi instalaţiile astea, şi păsările astea! Adevărul e că nici n-avea ce face cu ele! Nu-i moşier Ică să-l ispitească toate maşinile astea şi toate găinile astea! Nu e şi nici nu vrea să fie! Dar îl doare în principiu! De ce să-şi ia generalii, fabricanţii şi bancherii ăştia tot ce vor şi el să nu se poată bucura de nimic! Aşadar, vorba e de principiu! Principiul îl doare!... Şi apoi, chiar dacă n-ar putea folosi el personal maşinile astea, ce te priveşte pe dumneata!... Te-a întrebat cineva? Asta-i treaba mea! Cu bunul meu, fac ce vreau! Sunt om liber şi nimeni n-are voie să se amestece în afacerile mele! Am eu cui da toate maşinile astea şi toate camioanele astea, dar le voi da numai cui ştiu eu că merită şi numai în condiţiile mele, nu ca să mă simt prost, cum mă simt, de pildă, acuma, de-mi vine să intru în

pământ de ruşine, că stau şi mă uit ca un imbecil – şi mai şi zâmbesc mulţimii, ca să-i arăt, chipurile, că mă bucur de chilipirul care a dat peste alţii! Nu! Să se mai bucure şi alţii de chilipirurile care vor da peste mine! Pentru că, de azi înainte, s-a isprăvit!... Trebuie să mă gândesc niţel şi la mine!

— Capturi de război, sire! zise el, voios, regelui.

Conducătorul, care stătea la dreapta regelui, privea şi el vagoanele încărcate cu pradă de război, dar nu ca Ică: încordat şi încruntat – ci grav şi mândru! E bine ca ţara să vadă capturile astea! gândea Conducătorul. O mai elocventă dovadă a victoriei nu i se poate oferi ţării! Numai o armată care învinge poate aduna atâtea capturi! Şi ce capturi! Cum nu s-au mai pomenit până acum în niciun război!... Fabrici întregi... gospodării întregi... depozite întregi... muzee întregi...

Tot! Tot ce n-au putut fura nemţii a fost capturat şi trimis în ţară.

— Luaţi tot! a zis Conducătorul, generalilor şi administratorilor lui. Nu le lăsaţi niciun ac!... Dar de un lucru să vă feriţi: să daţi cuiva vreo chitanţă. Capturaţi tot ce vreţi, dar nu lăsaţi acte, pentru ca bolşevicii să nu poată veni mâine, la masa verde, să ne scoată ochii cu documente!

Ideea de chitanţă i-a venit generalului în minte, de îndată ce trupele lui s-au pus în mişcare alături de trupele lui Hitler. Şi a transmis-o ritos, ofiţerilor lui: bolşevicii n-au drept la niciun fel de chitanţă.

Dar curând generalul avu încă un motiv să fie mândru de ofiţerii şi de administratorii lui: recomandaţia lui era de prisos. Oamenii nu dădeau bolşevicilor nicio chitanţă. Gloanţe, da! Ştreang, da! Rangă de fier, da!... Asta era chitanţa pe care o dădeau bolşevicilor! Perfect! Mâine, bolşevicii vor veni la masa verde cu mâinile goale: nu vor putea prezenta nicio chitanţă.

Generalul îşi muşcă buza care i se ridicase un moment peste dantură. Să fi fost în stare şi tot n-ar fi râs! în faţa istoriei trebuia să se prezinte grav şi mândru.

Între timp, trenul pornise şi se şi oprise. Generalul, furat de gânduri, nu-şi dădu seama unde se află.

— Ce-i aici? îl întrebă el pe Ică.

— Mărăşeşti, domnule general!

Mărăşeşti! Ţinut simbolic. Aici s-a dat bătălia hotărâtoare pentru reîntregirea neamului. Aici s-a lăudat Neaţă că a ieşit

învingător! Şi regina! Şi Berthelot! Şi Prezan!... Au minţit! Toţi au minţit! Dacă dumnezeu nu l-ar fi trimis pe Antonescu, Mărăşeşti ar fi fost mormântul idealului naţional! Dar niciunul din aceşti mincinoşi neruşinaţi n-a vrut să recunoască adevărul! Niciunul din ei n-a permis să i se rezerve şi lui Antonescu un locşor cât de modest în istoria războiului de reîntregire! Niciunul n-a vrut să admită că singurul care a salvat ţara în 1917 a fost el, modestul, discretul ofiţer de stat major Antonescu, menit de providenţă să fie, în ceasurile cele mai grele, salvatorul neamului. Niciunul din ei... şi mai târziu nici regele Carol II... n-a vrut să repare această nedreptate istorică şi l-au lăsat, toţi, să sufere cum n-a suferit nimeni în ţara aceasta! Dar astăzi, ceasul justiţiei a sunat şi pentru salvator, în sfârşit!

— Mărăşeşti? se bucură generalul.

Şi făcând semn lui Ică să treacă în vagonul de alături, generalul spuse regelui:

— Maria ta! Stai prea mult în picioare! Ar fi bine să te mai odihneşti puţin!

Cuminte, Mihai plecă de la fereastră şi se aşeză pe sofa:

— Ai dreptate, domnule general! zise el. Pe sofa parcă-i mai bine! Au început să mă doară picioarele. E foarte frumos să priveşti toate trenurile astea, dar e obositor!

— Închipuieşte-ţi, măria ta, făcu salvatorul, dacă e atât de obositor numai să priveşti atâtea capturi, cât de obositor este să le cucereşti!

— Într-adevăr, domnule general, trebuie să fie foarte obositor!

— Teribil de obositor, măria ta! Dar, pentru a-ţi recuceri drepturile, nimic nu poate fi prea obositor! Şi naţia nu luptă astăzi decât pentru a reintra în drepturile ei şi drepturile regelui ei, care luptă cu atâta vitejie împotriva duşmanilor ţării. Am dat ordin să se trimită pe moşiile măriei tale câteva sute de vite din cele mai frumoase, pe care le-am recucerit de la inamic... Este dreptul măriei tale, şi nimeni nu va mai avea curajul să se atingă de el.

— Mulţumesc, domnule general! zise Mihai, al cărui ten de fetiţă se îmbujoră de plăcere.

— Maria ta, n-am isprăvit! Drepturile măriei tale sunt mult mai mari. Am recucerit oi!... Şi am şi dat ordin ca două mii de oi să fie aduse pe moşiile măriei tale.

— Două mii? se bucură Mihai, ca un copil.

— Vor fi cinci mii, sire! Două mii au şi pornit. Celelalte trei mii la expediem săptămâna viitoare!

— Cinci mii? făcu Mihai, care nu mai avea cuvinte să-şi arate mulţumirea.

— Maria ta, încă n-am isprăvit. Am recucerit combainuri! Ai văzut, măria ta, combainurile şi tractoarele alea din staţia Buzău? Sunt recucerite de armatele noastre.

— Alea? se minună Mihai. Dar sunt colosale!

— Colosale, măria ta. Îţi vine să-i iei la palme pe bolşevicii ăia, de indignare, măria ta! Ce fac ei cu asemenea tractoare şi combainuri? Alea se potrivesc numai pe domeniile măriei tale! Am şi dat ordin să fie expediate câteva pe moşiile regale!

Mihai, care, în nevinovăţia sa de copil, se înnebunea după cadouri, bătu din palme:

— Va fi straşnic, domnule general! Voi conduce şi eu un tractor!

— Abia aştept, măria ta, să te văd! zise generalul, întinzând lui Mihai o hârtie şi un stilou. Va fi un moment de neuitat pentru ţară!... Da, măria ta! Este un decret! Pentru binele ţării şi pentru onoarea coroanei pe care o servesc, măria ta!... Nu mai pot rămâne general, măria ta!... Sunt prea mulţi generali şi se pot face confuzii!... Mareşal, măria ta! De aci înainte, cel care va servi pe măria ta până la ultima lui suflare va fi mareşal! Nu te necăji, măria ta! Führerul este de acord... Ceva mai mult decât atât!... Führerul s-a mirat cum de n-am fost numit mareşal mai de mult!... Nu-i nimic, măria ta!... Am şi sugativă!... Poftim!... Tractoarele şi combainurile sunt excepţionale! Întrec pe alea americane! Am trebuit să mă lupt cu nemţii ca să le pot cuceri pentru măria ta!... Mersi!... Am trimis pe moşiile măriei tale şi trei crescătorii de păsări, cu tot utilajul... Şi nişte pui de urs! Mici, mici, uite aşa! Foarte serios, sire!... Mareşalul Antonescu n-a glumit nici când a fost general. Cu atât mai puţin va glumi acuma, când e mareşal! Mersi pentru urări, măria ta!... Voi face tot ce pot, măria ta, pentru gloria tronului şi dinastiei! Mareşalul Antonescu va recuceri tot ce poate fi plăcut şi util măriei tale!

Dar Mihai, deşi atât de tânăr, avea, ca rege, un cap regal:

— Domnule mareşal, văd că bolşevicii ăştia au de toate!... Dar bijuterii n-au?

Mareşalul rămase câteva momente mut de admiraţie. Tat-său! îşi zise el. Bucăţică ruptă, tat-său. Şi bunică-sa!... Parcă i-ar fi

mamă bunică-sa!... Până unde îl poate duce mintea pe acest flăcău, care n-are nici douăzeci de ani bine împliniţi!

— Maria ta! răspunse în sfârşit mareşalul. La Moscova! La Moscova avem munţi de bijuterii! Să ajungem numai la Moscova, măria ta... şi ai cuvântul meu de mareşal că vei fi mulţumit!

* * *

Dincolo de Prut, regele, mareşalul şi Ică îşi continuară călătoria spre front, în maşină. În drum, mareşalul porunci pe alocuri şoferului să oprească. Voia să demonstreze regelui, prin vizita sa inopinată, cum lucrează el cu ţara.

În cel dintâi sat, maşina opri în faţa primăriei. Primarul, care, luat pe neaşteptate, n-avusese timp să-şi schimbe obişnuitul lui costum de sărbătoare cu straiele de toate zilele, ieşi repede în prag cu pâine şi sare. Dar mareşalul nu pentru pâine şi sare venise, ci pentru agentul sanitar.

— Unde-i agentul sanitar?

— Nu ştiu, să trăiţi!

— Caută-l!

— Îl caut, să trăiţi!

— Să-l cauţi!

Agentul sanitar nu era nici acasă, nu era nici la biserică. Nu era nici măcar la cârciumă. Era la un bolnav.

— Unde ai fost? strigă mareşalul, când vinovatul îi fu adus între doi jandarmi.

— Am fost la!... încercă să răspundă agentul sanitar.

— Eu te întreb una, şi tu-mi răspunzi alta! răcni mareşalul, spre groaza întregului sat, care, luat prin surprindere, ca şi primând, nu mai avusese nici el timp să-şi schimbe costumul de sărbătoare, în ţoalele de lucru. Eu vreau să ştiu unde ai fost!

— La un bolnav! îndrăzni agentul să răspundă.

— Ce cauţi tu, la un bolnav? În loc să fii la postul tău, te duci pe la bolnavi? Domnule primar, să mi-l trimiţi îndată pe acest bolşevic în tabăra de muncă! Justiţia mareşalului Antonescu este justiţia ţării şi nu iartă pe nimeni!

Apoi, cu glasul îndurerat, către săteni:

— Dragi copii, eu muncesc douăzeci de ore pe zi, ca să scot din voi un neam muncitor şi cinstit. Vă rog din suflet, ajutaţi-mă... Nu lăsaţi neghina asta bolşevică să cotropească grâul vostru sănătos şi curat!

În alt sat, tot în costum de sărbătoare, primarul ieşi dintre rânduri şi zise mareşalului:

— Am auzit că în România azi porunceşte un general mare şi tare, făcut din piatră şi fulger!

Mareşalul aruncă o privire plină de recunoştinţă lui Ică. Ică-i îndulcea suferinţele. Când Ică i-a făcut revelaţia că-i făcut din piatră şi fulger, i-a telefonat de pe front:

— Ică, să răspândeşti rândurile tale în toate şcolile din ţară! Să le înveţe copiii pe de rost... Să fie trecute în toate cărţile didactice. Să fie citite în biserici! Să fie citate în toate discursurile!... Toată lumea de pe front te admiră!... Dumnezeu să te ajute pentru binele pe care-l faci ţării şi neamului!

Şi Ică nu şi-a precupeţit munca. Iată, până şi aici, în satul acesta pierdut, primarul ştie că salvatorul e făcut din piatră şi din fulger.

— Da! îl încurajă mareşalul. Şi ce ţi s-a mai spus despre el?

— Mi s-a spus, să trăiţi, că generalul ăsta e cinstit cum n-a mai fost altul până la el, şi drept, şi înţelept.

Şi am avea cu toţii o mare rugăminte la dumneavoastră: când vă întoarceţi la Bucureşti, puneţi o vorbă bună pe lângă el să ne ia în grija lui. Să nu ne lase să cădem iar pe mâini străine. Să ne facă rânduială bună şi să ne dea voie să murim pentru ţară şi pentru regele nostru!

Mareşalul puse mâna pe umărul primarului:

— Omule, nu e nevoie să mă mai întorc la Bucureşti, pentru că acolo n-o să-l pot găsi pe generalul Antonescu, care acuma nu mai e general. E mai mare: e mareşal! N-o să-l mai găsesc pe mareşal acolo. El e azi pe front!... Lângă voi!... Pe cine crezi că ai în faţa dumitale, domnule primar?

Primarul se uită la mareşal şi se frecă la ochi:

— Păi, săru-mâna, te pomeneşti că chiar generalul!

— Mareşalul! îl rectifică generalul.

Primarul, nebun de bucurie, se întoarse către săteni şi-şi zvârli pălăria în aer:

— Ura!... Mareşalul e aici!... Uite-l pe mareşal!

— Uraaa! răspunse cuminte întreg satul, mai mult cu ochii la primar decât la mareşal.

Mareşalul, silit să răspundă la atâtea urale, începu, cu multă modestie, să strige:

— Staţi, staţi! Liniştiţi-vă!... Eu sunt mareşalul, dar aici lângă

voi este regele vostru!... Regele Mihai I!

Primarul făcu sătenilor un semn scurt, dar energic, la care sătenii îi răspunseră cu un răcnet şi mai energic:

— Uraaaa!

După aceasta, mareşalul putu vorbi iar:

— Oameni buni, dreptate vi se va face. Eu, însă, vă cer să fiţi credincioşi ţării şi să vă vedeţi de treabă, în România de azi nu mai există decât muncă, cinste şi dreptate, de la cel mai de sus până la cel mai de jos. Şi să vă lăsaţi de politică. Politica nu e de voi. Să facă politică cei care fac politică. Dar voi să vă feriţi de politică. Politica e o nenorocire. Politica v-a făcut să suferiţi atâta cât aţi suferit. Să nu mai faceţi politică!

La intrarea în al treilea sat, oaspeţii dădură peste un regiment cantonat acolo.

— Unde-i comandantul? strigă mareşalul.

Comandantul apăru îndată. Era maiorul Didi Prăpală, unul din cei mai valoroşi pocăiţi.

— Ce-i pe aici? îl întrebă sever mareşalul, care-l cunoştea bine pe Didi pentru isprăvile lui cu Brebu.

— E bine! Am doborât cu antiaeriana un avion. Şi am luat prizonier pe pilot.

— Să-l văd!

Îndată, ofiţerul sovietic fu adus în faţa mareşalului.

— Cum te cheamă? îi vorbi mareşalul, cu nemărginită blândeţe.

— Domnule general!... făcu Didi.

— ... mareşal, te rog!

— Domnule mareşal! continuă Didi, fără să se tulbure. Nu ştie româneşte...

Şi se adresă unui soldat:

— Vorbeşte tu cu el!

Soldatul vorbi, dar mareşalul putu afla numai atât: că ofiţerului îi era sete.

— A! făcu mareşalul. Nu-i bine! Nu e voie să lăsăm pe nimeni să sufere de sete!... Şi probabil că i-o fi şi foame.

Şi către maiorul Didi Prăpală:

— Să i se dea tovarăşului ofiţer îndată mâncare şi băutură pe săturate!

Maiorul Didi Prăpală înţelese. Cu un gest mut pofti pe prizonier s-o ia înainte – şi-l urmă. Regele şi mareşalul se apropiară grăbiţi

de maşină ca să-şi vadă mai departe de drum, dar trebuiră să-l aştepte pe Ică. Ică abia se târa. Cu pălăria în mână, lipită de piept, cu capul întors peste umăr, cu ochii după prizonier şi Didi Prăpală care se îndreptau spre mormanele de cărămizi şi moloz, Ică se poticnea într-una, pentru că nici nu vedea pe unde călca. Deodată, un pocnet surd de revolver răsună dindărătul ruinelor. Cuprins de panică, vicepreşedintele de consiliu cu puteri de preşedinte străbătu în salturi cei câţiva paşi care-l mai despărţeau de rege şi de mareşal.

— Acolo... printre ruine! bolborosi el, alb ca varul, arătând cu mâna, ca un copil speriat, înspre dijecţia în care dispăruseră Didi Prăpală şi ofiţerul sovietic.

— Nu te speria! făcu mareşalul, care-l apucă pe Ică părinteşte de braţ, să nu cadă peste maşină. Nu rusul a tras!...

* * *

Îndată ce avionul ateriză, Petrache coborî clătinându-se, cu toate că era ţinut de subsuori de un soldat. Ofiţerul, care avusese atâta de suferit în drum, spuse celor care aşteptau jos, cu nerăbdare, pe sfânt:

— Luaţi-l degrabă şi primeniţi-l! Miroase urât! Nu i-a priit călătoria în ceruri preasfântului!

Câţiva soldaţi îl escortară pe sfântul Petrache până la casa preotului – unde-l spălară şi-l înnoiră de sus până jos.

Când totul fu gata, intră în odaie un ofiţer.

— Vrasăzică, sfinte Petrache, era cât pe ce să dai bună ziua cu sfântul Petru! îl luă el, vesel.

Dar Petrache nu răspunse la veselie cu veselie. Petrache nu ştia să râdă. Îşi avea renumele stabilit mai de mult. Trei oameni nu ştiu să râdă în ţara românească: Dacu, generalul Antonescu şi sfântul Petrache. Nu se spunea dacă era vreo cauză comună care-i făcea pe toţi trei inapţi să râdă. Lumea nu îndrăznea să întrebe pe nimeni de ce aceşti diriguitori morali ai naţiei nu ştiu să facă vreo deosebire între o glumă şi un accident de cale ferată. Lumea se mulţumea doar să constate: Dacu, generalul şi sfântul Petrache nu râd. Sfântul Petrache, deci, nu râse nici de data asta şi nici nu răspunse cu vreun cuvânt oarecare ofiţerului.

— Aud, făcu ofiţerul, că a fost mare bătălie, acolo, în ceruri!

Şi-i arătă sfântului Petrache tavanul. Sfântul îşi ridică ochii, nu văzu nimic şi iar tăcu.

— Cum? continuă ofiţerul. Nu ştii nimic? Păi, bolşevicii, când au aflat că tu vii să ne ajuţi s-au speriat şi şi-au pus de gând ca musai să te doboare, până n-ajungi aici, pe front. Li-e frică de puterea ta, preasfinte! Fug bolşevicii de sfinţi, ca dracu de tămâie. Şi au trimis împotriva avionului în care călătoreai... câte avioane au trimis? Ei, ia spune, preasfinte, câte avioane au trimis?

Petrache, deşi se ştia nevinovat, începu să tremure:

— Nu ştiu, săru-mâna!

— Nu ştii? îl fulgeră ofiţerul cu privirea lui nemiloasă. Păi să-ţi spun eu câte: trei avioane!... Şi a fost bătălie mare, preasfinte Petrache!... Bătălie în draci! De bătălie cred că ai auzit, nu?

— Nu, săru-mâna! bâigui bietul sfânt, care făcu un pas înapoi. N-am auzit!

— Păi, cum n-ai auzit, mă, preasfinte, mă! răcni deodată ofiţerul, care făcu şi el un pas înainte. Cum să nu fi auzit, când trăgeau avioanele bolşevice în tine ca-n varză, că doar-doar te-or nimeri... Mă, preasfinte, mă, n-auzi, că acuşi intru-n tine, mă... icoana ta de sfânt... cum n-ai auzit, mă... că ăia trăgeau ca zmintiţii în tine... dar ţie, nici că-ţi păsa!... Te uitai la ei ca la nişte nebuni şi stăteai de vorbă cu moşu!... Sau acuşi o să zici că nici pe moşu nu l-ai auzit... şi că nici nu ştii cine e moşu!...

Petrache mai făcu doi paşi înapoi.

— Ba ştiu, ba ştiu! răspunse el, îngrozit că simte peretele în spate. Cu moşu am vorbit!

— Ai văzut? zise ofiţerul, îndulcit. Cu moşu ai vorbit!... Ei trăgeau şi trăgeau, şi pe tine nu te supăra nici cât musca aia de colo... Tu făceai conversaţie cu moşu şi-l învăţai: „Dă-i cu capu de pământ, moşule, că tare sunt răi, moşule... Sunt bolşevici, şi bolşevicii nu se uită nici la sfinţi, nici la tine!... Trimite-i, moşule, în iad, că-şi bat joc de mine!”... Şi moşu te-a ascultat şi s-a uitat numai niţeluş sub el şi buuuum!... buuuum!... bummm!... au tras ai noştri în bolşevici din avionul în care te aflai şi s-au rostogolit câteşitrei avioanele alea bolşevice în flăcări, de nu s-a ales nici urma de ei... Bummm, bumm, bum!... şi gata!... Ori poate o să zici că n-a zis moşu aşa: Bum! Bum! Bum! Zi: a zis, sau n-a zis!

Ofiţerul iar se încălzise, aşa că pe sfântul Petrache îl apucă burta.

— A zis, săru-mâna! făcu el, cu lacrămi în ochi.

— Zi cum a zis, încălţarea mă-tii de sfânt!... Zi, că-ţi zic acuşi

una că te scot pe targă de aici! Zi cum a zis!

— A zis: bum, bum, bum!...

Soldaţii care stăteau de gardă, afară, la uşă, la început n-auziră nimic. Numai la urmă, strigătele ofiţerului răzbiră până la urechile lor.

— Săracu! făcu unul din ei, om mai în vârstă. O fi dezertor preasfântul şi au dat peste el tocmai acu!

Dar nu mai putură continua, din pricina vaietelor care veneau din odaie:

— Aoleo, măiculiţă!... Mă doare!... Ce am făcut, măiculiţă!... Văleu!... Vreau acasă!

Ce răspundea ofiţerul nu se auzea. Se auzea numai zgomot de scaune răsturnate, de farfurii sparte, de bufnituri înfundate şi de bocanci care alergau de colo până colo pe duşumea.

Cei doi soldaţi se uitară unul la altul şi dădură din cap amărâţi.

— Săracu de el! făcu cel mai în vârstă. Dezertor, dezertor... da oricum, chiar aşa, fără milă!

— Şi când te gândeşti că-i un sfânt! zise cel mai tânăr, compătimitor.

— Da, zău! Un sfânt şi să-l lovească în asemenea hal! Şi apoi te mai miri când ne bate, cum ne bate, pe noi ăştia, pârliţii!

Discuţia dintre sfânt şi ofiţer nu ţinu decât o oră, după care uşa se deschise, în sfârşit. Cel dintâi ieşi sfântul, iar după sfânt apăru şi ofiţerul. Soldaţii îşi puseră arma pe umăr şi încheiară coloana, care se îndreptă de-a dreptul spre câmp, unde toate trupele, aşezate în careu, aşteptau.

Bătrânului din escortă îi veniră lacrimile în ochi:

— Să ştii că aici îl împuşcă! şopti el peste umăr celuilalt, care venea în urma lui. Săracu!... O fi având şi el mamă, nevastă, copil!... Păcat de tinereţele lui!...

Dar nu mai putu continua. Un ordin cu zeci de ecouri zbura de jur împrejur:

— Dreepţi!... Pentru onor!

Ofiţerul şi soldaţii se dădură, scurt, în lături, iar sfântul Petrache, singur, păşi înspre centrul careului, în timp ce, de partea cealaltă, apărură regele şi mareşalul. Efectul fu cutremurător. Ordinele comandanţilor, sunetele fanfarei şi uralele, care ţâşniră din piepturile soldaţilor ca la atac, îl năuciră şi mai rău pe sfântul Petrache, care, cu ochii în jos, păşea, păşea înainte, fără să ştie unde trebuie să se oprească şi probabil că

nici nu s-ar mai fi oprit niciodată până la capătul vieţii, dacă cineva nu l-ar fi apucat de braţ, ca să-l aşeze între rege şi mareşal. Mort de frică, sfântul Petrache nu îndrăznea să se mai uite nici în dreapta, nici în stânga, cu toate că mareşalul vorbea despre el.

— Ofiţeri şi soldaţi! strigă mareşalul. Noi, ostaşii, care luptăm aici să apărăm ţara, avem azi nişte oaspeţi de seamă: majestatea sa regele Mihai şi preasfântul Petrache Lupu de la Maglavit... L-am rugat pe preasfântul să vină până aci, spre a vă spune câteva cuvinte de îmbărbătare, ca să ştiţi că nu numai ţara, dar nici dumnezeu nu ne uită şi că e tot timpul cu gândul la noi şi face tot ce trebuie să ne ferească de gloanţele duşmanilor. Chiar azi dimineaţă, când sfântul Petrache a venit spre noi, în avion, dumnezeu i-a făcut semn că armata noastră poate lupta fără frică, pentru că n-o paşte nicio primejdie. În drum, avionul a fost atacat de trei avioane bolşevice de vânătoare. La mitraliere era maestrul armurier Iepure Vasile. A fost o luptă ca în poveşti. Bolşevicii atacau cu înverşunare. Dar sfântul Petrache a stat neclintit la locul lui şi a urmărit cu interes avioanele vrăjmaşe care se învârteau în jurul lui şi trăgeau fără să-l poată atinge. Apoi, a spus lui Iepure: Trage băiete, că moşu e cu tine! Trage cu credinţă, că moşu te ajută! Şi Iepure a tras şi a tras... şi minunea cea mare s-a întâmplat. Un avion duşman a luat foc şi a căzut la pământ! Peste un minut al doilea avion a luat foc şi a căzut şi el la pământ. Şi a luat foc şi al treilea şi a căzut la pământ!... Dar avionul nostru a scăpat fără nicio zgârietură, pentru că în el s-a aflat sfântul Petrache, cel care, ori de câte ori vrea, stă de vorbă cu moşu!

Mareşalul isprăvise şi în liniştea adâncă a câmpului, întreruptă numai de un nechezat de cal, se întoarse către Petrache. După ce-i examină cu o privire prelungă şi pioasă zgârieturile şi vânătaiele de pe obraz, îi spuse:

— Sfinte Petrache, povesteşte-ne şi dumneata cum s-a întâmplat minunea aceea cu avioanele!

Fără să-şi ridice ochii, sfântul, cu vinele de la tâmple umflate de încordare, căută să-şi aducă aminte de tot ce auzise în casa popii – şi când moşu, în uniformă de ofiţer, se îndură să-i sară în ajutor, începu:

— Păi, să vă zic, că când a venit ăla-n mine... a făcut bum, bum, bum... şi-o căzut pe jos... şi-o sărit încă unu să mă bată...

şi-o făcut bum, bum, bum... şi-o mai sărit unu... dar l-a bătut moşu... că când o căzut jos nici nu m-a durut, că nu erau ale mele... că erau trimise de moşu să cadă în capu păgânilor... că eu cu moşu am vorbit mai de mult... şi-o spus că când o da unu în mine, să mă gândesc la el... şi-o spus c-o să-i dea peste mână, că ce-i asta... să mă bată... aşa a zis moşu... că când m-o bate vreunul pe mine... o să-l bată el pe el... şi-o zis c-o să fie bine!... Şi aşa zic şi eu ce-o zis moşu... şi acu plec acasă!... Săru-mâna, boierilor!... Rămâneţi sănătoşi!

Şi dădu să plece. Dar mareşalul îl prinse de mână.

— Stai, prea sfinte!

Apoi vorbi trupelor:

— Aţi auzit ce-a spus preasfântul?... Că cine s-o atinge de noi va fi pedepsit cu pedepsele cele mai grele de dumnezeu. Aşa i-a spus moşu! Şi dacă sfântul o spune, e sfânt!... Şi dumneata, preasfinte, nu pleca. Binecuvântează mai întâi armatele noastre care luptă contra păgânilor. Şi mai roagă-l o dată pe moşu să ne ajute.

Broboane mari de sudoare acoperiră fruntea şi obrazul preasfântului. Dintr-o dată, odaia popii i se şterse cu totul din amintire. Urechile îi erau găurite de tunete, ochii orbiţi de fulgere, inima plină de junghiuri... şi bucăţica de pământ de sub el se învârtea, se învârtea... şi simţea sfântul că se învârte şi el şi că ameţeşte şi că se îneacă şi că moşu nu mai e moşu şi că-l lasă să piară aici, în mâinile duşmanilor, fără să-i dea cel mai mic ajutor!

— Of! murmură el, că abia-l putură auzi ceilalţi doi înalţi oaspeţi, care stăteau în dreapta şi-n stânga lui. Mor, măiculiţă!

Şi căzu, fără putere, în braţele Conducătorului.

— Aţi auzit? strigă entuziast mareşalul, către miile de ostaşi care acopereau câmpul. Sfântul Petrache a binecuvântat armatele noastre!

Ofiţerii spintecară aerul cu sabia, la care trupele răspunseră îndată:

— Uraaaa! Trăiască sfântul Petrache! Uraaaa!...

* * *

La popotă, înalţii oaspeţi ascultau cu voie bună toasturile ofiţerilor, când i se înmână mareşalului o telegramă. Mareşalul o citi, îşi încreţi fruntea şi, posomorât, o întinse lui Ică. Ică o luă, o

citi, îşi încreţi fruntea şi, vesel, o citi încă o dată. Apoi, deodată întunecat, se aplecă spre Conducător:

— Mă iertaţi, domnule mareşal! îi şopti el. Mă duc pentru câteva minute până afară să iau puţin aer. Nu mă simt în apele mele! Cred că ştirea asta-i de vină!

Ică ieşi în curte şi reciti telegrama de câteva ori. Nu cuprindea decât opt cuvinte în totul, dar câte spuneau aceste puţine cuvinte! Ce semnificaţie neobişnuită aveau ele! Cât de tranşante erau. Ca o sentinţă! Dar nu ca o sentinţă de moarte! Ci ca o sentinţă de viaţă!... Pentru întâia oară în existenţa lui de avocat, de ministru al justiţiei, de vice-prim-ministru, deţinător al tuturor puterilor legii, Ică află că se poate aplica şi o asemenea binefăcătoare sentinţă: sentinţă de viaţă! Sentinţa de a trăi!... Sentinta Astromandei Nostradama!... A trăi!... Brusc, fără să vrea, parcă s-ar fi auzit chemat de cineva, din depărtări, Ică ridică ochii şi se văzu, agreabil surprins, în plină natură, lângă un grajd. Era un amurg de sfârşit de septembrie, pe care Ică şi l-a putut închipui numai când, tânăr elev de liceu, îşi aştepta drăguţa după zăplazul primăriei de la Piteşti. Cerul începea să se umple şi să se lumineze de stele, care pâlpâiau ca nişte capete de chibrituri aprinse. Şi-n aer plutea un fum de bălegar şi de gunoaie, pe care Ică îl aspiră cu deliciu! Ce poate mirosi mai bine decât acest delicios fum de bălegar şi de gunoaie, când ştii că sentinţa este irevocabilă: de azi înainte eşti condamnat să trăieşti! Abia începi să trăieşti! începi să speri!
Începi să te bucuri de roadele vieţii tale de muncă şi sacrificii!... Telegrama era clară ca orice sentinţă juridică: la Moscova au căzut primii fulgi de zăpadă.

Ică se uită împrejur, se văzu singur şi căzu în genunchi, cu palmele împreunate şi cu ochii la cer.

— Sfinte Petrache! strigă el într-un nestăvilit elan mistic. Cred în minunile tale!

Se ridică, îşi şterse cu batista genunchii şi reintră în sala popotei, unde-şi reluă locul lângă Conducător.

— Cum te simţi? îl întrebă acesta îngrijorat.

— Prost, domnule mareşal! răspunse Ică, ducându-şi mâna la frunte. Telegrama asta m-a înnebunit!

III

Asupra multiplelor şi foarte accentuatelor caracteristici care făceau din Ilie Jugănaru o figură aparte în politica ţării, orice controversă încetase de mult. Şi amici şi inamici îşi dăduseră mâna spre a recunoaşte că Ilie Jugănaru nu era o personalitate, ci o triplă personalitate: una, ca naţional, a doua ca ţărănist, iar a treia ca naţional-ţărănist.

A) Partea naţională a lui Ilie Jugănaru interesa regiunea care începea la creştet şi se termina ceva mai jos de buric. Ca naţional, deci, Ilie Jugănaru se îmbrăca la Şmilovici & Şmilovici, care, de douăzeci de ani îi confecţiona haine nemţeşti de croială englezească, din stofă pur scoţiană.

B) Partea ţărănistă a lui Ilie Jugănaru interesa regiunea care începea la buric şi se isprăvea la pantofi. Mulţumit peste măsură de Şmilovici, ca oricare adevărat naţional, Jugănaru încercase mai de mult să-l momească şi la partea lui ţărănistă.

— Domnule Şmilovici, poate-mi faci şi iţarii din lână scoţiană?

Dar Şmilovici se scutură:

— Mă iertaţi, domnule Jugănaru! În iţari nu mă bag.

— De ce?

— Pentru că nu-i specialitatea mea. Citiţi firma! Costume moderne... Şi fac numai costume moderne, domnule Jugănaru!... Nu mă pricep la iţari!

Ilie îşi încleştă niţel fălcile şi mormăi:

— Mda! Ai dreptate!... De unde vine unul ca dumneata, care nu cunoaşte viaţa de la ţară şi iţarii noştri româneşti!... Se-nţelege...

Şi renunţă să mai ceară acestui venetic să-i acopere partea lui ţărănistă cu iţari româneşti din lână scoţiană, cu atât mai uşor, cu cât lui nu-i trebuiau în totul, pentru nevoile pur ţărăniste, decât două perechi de iţari: una pe care o purta şi cealaltă pe care o dădea la spălat. Pe Şmilovici, însă, îl păstra cu sfinţenie. Ba, cu cât istoria înainta, cu atât Şmilovici îi devenea mai indispensabil. Până pe la 1928 Ilie încă nu ştia franţuzeşte. Abia învăţa. Dar în noiembrie 1928, cum şi-a luat ultima lecţie de gramatică şi conversaţie franceză, Ilie se repezi până la Dacu:

— Domnule Dacu, am isprăvit! Putem veni la putere să restabilim democraţia în drepturile ei.

Şi au venit. Vezi bine! Ilie ştia franţuzeşte – şi avea toată autoritatea morală, alături de Dacu, să restabilească democraţia în drepturile ei.

Se întâmplă, însă, ceva îmbucurător pentru ţară. De când a ajuns ministru pentru că ştia franţuzeşte, sau de când a învăţat franţuzeşte spre a ajunge ministru, lui Ilie Jugănaru începu să-i miroasă a plajă franţuzească: Biarritz, Cannes, Nisa şi alte ţinuturi la fel de selecte, create anume spre a vindeca suferinţele ţărănimii române. Nimic mai firesc. Oare, Ilie Jugănaru, în calitatea lui de cel mai mare ţăran al neamului, era, sau nu era îndreptăţit să se simtă cel mai reumatic reprezentant al ţărănimii române?

Era! în consecinţă, Ilie îşi dădu seama că prezenta lui pe plajele Franţei nu este numai de dorit, ci se impune ca o necesitate vitală pentru interesele generale ale democraţiei şi ţărănimii. Dar cum să te duci în ţară străină ca ţărănist? Când te-or vedea ăia în iţari, se vor ţine după tine, ca după urs. Nu se poate! Şi hotărî Jugănaru ca la graniţă să lepede iţarii de ţărănist şi să apară în faţa Europei numai ca naţional integral. Şi ca naţional integral s-a costumat Ilie Jugănaru la Şmilovici, acum

doisprezece-treisprezece ani, când a plecat în Franţa să restabilească democraţia în drepturile ei, şi ca naţional integral s-a costumat tot la Şmilovici ceva mai târziu, când a plecat în Italia şi Germania să-şi pună la punct teoria lui despre democraţia corijată. Dar, cu toate că-l frecventa atât de des pe Şmilovici, n-a mai încercat să-l câştige pe acest paşaportar la sentimente ţărăniste şi şi-a dat iţarii pe mâna unui croitor din Craiova, oltean sadea, cu toate cele douăzeci şi patru de măsele tradiţionale intacte.

C) Partea naţional-ţărănistă a lui Ilie Jugănaru nu se mai găsea nici în hainele lui naţionale scoţiene, nici în iţarii lui ţărănesti craioveni, ci în suflet. În suflet, Ilie Jugănaru putea fi naţional, fără să se supere iţarii, putea fi ţărănist, fără să se supere costumele lui Şmilovici, putea fi...

Aici se deschidea capitolul celei mai mari tragedii pe care era silit s-o trăiască un om, în aparenţă naţional fericit, ţărănist fericit, gospodar fericit, soţ fericit, dar în fond un mare nefericit, pentru că, după o viaţă de lupte începute fericit şi încheiate fericit, soarta îl silea să vadă că, în fond, este un nepricopsit. Asta a trebuit să constate Ilie Jugănaru în ultima vreme: că tot ce a fost mai bun în el n-a fost realizat. De pe urma primului război mondial, Ilie s-a ales cu ordinul Mihai Viteazu. Ce învăţături trebuia să tragă Ilie de aici? Că este un militar predispus la eroisme şi că ar trebui să stăruie pe calea aceasta. Aşa cum a pornit-o pe front, în 1917, azi ar fi fost general. Un, mare general. Că simţea în el o la fel de puternică chemare spre cariera politică? Dar cine l-ar fi împiedicat să facă politică? Oricare ofiţer face, într-un fel sau altul, politică. Şi mai cu seamă un general. Să fi vrut, ca general, să se ţină departe de politică, şi nu l-ar fi lăsat ţara. Toate partidele ar fi tras de el! Un general! Dar câţi generali, în uniformă, n-a avut chiar el în partid! Şi câţi generali n-au ajuns miniştri şi preşedinţi de consiliu?... Mărguleanu a fost general!... Şi Neaţă a fost general!... Şi uită-te la dobitocul ăsta de Antonescu! General!... Şi prim-ministru!... Şi Conducător!... Ca general, deci, putea fi şi şef politic şi ar fi fost scutit de atâtea necazuri şi umilinţi câte a suferit în lunga lui viaţă politică, aparent fericită, din partea adversarilor politici civili, care nu l-au respectat destul pentru că-i civil, şi cu atât mai mult din partea militarilor, care l-au dispreţuit pentru că-i civil. Şi mult îl mai durea persecuţia aceasta la care-l supuneau militarii,

pentru că tare nedreaptă era! Ce aveau cu el militarii? Nu era destul de cuviincios cu ei?... El să nu fie cuviincios cu ofiţerii!... El, care se omoară după ofiţeri! El, care e mândru că are ofiţeri în partid! El, care nutreşte şi astăzi un cult pentru disciplina militară şi se mai surprinde şi astăzi în poziţia de drepţi faţă de un general care în politică îi este, de fapt, în subordine! Nu, serios! Ce au cu el militarii că ori, de câte ori pot, îi pun beţe în roate!

Ilie să-şi iasă din minţi. Tot sufletul lui de militar neîmplinit se simţea umilit până la sânge. Alergă la Dacu:

— Domnule Dacu, nu e vorba de mine, e vorba de prestigiul partidului. Un Trişcă să fie colonel, şi eu, Ilie Jugănaru, să nu fiu decât căpitan! Va râde ţara de noi! Nu este permis!... Trebuie să fiu înaintat cel puţin maior. Pentru demnitatea partidului, nu pentru mine. Ce ai de gând să faci, domnule Dacu, pentru apărarea demnităţii partidului?

— Fii liniştit, domnule Jugănaru, îi răspunse Dacu, senin. Demnitatea partidului va fi apărată. Voi face un memoriu.

Dezgustat de acest om pe care încă nu l-a putut clătina vijelia dinamică a noilor vremuri şi care trăieşte, ca o mumie, în lumea de mult decedată a memoriilor, Jugănaru continuă să alerge peste tot unde credea că ar fi putut găsi ajutor, până dădu – ce imaginaţie
sadică a sorţii! — de un general. Unul din puţinii generali care nu se uitau la Jugănaru de sus. Era bătrânul general Pisosky, fost ministru de război în unul din guvernele naţional-ţărăniste. Pisosky îi ascultă păsul şi, ca militar cu experienţă în domeniul apărării graniţelor naţionale ale ţării, găsi leacul imediat:

— Degeaba! Ăştia de la statul-major şi de la război sunt nişte catâri. Trebuie să stai de vorbă cu Valentina. Fără Valentina nu faci nimic!

Extraordinar! Valentina! Tocmai Valentina să-i iasă din minte! A bătut pe la toate uşile, s-a închinat, a înghiţit toate umilinţele, şi nu s-a gândit că singura fiinţă care ar putea salva demnitatea partidului naţional-tărănist era Valentina, zeiţa inamovibilă a războiului.

O singură dificultate îi stătea în cale: n-o cunoştea personal pe Valentina.

— Mă duc! răspunse, bucuros, Jugănaru la sfatul lui Pisosky. Dar cum să ajung la ea?

— Caută-l pe generalul Bălăuţă! El te poate servi.

Jugănaru îl căută pe generalul Bălăuţă, aghiotantul regelui Mihai, îl găsi, şi iată-l peste două zile pe vicepreşedintele tuturor naţional-ţărăniştilor, fost ministru şi fost prim-ministru al ţării, bătând la uşa unei femei spre a salva demnitatea celui mai puternic partid politic din ţară.

Valentina fusese prevenită de Bălăuţă:

— Va veni la tine Ilie Jugănaru. Fă-i pe plac!

— Dar mi s-a spus că-i un zgripţuroi de n-are pereche! răspunse Valentina, pilindu-şi, placidă, arătătorul stâng. Adevărat?

— Adevărat! râse Bălăuţă. E unul din ăia care-şi mănâncă de sub coadă!

— Păi, atunci de ce mi-l trimiţi? Să fac filantropie cu el? Să se ducă la Patronaj!

Bălăuţă îi vorbi serios:

— Valentina, fii cuminte! Nimeni nu-ţi cere să faci filantropie. El, personal, n-o să-ţi dea nimic. Dar are amici care o să dea pentru el.

— De pildă?...

— Inginerul Ciubucariu!

Valentina se domoli:

— Garantează Ciubucariu?

— Garantează! Dar trebuie să-l faci maior cât mai degrabă!... Dacă nu-l faci, moare! Şi-i păcat! Ca mâine e singurul şef al partidului naţional-ţărănist, şi să, nu te miri dacă n-o să-l vezi într-o zi iar prim-ministru!... Judecă!

Înduplecată, Valentina îl primi pe Jugănaru în audienţă, acasă la ea. Jugănaru, când o văzu, roşi. Valentina, cu toate că avea patruzeci şi cinci de ani, putea încă înnebuni pe oricare bărbat cu simţire curat militară. În capoţelul ei de mătase, care adera perfect la pielea ei de o albeaţă foarte supravegheată – şi răspândând un parfum insinuant de lăcrămioare, ca şi pechinezul pe care-l ţinea în braţe, Valentina putea zdrobi pe cel mai primejdios inamic. În tot cazul, Valentina făcu asupra lui Jugănaru un efect incendiar, care ar fi avut cine ştie ce urmări nefaste asupra exemplarei lui vieţi conjugale pe care o ducea cu coana Niculina, dacă n-ar fi fost chemat mereu la ordine de imperativele demnităţii partidului naţional-ţărănist.

Cu totul altă impresie produse Jugănaru asupra Valentinei. În

viaţa ei, s-ar putea zice încă din clasa a treia de liceu, Valentina n-a avut de-a face cu civili. Până şi pe Naie Ţurcan, singurul civil pe care l-a acceptat acum douăzeci de ani ca soţ, tot în uniformă de sergent în garda regală l-a cunoscut, în perioada logodnei. Iar dacă, după aceea, Naie Ţurcan s-a pus în costum civil, tot numai din considerente strict militare a făcut-o. Aşa i-o dictau interesele pe care Valentina le apăra cu atâta vitejie la ministerul de război: numai în costum civil putea Naie culege la Capşa petiţiile atâtor cetăţeni care cereau fie o scutire de serviciu militar, fie revizuirea vreunui proces de incendiere a unui depozit militar, fie exclusivitatea vreunei furnituri militare etc., etc. Aşadar, Valentina, propriu zis, nici nu ştia cum arată un civil şi, după cât o servea imaginaţia, avea despre ei – şi fără să-l fi cunoscut pe Jugănaru – o părere absolut detestabilă. Dar când îl mai văzu şi pe acest Jugănaru, îi veni să leşine pe loc. Vrasăzică, aşa sunt făcuţi civilii: jumătate femei, jumătate bărbaţi. Cu fustă şi pantaloni! Şi ce pantaloni! Nişte pânză strâns înfăşurată în jurul piciorului!... Oare n-or fi... cum dracu le zice... că a auzit ea vorbindu-se odată despre astfel de îmbrăcăminte... iţ... iţ... a! Iţari!... Exact!... Iţari!... Cică la ţărani, izmenele astea lungi numite iţari se numesc pantaloni!... Pfui!... E, pur şi simplu, dezgustător! Şi după ce că arată aşa acest Jugănaru, mai e şi zgârcit!... Zgârcit!... Şi chiar dacă n-ar fi zgârcit, gândi Valentina, milioane să-mi dea... milioane... ei, uite, eu, cu sufletul meu slab de femeie... şi tot n-aş... dumnezeu să mă ierte... că încă n-am ajuns aşa de rău să mă încurc cu un civil!

Mânioasă că a putut fi deranjată de o astfel de vietate, Valentina uită că i-a dat voie să vină la ea şi primul ei gând fu să-i strige:

— Ce cauţi aici!

Dar imediat îşi aminti de generalul Bălăuţă. Avea o circumstanţă atenuantă: stând de vorbă cu civilul ăsta, îl satisfăcea pe Bălăuţă, care era militar.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă ea pe Jugănaru, totuşi fără să se uite la el.

— Stimată doamnă, făcu Jugănaru, sunt un nedreptăţit. Mi se cuvine să fiu înaintat maior şi sunt ţinut căpitan. De ce?

Valentina, care-şi dădea seama că, dacă mai rămâne în aceeaşi odaie cu Jugănaru, înnebuneşte – îi răspunse răstit:

— Bine! Fă o petiţie!

Şi ieşi.

Jugănaru, care era dispus să accepte cu recunoştinţă toate înjosirile, numai să salveze demnitatea partidului, se aşeză timid la masă şi, sub ochii subretei care-i deschisese uşa, scrise petiţia în care-şi expunea cazul până în cele mai mici amănunte. Apoi semnă, se ridică şi zise fetei:

— Gata, domnişoară! Vrei s-o chemi pe coniţa?

Spre stupefacţia lui, fata-i răspunse:

— Coniţa a plecat la minister!... Lăsaţi hârtia aici!

Această uluitoare batjocură plesni obrazul lui Jugănaru, care se făcu, subit, roşu ca focu. Dacă n-ar fi fost la mijloc demnitatea partidului!... Dar, pentru că, din nefericire, era – Jugănaru lăsă hârtia pe masă şi, cu umerii încovoiaţi, ieşi fără să scoată un cuvânt.

A doua zi dimineaţa, Bălăuţă veni personal să-i comunice lui Jugănaru:

— Ei, gata! Să fie într-un ceas bun! Felicitările mele! Eşti maior!

Lui Jugănaru nu-i veni să-şi creadă urechilor:

— Cum? M-a şi numit?... Dar este colosal! Mulţumesc, generale, mulţumesc!

— Nu mie să-mi mulţumeşti! zise Bălăuţă. Mulţumeşte Valentinei!

Cu gesturi largi, de entuziasm generos, Jugănaru se risipi în omagii de recunoştinţă:

— Ce doamnă distinsă este doamna Valentina general Barză Andrei!... Ce femeie inteligentă!... Cât de repede a sezisat chestiunea!... Este extraordinară, generale! Pe onoarea mea!... Extraordinară! Oare din ce familie se trage doamna Valentina, generale?

* * *

Telefonul îl găsi pe Jugănaru, la Dobreşti, în camera de lucru, unde-şi orânduia rafturile pline de tot ce a produs în ultimul secol cultura franceză, engleză şi germană pe tărâmul dicţionarelor:

— Domnule Jugănaru, război!

Jugănaru se repezi la birou şi nici nu întinse bine mâna ca să găsească ce căuta: o hârtie!... Nu era goală, ci scrisă. Jugănaru o citi şi cu dosul palmei o bătu cordial, cum ai bate peste umăr pe cineva de care eşti mulţumit. Hârtia-i plăcea: corespundea şi azi

pe deplin gândurilor lui Jugănaru, ca şi în urmă cu câteva zile când a fost concepută în vederea evenimentului mult aşteptat. Ca o furtună, Jugănaru trecu prin camera coanei Niculina:

— Niculino, război!

— Şi unde te duci? strigă după el Niculina, îngrijorată.

— Vin în două minute înapoi!

Veni înapoi, nu în două minute, ci în zece, dar veni.

— Unde ai fost? îi ieşi Niculina înainte.

— La poştă!

— Singur? Şi pe Safta n-ai putut s-o trimiţi?

— Nu, dragă! făcu Jugănaru, care părea plictisit de interogatoriul Niculinei. Este ceva foarte urgent.

— Ce?

— O telegramă! Am cerut Marelui Cartier General să fiu mobilizat şi să fiu trimis îndată pe front.

— Dar ce caută unul ca tine pe front? începu să-l certe Niculina. Ce să facă acolo un om de vârsta ta? Te-a chemat cineva? Te-a întrebat cineva? Te-a silit cineva?

— Tocmai asta şi vreau! răspunse, mândru, Ilie. Pentru că nu m-a chemat şi nu m-a întrebat şi nu m-a silit nimeni, vreau să fiu mobilizat! Numai din pornirea mea sufletească, din propria mea voinţă, vreau să plec la război împotriva bolşevicilor!... Plec... mă-nţelegi, Niculino?... Plec voluntar!... Vreau să fiu primul voluntar pe ţară! Ascultă aici cum sună: Ilie Jugănaru, primul voluntar de război! Bărbatu-tău, Ilie, primul care a învăţat pe ţărani ce-i aia primejdia comunistă, va fi primul voluntar român, dintre toţi românii din România care-i va bate pe bolşevici! Ştii tu ce înseamnă asta? Asta înseamnă că partidul va câştiga un prestigiu imens şi că imediat după război nimeni nu va mai îndrăzni să-mi refuze puterea!

— Ce putere te-a găsit, Ilie? făcu Niculina, care se uita la bărbatu-său, ca la un smintit. Deocamdată-i război! Şi până la putere, bolşevicii te mai pot ucide pe front de o mie de ori!

— Pe mine? se miră Jugănaru.

Şi mai mirată de mirarea lui Jugănaru, Niculina îi răspunse:

— Da! Pe tine! Pe tine, Ilie Jugănaru! Că doar n-o să-mi zici că bolşevicii ăia o să te ierte numai pentru că eşti bărbatul Niculinei Jugănaru. Glonţul n-alege! Asta o ştii tu mai bine ca mine, că doar ai mai fost în război!

— Prostii! zise Jugănaru. Una-i războiul de atunci, alta-i

războiul de acum! Asta-i chestie de bun simţ! Mai bine dă-mi uniforma, să mergem la fotograf!

Dar Niculina găsi argumentele lui Jugănaru prea slabe s-o poată convinge.

— Nu dau nicio uniformă! răspunse ea, dârză. Până nu-mi spui de ce-i chestie de bun simţ şi de ce eşti aşa de sigur că mi te întorci teafăr, nu capeţi nicio uniformă!

Şi cu braţele încrucişate se aşeză pe scaun, hotărâtă să nu se mişte de acolo, până ce Ilie al ei nu-i va da toate explicaţiile.

Vicepreşedintele partidului naţional-ţărănist îşi cunoştea nevasta nu de ieri, de alaltăieri. Era o femeie-bărbat! Realistă – foarte realistă – şi energică! În special energică. Şi dacă ea nu vrea să-i dea uniforma, el o să-şi vadă uniforma când şi-o vedea ceafa fără oglindă. Doar dacă nu s-o lua la bătaie cu ea! Şi numai asta-i lipsea! N-ajunge câte infamii îi aruncă în spinare adversarii. Acuma, să-i mai scoată şi zvonul că-şi bate nevasta. Ilie Jugănaru, vice-şeful partidului naţional-ţărănist îşi bate nevasta! Supărat, deci, că Niculina îi taie avântul războinic, dar obligat să se supună voinţei ei de nezdruncinat, Ilie-i vorbi, căutând cuvinte cât mai calde şi mai convingătoare:

— Niculino, dragă! Nu-i cazul să te sperii! Înscrierea mea ca voluntar este mai mult un gest de înaltă semnificaţie morală. Războiul ăsta nu-i război! Este un marş triumfal. Nu vor fi nici morţi, nici răniţi! O simplă plimbare nu înseamnă război. Azi, în ce zi suntem? În 22 iunie!... Ascultă ce-ţi spun: dacă până la 1 iulie, adică până în zece zile, ruşii nu depun armele, îţi dau voie să spui lumii întregi că bărbatu-tău este cel mai mare nătărău de pe faţa pământului. E bine?

Dar coana Niculina nici gând n-avea să se urnească din loc.

— Şi ce mă fac, zise ea, dacă până în zece zile sunt văduvă? Cum îţi închipui că o să mai pot spune despre răposatul bărbatu-meu că a fost cel mai mare nerod de pe faţa pământului!

Şi coana Niculina ar fi continuat tot aşa, dacă lacrimile ar fi lăsat-o să exprime tot ce simţea şi gândea.

Emoţionat, Jugănaru îi luă mâna:

— Lasă copilăriile astea, Niculino! Nu rămâi tu văduvă! Ţi-o jur! Doar mă cunoşti! Nu sunt eu omul să-şi lase nevasta văduvă. De câte ori să ţi-o spun: nu mergem la război să ne batem. N-avem cu cine. Rusia nu este o ţară, şi armata sovietică nu este armată! De unde armată la bolşevici? Cum să aibă bolşevicii

armată! Din ce? Armata costă parale şi bolşevicii sunt contra paralelor! Nu ştii că ei sunt anticapitalişti? Vezi, dar, că bolşevicii n-au nici ţară, nici armată, cum aveau ruşii pe vremea lui Nicolae II, cu care am luptat cot la cot, în războiul trecut. De aia spuneam că-i chestie de bun simţ! Astăzi nu intrăm în Rusia decât pentru a face treabă poliţienească!... Ne ducem cu armata, ocupăm locurile pustii şi unde e ceva lume, instituim ordinea! Ordinea noastră!... Atunci unde vezi riscul să fiu omorât? Cine ai vrea să mă omoare? Bolşevicii?.. La ora asta cred că bolşevicii ăştia au şi rupt-o la fugă, spre Siberia lor, ca să scape de noi. De ce, dar, să nu mă duc la război! Se duc atâtea sute de mii de suflete româneşti, şi eu să rămân acasă, ca un biet invalid. Nu, Niculino! Dacă ţara mă cheamă, trebuie să răspund la apel. Şi dacă nu mă cheamă, cu atât mai mult trebuie să mă duc la război. O fac pentru interesul meu şi al tău. Ăsta doar nu-i război ca toate războaiele, în care lupţi cu un duşman cinstit, de o seamă cu tine, pentru cucerirea unui teritoriu mai mare ori mai mic... ci-i un război cu un scop mult mai înalt. Un război cu toţi bolşevicii din afară şi dinăuntru. Un război sfânt, pentru că ne batem cu bolşevicii că să ne apărăm sfînta noastră proprietate, sfintele noastre drepturi de a ne bucura de tot ce am agonisit cu sudoarea frunţii, prin truda noastră de robi. Ca să pricepi mai bine, Niculino dragă, mă duc la război ca să-mi apăr căsuţa asta a mea de aici, de la Dobreşti şi de la Topoloveni. Şi fotele şi iile tale frumoase, şi scaunele astea din sufragerie, şi farfuriile astea din bufet.. Ştii împotriva cui? Împotriva toantei tale de Safta, care nu-i toantă de loc! Nu te înghite nici pe tine, nici pe mine şi aşteaptă numai momentul potrivit să ne pună mâna în gât. Şi ca ea, pândesc milioane!... Milioane... să ne ia bunul nostru şi să-l împartă între ei, parcă ar fi al lor. Milioane de duşmani care azi traiesc numai din mila ta şi a mea! Şi tu, Niculino dragă, ai vrea ca eu, numai de frică să nu te las văduvă, să stau deoparte şi să mă uit cum alţii se duc la război să ne ferească de sărăcie. Nu se poate, Niculino dragă! Nu se poate!... Trebuie să mă duc la război! O fac pentru ţară, o fac pentru mine, o fac pentru tine... şi n-o să mi se întâmple nimic! În schimb, întreaga românime, şi duşmani şi prieteni, o să vadă că Ilie Jugănaru nu-i un laş şi nu stă cu burta la soare, pe prispă, în timp ce alţii trec Prutul şi merg înainte. Trebuie s-o fac! Dar cu condiţia s-o fac repede! Să nu mi-o ia altul înainte. Să vezi ce răsunet o să aibă înscrierea

mea ca voluntar în războiul pentru cauza sfântă! Ce ochi o să facă duşmanii mei! Al dracului, Jugănaru! o să-şi zică ei. Mai deştept decât toţi!... Acu, îmi dai uniforma?

Niculina înţelese şi nici nu mai crâcni. Se ridică, descuie dulapul, scoase uniforma şi i-o întinse lui Jugănaru:

— Na-ţi-o, Ilie şi s-o porţi sănătos!

În două minute, Niculina nu mai avea în faţa ei pe dragul, dar obişnuitul ei de toate zilele Ilie, în iţarii lui ţărăneşti şi surtucul lui orăşănesc, ci pe Ilie Jugănaru, maior în armata regelui Mihai.

— Ei, ce spui, Niculino? Îmi vine?

— Uită-te şi tu în oglindă să vezi dacă-ţi vine, că pe mine n-o să mă crezi! făcu Niculina, care-l duse pe Ilie de mână, în faţa oglinzii. Acu ce mai zici?

Ilie nu mai zise nimic. Sub uniforma lui de maior, simţea că începe să bată o inimă de vechi şi încercat militar. Aproape să-i pară rău că războiul cu bolşevicii nu va fi decât o plimbare oarecare şi nu o încăierare serioasă, cu puşti, cu mitraliere, cu avioane, din care el să iasă încă o dată erou. Dar, gândi el, dacă fie cu puşti, fie fără, va ieşi în tot cazul erou, mai bine fără.

Radios, Jugănaru se mai suci de câteva ori în faţa oglinzii, apoi o luă pe Niculina de braţ:

— Şi acuma haide la fotograf!

Şi se fotografie, singur, din cap până în picioare, pe de-a întregul, aşa cum era: vicepreşedintele partidului naţional-ţărănist, maiorul Ilie Jugănaru din Regimentul 30 Infanterie Câmpulung, decorat cu ordinul Mihai Viteazu.

După aceea, începu Jugănaru să aştepte răspunsul la telegramă. Ce a făcut voluntarul *in spe* Ilie Jugănaru ca să-şi mai potolească înfrigurarea, nici el n-ar fi putut povesti. Noaptea se perpeli în aşternut, chinuit de visuri treze, unele bune, altele ceva mai îndoielnice, dar toate de natură eroică – şi aşteptă cu nerăbdare să se facă ziuă. Dimineaţa putea suporta aşteptarea ceva mai uşor. Nu răsfoi dicţionarele – dicţionarele, oricât de interesante ar fi fost, nu-i mai puteau reţine atenţia în clipe atât de hotărâtoare pentru destinele neamului – dar le şterse de praf. Îşi făcu de lucru în livadă, unde culese cu grijă vişinile răscoapte, căzute pe jos. Întări cu un par zăplazul din dos al grădinii. Stropi florile. Goni pisicile care se ţineau de orătănii. Şi între timp, intra mereu în bucătărie să ridice capacele de pe oalele care fierbeau, ca să vadă ce este înăuntru. Coana Niculina se uita cu coada

ochiului la el – şi zâmbea îngăduitoare, ca o mamă la băieţaşul ei neastâmpărat. Îl înţelegea! Vai, cum îl înţelegea Niculina pe Ilie al ei! Şi cât de mult împărtăşea ea nerăbdarea lui Ilie al ei, tocmai pentru că-l înţelegea cum nu-l înţelegea nimeni.

Aşa, au trecut amândoi dimineaţa, el înfrigurat, ea înfrigurată, până cam pe la ora unu, când se auzi glasul familiar al poştarului:

— Domnul Jugănaru! 0 telegramă!

Amândoi, el cu o mătură în mână, ea cu lingura mare, se repeziră, dintr-o dată, la poartă, înşfăcară, dintr-o dată, hârtia, dintr-o dată o citiră şi dintr-o dată se uitară unul în ochii celuilalt, cu atâta necaz şi durere, încât, dintr-o dată, le veniră lacrimile în ochi. Telegrama venea de la Marele Cartier General. Deocamdată
– îi comunica Marele Cartier General lui Jugănaru – nu i se poate rezolva favorabil edificatoarea lui cerere. Când va fi necesar să se mobilizeze toate rezervele naţiunii dar numai atunci...

— Mersi! îşi vărsă Jugănaru năduful când ajunse în biroul lui, printre dicţionare. Atunci nu mai trebuie. Atunci n-o să mai merg eu. Până atunci o să mi-o ia alţii înainte. Şi dacă o fi să se ajungă la mobilizarea tuturor forţelor naţiunii, o să fie rău. Şi la rău nu mă înghesui. Auzi, Niculino, la rău nu mă înghesui!

— Şi nici să nu te înghesui! îi porunci Niculina.

— Nu-ţi fie frică, Niculino! răcni Jugănaru, cu desperare. La înghesuială nimeni n-o să ţină seama de înalta semnificaţie a gestului meu. Eu vreau să fiu voluntar, nu mobilizat! Voluntar!

Crucea de martir pe care o ducea în spinare devenea şi mai grea. Să fie jignit în tot ce are el mai sacru: dragostea de tron şi de ţară! Să vrea să meargă de bună voie să dea piept cu duşmanii şi să i se trântească uşa-n nas!

— Este o neruşinare! continuă să spună Ilie Jugănaru. Galonaţii ăia de la Marele Cartier cred că-şi pot permite orice cu un civil! Dar eu nu sunt civil, Niculino! Eu sunt ofiţer! Sunt maior! Sunt erou de război!

— Du-te la Dacu! îl sfătui Niculina.

Jugănaru se gândea în acel moment la Valentina.

Dar biata Niculina nu ştia de Valentina! Ei îi spusese că statul-major l-a înaintat în grad din proprie iniţiativă, pentru meritele lui personale. Dar nici aşa, nu-l trăgea inima să se mai ducă la femeia aceasta. Prea îl umilise, ca să mai alerge la ea după o

nouă umilinţă. Şi apoi nu era cazul. Atunci era vorba de o problemă pur tehnică: avansarea lui la gradul de maior, în care Dacu nu ar fi avut ce căuta. Pe când aici e vorba de însăşi demnitatea partidului. Ce vrea Jugănaru? Vreo favoare? Vreun avantaj personal? Dimpotrivă! Jugănaru nu vrea decât să-şi sacrifice cât mai urgent viaţa pentru ţară şi neam. Şi când zici Jugănaru, zici partidul naţional-ţărănist! Deci, partidul naţional-ţărănist cere să-şi sacrifice viaţa iar cei de la Marele Cartier General îl resping. Va putea tolera Dacu această insultă?

A doua zi, Jugănaru era la Bucureşti, în faţa lui Dacu.

— Domnule Dacu, este ceva nemaipomenit. Am cerut să fiu primit voluntar şi m-au respins.

— Ştiu! făcu Dacu.

Ştia! Pe toate le ştia! Probabil, Belciug!... Nu probabil! Sigur!

— Şi ce părere ai, domnule Dacu?

— M-am gândit! Voi face un memoriu!

— Nu, domnule Dacu! Nu sunt pentru un memoriu! O astfel de procedură cere prea mult timp. Şi prea mult timp n-avem. Până în câteva zile, armata germano-română intră în Moscova. Dacă ne mulţumim cu un memoriu, pierdem trenul, domnule Dacu. Se cere o intervenţie energică. Este în joc partidul. Primul voluntar de război trebuie să fie un naţional-ţărănist, domnule Dacu!... Neapărat un naţional-ţărănist!

— Da! recunoscu Dacu. Voi face un memoriu.

Deprimat şi scârbit de această intransigenţă a şefului său, Jugănaru, care nu putea îndura ideea de a vedea compromisă demnitatea partidului său, hotărî să-şi calce pe inimă şi să vorbească din nou cu Bălăuţă, aghiotantul regelui Mihai.

— Generale, zise el lui Bălăuţă, dacă doamna Valentina general Barză ar vrea...

Bălăuţă, suflet neîntinat, îl privi profund nedumerit pe Jugănaru:

— De ce să nu vrea? Dacă-i plăteşti, vrea!... Să-i telefonez!

Şi-i telefonă Valentinei chiar în faţa lui Jugăneru:

— Valentino, iar a dat nenorocirea pe capul amicului meu Jugănaru!... A cerut să fie primit voluntar şi ăia de la Marele Cartier General l-au refuzat!... Da!... Fă-l voluntar!... Dacă garantează? Cine? Un moment!... Auzi, domnule Jugănaru! Mă întreabă dacă şi de data asta garantează inginerul Ciubucariu!... Da?... Auzi, Valentino?... Garantează!... Poate să treacă Jugănaru

pe la tine?... Ce? Nu-i nevoie?... Se aprobă şi aşa?... Bine!... Aşadar, pe mâine!... Te pup!

O lăsă pe Valentina şi-i spuse lui Jugănaru:

— Auzi că-i în regulă! Până mâine se aranjează!... Vezi-ţi de treabă în linişte!... Cum mă cheamă, te anunţ!

Dar Bălăuţă nu-l chemă la telefon nici a doua zi, nici a treia zi, nici a şaptea zi, nici a treizecea zi... şi vremea trecea, şi Jugănaru ardea... şi de câte ori îl chema pe Bălăuţă, Bălăuţă, optimist, îi răspundea:

— E ca şi gata!... E chestie de ore!

Chestie de ore! Ca şi cu Moscova! Azi-mâine, ăia intră în Moscova şi el încă nu-i voluntar de război...

Într-o bună zi, totuşi, Jugănaru primi vizita lui Bălăuţă:

— Domnule Jugănaru, s-a făcut şi nu s-a făcut. Valentina s-a dat peste cap şi cu chiu cu vai a obţinut să fii mobilizat.

Sleit de aceste săptămâni de încordare, Jugănaru se clătină sub greutatea loviturii.

— Nu voluntar? Mobilizat?

— Mobilizat!

— Nici doamna Valentina general Barză Andrei n-a izbutit?

— N-a izbutit!

— Dar cum se poate, generale, ca nici doamna Valentina general Barză Andrei să nu izbutească!

— Au fost forţe mai mari decât ea!

— Cine? Nemţii?

— Nu! Dacu!

— Dacu? răcni Jugănaru.

— Da, domnule Jugănaru! Dacu! Acelaşi Dacu, care s-a dat peste cap să nu fii primit voluntar!

— Dacu?

— Dacu!

— De ce?

— De ce? Uite de ce, dar te rog să nu afle nimeni că o ştii de la mine!... Mi-a povestit-o regele, care o ştie de la Ică. Din primul moment, Dacu, informat de Belciug că ai cerut să te înscrii voluntar, l-a rugat pe Ică să intervină la Marele Cartier General să nu te accepte.

— De ce?

— Zicea că partidul nu poate admite ca dumneata să-ţi rişti viaţa în război, pentru că ţara mai are nevoie de dumneata.

Jugănaru nu mai vorbea. Mugea:

— Dar dacă n-a vrut să-mi dea voie să fiu voluntar, de frică să nu fiu ucis, de ce trebuie să fiu mobilizat. Riscul nu este acelaşi?

Bălăuţă râse:

— Dacu a cerut lui Ică să fii mobilizat pentru că, zicea el, nu mai putea răbda să te vadă în ce chinuri morale te zbaţi la gândul că alţii mor pe front, departe de ţară, în timp ce dumneata, erou de război, stai aici fără să fii de niciun folos... şi apoi, nu mai putea rezista insistenţelor dumitale de a fi trimis neapărat la război, spre a apăra prin aceasta onoarea partidului.

Scârnăvia! îşi zise Jugănaru. Cutra asta bătrână! N-a vrut să fiu primit voluntar, ca să nu capăt, într-o campanie scurtă şi lipsită de risc, un prestigiu care ar putea să-l întunece în ochii partidului. Dar acuma, când războiul se prelungeşte şi când riscurile au crescut, vrea să fiu mobilizat ca oricare alt anonim, cu speranţa că doar-doar o să mor pe front, ca după aceea să se poată el lăuda cu sacricifiul adus de partid pentru cauza sfântă, ca şi cum ar fi murit el, nu eu.

— Dar acuma nu mai vreau eu! strigă el, indignat, lui Bălăuţă. Eu am cerut să fiu voluntar. Mă gândeam să servesc ca exemplu. Dar nu vreau să fiu mobilizat. Oricine poate fi mobilizat! Dar eu, generale, eu... eu sunt şef de partid. Eu nu pot fi trimis pe front, la un loc cu masa necunoscuţilor. Dacă ei nu m-au vrut voluntar, eu nu vreau să fiu mobilizat! Am treburi mult mai importante aici, decât să mor acolo pe front, fără să ajut cu nimic la victorie. Cu un soldat în plus sau în minus, rezultatul va rămâne acelaşi. Aşa că nu vreau să fiu mobilizat.

Şi când zicea că nu vrea, ştia el, Jugănaru, ce zice. Să faci o plimbare de câteva zile până la Moscova, da! Pleci, vii, ai isprăvit – şi lumea te aclamă. Dar de atunci au trecut de câteva ori zece zile şi Moscova tot n-a căzut. Gluma se îngroaşă. Plimbarea s-a transformat în război. Şi atunci care-i isprava? În loc să se vadă voluntar într-un război scurt, e mobilizat într-un război lung, care cine ştie cât o să ţină. Cel puţin să nu se fi angajat faţă de Niculina că n-o va lăsa văduvă. Dar s-a angajat. I-a jurat! Niculino, jur că nu te las văduvă! Acu, ce se face cu jurământul!... Dar dacă moare pe front, răpus de un glonte? Este inadmisibil. Nu aşa ne-a fost vorba. Ori voluntar, ori nimic. Şi azi, după cum văd că se lungesc lucrurile, se pare că e mult mai bine nimic... De altminteri, ce a vrut să facă, a făcut: toată lumea ştie

astăzi că Jugănaru a cerut să fie înscris voluntar! Că nu l-a primit, nu-i vina lui. Jugănaru a cerut! Dovada există! Prin urmare, nici voluntar, nici mobilizat!

— Nu vreau sub niciun cuvânt să fiu mobilizat! repetă Jugănaru. Trebuiau să-mi respecte cererea de la început. Dacă n-au vrut s-o respecte...

— Chestia-i simplă! răspunse Bălăuţă. Ceri să fii demobilizat.

* * *

A cere să fii demobilizat e uşor. Dar cui să i-o ceri? Valentinei? Valentina nu va putea face nimic. Dacu-i mai tare decât Valentina. Marelui-Stat-Major? Marele- Stat-Major nu-i arată şi nu-i va arăta nici cea mai mică bunăvoinţă. Era o problemă – şi încă una mare de tot – căreia Jugănaru poate nu i-ar fi găsit soluţia aşa de uşor, dacă n-ar fi fost interesată şi Niculina.

— Trebuie să stai de vorbă numai cu generalul! îi zise ea.

Jugănaru primi sugestia cu recunoştinţă, dar se ivea şi aici o dificultate: unde să dai de general? Generalul e pe front.

— Du-te de-l caută pe front! hotărî Niculina.

Supus, Jugănaru alergă pe front, îl căută cu desperare pe general câteva zile, până îl găsi, în sfârşit.

— Domnule general, îmi pare rău, dar e vorba de demnitatea mea de om şi de prestigiul amicilor mei politici. Am fost primul care am cerut înscrierea ca voluntar. Marele Cartier m-a refuzat. Am stăruit şi, după o lună, am fost mobilizat. Accept cu plăcere să fiu mobilizat şi să fiu trimis îndată pe front, ca să lupt alături de Ceilalţi. Voluntar sau mobilizat, îmi este indiferent!... Poţi să mori pentru ţară în luptă cu bolşevicii la fel de bine şi ca voluntar şi ca mobilizat. Chestiunea aceasta, însă, are un aspect principial. Când am cerut să fiu primit voluntar, noi mai luptam încă dincoace de Nistru. Astăzi, însă războiul s-a întins dincolo de Nistru. Ce căutăm dincolo de Nistru? Nu este un punct de vedere al meu personal. Este şi domnul Dacu de acord şi toţi prietenii noştri. Ce căutăm noi dincolo de Nistru?

Generalului, om de principii, îi plăceau oamenii de principii, mai ales oamenii de principii ca acest Jugănaru, vice-preşedintele celui mai puternic partid pe care se sprijină regimul renaşterii şi al războiului pentru cauza sfântă.

— Domnule Jugănaru! îi răspunse el, pe un ton în care străbătea dorinţa de a-l lămuri pe acest om. Suntem aliaţi cu

nemţii. Şi trebuie să mergem cu ei până la urmă. Nu mi s-au pus şi n-am pus condiţii să luptăm până la Nistru sau până dincolo de Nistru. Dacă va fi nevoie, vom merge alături de aliaţii noştri până în Urali şi până dincolo de Urali. Războiul este război până la victoria finală... Pe dumneata, însă, nu te reţiu!... Îmi pare rău că ne părăseşti, dar îţi respect principiile şi te voi demobiliza imediat.

După care, îl pofti la masă, la popota ofiţerilor. Aici Jugănaru ridică paharul în cinstea Conducătorului:

— Domnilor, vorbesc în numele meu, în numele partidului meu, în numele ţării. Nu găsim şi nici nu există cuvinte prin care să ne putem exprima bucuria şi mândria că trupele noastre se află dincolo de Nistru. De asemenea, nu ne vom precupeţi laudele pentru curajul Conducătorului nostru, care face război dincolo de Nistru spre a ne feri ţara de bolşevism. Sub comanda lui, armata noastră va câştiga tot ce vrea. Sabia lui Antonescu... geniul militar al lui Antonescu... voinţa de oţel a lui Antonescu...

Şi vorbi şi vorbi Jugănaru, cu elocinţa biciuită de entuziasmul lui de demobilizat, despre Antonescu, încât până şi generalul se miră cât de frumos şi de mult poate vorbi cineva despre el, fără să dea cel mai mic semn de oboseală. Drept mulţumire, după ce Jugănaru isprăvi, generalul se ridică şi, în faţa tuturor, îi scutură mâna:

— Domnule Jugănaru, mâine plec peste Nistru, în inspecţie, pe front. Ne apropiem de Odesa. Ce ar fi să mă însoţeşti, ca să vorbeşti şi ostaşilor mei de-acolo?

Să-l însoţească pe Antonescu dincolo de Nistru? Dar cine n-ar vrea să cunoască ţinuturile de dincolo de Nistru, despre care se vorbesc atâtea şi atâtea! Nu! Prea este ispititoare invitaţia aceasta, pentru ca Jugănaru să nu vrea s-o accepte. Ar fi o lipsă de interes de două ori ruşinoasă: pentru el, ca român vital interesat în stăpânirea acestor ţinuturi de dincolo de Nistru – şi ca vice-şef al celui mai puternic partid românesc.

— Primesc cu plăcere!

Jugănaru trecu Nistrul cu generalul şi străbătu în maşină satele şi târgurile pe care niciodată n-ar fi avut norocul să le cunoască, dacă Hitler n-ar fi întreprins acest război sfânt! În primul rând îi reţinură atenţia păsările! Nişte păsări mari – atât de mari – şi cu un penaj atât de orbitor, încât Jugănaru, uluit, îl întrebă pe general:

— Dar astea ce sunt?

— Găini, cocoşi, curcani! răspunse Antonescu. Ca la noi! Numai că au ieşit din crescătoriile sovietice.

Jugănaru nu se mai sătură să se uite la ele. Ocbii lui sclipeau ca ai unui copil care jinduieşte după o bomboană. La ferma lui, asemenea păsări... ehei! La ferma lui...

Dar generalul parcă-l ghicise şi i-o luă înainte:

— Văd că-ţi plac, domnule Jugănaru. Îţi voi trimite acasă o colecţie. Voi pune să se aleagă cele mai frumoase exemplare! Sunt păsări de rasă! Au carnea excelentă! Şi sunt de o dimensiune anormală. Le plac mult şi marilor noştri aliaţi germani, care transportă în Germania cantităţi enorme de păsări, spre mulţumirea marelui nostru Führer.

Trecură mai departe cu maşina, ca Jugănaru să vadă livezi sovietice anormale, grâu anormal, cai anormali – şi, de fiecare dată, generalul îl linişti pe Jugănaru:

— Vei primi acasă tot ce doreşti! Am eu grijă. Păcat să rămână aici. Trebuie să ştii că grâul, caii şi fructele astea anormale plac mult şi marilor noştri aliaţi germani, care transportă în Germania cantităţi enorme, spre mulţumirea marelui nostru Führer!

În drum, ajunseră din urmă un convoi: şiruri lungi, nesfârşite de copii, femei, bătrâni, care abia se târau, sub baioneta jandarmilor şi cravaşa ofiţerilor călări.

— Dreepţi! se auzi un glas din capul coloanei.

Convoiul se opri, dar maşina trecu mai departe, în goană.

— Nişte jidani! răspunse generalul, la privirea întrebătoare a lui Jugănaru.

Trecură mai departe şi întâlniră alte convoaie, care de astă dată veneau în direcţie opusă: înspre Nistru. După uniformele lor zdrenţuite, Jugănaru putu să-i recunoască uşor: erau prizonieri sovietici. Imaginea lor se fixă în creierul lui Jugănaru ca un cui, care-l sâcâi până la sfârşitul călătoriei. Auzise despre prizonierii sovietici! Mulţi dintre prietenii lui îşi luaseră asemenea prizonieri pe moşiile lor şi nu se mai săturau să vorbească despre ei— şi în ce termeni?... Numai în cuvinte de laudă. În comparaţie cu un prizonier sovietic, un muncitor agricol obişnuit este un tâlhar. În primul rând, pentru prizonierul sovietic nu există ore de muncă. Cât îl pui să muncească, atâta munceşte. În al doilea rând, prizonierul sovietic nu mănâncă. Nu ştie ce-i aia foame! Chiar dacă dai peste un prizonier – ceea ce se întâmplă foarte rar –

care zice că-i e foame, să nu-l crezi! Minte! Prizonierul sovietic cere să-i dai de mâncare, numai aşa, ca să te silească să cheltuieşti bani de pomană cu el. Dar pentru că tu nu poţi fi nici atât de neghiob, nici atât de străin de interesele neamului, încât să-l hrăneşti tu însuţi pe cel mai mare duşman al tău, al ţării şi al omenirii întregi, nu-i dai nimic. Aşa că, prizonierii sovietici, din oricare punct de vedere i-ai lua, sunt grozav de avantajoşi.

Numai cu gândul la prizonierii sovietici, ajunse Jugănaru, fără să bage de seamă, pe linia frontului, unde se auzea de departe bubuitul tunurilor – şi numai cu gândul la prizonierii sovietici, vorbi Jugănaru, dincolo de Nistru, ofiţerilor şi soldaţilor, aşa cum i-a cerut generalul:

— Generalul Antonescu este omul providenţial. Dumnezeu ni l-a trimis! Ascultaţi-l orbeşte, pentru că ceea ce vă porunceşte el este gândit cu mintea lui genială, care are în vedere numai binele nostru, binele neamului, binele ţării! Cuvintele lui sunt cuvintele Celui-de-Sus! Ordinele lui sunt ordinele Celui-de-Sus! Faptele lui sunt faptele Celui-de-Sus!

Cât de cald, cât de inimos poate vorbi acest Jugănaru când iubeşte o idee! îşi zise generalul. Şi iar îi strânse călduros mâna:

— Îţi mulţumesc, domnule Jugănaru, şi-ţi stau oricând la dispoziţie!

Jugănaru găsi că ar fi momentul să scape de cuiul care i se înfipsese în cap:

— Domnule general, aş avea o rugăminte. Mi-ar place să mă întorc în ţară cu o amintire de pe front. Dacă se poate, daţi-mi şi mie nişte prizonieri, că aş avea mare nevoie de ei la Dobreşti, unde mulţi dintre oamenii mei au fost mobilizaţi.

— Cum să nu! Sunt excelenţi pentru muncă. Plac mult şi marilor noştri aliaţi germani, care transportă câţi pot dintre ei în Germania, spre mulţumirea marelui nostru Fiibrer! Cam câţi ţi-ar trebui?

— Ştiu eu! făcu Jugănaru, nehotărât. Daţi-mi deocamdată o sută.

— Îţi trimit o sută! Îi vei primi o dată cu păsările!

De frică să nu-l uite generalul, Jugănaru îl întrebă:

— Când, domnule general?

— Chiar astăzi!... Până ajungi dumneata la Dobreşti... tocmai bine!

Astfel, peste o săptămână, după ce se înapoie din vizita lui de

peste Nistru, Jugănaru avu bucuria să fie întâmpinat în pridvor de Niculina, care-i strigă, radioasă:

— Hai, Ilie, hai... că chiar acu mi s-a telefonat de la jandarmerie că ţi-au sosit prizonierii!

Şi Safta, toanta de Safta, care, în ultimile trei luni în afară de cele două farfurii a mai spart una, alergă la zăplaz să strige sătenilor curioşi să-l vadă pe stăpânul orezăriei, care venea de pe front:

— Hei, mă, oameni buni, boierul meu s-a întors din război cu prizonieri!

IV

Cumpănit cum era, Dacu n-a fost, la trecerea Prutului, de părerea celor care spuneau că Moscova va fi ocupată până în zece zile. Dar n-a fost nici de părerea celora care spuneau că Moscova va fi ocupată tocmai peste trei-patru luni. Dacu avea oroare de extreme. Nu admitea nici optimism extremist, nici pesimism extremist. Ca să nu cadă în păcat, Dacu socotea că este mult mai bine să nu facă niciun fel de pronostic care i-ar putea angaja vechea lui reputaţie de prooroc.

Tăcu, deci, Dacu şi urmări trecerea Prutului, fără să se amestece în tactica şi strategia Conducătorului. Prefera să-şi închine energia şi timpul, unor preocupări mult mai folositoare ţării şi neamului. Astfel, de la prima salvă de tun care răsună peste Prut, Dacu se şi apucă să adune documente – adică să adauge la documentele strânse în vremurile de pace noi documente, pe care i le oferea cu prisosinţă războiul. Nimeni nu era mai chemat să împlinească această operă grea – deşi nu era drept să i se spună grea, dacă se avea în vedere obiectul. Pentru munca aceasta, Dacu era dăruit de la dumnezeu cu mâini curate, cu gânduri curate, cu o inimă curată, cu câteva zeci de clasoare,

cu un creionaş, cu principiul care-l călăuzea în toate actele lui: «Să ne întoarcem la dumnezeu şi la morala creştină» – şi cu un carneţel. Carneţelul acela, fără de care ţara ar fi avut un Dacu incomplet, cum ar fi, de pildă, o statuie a lui Mihai Viteazul călare, dar fără cal sub şa. Carneţelul îi era lui Dacu indispensabil ca şi partidul, ca şi intransigenţa, ca şi pertractarea, ca şi Ardealul, ca şi nepoţii. De aceea, Dacu nu putea fi surprins în nicio împrejurare fără acest mic instrument de cugetare politică. Fie în haina lui de casă, fie în haina cu care ieşea în oraş, Dacu îşi avea la el carneţelul în care-şi nota, sumar, cu mâna lui curată, condus de inima lui curată, câte un fapt, însoţit de câte o schiţă de comentar, care avea să fie apoi pe larg dezvoltat pe hârtia cea mai curată, spre a fi clasat într-un dosar. Dosare de război avea Dacu multe, cum avea şi dosare de pace, pentru că şi gândurile lui erau tot atât de multe, pe cât de curate. Numai în felul acesta putea fi Dacu sigur că nu-i scapă niciunul din evenimentele istorice prin care trecea şi care se învârteau în jurul uneia şi aceleiaşi probleme: până la Nistru, sau până dincolo de Nistru? Carneţelul lui, inima lui, notele lui, toate oglindeau preocuparea de zi şi de noapte a lui Dacu: până la Nistru, sau până dincolo de Nistru!

Personal, părerea lui era fixată de mult: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru. Dar şi una şi cealaltă în acelaşi timp – el nu admitea. Oricine ar fi încercat să-l convingă să se abată de la linia lui s-ar fi izbit de universal temuta lui intransigenţă: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru. Tocmeli nu puteau exista pentru Dacu: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru.

Iar pentru ca istoria să nu vină mâine să-i reproşeze că s-a ferit să ia, în chestiunea războiului, vreo atitudine clară, Dacu îşi proclama crezul, *urbi et orbi*: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru.

Nu putea fi, deci, de mirare că de îndată ce generalul a dat ordin armatelor lui să facă pasul hotărâtor peste Prut, Dacu, condus de spiritul lui tranşant, categoric şi intransigent, şi-a convocat în grabă amicii politici spre a le atrage atenţia că generalul este trimisul lui dumnezeu:

— Un om a venit trimis de dumnezeu să răzbune greşelile trecutului. Acesta este generalul Antonescu. Neamul întreg trebuie să se înşiruie ca un singur om în spatele lui. În aceste

momente nu mai pot fi opinii separate. Nu putem saluta decât cu entuziasm actul de mare instinct naţional al generalului.

Dar mai mult decât atât Dacu n-a suflat un cuvânt. Doar un singur lucru a făcut. După ce prietenii lui au plecat, Dacu şi-a notat în carneţel: «Am spus ceea ce e bine ca ţara să ştie *deocamdată*. (Pe „deocamdată” Dacu îl sublinie de câteva ori.) în fond, generalul a făcut ceea ce se cerea numai pentru moment: a ordonat oştirii române să treacă Prutul. Este necesar, deci, să mă pregătesc de putere. Când se va termina războiul şi generalul îşi va scoate uniforma de comandant suprem al armatei, spre a încerca să revină efectiv în fruntea guvernului, se va vedea că-i un prost, care habar n-are ce este aceea politică şi care, dacă ar continua să ne conducă, ar duce ţara de râpă.»

Cu mâinile curate şi cu inima curată, continuă apoi să urmărească evoluţia războiului. În primele zile, lucrurile n-au mers peste Prut chiar aşa cum a fost prevăzut în planurile comandamentului german. Armatele germano-aliate trebuiau să ţină seama că au înaintea lor trupe sovietice care se retrăgeau prea încet – ceea ce nu era bine. Drept care, generalul, comandantul suprem al armatelor româno-germane de sud, după o sugestie venită direct de la Hitler, recurse la singura stratagemă care putea grăbi victoria finală: porunci să fie masacraţi jidanii de la Iaşi. Era într-o zi de duminică. Soarele apusese şi lăsase întunericul să pună stăpânire pe toată această parte a planetei. Numai într-un singur colţ, întunericul trebui să se retragă, ruşinat de marea lui neputinţă: în pragul conştiinţei lui Dacu. Conştiinţa lui Dacu nu putea fi nici măcar adumbrită de forţele fizice ale naturii, pentru că era independentă: se alimenta de la propria-i lumină. Aşadar, în seara acelei duminici, Dacu îşi revizuia activitatea desfăşurată în tot cursul zilei, de gura lui, de mintea lui, de sufletul lui, şi ajunse din nou la aceeaşi concluzie îmbucurătoare pe care destinul i-o rezervase, consecvent, de la naştere: bilanţul era excedentar. În cele paisprezece ore de când s-a dat jos din pat, Dacu făcuse mult mai mult decât s-ar fi putut cere cuiva spre a-şi putea spune, senin, că a slujit pe dumnezeu şi morala creştină. Senin, prin urmare, Dacu îşi sună menajera:

— Masa!

Figura mondială voia să mănânce. Slujind cu atâta hărnicie pe dumnezeu şi morala creştină până şi-n zi de duminică, i se făcuse foame. Nu pretindea nici Sfinxul că ar fi tot timpul înger.

În anumite momente din zi, era şi el om, ca toţi oamenii. Dar nepotul Romulus nu înţelegea lucrurile aşa. Exact în momentul în care unchiul îşi ducea prima bucăţică de pâine la gură, nepotul Romulus irupse în cameră, vesel şi gălăgios:

— Unchiule, la Iaşi se petrec lucruri mari. Generalul a dat ordin să fie curăţaţi toţi jidanii. De dimineaţă până acum, poliţia şi armata, ajutate de nemţi, numai asta au făcut: au tras în jidani. Prin case, pe străzi, la chestură! Şi acu mi se spune că cei care au scăpat cu viaţă sunt îngrămădiţi în vagoane plumbuite şi trimişi nimeni încă nu ştie încotro.

Dacu îşi privi mâinile. I se păru că de buricul arătătorului se lipise un fir de pâine, ceva mai mare decât un vârf de ac. Încruntat, cu buzele strânse, Dacu se ridică, trecu în baie, îşi săpuni mâinile, le frecă zdravăn cu peria, le clăti de douăsprezece ori – de fiecare apostol o dată – şi numai după ce şi le şterse cu un prosop nou, reveni în odaie, calm, aproape bine dispus. Avea mâinile curate. Putea, deci, cu mâinile curate să-l cheme pe Ică la telefon:

— Domnule Ică, vreau să te văd imediat!

Când se văzură, Dacu întrebă:

— Ce este asta, domnule Ică?

Cu Dacu, Ică ştia că orice subtilităţi erau inutile. Cu Dacu, Ică înţelegea să discute, cum discută doi oameni cinstiţi între ei. Sincer, cu cărţile pe faţă, fără rezerve mintale.

— Domnule Dacu! vorbi Ică sincer. Era necesar. Treaba merge mai puţin iute decât am sperat. Şi riscăm ca naţia să fie decepţionată. Ca să-i menţinem optimismul, m-am gândit că n-ar strica să-i dăm oarecare distracţii. Şi-apoi, suntem convinşi că, prin măsuri ca acelea de la Iaşi, facem războiul mai popular.

— Da, domnule Ică! zise Sfinxul cu simpatie. Ai dreptate, aşa cum este astăzi sfânta zi de duminică. Tot ce ne poate chema la datoria faţă de dumnezeu şi de morala creştină e binevenit.

Şi cum se despărţi de Ică, Dacu notă în carneţel: «Generalul a ucis câţiva Siebenfloch şi câteva Rifcuţe. Este o dovadă că generalul stă prost. Trebuie să mă pregătesc de putere.»

Ceea ce şi făcu: zi de zi continuă să se pregătească în carneţel de putere, în timp ce de pe front veneau comunicate tot mai strălucite. Trupele germano-române n-au intrat în zece zile în Moscova, dar în schimb au intrat în patru săptămâni în Chişinău, iar după alte câteva zile, au atins Nistrul. Dacu îşi convocă de

urgenţă amicii:

— Dragilor, am hotărât ca partidul naţional-ţărănist, împreună cu întreaga opinie publică, să aprobe acţiunea militară întreprinsă contra Rusiei şi să aclame cu însufleţire rezultatele obţinute. Prin urmare, nu trebuie să facem nicio dificultate Conducătorului, care în orientarea lui în treburile interne şi externe îşi arată hotărârea de a ţine seama de interesele ţării, independent de oricare împrejurări politice.

Apoi notă: «Trebuie să mă pregătesc de putere. Armata noastră şi cea germană au ajuns la Nistru. Pentru istoricul de mâine, trebuie să fac un memoriu care să rămână ca document de nediscutat că sunt împotrivă. Trupele noastre n-au ce căuta dincolo de Nistru!... Deci, numai până la Nistru, sau numai până dincolo de Nistru!»

Redijă memoriul cu grija de a fi cât mai clar. Armatele germano-române, domnule general, zicea el în memoriu, au ajuns până la Nistru. Asta e cât se poate de bine, domnule general, pentru că noi n-avem decât un singur drum de urmat: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru. Educaţia mea, domnule general, mă împiedică să vorbesc pe ocolite. Eu, domnule general, am răsturnat tronuri şi am desfiinţat revoluţii, pentru că-mi place să exprim numai ceea ce gândesc, domnule general: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru! Orice abatere de la acest principiu ar putea să aducă ţării nenorocirile cele mai grave. Sau numai până la Nistru, sau numai până dincolo de Nistru.

După ce bătu memoriul la maşină, Dacu ceru generalului, care se afla pentru două zile în capitală, să stea de vorbă cu el.

— Te felicit, domnule general, pentru victoria dumitale fulgerătoare. Ai ajuns, mai repede decât m-aş fi aşteptat, până la Nistru. Acum se pune problema, sau, ca să fiu mai exact, pun eu problema: ne oprim la Nistru, sau trecem dincolo de Nistru? Iată punctul meu de vedere: să nu treci dincolo de Nistru, întrucât noi am făcut războiul pentru a merge numai până la Nistru. Dar întrucât, dacă nu trecem dincolo de Nistru, am primejdui însăşi existenţa noastră de stat, n-ar fi rău să treci dincolo de Nistru. Aşadar: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru. Ţi-am adus un memoriu, domnule general. Poftim! Am căutat să-ţi demonstrez de ce trebuie să mergem sau numai până la Nistru, sau până dincolo de Nistru. În această privinţă, îmi rezerv dreptul

să fiu intransigent. Şi dumneata mă vei înţelege, pentru că dumneata eşti omul care conduce, şi dumitale ţara îţi este recunoscătoare pentru eroismul cu care luptă generalii, ofiţerii şi soldaţii români. De aceea, partidul meu se şi alătură ţării să-ţi mulţumească, dar, în acelaşi timp, îşi permite să-ţi atragă atenţia că noi n-avem de ales decât între două căi: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru.

Plecă şi-l lăsă pe general singur cu memoriul în mână. Generalul analiză documentul pe toate feţele posibile, până se pătrunse de adâncul lui înţeles: armata română trebuie să se oprească la Nistru! Mai departe n-are voie să facă un pas, dacă nu vrea să dărâme tot ce a clădit. Cele mai sfinte interese politice şi morale ale ţării cer ca armata română să nu treacă Nistrul. Pe de altă parte, însă, dacă nu trecem dincolo de Nistru, am pune în primejdie însăşi existenţa noastră de stat. De aceea, n-ar fi rău ca armata română să treacă dincolo de Nistru! Deci, generalul are de ales între două alternative, la fel de imperative: ori să nu treacă dincolo de Nistru, ori să treacă dincolo de Nistru.

În clipele acelea, se produse o coincidenţă foarte ciudată. Generalul primi de la Hitler o telegramă: Treci dincolo de Nistru! Nodul gordian era tăiat în chip fericit. Generalul nu mai avea nevoie să cugete. Dumnezeu îi poruncea să treacă dincolo de Nistru. Şi-l trecu. Dacu notă grabnic în carneţel: «Fără sfatul meu, generalul nu poate face o mişcare. Noroc că l-am sfătuit eu să treacă dincolo de Nistru, deşi ar fi trebuit să rămână dincoace de Nistru. Dar dacă l-a trecut, fie! Eu trebuie să mă pregătesc de putere.»

Şi satisfăcut că autoritatea lui în politica ţării rămâne intactă, îl căută pe general, ca să-i declare:

— Te felicit că ai trecut Nistrul. Partidul meu aprobă fără nicio rezervă acţiunea militară întreprinsă de dumneata şi aclamă cu însufleţire rezultatele obţinute în această privinţă. Ţi-am adus, domnule general, şi un memoriu!

După ce Dacu plecă, generalul citi hârtia, se frecă îndelung la ochi, de mirare, o citi din nou, puse energic mâna pe un dosar, îl cercetă înfrigurat şi, puţin câte puţin, o lumină de satisfacţie angelică i se aşternu pe obraz. Aşadar, memoria lui de drac nu-l înşală. Memoriul pe care i l-a adus azi Dacu este ceea ce a bănuit el de la început: o copie cu indigo a memoriului pe care i l-a adus acum câteva zile şi-n care-i spunea că trebuie să aleagă

între două alternative la fel de imperative: sau până la Nistru, sau până dincolo de Nistru. Altminteri nu va putea ieşi victorios din toată combinaţia asta.

Între timp, Dacu deveni curios: ce-o fi oare ţinutul dintre Nistru şi Nipru atât de teribil, încât i se zice Transnistria? Întrebarea lui nimerea exact în momentul în care se zvonea că doctorul Bratu, vechiul şi cu oarecare intermitenţe-nedezlipitul lui prieten doctorul Bratu, a devenit, de o bucată de vreme, un aprins transnistriolog.

Ca aripă stângă a dreptei partidului, doctorul Bratu, inspirat de vechile şi incurabilele lui visuri democratice, făcea laborioase cercetări cu privire la drepturile, care vor fi, evident, incontestabile, ale partidului naţional-ţărănist asupra ţinuturilor ocupate de peste Nistru. Dacu îl chemă:

— Ce aud, doctore? Că ai făcut descoperiri care vor răsturna istoria ţării?

— Da, domnule Dacu! Va fi o revoluţie europeană!

— Să aud!

— Încă nu, domnule Dacu! Îmi mai trebuie un scurt răgaz ca să-mi pun lucrarea la punct.

Dacu acordă doctorului Bratu răgazul cerut şi urmări mai departe, pe hartă, frontul armatelor germano-române. Era la începutul lui octombrie. Ceaiul de tei începea a fi nelipsit pe masa lui Dacu, care, în mijlocul prietenilor săi, oficia cu deliciu:

— Aţi văzut? Toate previziunile mele s-au adeverit. Ruşii nu pot lupta. N-au cu ce! N-au pentru ce! Cunoaşteţi comunicatul de azi? Moscova cade... Şi numai după ce va cădea Moscova, se va vedea câtă dreptate am avut când am strigat de atâţia ani ţării: Feriţi-vă! Primejdia bolşevică e mare. Mult mai mare decât ne-o putem închipui! În sfârşit, bine că suntem aproape de ţintă. O dată cu ocuparea Moscovei, vom rade pe bolşevici şi bolşevismul de pe faţa pământului!

În acelaşi timp, Dietrich anunţa la radio Berlin că Rusia, ca forţă militară, nu mai există. Dar Moscova tot nu era ocupată. Dacu tăcea şi nota: «Suntem în iarnă şi Moscova încă n-a fost ocupată. Trebuie să mă pregătesc de putere.»

Într-o zi totuşi, pe la mijlocul lui noiembrie, Ohăbiţă veni, fericit, să-l anunţe pe Dacu:

— Domnule Dacu, a dat dumnezeu! Am intrat în faza finală a războiului. Nemţii au început atacul împotriva Moscovei.

Dacu îşi închise carneţelul.

— Am aflat! zise el, cu un calm care-l dezamăgi complet pe Ohăbiţă. Dar despre asta vom vorbi ceva mai târziu... Treci, te rog, după masă.

Dezumflat, Ohăbiţă ieşi. Dacu îşi deschise carneţelul şi scrise un mic comentar: «Moscova este pe cale să cadă. Tot ce am spus s-a adeverit. Primejdia bolşevică este mare. Mareşalul nostru este un idiot. Voi fi silit să iau eu însumi conducerea acestui război. Trebuie să mă pregătesc de putere.»

Isprăvi la timp, pentru că i se anunţă Bratu, care, cu vivacitatea lui de vechi tânăr şi neschimbat important factor politic al ţării, alergă de la uşă până la Dacu, fluturându-şi batista cu care-şi menţinea roşaţa de pe obraji la o temperatură nu mult peste cea ecuatorială:

— Domnule Dacu, ştiu tot! Am problema în mână. Transnistria este a noastră de aproape douăzeci şi cinci de mii de ani.

— Slavă domnului! zise Dacu, scoţându-şi repede din buzunar carneţelul şi creionaşul. Ar fi vremea să ştim până unde se întind drepturile noastre: până la Nistru, sau până dincolo de Nistru! Şi dacă mergem până dincolo de Nistru, de ce avem dreptul să mergem dincolo de Nistru!

— Domnule Dacu, răspunse Bratu, pe onoarea mea că putem merge dincolo de Nistru cât ne-or ţine picioarele şi tot n-ar fi de ajuns. Drepturile noastre sunt întinse departe-departe. Abia acum, când armatele generalului nostru pătrund adânc în stepele depărtărilor, suntem datori să arătăm cât mai amănunţit ţării adevărul asupra drepturilor noastre. Să afle naţia adevărul, ca să cugete, să se înalţe şi să acţioneze. Prin virtuţi, prin vitejie, prin omenie, prin muncă şi curaj, să fim vrednici de marii noştri străbuni: dacii, tracii, sciţii, geţii şi ilirii!

— Trebuie neapărat, domnule Bratu! zise Dacu, în timp ce-şi mângâia vârful creionului. Va fi un act de mare importanţă naţională.

— Este timp să se înţeleagă! continuă Bratu. Noi nu ne tragem din Traian. Fenomenul Traian e un incident care s-a produs mult după aceea. Noi suntem mai vechi decât romanii care s-au format din sângele tuturor elementelor etnice italiene nearice: etrusci, liguri şi al elementelor arice: semniţi, sebini, latini şi ale orăşenilor din coloniile greceşti. În afară de Peninsula Balcanică, mai toată românească, insulele mării Egee sunt româneşti,

Macedonia e românească, Serbia e românească, Bosnia e românească, Epirul e românesc, litoralul adriatic al Dalmaţiei e românesc, Bulgaria e românească. Va trebui să revizuim toate acestea, domnule Dacu, pentru că trebuie să se curme odată cu nedreptatea asta istorică. Este bine să se ştie, înainte de a ajunge să încheiem pacea, că tot spaţiul ocupat odinioară de daco-traco-iliro-sciţi este românesc şi ne aparţine istoriceşte nouă, românilor!

— E mai mult decât interesant, domnule Bratu! făcu Dacu, învârtindu-şi nervos creionul, care părea că nu poate îndura să stea degeaba, fără a fi folosit. Ţara îţi va mulţumi din suflet, când va afla.

— O va afla, domnule Dacu, pentru că o să dau la iveală în curând descoperirile mele. Nu de alta, dar, prin aceasta, vom tăia, o dată pentru totdeauna, nasul ungurilor. Pentru că, spune şi dumneata, domnule Dacu: nu-i ridicol să se ridice câte un magnat ungur să ne dovedească vechimea lor faţă de noi, boierimea română? Ei sunt în Europa numai de o mie de ani. Dacă în timp de un secol sunt trei generaţii, înseamnă că sunt, în total, de treizeci de generaţii în Europa. Şi acuma, uită-te bine ce reprezintă aceasta: treizeci de oameni în şir, câte cinci oameni pe metru, face un total de şase metri de unguri. În felul acesta, dacă ungurul pleacă de la groful de azi şi se uită înapoi, poate vedea la câţiva paşi de el pe strămoşul crud mâncându-şi carnea de sub şa, după vechiul lor obicei asiatic, pe care l-au păstrat şi în Europa, până ce Otto cel Mare, împăratul Germaniei, i-a silit să treacă la creştinism şi să se civilizeze. De atunci şi până azi, ungurii au trăit din mila naţiunii germane, pe care la ei acasă, drept recunoştinţă, au căutat s-o maghiarizeze.

Dacu ascultă şi, deodată, îşi încreţi fruntea şi începu să-şi facă note în carnet. Bratu, încurajat de faptul că a cucerit atenţia şefului, adăugă:

— Domnule Dacu, sunt fapte şi păreri pe care le port în mintea şi în sufletul meu şi aş fi vrut de mult să le fac cunoscute ţării. Ceea ce ţi-am spus aici le simt transcendental. Miile de străbuni, din miile de generaţii parcă-mi spun: De ce laşi să fim batjocoriţi? O dată ce ai ajuns la cunoştinţa acestor fapte şi ai căpătat această convingere, fă-ţi datoria. Nu din orgoliu, nici din cine ştie ce alte scopuri spun toate astea, ci din intuiţie, din instinct şi pentru a-mi împlini o sacră datorie.

Dacu nota, dar asta nu-l împiedica de loc să fie pe deplin de acord cu Bratu că în momentele acestea – când armatele generalului merg înainte prin stepa ucraineană – e mult mai practic să nu te tragi din romani. A te trage azi din romani, când faci război în răsărit, ar fi contra intereselor neamului. Romanii n-au ajuns niciodată prin Ucraina. Sciţii, poate!... Deci, sciţii au rămas români şi românii se trag din sciţi! Românii, deci, au drepturi istorice asupra Rusiei Sovietice. Chestia-i tranşată. Românii se trag din sciţi, îşi spuse Dacu, făcându-şi notele în carnet. Ar fi un prea mare lux pentru noi să ne dezicem de sciţi, în toiul acestei cruciade pentru cauza sfântă, şi să ne lăudăm cu o origine romană, care nu ne aduce niciun folos.

— Suntem, făcu Bratu mai departe, vechi, foarte vechi în teritoriile scitice şi avem cu ce ne mândri. Am fost şi vom fi aici până la sfârşitul veacurilor! Dorinţa mea este...

Dacu îşi ridică ochii de pe carneţel:

— Spune-mi, te rog, doctore, ce ştii despre chestia aia cu mobila de la Legaţia sovietică? Este adevărat că Ică şi mareşalul şi mareşăleasa sunt amestecaţi în afacerea asta?

Bratu, care poseda de la dumnezeu darul de a trece cu aceeaşi pasiune de la o problemă la alta, răspunse:

— Este adevărat, domnule Dacu! Au luat tot! Ca nişte spărgători ordinari! Au luat tot: mobilier, tablouri, covoare, argintărie, bibelouri...

— Şi ce au făcut cu ele? întrebă Dacu.

— Şi le-au împărţit între ei. O parte şi le-au luat mareşalul şi mareşăleasa. O parte i-au dat lui Killinger. O parte lui Ică. O parte, chipurile, Consiliului de Patronaj, dar, în realitate, coana Miţa le-a dat pe bani... Şi o parte, ciurucurile, pe la prieteni şi prietene...

— Ceva precis ştii?

— Pot să capăt până deseară date precise, domnule Dacu.

— Te rog!... Şi care spuneai că ar fi dorinţa dumitale?

Doctorul Bratu ar fi vrut să cunoască secretul acestui neobişnuit talent al lui Dacu de a ţine minte mai bine decât tine unde ai fost întrerupt, dar, dorinţa de a fi de folos cât mai repede ţării îl îndemnă să amâne acest studiu străin de politică pe altă dată şi continuă:

— Dorinţa mea, domnule Dacu, este să conving pe contemporanii mei, în primul rând, că întinderea în spaţiu şi

numărul românilor de azi sunt mult mai mari decât cifrele pe care le dau geografia, politica şi istoria, în al doilea rând, că limba dacă şi traco-ilirică nu mai sunt nişte limbi necunoscute, ci sunt însăşi limba şi sângele nostru. În al treilea rând, că moştenirea romană, deşi mare, nu-i nici mai veche, nici mai nobilă ca aceea a strămoşilor noştri. În al patrulea rând...

— Iartă-mă, dragă doctore! îl întrerupse din nou Dacu, după ce-şi înnegrise încă o pagină din carnet. Dar cu efectele luate de la jidani ce s-a făcut?

Doctorul Bratu, care reprezenta în împrejurările cele mai grele aripa stângă a dreptei partidului, nu întrebuinţa cuvântul «jidani», ci numai «evrei».

— Domnule Dacu, răspunse el, chestiunea cu evreii stă aşa: Li s-au cerut paltoane, costume, rufe, cearceafuri, flanele... de toate. Dar pentru că au fost obligaţi să le aducă numai în stare bună, cei mai mulţi dintre evrei, de frică să nu li se găsească vreun cusur, s-au prezentat cu efectele absolut noi. Toate au încăput în mâna cucoanelor, care, după ce şi-au oprit o bună parte din ele pentru uzul lor personal sau al familiei lor, au distribuit restul amicilor lor, cu toate că mi se spune că au vândut din ele cât au putut şi şi-au băgat banii în buzunar.

— Vrasăzică, ştii?

— Ştiu! Este perfect adevărat. Sunt nişte hoaţe. Ar trebui imediat arestate.

Dacu încercă să-l potolească:

— Stai, doctore, stai! Se va face tot ce trebuie să se facă la momentul oportun. Dar momentul oportun încă n-a sosit. Deocamdată aş vrea să ştiu ce e cu restaurantele şi cantinele populare ale Patronajului. Aud că s-ar fi angajat acolo bucătari şi cofetari de lux. Atât de bine se mănâncă acolo?

— Iată care-i situaţia, domnule Dacu! Cucoanele din comitet au angajat bucătari şi cofetari de lux, pentru ca să-şi poată organiza recepţii din fondurile Patronajului. Dar, cinstite cum sunt, cucoanele nu vor ca bugetul Patronajului să aibă de suferit şi au găsit o soluţie: taie din porţia de pâine şi ciorbă a săracilor care vin la cantină. Asta-i toată povestea.

— Şi este adevărat că mareşalul aprobă?

— Mareşalul aprobă cu ochii închişi tot ce face Ică şi Miţa.

— Cum îţi explici?

— Ce să-mi explic, domnule Dacu?

— Că mareşalul aprobă.

Doctorul Bratu se uită, candid, în ochii lui Dacu:

— De ce să n-aprobe, domnule Dacu?

Dacu se uită în ochii lui Bratu.

— Da! făcu el şi mai candid. De ce să n-aprobe? Dar cu stofele? Am auzit ceva despre nişte stofe. E vorba de celofibră?

— Nu, domnule Dacu! Mai întâi, se fac escrocherii nu numai cu stofă, ci şi cu pânză. Şi, în al doilea rând, nu-i vorba de celofibră, ci de stofă şi pânză, adevărate. Pe piaţă nu există un milimetru de stofă sau pânză, dar cucoanele de la Patronaj vând amicilor lor şi amicilor amicilor lor stofă sau pânză veritabilă de import, pe preţuri de economat.

— Şi atelierul de cizmărie al Patronajului?

— Încă o ticăloşie a cucoanelor. Atelierul ăsta lucrează numai pantofi pentru cucoane. Pentru copiii săraci nu este nici piele, nici timp. Pentru copiii săraci se aduc saboţi din Olanda.

— Şi mareşalul, desigur, aprobă!

— De ce să n-aprobe? Că doar nu aprobă în pagubă! Vorba aia sfântă, domnule Dacu: până şi de la saboţii săracilor, dacă nu curge, pică! Şi să n-aprobe mareşalul?

— Într-adevăr! reflectă Dacu. Dar ce se întâmplă cu zahărul, cu untdelemnul, cu cafeaua, care sunt cumpărate de Patronaj pentru cantine?

— Acelaşi lucru ca şi cu toate celelalte. De ele au parte numai coana Miţa, coana Veturia, cucoanele şi prietenii lor!

— Şi ce zice mareşalul?

Doctorul Bratu îşi ridică sprâncenele a mirare:

— Mareşalul?

Dacu nu mai stărui. Notă ceva de zor în carneţel şi, fără să ridice capul, îl întrebă pe Bratu:

— Şi în al cincilea rând?

— În al cincilea rând, dorinţa mea ar fi să se ştie că suntem unul din popoarele mari, componente ale Europei, aşa că e timpul să se înceteze cu umilinţa noastră...

— Dar instalaţiile alea de fabrici şi uzine sovietice, demontate şi aduse în ţară, în mâna cui încap?

— Tot în mâna unor pungaşi, domnule Dacu. Obişnuiţii oameni de afaceri ai lui Ică şi ai Miţei: bancherii, fabricanţii şi marii lor avocaţi.

— Ai putea să-mi dai ceva amănunte?

— Imediat, nu! Dar până deseară vi le aduc.

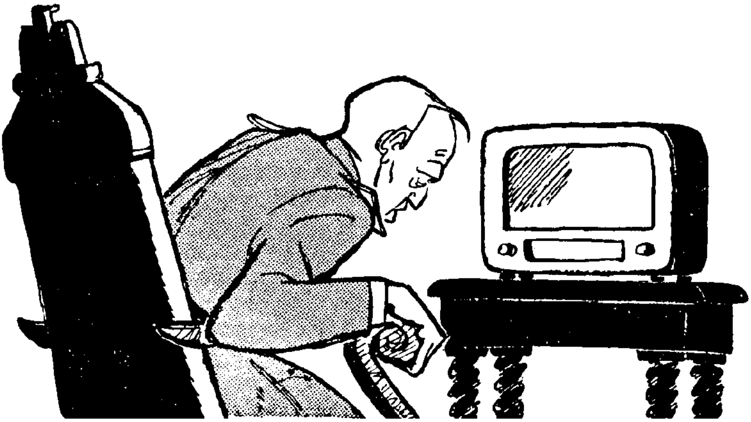
— Te rog!

Bratu plecă şi Dacu notă: «Legionarii au fost un regim de pungaşi. Regimul Antonescu este un regim de pungaşi şi mai mari, agravat de femei hoaţe şi escroace. Se cere un regim de muncă şi cinste. Trebuie să mă pregătesc de putere.» Dacu era tulburat de datele istorice pe care i le adusese Bratu!... Suntem transnistrieni!... Nu latini! Nu romani!... Ci traci!... Iliri!... Sciţi!... Teritoriile de până la Bug ne aparţin nouă!... Toate maşinile, toate fabricile, toate grânele, toate minele, toate vitele, toate găinile de dincolo de Nistru sunt româneşti şi ne aparţin nouă, naţional-ţărăniştilor... Dar dacă noi nu ne tragem din Traian, ci din sciţi şi iliri, ce se bagă cucoanele de la Patronaj în treburile Transnistriei? Ce drept au cucoanele să fure tot?... Şi covoare şi samovare şi bijuterii şi crătiţi şi piane şi mături, fără să ţină seama că adevărata ţară suntem noi, naţional-ţărăniştii, partid de ţărani, în suman şi opinci, aşa cum am apucat de la strămoşul nostru Decebal, tatăl Daciei ardeleneşti!... Dar ce sunt cucoanele de la Patronaj? Transnistriene? De unde? De când?

Dacă damele acelea parfumate care dau ochii peste cap cum văd un bărbat... câteva din ele au şi îndrăznit să-l întrebe pe Dacu la ce oră primeşte!... dacă asemenea femei neruşinate sunt transnistriene, iată, Dacu se dezice cu ruşine de originea lui daco-traco-scito-ilirică şi se retrage la Bădăcin! Să se descurce ţara cum o putea! El nu mai vrea să ştie de ea!... N-au decât aceste... aceste... chiar dacă l-ar trăsni cel-de-sus, i-ar fi ruşine să le spună pe numele lor adevărat... în sfârşit, libere sunt aceste doamne să jecmănească tot şi să nu lase nimic partidului naţional-ţărănist, singurul care a luptat pentru întregirea neamului cu fraţii noştri daco-traco-iliro-sciţi dintre Marea Mediterană până la Marea Japoniei. Dar pentru ce îşi varsă sângele sutele de mii de copii de-ai noştri, cei mai buni fii ai noştri, floarea ţării şi a naţiei? Ca să se îmbuibe toate... toate... în sfârşit toate doamnele alea şi toţi... mă rog, toţi cavalerii lor? Dar partidul naţional-ţărănist? A murit partidul naţional-ţărănist?

Şi, înfrigurat, Dacu adăugă la comentar: «Nu voi permite ca teritoriile naţional-ţărăniste cucerite de trupele noastre să fie jefuite de oameni care n-au nimic sfânt în ei şi care nu-şi pot dovedi originea lor daco-traco-scito-ilirică. Moscova cade mâine, cel mult poimâine. Până atunci, va trebui să stau de vorbă cu

Hitler. Mi-a făgăduit puterea. Să mi-o dea! Azi e momentul!»

V

— Dacă n-ar fi fost Hitler! Ce s-ar fi ales de noi, dacă n-ar fi fost Hitler? Praful şi pulberea s-ar fi ales de pe urma multlăudatei noastre civilizaţii europene.

Se înţelege că cel care perora aşa nu putea fi decât Serafim Mărunţelu.

— Mântuirea noastră o datorăm lui Hitler şi marelui Reich al Germaniei... Ce s-ar fi ales de noi toţi dacă, în clipa aceea grozavă a loviturii pe care bolşevicii o pregăteau împotriva noastră, în faţa zecilor de mii de care de asalt şi sub puzderia zecilor de mii de avioane, Germania lui Adolf Hitler, unicul adversar capabil să pună stavilă năvalei bolşevice, ar fi lipsit de la întâlnire şi am fi fost siliţi să ieşim în întâmpinarea lor numai noi, cu puţinele noastre braţe viteze!... Puneţi-vă încă o dată întrebarea unde ne-am afla dacă n-ar fi existat Germania lui Hitler? Ce s-ar fi întâmplat cu noi, dacă n-ar fi fost Hitler?

Dintre toţi cei care stăteau în jurul lui, cu paharele de şampanie în mână, nu era unul să nu fie de acord cu Serafim Mărunţelu. Ce s-ar fi făcut Europa, ce ne-am fi făcut noi, dacă n-ar fi fost pe lume, în ceasul primejdiei, un Hitler?

— Bravo, Mărunţelule! Aşa e!... În sănătatea domnului Hitler şi a mareşalului nostru!

Şi băură. Băură iar – pentru că mai băuseră până acum de

câteva ori şi se pregăteau să mai bea până a doua zi dimineaţa. Ceasul era prea înălţător spre a nu fi cinstit cum se cuvine: căzuse Odesa. Şi Conducătorul venise până aici special de pe front, să ciocnească un pahar de şampanie cu cei mai buni fii ai ţării.

Ionescu-Ciurcheni, care era din grupul lui Serafim, ridică paharul mai sus decât toţi:

— Domnilor, într-adevăr, ce s-ar fi întâmplat cu noi dacă n-ar fi fost Hitler? Ce s-ar fi întâmplat, domnilor, dacă n-ar fi fost Hitler? Gândiţi-vă bine!

— M-am gândit! răspunse Precup la invitaţie. Dacă n-ar fi fost Hitler, ar fi fost rău!... Pentru că, să privim realitatea în faţă: ce s-ar fi întâmplat dacă n-ar fi fost Hitler?... Ce ne-am fi făcut fără...

O rumoare care venea din fundul sălii de recepţie îl întrerupse. Toată lumea se uită într-acolo, până ce, din gură în gură, află ce se întâmplă:

— Ică!... Vorbeşte Ică!

Toţi dădură năvală înspre masa la care Ică, primul – ministru al ţării, se adresa mareşalului, întrerupt la fiecare cuvânt de aplauzele adunării:

— Domnule mareşal, guvernul a ţinut să vă exprime azi, în această zi sfântă de glorie, recunoştinţa pentru tot ce aţi făcut spre binele neamului românesc. Avem conştiinţa, domnule mareşal, că neamul nostru se găsea, în ceasul când aţi luat răspunderea conducerii lui, în liman de prăbuşire...

Cum rosti ultimele patru cuvinte, mulţimea, înflăcărată, nici nu vru să mai audă restul şi se repezi să-l felicite nu pe mareşal, ci pe Ică:

— Domnule preşedinte, aţi fost colosal. «Liman de prăbuşire» este ceva rupt din sufletul nostru!... Liman de prăbuşire!... În cuvintele astea vibrează toată simţirea noastră românească...

Nicuşor Staicu îl trase pe doctorul Bratu la o parte:

— Trebuie să mulţumim lui dumnezeu că ne-a pus în capul ţării un mareşal genial şi un orator genial.

Într-un colţ al sălii, stăteau, aproape strânşi unul în altul, Killinger, mareşalul şi Ică, tustrei foarte bine dispuşi. Se părea, chiar, după o suficient de perceptibilă tremurătură a buzei de sus, că mareşalul ar avea anumite intenţii de a zâmbi. Motive erau. Pe front, treburile mergeau strălucit. După ultimele comunicate, campania din răsărit este ca şi încheiată.

— Aţi citit ce spune presa germană de azi? îl întrebă Ică pe Killinger. Armata germană este atât de aproape de Moscova, încât poate fi văzută cu binoclul.

Killinger râse:

— Las’ că o s-o vedem peste câteva zile şi fără binoclu! Eu mi-am şi pregătit o ladă de şampanie franţuzească.

Şi cu un zâmbet şiret:

— Asta numai pentru mine!

Mareşalul aprobă solemn, în timp ce Ică râse cu simpatie. Ică ţinea la Killinger ca la un frate.

— Killinger este un om!

Şi prin om, Ică înţelegea nu puterea, ci măreţia. Killinger era în ochii lui grandios. Ică, tocmai pentru că în simţirile lui, în ideile lui, în purtările lui, în vorbele lui era atât de stilat, se simţea mic, mic de tot faţă de acest om, care era tot ce poate fi mai opus stilului. Propriu-zis, Killinger nu era un duşman al stilului şi nu făcea nimic deliberat care ar putea contraria stilul, dar toate instinctele lui – şi parcă avea mai multe şi mai complicate şi mai nesăţioase decât oricare dintre toţi cei pe care Ică i-a cunoscut vreodată – se ciocneau de stil şi-l prefăceau în pulbere prin forţa lor nimicitoare şi prin sinceritatea lor, care nu se lăsau încătuşate de formă în nicio împrejurare: la masă, la tribună, în treburile lui diplomatice sau particulare. Făcea să-l fi auzit pe acest Killinger, cu câteva zile în urmă, vorbind agenţilor săi germani convocaţi la ambasadă, spre a mulţumi Celui-de-Sus pentru recolta îmbelşugată din anul acesta.

— Aud critici de pe buze germane, a zis Killinger, că românii nu ne ajută îndestul. Este o ruşine! Dimpotrivă, glasul lor ar trebui să fie plin de laude la adresa mareşalului şi a întregit lui administraţii civile şi militare. Datorită mareşalului orice opoziţie a putut fi înăbuşită. Datorită lui, milioane de tone de petrol au fost scoase din adâncul pământului românesc şi rafinate. Sute şi sute de vase au pornit pe Dunăre în sus. Mii de cisterne au transportat preţioasa esenţă pe front. Cinci mii de trenuri cu trupe şi material de război au fost îndrumate şi trecute prin ţară. Mii de tone de cereale, de porumb, de lemn de tot felul au fost furnizate şi transportate. Dacă s-au găsit pe ici-colo elemente duşmănoase care au încercat să împiedice ori să întârzie toate aceste preţioase înfăptuiri, ele nu pot fi decât unelte comuniste, împotriva cărora am luat toate măsurile necesare spre a fi făcute

inofensive.

După care, Killinger trecu la elogiul mareşalului, în termeni pe care, deşi îi folosea ori de câte ori vorbea, fie între patru ochi, fie în public, aveau totdeauna un farmec inedit:

— El, marele mareşal, va avea grijă ca aceste jertfe să nu fie zadarnice. El, marele mareşal, va da un picior în cur tuturor celorlalţi pitici politici, adversari ai lui, şi-i va băga cu capul în propria lor oală de noapte, pentru că nu sunt decât nişte păduchioşi, nişte băloşi, nişte porci, nişte nespălaţi, nişte împuţiţi, nişte jidani, nişte vânduţi de-ai jidanilor, care vor să ne pună beţe în roate. Le-am mai spus de atâtea ori acestor răpănoşi şi greţoşi şi zdrenţăroşi să bage bine de seamă ce fac, că, de nu, o să le dau într-o bună zi una peste bot, încât o să le iasă ochii din cap şi o să li se înfunde urechile...

Când spunea toate acestea, Killinger era numai măreţie! Toţi vikingii străbuni îşi cereau prin el drepturile lor neglijate de veacuri. Un om!... Un teuton de rasă pură, sănătos, puternic, neatins de viermele rafinamentului bolnăvicios al plutocraţiei! De ce, dar, nu l-ar iubi şi Ică şi mareşalul, care nu pot uita un singur moment câtă recunoştinţă datorează ei acestui bun şi mare prieten al lor.

— Am pregătit şi noi câte o ladă! zise Ică. Şi veţi bea şi din sticlele noastre!

— Ohohooo! replică tot atât de bine dispus reprezentantul diplomatic al celui de-al treilea Reich. Şi cum o să beau! N-o să vă las nici o singură sticlă!

Conversaţia continuă pe acelaşi ton agreabil încă două minute, când generalul Drojdieru se apropie de grup:

— Domnule mareşal, zise el, ungurii nu se astâmpără. Mai adineauri s-au apucat să anunţe la radio că Odesa a căzut fără lupte.

Mareşalul păli.

— Aţi auzit, excelenţă? întrebă el pe Killinger. Aliaţii noştri!... În loc să se bucure că am cucerit încă un centru bolşevic, îşi bat joc de noi! Aliaţi! Dacă aliaţii noştri gândesc aşa despre noi, vă închipuiţi ce-şi pot permite inamicii!

Killinger împărtăşea revolta mareşalului.

— Este inadmisibl! făcu el. Trebuie să vă plângeţi imediat Führerului! Numai Führerul poate să-i pună la punct!

— O să mă plâng! făcu mareşalul.

Fără niciun menajament pentru Ică şi Drojdieru, Killinger îl luă deoparte pe mareşal:

— Şi s-o faceţi cât mai repede! îi spuse el. Este sfatul unui prieten. Pentru că azi am mai primit şi eu o veste proastă. Brebu se pregăteşte să intre în ţară.

Urechile mareşalului începură să ţiuie:

— Brebu? Trăieşte?

— Trăieşte!

— Şi pe unde vrea să intre?

— Prin Ungaria!

— Dar pentru ce?

— Cum pentru ce, domnule mareşal? se miră Killinger. Doar o ştiţi ca şi mine: Brebu vrea să fie el conducător! Se plânge că i-aţi uzurpat locul!

— Şi ungurii îl ajută?

— Fireşte! răspunse Killinger. Îl ajută! Ungurii fac tot ce ar putea să vă strice! Tocmai voiam să vă spun: ungurii au lansat zvonul că acuma, după ce aţi intrat în Odesa, nu vreţi să mergeţi mai departe! Şi nu-i bine, domnule mareşal! Nu-i bine! Ar mai putea să ajungă la urechile Führerului!

Mareşalul, al cărui chip împrumutase rând pe rând toate culorile, luă acuma o culoare de un cadaveric total:

— Şi domnul Hitler este în stare să creadă o asemenea ticăloşie? zise el, scrâşnind din dinţi, deşi s-ar fi simţit uşurat să-şi poată striga mânia, dacă n-ar fi fost împiedicat de prezenţa oaspeţilor, care se învârteau încolo şi încoace, numai la patru-cinci paşi de el.

— Asta nu v-aş putea spune, domnule mareşal! îi răspunse Killinger. Ştiu numai ceea ce răspândesc ungurii pe seama dumneavoastră!

— Dar mint! spumegă mareşalul. Ungurii mint ca-ntotdeauna, cu neruşinare. Nu-i adevărat că vreau să mă opresc la Odesa, excelenţă! Eu merg înainte. Pe cuvântul meu de onoare! Merg înainte. Merg până la ultimul soldat. M-am aliat cu domnul Hitler spre a scăpa o dată pentru totdeauna Europa de primejdia bolşevică şi înţeleg să fiu aliat până la victoria finală. Ungurii mint. Ştiţi şi dumneavoastră, excelenţă, că ungurii mint! Cum s-ar putea lua domnul Hitler după minciunile lor!

Killinger încercă să-l liniştească:

— Ştiu, domnule mareşal! Ştiu că sunteţi singurul nostru aliat

pe care Führerul meu poate conta. Sunt gata să depun mărturie... Cu toate acestea ar fi mai bine să staţi de vorbă şi cu Führerul meu. El vă stimează şi vă înţelege! Staţi de vorbă cu Führerul meu!

* * *

Între ziua victoriei şi ziua în care Hitler îi fixase audienţa, mareşalul spera să se vadă cu Miţa. Dar cel-de-sus nu-i dădu voie. Telefonul, acest instrument care a fost inventat de satana dinadins să rupă mereu firul fericirii conjugale a Conducătorului, interveni şi acum, tocmai de la Odesa.

— Domnule mareşal, comandamentul militar al Odesei a sărit în aer cu comandant cu tot.

— Cine a făcut asta?

— Partizanii bolşevici, domnule mareşal!

— Curăţaţi locul! strigă mareşalul. Curăţaţi locul bine. Veţi răspunde cu capul dacă nu curăţaţi cum trebuie locul!... Vin şi eu!... Dar vreau să găsesc curăţat locul.

La aeroportul din Odesa, generalul Christache îl întâmpină pe mareşal:

— S-a făcut, domnule mareşal! raportă el scurt.

— Curăţat? întrebă şi mai scurt mareşalul.

— Complet, domnule mareşal!

— Să văd!

Vizită gropile comune, în care erau aruncate mormane de bărbaţi, femei şi copii, cu trupurile străpunse de gloanţe.

— Câţi sunt?

— Mii, domnule mareşal!

Vizită, la periferia Odesei, Dalnicul, unde găsi munţi de cadavre calcinate.

— Ce-aţi făcut aici?

— I-am închis în barăci, i-am stropit cu benzină şi le-am dat foc!

— Câţi au fost?

— Mii, domnule mareşal!

Trecu în inspecţie bulevardele Odesei şi, pentru că nu găsi un singur stâlp electric de care să nu fie atârnat un copil, o femeie, un bărbat, cu care să-l poată prinde în culpă pe generalul Christache, se răsti la el, înverşunat:

— Câţi spânzuraţi, generale?

— Mii, domnule mareşal!

— Şi dumneata eşti sigur că represiunea a fost destul de severă?

— A fost, domnule mareşal! Am curăţat zeci de mii... Cred că a fost destul de severă!

— Crezi! făcu mareşalul. Nu eşti sigur! Crezi! Şi-apoi, ce înţelegi dumneata prin «destul de severă»?... Îmi închipui cam cât de severă o fi, când ştiu că dumneavoastră, ăştia, pe care v-am pus aici, sunteţi miloşi cu duşmanii, mai decât cu neamul nostru românesc!

— A fost foarte severă, domnule mareşal! apăsă generalul Christache. N-a scăpat unul!... Am stârpit până şi copiii de ţâţă, domnule mareşal! Curăţenia e curăţenie!

Mareşalul mormăi:

— Mhmm! Da!... N-am încotro!... Trebuie să cred!

Apoi se răsti iar:

— Dar partizanii? Ce ai făcut cu partizanii?

— Au mai rămas ceva partizani prin catacombe! Dar le venim şi lor de hac. N-o să scape unul viu din mâinile noastre!

— Spânzură-i pe toţi!... Împuşcă-i!... Aruncă-i în Marea Neagră, dar să nu mai aud de ei, generale, că te trag la răspundere! Să ştii!

Aici, mareşalul se împiedică de ceva şi fu cât pe ce să cadă:

— Ce-i asta? strigă el, furios.

Generalul Christache se uită şi răspunse:

— Un hoit de copil!

— Şi cum a ajuns aici, pe trotuar, ca să-mi rup gâtul?

Christache se uită în sus:

— S-a desprins frânghia de stâlp! răspunse el.

— Bravo, generale! strigă mareşalul, furios, deşi în fond era mulţumit că i-a putut găsi, în sfârşit, un cusur lui Christache. Nici măcar grija ca funiile să fie bine legate nu poţi avea! Bravo! Halal administraţie!... Şi dacă vă fac cea mai mică observaţie, vă supăraţi!... Bravo!

* * *

Hitler intră fioros, strânse mâna mareşalului cu multă căldură, redeveni fioros şi urlă:

— Ce s-a întâmplat?

Obişnuit într-o anumită măsură cu mimica Führerului,

mareşalul răspunse destul de curajos:

— Domnule Hitler, ungurii...

— Ştiu! răcni Hitler.

— Domnule Hitler, reluă mareşalul, ungurii vor să-mi răpească...

— Asta n-o ştiu!

— De aceea am şi venit la dumneavoastră să mă plâng de nedreptatea ce mi se face. Ungurii vor să-mi răpească tot ce poate fi mai scump unui militar: izbânda!

— Foarte rău! vorbi Hitler, subit calm. În ce sens anume vor să vă răpească izbânda?

— Mai întâi, ungurii susţin că am cucerit Odesa fără lupte!

— Ceee? răcni Hitler. Am cucerit Odesa fără lupte? Asta înseamnă că insultă armata mea! Cum am cucerit Odesa fără lupte?

— Aşa susţin ungurii, domnule Hitler!... În afară de aceasta, ungurii susţin că eu nu vreau şi nu pot să merg mai departe de Odesa, deoarece întâmpin dificultăţi chiar în rândurile poporului român. Este o calomnie odioasă, domnule Hitler! Dacă m-am angajat să merg alături de dumneavoastră până la înfrângerea totală a bolşevicilor, merg! Eu sunt mareşalul Antonescu!

— Ştiu! confirmă Hitler, dar pe un ton atât de dulce – tonul dulce pe care numai Hitler reuşea să-l împrumute în marile împrejurări istorice – încât îl scăldă dintr-o dată pe mareşal într-o baie caldă şi întremătoare de optimism. Ştiu, domnule mareşal! Dumneavoastră sunteţi singurul nostru aliat în care credem fără nicio rezervă. Dar, pentru ca ungurilor şi tuturor duşmanilor mei şi ai dumneavoastră să le piară pofta de a mai spune că poporul român nu este alături de noi, aş avea o propunere: să organizaţi repede un plebiscit. Să spună ţara dumneavoastră dacă este sau nu este de acord să vă urmeze până la urmă! Şi cum nu este nicio îndoială că ţara va spune că este de acord, ungurii nu vor mai avea curajul să vă insulte! Deci, un plebiscit! Un plebiscit, imediat! Trei-patru zile vă ajung! Ştiu că aveţi şi experienţă şi poliţie destulă ca să organizaţi un plebiscit cu adevărat popular. Iar dacă va fi nevoie, faceţi apel la Killinger, care vă poate ajuta cu tot ce vă trebuie ca ţara să fie alături de dumneavoastră. În trei-patru zile, aşadar, veţi avea plebiscitul şi a doua zi ungurii nu vor mai scoate un cuvânt! Garantez! De altfel, voi repune foarte curând pe tapet toată chestiunea Ardealului. Sau vă trebuie mai

mult?

— Nu! făcu, hotărât, mareşalul! În trei-patru zile, domnule Hitler, voi avea plebiscitul! Dar mi-e teamă că aş putea fi tulburat!

— Tulburat? răcni Hitler. De cine?

— De Brebu!

— Nu înţeleg, domnule mareşal! Cum poate Brebu să vă tulbure plebiscitul? Explicaţi-mi!

— Am aflat că Brebu e liber şi că se pregăteşte să intre în România, prin graniţa ungară!

Dar Hitler se şi aruncase asupra soneriei:

— Să vină Himmler!

Himmler intră:

— Da, mein Führer!

— Ce e cu Brebu?

— Nimic!

— Ce-i asta nimic? Domnul mareşal Antonescu mi se plânge că Brebu se pregăteşte să intre în România prin Ungaria. Dacă Brebu se poate plimba unde vrea, înseamnă că-i liber, iar dacă-i liber înseamnă că-i viu. Cum se face că-i viu, Himmler? De atâtea ori ţi-am spus să-l împuşti!

— Îl voi împuşca, mein Führer!

Radios, Hitler se întoarse către Antonescu:

— Ce v-am spus? Brebu nu vă poate tulbura cu nimic. Brebu va fi împuşcat.

Dar mareşalul voia să aibă asigurări mai precise.

— Vă mulţumesc, domnule Hitler, zise el. Dar aş vrea să ştiu când va fi împuşcat.

— Auzi, Himmler, strigă Hitler, teribil de încruntat. Domnul mareşal are dreptate. Când va fi împuşcat Brebu?

— Poimâine dimineaţă la nouă!

— Perfect! se declară Hitler satisfăcut. Aşa că, domnule mareşal, puteţi pleca înapoi la Bucureşti chiar azi, după-amiază, să vă organizaţi plebiscitul. Brebu va fi împuşcat! La revedere, domnule mareşal... şi succes!

Cum se urcă mareşalul în maşină, Führerul îl chemă la el pe Ribbentrop:

— Ribbentrop, anunţă-l pe Horthy imediat că mareşalul organizează un plebiscit, sub pretextul că vrea să-şi întrebe poporul dacă este de acord cu el asupra felului în care-şi

conduce războiul. Spune-i lui Horthy să fie foarte atent: plebiscitul lui Antonescu este, de fapt, o demonstraţie împotriva ungurilor.

* * *

Urarea lui Hitler purtă noroc mareşalului. Plebiscitul avu un succes răsunător. La trei milioane patru sute patruzeci şi şase de mii opt sute optzeci şi nouă de voturi pentru alianţa cu Germania până la urmă, au fost contra numai şaizeci şi opt. Ceea ce, în primul moment, îl uimi peste măsură pe mareşal, care primise din partea lui Ică asigurări că vor fi împotrivă numai şaizeci şi şapte – şi bineînţeles, şaizeci şi şapte dintre cele mai primejdioase elemente subversive. Dar tot Ică veni să-i mărturisească, după plebiscit, mareşalului că s-a înşelat cu un vot, pentru că, din motive cu totul inexplicabile, n-a putut să prevadă că laolaltă cu cele şaizeci şi şapte de elemente subversive dintre cele mai primejdioase, va vota şi un foarte bătrân pensionar, care s-a rătăcit la vot, crezând că se face coadă la peşte. Mareşalul se declară mulţumit. Ţara-i cu el. Drept răsplată, mareşalul hotărî să se folosească de ziua pe care trebuia s-o mai petreacă la Bucureşti, în speranţa că o va putea întâlni, totuşi, pe Miţa – şi făcu inspecţie inopinată în piaţă. Piaţa era goală. Se cărau din ţinuturile ocupate vagoane peste vagoane cu alimente şi în piaţă nu se găsea un fir de mărar.

— Cum e posibil? îl întrebă el pe Ică.

— E criză, domnule mareşal! răspunse Ică. Nu s-a făcut nimic anul ăsta!

— Nici mălai?

— Nici mălai!

— Nici cartofi?

— Nici cartofi!

— Nici fasole?

— Nimic, domnule mareşal!

— Vrasăzică, făcu mareşalul către Ică, în drum spre prezidenţie, după câte înţeleg, pe aici nu se găseşte nimic!

— Nimic, domnule mareşal!

— Curios!

— Foarte curios, domnule mareşal!

— De ce? Trebuie să fie o cauză. De ce?

— Desigur că este o cauză! făcu Ică. Şi o cauză gravă.

Necinstea mare a unor cetăţeni care încă nu-şi dau seama de ceasurile grele prin care trece azi ţara. Să vă dau un caz care mi-a fost adus azi la cunoştinţă. Sunt şase inculpaţi, domnule mareşal! Pot să vă spun şi numele lor. Cinci bărbaţi: Gheorghe Stan, zis Neamţu, însoţitor de vagoane, Naie Vlădescu, fochist, Ion Predescu, mecanic, Ilie Ion, conducător, Zaharia Ionescu, controlor, care n-au lăsat-o pe femeia Anica Săftoiu din Teiuş să se urce în tren fără bilet, până nu le-a dat câteva găini. Iată, domnule mareşal, de ce nu se găsesc pe piaţă găini!

Mareşalul îl învălui pe Ică într-o privire de dragoste şi admiraţie:

— Ascultă, Ică dragă! Tu ştii doar că eu am o memorie de drac! Dar o memorie ca asta a ta e ceva de speriat! Cu găinile, mă rog! Va trebui să iei îndată măsuri! Dar cum naiba ţii tu minte pe de rost atâtea nume, asta nu mai pot să înţeleg!

* * *

După o lungă existenţă, presărată de mari suferinţe – atât de mari cum n-a cunoscut nimeni până la el – mareşalul, care credea că a ajuns să înţeleagă totul, îşi mărturisea că a ajuns, dimpotrivă, să nu mai înţeleagă nimic. Pentru că, într-adevăr, nu mai era nimic de înţeles. Războiul se desfăşura în condiţii excelente. Tot frontul era în mişcare. Atacul împotriva Moscovei a fost reluat cu o vigoars irezistibilă. Pe drept cuvânt a putut declara Ribbentrop că «Rusia a încetat să mai existe»... Deci, nimic nu mai stătea în drumul victoriei finale şi apropiate... Dacă Moscova n-a fost cucerită înainte de căderea iernii, va fi cucerită în aceste prime zile de iarnă. Iarna nu este o problemă pentru armatele germane. Iarna a devenit o problemă grea pentru ruşi. De câte ori trebuie s-o spună Berlinul, pentru ca românii s-o înţeleagă: dacă iarna este o
problemă, ea nu poate fi decât pentru ruşi... De altfel, se şi poate vedea: în ciuda iernii, Moscova continuă a fi încercuită de armatele lui Hitler... Aşadar, curând, foarte curând, peste două zile, peste trei zile, peste cinci zile, Moscova trebuie să cadă.

Până aci, mareşalul înţelegea totul perfect, pentru că totul era logic. Mareşalul se declara dezarmat numai când lucrurile călcau peste logică, aşa cum se întâmplă acum.

Dacă toate eforturile de pe front, îşi zicea mareşalul, tind spre o cât mai grabnică ocupare a Moscovei, pentru că Moscova este

cheia rezistenţei sovietice, de ce, tocmai când Moscova este atât de aproape, încât nici nu-ţi mai trebuie un binoclu bun, ci îţi ajunge şi unul de calitate inferioară ca să-i vezi bulevardele, Goebbels spune Germaniei:

— Mai importantă decât întrebarea: *când* se termină acest război, este întrebarea: *cum* se termină! Dacă îl *câştigăm*, atunci totul este câştigat. Dacă-l *pierdem*, totul este pierdut!

Mareşalul îşi frecă fruntea zdravăn, poate-poate va izbuti să işte, colo, înăuntru, vreo scânteie care l-ar putea lumina, dar, obosit repede, spuse aghiotantului său, care se afla aproape de el, lângă aparatu l de radio:

— Ce vorbe sunt astea, Enăchescule? Când... cum... câştigăm... pierdem!... Ce-i asta: când?... Imediat!... Moscova se clatină. Ce-i aia: cum? Bine!... Cum altfel îşi poate închipui Goebbels că se termină războiul? Bine!... Ce-i aia: câştigăm, pierdem?... Mai e vreo îndoială? Războiul îl câştigăm!... Tu ce spui, Enăchescule?

— Nici eu nu înţeleg, domnule mareşal! Fireşte că-l câştigăm!

— Nu-i aşa? făcu mareşalul. Să fim la doi paşi de Moscova şi să ne mai punem asemenea întrebări care pot arunca panica în oameni: Cum? Când? Câştigăm? Pierdem? Să mă ierţi, Enăchescule dragă, dar oricât de deştept se spune că aş fi, mă declar prost! Nu înţeleg!

S-ar fi lăsat mareşalul şi după acest schimb de idei cu Enăchescu pradă gândurilor triste că la vârsta lui nu-i decât un prost ca toţi proştii, dacă n-ar fi fost ocupat să urmărească încăierarea armatelor germano-române cu inamicul în Crimeea. Dar soarta vru ca, peste câteva zile, exact în ziua când trupele germane ocupau localităţile Tikvin şi Kursk, mareşalul să fie împins iar în faţa aparatului de radio şi să audă glasul şefului său, Hitler. Vorbea Hitler lucruri ciudate şi la fel de neînţelese ca şi cele pe care mareşalul le auzise din gura lui Goebbels. Nu era o limbă clară, pe măsura obişnuită a omului care trăieşte în plină realitate, ci un fel de păsărească, din care mareşalul încerca, desperat, să se descurce, dar nu izbutea.

— Scopul luptei noastre din răsărit, zicea Hitler, a fost de a nimici forţele inamice şi de a ocupa centrele de înarmare şi de alimentaţie ale adversarului. Ar fi de prisos să vă mai dau asigurări că chestiunile de *prestigiu nu joacă aici niciun rol!*

— Ce spui, Enăchescule? făcu mareşalul. Auzi! A termina

războiul înainte de a cădea zăpada a devenit deodată o simplă chestiune de prestigiu! Îţi place, Enăchescule?... Parcă ar fi vorba aici de prestigiu!... E vorba de iarnă, Enăchescule! Ne apucă iarna!

— Tare mă tem că ne apucă, domnule mareşal! reflectă Enăchescu.

Mareşalul îşi şterse fruntea, care începea să-i transpire, şi se plecă din nou spre aparat, să audă ce mai spune Führerul lui:

— În faţa Leningradului ne-am aflat în ofensivă exact cât a trebuit pentru a încercui oraşul. Astăzi suntem, în acest sector, în defensivă.

Mareşalul clătină din cap, jalnic:

— Poftim!... Acu ne-am pus pe defensivă!

Dar Hitler nu ştia că mareşalul îl urmăreşte şi continuă:

— Inamicul trebuie să atace el întâi... Eu nu voi jertfi niciun om mai mult decât este strict necesar! Dacă ar exista cineva care să fie în măsură să elibereze Leningradul din încercuire, aş da ordin ca oraşul să fie luat cu asalt şi aş rupe rezistenţa. Căci acela care a plecat de la frontiera Prusiei Orientale şi a înaintat până la zece kilometri de Leningrad ar putea foarte bine să mai străbată şi ultimii zece kilometri, până în centrul oraşului.

— Păi de ce nu-i străbate? sări mareşalul, care, deşi n-avea obiceiul să înjure, ar fi înjurat cu dragă inimă în clipa aceasta. Tu-nţelegi ceva, Enăchescule? E la zece ldlometri de Leningrad, zice că poate să străbată uşor aceşti zece kilometri până în centrul oraşului, dar ţine armata în defensivă şi aşteaptă un atac din partea armatei ruseşti!

— Eu cred, domnule mareşal, făcu Enăchescu, că o defensivă mai lungă la Leningrad îl va costa pe domnul Hitler mai mulţi soldaţi decât o ofensivă imediată! E doar vorba numai de zece kilometri!

— Apoi ăsta mi-e necazul: e vorba numai de zece kilometri! Ce mai aşteaptă?

Dar aici Hitler îi astupă gura:

— Dacă ne-ar întreba cineva de ce nu înaintăm acum, am putea răspunde: pentru că plouă, pentru că ninge, sau pentru că liniile de transport nu sunt gata... Dar asta-i treaba noastră! Nu faimoşii strategi ai plutocraţiei masone vor hotărî cadenţa înaintării noastre, cum nu englezii au hotărât cadenţa retragerii lor. Hotărâm noi singuri!

Mareşalul şi aghiotantul se uitară, jenaţi, unul la altul, apoi întoarseră iar urechea spre aparat.

— Voi rezuma acum succesele obţinute până în prezent în această campanie! zicea Hitler mai departe. Numărul prizonierilor sovietici se ridică aproximativ la trei milioane şase sute de mii. Dacă s-ar găsi vreun imbecil să spună că acest lucru n-a fost confirmat, îi voi răspunde: Când un lucru a fost numărat de militari germani, ştiu precis că cifra este exactă.

Tulburat, Enăchescu zise:

— Asta, cred că nimeni pe lume n-ar îndrăzni să conteste.

Mai puţin tulburat, Hitler îşi continuă bilanţul:

— Calculând pe baza situaţiei din marele război, numărul de trei milioane şase sute de mii de prizonieri corespunde unei cifre cel puţin egale de morţi. Presupunând apoi că în Rusia, ca şi la noi, un mort corespunde cu trei sau patru răniţi, rezultă că ruşii au pierdut până acum, în total, cel puţin opt până la zece milioane de soldaţi, număr în care nu intră cei uşor răniţi şi care se pot vindeca.

— Colosal! făcu Enăchescu.

Dar nici mareşalul, deşi om călit în războaie, nu părea mai puţin impresionat.

— Asta nici măcar în cinci luni de război, zise el. E mai frumos decât m-aş fi putut aştepta!

Nu mai comentă, pentru că nu-i dădea voie Hitler, care spunea:

— Nu există în lume nicio armată care să-şi poată reveni dintr-un asemenea dezastru! Nici chiar armata rusă!

— Armata rusă mai puţin ca oricare! făcu mareşalul, ceva mai înviorat.

Totuşi Hitler nu terminase. Vorbea! Hitler vorbea şi mareşalul asculta. Asculta şi asculta, pentru ca deodată Hitler să-i dea o lovitură atât de sălbatică, încât mareşalul crezu că i se sparge tidva în fărâme.

— Orice este posibil, strigă Hitler, în afară de o capitulare a Germaniei. Dacă duşmanii noştri afirmă că lupta va dura până în 1942, ei bine!... să dureze cât vor voi! Ultimul batalion pe acest câmp de bătălie va fi un batalion german. Aşadar, duşmanii noştri s-o ştie: orice este posibil, în afară de o capitulare a Germaniei!... «Generalul Vreme» a trecut definitiv de partea Germaniei, care este pregătită pentru un război de durată, până

la victoria finală!... Dar nu capitulare! Orice este posibil, în afară de o capitulare a Germaniei!

— Enăchescule! zbieră mareşalul.

Dar nu găsi cuvinte să-şi exprime ceva mai mult decât dezolarea: groaza!... Groaza că nu mai înţelege nimic! în definitiv nu-i atât de bătrân, încât să nu mai înţeleagă nimic. Şi nici nebun nu e, să nu ştie pe ce lume se află! Încă nu i-a spus nimeni că ar fi măcar pe de departe nebun! Prin urmare, nici bătrân căzut în copilărie, nici nebun – şi totuşi nu înţelege nimic!... Iar i se vorbeşte pe limba aceea scrântită, care n-are nici cap, nici coadă, făcută parcă anume să-l îngroape de viu. Moscova înconjurată din toate părţile... că nici binoclu nu-ţi mai trebuie s-o vezi... Leningradul la doi paşi de tine... Crimeea cucerită... Rostovul pe Don gata să cadă... zece milioane de soldaţi sovietici, prizonieri, morţi, grav răniţi scoşi din luptă definitiv... armata germană complet liberă pe mişcările ei şi singură stăpână să decidă când şi unde trebuie să ia ofensiva... şi Hitler, care vorbeşte de capitulare!... Orice este posibil, în afară de o capitulare a Germaniei! Dar cui îi poate trece prin minte să vorbească de o capitulare a Germaniei, când Germania, de fapt, a şi terminat, victorios, campania din răsărit?... Cine i-a pomenit lui Hitler de capitulare? Ce i-a venit lui Hitler să se folosească de acest cuvânt înspăimântător: «capitulare», când cei care ar fi cazul să capituleze – şi vor capitula. Peste o zi-două! — ar fi ruşii, nicidecum Hitler? Şi-apoi, ce e cu ultimul batalion german? Pierderi sângeroase, ireparabile şi insuportabile au suferit ruşii, nu armata lui Hitler. Cei care au numărat pierderile ruşilor sunt ofiţerii germani. Şi atâta e de ajuns: ofiţerii germani ştiu să numere bine! În comparaţie cu ruşii, armata lui Hitler n-a pierdut aproape nimic! De ce, dar, acuma, când războiul e terminat şi când armata sovietică aproape că nu mai există, Hitler spune că ultimul batalion care va rămâne pe câmpul de luptă va fi un batalion german?... Când să mai fie redusă armata germană la ultimul batalion, de vreme ce războiul se poate considera ca şi încheiat şi Rusia, cum bine a zis Dietrich, «Rusia ca factor militar nu mai contează», sau cum şi mai bine a zis Ribbentrop: «Rusia a încetat să mai existe»! Ultimul batalion! De unde ultimul batalion, când, azi, în ceasul victoriei apropiate, armata lui Hitler este intactă?

— Enăchescule! strigă mareşalul, care ar fi vrut să se

stăpânească, dar era peste puterile lui. Poate eşti mai treaz decât mine, Enăchescule! Suntem în pragul victoriei, şi Führerul vorbeşte de un război de durată! Ce o mai fi asta, Enăchescule? Război de durată! De unde război de durată, când noi intrăm mâine în Moscova!

Enăchescu, care era şi el frământat de cuvintele ermetice ale lui Hitler: «capitulare», «ultimul batalion», «război de durată», răspunse:

— Domnule mareşal, vă rog să mă iertaţi, deşi sunt vechi ofiţer... mă cunoaşteţi, doar, de când eram sub ordinele dumneavoastră, la regiment... dar...

— Ei, făcu nerăbdător mareşalul. Ce vrei să spui? Că nu pricepi?

— Exact, domnule mareşal!

— Ba bine că nu! făcu mareşalul, care-şi luă capul între mâini. Dacă nu pricep eu, care sunt mareşal, eu, care sunt comandantul suprem al armatelor româno-germane de pe frontul de sud, cum să pricepi tu, care nu eşti decât aghiotantul meu!

VI

În vară, când generalul dăduse vestitul lui ordin către ostaşi: Treceţi Prutul! – Stănică Popescu şi-a zis:

— Bună idee! Aşa, o să mă mai pot răcori şi eu niţeluş!

Era încântat Stănică Popescu. Pasămite, ordinul generalului pica într-o zi de duminică – şi duminica aceea pica într-o duminică de iunie – şi iunie acela pica într-un iunie fierbinte cum nu s-a mai pomenit iunie de cine ştie câţi ani. Cum dar să nu fi văzut Stănică Popescu în trecerea Prutului o recreaţie binevenită, după o săptămână plină de griji şi de necazuri pe la gazetă!

Şi a trecut Prutul Stănică Popescu, şi atât de mult i-a plăcut, încât, a doua zi dimineaţa, când amicii lui – şi avea mulţi! – l-au întrebat:

— Cum ai trecut Prutul, coane?

— Ca raţa, băieţi! le-a răspuns Stănică, bine dispus după un asemenea *week-end*. Nici talpa nu mi-am udat-o!

Până şi duşmanii lui – şi avea mulţi! – au recunoscut că Stănică Popescu a trecut Prutul în mod strălucit, ba i-au şi exagerat eroismul:

— Stănică Popescu-i modest! au strigat ei. El zice că a trecut

Prutul ca raţa. Nu-i adevărat. Nu ca raţa, ci ca peştele a trecut Prutul!

Dar, ca-ntotdeauna când opiniile asupra aceluiaşi fapt sunt contradictorii, adevărul era la mijloc. Stănică n-a trecut Prutul doar ca raţa şi nici doar ca peştele, ci uşor ca raţa şi iute ca peştele. Prin urmare nici ud, nici uscat. O coincidenţă destul de absurdă a vrut ca directorul «*Globului*» să nu iasă ud până la piele din afacerea asta, dar nici cu desăvârşire uscat să nu scape. De vină a fost generalul, care, după ce a poruncit oastei lui să treacă Prutul, a dat poruncă şi către naţia întreagă:

— Ca închinare în faţa marii hotărâri, toată lumea să îngenunche pentru un moment la orele unsprezece înainte de amiază, oriunde şi în orice situaţie sau poziţie s-ar afla.

— Sună ca porunca de la 6 septembrie! comentă Segălică.

Dar Stănică, târât de atâtea evenimente şi emoţii, nu dădu o prea mare atenţie faptului. Astfel că, fără niciun gând duşmănos pentru durerile neamului, dar nevoit să ţină, totuşi, seama de oarecare dureri personale, Stănică se duse la umblătoare cu propria lui gazetă în mână. Mai mare încredere în opinia publică nu se putea cere omului care slujea de atâtea decenii şi cu atâta jertfă de sine opinia publică. Era ora unsprezece aproape fix. Fix – dar nu din întâmplare. De peste douăzeci de ani, Stănică nu putea despărţi locul de ora aceasta. Îi intrase obiceiul în sânge. Cu aceeaşi punctualitate – mai bine am zice: cu aceeaşi religiozitate
– c u care alţii, mai puţini conştienţi de împrejurările grele prin care ţara trece de veacuri, veneau cam pe la unsprezece la bodegă să-şi ia aperitivul, apărea şi Stănică la umblătoare, spre a căpăta puteri noi de luptă.

Şi aşa l-a găsit istoria pe Stănică Popescu la orele unsprezece: în plin ritual. De aceea, când a început să străbată prin ferestruică dangătul clopotelor care chemau lumea să îngenunche în semn de închinare, Stănică Popescu, mai întâi surprins, îşi aminti îndată, alarmat, că azi, ora unsprezece trebuie să fie pentru el de două ori sfântă – şi, în conformitate cu ordinul dat de general, nu mai ţinu seama de situaţie sau de poziţia în care se afla. Ca fulgerul sări jos de pe tron şi, cu bretelele lăsate, se aşeză în genunchi, îşi împreună mâinile în semn de închinare, îşi îndreptă privirea spre cer, şi... şi dădu cu ochii de lanţ. În acea clipă, Stănică Popescu, îngrozit, auzi glasul

mustrător al Celui-de-Sus:

— Stănică, Stănică!

Stănică se ruşină şi, cum putu, cum nu putu, se ridică, trase de lanţ cu evlavie şi îngenunchie iar, ca să-şi termine închinarea.

Dar când isprăvi şi-şi coborî ochii spre realitate, începu să scuipe şi să înjure, de se cutremură tronul:

— Ptiu! Trăsni-l-ar maica domnului de ghineral!... Uite ce am păţit din pricina lui!... Acu şi-a găsit!... La unsprezece! Taman la ora mea!... Altă oră nu i-a dat mâna!... Noroacele mele!... Ptiu m-aş în noroacele mele!

De aceea e drept să se spună că Stănică Popescu a trecut Prutul uşor ca raţa şi iute ca peştele, aşa că nu putu ieşi din afacerea asta nici ud până la piele, dar nici prea uscat.

Cu toate astea, după o jumătate de oră supărarea-i trecu. Între Stănică şi general nu putea fi supărare să ţină mai mult de o jumătate de oră. Între ei doi nu erau legături vremelnice, ca între nişte oameni de rând, ci de intensitate şi durată, istorice. Stănică Popescu s-ar fi socotit el însuşi drept cel din urmă trădător, dacă l-ar fi părăsit pe general la această răscruce de veac, când frontul are nevoie de contopirea tuturor forţelor conştiente ale neamului, în interesul cauzei sfinte. De o contopire integrală depindea nu victoria finală – victoria finală era sigură! — ci altceva mult mai important: cinstea şi înţeleapta folosinţă a acestei victorii. Or, la contopire, primul care răspundea, cu onoare, era Stănică Popescu. Un contopit prin definiţie, acest Stănică Popescu! El şi frontul, frontul şi el! Toată simţirea lui îi spunea că frontul este o prelungire morală şi materială a «*Globului*», iar «*Globul*» o prelungire materială şi morală a frontului.

Era, dar, foarte explicabil faptul că, în timp ce, colo, pe frontul de răsărit, se zguduie cerul şi pământul de zbârnâitul avioanelor şi de bubuitul tunurilor, clădirea «*Globului*» să se zguduie de zbârnâitul condeielor şi de bubuitul comenzilor cu care-şi arunca în luptă Stănică Popescu armata lui de redactori:

— Ce staţi, bă, golanilor? Ai noştri, sireacii, mor colea pe front să doboare pe bolşevici... şi voi îmi veniţi aici beţi ca porcii? De aia v-am mobilizat pe loc, bă, janghinoşilor? De aia rup bucăţica de pâine de la gura copiilor mei, să vă îndop pe voi, băi? Ca să-mi umpleţi redacţia de păduchi, fără să faceţi nimic? Băăăă, ăsta-i război sfânt, bă! Bă, aici e vorba de bolşevici, bă!... Că

dacă n-o să ne vărsăm sângele, acuma, când luptăm să mântuim ţara de bolşevici, când o să ni-l mai vărsăm, bă?... Când o să ajungem pe dric, bă, împuţiţilor? În loc să-mi pupaţi mâna că v-am scos din puşcărie pentru toate potlogăriile voastre şi vă las să muriţi aici pentru ţară, voi, de beţi ce sunteţi, ţineţi tocul pe dos, potlogarilor! Păi cum, bă? Aşa v-am învăţat eu să mi-i scuturaţi pe duşmani, băăăăă?... De aia răguşesc eu să vă învăţ ce e bolşevic şi cine e bolşevic şi cum poţi să dai la cap bolşevicului, băăăă!... Băăăăă, treziţi-vă, băăăă şi băgaţi-vă minţile în cap! Aici, în redacţie la mine, pe care cum îl mai prind că nu luptă până la ultima picătură de sânge pentru izbânda cauzei sfinte, îl pun să-şi sape singur mormântul! În lagăr îl bag!... Să nu ziceţi apoi că nu v-am zis, bă...
Lagărul vă mănâncă pe toţi, bă, nespălaţilor! Să curăţaţi latrinele, bă!... Aia-i de voi!... Nu să-ndrumaţi neamul, 'tu-vă-n paştile mumii voastre de neam!

Şi la fiecare cinci minute, Stănică începea să zbiere la Ghiora, zis Segălică, feciorul popei Ghiora:

— Mă Segălică, unde mi te ascunzi, Segălică? De ce n-ai grijă să-şi vadă răpănoşii ăştia de treabă, Segălică?... Păi se poate!... Stănică Popescu să fie prăjit de nişte pungaşi de buzunare ca ăştia!... Cum aşa, mă Segălică?... Ce eşti tu, mă! Avocat, sau rahat?... Păi dacă eşti avocat, ştii ce-i asta? Sabotaj, mă!... Sabotaj curat, mă! Şi dai tu voie unor caramangii să-l saboteze pe un ditai Stănică Popescu?... Se poate, bă, Segălică?

Fremăta Stănică! Ardea! Fierbea! Clocotea! Războiul! Să-i saboteze cineva războiul! Războiul lui! Păi al cui e războiul, mă, păduchioşilor, dacă nu e războiul lui Stănică Popescu?... Al lu' tata?... Nu războiul lui Stănică Popescu? Nu lupta lui pentru eliberarea neamului de sub călcâiul bolşevic?

Aşa vedea lucrurile Stănică Popescu: războiul acesta i l-a dat dumnezeu ca o răsplată pur personală pentru toate jertfele aduse de el până acum pe altarul cauzei care-i era sfântă încă din frageda copilărie.

Numai că, în fundul inimii, ceva îl rodea: răsplata era răsplată! Şi o primea cum era: ca răsplată dumnezeiască. Dar dacă dumnezeu este ăla care s-a hotărât să-l răsplătească, de ce e atât de zgârcit? I-a dat război ăl-de-sus? Să-i dea dumnezeu sănătate ălui-de-sus!... Dar de ce ăl-de-sus îi scoate mereu sufletul: victorie!... victorie!... A zis: război – să fie război! Nu la

fiecare sfert de oră să-i zică: victorie!... Ce vorbă-i asta: victorie? Nu pricepea Stănică ce-i aia victorie!

Adică, de ştiut, ştia Stănică ce se cheamă victorie! O viaţă întreagă numai în victorii a dus-o! Dar victoria asta îi suna în urechi a pungăşie curată! Parcă i-ar fi băgat cineva mâna-n buzunar şi i-ar fi şterpelit războiul, bunul, frumosul, scumpul lui război pentru cauza sfântă. Barem la început, Stănică era sigur că face o congestie. Mii de avioane sovietice, mii de tancuri sovietice, milioane de soldaţi prizonieri, morţi, răniţi. Numai despre de-alde astea afla Stănică din comunicatele germane – că-i venea să iasă în stradă şi să zbiere:

— Săriţi, fraţilor! Ajutor! Inamicu-i pierdut! Inamicu-i desfiinţat! Ajutor! Săriţi! N-o să mai avem cu cine lupta! Ajutaţi-l pe inamic, că se duce dracului tot războiul nostru pentru cauza sfântă!

Dar, pentru că era un cetăţean care ştie să facă faţă tuturor suferinţelor cu demnitate, s-a mulţumit să se ducă numai până la Ică. Ică îl cunoştea bine! Cu Ică a luptat la Arenele romane contra ungurilor. Ică e singurul om care-l poate înţelege.

— Ce se aude, coane Ică? Am ajuns, sau n-am ajuns la Moscova aia?

— Încă nu, coane Stănică! Mai e!... Ţară mare!... Drum lung!... Strică şoselele-n retragere!... Strică liniile de cale ferată!... Ce să-i faci, coane Stănică!... Nişte sălbatici!

Stănică oftă:

— Aşa e, coane Ică! Vorba mea: dacă n-ar fi fost bolşevicii ăştia nişte sălbatici şi ar fi lăsat şi ei drumuri mai bune, am fi fost gata cu ei de la început!... Şi ce părere ai, coane Ică? Mai avem de aşteptat mult, coane Ică?

Ică se uită la Stănică, Stănică se uită la Ică, apoi Ică îi spuse lui Stănică:

— Poate mai avem, poate nu mai avem! Ce să te mai învăţ eu pe dumneata, coane Stănică! Parcă n-ai şti singur? Dumnezeu e mare şi bun... Şi dacă vrea dumnezeu, mai avem mult – şi dacă vrea dumnezeu, mai avem puţin! Cum o vrea dumnezeu, aşa o să fie!

Lămurit dar nu prea, Stănică începu din ziua aceea să se ţină de capul lui dumnezeu:

— Doamne, dumnezeule, te rog în genunchi, aibi milă de bătrâneţele mele şi de familia mea numeroasă! Martor îmi eşti

numai tu, doamne, că-i iubesc pe bolşevici, cum îmi iubesc junghiurile care mă ţin, ţine-l-ar să-l ţină pe ţiganul ăla de Serafim Mărunţelu, care-mi scurtează viaţa cu hoţiile lui. Dar nici ca să-i văd pe bolşevici scoşi din Moscova, aşa, peste noapte, nu-i sănătos, doamne!... Am şi eu nevoile şi necazurile mele ca oricare altul şi n-aş vrea să mă prindă Moscova pe nepusă masă... Aşa că, rogu-te, doamne, mai ţine-l pe Hitler în loc şi fă-l să ajungă la Moscova când ţi-oi spune eu! Crede-mă pe mine, doamne, că-s om bătrân: nu-i nicio grabă!... Graba-mi strică treaba! Să fiu al naibii, doamne, dacă nu-i aşa cum îţi zic.

Dumnezeu l-a ascultat, dar numai cu o singură ureche, pentru că, după o lună de la trecerea Prutului, Segălică i-a adus o veste care ar fi putut zdrobi şi un elefant:

— Coane, e de rău! Suntem la doi paşi de Moscova!... Artileria lui Hitler bombardează Moscova... Ascultă aici: «Bombardarea Moscovei continuă cu intensitate... În afară de Kremlin au fost avariate numeroase cartiere de importanţă militară... Se subliniază în legătură cu aceasta că moralul trupelor de aviaţie şi antiaeriene sovietice a fost zdruncinat. Populaţia civilă şi-a pierdut complet încrederea în armata bolşevică»... Stai, coane, nu leşina, că încă n-am isprăvit... «Căderea Moscovei va însemna desfiinţarea bolşevismului în Europa şi sfârşitul acestui război epocal, după care pacificarea continentului va fi organizată pentru instaurarea noii ordini europene. Sfârşitul acestei săptămâni va fi o dată istorică: va fi sfârşitul bolşevismului»...

— Ah! făcu Stănică în agonie.

— Ce faci, coane! sări Segălică să-l scuture, ca să-şi revină în fire. Nu ţi-o mai pune atâta la inimă, coane! Nu-i nicio nenorocire! Dacă s-o isprăvi cu războiul ăsta, ne trimite ăl-de-sus alt război şi ne scoatem pârleala, coane Stănică.

— Asta s-o crezi tu! făcu Stănică, abia respirând. Alt război nu mai pap! Sunt prea bătrân să mai apuc încă un război! Mai bine mor de pe acum, Segălică!

— Fugi, coane! făcu Segălică. Vorbeşti cu păcat. Asta se cheamă să nu crezi în mila Celui-de-Sus!

Vorbele astea înţelepte îl rechemară la viaţă pe directorul «*Globului*», dar dumnezeu, în marea lui milă, tot nu-l scuti în viitor de necazuri. Câteva zile după aceea, Segălică veni iar cu un D.N.B. amărât:

— Auzi, coane, ce spun nemţii ăştia *ai dumitale*! zise Segălică,

apăsând pe *ai dumitale*, cu răutate. «Cercurile militare germane sunt de părere că punctul culminant al marilor lupte decisive a fost depăşit!»

— Hait! sări, ca fript, Stănică. Şi tu mai ai obrazul să-mi vorbeşti de mila ălui-de-sus!

Segălică însă nici nu-l auzi pe conu Stănică şi citi mai departe:

— «Fără a putea preciza când vom începe ultima fază a luptei, se poate constata de pe acum cât de mult au pierdut sovietele posibilitatea de a opri armata germană să-şi atingă ţelurile propuse.»

— Asta-i bun! făcu Stănică ceva mai liniştit. Vasă-zică mai e vorba de o ultimă fază. Şi nu se ştie când va începe ultima fază! Bun! Asta-i bun! Fiecare zi în plus e o zi câştigată!

— Aşa e, coane Stănică! Şi fiecare zi câştigată e zi de câştig! Ei, coane? Acuma crezi în mila Celui-de-Sus?

— Încerc! făcu Stănică. Încerc!... Zi-i mai departe!

— Zic! răspunse Segălică. «Aruncarea în foc a noilor rezerve ale sovietelor şi rezistenţa încă înverşunată a noii armate nu pot totuşi să ascundă faptul că frontul sovietic este de pe acum rupt în mai multe locuri, că s-au creat spărturi uriaşe în frontul defensiv al duşmanului şi că sovietele încep să resimtă pierderile continue de material de război.»

— Aşaaaa! făcu directorul «*Globului*», care îşi lipi spatele, voluptuos, de fotoliu. Abia încep să *resimtă*!... Încep!... După cinci săptămâni abia încep să resimtă? Păi dacă-i aşa, să fim sănătoşi! Dacă ăia abia încep să resimtă, pot şi eu abia să încep să cred în mila lui dumnezeu!

Şi toată dimineaţa aceea, Stănică nu mai primi pe nimeni în audienţă. Dar nu pentru că voia să scrie şi el un articol, cu mâinile lui, despre drepturile lui sfinte din răsărit, ci ca să poată sta singur, închis în biroul lui şi să-şi admire gazeta. Se ţinea, să nu-i fie de deochi, norocul de ea. În plin sezon mort, în vară, când de obicei nu sunt subiecte, gazeta lui era plină de viaţă. Trăia!... Avea pagini pe care orice gazetă din lume i le-ar fi putut pizmui!... Una-n special, care scotea lumea din minţi! Toată noaptea cititorii nu închideau ochii şi aşteptau cu nerăbdare să se facă odată ziuă, ca să poată pune mâna pe un exemplar din «*Globul*» şi să se arunce asupra paginii lui senzaţionale, cea mai atractivă şi cea mai vie pagină din presa lumii întregi. Plină de cruci! De sus până jos, cruci! Cruci adevărat creştineşti! Şi sub

crucile astea, nume adevărat româneşti: Ionescu, Popescu, Cristescu, Stănescu!... Şi, sub numele astea, cifre care indicau vârsta: douăzeci şi unu de ani, douăzeci şi doi de ani, douăzeci şi cinci de ani!... Floarea ţării! Mândria ţării! Viitorul ţării!... Toţi eroi! Toţi căzuţi pe front pentru cauza sfântă! Toţi trecuţi, pe dric, pe la ghişeele lui! Niciunul n-a putut fi îngropat fără chitanţă în regulă de la Stănică Popescu! Cinci sute de lei, opt sute de lei, o mie de lei! După grad! Un soldat prost, mai ieftin, un subofiţer, mai scump, un ofiţer, şi mai scump! Şi fără nicio reducere. Fără nicio tocmeală! Nu se cade să te tocmeşti pentru morţi! Ar plânge morţii pe lumea cealaltă. Ar fi să pângăreşti memoria acestor copii, răpuşi pe front! Floarea ţării! Mândria ţării! Viitorul ţării! Fiecare a câte cinci sute de lei, opt sute de lei, o mie de lei! Morţi frumoşi! Morţi care au ştiut de ce trebuie să moară! Moscova? Lasă Moscova! Moscova mai poate aştepta. Nouă ne trebuie eroi! Cinci sute de lei, opt sute de lei, o mie de lei! Măcar de ar mai ţine vreo patru-cinci ani! În patru-cinci ani, ţara va fi oţelită de războiul acesta al crucii şi va putea înfrunta cu uşurinţă toate năvălirile barbare din viitor şi Stănică Popescu şi-ar putea aranja cea mai grozavă tipografie din sud-estul european, cu câteva blocuri pe lângă ea... şi să-i vedem după aceea pe bolşevici dacă ar mai îndrăzni să ridice capul vreodată! Patru-cinci ani! Nu, aşa, deodată, buzna în Moscova! Dacă intră ăştia în Moscova, Stănică-şi poate îngropa cimitirul!... Cimitirul lui drag! Cimitirul lui creştinesc! Cimitirul lui curat românesc! Cinci sute de lei, opt sute de lei, o mie de lei! Popescu, Ionescu, Stănescu! Ţi se umflă pieptul de mândrie: Popescu, Ionescu, Stănescu! Numai români get-beget! Toţi la un loc! Luptând vitejeşte, cu chitanţa de plată pentru anunţul lor funerar, cot la cot şi-n paradis, aşa cum au luptat şi pe front! Fără niciun amestec de venetici! Veneticii n-au ce căuta într-un cimitir curat românesc! Afară cu jidanii din cimitirul lui românesc!

Ca în atâtea alte puncte de vedere, Stănică Popescu era, şi din acest punct de vedere, intransigent. Românii cu românii şi jidanii cu jidanii! Prin aceasta, însă, el nu înţelegea să-i alunge pe morţii jidani de la ghişeele lui! Ar fi cea mai mare prostie! Destul a suferit Stănică, în primele zile ale războiului, că i-au scăpat printre degete zece mii de jidani de la Iaşi, fără anunţ mortuar. Aşa a cerut generalul: că pentru a uşura trecerea Prutului, trebuie curăţat terenul la Iaşi! Şi au fost curăţaţi zece mii de

paşaportari! Dar generalul nu s-a întrebat: Şi Stănică?... Ce-i intră în buzunar lui Stănică din curăţirea aceasta a terenului, fără nicio ordine, fără nicio sistemă, care să fi dat morţilor putinţa de a defila, organizat, prin faţa ghişeelor «*Globului*»? Nimic! Din prostia generalului, s-au irosit de pomană mii şi mii de morţi jidani, fără ca Stănică Popescu să se fi ales cu ceva!... Şi n-au fost numai morţii paşaportari!... Ci sute şi sute de mii de alţi morţi pe veci, fără niciun folos. Pentru că, o dată dezlănţuită, gândirea lui Stănică mergea departe, foarte departe. În măreaţa lui viziune despre drepturile pe care le avea asupra tuturor morţilor din lume, Stănică se gândea şi la atâţia morţi din armata sovietică, şi la atâţia morţi din populaţia civilă sovietică! Ce s-a făcut cu ei?... Unde sunt? Cine i-a îngropat? Cine le-a dat chitanţă că sunt regretaţi? Unde sunt banii pe toate anunţurile lor funerare, care n-au trecut pe la ghişeele lui? Dumnezeule! Să-i fi avut el în mână pe toţi morţii ăştia!... Dar să nu mai vorbim! Înţelegea Stănică şi singur că, aşa cum este orânduită azi lumea, astea sunt visuri! Cu paşaportarii lui jidani, însă, nu mai e vis. Asupra paşaportarilor lui are drepturi imprescriptibile! Morţii jidani aparţin de la naştere lui Stănică Popescu, ca şi morţii români. Şi toţi cei care nu sunt împiedicaţi de vreo măgărie a generalului, să vină în ordine la el – şi-şi vor primi chitanţa cu toate onorurile. Numai să n-aibă pretenţia să se bage printre morţii români! Asta nu! Morţii români cu morţii români şi morţii jidani cu morţii jidani.

— Just, Segălică?

— Just, coane!

* * *

Din dimineaţa aceea când află că sovieticii abia încep să resimtă pierderile de materiale de război, inima şi mintea lui Stănică luară, încetul cu încetul, un curs nou. De azi înainte Stănică a hotărât să nu se mai supere de cele ce se întâmplă pe front. Moscova, ne-Moscova, treaba nemţilor şi a ghineralului pe front. Frontul lor e pe front. Dar frontul lui Stănică este aici, în spatele frontului. Şi liber e Stănică să lupte pentru victoria finală pe propriile lui căi.

Cu credinţa în mila Celui-de-Sus, aşadar, Stănică îşi reluă lupta lui de toate zilele pentru victoria finală, îşi cercetă mica publicitate, care zi de zi îşi bătea propriul ei record; îşi săpunea

redactorii, care stau şi-şi culeg păduchii de sub guler, în loc să sufere pentru cauza sfântă – şi primea în audienţă zeci de solicitatori, dintre care, cei mai remarcabili prin poziţia lor socială strălucită, prin rolul lor excepţional în aşezarea noii ordini europene şi prin aptitudinea lor fantastică de a-şi plasa fotografiile la gazetă, erau ofiţerii – şi dintre ofiţeri, generalii. Generalul Sărăntocu, de pildă. Vestit pentru fraudele lui de la Ministerul de Război sub Carol II şi pentru apriga lui credinţă antibolşevică.

— Dragă Stănică, aibi grijă de mine! se ruga Sărăntocu de Stănică Popescu. Uite, ţi-am adus o fotografie de-a mea! Cea mai nouă! N-ar strica s-o bagi din când în când la gazetă... să zicem o dată la o săptămână-două... ca să-şi mai aducă lumea aminte de mine... pentru că cine ştie dacă n-o să-mi rămână ciolanele pe acolo unde plec...

— Da unde pleci, Sărăntocule? întreba Stănică, mişcat de lacrimile care sclipeau în colţul ochilor lui Sărăntocu.

— Păi unde să plec? răspundea generalul Sărăntocu. Acolo unde-i mai greu, acolo plec!

— Da unde, Sărăntocule?

— La Cernăuţi, nene Stane! Că la Cernăuţi, zice generalul, îi trebuie o mână de fier!

Lui Stănică Popescu îi lăsa gura apă. La Cernăuţi! Ce baftă pe pungaşu ăsta de Sărăntocu! La Cernăuţi! Vlaşca şi Teleormanul! Acolo unde-i mai greu! Ba bine că nu! Cernăuţi! Ce mai târg! Plin de jidani! Numai să poţi căra de acolo atâtea câte ai de cărat! La Cernăuţi! Asta-i isprava nevesti-si, Nana Florescu, zis Mackensen, mare ştăboaică la Patronaj. Ea l-a făcut general, ea îl trimite la Cernăuţi!... Ian te uită cine pleacă la Cernăuţi! În loc să zacă în puşcărie pentru toate hoţiile lui din trecut, îl trimite la Cernăuţi! Cernăuţi, neică! Ştii ce-i aia Cernăuţi?... Şi un găinar şi, un incapabil ca Sărăntocu să cadă peste un chilipir ca ăsta!

— Mă, să fie! zicea Stănică, fluierând cu admiraţie. La Cernăuţi! Loc delicat, Sărăntocule! Plin de primejdii! Ştie el ghineralul pe cine trimite! Acolo-i trebuie numai un om cinstit şi energic ca Sărăntocu! Şi dacă mori pentru patrie la Cernăuţi, nu-ţi pare rău! Cel puţin ştii pentru ce mori!

Lua fotografia din mâna lui Sărăntocu, se uita lung la ea, îl cerceta apoi pe Sărăntocu, îl compara cu fotografia şi rupea fotografia în bucăţi:

— Este o ruşine! striga el, cu indignarea pe care o adopta numai în momentele sfinte. Ăla care ţi-a făcut poza asta merită să fie împuşcat! Te-a pocit, neică, te-a pocit! Dacă ţi-o pun aşa la gazetă, te fac de râs şi pe dumneata şi pe mine!

Şi suna:

— Să vină fotograful îndată!

Şi către general:

— Să-ţi facem noi o fotografie cum ştim noi. Să zici că-i fotografie! O fotografie *à la* «*Globu*»... Să-ţi sară în ochi! Uite că ne-a venit şi fotografu! Ascultă, mă, nenorocitule! Îl vezi pe dumnealui? Dumnealui e generalul Sărăntocu! Mânia lui dumnezeu! Viu să mi-l scoţi! Viu!... Că dacă nu mi-l scoţi viu, nu mai ieşi viu din mâinile mele! Bun!... S-a făcut!... Ieşi afară!

Şi apoi, iar către general:

— Sărăntocule! Te invidiez, Sărăntocule, pentru fotografie! O să iasă ceva fain, cum n-ai văzut fain de când eşti! Pleacă sănătos şi fii liniştit! Va apare la locul cel mai de cinste!... Numai adu-ţi şi dumneata aminte de mine cu câte o carte poştală ilustrată de pe acolo! Poţi să-mi scrii cât de des, că de supărat, nu mă supăr! În gazeta mea, sunt liber să-ţi pun fotografia de câte ori vreau... numai, vorba românului: să nu fie în vânt!

— N-o să fie, Stănică, n-o să fie! îl asigura generalul, cu recunoştinţă.

Ieşea Sărăntocu, intra generalul Zbârlogeanu, zis «ăl cu nepoata», vestit pentru comisioanele pe care le încasa de la fabricile străine de avioane sub Carol II şi pentru apriga lui credinţă antibolşevică.

— Ce mai veste-poveste, Zbârlogenică dragă? îl lua Stănică amical.

— O fotografie! zicea Zbârlogeanu. O fotografie mică, miticuţă. Nu-ţi ia cine ştie ce loc, dragă Stănică. Un rahat!... Măcar cu atâta să mă aleg şi eu din războiul ăsta! Că eu, unde plec...

— Şi tu? făcea Stănică, plin de admiraţie. Te duci şi tu să mori pentru patrie? Frumos, foarte frumos! Aşa trebuie să facem cu toţii: să murim pentru patrie! Nimic mai frumos decât să mori pentru patrie! Şi unde te duci, Zbârlogenică maică, să mori pentru patrie?

— La Chişinău, dragă! Că la Chişinău trebuie o mână de fier!

Lui Stănică Popescu îi lăsa gura apă. La Chişinău! Ce baftă pe

găinaru ăsta de Zbârlogeanu!... Asta i-a aranjat-o, desigur, nepoată-sa, care, deşi mică în vârstă, e mare în autoritate la Patronaj, unde, pe lângă farmecul ei juvenil, care înveselea această înlăcrimată instituţie de concentrare şi alinare a suferinţelor neamului, aducea prestigiul unor relaţii pe cât de întinse, pe atât de strânse cu ofiţerii germani. Ea mi-l trimite pe unchiu-său, Zbârlogeanu, la Chişinău! Păi da! Decât la puşcărie, unde-şi avea locul de mult pregătit, e ceva mai bine la Chişinău! Ian te uită la el, mutră de Chişinău!... Chişinău!... Vlaşca şi Teleormanul! Şi un găinar şi un incapabil ca ăsta...

— Mă, să fie! zicea Stănică, fluierând prelung. La Chişinău! Loc delicat! Plin de primejdii! Ştie el ghineralu pe cine alege! Acolo-i trebuie numai un om cinstit şi energic ca Zbârlogeanu!

Şi-i lua fotografia şi chema fotograful şi generalul pleca fericit, risipindu-se în angajamente solemne că-i va trimite de acolo, cât mai des cu putinţă, cărţi poştale ilustrate.

După el, intra, să zicem, generalul Christache, vestit pentru incendierea unor depozite militare administrate de el sub Carol II – şi pentru apriga lui credinţă antibolşevică. Unde-l trimite ghineralul pe generalul Christache să moară pentru patrie, departe de patrie? Tocmai dincolo de Nistru! Să facă ordine printre bolşevici! Şi iar apărea fotograful, şi iar urma scena dureroasă a despărţirii:

— Frate Christache! Las'pe mine!... O să iasă o mândreţe! Da mai adu-mi şi dumneata aminte, nu chiar din an în paşti, ci mai des, cu câte o carte poştală ilustrată, să văd şi eu cum arată sălbăticia aia de acolo unde şi-a găsit ghineralu să te trimită. Aud nişte lucruri de mi se face păru măciucă, frate Christache! Cică ar avea asiaticii ăia nişte covoare lungi şi late, de te apucă ameţeala! Ce fac nişte sălbatici ca bolşevicii cu asemenea covoare? Şi nişte fabrici de conserve! Şi vite! Şi păsări! Ce fac nişte asiatici care mor de foame cu bogăţiile astea? Aşa că, pleacă sănătos şi scrie-mi mai des! Că eu, de fotografia ta o să am grijă ca de ochii din cap! Eu sunt Stănică Popescu! Şi vreau să văd în tine pe vechiul meu amic generalul Christache Ionel, nu un duşman!

Şi aşa trecură pe la Stănică Popescu şi generalul Pasăre Nicu, fost colonel din jandarmerie, făcut general de Zambila Cărăuşu, zisă Piuliţa, cea cu şapte clase de liceu, cu care a rămas bun prieten de când a întâlnit-o odată pe scara din dos a palatului,

unde avea intrare şi ieşire la regele Carol II – şi care azi e mare ştăboaică la Patronaj. Şi generalul Hărtănoiu Lisandru, ridicat recent la gradul de general de administraţie de către Puica Smărăndescu, fostă miss România, care, nefiind măritată, lupta la Patronaj ca domnişoară. Şi fostul colonel Văduvu Tase, făcut general de Adriana Elefterie, care tot nemăritată a rămas, aşa că vrând-nevrând, trebuia şi ea să lupte la Patronaj ca domnişoară. Şi a mai trecut pe la Stănică şi generalul Barză Andrei, pe care ghineralu, devenit între timp mareşal, l-a scos din guvern şi l-a trimis şi pe el peste Nistru să facă ordine printre bolşevici, în spatele frontului. Cu Barză ca fost factor politic, Stănică a avut o discuţie mai lungă în jurul fotografiei.

— Şi ce vrei, Barză dragă? Să intri în Moscova? Intră! Nu zice nimeni nimic! Dar să intri ca gospodarul, cu socoteală, încet-încetişor... că doar trebuie să aibi grijă de ţară, de neam, de familia ta, de prietenii tăi, că de-aia eşti pus acolo: să fereşti ţara de bolşevism... şi numai după ce ţi-ai făcut faţă de toţi datoria, poftim! Intră în Moscova! Drumul ţi-e liber! Nimeni nu te opreşte! Moscova te aşteaptă! Intră! Ar trebui să fii prost să nu intri. Dar nu aşa, ca nerodul! Moscova!... Auzi, neică!... Moscova!... Zi şi tu, nene Barză: nu-i aşa? Ori poate greşesc?

Se putea citi în privirea lui Barză Andrei că vorbele lui Stănică Popescu nu se pierdeau în gol. La fel gândea şi Barză Andrei. Cum cade Moscova, el îşi poate lua rămas bun de la viaţă. Nu va mai putea aduce un ban Valentinei. Că Valentina doar i-a dat ordin:

— Mie să-mi aduci bani! Din pământ, din piatră seacă, să-mi scoţi bani! Eu am nevoie de bani, nu de Moscova! Moscova să şi-o ia ghineralul! Mie să-mi aduci bani! Bani, auzi? Că de nu-mi aduci bani, te zvârl de pe scări! N-o să ajungi tu să muncesc pentru tine, să te întreţin! Am pe cine îngriji, nu pe un babalâc nenorocit ca tine! Bani, că-ţi scot ochii! Bani!

Şi s-a uitat Barză la ea şi l-a apucat frica. În furia ei, Valentina părea şi mai frumoasă. Dar nu mai era Valentina aceea gingaşă şi parfumată, ci o leoaică dezlănţuită, gata să-l înghită de viu.

— O să-ţi aduc, Valentino scumpă! încercă el s-o îmblânzească.

— Te rog să nu-mi miorlăi! zbieră Valentina. Nu c-o să-mi aduci! Să-mi aduci!... De asta te trimit peste Nistru: să-mi aduci! Pradă, omoară, fă ce ştii, mie să-mi aduci bani! Bani să te faci!...

Bani!

I-a luat Stănică şi lui Văduvu Tase fotografia şi apoi l-a primit şi pe fostul colonel Gârleanu Vasile din aviaţie, făcut general de verişoară-sa de a doua, Veturia Traian Săpunaru, marea văduvă a naţiei. Şi cu ăsta a încercat Stănică o discuţie mai largă asupra perspectivelor războiului.

— Ia zi-mi, Vasilică neică! Tu doar eşti meşter în aviaţie!... După comunicatele noastre şi alea nemţeşti, noi am doborât până acuma vreo şaptezeci şi cinci de mii de avioane sovietice!... Câte or mai fi având sovieticii ăia?

— Niciunul! i-a răspuns scurt Gârleanu.

Dacă nu l-ar fi ştiut pe Gârleanu om bine intenţionat, i-ar fi rupt fotografia şi l-ar fi dat afară. Dar aşa, l-a iertat! Ce să-i fi făcut? Nu era vina lui!

* * *

Cu chiu, cu vai, a împins Stănică Popescu războiul până cam pe la începutul lui octombrie, când, întâmplător, se întâlni cu generalul Drojdieru care îl informă:

— Coane, află că soarta sovieticilor e definitiv pecetluită. Moscova-i a noastră!

— Ce? făcu Stănică, galben ca ceara. Gata? Moscova-i a noastră?

— A noastră, coane! Telegramă de la Berlin! Armata germană e la douăzeci şi trei de kilometri de Moscova! Cu un binoclu bun, generalii nemţi pot vedea pe bolşevici cum se plimbă pe bulevardele Moscovei.

Năucit, Stănică nu mai avu putere să răspundă decât cu un murmur, pe care Drojdieru era liber să-l interpreteze cum vrea.

— Ei, cum? Moscova, cu un binoclu?

Astăzi, închipuirea lui îl trăda şi refuza să meargă atât de departe. Moscova, cu un binoclu bun!... Dacă ai un binoclu bun, poţi să-i vezi pe bolşevici cum se plimbă pe bulevardele Moscovei... Este îngrozitor! Ţi se încreţeşte pielea numai la gândul că poţi vedea la doi paşi de tine Moscova, cu un binoclu bun! Este înspăimântător! Drojdieru are dreptate! Moscova-i a noastră! La douăzeci şi trei de kilometri de Moscova, e ca şi cum ai fi pus piciorul în Moscova! Tragi cu tunul în ea şi intri! De mirare chiar că încă n-au intrat şi stau de se uită numai cu binoclul la ea! Ce mai aşteaptă Hitler! De ce nu-i dă Hitler cu

ciomagul în cap lui Stănică – şi să se isprăvească odată!... Să intre în Moscova!... De ce mai lungeşte Hitler suferinţa bietului Stănică! La urma urmei, cu cât i-o mai poate lungi? Cu încă o zi-două! Păi nu-i răutate curată din partea lui Hitler să chinuie de pomană măcar cinci minute pe un biet om care a făcut şi el câte ceva pentru această nefericită cauză sfântă?

Se pare că Hitler a prins de departe gemetul lui Stănică Popescu şi, impresionat, ca să-i scurteze agonia, dădu ordin să se pornească imediat ofensiva împotriva Moscovei.

Se nimerea că tocmai atunci să se afle la Stănică, în audienţă, Zamfir Vasilescu, cunoscutul romancier şi văr primar cu Ică, vicepreşedintele de consiliu cu puteri de preşedinte. Zamfir venise la «*Globul*» cu o notă (şi o fotografie) prin care anunţa apropiata apariţie a noului său roman: «Cu iubita în stepa rusească». Era o povestire zguduitoare, al cărei erou principal era un ofiţer român de aviaţie din Severin, decorat cu Crucea de fier germană, care, într-o expediţie de noapte în spatele frontului rusesc, s-a dat jos cu paraşuta şi a căzut într-un lan de grâu din Ucraina. Era noaptea cam pe la unu! Şi iată ce se poate întâmpla într-un război făcut cu credinţă pentru cauza sfântă: când aviatorul severinean crezu că-i pierdut, văzu deodată, în faţa lui, în lanul de grâu, o prea frumoasă fată, cu aparenţă bolşevică, dar cu suflet românesc. «Cum te cheamă?» a întrebat-o el. «Tatiana!» a răspuns ea. «Şi mai cum?» a întrebat-o el. «Popescu!» a răspuns ea. Vorbele deveneau de prisos. Se regăsiseră. Şi-şi căzură în braţe, fericiţi că, în grâul ăsta ucrainean, un tânăr român şi o tânără româncă s-au salvat unul pe altul: ea pe el din inevitabila gheară bolşevică, şi el pe ea de sub secularul călcâi bolşevic. Ţinându-se de mână, cei doi copii nevinovaţi au stat în lan până-n zori, povestindu-şi cu entuziasm drăgălaş actele de vitejie ale strămoşilor lor. Aici se oprea romanul: «Cu iubita în stepa rusească»... Mai departe nici nu era nevoie să meargă. Cititorul trebuia să rămână pe gânduri. Or, tocmai aceasta era noua concepţie despre literatură a romancierului şi vărului primar al lui Ică, Zamfir Vasilescu: ca cititorul, după ce termină cartea, să rămână pe gânduri.

Când marele romancier află, în cabinetul lui Stănică Popescu, despre ofensivă, îl întrebă pe directorul «*Globului*»:

— A câta ofensivă contra ruşilor crezi că e asta, din iunie până acum?

— Am eu alte griji decât să ţin socoteală de ofensive! făcu Stănică, morocănos.

— A patra! îl lămuri, mândru, Zamfir Vasilescu.

— Mda! şuieră Stănică, prin proteză. Au de unde!

Ieşirea lui Stănică îl indispuse pe Segălică.

— Ce-i asta, coane! îi zise el, după ce Vasilescu plecă. Ai pierdut încrederea în mila lui dumnezeu?

Mila lui dumnezeu! Unde a văzut Segălică mila lui dumnezeu, când ăia, după ce s-au uitat de departe la Moscova, cu binoclul, au pornit şi ofensiva, ca s-o ocupe. Mila lui dumnezeu!... Ce să mai creadă în mila lui dumnezeu, când, după două zile, comentatorul neamţ al lui Hitler, doctorul Dietrich, şeful presei germane, răcnea la radio Berlin: «Rusia ca factor militar nu mai contează!» Mila lui dumnezeu, când D.N.B. telegrafia: «De la izvoarele fluviului Volga până la marea de Azov, resturile armatei sovietice se retrag în dezordine... Distrugerea armatelor din sectorul Briansk echivalează cu terminarea campaniei din Rusia... Führerul a lansat o proclamaţie secretă către armatele germane în noaptea de 1 spre 2 octombrie prin care le anunţa moartea bolşevismului... Întregul front sovietic s-a prăbuşit! Rezultatele de astăzi sunt urmarea unui plan strategic elaborat de Hitler!» Mila lui dumnezeu! Dar unde ţi-e mila, neică dumnezeule, dacă nu ţii seama de cauza sfântă! Fără nicio durere pentru nevoile neamului faci harcea-parcea din frontul sovietic! Asta ţi-e mila? Decât aşa milă, mă las păgubaş!

De altfel, Stănică se şi obişnuise cu gândul că orice speranţă în mila lui dumnezeu nu-şi are rost. Stănică optimistul se transformase într-un Stănică resemnatul. Şi dacă în sufletul lui mai pâlpâia o palidă, aproape imperceptibilă speranţă în mila Celui-de-Sus, Berlinul i-o stinse şi pe aceea: «Opinia publică germană trăieşte intens sub impresia produsă de declaraţiile domnului Dietrich, deoarece ştirile date de domnia-sa asigură pe toată lumea că, din punct de vedere stategic, campania din Rusia a fost câştigată înainte de a cădea zăpada... A început ofensiva care trebuie să încheie campania din est, înainte de a sosi iarna...» Înainte de a cădea zăpada! Înainte de a sosi iarna!... Tot vorbe frumoase, parcă dinadins născocite spre a-ţi întări credinţa în mila Celui-de-Sus. Înainte de a cădea zăpada! Înainte de a sosi iarna! Şi nimeni să nu-l întrebe şi pe Stănică:

— Dar dumneata, coane, ce părere ai? Chiar face să ne

omorâm aşa, să luăm Moscova înainte de iarnă? Şi dacă o s-o luăm la vară, ce se întâmplă? Moare cineva?

Nimeni nu voia să ştie ce gândeşte conu Stănică despre chestia Moscovei. Şi mai puţin ca oricare altul – Hitler! Hitler, într-adevăr, nu voia să ştie nimic... Hitler ţinea seama numai de ale lui: a dat ordin ca Moscova să fie luată înainte de cade zăpada? A dat! Şi va fi luată? Dar bineînţeles că va fi!... Nici nu încape îndoială. Mereu Berlinul anunţă omenirea că Moscova va fi ocupată în curând. «Situaţia Moscovei este precară, dat fiind că luptele se dau acum în liniile de apărare ale zonei exterioare a Moscovei.» Peste câteva zile: «Generalul Iarnă va fi aliatul trupelor germane, nu sovietice. Bătălia din jurul Moscovei se desfăşoară în aşa fel, încât situaţia armatelor sovietice devine desperată.» Peste alte câteva zile: «Iarna a devenit o problemă deosebit de grea pentru ruşi».

Mila lui dumnezeu! Ce milă a lui dumnezeu, când chestia era lămurită. Moscova cade. Ruşii nici material de război n-au, nici armată n-au, nici la frig nu rezistă! E vai de capul lor! Nu sunt obişnuiţi cu frigul!... Şi oricât era de amărât Stănică, tot îşi dădea seama că cel mai mare învăţător e războiul. Câte lucruri n-ar rămâne ascunse, dacă n-ar fi războiul!... Aşa cum se întâmplă cu frigul. Cine şi-ar fi închipuit vreodată că ruşii cad ca muştele la frig şi că iarna devine pentru ei o problemă. De asta nici Moscova nu poate ţine. Încă o zi, încă două... şi Moscova cade! Cade Moscova, şi Stănică mai poate supravieţui catastrofei! Îi era, pur şi simplu, ruşine!... Mai rău decât atât: era îngrijorat. Probabil că nu mai e un cetăţean conştient! Probabil că nu mai simte durerile neamului! Probabil că nu-şi mai cunoaşte interesele!

— Coane, grozăvie! tună la această răscruce de veac a meditaţiilor lui, glasul lui Segălică.

Stănică tresări:

— Ce, mă, ai înnebunit? strigă el la Segălică. Ce-mi intri aşa, să-mi sară inima din loc?

— N-am înnebunit, coane! strigă fiul popei Ghiora. Mila lui dumnezeu, coane! Crede în mila lui dumnezeu! Armata roşie a luat ofensiva în faţa Moscovei.

Stănică mai-mai să cadă grămadă:

— Cum, mă? Ruşii au luat ofensiva?

— Aşa cum auzi!

— Prostii, mă! strigă Stănică, în vinele căruia sângele începu să circule mai cald şi mai iute. Minciuni bolşevice! Ruşii... ofensivă! N-au cu ce! Or fi nişte grupuri dezorganizate de-ale lor. Nemţii nici n-o să aibă ce face cu ele. Dacă n-o să auzi până deseară că ofensiva bolşevică a şi fost lichidată, să mă scuipi între ochi!

— Dar ia lasă-mă-n pace, coane! protestă Segălică. Dacă-ţi zic ofensivă, este ofensivă!

— Unde, mă, ofensivă? continuă Stănică să fie sceptic, deşi presimţea că vestea este adevărată.

— Unde ţi-am spus: în faţa Moscovei.

— Şi nemţii? Nemţii ce zic?

— Asta întreabă-i şi dumneata!

Stănică nu-şi mai găsi locul nici pe scaun, nici în toată încăperea.

— Să-i întreb! făcu el cu veselie înverşunată. Ba să-i mai întrebe şi dracu! Numai să fie adevărat!

— Adevărat, coane, că urlă oraşul! Mila lui dumnezeu, coane Stănică!

— Ba bine că nu! Păi cum se poate, Segălică dragă? Aşa merge? Niciuna, nici două, să-ţi pierzi credinţa în dumnezeu?... Dumnezeu e mare, mă Segălică!... Şi bun!... Şi drept!... Mi-a auzit ruga şi a înţeles!... Stănică nu vrea ca Hitler să intre înainte de vreme în Moscova!... Stănică are un biet sufleţel care ar suferi crunt dacă Hitler îi calcă în picioare interesele!... Şi dacă-i aşa, ia să-l mai ţin pe Hitler câtăva vreme departe de Moscova!... Are loc destul să se bată cu bolşevicii în lungul şi-n latul Rusiei!... Ce să caute el de pe acuma în Moscova!... Războiul de aia-i război: să ţină!... Că altminteri e păcat de deranj... Aşa că ia să-l mai prelungesc niţeluş, cu vreun an, doi, cinci şi dacă vrea Stănică, fie şi zece!... Merită Stănică al meu sacrificiul ăsta... Hei? Ce spui, Segălică dragă? Merită, sau nu merită măcar atâta Stănică în ochii lui dumnezeu?

Şi de bucurie, Stănică dădu curs instinctelor lui profesionale:

— Mă Segălică, ce ar fi să-i ardem o ediţie specială?

La care, amândoi începură să râdă cu lacrimi şi să se învârtă ca nişte tinerei neastâmpăraţi prin odaie.

* * *

Era cam pe sub seară. Stănică îşi cerceta, cu noi speranţe în suflet, cimitirul eroilor săi din gazeta ce avea să apară mâine – şi-şi zicea că, de alaltăieri, de când fiul popei Ghiora i-a redat credinţa în mila celui-de-sus, a început să-i fie foame la ore nepotrivite! Se gândi că ar fi totuşi bine să-şi ceară de la bufet o bucăţică de pâine cu brânză, dar, în clipa supremă, dumnezeu îl opri de la această risipă necugetată, prin unealta lui pământească, Ghiora, care intră valvârtej în birou, abia răsuflând:

— Coane, ordin de la Hitler: ofensiva de pe frontul rusesc a fost suspendată.

Erau momente când Stănică nu putea pricepe mare lucru dacă i se spunea ceva o singură dată.

— Care ofensivă, mă?

— Ofensiva germană!

— Contra cui?

— Contra ruşilor.

— Unde... contra ruşilor?

— Pe tot frontul!

— Şi zici că a fost suspendată?

— Suspendată, coane, suspendată!... Suspendată!... Suspendată! De câte ori vrei să-ţi spun: suspendată din ordinul personal al lui Hitler.

— Şi ruşii?

— Ce ai cu ruşii? Ruşii merg înainte.

— Şi nemţii?

— Aoleo, coane! Ce-i cu dumneata? Atâta lucru nu cunoşti, coane? Dacă o armată merge înainte, armata inamică merge înapoi. De la legea asta, nimeni încă nu s-a abătut până acum. Asta e! Dacă ruşii merg înainte, nemţii dau înapoi!

— Cum s-ar zice... nemţii...

— Da, coane! Nemţii... nemţii dumitale se retrag!

Era ceva atât de nou şi de neaşteptat, încât Stănică nu ştiu încotro s-o apuce. Încremenit locului, îşi întorcea numai capul încolo şi încoace, ca omul care caută uşa şi n-o nimereşte. Dar când o găsi, explodă într-un hohot de râs prelung şi neverosimil de ascuţit pentru un om gras ca el.

— Nemţii mei se retrag?... Păi cum, mă?... Nu era vorba să intre în Moscova înainte de începe iarna?

— Da! zâmbi Segălică. Şi ce vrei să spui, coane? Că iarna a

început?

— Şi tu ce vrei să spui? făcu Stănică, roşu de optimism. Că nemţii au intrat?

— N-au intrat! răspunse, candid, Segălică. Din contra! Dar să nu uiţi, coane, că nici iarna n-a început.

Şi numai acuma începu să râdă şi Segălică, solidar cu Stănică. Dar când se potoliră amândoi – şi se potoliră repede, pentru că amândoi erau animaţi de acelaşi simţ al datoriei faţă de ţară – Stănică bătu, hotărât, cu palma în masă:

— Gata! De azi înainte, urc tariful la anunţurile mortuare cu treizeci la sută.

Segălică aprobă:

— Bine faci, coane, că-l urci înainte de cade zăpada!

* * *

Cam la aceeaşi oră, Dacu primea un telefon de la Belciug:

— Domnule Dacu, armata sovietică a luat ofensiva în faţa Moscovei!

Din principiu duşman al oricărei glume care nu avea ca eroi pe Leberwurscht şi pe Siebenfloch, Dacu respinse cu indignare gluma lui Belciug.

— Ce-i asta? strigă el. Acum două săptămâni Rusia a încetat să mai existe şi, după două săptămâni de când a încetat să mai existe, ia ofensiva în faţa Moscovei?

— Este de neînţeles, domnule Dacu! răspunse Belciug, care părea serios. Dar este adevărul adevărat. Ruşii înaintează, şi nemţii dau înapoi!

Dacu nu mai încercă să schimbe cursul evenimentelor. Se mulţumi să închidă telefonul şi să-şi deschidă carneţelul. «Nemţii dau înapoi. Trebuie să mă pregătesc de putere.»

Două zile de pertractări cu sine însuşi trecură ca un vis, din care-l trezi iar Belciug:

— Domnule Dacu, Hitler a dat ordin ca ofensiva de pe întreg frontul de răsărit să fie suspendată.

Dacu îşi fixă în vid o privire oarecum aburită, dar după câteva secunde văzu din nou limpede. «Trebuie să mă pregătesc de putere! notă el în carneţel. Este urgentă nevoie să mă pun în legătură cu domnul Churchill.»

Opt zile de pertractări cu sine însuşi trecură pentru el ca un

vis, din care-l trezi iar Belciug:

— Domnule Dacu, nemţii au fost împinşi din faţa Moscovei la o sută de kilometri înapoi.

Dacu notă: «Urgent! Trebuie să mă pun în legătură cu englezii. Trebuie să mă pregătesc de putere.»

Încă şapte zile de pertractări cu sine însuşi trecură ca un vis, din care-l trezi tot Belciug:

— Domnule Dacu, comandantul suprem al armatei germane, von Brautschisch, a fost înlăturat pentru că încă n-a izbutit, deşi s-a făcut iarnă, să intre în Moscova.

— Şi cine vine în locul lui? întrebă Dacu.

— Hitler!

Dacu notă cu litere mari: «ARHIURGENT! Trebuie să mă pun în legătură cu englezii. Trebuie să mă pregătesc de putere!»

După care se înfipse cât mai adânc în fotoliu spre a începe mai urgent pertractările cu sine însuşi, dar n-avu parte nici de această bucurie, deoarece i se anunţă Nicuşor Staicu, care era aripa dreaptă a stângii partidului.

— Cum vă place, domnule Dacu? începu Nicuşor. Ruşii îi bat de-i smintesc pe nemţi, şi ai noştri n-au altă grijă decât să interzică evreilor să ţină servitoare creştine!

Dacu sări în aer, smuls parcă de o mână nevăzută de pe scaun:

— Când s-a întâmplat asta? întrebă el.

— Acu, dimineaţa! A apărut în toate ziarele.

Înfigându-şi ambele arătătoare în guler, Dacu, rănit în tot ce avea el mai sfânt: democraţia, începu să alerge desperat prin odaie:

— Dar ce are mareşalul cu bieţii evrei!... Ce i-au făcut bieţii evrei!... Dacă von Brautschisch este un incapabil, n-au voie bieţii evrei să ţină servitoare creştine?

Sosiră între timp şi Ohăbiţă şi nepoţii Romulus şi Zaharia şi doctorul Bratu, toţi alarmaţi de veştile care veneau de pe front.

— Este un dezastru! se văietă Ohăbiţă.

— O nenorocire! plânseră amândoi nepoţii într-un glas.

— Suntem pierduţi! strigă doctorul Bratu, de o paloare care putea îngrijora pe prietenii lui mai mult decât pierderea Moscovei.

În mijlocul atâtor dureri, Dacu lupta să ia o atitudine istorică însoţită de cuvinte istorice, care să rămână ca un îndreptar

pentru generaţiile viitoare. Când găsi ce-i trebuia, izbucni:

— Aţi văzut, dragilor, ce păţesc cei care vor să fie oameni politici, fără să ştie ce este politica?... Moscova i-a trebuit mareşalului!... Cel puţin să nu-i fi atras eu atenţia: Numai până la Nistru! Nu dincolo de Nistru!... Dar de câte ori nu i-am arătat şi oral, şi-n scris: Numai până la Nistru! Nu dincolo de Nistru! Numai până la Nistru!... Dar el, prost şi îngâmfat, a vrut numai dincolo de Nistru. Îi părea rău că regele Carol n-a aruncat cu totul ţara în prăpastie! Voia să-i mai dea şi el un picior!

— Şi ce facem, domnule Dacu? întrebă Obăbiţă.

— Dumneavoastră nu faceţi nimic! Tot ce trebuie făcut voi face eu!

— Ce, unchiule? întrebă Romulus cu nevinovăţie.

Superb în mânia lui, Dacu răspunse pe un ton cutremurător:

— Un memoriu!

Şi din ochii lui ţâşniră atâtea scântei, încât doctorul Bratu, inflamabil cum era, se dădu cu câţiva paşi înapoi. Îl salvase de la incendiu prea bine cunoscutul lui instinct de conservare.

VII

— Am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule! Cea care ţipa era Miţa. De câtăva vreme răzbea, la intervale tot mai scurte, prin uşa biroului în care lucra, glasul ei ascuţit:

— Am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule! Era foarte nervoasă Miţa în zilele acestea din urmă.

După lungi tratative prin curieri militari, telegrame, telefoane, Miţa a căzut de acord cu soţul ei, mareşalul: se va vedea cu el în seara de revelion.

— De revelion, a fost ultimul ei cuvânt, îmi fac timp şi vom fi împreună. Las totul baltă în seara de revelion şi vin mai devreme acasă. Ţi-o jur pe fericirea şi pe viitorul nostru!

Dar imediat după aceea, Miţa se îngrozi. A mers prea departe cu angajamentul. Tocmai în seara de revelion, când poate va avea şi ea un moment liber... să se vadă cu propriul ei soţ! Ţara e în război şi lui îi arde de întâlniri!... Ridicol! Absurd! Revoltător! Dar, din nefericire, inevitabil! A scăpat un cuvânt şi nu-l mai poate lua înapoi! Oricât ar vrea, dar nu mai e nimic de făcut!

Iată, dar, de ce era Miţa atât de nervoasă în zilele acestea dintre crăciun şi Anul nou – şi de ce zbura Miţa, cu maşina, încolo şi încoace, ca o nălucă. Cât era ziua de mare, numai maşina Miţei vedeai în oraş, şi cât era ziua de mare, toate forţele organizate ale statului: armata, poliţia, siguranţa, numai ordine făceau pe traseul doamnei Miţa mareşal Antonescu, nu de teamă că doamna Miţa mareşal Antonescu ar putea călca bărbaţi, femei, copii, care n-aveau nicio vină în supărările Miţei, ci de grijă ca doamna Miţa mareşal Antonescu să aibă drumul liber, altminteri devine şi mai nervoasă. Nervoasă! Dar cum să nu fie? Altă femeie în locul ei nu s-ar fi mulţumit să fie numai nervoasă, ci şi-ar fi pierdut minţile cu totul! Să ai înaintea ta numai şapte zile până să-ţi vezi bărbatul care ţi se întoarce glorios de pe front! Numai şapte zile, când eşti prima doamnă a ţării şi cea mai împovărată doamnă a ţării de grijile şi nevoile obşteşti! Nu pentru că era mama răniţilor. Au mai fost până la ea două istorice mame ale răniţilor. Pe una o chema Elisabeta. Era soţia lui Carol I. Pe a doua o chema Maria. Era soţia lui Ferdinand I. Amândouă, regine cu coroane în regulă, pe cap. Dar Maria II, sau Miţa, deşi nu purta pe cap nicio coroană, nu se lăsa bătută nici măcar cu un pachet de tutun de celelalte două regine în opera ei de alinare a durerilor. Ca şi regalele ei predecesoare, Miţa venea pe la spitale, în inspecţie, cu farmecul ei, cu ţigările şi bomboanele ei, să-şi asigure răniţii că nu se va despărţi de ei până la moarte. Şi uneori se ţinea de cuvânt imediat, pentru că se găseau răniţi care mureau sub ochii ei exact când ea le întindea darul menit să le redea puterea morală şi fizică: cinci acadele de toate culorile. Mulţi alţii mureau ceva mai târziu. Dar mureau. Trebuiau să moară. Li se citea moartea în ochi. Dar şi în ochii Miţei se putea citi o milă publică nemărginită. Se gândea biata prima doamnă în stat că aceşti răniţi – mai toţi tineri – vor muri dacă nu până diseară, cel mai târziu până în câteva zile şi durerea ar fi doborât-o, dacă inima ei de mamă a răniţilor nu i-ar fi şoptit la ureche: Fii tare! Nu despera! După ce mor ăştia, vin alţii în loc!

Miţa, vitează, se ţinea tare şi, ca să nu-şi trădeze chinurile ei sufleteşti faţă de bieţii răniţi muribunzi, îşi organiza intrări şi ieşiri triumfale. Sprintenă, elegantă, parfumată, sub pălăriuţa ei înclinată cochet pe o sprinceană şi trăgând după ea – cu Joy în braţe şi Bébé la îndemână – o lungă suită de doamne, de medici,

de secretari, de ofiţeri. Miţa zbura din spital în spital şi, ca mamă a răniţilor români şi germani, vorbea peste tot franţuzeşte. Dar, ca mamă a răniţilor, Miţa împlinea prin aceasta numai o mică, neînsemnată părticică din rolul care-i revenea, la această răscruce de veac, în istoria ţării. Dacă armata era prima putere în stat, Miţa era puterea a doua, deşi dacă te uitai bine, puteai spune că ambele puteri se egalau. Miţa, totuşi, n-avea pretenţia să fie o concurentă a armatei. Fiecare din cele două puteri îşi avea atribuţii precise. Armata, pe front, Miţa în spatele frontului. Armata să fie temută şi Miţa iubită. Era singura ei aspiraţie: să fie iubită de ţară, pentru tot binele pe care i-l face – dar să fie iubită discret. Discreţia era mania Miţei. Evident că există discreţie şi discreţie. Deseori o discreţie nu se aseamănă cu cealaltă. Cazul Miţei era concludent. Trăind din micuţa ei tinereţe o viaţă al cărei curs fericit era condiţionat de cea mai mare discreţie, Miţa punea şi astăzi un preţ deosebit pe discreţie. Dar în dragostea pe care o cerea neamului, Miţa dădea acestei discreţii o interpretare la înălţimea împrejurărilor. De sus, din vârful piramidei sociale în care a fost plasată de dumnezeu, Miţa presimţise, de pildă, în vară, nu mult după trecerea Prutului, că de Sfântă Maria, când va fi ziua ei onomastică – prima ei onomastică de când era conducătoare şi salvatoare – ţara o va acoperi cu telegrame şi flori. Ceea ce Miţa considera ca o indiscreţie indecentă şi ofensatoare la adresa cauzei sfinte, în aceste înalte momente de reculegere pe care le trăim astăzi, noi, cei din spatele frontului, în timp ce, acolo, în răsărit, scumpii noştri copii îşi varsă ultima lor picătură de sânge spre a putea trăi într-o nouă Europă. Deci, ce făcu Miţa?

Îl chemă pe Bébé, subsecretarul ei la propagandă:

— Bebeluş dragă, ştii că mie-mi place discreţia. Vezi, te rog să apară azi, la loc de frunte, în toate ziarele, precum că eu, Maria Antonescu, rog ţara ca de Sfântă Maria, în loc să-mi trimită flori şi telegrame, să verse contravaloarea în bani gheaţă la Casa Consiliului de Patronaj.

Actul de discreţie al Miţei a fost semnalul unui potop de donaţiuni. În bani gheaţă, se înţelege. Legiuni nesfârşite de inşi care-şi aveau şi ei câte un sfânt sau un sub-sfânt căruia să i se închine ca să se poată înfrupta şi ei din suferinţele neamului găsiră de Sfântă Maria calea directă spre inima sfintei Maria cea Miţa. Şi din acel moment, descoperiră sfintei Maria a Patronajului

nenumărate onomastici, aniversări şi minuni, tăinuite până atunci în dosul tuturor foiţelor de calendar. Dar oamenii, ca să fie mai siguri că minunea nu va întârzia să se producă, refuzau să-şi lase donaţiunile în bani gheaţă la Casa Consiliului de Patronaj, ci pretindeau s-o verse direct în mâna sfintei Miţa conducătoarea. E mai sigur! Iar Miţa, mama milei, răspundea cu milă la toate aşteptările de la care ea avea ceva de aşteptat. Mila o robea şi o orbea. Mila îi tăia orice putere de rezistenţă. Mila o împiedica să zică: nu! când inima-i zicea: da!

— Sunt slabă de înger, Bebeluş dragă! îi zicea ea lui Bébé. Nu pot zice: nu! În faţa durerilor neamului mă pierd. Ochii mi se împăienjenesc, inima începe să-mi bată, un nod mi se aşază în gât... simt că mă înec... şi tot ce pot să fac în acele momente este să zic: da! Parcă e mai uşor şi la pronunţie da, decât nu! Încearcă! Zi: nu!... Vezi că ţi-e greu?... Dar ia zi: da!... Ai văzut?

Totuşi, în împrejurările în care emotivitatea ei era pusă la grea încercare, Miţa mai ştia să rostească un cuvânt: cât? Numai că, dintr-o delicateţe înnăscută, nu-l rostea niciodată înaintea lui «da», ci numai după. «Da» şi «cât»!... La urma urmei, unde zici «da», poţi zice şi «cât»! Nu ţi se cere un efort prea mare în plus. Şi chiar dacă ţi s-ar cere, poţi să refuzi?...

Să refuzi? Dar unde ţi-e mila? Ce faci cu mila, doamnă? Cu mila faţă de toţi cei părăsiţi de soartă şi pe care desperarea îi îndrumă spre tine, ca spre singura şi ultima lor scăpare de la înec.

— Doamnă, o mică aprobare! O autorizaţie! O nimica toată!

Omul se prezenta totdeauna respectuos şi modest:

— O mică aprobare, doamnă! O autorizaţie! O nimica toată!

Aprobarea era mică, dar mare era tristeţea Miţei mareşal Antonescu! Câte dureri sfâşia inima acestui neam de năpăstuiţi! O mică aprobare! O nimica toată! Dacă ar fi una! Dar erau zeci, erau sute! Şi de când Miţa nu mai era Maria general Antonescu, ci Maria mareşal Antonescu, durerile parcă s-au înmulţit şi au devenit şi mai diverse! Iată-l, de pildă, pe omul acesta care se află acuma în faţa doamnei Maria mareşal Antonescu. E înalt. Spătos. Cu mustaţa a la Hitler. Cu un început de chelie. Cu aer energic. Cu ochi mici, dar albaştri. Şi umil! Umil! Dacă n-ar fi avut norocul să aibă umeri atât de puternici, desigur că umilinţa seculară a naţiei l-ar fi frânt în două. Dar aşa, rezista. Suporta umilinţa, cu speranţa în victoria cauzei sfinte.

— Doamnă, o mică aprobare! O autorizaţie! O nimica toată!

Spre a-şi înfrânge mila care o copleşea, Miţa ridica glasul de la început:

— Ci hai, domnule, odată! N-o mai întinde atâta! Despre ce este vorba?

— Să vă spun, doamnă! M-am hotărât să mă stabilesc la Odesa. E nevoie de români la Odesa. Aşa mi s-a spus! Să vină cât mai mulţi români adevăraţi la Odesa, ca să nu rămână urmă de bolşevic! Şi eu, de! ca omul, curios, m-am dus să văd cam cu ce aş putea fi de folos! Şi am văzut! De folos aş putea fi cu multe, că mari sunt lipsurile acolo, doamnă! Mari de tot! Dar mai mult decât toate, lipsesc acolo... doamnă, să mă iertaţi... că tot spre bucuria şi sănătatea omului e... dar vă rog să mă iertaţi, că eu nu vreau decât treabă cinstită... că nu sunt de ieri, de alaltăieri, în meseria asta... mă cunoaşte o lume întreagă şi nimeni nu se poate plânge că i-aş fi luat vreun ban de pomană! Eu, doamnă... trebuie să ştiţi că...

Dacă omul ar mai fi continuat mult aşa, Miţa ar fi izbucnit în hohote de plâns, atât de mult o impresiona durerea acestui om care voia să spună ceva şi nu îndrăznea. Dar Miţa, cu voinţa ei oţelită, trecu peste acest moment greu, izbind cu mânuţa ei în masă:

— Ascultă, domnule! strigă ea. Dumneata ai venit să-ti baţi joc de mine? Crezi că numai dumneata eşti pe lume? Ătâţia oameni stau afară şi-şi aşteaptă rândul, şi dumneata mă ţii cu cai verzi pe pereţi! Ţara e-n război! Fiecare secundă pierdută în zadar nu poate folosi decât duşmanului! Dar dumneata încă n-ai aflat asta! Mai bine, vino la chestie! Spune ce vrei! Pe scurt! O autorizaţie de bordel? Două zici?... Bine! Spune aşa: vreau să deschid la Odesa două bordeluri! Acuma ştiu! Dar e greu! Foarte greu! Eşti al cincilea pe ziua de azi şi cred că se mai află destui şi printre cei care aşteaptă afară! Ce garanţii ai? Generalul Christache? Ai vreo scrisoare? S-o văd! Da! Bun! Se face! Condiţiile cred că le cunoşti: jumătate din încasări merg la Patronaj! Ţara are nevoie de bani. Trăim vremuri mari, vremuri grele! Sunt lacrimi multe de uscat! Soldaţii noştri mor pe front pentru cauza sfântă şi lasă în urma lor mame, soţii, surori, copii! Deci cincizeci la sută!... Controlor voi fi numai eu! Banii îi voi primi eu! Îmi vei da chitanţă câţi bani mi-ai dat! Scurt! Uite aprobarea!

Scria rezoluţia în colţul petiţiei, o iscălea, punea ştampila, suna şi înmâna secretarei hârtia:

— Înregistreaz-o urgent!

Dar necazuri de acestea erau multe. Tot felul de amărâţi băteau la uşa ei, fiecare cu câte o durere. Unul simţea că moare dacă doamna mareşal nu-i dă voie să fie furnizorul Patronajului pentru indiferent ce mărfuri sau materiale, începând cu autocamioane şi sfârşind cu sticle goale de bere. Altul nu voia decât concesia construirii câtorva blocuri, ori sarcina de a trata cumpărări de case, de stofe, de alimente, pentru Patronaj. Un al treilea cerea doamnei mareşal voie să tipărească, pe propria lui cheltuială, câteva zeci de mii de portrete ale domnului mareşal, iar din banii încasaţi să dea 60% cui va zice doamna mareşal Antonescu.

Cu unii se înţelegea mai greu, cu alţii mai uşor, dar în cele din urmă se înţelegea cu toţi. Se înţelegea şi cu miniştrii bărbatului ei, care erau şi miniştrii ei. Se înţelegea şi cu marii fabricanţi şi cămătari, care erau fabricanţii şi cămătarii războiului ei. Se înţelegea şi cu toate doamnele şi domnişoarele care munceau şi ele cu atâta dezinteres în distribuirea milei, în mod rezonabil, tuturor nefericiţilor care băteau la uşa inimii lor simţitoare. Cu toată lumea se înţelegea. Cu un singur om nu se înţelegea: cu Bébé. Era marea suferinţă a Miţei. Tocmai acum, când copiii noştri îşi dau sângele, colo, prin stepele Ucrainei, ca să asigure fericirea omenirii, Bébé o făcea nefericită. Era niţeluş cam nebunatic. Se uita după femei! S-o luăm, să zicem, pe Adriana.

— Ce ai tu să te uiţi la Adriana? îi striga ea lui Bébé, pe care îndată începeau să-l treacă sudori reci şi calde.

— Dar nu m-am uitat! bâlbâia el.

— Cum nu te-ai uitat, când eu te-am văzut? ţipa ea şi mai tare. Aseară, la teatru, zgâiai ochii la ea, parcă n-ai mai văzut femeie de când te-ai născut. Ce ai văzut la ea? Ce e de capul ei! Cum nu ţi-e ruşine ţie, om în toată firea, să te uiţi după o fată bătrână?

Bébé, pe care dumnezeu l-a făcut după cunoscuta lui metodă de a înzestra pe unul cu prea multe într-un sens şi de a-l sărăci cu totul în alt sens, avea, precum se ştie, un cap grozav de frumos. În schimb, înăuntrul acestui cap, puteai să te alegi cu o pneumonie, atât de cumplit bătea vântul. De aceea, la observaţiile Miţei, sărmanul Bébé răspundea cu cea mai perfectă

bună-credinţă:

— Dar Adriana nu-i de loc fată bătrână!

La care, Miţa nu mai vedea nimic alta în mintea ei decât o uriaşă insultă, într-o hidoasă formă materială, care-i rânjea provocător în obraz. Şi atunci, venea criza. Zbiera! Doamna mareşal, în picioare, roşie ca focul, cu ochii aiuriţi, zbiera:

— Am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule!

Bébé, deodată mic, mititel, ca un copil prins că a spart o farfurie, miorlăia:

— Miţule, greşeşti! N-am crezut ce-ai crezut! Am crezut altceva. Miţule, nu te supăra! Îţi jur! Dacă iubesc pe cineva eşti tu, Miţiţico scumpă!

Dar Miţa era încă în criză şi urla:

— Să n-aud nicio vorbă! Eşti un nemernic şi un ingrat! Te-am făcut om şi tu te porţi ca un porc! Eşti un măgar! Şi am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule!

Aici, însă, Bébé dovedea ce milos e dumnezeu cu oiţele lui. Dacă nu vrea să le dea minte, le dă viclenie. Bébé se conforma acestei legi divine şi răspundea Miţei:

— Cum se poate, Miţişor dragă! Eu să plec pe front şi să te las pe tine singură aici? Mai bine mă-mpuşc.

Ca prin farmec, Miţa trecea de la furie la lacrimi, ceea ce era pentru Bébé un indiciu că a sosit momentul să acţioneze. Alarmat, sărea la Miţa, o lua în braţe şi-i acoperea obrazul, umerii, mâinile cu fierbinţi sărutări, în timp ce-i şoptea dulci cuvinte de amor:

— Să fie al dracului ăla care a adus-o pe Adriana la Patronaj, că numai de necazuri am parte din pricina ei! Dar îţi jur, Miţişor dragă, că nu-i mai vorbesc! Câine să fie cine o mai sta de vorbă cu ea.

O zi-două lucrurile mergeau de minune. Apoi începea o nouă poveste: Lizica Zbârlogeanu. Şi iar se cutremura pământul de strigătele desperate ale Miţei:

— Am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule!

După Lizica apărea pe scenă tânăra Lili Căruceru, o foarte blondă luptătoare pe câmpul binefacerii publice, îndată îi lua locul domnişoara Margot Scoabă, nepoata de sânge a generalului Pletosu Costache, ministrul. Veneau apoi la rând Francisca Mălai şi Norma Popescu şi Ofelia Creţu şi altele şi altele... că nu era una dintre doamnele oricât de bătrâne şi

dintre domnişoarele oricât de ocupate care să scape de gelozia celei mai miloase femei pe care o avea ţara în acele zile hotărâtoare pentru victoria cauzei comune. Ca o leoaică flămândă se lupta Miţa să şi-l păstreze pe frumosul Bébé spre folosinţa ei personală şi exclusivă.

— Am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule!

Totuşi, cel puţin până acum şapte zile, nervozitatea Miţei avea un substrat plauzibil: gelozia. Atâta lucru înţelegea şi Bébé. Miţişoara lui era foarte geloasă. De aceea, tăcea şi înghiţea. Nu întreba, nu protesta, nu cerea explicaţii, ci stătea cuminte la minister, unde conducea opinia publică, adică unde aştepta telefoanele Miţei. Erau telefoane sigure şi ore aproape fixe.

— Alo, Bébé? Te rog să pofteşti până la mine.

În cinci minute, Bébé era la faţa locului şi scenele se repetau: ţipete de o parte, tăcere umilă, foarte pocăită, de cealaltă parte – şi, la urmă, sărutări calde de ambele Părţi-

Dar de o vreme încoace până şi Bébé se mira. Că era Miţa nervoasă, Bébé accepta. Dar atât de nervoasă cum era în zilele din urmă, asta începea să-i pară ciudat până şi lui. Ce are Miţa că-i atât de nervoasă? Toată ziua îl chema la ea şi, fără nicio Franciscă la mijloc, fără nicio Margot, aşa, din senin, se apuca să zbiere la el:

— Am să te trimit pe front ca pe un măgar, măgarule!

Ce o fi cu Miţa? Ar fi vrut s-o întrebe. Dar face?

Până acum a lăsat-o să strige şi-i părea bine, pentru că strigătele ei, departe de a-i pune situaţia în primejdie, i-o întăreau. Să strige, să zbiere, să urle! Nu-i rău de loc. Rău o să fie când ea n-o să mai poată striga, pentru că, de atâtea strigăte, o să cadă bolnavă la pat. Miţa bolnavă, la pat. Ce interes are Bébé să-i fie Miţa bolnavă?... Nu zău!... Ce interes are?... Miţa bolnavă!... Şi poate că o să şi moară!... Miţa să moară... şi el!... El pe seama cui rămâne? Cine o să aibă grijă de el? Dacă ea o să moară, cine...

Şi Bébé se tot gândi şi se gândi, până, totuşi, se hotărî. Va trebui s-o întrebe. Astfel că azi la prânz, când Miţa îi făcu scena reglementară şi-i strigă, drept concluzie:

— Am să te trimit pe front, măgarule, ca pe un măgar!

Bébé ridică la ea un ochi – un singur ochi – şi o întrebă cu glasul lui dulce:

— Miţişor dragă, de ce eşti atât de nervoasă?

Parcă numai atâta aştepta Miţa, ca să se arunce în braţele lui Bébé şi să-l inunde cu un torent de lacrimi amare.

— Sunt nenorocită, Bebeluş dragă! Ne-no-ro-ci-tă! Am cedat soţului meu!

— Cum? strigă Bébé, care se întreba dacă e cazul să facă şi el o scenă de gelozie.

— Da! I-am făgăduit că în seara de Anul nou mă voi întâlni cu el! Înţelegi, Bebeluş, catastrofa! În sfântă seară de Anul nou, când eu visam să fim singuri, eu şi cu tine, să-mi pice pe cap dumnealui.

Ochii lui Bébé sclipiră – şi sclipiră, cum? — o singură secundă, pentru ca îndată să strige şi el, teribil de indignat:

— Auzi, obrăznicie! Şi tu-i dai voie! Mă mir, dragă Miţo, din partea ta! Să ştii că mă mir foarte mult! Asta înseamnă că nu mă iubeşti!

* * *

Stătea mareşalul, în ajun de Anul nou, la fereastră şi o aştepta. Cum a sosit în Capitală, i-a telefonat, şi Miţa s-a grăbit să-i răspundă:

— Vin, Ioane! Mai am ceva de isprăvit şi în cinci minute am plecat. Pa!

N-o mai văzuse de mult, decât doar în fugă, pe la diferite sărbători. Şi de câte ori o vedea, îi spunea:

— Miţo! Tu nici nu ştii ce-i aia război! Ce încordare îţi cere un război!

Şi Miţa totdeauna se supăra:

— Ia mai lasă-mă în pace cu războiul tău! Niciuna, nici două, îmi scoţi ochii cu războiul! Numai cu războiul tău mă pisezi! De egoist ce eşti, de aia! De ce nu mă întrebi mai bine ce griji am eu cu Patronajul! Câtă încordare îmi cere mie Patronajul! Şi ce muncă! Dacă ai şti câtă durere de cap am cu Patronajul, ţi-ar fi ruşine să-mi tot baţi capul cu războiul ăla al tău!

— Miţo! încerca să-i argumenteze generalul. Dar războiul e război. Războiul este astăzi prima problemă în stat!

— Nu zău! făcu Miţa, cu dispreţ. Prima problemă! Dacă vrei să ştii, prima problemă e Patronajul! Război fără Patronaj nu se poate! Dar Patronaj fără război se poate!

Aşa-i contraargumenta Miţa, care, după ce-i spunea ce avea

de spus, îi întorcea spatele fără să se mai uite la el.

Şi totuşi astăzi mareşalul voia s-o vadă mai mult ca oricând. Avea supărări! Mari supărări. De trei săptămâni numai în ceaţă plutea! Trei săptămâni!... Acum trei săptămâni!... Dacă ar fi fost poet, mareşalul ar fi cântat viaţa şi miracolele ei luminoase de până acum trei săptămâni! Dacă ar fi fost omul să poată zâmbi, ar fi zâmbit cu melancolie duioasă, ca la evocarea unor prea frumoase amintiri. Dar mareşalul nu era nici poet, nici darul de a zâmbi nu-l avea. Şi totuşi, câtă nevoie simţea să zâmbească! Dacă nu duios pentru trecut, cel puţin amar pentru prezent!... Prezentul... trecutul! Câte milenii despart prezentul de trecut! Niciun mileniu! Niciun secol! Nicio lună! Ci numai trei săptămâni! Până acum trei săptămâni, Rusia încetase să mai existe! Cu un binoclu oarecare, puteai să vezi Moscova! Moscova!... Azi-mâine, Moscova cade!... Ar fi fost şi timpul, pentru că trecuse de mult termenul fixat la trecerea Prutului! Moscova.! Până în zece zile ne plimbăm pe bulevardele Moscovei! Până în zece zile intrăm în Rusia ca-n brânză! În primăvara trecută, Ribbentrop era să-l mănânce de viu când a îndrăznit să-şi exprime părerea că Rusia nu va putea fi lichidată decât în trei luni. Atâta va trebui să ţină războiul contra Rusiei: trei luni.

— Nu-i adevărat! i-a răspuns Ribbentrop cu brutalitate. Ne ajung opt săptămâni. Până în opt săptămâni n-avem ce face cu Rusia. Opt săptămâni!

Zece zile! Opt săptămâni! Rusia a încetat să mai existe! Cu un binoclu bun poţi vedea Moscova! Până acum trei săptămâni! Câte nu s-au spus până acum trei săptămâni! Cât de senină era viaţa până acum trei săptămâni! Şi brusc, fără ca nimic s-o fi prevestit, s-a învăluit pământul în ceaţă. Armata sovietică a luat ofensiva. Unde? Exact în faţa Moscovei, care trebuia azi-mâine să cadă! Armata sovietică, decimată, dezarmată, desfiinţată, alungată, risipită, nimicită lua ofensiva în faţa aceleiaşi Moscove, pe care numai cu o zi înainte puteai s-o vezi cu binoclul.

Din acea clipă, ceaţa a devenit tot mai deasă. Ofensiva germană oprită pe tot frontul de est... Brautschisch înlăturat... Hitler, comandant suprem al armatei germane... şi trupele germane aruncate de ruşi înapoi la o sută de kilometri de Moscova... Şi Miţa care nu mai vine!... Ce-o fi cu Miţa că întârzie?

În acest moment, însă, Miţa urca scările... ajunse la uşă... o deschise şi iat-o pe Miţa!

— În sfârşit! făcu mareşalul. Nu mai ştiam ce-i cu tine. De unde vii atât de târziu?

Miţa îşi zvârli poşeta şi mănuşile pe un scaun şi, repezită, îi răspunse:

— Foarte frumos din partea ta, Ioane! Foarte frumos! Nici n-am intrat bine pe uşă şi ai şi început cu reproşurile!... Auzi cum vorbeşte. De ce am venit aşa de târziu! Păi sigur! Ţie ce-ţi pasă! Tu stai acolo pe front şi nici capul nu te doare! Dar să te întrebi ce fac în tot timpul ăsta eu, care-ţi sunt soţie, asta nu!

— Miţo!... Miţule!

— Lasă-mă în pace cu maimuţărelile astea! Mă dezguşti! Eu stau şi muncesc zi şi noapte pentru ca tu să ai cu ce să te lauzi... şi tu...

— Miţo! o imploră mareşalul pe Miţa. Iartă-mă. N-am vrut să te supăr! M-am gândit la sănătatea ta! La viaţa ta!

— Ce sănătate, ce viaţă te-a găsit tocmai acum! strigă Miţa, din ai cărei ochi ţâşneau flăcări. Mor copiii noştri pe front şi tu ai grijă numai de sănătatea nevesti-ti! Parcă numai ea ar exista pe lume! Eu n-am timp să-mi pun capul pe pernă pentru cinci minute, de atâta muncă... şi el numai de nevastă-sa-mi vorbeşte! Atâta egoism n-am mai văzut de când sunt! Parcă ar fi un bătrân din ăia care...

— Miţo! Dar ce s-a întâmplat că azi ai mai multă treabă ca oricând?

Candoarea acestui mareşal o dinamită pe Mita, care sări în aer:

— M-aş fi mirat să nu-mi pui o întrebare atât de idioată! De unde să ştii, săracu de tine, ce s-a întâmplat, dacă tu în viaţa ta n-ai pus mâna pe o gazetă!

— Miţo! Dar...

— Să taci! răcni Miţa. Mai bine să taci! Dacă Hitler ar afla că tu, aliatul lui, nici nu i-ai citit apelul...

— Miţo! Care apel? Spune-mi!

— Apelul, Ioane! Apelul lui Hitler, pentru îmbrăcămintea de iarnă!

Mareşalul se trezi iar în ceaţă. Dacă în aceste trei săptămâni din urmă ceva l-a împins până la extrema limită a desperării, a fost nu atât ofensiva rusească, nici trecerea în defensivă a armatei lui Hitler, nici înlăturarea lui Brautschisch, nici refularea trupelor germane din faţa Moscovei, la o sută de kilometri înapoi,

ci apelul lui Hitler la îmbrăcăminte caldă pentru soldaţi, îmbrăcăminte caldă pentru soldaţi, adică prelungirea războiului în Rusia pe tot timpul iernii! Munţii de flanele şi ciorapi de lână care trebuie procuraţi pentru armatele germano-române dădeau mareşalului, mai mult decât toate, o senzaţie zdrobitoare a dezastrului.

— Cunosc apelul, Miţo! zise, trist, mareşalul. Este o nenorocire! Credeam că vom isprăvi cu Rusia în trei luni... şi n-am isprăvit nici în şase!

Miţa, care se calmase între timp şi se aşezase în faţa oglinzii să-şi scoată pălăriuţa, întoarse capul spre mareşal:

— Ce vorbeşti, dragă? De şase luni suntem în război? Vai, ce repede trece vremea!

VIII

Azi dimineaţă Gogu Elefterie se bărbierea. Terminase cu un obraz şi se pregătea să atace pe al doilea, când un îndemn lăuntric, de neînţeles, îl împinse să-şi cerceteze chipul cu ceva mai multă atenţie ca de obicei.

Se examină, deci, Gogu, îndelung, în oglindă, şi cele ce constată produseră asupra lui un efect atât de distrugător, încât, deprimat, se întrebă dacă face să-şi mai bărbierească şi celălalt obraz!... Pentru că ce rost ar avea să se mai bărbierească, dacă viaţa lui e sfârşită! Cu părul cărunt, cu poşete mari şi vinete sub ochi, cu două cute adânci la colţurile gurii, cu o fostă mică guşă, care acum atârna ca o mică pungă deşartă şi mototolită, Gogu Elefterie din oglindă nu mai era nici umbra aceluia care a fost Gogu Elefterie de altădată! Un ratat! Un profesor universitar ratat, un om politic ratat şi un tată ratat! Asta era mai grav decât toate: un tată ratat! De peste douăzeci de ani luptă s-o mărite pe fetiţa lui dragă, Adriana, şi nici până astăzi n-a putut face nimic pentru ea! Adriana tot nemăritată a rămas! Sufletul lui, ochii lui

din cap, mândria vieţii lui, micuţa lui Adriana, nemăritată! Şi să zici că ar fi fost un tată care să fi lăsat la voia întâmplării fericirea Adrianei! Dar n-a fost aşa! Gogu a luptat pentru ea! De peste douăzeci de ani a luptat! De aventura cu Take, Gogu preferă să nu mai vorbească. Să-i fie ruşine lui Take, acolo unde se află, în iad! Take l-ar fi putut face ministru măcar pentru cinci zile, patru zile, trei zile, pentru o zi... şi nu l-a făcut! A cheltuit Gogu bani, o grămadă, să-şi facă tot felul de costume, sigur că Take o să-şi aducă aminte de el, dar Take, măgar, cum a fost totdeauna... şi-i era, chipurile, prieten! În sfârşit, ducă-se dracului!... Dar lupta cea mare a lui Gogu a început pe la 22, cu bandajul! Cine n-a auzit pe vremea aia de bandajul lui Gogu! Cel puţin, Gogu nici în mormânt n-o să uite bandajul! Era cel mai frumos bandaj pe care l-a văzut ţara românească vreodată, până acum două decenii, când era la putere conu Ionel! I-1 făcuse însuşi cumnatu-său, doctorul Mihăiescu, independentul. Încă un metru de tifon şi încă un metru de tifon! Nici prin minte nu i-a trecut lui Gogu să facă economie! Pune, cumnate, şi un balot de tifon dacă trebuie! Să vadă regele şi conu Ionel cât de rău m-au lovit bolşevicii!

Ei şi?... Ce s-a ales din toate sacrificiile lui? Nimic! Când l-au văzut ăia la Clubul liberal cu braţul lui atât de copios bandajat că părea mai gros decât un trunchi de stejar, şi-au bătut joc de el! Barem conu Vintilă a fost mai crud decât toţi. «Nu-mi place acest Gogu Elefterie! i-a spus el conului Alecu. E prea risipitor!» Risipitor, el care a crezut că liberalii vor preţui bandajul cu atât mai mult cu cât, prin dimensiunile lui gigantice, va putea demonstra cât de gigantică este primejdia roşie care ameninţă tronul şi dinastia. Dar s-a înşelat! Uitase de Vintilă, care, de zgârcit ce era, se îmbrăca numai cu hainele lepădate de frate-său mai mare, Ionel. Un greţos şi un imbecil care nu-şi cunoaşte interesele partidului! Dar ce să te miri! Pe atunci era în ţară domnia bunului-plac. Pe atunci, se învârteau în jurul palatului şi al partidului liberal numai lichelele şi profitorii. Nişte tâlhari! La ce te poţi aştepta de la nişte tâlhari! Şi s-a dus Gogu Elefterie acasă şi, plin de dezgust, şi-a smuls de pe mână cele câteva kilograme de bandaj. Nu-i mai trebuie bandaj! Nu-i mai trebuie recunoştinţa partidului naţional-liberal! Nu-i mai trebuie nimic... Păcat de tifon, păcat de timpul pierdut, păcat de sentimentele lui monarhice, păcat de elanurile lui national-liberale! Astea toate şi

le-a zis Gogu Elefterie în primele lui momente de supărare. Îndată, însă, conştiinţa s-a apucat să-l scuture zdravăn: Ce faci, Gogule? Şi Adriana? Uiţi de Adriana? O laşi pe Adriana nemăritată?

Şi de atunci conştiinţa nu i-a mai dat pace lui Gogu un moment: Adriana şi Adriana! De asta, tot ce a făcut în ăşti douăzeci de ani de când a păţit ce a păţit cu bandajul, numai pentru Adriana a făcut. Nu i s-a părut niciodată vreun sacrificiu prea mare, dacă prin el ar putea ajunge s-o vadă măritată cum trebuie pe micuţa lui Adriana. Pentru micuţa lui Adriana a acceptat să fie deputat neţist, apoi deputat ţărănist, apoi senator liberal şi deputat legionar şi senator al regelui Carol II sub dictatură! Pentru micuţa lui Adriana se ducea oriunde îl chema datoria către tron şi dinastie, ca să vadă ţara cum ştie Gogu Elefterie să se jertfească pe altarul intereselor neamului. Dar ţara, ce i-a dat ţara în schimb? Uită-te ce i-a dat ţara! Micuţa lui Adriana tot nemăritată a rămas!... Şi stai! Gogu nu s-a oprit cu sacrificiile aici! Cu toate că ţara n-a vrut să-i dea nimic, Gogu Elefterie a fost printre cei dintâi care şi-au pus cămaşa verde când au venit la putere cămăşile verzi! Şi? S-au purtat ăştia, oare, mai frumos decât ăilalţi? Aş! Mai mult ca să-şi râdă de el, i-au dat un post de comisar de românizare! Poftim de o mărită pe Adriana, când ea nu-i decât fata unui comisar de românizare. Adriana Elefterie, fiica lui Gogu Elefterie, comisar de românizare la hala de păduchi! Frumos titlu pentru o căsătorie demnă de copiliţa unui Gogu Elefterie!... Era nenorocit Gogu!... Fiert!... Mort!... Până au căzut legionarii şi a venit noul regim: ăsta de astăzi! Regimul lui Antonescu. Un nou regim... noi speranţe! Noi speranţe, dar şi noi sacrificii! Era vorba de Adriana!... Micuţa lui Adriana. Deci, fără cea mai mică şovăire şi cu cel mai mare curaj, Gogu Elefterie îşi scoase cămaşa şi o ascunse în beci. Era printre primii! Şi tot printre primii şi cu acelaşi curaj, Gogu jură credinţă până la moarte, Conducătorului! Trebuia!... N-o putea lăsa pe Adriana nemăritată! Şi Conducătorul? Cu ce a răspuns Conducătorul?

Gogu Elefterie se uită în oglindă şi oglinda-i spunea cu ce a răspuns Conducătorul: cu părul ăsta cărunt, cu poşetele astea mari de sub ochi, cu brazdele astea adânci de la colţurile gurii! Cu asta i-a răspuns Conducătorul, care a şi uitat că există în ţara asta un Gogu Elefterie, acel Gogu Elefterie care a sărit primul să-

l ajute în opera de potolire şi refacere a ţării jefuite şi ruinate de ruşinosul regim naţional-legionar!... Or, dacă a uitat Conducătorul de el, cum s-o mai mărite pe Adriana? Şi dacă n-o mai mărită pe Adriana, la ce bun să se mai bărbierească? Ce-i trebuie unui om bătrân şi uitat de lume să se bărbierească? Mai bine ducă-se dracului toate!

O să se închidă în casă, n-o să mai mănânce şi n-o să mai bea şi o să-şi aştepte moartea, cu conştiinţa împăcată că tot ce-a putut face pentru ţară a făcut, numai să-şi vadă fata măritată!

Dar, cu ochii în oglindă, Gogu constată că hotărârea lui de a se resemna pentru totdeauna este de la început împiedicată de un grav neajuns: era numai pe jumătate bărbierit. Şi se întrebă: Cum încep noua mea viaţă, care trebuie să mă ducă la moarte? Numai cu o jumătate de barbă?

Situaţia i se păru atât de absurdă, încât îndată puse din nou în mişcare periuţa de ras – şi, după ce dădu cu clăbuc proaspăt peste săpunul care se uscase între timp, începu să-şi bărbierească şi restul. Dar, precum oricui i se poate întâmpla, pe măsura în care i se dezvăluia sub tăişul maşinii şi celălalt obraz, lui Gogu i se păru că nici poşetele de sub ochi nu mai sunt aşa de mari pe cât păruseră mai înainte, nici părul atât de cărunt, nici zbârciturile atât de adânci şi că, în linii generale, nu este el chiar atât de bătrân, încât să-şi poată lua dreptul de a renunţa la viaţă şi de a o lăsa pe Adriana singură pe lume, nemăritată. Izbit în obrazul lui proaspăt ras de această revelaţie atât de palpabilă şi de evidentă, Gogu se trezi fredonând, cu scurte întreruperi din pricina prosopului cu care se ştergea, o arie din «Văduva veselă»... Se săvârşise o minune!... Bătrânul Gogu, încărunţitul, zbârcitul, pesimistul Gogu redevenise, în contactul cu lama de ras, Gogu de altădată, combativul, ingeniosul, optimistul profesor de drept Gogu, cu mintea vioaie şi agilă, dispus la noi sacrificii spre binele tronului şi al scumpei lui fetiţe Adriana...

Sacrificii... sacrificii! Dar ce sacrificii? Pe ce tărâm încă n-a făcut până acum sacrificii Gogu Elefterie şi, mai cu seamă, pe ce tărâm sacrificiile lui ar putea atrage asupra lui simpatia şi bunăvoinţa mareşalului? Gogu îşi punea o problemă care, din capul locului, părea fără răspuns. Mareşalul să se uite la el! Are atâtea treburi acest mareşal şi atâţia se înghesuie în jurul lui! Toţi nişte escroci şi nişte şnapani! Toţi foşti legionari, care până la rebeliune i se închinau lui Brebu, pentru că-l credeau stăpânul

de mâine. Cu ăştia trebuie să lupte un Gogu Elefterie!... Cu nişte indivizi cu care nici nu poţi lupta. În orice caz, nu poţi lupta cu mijloace obişnuite. Va trebui, aşadar, Gogu să făptuiască ceva mare, ceva nou, ceva neobişnuit, ceva care să-l silească... da! să-l silească pe mareşal să-şi facă reproşuri: Cum de n-am ştiut că există în ţara românească un Gogu Elefterie? Să-mi fie ruşine! Ia să-l chem pe acest Gogu la mine şi să-l întreb cam ce-l doare! De pe acum sunt hotărât să-i satisfac toate dorinţele. Pentru că orice mi-ar cere e nimic faţă de ce se cuvine unui Gogu! Cu aur să-l cântăreşti şi tot n-ar fi de ajuns!

Peste un ceas, un om, în palton îmblănit şi în şoşoni, păşea îndrăzneţ în zăpadă, în ciuda viscolului care sufla mânios şi mătura tot ce întâlnea în cale. Era Gogu Elefterie, care mergea drept la ţintă: spre magazinele de galanterie de pe Calea Victoriei.

— O pereche de mănuşi!

— Ce număr purtaţi?

— A, nu-i pentru mine... Daţi-mi numărul cel mai mare... Dar să fie bune!... Cele mai bune!

I se puseră sub ochi, pe tejghea, mănuşi de toate mărimile, de toate culorile, de toate calităţile: mănuşi de bumbac, mănuşi de lână, mănuşi de piele. Nimic nu-i plăcea. Nimic nu era destul de frumos şi de scump pentru el. Colindă până la prânz, prin toate magazinele – şi pretutindeni, Gogu ridica acelaşi protest:

— Ce naiba, domnule! Mănuşi de Suedia nu mai aveţi?

În ultimul sfert de ceas, însă, găsi ce căuta: o pereche de mânuşi mari, cele mai mari, fabricate din cea mai autentică piele de Suedia. Se vedea după preţ. Dar Gogu nu se tocmi. Cât îi ceru negustorul atâta-i dădu. Apoi, ieşi vesel în stradă... şi o luă... încotro? Înspre facultate? Dar ce să caute la facultate un profesor de drept, la ora aceasta, când copiii noştri mor pe front pentru cauza sfântă?... Poate acasă? Acasă, cu atât mai puţin! Ce să caute Gogu Elefterie acasă la ora aceasta când copiii noştri... Atunci, încotro se îndrepta Gogu Elefterie, cu paşi atât de siguri şi atât de hotărâţi?

Înspre prefectura de poliţie. Iar când ajunse la prefectură, cu aceiaşi paşi siguri urcă scările până la uşa domnului prefect.

— Sunt Gogu Elefterie! Vreau să vorbeasc cu domnul prefect.

Glasul lui, blana lui, întreaga lui atitudine de domn impuseră uşierului:

— Un moment, vă rog!

Şi peste un moment, Gogu se afla în faţa prefectului, care se ridică să-i strângă mâna respectuos:

— Domnule profesor... dumneavoastră, aici?

Gogu răspunse la strângerea de mână cu aceeaşi căldură. Îl cunoştea pe prefect. Azi era general. Dar cu douăzeci de ani în urmă fusese încă student la facultatea de drept, unde muncea mult pentru Siguranţa generală a statului şi pentru fericirea neamului. Putea, deci, Gogu vorbi prefectului cu toată autoritatea acestui trecut care-i lega pe amândoi de aceleaşi interese superioare ale ţării.

— Creţescule, dragă! îi răspunse el, degajat, prefectului. Trebuie să te deranjez pentru o mică chestiune!

— Dar nu-i niciun deranj, domnule profesor! Îmi face plăcere şi onoare! Dar mai întâi, vă rog, luaţi loc! Daţi-mi voie!

Şi după ce-l eliberă, respectuos, pe Gogu Elefterie de blană, îi împinse fotoliul mai aproape de birou.

— Poftim, domnule profesor! Şi acum vă rog să-mi spuneţi ce vi s-a întâmplat?

— Nimic deosebit, dragă Creţescule! zise Gogu Elefterie pe tonul cu care ar fi relatat un fapt mărunt oarecare. Aseară am fost la restaurant, la Athénée... şi, când să plec, găsesc pe jos, la doi paşi de mine, o pereche de mănuşi nou-nouţe... Uită-te la ele! Parcă atunci ar fi fost luate de la magazin, că nu-s purtate nici măcar o singură dată. Sunt bărbăteşti. Şi ce piele! Piele de Suedia. Cele mai scumpe. Şi eu ce mi-am zis: Ia să mă duc la amicul Creţescu, să mă ajute să găsesc păgubaşul! Că-i păcat! Mănuşile astea fac o avere. Şi omul o fi muncit pentru ele. De asta am venit: să te rog să faci cele cuvenite, aşa cum se obişnuieşte în asemenea cazuri. Şi prin cercetări şi pe calea presei!

Se aplecă spre prefect şi, cu glasul ceva mai puţin rece, adăugă:

— Cred că prin presă e calea cea mai sigură şi cea mai rapidă! E iarnă! Omul nu poate fi lăsat fără mănuşi! Cheamă presa şi...

— Bine, domnule profesor! zise prefectul, dornic, ca şi Gogu, să fie de folos păgubaşului. Vom face tot ce se poate. Lăsaţi mănuşile aici!

Dar ca pişcat, Gogu smulse mănuşile din mâna prefectului.

— A, nu! făcu el. Vreau să i le restitui eu personal. Nu de alta,

dar ca să-i fac, cu ocazia asta, niţică morală. Cum poţi fi atât de neprevăzător, domnule, faţă de bunul dumitale! Un cetăţean conştient, domnule, trebuie să-şi păstreze proprietatea ca ochii din cap!... Dar dumneata ce faci, domnule?... Îţi baţi joc de tot ce ai agonisit prin sudoarea frunţii dumitale şi mai dai de lucru şi altora, care au ceva mai bun de făcut pentru ţară decât să te caute... şi aşa mai departe! Fără o urecheală zdravănă, dragă Creţescule, nu-l las! Nu-i voie! Noi, care suntem cineva în ţara aceasta, trebuie să facem educaţia acestor cetăţeni care nu ştiu ce înseamnă respect. Nu respectă nimic! După ce că nu respectă pe alţii, nici măcar pe ei nu se respectă. Aşa că, te rog, Creţescule dragă, cheamă presa şi dă-i un comunicat precum că s-a găsit o pereche de mănuşi bărbăteşti, din piele de Suedia, în stare absolut nouă. Păgubaşul să se adreseze domnului profesor universitar Gogu Elefterie, strada cutare, numărul cutare!... Uite aici, o carte de vizită cu adresa exactă!

Prefectul luă cartea de vizită, o puse cu toată grija pe masă şi-i răspunse lui Gogu:

— Domnule profesor, vă rog să aveţi toată încrederea. Mâine veţi găsi anunţul în presă.

Afară, viscolul se înteţise. Dar cine să-l simtă? Gogu Elefterie? Ei, aş! Gogu Elefterie, în drum spre casă, avea altă treabă: voia să-şi aducă aminte de aria aceea din opereta «Suzana»!... Cum naiba începea?... Trala – lala! Aiurea!... Tralalalalala!... Imposibil!... Şi parcă vedea şi scena... Tra – la – lala! Ptiu!... Şi nu ţi-ar fi necaz, dacă nu ţi-ar bâzâi ceva în cap care aduce a... a dracu s-o ia!

Şi Gogu Elefterie, furios, se refugie într-o arie din «Vânzătorul de păsări». Pe aia o ştia!

* * *

Pe viscol, călătoria a fost foarte grea. La un moment dat, pilotul îl întrebă pe mareşal dacă n-ar fi mai bine să se întoarcă din drum. Dar mareşalul se opuse. Hitler îl aştepta. Îl chemase urgent. Şi mareşalul nu voia să întârzie.

Hitler îl primi ca pe un vechi prieten. Nu mai ţipa la el. Nu-şi mai rostogolea ochii, ca nişte bile, când voia să-i dea un argument care nu poate îngădui replică. Era un alt Hitler. Calm. Poate niţel obosit. Dar cordial. Aproape duios.

— Domnule mareşal, spuse el oaspetelui său, v-am chemat, pentru că ceea ce aveam să vă spun nu suportă amânare. Victoria noastră este aproape. Numai să vină primăvara şi ruşii vor fi bătuţi definitiv!

Mareşalul păli. Iar nu are Führerul încredere în el. Iar se teme Führerul ca el să nu dezerteze de la postul lui de aliat.

— Domnule Hitler! răspunse el, cu glas tare şi răspicat. Oricât va trebui să dureze războiul acesta, eu şi ţara mea rămânem nedezlipiţi alături de dumneavoastră! Cu atât mai fericit sunt când aflu că vom sfârşi definitiv cu armata rusească în primăvară!

— Definitiv, domnule mareşal, definitiv! îl asigură Hitler. În primăvară, vom avea pe ruşi la picioarele noastre!... Este sigur, domnule mareşal! Pregătim arme noi! Arme irezistibile! La momentul oportun, vă vom pune în curent! Sunteţi cel mai bun aliat al nostru... şi celui mai bun aliat al nostru nu-i putem ascunde nimic!

— Vă mulţumesc, domnule Hitler, pentru încrederea ce mi-o arătaţi. Vă asigur că voi face tot ce-mi dictează conştiinţa mea de soldat, ca s-o merit!

— Nici nu mă îndoiesc, domnule mareşal! Nici nu mă îndoiesc! De altfel, sacrificiile ce ni se cer până la victoria finală vor fi din ce în ce mai mici, mulţumită inamicului...

Goebbels, care citi nedumerirea pe obrazul mareşalului, interveni:

— Da, domnule mareşal! Inamicul comite azi o greşeală pe care în primăvară o va plăti scump: înaintează! Dar n-are încotro: trebuie să înainteze. Condiţiile în care se află îl silesc să arunce în foc toate forţele militare şi să înainteze. Dar la ce-i foloseşte înaintarea? Ocupă numai spaţiile lăsate în urmă de către armatele noastre care se retrag în ordinea cea mai perfectă.

— Să înainteze, dacă-i place! îl întrerupse Hitler. Înaintarea inamicului ne dă răgaz să ne pregătim pentru ofensiva botărâtoare de primăvară! Timpul este cel mai preţios lucru în război. Şi timpul lucrează în favoarea noastră, nu contra noastră! La primăvară se va vedea! Poporul meu crede cu tărie în victorie şi la primăvară o va avea! Vom avea o primăvară veselă, domnule mareşal! Himmler!

— Da, mein Führer!

— Arată domnului mareşal fotografia!

Himmler prezentă mareşalului o fotografie.

— Priviţi, vă rog, atent, domnule mareşal! Îl recunoaşteţi?

Mareşalul se uită şi văzu un om întins pe jos, cu braţele în lături, cu gura căscată. Pe pământ, lângă el, o pată mare. Probabil, sângele care-i cursese din răni.

— Brebu! strigă mareşalul, zguduit.

— Da! zise Hitler. Brebu! A încercat să fugă din lagăr şi a fost împuşcat. Am dat ordin strict: dacă încearcă să fugă, trageţi în el. Ce spuneţi acum, domnule mareşal? Sunteţi mulţumit?

Întrebarea era de prisos. Toată fiinţa lui Antonescu vibra de fericire.

— În sfârşit! zise el. Şi-a primit pedeapsa!

— Trebuia! făcu Hitler. Nu putem tolera nimănui să tulbure pe un mareşal Antonescu... Goering! Parcă aveai ceva să-i spui domnului mareşal!

Toate vizitele se terminau, inevitabil, cu Goering: totdeauna, Goering avea să-i spună ceva mareşalului. Dar azi, mareşalul era atât de mulţumit, încât aproape că nici n-auzi ce-i spune Goering:

— Domnule mareşal, ne veţi da anul acesta întreaga recoltă de orez din Dobrogea şi din judeţul Brăila.

— Cu cea mai mare plăcere!

— Veţi acorda societăţii Solagra monopolul plantelor oleaginoase pentru exportul din România.

— Cu cea mai mare plăcere!

— Ne veţi da monopolul pentru colectarea cerealelor leguminoase, a seminţelor şi furajelor şi pentru exportul lor din România.

— Cu cea mai mare plăcere!

A fost o întrevedere scurtă dar rodnică. Niciodată n-a plecat mareşalul cu sufletul mai înălţat de la Hitler, ca după vizita aceasta. Brebu mort! Altă lume, alte perspective!... Cu Brebu mort, am victoria în mână! îşi zise mareşalul în avion. Cu un Brebu mort, de care să nu mă mai tem că vrea să-mi smulgă puterea, nici nu mai am nevoie de armele noi ale Führerului! Pot să înving pe ruşi şi cu pumnul! Să nu-mi mai fie teamă de Brebu?... Dar răstorn munţii, dacă nu mai atârnă deasupra capului meu primejdia că Brebu ar putea năvăli pe neaşteptate în ţară, să mă dea jos! Brebu mort! Duşmanul meu de moarte

mort! Dumnezeule doamne! E atât de frumos, încât, dacă nu mi-ar fi arătat însuşi Hitler fotografia, nici n-aş avea curajul s-o cred! Brebu mort!

Cânta sufletul mareşalului, sălta, chiuia sufletul mareşalului la gândul că Brebu e mort! Cu Brebu mort, va putea trăi, în sfârşit!

Atâta sete de viaţă şi de acţiune îi dădea moartea lui Brebu, încât nesfârşit i se păru mareşalului drumul înapoi, până în ţară, şi parcă şi mai nesfârşit drumul de la aerodrom până la prezidenţie, unde fuseseră convocaţi din timp toţi membrii guvernului.

— Domnilor, zise el miniştrilor săi, am fost la Berlin, unde am stat îndelung de vorbă cu domnul Hitler. Şi am satisfacţia să vă anunţ că domnul Hitler m-a autorizat să vă spun că victoria e sigură. Cum vine primăvara, luăm din nou ofensiva, care se va termina repede cu victoria noastră. În acest scop, domnul Hitler pregăteşte arme noi. Întrucât sunt arme secrete, vă rog să mă iertaţi dacă n-o să vă spun despre ce este vorba. Puteţi fi siguri, însă, că vor fi o surpriză pentru inamic. De astă dată, ruşii nu vor mai putea scăpa de o nimicire totală. Mi s-au făcut demonstraţii cu armele acestea, aşa că vă vorbesc în cunoştinţă de cauză. Sfârşitul Rusiei bolşevice se apropie!... Domnule Ică, de câte ori pe săptămână mănâncă mămăligă populaţia noastră?

— De trei ori, domnule mareşal!

— Va mânca de cinci ori de azi înainte! zise mareşalul cu o energie de care era el însuşi mirat. Are cineva să-mi facă vreo comunicare?

Ministrul de interne, generalul Drojdieru Alecu, vorbi:

— Domnule mareşal, de când cu iarna asta nenorocită, muncitorii noştri au prins curaj. La Petroşani sunt douăsprezece mii de muncitori... şi toţi ne fac numai necazuri. Nimic nu le place. Nu le place mâncarea. Nu le place munca. Nu le place salariul pe care-l primesc. Şi sabotează cât pot producţia.

— Şi n-ai pus mitraliera pe ei! făcu mareşalul, mai mult mirat, decât furios.

— Am pus, domnule mareşal! Dar tot nu se învaţă minte.

— Împuşcă-i! strigă mareşalul, care abia acum cuprinse gravitatea celor ce se petrec la Petroşani.

— Împuşc, domnule mareşal!

— Probabil că nu împuşti destul! Umbli cu milă! Eşti milos, generale! Vrei să pierdem războiul, generale! Şi doar ne-am

înţeles, nu? Cine mormăie să fie împuşcat. Cine strâmbă din nas să fie împuşcat! Fără milă şi fără judecată! Dar se vede că degeaba vorbesc!... Eu spun una, dumneata faci alta! Eu ordon să-i împuşti, şi dumneata faci filantropie cu ei!

Drojdieru primea cu durere observaţiile acestea, pentru că în inima lui ştia că mareşalul se înşală.

— Domnule mareşal, îmi pare rău că mă nedreptăţiţi! Doar ştiţi foarte bine că sunt împotriva oricărei mile. Pentru mine, un om milos este un duşman al ţării. Şi un duşman al ţării trebuie împuşcat. Când ţara e în joc, nu cunosc mila! Şi martor mi-e dumnezeu că vă spun adevărul! Împuşc cât pot! Dar sunt prea mulţi, domnule mareşal! Nu isprăvesc cu unii şi încep alţii!... Până şi ucenicii de la Anina...

— Ce-i cu ucenicii de la Anina?

— Nu mai vor să intre la lucru, pentru că li se dă numai mămăligă în loc de pâine.

— Şi dumneata ce ai făcut, generale?

— Ceea ce-mi dictează bunul simţ, domnule mareşal! Am dat ordin ca de aci înainte, dacă ucenicii nu vor mămăligă, să li se dea de mâncare numai mămăligă, fără nimic altceva decât mămăligă!

— Bravo! Aşa! Să simtă nemernicii ăştia că mareşalul are un pumn care loveşte fără cruţare pe oricine se pune în calea năzuinţelor neamului! Fără milă, Drojdierule, fără milă! Din pricina milei ţara s-ar fi prăbuşit în prăpastie, dacă n-aş fi sărit eu s-o salvez... Şi acu, ce spun haimanalele de la Anina?

— Mormăie, domnule mareşal! făcu ruşinat Drojdieru.

— Tot mormăie? răcni mareşalul. Îndrăznesc să mormăie şi acuma? Eu nu te înţeleg, Drojdierule! Ei mormăie, şi tu mi te vaieţi! În loc să pui mitraliera pe ei...

— Pun, domnule mareşal! răspunse grăbit Drojdieru. Pun! Cum să nu pun!

— Şi comuniştii? Cum stăm cu comuniştii?

— Cu comuniştii stăm bine, domnule mareşal! zise Drojdieru. Să n-aveţi nicio grijă de comunişti, domnule mareşal! Care nu-i mort e închis! Şi care-i închis nu scapă cu viaţă! Să n-aveţi nicio grijă de comunişti! Aproape că nici nu mai există!

* * *

Doamna mareşal primea încă de la cinci după amiază flori şi felicitări de onomastica soţului ei. Oaspeţii intrau cu obrajii arşi de ger, cu ochii plini de lacrimi, cu blănurile sau paltoanele acoperite de pudra cristalină a unei zăpezi îngheţate – şi, înainte de a da bună ziua, exclamau din toată inima, ca şi cum ar fi scăpat de o muncă peste puterile lor:

— Uf!

Apoi, în timp ce slujnicele le scoteau şoşonii, oaspeţii spuneau cu multă compătimire:

— Ce s-or fi făcând acuma bieţii noştri soldaţi de pe front!

Niciunul din invitaţi nu uita pe bieţii soldaţi de pe front. Cu toate că în saloanele doamnei mareşal se puteau dezgheţa repede, toţi se gândeau la bieţii soldaţi care luptă cu bolşevicii pe o asemenea vreme «imposibilă».

— Este o vreme imposibilă! ziceau ei. Absolut imposibilă!

În special doamnele găseau că este o vreme imposibilă.

— Este o vreme imposibilă! Noroc că am astrahanul ăsta!

Era, într-adevăr, o fericită coincidenţă ca, exact în iarna aceasta «imposibilă», să se poarte mult blănurile de astrahan. La toate ceaiurile organizate spre a încălzi inima neamului în primejdie să îngheţe într-un sezon atât de cumplit, prima temă pe care o dezbăteau doamnele şi domnişoarele din înalta elită a ţării erau blănurile de astrahan. Ori de câte ori se întâlneau la reuniunile acestea – şi se întâlneau des – doamnele şi domnişoarele mai întâi şi întâi îşi pipăiau reciproc blănurile şi pentru că, toate, erau foarte bune prietene între ele, nu-şi mai dădeau osteneala să-şi ascundă invidia:

— Grozav, dragă!... Dar ştii că ai un astrahan, adevărat astrahan din ţara astrahanelor!

Până în cele din urmă, trebuiră să admită că fiecare din ele purta un astrahan, adevărat astrahan din ţara astrahanelor. Era încă o nobilă înfăptuire a mareşalului în lupta lui pentru restabilirea naţiei în drepturile ei: nicio doamnă sau domnişoară să nu mai poarte blană din imitaţie de astrahan, ci numai din astrahan adevărat din ţara astrahanelor.

De executarea acestui ordin răspundeau, în primul rând, toţi cei care purtau pe umerii lor sarcina grea a treselor de toate gradele, în frunte cu generalii. Aceşti bravi gradaţi, animaţi de conştiinţa că luptă pentru viitorul soţiilor şi fetelor – fie ale lor, fie ale prietenilor lor, era indiferent, numai, cum zicea mareşalul,

«curate» să fie! — capturau de la inamic oricâte astrahane găseau. Se înţelege că, în bătălia aceasta aprigă pentru cauza sfântă, gradaţii neamului, în cap cu generalii, dornici de a ajunge cât mai degrabă la victoria finală, aveau mult de furcă cu ofiţerii germani, cu care-şi disputau prada. Şi evident că, în fierbinţeala discuţiilor cu ofiţerii germani, nu puteau alege astrahanele chiar-chiar pe măsura femeilor în cauză. Dar nici să lase astrahanele pe mâna inamicului, nu-i răbda inima. Atâta ar mai lipsi! Zici că faci război împotriva bolşevicilor – şi când colo, să nici nu te atingi de astrahanele lor. Tocmai de astrahanele lor, de care duc atâta lipsă sărmanele noastre femei!

Condus, aşadar, de aceste considerente, fiecare dintre cei cu trese lupta să apuce câte un astrahan, sau două, sau trei – fără să ţină seama de măsură. Bunul lor simţ, însă, le dicta să cucerească astrahane pe măsuri cât mai mari. Aveau o intuiţie de care puteau fi, pe drept cuvânt, mândri. Ceva le spunea că dintr-un astrahan mic nu poţi face unul mai mare, pe când dintr-unul mare poţi face unul mai mic.

Dar o socoteală, oricât de bună ar fi, nu poate fi bună în absolut toate împrejurările. Femeile, binecuvântate de dumnezeu cu câte un soţ ori un amic care s-a arătat vrednic să cucerească de la duşmani câte un astrahan-două încă în ofensiva din vară şi toamnă, au mai putut să-şi ajusteze blana după exigenţele taliei. Dar nu toate femeile au avut o asemenea şansă. Multe, cele mai multe, au reintrat în drepturile lor, adică şi-au căpătat astrahanul, după ce vremea a început să se strice. Era rău! Mai rău nici că se putea. Să fie viscol, să ai astrahan şi să nu-l poţi îmbrăca, pentru că-ţi vine mult prea peste măsură – mai bine să mori! Să-l duci la croitor să ţi-l aranjeze? Când? În toiul gerului şi al viscolului? Şi ce o să se întâmple? O să-ţi plângă croitorul de milă că n-ai astrahan – şi o să ţi-l facă într-o zi? Care-i croitorul ăla atât de dibaci să-ţi răscroiască un astrahan într-o zi?... Mai întâi, nu-i treabă de o zi. După aia, nu eşti tu singura pe care a lovit-o nenorocirea, ci mai sunt şi altele, atâtea, care fac coadă la croitor! Şi până să-ţi vină rândul, a trecut iarna! Bună afacere! Să fie o iarnă cum n-a mai fost iarnă de mult, să ai astrahan şi să-l ţii în dulap! Nebunie curată! Mai rău decât nebunie: crimă.

Or, femeile nu erau nici nebune, nici criminale. N-aveau nevoie să fie, pentru că aveau un dumnezeu care le ocrotea:

dumnezeul femeilor. Şi dumnezeu a zis uneia: Ia-ţi astrahanul şi poartă-l încins cu un şnur! Şi a fost de ajuns ca una – una singură – să iasă în stradă cu un astrahan imens, dar încins cu un şnur de perdea, sau, pur şi simplu, cu o sfoară, pentru ca moda să fie lansată. Din acea zi de iarnă a anului 1941—1942, la piaţă după cumpărături, pe bulevarde după aer, în localuri după ceva reconfortant, apărură atâtea astrahane cu şnur, încât astrahanele fără şnur aproape că nu mai puteau fi remarcate, atât de puţine erau.

Bineînţeles, printre amicele doamnei mareşal nu se găsea niciuna cu şnur. Toate aveau ca soţi sau amici eroi de elită: generali, colonei, miniştri, care încă din vară, de la trecerea Nistrului, s-au gândit cu groază la câte chinuri vor trebui să îndure iarna femeile lor, dacă nu vor fi prevăzute din timp cel puţin cu câte un astrahan, pe măsura taliei şi rangului lor social.

De aceea, făcu mare senzaţie în saloanele doamnei mareşal zvonul care năvăli dinspre vestiar:

— Mimi a venit cu un şnur!

Mimi cu şnur! Mimi Pantof general Conaşu Ion, cu şnur! Ce-o fi cu ea?... Şi, ca la un semnal, toate doamnele şi domnişoarele dădură buzna într-acolo, să vadă grozăvia.

— Ce-i, Mimi dragă? o luă cu precauţie doamna Fifi Diaconescu, zis Pantalon, general Pletosu Costache, membru în guvern. Ce ţi s-a întâmplat? Tocmai tu?

— Păi de ce nu? râse Mimi. Pe frigul ăsta?

Şi foarte veselă, îşi dezlegă şnurul şi lăsă o ordonanţă să-i scoată astrahanul. Dar când i-l scoase, cucoanele făcură un pas înapoi:

— Aşaaa?

La care, Mimi râse iar:

— Ei? Mai aveţi vreo pretenţie şi acuma?

Toate tăcură. Nu mai aveau nicio pretenţie. Sub astrahanul cu şnur, Mimi purta un astrahan croit pe măsură:

— E al patrulea! preciză Mimi.

— Să-l porţi sănătoasă şi să-ţi dea dumnezeu şi pe al zecelea! făcu, inimoasă, miss Kilometru.

Incidentul era închis, spre mulţumirea şi invidia tuturor doamnelor, astfel că reuniunea îşi putu relua antrenul de la punctul în care fusese întreruptă. Cea mai activă era, bineînţeles, doamna mareşal, care se plimba sprintenă printre

oaspeţi şi împărţea zâmbete. Mieluşica Piţigoi general Vrăbioiu Gligore se aplecă spre Valentina:

— Uită-te la ea cum umblă! Parcă ar fi împiedicată!

Valentina general Barză Andrei îi răspunse cu aceeaşi discreţie:

— Îi lipseşte pălăriuţa! De-aia umblă aşa! Fără pălăriuţă îşi pierde echilibrul.

— Aşa e! aprobă Fifi Pantalon. Bată-te să te bată! Că jmecheră mai eşti! Pe toate le vezi...

Dar tustrele tăcură, pentru că aproape de ele se vorbea despre Moscova.

— Auzi, dragă! făcu Margot Pivniceru, fosta sfetnică de suflet a lui Ică şi actualmente detaşată cu acelaşi serviciu pe lângă generalul Hărtănoiu. Cică nu se mai intră în Moscova.

— Păi de ce, dragă? întrebă, cu obişnuita ei nevinovăţie, Lenuţa Lăpticel.

— E iarnă, drăguţo! o lămuri Lola Hulubaş. Şi-i frig! Aşa că nemţii s-au retras la o sută de kilometri de Moscova.

Dar Lenuţa Lăpticel rămânea mereu nevinovată:

— Şi cum? Cu o sută de kilometri înapoi e mai cald?

Lola Hulubaş, care, ca nepoată a lui Drojdieru, era versată în ale tacticei şi strategiei, îi zâmbi, tolerantă:

— Nu, dragă, astea nu-s chestiuni pentru tine. Astea-s numai pentru bărbaţi.

Valentina râse, cu râsul ei parfumat:

— Dar noi pentru cine suntem? Nu pentru bărbaţi?

Râseră cu toţii şi cu toate de glumă – şi societatea risca să intre repede în atmosferă, dacă nu apărea în acest moment Bébé Braşoveanu. Aducea o veste pe care ţinea s-o comunice mai întâi doamnei mareşal, la ureche. Doamna mareşal la început păru nedumerită, apoi se arătă uimită, pentru ca în cele din urmă să strige, entuziasmată:

— Nu! Lasă-mă!... Ce vorbeşti!

În acest timp, toţi ochii erau îndreptaţi spre Miţa şi Bébé. Aşa că Miţa nu avu nicio dificultate să se facă auzită:

— Ceva nemaipomenit, dragii mei! Nemaipomenit! Bébé a primit de la prefectură pentru propagandă un comunicat senzaţional. Cineva a găsit la Athénée o pereche de mănuşi nou-nouţe din piele de Suedia şi s-a adresat prefecturii să-l ajute să dea de urma păgubaşului!

— Extraordinar! făcu Mărunţelu, care stătea până acum discret, într-un colţ, dezbătând probleme de înălţare morală a neamului, cu Adriana. Dar cine este omul ăsta?

Da! Cine e? Toată asistenţa se asocie la întrebarea lui Mărunţelu: cine este omul acesta, atât de cinstit încât să găsească o pereche de mănuşi nou-nouţe din piele de Suedia şi să vrea să le dea înapoi păgubaşului din proprie iniţiativă?

— Să vă spun şi cine? zise doamna mareşal. Este profesorul Gogu Elefterie, tatăl iubitei noastre prietene Adriana Elefterie.

Plastronul lui Mărunţelu ţâşni de sub jiletcă şi îndată după plastron ţâşni şi Mărunţelu, care aplaudă zgomotos:

— Bravo! Bravo... Domnişoară Adriana, felicitările mele! Aveţi un tată care merită recunoştinţa întregii ţări!

Degeaba încercă el să-i mai spună ceva Adrianei. Micuţa, literalmente asaltată de adunare, se pierdu printre atâtea mâini câte se întindeau care mai de care s-o felicite. În cele din urmă, totuşi, Serafim izbuti să-i înlăture pe ceilalţi şi să ia cuvântul:

— Doamnelor, domnişoarelor şi domnilor! Trăim vremuri mari, vremuri noi!... Un om a găsit o pereche de mănuşi nou-nouţe. Sub regimul ticălos al lui Carol II şi al camarilei lui de escroci, dacă un om ar fi găsit o pereche de mănuşi nou-nouţe, fără îndoială că şi le-ar fi băgat prompt în buzunar şi nimeni n-ar fi ştiut ce s-a întâmplat cu ele. Sub regimul ticălos al lui Carol II, sărmanul păgubaş, care cine ştie cât a muncit ca să-şi poată cumpăra aceste mănuşi din piele de Suedia, ar fi rămas pe veci fără mănuşi şi pe fruntea naţiei noastre s-ar fi înscris încă un stigmat infamant. Aşa s-ar fi întâmplat sub regimul lui Carol II, când trăiai numai printre pungaşi şi când munca era o ruşine, ordinea era o ruşine, cinstea era o ruşine. Azi, însă, mulţumită mareşalului Antonescu, salvatorul, trăim alt regim. Azi, munca, ordinea, cinstea nu mai sunt un simplu vis al mareşalului, ci o realitate. Muncă, ordine, cinste!... Iată sub ce semn trăim! Muncă, ordine, cinste! Un om a găsit o pereche de mănuşi nou-nouţe şi vrea să le dea înapoi! Asta înseamnă că putem dormi liniştiţi. Că putem desfiinţa broaştele şi putem arunca cheile. Nu mai trebuie să ne temem de hoţi. Hoţii au pierit. Datorită salvatorului nostru, mareşalul Antonescu, trăim astăzi zile care nu-şi găsesc precedent decât în legendele lui Vlad Ţepeş şi în ţările de înaltă civilizaţie, ca Germania lui Hitler şi ţările scandinave. Domnişoară Elefterie, încă o dată, felicitările mele!

Aveţi un tată de care puteţi fi mândră, aşa cum suntem cu toţii mândri de dumneata! Dacă a mai fost pentru cineva o nedumerire de unde s-au putut îngrămădi atâtea virtuţi într-o singură fiinţă: în domnişoara Adriana Elefterie, acum problema e dezlegată. Dintr-un tată cinstit ca Gogu Elefterie nu putea să iasă decât o fiică cinstită ca Adriana Elefterie! Pentru că, precum ştiţi cu toţii, mărul nu cade departe de pom! Bravo, domnişoară Adriana... şi să ne trăieşti!

Ameţită şi roşie ca focul de succesul neaşteptat al tatălui ei, Adriana abia putu să îngaime:

— Sunt... sunt...

Dar Serafim nu mai află ce vrea Adriana să spună că ar fi, pentru că cineva îl trase deoparte şi-l întrebă:

— De unde ai rănile astea de pe obraz, Serafime?

— A, tu erai, Leahule? De unde vrei să le am? Vin de pe front!

Nu se lăuda. Venea de pe front. Îşi pusese Mărunţelu la braţ o banderolă cu iniţialele P.P. ale presei şi propagandei şi se urcase în trenul special «Patria», organizat de Ministerul Propagandei pentru toţi reprezentanţii opiniei publice, poftiţi să viziteze Crimeea şi să cânte frumuseţile ei. În tren, toate au mers strună. Mâncare era, încredere în victoria finală era – toate condiţiile favorabile erau, deci, întrunite pentru ca bateriile inamice de şampanie la gheaţă să cadă ca muştele, una după alta. Dar cum ajunseră P.P.-iştii în linia frontului, treaba se strică fulgerător. Ca din pământ, le ieşi inamicul înainte:

— Ce căutaţi, bă, păduchioşilor, pe aici? le strigă unul.

Vorbea, bolşevicul dracului, olteneşte!

— Păi!... încercă Rică Precup să le explice.

— Care păi, bă! sări un altul la ei. Ce păi?... Aţi venit să beliţi ochii de departe, cum ne fac terci bombele ruseşti, golanilor?

Ăsta vorbea munteneşte! Şi a mai sărit unul care vorbea moldoveneşte şi altul care vorbea ardeleneşte, până s-au adunat în jurul lor inamici din toate provinciile daco-romane... şi toţi răi! Mamă, ce răi! Că numai în cap îi loveau. Cu palmele, cu pumnii, ba unul l-a lovit pe Serafim şi cu o gamelă. Şi încă peste ureche! Şi-s români! Cică-s români! Şi soldaţi! Soldaţi români! Soldaţi români... şi să dea în el, în Serafim Mărunţelu, ca într-un sac cu fasole.

Serafim a căutat să-şi apere capul cum a putut, cu ambele mâini.

— Ce aveţi, fraţilor, cu mine? ţipa el speriat. Ce rău v-am făcut?... Că doar sunt şi eu român ca şi voi... Şi am venit aici, ca la nişte fraţi să mă bucur de vitejiile voastre.

— Ba să se mai bucure şi mă-ta! i-au răspuns în cor bolşevicii, care prea multe nu puteau să-i răspundă, de atâta treabă câtă aveau să-l dea în tărbacă pe el şi pe Nicu Precup şi pe Ionescu-Ciurcheni şi pe Sănducu şi pe Nelu Pedicuristu şi pe atâţia alţi mândri P.P.-işti, care veniseră aici, înarmaţi cu câte un Zeiss veritabil pe umăr, ca nişte fraţi la nişte fraţi, să se fotografieze împreună. Dar, ca prin vis, Serafim îşi aminteşte că tot s-a găsit unul să-i răcnească în urechi:

— Bucură-te, neică... şi să-ţi ajute ăl-de-sus numai de bucurii de astea să ai parte, că şi noi ne bucurăm când punem mâna pe aici pe câte un găinar ca tine. Ai venit să te fotografiezi, hai?... Na fotografie!

Şi poc! una în scăfârlie, parcă l-ar fi atins cu un baros, că Serafim Mărunţelu a văzut numai în clipa aceea atâtea stele verzi câte n-a văzut în tot trecutul lui de îndrumător al opiniei publice.

— Îţi place fotografia? i-a răcnit iar ăla. Ia-o şi du-te de-o arată la Bucureşti golanilor tăi, să ştie şi ei ce-i aia război!

Cum a scăpat viu din mâinile inamicului se minuna şi Mărunţelu. Nici nu i-a venit a crede că mai trăieşte, când s-a văzut iar în tren. La fel se minunau şi ceilalţi bravi P.P.-işti care, în timp ce-şi pansau rănile căpătate în războiul cu bolşevicii ăia, se întrebau între ei:

— Mă, ce i-o fi apucat că s-au dat aşa la noi, ca nişte turbaţi?

La început nu ştiau ce să-şi răspundă. Dar când trenul lăsă în urmă frontul cu vreo trei sute de kilometri, Ionescu-Ciurcheni făcu, dus pe gânduri:

— Te pomeneşti că nu le-o fi făcând plăcere războiul!

Dar Serafim, care, sub bandajele lui, era plin de avânturi eroice, îi tăie vorba:

— Nu se poate să nu le placă războiul! Exclus!... Războiul e sfânt! Şi cine are o simţire cu adevărat românească trebuie să i se închine cu evlavie!

Dar ceva îi spunea că parcă tot e mai bine în tren spre Bucureşti decât spre Crimeea. O fi frumoasă Crimeea. Serafim nu zice nu. Dar nici da. Pentru că nu l-au lăsat inamicii s-o vadă. Şi cât de mult ar fi vrut să se uite la ea! Măcar pentru un ceas.

Măcar pentru câteva minute, cât i-ar fi trebuit să se fotografieze şi el pe o cămilă, cum s-au fotografiat toţi. Chiar ieri i-a arătat Bébé un album cu toţi capii politici ai ţării, călări pe cămile în Crimeea! Jugănaru călare pe o cămilă... George Viziru călare... şi Ică şi nepoţii lui Dacu... şi doctorul Sarailie. Poftim!... Până şi potlogarul ăsta de doctor Sarailie a izbutit să-şi facă nu ştiu câte fotografii, ba pe cămilă, ba în dreapta cămilei, ba în stânga cămilei, ba în faţa cămilei, ba în coada cămilei... mama lui de Sarailie, cu fotografiile lui de şnapan! Toţi şi-au făcut. Numai el, Serafim Mărunţelu, tocmai el, să nu mai poată apuca să se fotografieze!... S-au plictisit bolşevicii de atâţia fotografi şi de atâtea fotografii. Şi ce se mai pregătise Mărunţelu pentru momentul acela! Îşi luase în valiză şi uniforma lui de militar din războiul trecut şi decretul semnat de regele Ferdinand precum că-i erou şi mantia lui de cavaler al ordinului Mihai Viteazu. Cu mantia asta, călare pe cămilă şi cu decretul în mână făcut sul în loc de buzdugan, ar fi fost de un efect fantastic. Dar ce să se mai gândească Serafim la ce ar fi fost!... Ar fi fost fericit, desigur, Serafim, să se fi fotografiat în Crimeea. Dar se simte parcă mult mai fericit că a putut scăpa din Crimeea numai cu vânătăi şi zgârieturi, dar cu mâna şi cu inima în perfectă stare să recepţioneze imperativele neamului. Cu soldaţii care l-au jumulit în halul ăsta Serafim n-are nimic. Cu toate că soldaţii l-au cbelfănit mai rău ca pe un hoţ de cai, Serafim nu poate să uite că şi ei împlinesc, ca şi el, un rol important în lupta pentru cauza sfântă: ei pe front, el aici. Ei cu arma, el cu tocul! Ei să moară acolo pentru noua ordine europeană, el să cânte aici victoria finală.

— Şi ce se mai aude pe front, Serafime? îl întrebă Leahu, care cam auzise ceva despre felul cum au fost primiţi gazetarii, în Crimeea, de către soldaţi.

— E bine! răspunse Mărunţelu, cu glas tare, ca să poată fi auzit cât mai departe. Merge cxcelent! Bolşevicii îşi închipuie că iarna va ţine o veşnicie. Dar şi acest vis va fi spulberat. Vânturile primăverii nu vor topi numai zăpezile, ci vor împrăştia şi această iluzie: armata rusească... Vorbesc azi unii de o victorie rusească, încurajaţi de viscole şi de zăpada care cade cu nemiluita. Să-i auzim cum vor vorbi la sfârşitul lui mai.

— Crezi că-n luna mai vom isprăvi cu ei? întrebă Adriana, care se afla iar lângă el.

— Domnişoară, cum vine primăvara, intrăm în ruşi ca în brânză.

Primăvara! Un fior voluptuos străbătu inimile tuturor doamnelor. Deşi au astrahane, dar iarna tot iarnă rămâne! Un anotimp neplăcut. Vânt, frig, zăpadă, umezeală! Parcă te trage mai mult să stai pe acasă. Pe când primăvara... Victoria în primăvară e cu totul altceva! În primăvară, poţi să te bucuri de victorie, din plin. În primăvară poţi asista la parada victoriei, în taior! E un vis! Victoria în taior, dacă ţi-e croit bine... doamne! Ce poate fi mai frumos! Sau poate va fi cazul să asiste chiar şi în talie. Va fi şi mai bine! Victoria în talie... este... dar ce nu este victoria în talie!

Şi îndată, doamnele, ajutate de domni, în cea mai mare parte experţi în materie, începură să vorbească despre taioarele şi rochiile cu care vor trebui să întâmpine victoria.

— Să nu uităm de pălăriuţe! strecură cu subtil venin Valentina, care se uită pieziş spre colţul în care doamna mareşal stătea de vorbă cu un tânăr zvelt, frumos, înalt, aproape cât Bébé de înalt, dar celor mai mulţi din asistenţă necunoscut.

— Cine-i ăsta? întrebă Mimi pe Valentina.

— Unul din gardienii ei publici! răspunse Valentina, fulgerând graţios pe rivala ei, conducătoarea.

— Mi-am închipuit! făcu Mimi care şopti ceva Lenuţei Lăpticel.

— Adevărat? întrebă Lenuţa, cu o uimire minunat potrivită ochilor ei mari şi de o strălucire încă naturală.

— Ei, nu! Că o să te mint!

Desigur că Mimi n-o minţea pe Lenuţa Lăpticel. Tot ce i-a spus era adevărat. De câteva zile, Miţa era copleşită de griji noi. Angaja gardieni publici. Nu ca şefă a Patronajului, ci din mila ei personală, combinată cu interesele superioare ale statului. Nu era doamnă sau domnişoară din Patronaj să n-aibă la sufletul ei un fiu, un frate, un nepot, un verişor, un prieten cu înclinaţii fenomenale pentru funcţia de gardian public.

— Închipuieşte-ţi, Miţo dragă, băiatul e prea bine crescut şi prea sensibil spre a fi trimis pe front. Cu educaţia pe care acest băiat o are de acasă... să-l auzi, dragă, vorbind franţuzeşte sau englezeşte, te-ai cruci... că doar a avut guvernantă de mic... cu o educaţie ca asta, îţi dai seama, dragă Miţo, că băiatul n-ar putea suporta nici murdăria aia de pe front, nici gălăgia, nici societatea. Ah, societatea de pe front, dumnezeu să mă ierte! Ar

fi pentru el un chin insuportabil! S-ar sinucide! Parol! Nu-l cunoşti!... Baie de două ori pe zi... şi îngrijirea... şi lumea în care trăieşte aici, printre noi! Poţi să compari? De ce, dar, să fie trimis tocmai unul ca el pe front? Slavă domnului, încă n-am ajuns atât de rău să fim nevoiţi să jertfim pentru bolşevicii ăia tot ce avem mai bun dintre noi. Are ţara destui ţărani şi bolşevici de ăia, de pe la fabrici, care se pot tăvăli prin şanţuri, fără să simtă măcar că viaţa li s-a schimbat cu ceva. Lor nu le faci niciun rău, dacă-i trimiţi pe front. Dar cu Georgel ar fi o nenorocire!... De aia, te rog, Miţo, bagă-l la prefectură gardian public. Va fi bine şi pentru el şi pentru ţară. Mai mult pentru ţară! Crede-mă, dragă Miţo, că alta va fi ordinea publică aici, când vom avea gardieni prezentabili, eleganţi, învăţaţi. Şi apoi, gândeşte-te ce impresie ar face unui străin să dea peste nişte sergenţi de stradă care ştiu franţuzeşte şi englezeşte şi nemţeşte! Zău, vezi, Miţo, fă-l gardian public. Numai un lucru te rog: să fie pus mai la centru! Pe Calea Victoriei, pe bulevardul Elisabeta, pe bulevardul Pake... vezi şi tu unde-i lume mai de soi, nu la mahala, printre ţigani, unde i s-ar mai putea întâmpla ceva bietului băiat! Te rog...

Şi Miţa, care nu putea refuza pe prietenele ei, nu putea refuza nici pe prietenele prietenelor ei, care veneau la ea cu acelaşi argument judicios.

— De ce tocmai Georgel al meu, doamnă mareşal? Sunt în ţară atâtea milioane de nespălaţi, doamnă mareşal. De ce să nu fie trimişi ei? Dacă de-alde ăştia o să moară pe front, doamnă mareşal, n-o să fie cine ştie ce pagubă, pentru că tot n-are cine să-i plângă. Pe când dacă i se întâmplă ceva lui Georgel... cine o să ne păzească de bolşevici?

Scena care urma era atât de sfâşietoare, încât doamna mareşal, zguduită, nu mai putea rezista să accepte un mic cadou:

— Ştiţi, pentru bieţii orfani de la Patronaj!

Miţa o făcea spre binele ordinei publice care putea să adauge la lista din ce în ce mai lungă de georgeli gardieni publici care ştiu franţuzeşte încă un georgel!

Mieluşica Piţigoi, care prinsese ceva din schimbul de răutăţi dintre Mimi şi Valentina, după ce se uită lung la tânărul Georgel care stătea de vorbă cu Miţa, se adresă Valentinei:

— Dragă, nu ştiu ce găseşti rău în asta! Eu nu sunt de părerea ta. Ieri, de pildă, când să trec prin piaţa Universităţii, văd în colţ

un gardian. Unul din ăştia, noii... O bomboană de băiat. Vedeai că-i de neam! Elegant, cu mănuşi albe, cu o manta straşnică! Şi deodată mi se opresc în faţa lui două tinerele nostime... şi ce să vezi, dragă? Sergentul ăsta de stradă îşi duce mai întâi mâna la chipiu, apoi se apleacă şi le pupă mâna. Şi în timpul ăsta, vântul sufla, sufla al naibii, cum suflă şi acum. Eu, curioasă, chipurile fără să mă uit la ei, trag cu urechea să le aud conversaţia! Şi în ce limbă crezi că-şi vorbeau?... În englezeşte!

— Şi tu te-ai simţit fericită! o înţepă Valentina, cu ochii ei răi şi frumoşi. Ba bine că nu! S-a trezit Malta în tine! Ei, bine, dragă, te rog să mă ierţi, dar eu n-am fost la Malta.

Aici însă interveni şi miss Kilometru.

— Nu zău, Valentino! Nu te înţeleg! La tot ce face Miţa, trebuie să găseşti un cusur. Ce strică sergenţii ăştia noi? Ba eu, din contră, găsesc că-i foarte bine. Ne-am civilizat, cum s-ar zice. Sergenţi tineri, chipeşi, culţi, pupând mâna cuconiţelor... nu ca mârlanii ăia de până acum care te îmbrânceau şi te insultau!

— Pe tine, poate!... Nu pe mine! îi replică, dârză, Valentina. Pe mine nu m-a îmbrâncit nimeni. Eu nu sunt miss Kilometru. Eu sunt o doamnă!... S-o ştii! Ca altă dată să nu mi te mai amesteci în ciorbă când nu te întreabă nimeni!

Miss Kilometru nu mai era de mult în anii ei combativi, când la o vorbă putea să răspundă cu două. Deci, renunţă. Dar o duru mult când o auzi pe prietena ei Nana Mackensen dând Valentinei apă la moară.

— Dacă vrei să ştii, dragă, Valentina are dreptate. Ce tot angajează Miţa atâţia sergenţi noi! N-avem din ăi vechi destui? Sau ce o fi vrând Miţa? Să avem mai mulţi gardieni publici decât borfaşi?

— Ba nu-i aşa? făcu Mimi. Că pe ăia vechi, Miţa îi trimite pe front.

Cearta pe şoptite, pentru adevăr, între prietenele şi colaboratoarele Miţei ar mai fi continuat, dacă nu s-ar fi anunţat că a sosit mareşalul. Toţi ochii se îndreptară spre uşă. Iar când Conducătorul apăru, însoţit de Ică şi de ceilalţi miniştri, întreaga adunare începu, furtunos, să-l aclame:

— Trăiască domnul mareşal! Ura!... Trăiască! La mulţi ani!... Mulţi ani trăiască! Mulţi ani trăiască!... Laaaa muuuulţi ani!

Deşi cu sufletul răscolit de demonstraţia de dragoste a prietenilor săi, mareşalul răspunse, cu voce fermă de militar:

— Doamnelor şi domnilor, vă mulţumesc în numele armatei. Uralele acestea nu le pot primi pentru mine. Ele se cuvin bravilor noştri ostaşi de pe front, căci al lor este meritul dacă noi putem sta aici, veseli, la un pahar de vin!

Când societatea, mulţumită bravilor ostaşi de pe front, ajunse veselă la al cincilea pahar de vin, se anunţă o delegaţie a blocului generaţiei de la 22, care ţinea cu orice preţ să-l felicite personal pe Conducător.

— Să poftească! zise mareşalul, într-o dispoziţie excelentă.

Erau vreo cinci bărbaţi, cam în jurul vârstei de patruzeci de ani, care, intimidaţi de mulţimea oaspeţilor, abia îndrăzniră să treacă pragul. Mareşalul, ospitalier, se ridică el însuşi să le iasă înainte:

— Poftiţi, domnilor, poftiţi! le zise el. Nu vă jenaţi. Niciunul dintre noi nu e legionar.

Generaţia de la 22 păşi mai îndrăzneaţă până în mijlocul salonului, unde se opri. Acuma, asistenţa putea să-i vadă mai bine. Erau figuri cunoscute de atleţi în lumea intelectualilor şi de intelectuali în lumea atleţilor, în afară de unul, singurul, care, deşi mai firav, era cunoscut atât în lumea intelectualilor, cât şi în ceaa atleţilor, ca având, în afară de doctorul Bratu şi Zdrelea, obrazul cel mai constant purpuriu din ţara românească. Îl chema Tase şi era fiul lui Caţă Coroiatu, vechiul şi mereu tânărul profesor de dragoste de neam, Caţă Coroiatu de la Iaşi. Apariţia lui Tase stârni în asistenţă un viu interes, mai ales pentru cartonul, cam de mărimea unui metru pe un metru şi zece, pe care-l ţinea, cu o uimitoare mândrie şi siguranţă de sine, în mână. După o scurtă consfătuire, mai mult prin semne cu ceilalţi membri ai delegaţiei, Tase făcu doi paşi spre mareşal, îşi sprijini cartonul vertical de picior, şi-şi duse la ochi o hârtie, după care citi:

— Domnului mareşal Ion Antonescu, Conducător al statului român, reîntregitor de ţară şi dezrobitor de neam, apărător al fiinţei noastre naţionale şi credinţei strămoşeşti, ziditor de ţară şi deschizător de drumuri noi, ctitor al veşniciei neamului românesc de pretutindeni şi îndrumător al lui pe căile drepte ale destinului european, comandant de căpetenie al oştilor viteze, care au înscris cu sângele lor hotarul răsăritean al ţării, Părintele Patriei noastre – generaţia naţionalistă de la 1922, însufleţită de cele mai curate sentimente, îi face de ziua numelui cele mai calde

urări de viaţă lungă, fericire şi glorioasă conducere şi îl roagă să primească mărturia neţărmuritului ei devotament, legându-se în faţa lui dumnezeu şi a neamului de a face zid de granit în jurul întregitorului şi de a nu precupeţi nicio jertfă pentru realizarea drepturilor românilor de pretutindeni şi de totdeauna!... Dumnezeu să ocrotească pe rege, Conducător, neamul şi ţara.

Se opri să răsufle şi adăugă:

— Noi, personal, nu cerem nimic!

După care se apropie de mareşal şi-i întinse cartonul:

— Domnule mareşal, fotografia generaţiei de foc de la 22, aşa cum a fost. V-o dăruim ca un omagiu pentru trecutul nostru şi pentru lupta dumneavoastră pentru contra legionarilor!

Mareşalul luă cartonul şi-i răspunse:

— Domnule Coroiatu, sunt mişcat! Ştiu cine eşti. Eşti fiul lui Caţă Coroiatu, cel mai mare profesor al neamului, vechiul şi bunul meu prieten Caţă, căruia-i datoresc multe şi de neuitat. Şi mai ştiu ceva: nici dumneata, nici bravii dumitale prieteni de la 22 nu cereţi nimic! Dar mareşalul nu aşteaptă ca voi, cei de la 22, să cereţi. Mareşalul vă va da, fără să cereţi. Fiecare din voi va fi pus la locul pe care-l merită, în lupta pentru dezrobirea neamului. Dar până atunci, vă rog să ciocniţi cu noi un pahar de vin!

— Şi două, domnule mareşal! făcu atât de spontan Tase, încât toată lumea recunoscu că fiului lui Caţă Coroiatu îi este, într-adevăr, sete. Şi toţi, săritori, îi întinseră câte un pahar. Iar Tase, mai săritor încă, le bău pe toate, apoi întinse şi paharul lui, către mareşal:

— În sănătatea celui care a fost, este şi va fi conducătorul nostru şi de la care noi, personal, nu cerem nimic!

Mareşalul, încântat, îi spuse lui Ică:

— Un om cinstit şi stăruitor! Numai asemenea oameni ne-ar trebui!

Miţa, care şedea în dreapta mareşalului, spuse bărbatului ei:

— Apropo de oameni cinstiţi! Ai aflat ce a făcut Gogu Elefterie azi-dimineaţă?

— Când să fi aflat, dragă? răspunse mareşalul. Azi-dimineaţă mai eram la Hitler în vizită!

— Atunci stai să-ţi spun! Gogu Elefterie a găsit o pereche de mănuşi nou-nouţe din piele de Suedia şi acuma aleargă după păgubaş, să i le dea înapoi!

Mareşalul era sceptic.

— Încă o poveste!

Miţa se supără:

— Auzi, domnule Ică! zise ea lui Ică, peste umărul soţului ei, mareşalul. Nu-i vine a crede! Spune-i şi dumneata!

— Este perfect exact, domnule mareşal! confirmă Ică. Gogu Elefterie s-a dus azi, pe viscol, la prefectură să ceară prefectului sprijin să-l găsească pe păgubaş. Este vâlvă mare în oraş şi mâine dimineaţa, când vor apare gazetele, va afla ţara întreagă. Trăim vremuri noi, domnule mareşal. Şi asta, numai mulţumită lui dumnezeu, care ne-a dat, în cel mai greu moment al istoriei noastre, un mareşal Ion Antonescu! Dacă n-ar fi venit mareşalul să impună ţării principiile sale de muncă, ordine şi cinste, ţara ar mai fi continuat să trăiască sub regimul de desfrâu şi necinste al lui Carol II. Dar azi, s-a isprăvit. Azi s-a isprăvit cu hoţii, domnule mareşal! Azi au început să le ia locul oamenii cinstiţi... Mă iertaţi, domnule mareşal! Văd că prefectul se uită mereu încoace. Probabil că are să-mi spună ceva. Îmi daţi voie?

Dar mareşalul era prea bine dispus să se ţină strict de protocol.

— Cheamă-l aici! Să aud şi eu ce vrea să-ţi spună.

Ce sfânt excepţional, sfântul Ion! gândi mareşalul.

Pe toate mi le dă dintr-o dată! Brebu mort... Miţa acasă... onomastică... oameni cinstiţi... Şi ce oameni cinstiţi!... Să găsească o pereche de mănuşi nou-nouţe şi să vrea să le dea înapoi! Va trebui să fac ceva pentru acest Gogu Elefterie! Un profesor universitar distins. Tatăl domnişoarei Adriana. Şi un om atât de cinstit! Cum de l-am ţinut atâta vreme deoparte şi nu i-am încredinţat un loc de răspundere! Să zicem la Ministerul Instrucţiei Publice? Cel puţin ca subsecretar de stat. Este drept că m-au asaltat atâţia, şi chemaţi şi nechemaţi, încât am uitat cu totul de Gogu Elefterie. Dar acuma...

— Ce s-a întâmplat, domnule prefect? întrebă Ică.

Prefectul se uită împrejur şi se aplecă spre mareşal şi spre Ică:

— Mă iertaţi! Dacă s-ar putea... aici ne aude lumea... şi...

După aerul jenat al prefectului, mareşalul înţelese că ceva nu este în ordine.

— Ică, zise el, hai dincolo să auzim ce secrete are dumnealui să ne spună!

În camera alăturată, prefectul vorbi:

— Domnule mareşal, îl cunosc pe domnul Gogu Elefterie. Mi-a fost profesor la facultate. Este un om cinstit şi un adevărat iubitor de neam. Dar în chestia cu mănuşile, domnule mareşal... am rezerve...

— Ce rezerve? făcu Ică, pe neaşteptate nervos.

— În primul rând, zise prefectul, domnul Gogu Elefterie n-a vrut nici în ruptul capului să lase mănuşile la prefectură! De ce, domnule mareşal şi domnule preşedinte? Şi doar l-am rugat! Dar domnul Elefterie, nu!... Domnul Elefterie ţine să vină păgubaşul la el. Ca să-i facă morală!... De aia, domnule mareşal şi domnule preşedinte, domnul Gogu Elefterie a stăruit să dau la toate gazetele un comunicat în care să-i apară numele şi adresa, exacte.

— Şi de asta ai dumneata rezerve? se răsti Ică la prefect. Dar ce ai fi vrut să facă domnul Elefterie ca să nu ai rezerve? Doar omul ţi-a explicat de ce vrea ca păgubaşul să vină la el: ca să-i facă morală... Şi-i foarte bine aşa, pentru că cine ai vrea să facă morală cetăţenilor, dacă nu un profesor? Ce te miri că ţi-a cerut să-i dai adresa exactă în gazetă? Dar cum ai fi vrut dumneata? Să nu fie exactă? Ca să inducem în eroare pe păgubaş?

Prefectul, roşu până în vârful urechilor, nu îndrăzni să-l întrerupă pe Ică, dar, când Ică isprăvi, îi întinse o hârtie:

— Citiţi aici, domnule preşedinte! Asta am găsit-o pe jos, la mine, în birou, după ce a plecat domnul profesor. Îi căzuse, probabil, din buzunarul paltonului!

Ică citi şi după felul cum i se întinseră degetele, păru că vrea să strângă hârtia în pumn.

— Ce-i asta, Ică? întrebă, curios, mareşalul.

Vizibil nemulţumit, Ică întinse mareşalului hârtia:

— Poftim, domnule mareşal! Negustorul, o dată cu mănuşile, i-a băgat în pachet şi o factură!

Mareşalul nici nu vru să mai asculte. Furios, făcu scurt stânga împrejur şi ieşi din odaie, lăsându-l pe prefect numai cu Ică.

— Idiotule! îi strigă Ică prefectului. Ce te-ai apucat să trăncăneşti în faţa mareşalului? De ce nu mi-ai spus-o numai mie? Acu ştii ce ispravă ai făcut? L-ai indispus pe domnul mareşal! Tocmai azi, în zi de sfântul Ion! Şi el, care se bucura că a dat peste un om cinstit!

Prefectul, numai că n-avea lacrimi în ochi.

— Mă iertaţi, domnule preşedinte! N-am vrut. Dar dacă m-aţi

chemat să vorbesc faţă de domnul mareşal, am vorbit! Credeam că fac bine dacă-i spun adevărul!

— Eşti un idiot! îi strigă iar Ică. Desigur că e bine să spui adevărul. Dar nu să spui idioţii!

Şi ieşi, trântind uşa după el, spre a-şi relua locul alături de mareşal, care, cum îl văzu, îi şuieră printre dinţi, mânios:

— Un asemenea măgar ar trebui arestat!

— M-am gândit, domnule mareşal! îl voi destitui imediat din serviciu şi-l voi aresta.

— Pe cine să arestezi? întrebă mareşalul, care bănuia o confuzie.

— Pe prefect!

— Ce prefect, Ică? Ce ai cu prefectul? Mă gândeam la escrocul ăla de Gogu Elefterie.

Lui Ică, însă, îi făceau oroare mijloacele prea violente. Gogu Elefterie îi este, în primul rând, coleg de învăţământ. În afară de aceasta, Gogu Elefterie este tatăl Adrianei. Or, deşi între el şi Adriana legăturile erau rupte de mult, îi păstra încă sentimente pe care e bine ca omul, pentru orice eventualitate, să nu le îngroape definitiv.

— Nu cred, domnule mareşal, că ar fi util să dăm acestei afaceri proporţiile unui scandal public. În definitiv, Gogu Elefterie n-a făcut nicio crimă, ci numai o prostie, care n-a putut strica nimănui!

— Prostie! replică, încruntat, mareşalul. Dar este înşelăciune ordinară.

— Domnule mareşal, cum puteţi vorbi de înşelăciune, când pe dumneavoastră nu v-a putut înşela!

Ah, Ică! Acest Ică! Totdeauna, găseşte Ică argumentul just şi irefutabil. De vreme ce pe mareşalul Antonescu n-a izbutit să-l înşele, nu mai poate fi vorba de înşelăciune.

— Să mă înşele pe mine? făcu mareşalul. Asta-i mai greu. Totuşi, o învăţătură de minte se cuvine acestui... acestui...

— Spuneţi-i prost, domnule mareşal! îl încurajă Ică pe mareşal.

— Că e un prost, nici nu se discută! răspunse mareşalul. Dar dacă-i un prost, ăsta nu-i un motiv să nu fie tras de urechi. În primul rând, cred că ai şi dat dispoziţie să nu mai apară comunicatul în gazetă!

— Domnule mareşal, răspunse Ică, nu cred că ar fi nimerit.

Dimpotrivă! Ţara are nevoie de un exemplu. Şi dacă profesorul Gogu Elefterie ni-l oferă, e bine să ne folosim de el, chiar dacă nu-i sută la sută autentic. Trebuie să recunoaşteţi, domnule mareşal, că inspiraţia aparţine domnului profesor Elefterie.

Şi iar i se sfâşie mareşalului inima din pricina marelui său beteşug: nu putea râde. Totuşi, cu obrazul ceva mai destins, zise:

— Eşti grozav, Ică! Acu ai vrea să-i mai şi mulţumesc! Nu! Accept să apară comunicatul, dar Gogu Elefterie trebuie să primească o lecţie care să-i taie cheful să-şi mai bată joc de mareşalul Antonescu!

— Aveţi toată dreptatea, domnule mareşal! făcu Ică, supus. Toată dreptatea! Dar vă rog să lăsaţi asta în grija mea! Dacă o mai face Gogu Elefterie şi altă dată o asemenea prostie, să nu-mi spuneţi pe nume, domnule mareşal!

* * *

Telefonul zbârnâi tocmai când Gogu Elefterie, abia trezit din somn, se pregătea să intre în baie.

— Alo, domnul profesor Elefterie?... Aici prezidenţia! Domnul preşedinte al consiliului de miniştri vă roagă să vă prezentaţi cu mănuşile azi dimineaţa la zece, la cabinetul dumisale...

Cine ar putea descrie ce a gândit, ce a simţit, ce a făcut Gogu Elefterie până s-a făcut ora zece? Nimeni, pentru că nici el singur n-a mai ştiut ce a simţit, ce a gândit, ce a făcut din clipa în care a primit telefonul, până a pătruns în biroul lui Ică. Aici, Gogu Elefterie se întrebă, speriat, dacă nu cumva şi-a pierdut minţile. Pentru că ceea ce vedea întrecea cu mult ceea ce se putea numi realitate. Biroul somptuos al lui Ică era plin de lume. Şi ce lume!... Pe cât îi permitea emoţia, Gogu îşi dădu seama că sub costumele civile de gală şi sub sclipitoarele uniforme militare se aflau toţi membrii guvernului, toate personalităţile de frunte din magistratură, toţi profesorii universitari – precum şi un mare număr de ofiţeri superiori, printre care, până şi generalul Bălăuţă, aghiotantul regelui.

Când Gogu Elefterie intră, toţi cei de faţă se dădură deoparte, într-o tăcere adâncă şi respectuoasă, ca să-i lase drum liber spre preşedintele consiliului, care-l aştepta în picioare, în spatele biroului. Cu glasul răguşit de emoţie, Gogu întinse lui Ică un

pacheţel:

— Aci sunt mănuşile, domnule preşedinte!

Ică îi zâmbi cu cea mai părintească bunăvoinţă şi vorbi spre a fi bine auzit de întreaga adunare:

— Domnule profesor! Ne-am adunat aici cei mai de seamă reprezentanţi ai neamului, spre a vă arăta că am luat cunoştinţă, din ziarele de azi-dimineaţă, de fapta dumneavoastră şi a vă exprima marea noastră admiraţie şi marea noastră recunoştinţă. Admiraţie, domnule Elefterie, pentru cinstea dumneavoastră, aş zice, mitologică, şi recunoştinţă, deoarece suntem siguri că toţi cetăţenii acestei ţări se vor grăbi să vă ia ca îndreptar în viaţa lor publică şi particulară. Mareşalul a zis: cinste!... şi cinste s-a făcut, domnule profesor! Pe de altă parte, domnule profesor, trebuie să vă anunţ că poliţia, cu toate investigaţiile ei, n-a putut găsi pe păgubaş şi nici păgubaşul n-a răspuns la apelul dumneavoastră!... Or, după legile acestei ţări, condusă cu atâta înţelepciune de mareşalul Antonescu, un lucru nereclamat aparţine de drept celui care l-a găsit! Aşa că, domnule profesor, am bucuria nemărginită să vă înmânez, în numele ţării, mănuşile pe care le-aţi găsit.

Ică se opri, luă de pe masă mănuşile şi i le întinse lui Gogu Elefterie.

— Poftim, domnule profesor! De azi înainte, sunt ale dumneavoastră!... Să le purtaţi sănătos, spre cinstea şi gloria dumneavoastră, a familiei dumneavoastră, dar şi a ţării şi a neamului nostru.

Două minute mai târziu, după ce adunarea se risipi, Ică, nervos ca şi ieri, îl chemă pe prefect:

— Să mi-l arestezi îndată pe negustor!

IX

Viscolea şi geruia, dar zambilele şi hortensiile presărate peste tot – pe estrada, pe pereţii, sub cupola Ateneului – anunţau, la acest năprasnic sfârşit de ianuarie, că primăvara mult aşteptată a sosit. Naţia era fericită. Aceasta se putea citi în ochii tuturor celor adunaţi aici să participe la dezlănţuirea ofensivei care avea să ducă la victoria finală. Semnalul îl dăduse Italia – şi toate forţele conştiente ale ţării răspunseră la chemare, cu deosebită însufleţire. Telefoanele se încrucişaseră şi zbârnâiseră zi şi noapte:

— Dragă, să nu cumva să întârzii! Suntem aliaţii Italiei, şi dacă Italia organizează la noi o expoziţie a modei italiene de primăvară, tu nu poţi lipsi. Ar fi să jigneşti Italia.

— Eu, să jignesc Italia? Dacă spui asta, înseamnă că mă jigneşti pe mine.

Astfel, nu s-a găsit o singură doamnă şi un singur domn cu înaltă răspundere în stat să lipsească de la această expoziţie de primăvară a institutului de mode din Torino, care, prin numărul, eleganţa şi voioşia distinşilor oaspeţi, căpăta de la început caracterul unei foarte calde demonstraţii a frăţiei de arme italo-române.

În lojă, alături de doamna mareşal, strălucea chipul tânăr şi radios al lui Ică. Dacă ar fi fost după câtă muncă îi cerea ţara, Ică n-ar fi avut timp să vină aici. Toată lumea ştia că, întocmai ca şi Conducătorul, Ică muncea câte douăzeci de ore pe zi, dacă nu şi mai mult. Numai cât timp îi răpeau audienţele! Şi consiliile de miniştri. Şi consiliile de organizare administrativă. Şi planurile agricole. Şi aprovizionarea. Şi organizarea producţiei. Unde mai pui conferinţele cu reprezentanţii marii finanţe şi industrii, cu corpurile profesionale, cu doamnele şi domnişoarele de la Patronaj, cu Killinger! Dar politica externă! Dar propaganda! Dar consfătuirile cu prefecţii! Cea mai mare parte din energie, Ică şi-o consuma în munca aceasta cu prefecţii, care-l ajutau să menţină ordinea publică, să ferească ţara de otrava ideilor anarhice, să întărească prestigiul tronului şi dinastiei – adică să aresteze, să ancheteze şi să facă scăpat de sub escortă tot ce putea fi numit bolşevic, sau suspect de bolşevism.

Cu toate astea, ţara mai avea pretenţii la Ică. Ţara-i cerea nu numai fapte, ci vorbe. Dar Ică tăcea. Şi ţara era din ce în ce mai nemulţumită. Nu o dată i s-a atras lui Ică atenţia asupra marilor îngrijorări pe care le isca el la Capşa, prin tăcerea lui din ultima vreme. Cel mai fidel interpret al sentimentelor Capşei era, fără îndoială, amicul Sotir. Între două fripturi – din fripturile acelea pe care apuca să le consume între două vizite, din vizitele acelea tot mai frecvente pe care le făcea dragilor lui nepoţi din Olteniţa – Sotir asculta durerile Capşei, apoi venea să-şi deşarte sacul la picioarele lui Ică, fără nicio denaturare esenţială.

— Coane Ică, e panică mare în ţară. Prea taci, coane Ică! Şi ţara zice că-i semn prost! Dacă armatele noastre şi alea nemţeşti sunt în retragere, nu-i nimic grav! Se întâmplă! O armată în retragere nu-i musai o armată bătută. Dar ca dumneata să nu mai pomeneşti de câteva luni o singură dată de catapeteasmă, asta-i sfârşitul pământului! Catastrofă curată. Ni s-a dus dracului toată afacerea. Înfrângerea noastră e definitivă. Aşa zice Capşa! D-aia, zic, coane Ică, fă ceva pentru ţară, să fie mai veselă! Ţara vrea vorbe, nu fapte, coane! Fie-ţi milă de ţară, coane... şi dă-i niscaiva vorbe!

Ică se uită la Sotir pieziş dar nu supărat şi-l întrebă:

— Ce vorbe să-i dau, dragă Sotir?

Dar Sotir nu se uita pieziş la Ică, ci drept în ochi şi-i zâmbea galeş:

— Lasă, coane, că doar n-o să te învăţ eu ce vorbe să-i dai! Ai matale vorbe destule!

La zâmbetul lui Sotir, Ică răspundea şi el cu un zâmbet:

— Vorbe? zicea el. Dragă Sotire, cine ştie mai bine ca tine că azi nu-i timp de vorbe, ci de fapte! Fapte, nene Sotir! Poimâine pleci iar la Olteniţa să vezi ce-ţi fac nepoţii! Fapte! Nu-i timp de pierdut! Fapte, nu vorbe!

Pe scurt, Ică n-avea timp de pierdut cu vorbe. El îşi cerea şi cerea altora fapte. Numai fapte. Or, dacă s-ar fi condus după programul lui încărcat numai de fapte, Ică n-ar fi avut timp nici când să mănânce, nici să doarmă, necum să ia parte la recepţii, parăzi şi festivităţi – şi cu atât mai puţin la expoziţii de mode. Dar, fiindcă era un tânăr dinamic, expeditiv şi organizat, Ică izbutea să fie la toate prezent şi optimist, cum era şi la expoziţia de astăzi. Ba, astăzi părea şi mai optimist ca-n tot cursul iernii, pentru că ceea ce auzise cu un ceas mai înainte, la radio, din gura lui Hitler, îi întărise încrederea în victoria finală. Hitler, da! Cu Hitler e altceva. Hitler are timp berechet şi de catapetesme! Mai ales de când a luat comanda supremă a armatelor lui, sau, cum zice Goebbels, de când, «din propria sa voinţă de răspundere şi dintr-o pornire interioară a hotărât să fie propriul său general», Hitler are şi mai mult timp decât înainte să vorbească şi despre catapetesme şi despre prăvale şi despre stânci de istorie şi despre pluguri de jertfă, despre toate, până şi despre Dantzig! De necrezut cât timp are Hitler, dacă de Anul nou, în urmă cu o lună, până şi despre Dantzig şi-a găsit să vorbească. Dantzig! De doi ani şi jumătate, nu s-a mai auzit de Dantzig nimic. Credea lumea că-i mort şi îngropat. Dar Hitler, care, ca şef suprem al armatelor de pe frontul de răsărit, dispune de atâta timp, încât n-are ce face cu el, s-a apucat să-i dezgroape osemintele de sub zăpadă! Dantzigul! Dantzigul a fost ultima mare revendicare teritorială în Europa. Am cerut să mi se dea Dantzigul. Dacă mi se dă Dantzigul, nu voi mai avea nicio pretenţie. Dar nu mi s-a dat! Şi dacă nu mi s-a dat, mi l-am luat singur! Au vrut cu tot dinadinsul război şi le-am dat război!

— Ceea ce au săvârşit germanii în primul an al acestui război, a spus Hitler, este unic şi neîntrecut. A fost anul celor mai mari victorii din istoria omenirii. Şi acuma, războiul acesta trece încetul cu încetul la războiul de poziţii! Dar la primăvară va suna ceasul spre a relua lupta, pentru desăvârşirea celor începute!

Hitler avea timp. Cerul era negru, armatele sovietice înaintau, armatele naziste îşi căutau cât mai îndărăt poziţii de defensivă, dar Hitler se ţinea de catapetesme până şi în comunicatele lui, în care folosea o terminologie încă necunoscută în istoria războaielor lui Hitler: «Lupte de apărare»... «operaţiuni de rectificare»... «linia germană de iarnă»... «înţelepte retrageri strategice»... «retrageri voluntare»... «scurtări de front»... «oraşe sovietice lăsate în afara zonei de apărare germane»... Ică, deşi n-avea timp, citea comunicatele lui Hitler şi, de câte ori venea Sotir la el, îi împărtăşea gândurile.

— Ce zici, Sotire? Suflă un vânt nou în stilul de luptă al bravei armate a lui Hitler. A uitat de mult domnul Hitler să vorbească de o victorie rapidă.

— Las’ să fie sănătoşi nepoţii de la Olteniţa, coane Ică! Da eu, coane, ştii ce ţi-aş spune? Că tare mă tem să nu ne trezim cu o înfrângere rapidă.

Ică se uita la el urât şi-l repezea:

— Puşchia pe limbă-ţi!

Ică era îngrozit. Ideea unei înfrângeri rapide a lui Hitler era pentru el tot atât de catastrofală ca şi cea a unei victorii rapide. Consecvent cu concepţia lui personală asupra acestui război, el vedea lucrurile aşa: nici înainte, nici înapoi. Armatele lui Hitler dacă au ajuns până în faţa Moscovei şi acum se retrag... să înainteze la primăvară iar până în faţa Moscovei şi la toamnă iar să se retragă, pentru ca în primăvara viitoare iar să înainteze şi iar să se retragă, şi aşa mai departe, până le-o spune Ică: Acu, puteţi intra şi în Moscova. Din partea mea sunteţi liberi să faceţi ce vreţi cu bolşevicii. Sunt cu trup şi suflet alături de voi... Nu mă bag! Eu, treburile de pe aici mi le-am isprăvit. Nepoţii de la Olteniţa mă aşteaptă cu braţele deschise în beciurile băncilor de la Geneva. Cât îmi trebuie pentru cei patruzeci şi unu de ani buni, am!... Dar până o să vă pot vorbi eu aşa, staţi cuminţi! Vă rog! Nu-mi scoateţi sufletul! N-aş vrea să aud nici de victorii prea mari, nici de înfrângeri prea mari. Sunt un tânăr dinamic, care mai are de trăit încă patruzeci şi unu de ani. Nu mă condamnaţi să mor înainte de vreme!

Cu o asemenea imagine asupra unei ideale desfăşurări a războiului, desigur că vorbele amicului Sotir nu făceau decât să-i aducă lui Ică aminte că Hitler, în comunicatele lui, nu vorbea numai despre înţeleptele retrageri strategice ale armatei

germane, dar şi despre «numeroasele şi înverşunatele atacuri sovietice», despre «presiunea foarte puternică a unităţilor sovietice», despre «numeroasele trupe noi sovietice», şi Ică nu ştia cum să primească veştile astea originale, care veneau de la însuşi Führerul direct: cu bucurie, sau cu amărăciune! Ca să nu exagereze în niciun fel, Ică le primea numai cu melancolie... «Numeroase noi trupe sovietice»... când armata sovietică a fost nimicită încă din vară! «Presiunea foarte puternică a unor unităţi sovietice» când Rusia ca factor militar nu mai există de mult! «Numeroase şi înverşunate atacuri sovietice»... când resturile a ceea ce se numea odată armata sovietică se retrag în debandadă de peste şase luni!

— Sotire! îi adăuga el lui Sotir, pe un ton de blândă ameninţare. Să nu te mai prind că vorbeşti aşa, că mă supăr!

De supărat, nu se supăra. Cum să se supere pe singurul lui prieten, Sotir! Dar neliniştit era. Şi dacă înţeleptele retrageri strategice germane devin prea înţelepte? se întreba el. Şi dacă presiunea foarte puternică a armatelor sovietice ajunge şi mai puternică?

Azi, însă, Hitler, la a noua aniversare a regimului său, a rostit cuvinte care l-au mai liniştit oarecum pe Ică:

— Pot să vă dau următoarea asigurare, azi, 30 ianuarie: cum se va termina acest an, nu ştiu. Dacă în acest an se va termina războiul, nu ştiu. Dar un lucru ştiu: oriunde se va ivi duşmanul, îl vom bate şi anul acesta, tot aşa cum l-am bătut şi până acum. Va fi din nou un an de mari victorii. Avem în faţa noastră un inamic care poate să ne fie superior ca număr. Dar în primăvară vom fi egali în număr cu el. În ce priveşte armele, îl vom învinge din nou cu armele, aşa cum l-am mai învins.

Ică se înveseli. Nu pentru că Hitler, care acum o jumătate de an zicea că armata sovietică a fost pulverizată, comunică lumii că aceeaşi armată sovietică este superioară ca număr armatelor lui. Ci pentru că Hitler zice că este convins că-şi va bate duşmanul, dar că nu ştie dacă războiul se va termina anul acesta. Deci, din partea lui Hitler, Ică poate dormi liniştit. Hitler ştie că războiul nu se va termina anul acesta.

De aceea, Ică părea, azi, la expoziţia de mode, atât de bine dispus. Din fotoliul lui de lângă doamna mareşal şi împreună cu doamna mareşal răspundea la saluturile adunării cu zâmbete largi, generoase, cărora trebui să le pună, cu regret, capăt când

sună gongul. Înconjuraţi de dragostea şi admiraţia întregii ţări, doamna mareşal şi Ică îşi îndreptară ochii spre estradă. Ofensiva de primăvară putea să înceapă. Ică şi doamna mareşal erau gata.

Acţiunea militară porni printr-un bombardament de artilerie muzicală, ceea ce uşură Miţei să înainteze în lumea gândurilor ei. Din totdeauna, muzica i-a deschis drumul spre cifre. Azi, însă, muzica se întrecu pe sine. Mai repede decât s-ar fi aşteptat, Miţa află, dintr-o adunare şi o înmulţire destul de dificile, cam cât i-ar putea ieşi net, lunar, dacă ar face din Lăptăria Centrală o Regie publică a laptelui. Apoi, cu nevoia de a face bine pe deplin satisfăcută, Miţa putu urmări, atentă, defilarea de pe estradă. Fete, prinse în fasciile de raze variat colorate ale reflectoarelor, prezentau înaltei adunări modelele cu care Mussolini luase hotărârea să înfrângă ultima rezistenţă a sovieticilor. Dar de la început, Miţa nu mai văzu rochiile, taioarele, pardesiile care aveau că facă praf pe inamic, ci fetele. Şi era tare supărată! O supărau fetele acestea. Bărbaţii, nesimţiţi cum îi ştim, le găsesc, probabil, şi frumoase şi graţioase. Ce găsesc bărbaţii frumos şi graţios la ele, asta o ştiu numai ei. Miţa, însă, oricâtă bunăvoinţă ar avea să înţeleagă, nu putea. Şi doar Miţa nu este o femeie proastă! Tot ce vrei poţi să spui despre Miţa, numai nu că ar fi proastă! Totuşi, asta, Miţa nu este în stare să înţeleagă! De ce să se spună despre fiinţele astea «fiinţe», că alt nume nici nu face să le dai!... că sunt frumoase, dacă nu sunt! De unde să fie frumoase nişte nenorocite care, dumnezeu ştie dacă au măcar o bucată de pâine neagră la masă!... Şi graţioase!... De unde, dumnezeu să mă ierte, graţie la nişte sărăcii care n-au avut de la cine să înveţe acasă cum să se ţină în societate! Este adevărat că nu-i vina lor. De vină e că sunt de neam prost, unde nu se ştie ce-i aia educaţie. Vrasăzică, nici frumoase nu sunt... şi graţioase, cu atât mai puţin! Altceva, însă, e cu nenorocitele astea: sunt tinere! Şi asta o supără pe Miţa: că sunt tinere. Obraznic de tinere! Ce fel de dumnezeu e pe lumea asta, dacă poate da unor manechine ca astea, care nu merită decât mila... şi în chestie de milă, Miţa ar fi oricând gata să le dea câte un bon la una din cantinele ei... vrasăzică, ce fel de om e dumnezeu ăsta care poate da unor nemâncate ca astea, pe care nu le aşteaptă niciun fel de viitor, atâta tinereţe, cu care nu ştiu ce au de făcut, în loc să-i fi dat ei, doamnei mareşal, o tinereţe mai lungă, pe care ea,

femeie atât de suspusă şi atât de bogată, n-ar fi irosit-o în zadar! De necaz, Miţa îşi muşcă buzele până la sânge. Se uita cu dezgust la amărâtele alea de pe estradă şi-şi zicea că pe lumea asta nu-i dreptate de loc. Dar de loc!... Oricâte mulţumiri sufleteşti i-ar da transformarea Lăptăriei Centrale în Regie publică a laptelui, tinereţea ei de altădată nu se mai poate întoarce. Conflictele ei cu Bébé îşi au semnificaţia lor. Bébé devine din ce în ce mai măgar! în cele din urmă, va trebui să-l trimită pe front, pentru că ea simte că Bébé o înşală. Şi decât s-o înşele, mai bine să moară pe front, cum mor atâţia viteji pentru cauza sfântă!

Era, deci, tare supărată Miţa din pricina acestei ofensive de primăvară – şi gândurile ei erau foarte departe de ceea ce se petrecea aici, pe câmpul de luptă. Cânta orchestra, dar cine ai vrea s-o asculte? Miţa? Nu!... Se perindau modelele, dar cine să se uite la ele? Miţa? Nu! Plutea în atmosferă atâta optimism înfăşurat în balsamul florilor, dar cine să-l simtă? Miţa? Nu!... Nu Miţa!... Miţa era tristă şi fără speranţă! Deşi în plină ascensiune spre gloria totală şi necontestată, conducătoarea era tristă şi fără speranţă. Ce să mai spere? Ce ar mai putea ea să spere?

— Doamnă!

Miţa tresări.

— Ce este, domnule Ică? şopti ea lui Ică.

— Doamnă, acest taior parcă-i croit pentru dumneavoastră. V-ar sta de minune.

Electrizată, Miţa şopti:

— Crezi? În acest caz, îl reţin!

Şi-şi scoase febril din poşetă carneţelul şi creionaşul, dar Ică o împiedică:

— Lăsaţi, doamnă mareşal! Notez eu. Şi rochia asta de dineu. Veţi fi fascinantă, doamnă mareşal î Nici nu vă mai cer voie. Am şi notat-o.

Miţa, care întinerise subit, îi atinse uşor dosul palmei, cu mâna:

— O, îţi mulţumesc, domnule Ică! Îmi faci un mare serviciu!

— Dar nu-i aşa, doamnă! Nu vă fac dumneavoastră personal un serviciu. Ci ţării. Este de datoria mea să veghez ca prima şi cea mai frumoasă doamnă a ţării să aibă garderoba cea mai aleasă. Uitaţi-vă, doamnă mareşal, la rochia aia colantă! Vă văd de pe acum. Veţi fi răpitoare. Am înscris-o!

— O, Ică! roşi Miţa. Devii primejdios!

— Mă iertaţi, doamnă, primejdia este un cuvânt pe care-l resping. Tot ce este frumos, admir! Tot ce admir, iubesc! Tot ce iubesc, respect! După umila mea părere, cea mai frumoasă şi admirată doamnă a ţării trebuie să fie şi cea mai iubită doamnă a ţării. Şi, bineînţeles, trebuie să fie şi cea mai respectată. Sunt prin aceasta primejdios?

Miţa i se uită lung în ochi şi cu un zâmbet indefinisabil, desprins din panoplia zâmbetelor ei indefinisabile, care înregistraseră altădată atâtea succese răsunătoare, îi răspunse:

— Ştiu eu? Depinde ce înţelegi prin respect!

* * *

Tu, străin, dacă ai fi stat comod în fotoliu, într-un colţ şi n-ai fi făcut altceva decât să te uiţi cum Ică discută, porunceşte, strigă, semnează, ore după ore, fără să se ridice un moment de pe scaun, ai fi obosit. Ică, însă, nu! Ică nu obosea. Ică nu simţea nevoie de odihnă. Muncea dintr-un răsuflu, cu toate că, din când în când, făcea scurte întreruperi. Aparent puteai crede că pauzele acestea ar fi pentru Ică o destindere. Te-ai fi înşelat. Nu erau pentru el o destindere, ci un plus de încordare. Ică nu se oprea să-şi aprindă o ţigară, să bea o cafea, ori să admire fotografiile primite de la iubiţii lui prieteni, pe chipul cărora citeai fericirea că, după atâtea lungi şi mari suferinţe, Conducătorul i-a repus în drepturile lor istorice de a putea sta călări pe cămile în Crimeea. Nu pentru aceste treburi, desigur plăcute şi poate chiar utile, dar nu de primă importanţă, se întrerupea Ică. Ci pentru a se uita în calendar.

Şi ce vedea Ică în calendar? Că e sfârşit de martie. Deci, primăvara a sosit! Dar, cum ridica ochii de pe calendar şi se uita pe fereastră, Ică îşi zicea că unul din doi se înşală: sau cel-de-sus, sau calendarul. Că e martie în calendar, se vede! Pe treizeci şi una de foiţe scrie în litere de o şchioapă: martie! Dar afară, ne aflăm încă în ianuarie. Cerul continuă să reverse din cazanul lui negru găleţi de fulgi albi, care nu pot ajunge la pământ înainte de a fi prinşi în vârtej şi pulverizaţi bine de malaxoarele unui viscol neobosit ca şi Ică. Şi totuşi, e iarnă!

Dar aceste mici dispute între forţele divine şi cele calendaristice nu ţineau în mintea lui Ică decât foarte puţin –

zece-cincisprezece minute – pentru că chestiuni mult mai mari îşi aşteptau rândul. Azi, prima problemă care i s-a pus a fost cea a lagărului din Târgu-Jiu. Aproape nu era zi să nu i se aducă la cunoştinţă noi acte de sabotaj sau de propagandă comunistă contra războiului şi a regimului – şi mai toate rapoartele ajungeau la concluzia că instigaţiile acestea subversive pornesc de unde te poţi aştepta mai puţin: chiar din închisorile şi din lagărele de deţinuţi politici. Mai des pomenit decât toate era lagărul din Târgu-Jiu. De aceea îl convocase astăzi pe colonelul Bădoiu, comandantul acestei şcoli de reeducare a duşmanilor noii ordini europene.

— Ce se întâmplă la dumneata, colonele? îl întrebă Ică. Mi se pare că ceva nu-i în regulă, pe acolo! Spune drept!

Încovoiat de amărăciune, colonelul Bădoiu răspunse:

— Am mari greutăţi, domnule preşedinte! O să mă oftigesc, domnule preşedinte! Comuniştii mă fac să-mi scuip plămânii de atâtea necazuri câte îmi fac!

— Şi dumneata, pentru ce eşti pus acolo? Să stai să te uiţi?

— Dar ce să le fac, domnule preşedinte? se jelui Bădoiu, frângându-şi mâinile de desperare. Mereu le vorbesc: De ce nu staţi cuminţi, mă, oameni buni? Vreţi să mă nenorociţi? Statul m-a pus aici să am grijă de voi... şi voi, parcă dinadins, vă faceţi de cap! Ce aveţi cu mine, mă, oameni buni? Vreţi să fiu tras la răspundere pentru toate copilăriile voastre? Vreţi să înfund puşcăria, numai ca să vă fac vouă plăcere? Vreţi să mă scoată bolşevic şi pe mine? Cu ce am păcătuit, mă, oameni buni, să mă trezesc bolşevic? Am nevastă, am copii... de ce să zică mai-marii mei despre mine că am ajuns bolşevic? Eu, bolşevic, mă, oameni buni? Dar când m-aţi văzut bolşevic, mă, oameni buni?

Revoltat, Ică bătu cu pumnul în masă.

— Halal şef de lagăr! strigă el. Şi te mai lauzi! Ce-i asta pe dumneata, colonele? Aşa vorbeşti dumneata cu bolşevicii? În loc să zbieri la ei, miorlăi? În loc să simtă în dumneata o mână de fier, te rogi de ei, ca un milog? Ce te milogeşti la ei, colonele? Dar bătaie nu există?

— Îi bat, domnule preşedinte! Îi bat de-i zvânt.

— Şi?

— Nimic! N-au un pic de milă de mine. Tot ei cu gălăgia!

— Gălăgie? Desigur! Dacă te porţi cu ei aşa cum te porţi, cum ai vrea să nu-şi bată joc de dumneata! Ia încearcă să le rupi

ciolanele cu reteveiul, să vezi cum le astupi gura!

— Le rup ciolanele, domnule preşedinte! Nu numai cu reteveiul, dar şi cu ranga de fier! Că s-a umplut spitalul de ei.

— Şi?

— Nimic, domnule preşedinte! Parcă nu-s oameni! Parcă-s dracu, aşa-s de răi şi de sălbatici!

— Vezi! Dacă-ţi spun că nu ştii ce trebuie să faci, te superi! Numai mila-i de dumneata, colonele! Şi eu n-am nevoie de oameni miloşi, colonele! S-o ştii! Principiul meu este: fără milă!... Am spus-o de atâtea ori şi o repet: fără milă! Dar dumneata, parcă nici n-auzi ce spun! Ţara e în primejdie, şi dumitale ţi se moaie inima de mila celor mai răi duşmani ai ordinii şi siguranţei noastre. Vasăzică rapoartele pe care le primesc de la Târgu-Jiu spun adevărul. Ăia se cheamă că stau închişi, sub paza armatei... dar nimeni nu-i împiedică, chiar sub ochii dumitale, să se organizeze, fără să se teamă de nimic, parcă ar fi ei stăpâni pe lagăr, nu dumneata. Şi în loc să le pui mâna în gât, verşi lacrimi de milă!

— Nu mi-e milă de loc, domnule preşedinte! Mă port cu ei aşa cum ziceţi dumneavoastră: fără milă! Sănătos, bolnav, fiecare trebuie să spargă pietre pe valea Jiului! Cu febră de 40 de grade îi trimit la muncă, domnule preşedinte! Ploaie, viscol, zăpadă... nu vreau să ştiu! Pentru bolşevici nu trebuie să existe vreme bună sau rea! Nici de mâncare nu le dau peste măsură, domnule preşedinte. Fiertură de urzici să mănânce. Asta le dau!... Şi nici în somn nu-i las în pace. Cum văd că aţipesc, dau peste ei. Să doarmă acasă, domnule preşedinte, nu în lagărul ţinut pe cheltuiala statului, în lagăr să fie treji şi cuviincioşi, domnule preşedinte! Aşa-i muştruluiesc, domnule preşedinte. Zi şi noapte îi muştruluiesc... că nu le dau răgaz nici să răsufle.

— Văd! N-au timp să răsufle, dar au timp berechet să stea la taifas despre ale lor şi să dea foc ţării chiar sub ochii dumitale. E bine aşa, colonele?

— Nu e bine, domnule preşedinte, dar credeţi-mă, domnule preşedinte, că le fac tot ce este posibil ca să-şi

bage minţile în cap. Mă, treziţi-vă! zic. Aici e lagăr! zic. De aici nu mai ieşiţi decât cu picioarele înainte!

— Şi?

— Nimic, domnule preşedinte! Ei îşi fac mendrele, ca şi cum aş vorbi la pereţi! Mă, oameni buni! le zic. Ce vreţi? Să-mi iau

câmpii de răul vostru? Să-mi trag un glonte în cap? De ce n-aveţi milă de mine, mă, oameni buni! Ce rău v-am făcut, că ţineţi atâta să mă nenorociţi?

— Şi?

— Nimic, domnule preşedinte!

Urechile lui Ică nu mai puteau suporta glasul umil al colonelului Bădoiu.

— Ajunge! strigă el. Mi-e şi ruşine să te ascult. Eu îţi zic: fără milă!... şi dumneata îmi vorbeşti numai de milă! M-am săturat. Îţi atrag atenţia pentru ultima oară: dacă mai aflu că lagărul dumitale e sat fără câini şi că bolşevicii se plimbă liberi pe acolo ca pe maidan, să ştii că te trag la răspundere!

După colonelul Bădoiu, Ică îl primi în audienţă de lucru pe Radu Pandele.

Radu Pandele era în istoria oficială a noii ordini europene un nume nou. În tot cazul mult mai nou decât în istoria neoficială, unde figura mai de mult ca unul din cele mai fine timpane şi ca una din mâinile cele mai iuţi şi mai lungi ale serviciului de spionaj naţional-socialist german, în special pe tărâmul economic. Ca înaltă preţuire a talentelor lui de a trage cu urechea fără a se face simţit şi de a descuia uşi şi sertare fără a lăsa urme, marele Führer îl numise ca reprezentant al evreilor din România, faţă de Reich. Când Ică şi Pandele s-au cunoscut, de la prima strângere de mână şi-au spus tot. În afară chiar de interesele noii ordini europene, Ică şi Pandele s-au simţit, dintr-o dată, trup şi suflet, prin afinităţi şi mai irezistibile: interesele neamidui.

— Bani! a zis Ică.

— Bani! a zis Pandele.

După acest jurământ de sânge, nimic nu-i mai putea despărţi. Fiecare din ei putea gândi valabil pentru amândoi: fraţi întru simţire, frăţeşte se împărţeau. Iar, pentru că, într-o asemenea fraternă contopire de aspiraţii, n-aveau cum să se ivească incidente care să dea loc la vreo divergenţă oarecare, întrevederile dintre Ică şi Radu erau cele mai scurte din lume:

— Bună ziua, Ică! zicea Radu. Bani!

— Bună ziua, Radule! zicea Ică. Bani!

Restul intra în domeniul tehnicii pure.

Aşa se desfăşură şi întrevederea de azi:

— Bună ziua, Ică! Bani!

— Bună ziua, Radule! Bani!

Radu plecă şi locul lui în fotoliul din faţa biroului lui Ică îl luă Colăceru.

Profesor de drept administrativ, Colăceru se aliniase noii ordini europene, la braţ cu o aviatoare. O chema Sanda Burlan şi se născuse cu remarcabile daruri aviatice, nu numai de ordin profesional, ci şi temperamental. Ştiind să zboare ca ne-alta până în cele mai înalte sfere ofiţereşti, aviatoarea putu să-şi asigure atâtea recunoştinţe, încât amicul ei Colăceru se trezi, de la trecerea Nistrului, guvernator al teritoriilor ocupate. Au trecut de atunci şase luni. De şase luni Colăceru îşi risipea competenţa sa în ale dreptului administrativ, dar în loc să aibă mulţumirea de a vedea cum, sub mâinile lui, munca înaintează, trebui să constate cu spaimă că este condamnat să retrăiască tragedia meşterului Manole. Sovieticii ăia au adus ţinuturile de peste Nistru într-un asemenea hal de sălbăticie, încât nici până astăzi n-a izbutit Colăceru să repună naţia în toate drepturile ei. De şase luni trimite necontenit de acolo în ţară celor în drept: vite, tractoare, fabrici, blănuri, păsări, covoare, piane etc., etc., care, pe baza descoperirilor doctorului Bratu, au aparţinut – încă în urmă cu secole – fie societăţii de Patronaj, după cum susţineau unii, fie partidului naţional-ţărănist, după cum susţineau alţii – şi, când credea că s-a isprăvit, Colăceru descoperea mereu, uitate de nemţi, alte covoare, alte piane, alte găini, alte tractoare şi trebuia să-şi ia toată munca, din nou, de la capăt. Lui Colăceru îi venea să creadă în vrăji. Era sigur că l-a blestemat cineva. Şi era desperat.

— E treabă grea, domnule preşedinte! începu el să se scuze faţă de Ică. Mi-aţi dat ordin şi dumneavoastră şi domnul mareşal să curăţ locul şi să-l organizez pe baze mai europene. Dar cum să-l curăţ, domnule preşedinte, dacă am atâta de curăţat! Numai Odesa aia cât îmi dă de lucru!

Ică îl asculta pe Colăceru cu bunăvoinţă. Îi plăcea acest om, nu numai pentru că muncea cu devotament pentru sfântă cauză a noii ordini europene, dar pentru că eforturile lui erau meticuloase până la pedanterie. Un ac cu gămălie nu-i scăpa. Un fir de pai. Nimic!... Îi vorbea Colăceru de Odesa. Dar tocmai felul cum înţelegea Colăceru să cureţe Odesa de orice urmă lăsată de bolşevici este un exemplu tipic al admirabilei lui opere de curăţire pe care o desfăşoară în întreaga regiune ocupată, la

această răscruce de veac. La Odesa a curăţat toate muzeele – şi a trimis tablourile, sculpturile şi obiectele de artă în ţară, cui ştie să preţuiască un tablou, o sculptură, un obiect de artă. La Odesa a curăţat toate bibliotecile – şi a trimis cărţile şi documentele în ţară. La Odesa a curăţat toate liniile de tramvai şi autobuze, şi a trimis tramvaiele şi autobuzele în ţară. La Odesa, Colăceru a curăţat până şi cimitirele – şi a trimis toate lespezile de marmură în ţară. Dar câte n-a făcut Colăceru la Odesa – şi câte n-a făcut Colăceru în toate celelalte oraşe din ţinuturile de până la Bug, la această răscruce de veac, spre binele ţării! Şi să-şi mai ceară scuze Colăceru? Dar nu se poate. Este absurd! Nu se poate! Ică se simţea umilit şi oarecum jignit. Atât de rău, de ingrat şi de prost îl crede Colăceru pe el?

— Dar ştiu, dragă domnule Colăceru! îi răspunde el cald. Şi ştie şi Conducătorul! Toată lumea ştie ce faci dumneata acolo, unde te afli, şi toată lumea ştie ce drepturi mari ţi-ai asigurat la recunoştinţa tronului şi a naţiei!... Altceva aş fi vrut să ştiu, domnule Colăceru! Cum funcţionează pretoratele şi curţile marţiale?

— Merg, domnule preşedinte, cum trebuie să meargă orice instituţie pusă în slujba intereselor neamului!

— Adică?

— Merg peste toate aşteptările noastre! Nu mai îndrăzneşte om în tot guvernământul să ridice capul! Dacă n-am avea necazuri cu partizanii... dar cu partizanii, domnule preşedinte, este alt capitol...

— Cred şi eu! făcu Ică.

— Dacă nu ne-ar da atâta bătaie de cap partizanii, domnule preşedinte, azi ar fi la mine un adevărat rai! Şi asta datorită numai pretoratelor şi curţilor marţiale pe care aţi avut bunăvoinţa să le instituiţi acolo – şi care funcţionează exclusiv după principiul dumneavoastră: fără forme, fără judecată, fără milă, fără considerente sentimentale! Sunt cuvinte sfinte! Fără milă şi fără considerente sentimentale, domnule preşedinte. Mai bine-i spânzurăm şi-i împuşcăm pe toţi, până la unul, decât să le mai dăm voie să ne râdă în nas. Fără forme şi fără milă, domnule preşedinte! Aşa cum ne-aţi învăţat! Să n-aveţi nicio grijă!

— N-am! îi răspunse Ică, scurt, dar convins.

Lui Colăceru îi urmă nuvelistul Rică Precup, directorul ziarului de atitudine: «*Întărirea neamului*».

— Domnule preşedinte, să trăiţi! făcu Rică Precup, care nu aşteptă să fie poftit, ci-şi luă singur locul în fotoliu. Am o rugăminte mare la dumneavoastră: să-mi faceţi o declaraţie cu privire la justiţia domnului mareşal!... Se poate?

Pentru presă Ică avea o stimă pe cât de nedezminţită, pe atât de crescândă. Ică ştia că presa este exigentă ca o femeie alintată: cu cât îi dai mai mult, cu atât îţi cere mai midt. Dar cu cât îţi cere mai mult, cu atât îi poţi şi tu pretinde mai mult. Presa cerea, Ică dădea – Ică cerea, presa dădea – şi aşa mai departe. Şi nu exista contabil atât de expert să poată stabili cu zecimea de sfanţ cine era mai câştigat din acest necontenit schimb de sentimente fierbinţi. Dar, în raporturile dintre oamenii cinstiţi, se înţelege că nu câştigul contează, ci dragostea. Şi că se iubeau reciproc, ar fi putut s-o constate şi-un orb, mai întâi, după tonul pasionat cu care în acest moment Precup îl rugă pe Ică să-l satisfacă şi după solicitudinea spontană cu care Ică îl satisfăcu:

— Cum să nu? Scrie!... Scrii?... Atunci scrie! A vorbi despre concepţia Conducătorului nostru asupra justiţiei, înseamnează a nu oglindi întreg şi sincer poziţia Conducătorului în faţa dreptăţii. Conducătorul nu gândeşte dreptatea, ci o simte. Pentru mulţi, justiţia înseamnează legi, judecătorii, tribunale, vorbe, sentinţe. Pentru Conducător justiţia este cu totul altceva. Conducătorul a suferit pentru dreptate. De aceea, pentru Conducător, justiţia nu este legea, ci dreptatea. El vrea dreptate nu numai pentru cei liberi, pentru cei neînchişi, ci şi pentru cei închişi în formele reci ale justiţiei: în închisori. Deţinutul, zice Conducătorul, nu poate fi tratat ca un animal. Deţinutul, dacă nu-i comunist, este un om... Şi mai presus de toate, un român!

Ai scris?... Bun!... Treci, te rog, pe la Bébé!... Îi telefonez îndată!

Precup împături declaraţia încă udă de cerneală şi se ridică, radios. Concepţia mareşalului despre justiţie îi dădea speranţe într-un viitor fericit. De ce n-ar fi sperat? Dacă mareşalul are grijă ca până şi cel închis să nu fie tratat ca un animal, pentru că, dacă nu-i comunist, este om şi, mai presus de toate, român, câtă grijă trebuie să aibă mareşalul de un Rică Precup, care este om, este român, nu este comunist, nu este închis şi nu este animal, deci, nu se hrăneşte cu borhot, sau cu coji de cartofi, ci cu mâncăruri mai substanţiale, care să-i dea acea forţă morală indispensabilă spre a putea ţine piept duşmanului iarna şi spre a-

l putea nimici definitiv la primăvară. Cât despre Ică – Precup gândea numai bine! Cu Ică, Precup trecea din zona speranţelor abstracte, în cea a certitudinilor palpabile. Ică este un gentleman. Dacă zice că-i telefonează lui Bébé, îndată, la propagandă, îi va telefona. Precup se putea duce la Bébé fără grijă. Nu-l aştepta nicio surpriză în minus. Mai curând putea crede într-o surpriză în plusuri. Ică, în dragostea lui pentru opinia publică, era capabil de gesturile cel mai neaşteptate.

— Vă mulţumesc, domnule preşedinte! zise Precup, care, socotind, însă, că ar fi cazul să fie ceva mai cordial cu acest vicepreşedinte de consiliu cu puteri de preşedinte, adăugă: Să trăiţi! Respectele mele!

Şi ieşi din birou, precipitat, tocmai bine ca să-l lase pe Ică singur, să răspundă la telefon:

— Alo?... Da?... Ne-am înţeles, excelenţă!... Până într-un sfert de oră sunt la dumneavoastră.

Îl chema Killinger la ambasadă. Avea să-i facă o comunicare de extremă importanţă – şi-l roagă să poftească la el până într-o jumătate de oră. Pentru Ică, însă, e prea mult o jumătate de oră. De ce să-l aştepte Killinger o jumătate de oră, când lui Ică nu-i trebuie decât un sfert de oră!

În acest sfert de oră, însă, mii de gânduri îi trecură lui Ică prin minte. O comunicare extrem de importantă! Extrem de importantă, probabil că este. Killinger nu-i un copil să exagereze. Întrebarea e: dacă această comunicare este extrem de importantă, este şi extrem de bună, sau rea? După atâtea şi atâtea schimbări operate de Hitler de la ofensiva sovietică din faţa Moscovei încoace, cine ştie dacă nu mi-a venit rândul şi mie! îşi zicea Ică. Poate a primit Killinger ordin să mă alunge de la prezidenţie!... Totuşi, ce i-o fi venit lui Hitler să se debaraseze de mine acum, când primăvara a sosit? Nu-mi prea vine a crede! Sau, poate că tocmai acum, când ofensiva de primăvară trebuie să înceapă, Hitler vrea să pună în locul meu un om sigur! Dar a găsit Hitler un om mai sigur ca mine? Imposibil! Un om mai sigur ca mine Hitler nu va găsi. În definitiv, ce-mi poate reproşa Hitler? Ce mi-a cerut şi eu n-am vrut să-i dau! Şi-apoi mareşalul! Refuz să-mi închipui că mareşalul ar accepta să fiu dat în lături! Nu numai pentru că are atâta nevoie de mine, dar pentru că nu i-ar permite orgoliul să accepte insulta de a i se lua singurul lui om de încredere, sub pretextul că n-ar fi om de încredere! Deci,

comunicarea extrem de importantă a lui Killinger nu poate fi extrem de rea! Pare mult mai probabil că este extrem de bună! Extrem de bună! Ce?... Nu cumva Hitler s-a hotărât să-mi acorde cea mai înaltă a lui decoraţie: Frunzele de stejar cu spade la crucea de cavaler al crucii de fier?... Visuri! N-am nici măcar crucea de fier şi cu atât mai puţin crucea de cavaler al crucii de fier, aşa că de unde şi până unde frunzele de stejar cu spade la crucea de cavaler al crucii de fier? Vrasăzică, nici extrem de bună nu poate fi comunicarea lui Killinger! Nici extrem de bună, nici extrem de rea... şi cu toate astea este extrem de importantă? Dar atunci, de ce este extrem de importantă?

Killinger nu-l lăsă mai mult de un minut pradă acestei întrebări. Cum îi strânse mâna, intră în subiect:

— Domnule preşedinte, Führerul meu m-a însărcinat să vă comunic că este profund nemulţumit de felul cum se combate aici bolşevismul!

Ică se clătină sub lovitura pe care i-o dădea Killinger. Prin urmare, aceasta este comunicarea aceea importantă! Că-i importantă, este importantă!... Cu adevărat importantă. Extrem de importantă! Hitler e nemulţumit! Tocmai de ceea ce se temea Ică mai mult trebuia să i se întâmple. Congestionat şi confuz, Ică răspunse:

— Îmi pare nespus de rău că l-am putut supăra cu ceva pe domnul Hitler. Eu ştiu, excelenţă, că în toată munca mea nu am decât o singură ţintă: să stârpesc pe bolşevici şi bolşevismul. Toţi oamenii mei ştiu că în întreaga lor activitate nu trebuie să aibă decât o singură ţintă: să stârpească pe bolşevici şi bolşevismul. Dacă m-aţi întreba ce n-am făcut spre a-i face pe bolşevici să simtă că aici nu mai e loc de ei, vă mărturisesc sincer, excelenţă, că n-aş putea să vă dau niciun răspuns, pentru că după câte îmi spune conştiinţa am făcut tot. La orice mişcare de-a lor, muncitorii, bolşevici sau nebolşevici, îşi dau repede seama că ţara românească are azi un stăpân. Mă ţin ca umbra de ei, excelenţă, îi frige spinarea pe toţi. Fiecare din ei ştie că nu poate face un pas fără ca eu să aflu îndată. Cred că până şi în vis le tremură pielea de frica mea, excelenţă. Când e vorba de bolşevici, nu uit nimic, excelenţă. Nimic! Sunt gata să jur, excelenţă! Nimic!

— Se poate! făcu Killinger, îngăduitor. Dar Führerul meu îmi dă un fapt concret, care nu poate fi contestat, domnule

preşedinte.

— Ce fapt, excelenţă?

— Şepcile! răspunse Killinger. Führerul meu mă întreabă cum este posibil ca dumneavoastră, pe de o parte să duceţi războiul împotriva bolşevicilor, iar pe de altă parte să permiteţi portul şepcilor!

Dacă în acea clipă Ică nu şi-ar fi amintit, ca printr-un miracol, că mai are de trăit patruzeci de ani, desigur că s-ar fi prăbuşit mort la pământ, atât de ucigătoare era întrebarea pusă de Hitler. Într-adevăr, cum este posibil ca, în timp ce colo, pe front, duci războiul contra Rusiei bolşevice, ţie să nici nu-ţi pese că aici, oricine vrea e liber să-şi pună o şapcă pe cap. Dar ce este o şapcă? Un semn bolşevic. Cine e bolşevic poartă şapcă. Cine poartă şapcă e bolşevic. De aia, în Rusia bolşevică, toată lumea poartă şapcă – pentru că acolo sunt toţi bolşevici. Prin urmare, eu, viceconducătorul statului, dacă las aici pe oricine să umble cu şapcă – deşi ştiu că acela nu poate fi decât un bolşevic, care-şi foloseşte şapca lui bolşevică numai ca mijloc de propagandă – înseamnă că încurajez pe bolşevici să-şi facă, făţiş, propaganda lor bolşevică şi că toate celelalte măsuri pe care le iau împotriva lor nu fac nici două parale. Frumos, nu? Eu, viceconducătorul statului, pe de o parte, cum zice Hitler, trimit pe front sute de mii de oameni să combată pe bolşevicii ruşi, iar pe de alta, aici, îndărătul frontului, îi ajut pe bolşevicii români... Şi să te mai miri că Hitler se supără. Dacă se mulţumeşte să se supere numai, Hitler este un înger!

Ca un hoţ prins asupra faptului, Ică, lipsit de orice argumente cu care să-şi poată scuza crima, răspunse cu glasul tăiat de ruşine:

— Excelenţă, voi semna chiar azi un decret prin care portul şepcilor va fi interzis.

— Foarte bine, domnule preşedinte! îi răspunse Killinger care, departe de a stărui, adăugă: Sunt convins că şi Führerul meu va fi mulţumit!

Ică era fericit. A scăpat. Acuma putea îndrăzni, pentru sufletul lui, să se scuze:

— Excelenţă, recunosc că faptul mi-a scăpat din vedere. Altă dată...

Killinger nici nu-i dădu voie să continue.

— O, domnule preşedinte! Lăsaţi! Se întâmplă. Oameni

suntem!... De altfel, nu despre asta e vorba. Führerul m-a însărcinat să vă fac o comunicare mult mai importantă.

Ică înlemni. Comunicarea aceea extrem de importantă, abia vine?

— Vă rog, excelenţă!

Killinger vorbi cu aerul solemn pe care-l reclama comunicarea:

— Führerul meu ţine să vă informeze că regimul mareşalului Antonescu este un regim de dreptate!

Ică asculta şi nu-i venea să creadă ce aude. Acest Killinger l-a chemat urgent aici ca să-şi bată joc de el. Auzi ce-şi poate permite acest bădăran scârbos! Să-l cheme de urgenţă la el, ca să-i spună că regimul lui Antonescu este un regim de dreptate. Auzi ce comunicare importantă! Şi cui îşi găseşte să-i facă această comunicare extrem de importantă! Lui Ică! Lui Ică, autorul şi tehnicianul justiţiei mareşalului Ion Antonescu!

Dar Killinger, care nu venise aici să afle ce se petrece în sufletul lui Ică, îşi continuă comunicarea:

— De aceea, Führerul cere să se facă dreptate lui Schnitt!

Acuma Ică se dumiri. Comunicarea era, într-adevăr, extrem de importantă. Prin Belciug, Ică aflase că undeva, în Elveţia, capitaliştii englezi şi germani, deşi în război, duc tratative, în spiritul cel mai amical cu putinţă, spre a se pune de acord asupra unor probleme în care erau toţi interesaţi în măsură egală. Se pare că una din aceste probleme a fost Schnitt.

— Prin urmare!... încearcă Ică să comenteze faptul.

— Prin urmare, îl întrerupse Killinger, trebuie să revizuiţi imediat procesul lui Schnitt, aşa cum dictează principiile adevăratei justiţii.

— Excelenţă! făcu Ică. Numai aşa cum dictează principiile adevăratei justiţii. Concepţia despre justiţie a Conducătorului nostru...

— ... este şi concepţia Führerului meu! îl întrerupse din nou Killinger. Să nu uităm, zice Führerul meu, că Schnitt este o victimă a lui Carol II. Or, noi ne războim cu bolşevicii, nu cu victimele lui Carol II.

— Este adevărat! reuşi în sfârşit şi Ică să-şi spună părerea. Ar fi un nonsens ca să ducem în acelaşi timp războiul şi cu bolşevicii şi cu victimele lui Carol II. Victimele lui Carol II sunt alături de noi, nu contra noastră!

— Este ceea ce gândeşte şi Führerul meu! Să lupţi cu

bolşevicii şi să-l ţii pe Schnitt închis, ar fi o contradicţie pe care Führerul meu n-o poate admite... Pe un Schnitt, domnule preşedinte, să-l ţii închis! Pe un Schnitt! Este intolerabil! Asemenea nedreptate lezează spiritul de justiţie al Führerului meu! Că Schnitt e jidan? Ce are a face! Dacă Schnitt are dreptate, Führerul înţelege să i se facă dreptate, măcar că-i jidan. Nu uitaţi, domnule preşedinte, că Schnitt este unul din cei mai mari industriaşi pe care i-a avut ţara dumneavoastră vreodată. Schnitt a dat până acum numeroase dovezi că luptă alături de noi pentru sfântă cauză comună. Schnitt, aşadar, nu este un jidan oarecare, ci un Werthvollejude!

Lui Ică îi sclipiră ochii de satisfacţie: intuiţia lui nu l-a înşelat. De mult îl bănuia pe Schnitt un Werthvollejude. Şi Ică se bucura din toată inima că, în cele din urmă, dreptatea a ieşit la iveală. Schnitt este un Werthvollejude, care poate sta, netulburat, alături de cei trei fraţi Haimovici: Şmil, Leib şi Moişe, decretaţi şi ei Werthvollejude, pentru sacrificiile pe care le fac în războiul din răsărit, jucând, seară de seară, pocher cu trimisul extraordinar al lui Hitler, domnul baron Manfred von Killinger.

— Excelenţă, răspunse Ică lui Killinger, sunt fericit să-l pot servi pe domnul Hitler, redând societăţii pe un Werthvollejude ca Schnitt.

— Nici nu mă îndoiesc! făcu Killinger.

Ică se ridică.

— Mă iertaţi, domnule preşedinte! făcu Killinger, care nici nu se urni din loc. Trebuie să vă mai fac o comunicare. Führerul meu nu este mulţumit de felul cum rezolvaţi dumneavoastră problema jidanilor.

Iar e nemulţumit Hitler! se înfioră Ică. Ce s-a mai întâmplat că nu-i mulţumit? Ceva mai sigur de el în problema aceasta decât în cea a şepcilor, Ică încercă să protesteze.

— Cu ce am greşit, excelenţă? Ce principii am călcat, excelenţă? Ce măsuri dictate de interesele războiului n-am luat împotriva jidanilor? Ce legi rasiale n-am aplicat?

— Legea acadelelor! răspunse Killinger, cu severitate.

Să-l fi picat cu ceară şi Ică tot n-ar fi înţeles ce este cu legea asta a acadelelor.

— Legea acadelelor? întrebă el mirat.

— Da, domnule preşedinte! făcu Killinger, care, la severitatea oficială, adăugă şi o nuanţă personală de milă ironică. Legea

acadelelor!

— Dar nu ştiu nimic! se apără, desperat, Ică.

Mişcat, Killinger trecu de la accentul lui aspru, la unul extrem de duios:

— Vedeţi! Nici nu ştiţi ce este legea acadelelor. Şi totuşi, legea aceasta se aplică în Cehoslovacia de câteva luni.

Ică se zbătu ca pe ace:

— Dar, vă rog, excelenţă, spuneţi-mi şi mie, ce este legea aceasta?

— Prin legea acadelelor, răspunse Killinger, se interzice jidanilor dreptul de a cumpăra şi de a mânca acadele!

Ică scoase un prelung oftat de uşurare:

— Numai atât, excelenţă? Dar e foarte simplu! De mâine, oricare jidan va încerca să cumpere acadele sau oricare român va vinde jidanilor acadele va fi arestat şi condamnat la moarte. E bine?

— Ce întrebare? răspunse Killinger, satisfăcut. Sunt convins că şi Führerul meu va fi mulţumit! Apropo! Führerul meu va rosti mâine un mare discurs. Führerul meu mă însărcinează să vă previn că se va adresa naţiunii germane şi tuturor ţărilor aliate spre a le cere să colecteze îmbrăcăminte călduroasă pentru campania din iarna viitoare.

Vesel, sângele începu să alerge sprinten în vinele tânărului atât de dornic de viaţă, care stătea în faţa lui Killinger. Viscolul izbea pumni de zăpadă în ferestre, dar peste inima încălzită a lui Ică adia boarea dulce a primăverii! Prima campanie de iarnă încă nici nu-i terminată şi Hitler se pregăteşte să adune ciorapi şi flanele pentru a doua campanie. Vuieşte viscolul, smintit şi luptă să smulgă din văzduh munţi peste munţi de zăpadă, doar-doar o putea să îngroape sub ei primăvara, dar se zbate în zadar: primăvara a sosit! Hitler începe să adune ciorapi pentru campania de peste un an. Zăpada din anul acesta mai este încă imaculată, vie şi în plin dinamism, dar Hitler se şi gândeşte la zăpada de anul viitor!... Un an!... Un an întreg sigur!... 0 primăvară întreagă... o vară întreagă... o toamnă întreagă... şi încă o iarnă întreagă!... Viscolul de afară este, pur şi simplu, ridicol. Suflă ca un turbat şi nici nu ştie că primăvara a sosit. Hitler umblă după flanele, dar nici el nu ştie că primăvara a sosit.

— Şi Führerul meu, îl auzi Ică pe Killinger mai mult ca prin vis, speră că guvernul dumneavoastră, domnule preşedinte, îşi va da

toată osteneala spre a asigura acestei colecte un succes desăvârşit.

— Garantez cu viaţa mea, excelenţă! strigă Ică, entuziasmat.

Tonul cu care Ică-i răspunse, nu scăpă lui Killinger.

— Domnule preşedinte! zise el, scuturând energic mâna viceconducătorului. Voi informa pe Führerul meu că, în afară de Conducător, dumneavoastră sunteţi singurul om din ţara aceasta în care se poate avea o încredere nelimitată.

* * *

Cum ajunse la prezidenţie, Ică intră ca o furtună în birou şi-l chemă pe directorul de cabinet:

— Să mi-l cauţi pe Colăceru! Din pământ, din iarbă verde, să mi-l aduci! Pune toată poliţia să-l caute... pune Siguranţa... pune pe dracu... fă ce vrei... dar într-un sfert de ceas să-l văd pe Colăceru aici.

Sfertul de ceas i se păru lui Ică un veac. Noroc că, în starea lui de agitaţie, îi revenea mereu în minte aceeaşi problemă: Killinger l-a chemat la el, să-i facă o comunicare extrem de importantă şi în loc de o singură comunicare i-a făcut patru! Şi toate importante! Dar care este comunicarea aceea de extremă importanţă? Chestia şepcilor? Chestia acadelelor? Chestia Schnitt? Chestia ciorapilor? Dacă ar fi după mine, aş da dracului toate chestiile celelalte, pentru că singura şi cu adevărat extrem de importantă este chestia ciorapilor! Dar după Hitler? Care o fi chestia cea mai importantă din toate?

— Domnule preşedinte, m-aţi chemat?

Ică se repezi în întâmpinarea lui Colăceru cu braţele întinse, fericit, parcă nu l-ar mai fi văzut de ani:

— Colăcerule! Să trăieşti, Colăcerule! Bine că am dat de dumneata! Colăcerule! Notează bine ce-ţi spun: să pregăteşti exploatarea ţinuturilor ocupate, pentru două milioane de ani! Să nu-mi spui apoi că nu ţi-am spus: două milioane de ani! Ai înţeles? Două milioane de ani!

Cu un zâmbet modest, dar cu un glas care reflecta oarecare încredere în propriile lui forţe administrative, Colăceru răspunse:

— Vă mulţumesc, domnule preşedinte, că aveţi milă de mine! Aşa mai zic şi eu... Două milioane de ani este un termen ceva mai uman. Până în două milioane de ani cred că mi-aş putea lua

răspunderea să fac niţică ordine pe acolo.

X

În jurul unei mesuţe rotunde, Ică fi mareşalul dezbăteau de trei ore – în loc de o oră, cum îşi propuseseră la început – tot felul de probleme de stat, într-o atmosferă calmă, pe un ton egal, cuminte, fără ciocniri, pătrunşi fiecare de o totală încredere în sine, de o mare încredere unul în celălalt şi de o apreciabilă încredere în viitor. Astfel că, deşi dorinţa mareşalului, care sosise în zori, din răsărit, a fost să facă numai un mic tur de orizont asupra situaţiei, micul tur se făcu mare, dar, în schimb, ducea la o concluzie, întemeiată pe fapte evidente: primăvara a sosit. Bucuroşi amândoi, îşi încheiară optimişti turul, după care mareşalul întrebă:

— Cât mai avem?

Ică se uită la ceas:

— I-am convocat pentru ora opt dimineaţa. Mai avem douăzeci de minute.

Mulţumit că mai aveau răgaz de destindere înainte de a începe şedinţa micului cabinet de război, mareşalul începu să-i povestească lui Ică întâmplări de pe front.

— Ică, îţi aminteşti, în iarna trecută, când am făcut amândoi inspecţie la Obor! Am stat acolo de vorbă cu unul, un lemnar...

fost plutonier... nu ţii minte? Aşa! Ştii unde l-am întâlnit? Tocmai la Taganrog! Cum l-am zărit, l-am recunoscut. Numai că am uitat cum îl cheamă! Mă gândeam să-l întreb, dar m-am ţinut bine. Ştiam că am o memorie de drac şi că n-o să mă facă de ruşine în faţa unui plutonier! Şi ce să-ţi apun, dragă Ică! Cum m-am uitat ceva mai bine la el, mi-am amintit: «Chiţulescule! Cum ai ajuns, Chiţulescule, aici? Te-ai lăsat de negustorie?»... «M-am lăsat, să trăiţi, domnule mareşal! Dacă ţara mă cheamă!»... «Da bolşevici ai ucis?»... «Am ucis, să trăiţi, domnule mareşal!» «Câţi?»... «Cât păr în cap, să trăiţi, domnule mareşal! Şi bărbaţi şi femei şi copii, să trăiţi, domnule mareşal, că mi s-a dus vestea de jur împrejur»... «Adevărat?» întreb eu pe căpitan. «Adevărat!»... «Şi cum, căpitane? Pe un viteaz ca ăsta mi-l ţineţi tot plutonier? Este o ruşine!... Plutonier Chiţulescu Ion! De azi înainte eşti sublocotenent Chiţulescu Ion! Să vadă ţara că mareşalul Antonescu ştie să-şi răsplătească eroii!»

— Este emoţionant, domnule mareşal! zise Ică. Voi da imediat ordin presei să...

Apariţia inopinată a lui Drojdieru îi curmă, însă, nemilos, gândurile bune.

— Mă iertaţi că vă întrerup! zise el. Am vrut să ştiu dacă vreunul din dumneavoastră a aflat că în ziarele din Budapesta de azi-dimineaţă a apărut o declaraţie a domnului von Ribbentrop.

Mareşalul presimţi ceva rău.

— Ci spune odată! făcu el, nervos. Ce declaraţie?

— Că ungurilor trebuie să li se facă dreptate!

Mareşalul amuţi, ca trăsnit. Numai Ică avu destul sânge rece să strige:

— Iar?

* * *

Cinci minute mai târziu, mareşalul, complet refăcut graţie excepţionalei lui vitalităţi, deschise şedinţa micului său cabinet de război cu o expunere asupra celor ce se petreceau în Crimeea, de unde venea:

— Domnilor, a sosit primăvara! În curând vom relua ofensiva!

Este poate cel mai scurt raport din istoria universală a războaielor! gândi Ică. Dar în el se oglindeşte situaţia reală a frontului. A sosit primăvara! De la ofensiva sovietică din faţa

Moscovei până acum, este prima veste îmbucurătoare din tot timpul acestei ierni nesfârşite – nesfârşite şi cumplit de obositoare. A sosit primăvara! Poate, o dată cu primăvara, armata va începe să înţeleagă mai bine că pe front se durează, cu sângele ei, o Românie europeană pe două milioane de ani. Poate că, o dată cu primăvara, trupele îşi vor aminti iar ce este disciplina. Poate că, o dată cu primăvara, va descreşte numărul soldaţilor şi ofiţerilor care trec la inamic... Şi poate că şi aici, în ţară, o dată cu primăvara, muncitorii îşi vor băga minţile în cap şi-l vor lăsa pe Ică să doarmă, cum, din păcate, n-a mai putut să doarmă de mult. Nu-i nicio lună de când la Oraviţa şi la Lugoj muncitorii au rupt stegurile germane. La Reşiţa, muncitorii au mers şi mai departe: n-au lăsat pe naţional-socialiştii germani să-şi ţină o întrunire. Cât despre bolşevicii din capitală, pe Ică îl trec sudorile şi acum, când îşi aminteşte ce şi-au putut permite bolşevicii din capitală: au spart geamurile Legaţiei germane... Dar primăvara a sosit! O dată cu primăvara, vor lua sfârşit, desigur, şi toate neplăcerile acestea. Pentru că este fapt stabilit: cum vine primăvara, va începe ofensiva. Hitler a hotărât. Şi dacă Hitler a botărât aşa – aşa se va întâmpla: în curând armatele nazisto-aliate vor relua ofensiva.

În alte vremuri şi împrejurări, Ică s-ar fi mărginit, probabil, să răspundă mareşalului cu o frază oarecare de mulţumire şi ar fi trecut imediat la celălalt punct de pe ordinea de zi. Dar de când era încadrat în noua ordine europeană, se dezvoltase în el atâta spirit plebiscitar, încât, de îndată ce mareşalul îşi termină lapidar concludenta lui dare de seamă, Ică se întoarse către ceilalţi membri ai micului cabinet de război – generalii Plopeanu şi Drojdieru:

— Domnilor, aţi ascultat raportul Conducătorului nostru. Sunteţi de acord cu el?

— Da! răspunseră în cor cei doi miniştri.

Ică se ridică şi se adresă mareşalului:

— Domnule mareşal, în numele întregului guvern, noi, membrii micului cabinet de război, ne declarăm întru totul de acord asupra celor comunicate de dumneavoastră într-un stil atât de clar şi atât de concis cum numai un militar genial ca dumneavoastră poate vorbi. În numele întregului guvern şi al întregii ţări, daţi-mi voie să vă mulţumim pentru veştile bune pe care ni le aduceţi din partea bravilor noştri ostaşi de sub geniala

dumneavoastră conducere – şi să vă exprimăm nemărginita noastră încredere că, o dată cu primăvara, veţi duce brava noastră oştire, de sub geniala dumneavoastră conducere, la victoria finală!

Întreg micul cabinet de război sublinie cu aplauze deplinul lui asentiment la cele declarate de Ică în numele tării.

Mareşalul îşi îmbrăţişă sfetnicii cu o privire caldă, de părinte fericit că pronia l-a binecuvântat cu nişte copii atât de reuşiţi ca Ică, Plopeanu şi Drojdieru. Între membrii micului său cabinet de război, mareşalul îşi refăcea forţele sleite în trepidaţia necontenită a frontului. De câte ori se afla în mijlocul lor, îşi amintea de Brebu, de Viculescu, de Prszjinsky şi-l trecea un fior de groază. Tot un guvern al lui era şi acela. Dar ce fel de guvern! O adunătură de haimanale, care au crezut că un Ion Antonescu ar putea să fie o simplă păpuşă în mâinile lor. Ei să-l joace pe degete pe un Ion Antonescu! Ei să se folosească de prestigiul unui Ion Antonescu spre a putea pune, mai uşor şi mai repede, stăpânire pe ţară şi apoi, să-i dea cu piciorul. Cui? Unui Ion Antonescu! Ei, nişte stârpituri care n-au făcut nimic pentru ţară să-i smulgă unui Ion Antonescu puterea din mână... Dar, slavă domnului! Visul rău a trecut. Brebu e mort. Primăvara a sosit. Şi după ea, va veni şi ofensiva. Ofensiva cea mare, care va înfrânge pe veci Rusia sovietică. Dar, dacă toate acestea se datoresc mareşalului Antonescu, mareşalul Antonescu e dispus să atribuie o parte din merite şi sfetnicilor săi, pe care numai bunul dumnezeu, în marea lui înţelepciune, i-a putut alege dintre aleşi, spre a-i pune la dispoziţia mareşalului Antonescu în ceasurile cele mai grele pentru destinele neamului!... Ei nu mai sunt nişte tâlhari şi derbedei şi perfizi şi ingraţi ca un Viculescu, un Prszjinsky sau răposatul Brebu. Lor nu trebuie să le predice iniţiativa. Au iniţiativă. Nici exemplul personal. În toate împrejurările, ei, cei dintâi, dau exemplu. Nici conştiinţa răspunderii. O au! La orice act al lor, ei adaogă totdeauna, curajos: Pe răspunderea mea!... Cum, dar, să n-ai succese atât de răsunătoare în munca de renaştere a ţării, când eşti ajutat de asemenea oameni!

— Domnilor, răspunse el la cuvintele lui Ică, victoria finală este sigură. Toate măsurile sunt luate. Iarna a trecut.

Ică se uită pe fereastră şi, înviorat de zăpada care cădea cu nemiluita, îl completă pe mareşal:

— Este un fapt incontestabil, care desigur că nu convine de loc inamicilor noştri. Am ieşit teferi şi mai tari ca oricând din iarna aceasta care a fost, cum a spus marele Führer al marelui Reich, «cea mai grea din Europa centrală şi orientală din ultimii o sută patruzeci de ani şi care a căzut cu săptămâni înainte decât ar fi crezut ştiinţa sau experienţa vremurilor».

Ică vorbea cu convingere, deşi gândea cu întrebări. Multe şi de nepătruns sunt tainele Celui-de-Sus! De ce, adică, a permis dumnezeu ca iarna să cadă înainte de vreme numai pentru germani, nu şi pentru ruşi? Dacă ştiinţa germană, cea mai desăvârşită din lume, n-a putut prevede o iarnă atât de timpurie şi grea, cu atât mai puţin puteau s-o prevadă bolşevicii, care n-au niciun fel de ştiinţă. Şi totuşi, de ce au trebuit să sufere numai nemţii, care sunt atât de bine pregătiţi şi n-au avut de suferit şi ruşii? N-a asigurat Goebbels, încă din toamnă, omenirea că iarna va fi duşmanul ruşilor, nu al germanilor? De ce, dar, dumnezeule doamne, armata germană, care era sigură că generalul Iarnă este cu ea, s-a retras... şi nu s-au retras bolşevicii, care, dimpotrivă, au mers înainte?

— Despre iarnă, să nu mai vorbim! zise mareşalul, destul de plictisit.

Dar Ică era nu numai viceconducător, ci şi ministru de externe şi ministru al propagandei. De aceea răspunse:

— Domnule mareşal, cred că nu-i rău să fim recunoscători iernii. Ea ne-a stat împotrivă numai în aparenţă, în fond, ne-a fost de mare folos. Ne-a ajutat să câştigăm timp. Dacă domnul Goebbels susţine că generalul Timp e cu noi, are perfectă dreptate. Este drept că pe front am fost obligaţi să ne oprim înaintarea, sau chiar să ne retragem pe alocuri, dar îndărătul frontului ne-am putut pregăti pentru ofensiva de primăvară care va fi zdrobitoare. Deci, generalul Timp e cu noi. Şi asta trebuie s-o repetăm ţării, tocmai în vederea ofensivei de primăvară.

Mareşalul avea – imprecis, dar avea – sentimentul că trăieşte un moment paradoxal: Ică, fiul lui adoptiv Ică, şeful guvernului celor din spatele frontului, se străduia să-l convingă pe el, Conducătorul, că iarna a fost cel mai preţios aliat al oştilor germano-române care luptă pe front, ca şi cum el n-ar şti acest lucru. Iarna a fost grea, a fost nimicitoare, dar ne-a fost de mare folos, pentru pregătirea ofensivei de primăvară. Asta se va vedea în curând. Primăvara a sosit. Peste puţin, va trebui să

înceapă ofensiva. În vederea ofensivei, se vor cere naţiei noi sacrificii. Pentru ca naţia să facă aceste sacrificii cu inima ceva mai uşoară, va trebui să-şi recapete încrederea în victoria finală! Ca şi în vara trecută, naţia trebuie exaltată la ideea că în zece zile vom isprăvi cu Rusia! Că-n zece zile ne vom plimba pe bulevardele Moscovei! Că în zece zile nici amintirea a ceea ce a fost Rusia sovietică nu va rămâne! E bine, deci, ca naţia să creadă că retragerile germane de până acum au fost pregătite de Hitler în mod deliberat încă din vara trecută, înainte de a începe războiul şi că generalul Iarnă, cu care propaganda germană îi ameninţa în toamnă pe ruşi, a fost născocit anume de Goebbels ca să-i sperie pe ruşi că vor fi bătuţi încă în iarnă, dar că de fapt, Hitler nici nu s-a gândit să-i învingă în iarnă, ci tocmai în primăvară. Aşadar adevăratul, singurul, irezistibilul aliat care va duce trupele germano-române la victoria finală din primăvară este generalul Timp, de sub comanda supremă a lui Hitler. Deci, tot Ică are dreptate!

— Dacă privim lucrurile aşa, răspunse mareşalul, care, totuşi, nu se îndura să cedeze complet argumentaţiei lui Ică, desigur că putem fi recunoscători iernii. Numai iarna care a trecut ne dă putinţa să zdrobim inamicul în primăvara care a sosit!

— Domnule mareşal, zise generalul Drojdieru, ministrul de interne, vreau să vă comunic că în vederea ofensivei de primăvară, procedăm cu toată energia la curăţirea terenului din spatele frontului de bolşevici.

Aseară, Ică avusese o dispută aprinsă cu Lola Hulubaş, nepoata lui Drojdieru. Lola trebuia să vină la el ieri după amiază la cinci, oră consacrată de veacuri şedinţelor de Patronaj, în care, de veacuri, se duc discuţii asupra celor mai radicale mijloace de ajutorare a văduvelor şi orfanelor – dar Lola n-a venit. Ică a aşteptat-o până la cinci şi un sfert, până la cinci jumătate, până la şase, dar Lola n-a venit. Vărsând foc pe nări, Ică plecă la prezidenţie şi între două iscălituri, sau două audienţe, chemă Patronajul la telefon:

— Lola nu-i acolo?

— Nu-i!

— Dar unde e?

— Nu se ştie!

Tocmai seara la nouă a dat de ea.

— Lola?

— Da, eu!

— Unde ai fost?

— La croitoreasă!

Şi Ică răspunse cu clasicul cuvânt pe care-l găsim, de la Adam şi Eva, în toate romanele de dragoste care încep cu o floare şi sfârşesc cu o sticluţă de vitriol:

— Minţi!

— Ică, te rog...

— Minţi! repetă vicepreşedintele statului cu puteri de preşedinte. Minţi ca o...

— Ică, să-mi sară ochii dacă n-am fost la croitoreasă!

— Nu vreau să ştiu de nimic! Ai fost şi eşti o târfă şi n-am să ţi-o iert! Ai să mi-o plăteşti cu vârf şi îndesat.

— Ică, vin acuma la tine să-ţi explic!

— Explică-i-o ăluia cu care ai fost! Mie n-ai ce să-mi explici! Am isprăvit!

— Ică, iartă-mă!... A fost o neînţelegere!

— N-a fost nicio neînţelegere!

— Ică!

— Te rog să nu-mi mai spui Ică! Nu sunt de seama ta şi nu vreau să mai am de-a face cu tine!

— Ică!

— Hai s!...

Şi trânti Lolei Hulubaş telefonul în nas. Cu ea isprăvise. Dar îi făgăduise că i-o va plăti. Şi pentru că era om de lume, ţinu să-şi respecte făgăduiala. Astfel că acum, când Drojdieru aduse în discuţie în faţa mareşalului, în mod inevitabil, chestiunea bolşevicilor din spatele frontului, Ică îl întrerupse:

— Domnule mareşal, ceea ce spune colegul nostru, domnul general Drojdieru, este foarte adevărat şi îmbucurător pentru noi toţi care avem răspunderea liniştii şi ordinii. L-am ruga numai să ne explice cum poate circula prin mâinile tuturor muncitorilor din fabrici documentul acesta...

Şi flutură sub ochii lui Drojdieru un caiet. Drojdieru vru să-l ia, dar Ică îşi retrase repede mâna:

— Pardon! E pentru domnul mareşal!

— Ce-i asta? întrebă mareşalul.

— O rezoluţie a Comitetului Central al Partidului Comunist din România. Îmi daţi voie să v-o citesc, domnule mareşal?

— Te rog!

Cu o privire chiorâşă spre Drojdieru, Ică începu să citească:

— «Germania nu plăteşte exportul României, nici în bani, nici în mărfuri»... «Banca Reichului datorează Băncii Naţionale peste treizeci şi patru de miliarde de lei»... «Întreaga producţie industrială şi agricolă e blocată pentru războiul lui Hitler...»

Uluit de îndrăzneala bolşevicilor, mareşalul uită că se află numai între copiii lui şi începu să zbiere la Drojdieru, cum zbiera acum un an la Viculescu:

— Drojdierule, ce faci, Drojdierule! Laşi pe toţi bolşevicii ăştia să insulte pe marii noştri aliaţi? Ce ai de gând, Drojdierule, ce ai de gând?

— Voi aresta imediat pe autori!

— N-ajunge, Drojdierule! Ce să-i arestezi? Spânzură-i, Drojdierule, împuşcă-i! Nu vezi ce obraznici sunt! Împuşcă-i!

Cu un mic rânjet de satisfacţie pe care-l putea camufla numai pentru că ţinea ochii în jos, Ică întrebă:

— Să mai citesc, domnule mareşal?

— Citeşte! porunci mareşalul. Desigur că să citeşti! Mie nu-mi place să mi se ascundă nimic! Aştept!

— «În interesul războiului lui Hitler – continuă Ică – guvernul Antonescu a răpit pâinea zilnică a poporului român»... «În provincie a dispărut de mult pâinea, iar mălaiul a devenit un articol de lux.»

— Îi auzi cum vorbesc, Drojdierule? răcni mareşalul. Auzi, sau n-auzi? Şi tu-mi zici nu ştiu ce de arestări! Nu-mi trebuie arestări! Să mi-i împuşti imediat! Să mai aibă şi altă dată neruşinarea să-mi dea lecţii cum să administrez ţara! Ţara mea!... Ei! Ei să-mi dea mie lecţii! Mie!... Împuşcă-i! Să aud mâine că i-ai împuşcat!... Continuă, Ică!

— «Cu baionetele şi mitralierele în spate, ameninţaţi cu carceră şi Curtea Marţială, muncitorii, lihniţi de foame lucrează câte douăsprezece până la şaisprezece ore pe zi în baza legii muncii în timp de război.» «Antonescu a început să vândă lui Hitler ca pe nişte sclavi muncitori tineri şi ucenici români pentru producţia de război din Germania.» «Trădătorii de la cârma ţării au sărăcit şi distrus gospodăriile ţărăneşti pentru războiul lui Hitler.»

— Este culmea! izbi mareşalul cu cravaşa în masă. Şi tu, Drojdierule, habar n-ai ce se petrece în ţară!... Bolşevicii zburdă, şi tu abia te apuci să-mi făgăduieşti că o să-i arestezi! Asta-i

treabă, Drojdierule?

— Îi voi împuşca, domnule mareşal! N-aveţi nicio grijă!

— Când?

— Pun azi toată poliţia şi jandarmeria pe ei, domnule mareşal! Până în două-trei zile...

— Ce două-trei zile! răcni mareşalul. Până în două-trei zile ei pot arunca ţara în aer! Azi să mi-i prinzi, azi să mi-i împuşti! Să n-aud că nu i-ai găsit! Nu există! Chiar dacă s-ar ascunde în gaură de şarpe, tot trebuie să pui mâna pe ei până deseară!

Şi către Ică:

— Mai au?

— Da, domnule mareşal! Partea gravă abia începe de aici!

— Te ascult!

Cu o diabolică lucire în ochi, Ică citi lacom:

— «Fiara hitleristă Antonescu a pângărit armata română, poporul român, şi l-a acoperit de ruşine în faţa omenirii şi a istoriei. Antonescu şi câinii lui hitlerişti au dat ordin soldaţilor români să ucidă, să jefuiască şi să violeze la fel ca şi hoardele canibalice ale lui Hitler. Sub comanda banditului Antonescu au fost omorâţi cei mai buni fii ai Bucovinei şi Basarabiei, au fost masacraţi evreii, bărbaţi şi femei, bătrâni şi copii... El, personal, a poruncit soldaţilor români să jefuiască şi să masacreze populaţia paşnică, fără apărare, în Moldova, Ucraina şi Crimeea. Sub comanda acestui călău hitlerist, soldaţii români au masacrat numai la Odesa, într-o singură baie de sânge, opt mii de femei, bătrâni şi copii. Niciun fapt canibalic nu va rămâne nerăzbunat. Pe toţi soldaţii, prefăcuţi în tâlhari şi asasini de către sângerosul Antonescu, îi aşteaptă moartea sigură în Moldova, Ucraina şi Crimeea.»... «Prizonierii sovietici, care au luptat pentru libertatea poporului român împotriva cotropitorilor fascişti, sunt dezbrăcaţi, torturaţi şi puşi la munci istovitoare, fără mâncare şi adăpost, fără îngrijire medicală. Bolnavii şi cei care îndrăznesc să protesteze împotriva tratamentului canibalic sunt împuşcaţi pe loc.»

Ică se opri şi rămase cu ochii înfipţi în hârtie, dar cu urechile ciulite, ca să audă izbucnirea de revoltă a mareşalului. Sărmanul Drojdieru! Nici nu se aştepta! În ce situaţie se află! Va fi vai de capul lui! Lui Ică aproape că-i părea rău! Am mers prea departe! îşi zise el. În definitiv, ce mi-a făcut Lola? Că m-a minţit! Dar câte nu m-au minţit! Aşa sunt femeile! Mint! Dacă n-ar minţi, n-ar fi

femei! Şi pentru o femeie... mai mult o fetiţă neisprăvită decât o femeie... să bag în belea pe un general Drojdieru, mâna de fier de la interne! Am fost prea pripit. Dar, pripit sau nu, e prea târziu să mai dau înapoi! Acuma, să vedem ce spune mareşalul!... Numai că mareşalul nu spune nimic! Ce-o fi cu el? Aştept să zbiere la Drojdieru, dar el nu scoate o vorbă! Ce i s-o fi întâmplat?

Intrigat, Ică îşi ridică ochii spre mareşal, dar, ceea ce văzu şi auzi în acea clipă îi goni tot sângele din vine înspre inimă. Mareşalul îşi trecu mâna peste frunte şi peste ochi şi începu, desperat, să răcnească:

— Nu-i adevărat! N-am ucis pe nimeni! În casa mea n-am ucis niciodată un pui de găină!

Răcnea mareşalul, dar mai mult gemea de durere, pentru că nicio putere din lume nu i-ar fi putut dovedi că ar denatura adevărul: în casa lui n-a ucis niciodată un pui de găină. Auzea, în tumultul gândurilor care i se învălmăşeau în minte, îngrozite, înspre o ţintă nedefinită, un glas de copil că-l întreabă:

— Mareşale, de ce ai ucis prin lagăre atâţia antifascişti?

Dar conştiinţa lui curată şi îngrozită de această nedreaptă acuzaţie îşi răcnea răspunsul:

— Nu-i adevărat! În casa mea n-am ucis niciodată un pui de găină!

— Mareşale, de ce ai schingiuit prin închisori atâţia muncitori care s-au ridicat împotriva războiului?

— Nu-i adevărat! În casa mea n-am ucis niciodată un pui de găină!

— Mareşale, de ce ai schingiuit şi ai ucis atâţia prizonieri sovietici?

— Nu-i adevărat! În casa mea n-am ucis niciodată un pui de găină!

— Mareşale, de ce ai ordonat peste tot atâtea pogromuri?

— Nu-i adevărat! În viaţa mea n-am ucis un pui de găină!

Întreg micul cabinet de război asculta mut, cu spinarea îndoită şi străbătută de fiori reci, cum mareşalul, care începuse prin a zbiera, nu mai făcea decât să murmure din ce în ce mai nedesluşit:

— Nu-i adevărat! În casa mea n-am ucis un pui de găină!

Cel mai alarmat dintre cei trei membri ai micului cabinet de război era Ică. Vroise la început să se răzbune pe Lola – şi-n loc

să-i facă rău unchiului ei, Drojdieru, îi făcuse rău mareşalului. Stupefiat de efectele dezastruoase ale nenorocitei lui idile cu Lola asupra sărmanului Conducător, Ică nu îndrăzni să deschidă gura, decât numai după ce văzu că mareşalul se linişti:

— Să mai continuu, domnule mareşal?

Ică-şi dădea singur seama cât de absurd sună o asemenea întrebare. Ce rost ar avea să citească mai departe literatura aceasta comunistă? Cui i-ar putea face plăcere? Lui, nu! A crezut un moment, dar acum i-a trecut. Mareşalului? Cu atât mai puţin!

Dar Ică se înşelă încă o dată. Tocmai pentru că injuriile acestea bolşevice îl făceau să sufere atâta, mareşalul, omul care a suferit în ţara aceasta mai mult decât oricare altul, vroia să mai sufere.

— Continuă, Ică!

Supus, Ică citi:

— «Poporul român începe să treacă la luptă împotriva tiraniei hitleriste, împotriva regimului său militaro-hitlerist şi războiului banditesc. Forţele patriotice se bazează pe toate clasele naţiunii, pe întregul popor subjugat. Înfrângerile grave ale armatei hitleriste, lupta eroică a glorioasei Armate Roşii, formarea blocului mondial de luptă al tuturor ţărilor democratice şi al popoarelor iubitoare de libertate întăresc rezistenţa poporului român şi grăbesc crearea frontului său unic, patriotic, pentru lupta hotărâtoare... Partidul Comunist din România, avangarda poporului muncitor, este duşmanul cel mai hotărât al ocupanţilor hitlerişti şi al bandei de trădători în frunte cu Antonescu. Numai partidul nostru duce luptă activă împotriva călăilor fascişti ai poporului român, aruncat în războiul criminal antisovietic... Prima şi cea mai urgentă sarcină a partidului nostru constă în împiedicarea planului criminal al lui Hitler şi slugii sale Antonescu de a nimici poporul român prin aruncarea tuturor românilor valizi în războiul pentru salvarea hoardelor bestiale hitleriste, care au suferit şi suferă înfrângeri catastrofale pe frontul de răsărit. Comuniştii trebuie să lămurească toate păturile sociale ale poporului despre nebunia continuării războiului pentru salvarea tiraniei hitleriste împotriva întregii omeniri progresiste, în fruntea căreia este măreaţa şi puternica Uniune Sovietică, cea mai mare putere continentală...»

— Ajunge! răcni mareşalul, cu o forţă nebănuită la un om care numai cu două minute înainte părea iremediabil sfârşit.

Domnilor, ofensiva de primăvară bate la uşă şi noi să lăsăm liberi pe bolşevici să ne râdă în nas?... Dumneavoastră ce credeţi, domnilor? Este permis acest lucru? Mareşalul Antonescu zice că nu este permis! Mareşalul Antonescu e mai bătrân decât voi! Eu cunosc problema cum n-o cunoaşte nimeni pe lume. Am studiat în Franţa, în Anglia, în Belgia... aşa că, te rog, Drojdierule dragă, să cureţi terenul înainte de începe ofensiva de primăvară!... Te rog! N-aş vrea să aflu că în ţară la noi se mai pot scrie asemenea ticăloşii! Mareşalul Antonescu îţi ordonă! Fără milă şi fără menajamente, Drojdierule dragă! Trebuie să se isprăvească o dată cu ei şi cu propaganda lor anarhică, Drojdierule dragă!

Mareşalul se ridică. Era calm. Se ridică şi Ică. Dar era furios. Din toată afacerea asta cu Lola, cine se alege cu paguba? El! Bolşevicii îi poartă sâmbetele! Lola-l înşală. Lui Drojdieru nu i se întâmplă nimic... şi numai el iese cu mâinile goale, fără mulţumirile Conducătorului, fără a-şi potoli setea de răzbunare... şi fără Lola! Este şi nedrept, şi ridicol! Indignat, Ică, de îndată ce ieşi în urma Conducătorului pe uşă, îşi ceru scuze pentru un minut şi se repezi în cabinetul lui, la telefon:

— Lola?

— Eu! Cine-i acolo?

— Nu mă mai recunoşti? Eu! Ică! Ică al tău!

— Care Ică?

— Ce? Ai înnebunit, Lola? Ică!... Ică al tău. Câţi Ică ai?

— Am avut unul! Şi acuma n-am pe nimeni! Nu cunosc niciun Ică şi te rog, domnule, să fii bun şi să mă laşi în pace!

— Hai, Lola, nu-mi mai fă mizerii! Am fost nervos! Iartă-mă!

— Să te iert? începu Lola să plângă la celălalt capăt al firului. După ce mă insulţi! Să-mi dau viaţa pentru tine, da! Dar să mă duc şi eu o dată la croitoreasă... Nu te iert! Pe cineva care m-a făcut mincinoasă nu-l pot ierta!

— Nu te mai fac, Lola!

— Da! Nu mă mai faci! Ca mâine să începi iar!

— Jur că n-o să te mai fac.

— Juri?

— Jur!

— Şi ce vrei, Ică dragă?

— Să vii la mine, poimâine după masă, la cinci.

— Pot să viu şi mâine, Icuşorule scump!

— Nu! Mâine la cinci ţin o conferinţă la Facultatea de drept!

Vino poimâine! Dar te rog, Lola dragă: cinci, să fie cinci!

— Vezi! izbucni iar în plâns Lola. Nici nu ne-am împăcat bine şi ai şi început cu ale tale!

* * *

Ică vorbea, se auzea, se ştia urmărit cu interes pasionat, dar, mai mult ca oricând în cariera lui de orator, îşi agita mâinile, torsul, capul, fără astâmpăr, parcă l-ar fi pişcat vreun purice în spate, sub guler, sub mâneci. Era vădit pentru întreaga asistenţă că ceva îl supără.

Şi-l supăra. De un an şi jumătate, de când a ajuns vicecapul statului, Ică se lupta să afle cum de izbuteşte Mussolini, sau ginerele său Ciano, să ţină la tribună, în acelaşi timp şi pieptul înainte şi bărbia înainte – şi tot n-a aflat. De nenumărate ori Ică a încercat să facă la fel şi a eşuat în chip lamentabil. De câte ori scotea bărbia înainte, pieptul i se trăgea înapoi, automat. Şi viceversa: de câte ori îşi scotea pieptul înainte, i se trăgea bărbia înapoi. Ceea ce pe Ică îl amăra cumplit. Pentru că, de fapt, ce era jocul de-a bărbia al Ducelui sau al ginerelui Ciano? Vreun tic nervos, lipsit de orice semnificaţie politică? Nu! Ci reflexul unui nemărginit optimism şi al unei totale încrederi în puterea lor pulverizantă. Era ceea ce ar fi vrut şi Ică de atâta vreme să poată exprima, dar niciodată în chip atât de arzător ca în zilele acestea din urmă, când nemărginitul lui optimism devenise, dacă se poate, şi mai nemărginit şi încrederea totală în puterea lui pulverizantă devenise şi mai totală. De aceea, Ică se zbuciuma azi la tribună mai mult ca altă dată: ar fi vrut să comunice ţării, prin elementara, irezistibila putere de sugestie a bărbiei, că după o tăcere de luni, toată inspiraţia lui catapetesmenală i-a revenit şi că este gata să se afirme, fără oprire, până la victoria finală. Ar fi vrut, dar nu ştia cum. Trucul lui Mussolini şi al lui Ciano rămânea un truc al lui Mussolini şi al lui Ciano. Un brevet secret de familie, cu desăvârşire inaccesibil lui Ică. Totuşi, Ică era Ică: primul tribun al renaşterii. Aşa că, deşi preocupat mai mult de bărbie, ştiu să dea la iveală, prin cele mai frumoase cuvinte, tot ce era mai curat în inima lui:

— Noi nu suntem un popor care scrim istorie prin gălăgie... Noi nu credem în misiuni de vorbe... Numai în ceasurile de răscruce sau în popasurile de înnoire noi ştim să ne regăsim

sufletul care să ne ridice pe stânci de istorie... Misiunea noastră de popor de margine ne-au zidit-o romanii, atunci când au întemeiat cetăţile din arcul carpatic, până la poalele Mării Negre, pentru ca aici să se sfârşească lumea!

— E superb! şopti Miţa către Veturia.

— Parcă-l văd pe răposatul Traian, dumnezeu să-l ierte! răspunse privighetoarea Ardealului, cu un gând pios pentru soţul ei, cântăreţul Ardealului. La fel de inspirat.

Jignită de comparaţie, Miţa aruncă Veturiei o săgeată gingaşă, dar ascuţită:

— Şi unde mai pui că e tânăr!

La cuvintele acestea, Veturia se întunecă brusc.

— Te-ai supărat? o întrebă Miţa, cuprinsă de remuşcări.

— Lasă prostiile, Miţo! o linişti Veturia. Mi-am amintit de mezelărie... Trebuia să discutăm de mezelărie şi am uitat şi eu şi tu de afacerea asta.

Fu rândul Miţei să se întunece.

— Ah! zise ea. Şi trebuie să le dăm azi răspunsul.

Dar glasul de la tribună o rechemă la preocupări mult mai înalte.

— Afirm, fără nicio clipă de modestie simulată, că noi avem conştiinţa că, în faţa istoriei, ducem dincolo de Nistru o luptă anonimă şi colectivă, şi că marea misiune de prăvălire a bolşevismului este marea misiune a poporului german şi a lui Adolf Hitler. Dar aceasta nu însemnează, în ceasul când în miezul Europei, din neamul cel mai mare, s-a ridicat un apărător al civilizaţiei europene, care luptă pentru apărarea noastră în contra tiraniei întunericului, că noi nu avem datoria de a sluji acest crez, care este şi crezul nostru...

— Vai, ce superb e! şopti, pierdută, Lizica Zbârlogeanu, cu capul aproape sprijinit cu totul pe umărul domnişoarei Adriana Elefterie.

— Este! aprobă, poate prea scurt, fiica lui Gogu Elefterie.

Ică făcu un efort supraumam să-l ajungă cu bărbia pe Mussolini, dar nu se alese decât cu un val suplimentar de sânge în obrazul lui deja încălzit – şi continuă cu propriile lui mijloace:

— Noi nu jucăm pe toate tablourile internaţionale. Noi jucăm pe onoarea şi dreptatea Europei de mâine. Sunt fericit că mareşalul mi-a încredinţat conducerea acestei ţări şi că în lipsa lui apasă asupra mea răspunderea mândriei naţionale. Noi nu

suntem popor de sclavi şi nu suferim să fim conduşi...

Când coborî, Ică auzi numai cuvinte de admiraţie:

— Vai, ce cravată superbă aveţi, domnule preşedinte!

Toată adunarea era unanimă: cravata domnului preşedinte este superbă. Nu era un elogiu furat, ci unul câştigat prin muncă cinstită. Niciunul din duşmanii lui cei mai răi nu s-ar fi încumetat să nege că Ică ar purta o cravată superbă. Culori vii şi tari, îmbinate numai cu culori vii şi tari, se adunaseră pe un câmp kaki, viu şi tare, să-l proclame pe Ică, stăpânul cravatei, drept cel mai neînduplecat optimist al noii Europe.

În mijlocul prietenelor ei de inimă bună, doamna mareşal Miţa se apropie şi ea de Ică, să-l felicite.

— Domnule Ică, îi zise ea, emoţionată, este atât de frumoasă cravata asta a dumitale, încât îţi vine s-o mănânci!

Ică se înclină adânc:

— Doamnă, este cravata primăverii!

* * *

De câteva ore, era la ambasada germană un du-te-vino neîncetat. Nu era ceva neobişnuit. Aniversările, comemorările şi sărbătorile naţional-socialiste erau atât de numeroase, încât saloanele de recepţie ale ambasadei germane nu se goleau decât aşa cum se golesc sălile de cinema: pentru o foarte scurtă aerisire. Niciunul din înalţii oaspeţi – este de la sine înţeles că toţi oaspeţii ambasadei germane erau obligatoriu, deci inevitabil, foarte înalţi – nu ştia mai niciodată ce se aniversează, ori ce se comemorează, ori ce se sărbătoreşte, dar nici nu se găsea careva prea curios printre ei să afle ce caută aici. Erau cu toţii convinşi că dacă ei nu ştiu despre ce este vorba, o ştie Killinger cu siguranţă. Şi în această privinţă erau liniştiţi şi liniştiţi aşteptau şi acum ca Killinger să-şi strângă bine pumnii, spre a putea deschide bine gura.

Killinger îşi strânse, aşadar, pumnii şi cu ochii îndreptaţi spre mareşal şi Ică, îşi deschise gura:

— Domnilor, mi s-a reproşat o dată că mă amestec în treburile interne ale României. Nu-i adevărat! Când la conducerea României stă un om ca mareşalul Antonescu, nu mai este nevoie să mă îngrijesc de bunul mers al treburilor poporului român, deoarece el poate face acest lucru mai bine ca mine.

Mareşalul roşi până în vârful urechilor ca un şcolar modest lăudat în faţa întregii clase – şi-şi căută de zor, cu privirea, vârful pantofilor. Crezuse o vreme că nimeni nu se poate măsura cu Fabricius în dovezile de prietenie sinceră. Crezuse o vreme că nimeni nu ştie să-l preţuiască după adevăratele lui merite mai bine ca Fabricius şi că nimeni nu şi-a ilustrat mai bine stima şi admiraţia faţă de el, prin acte de prietenie mai sinceră şi mai necondiţionată decât acest Fabricius. Şi iată că s-a înşelat. S-a găsit cineva care-l întrece pe Fabricius cu mult: baronul Manfred von Killinger. Killinger, ministrul extraordinar al Führerului în România, declară că e pe deplin mulţumit că nu mai trebuie să aibă grijă de soarta ţării româneşti. Şi-a găsit un român demn să conducă, în locul lui, România: mareşalul Antonescu. Killinger are toată încrederea în mareşalul Antonescu. De aci înainte, mareşalul Antonescu va fi cel care va avea grijă de bunul mers al treburilor poporului român! Şi Killinger este sigur că Antonescu va conduce ţara tot aşa de bine ca şi el, dacă nu chiar şi mai bine. Însuşi Killinger o spune! Cu glas tare! Să audă întreg neamul românesc. Or, Fabricius n-a mers cu prietenia niciodată până aici. Îl ajuta din răsputeri, îl sfătuia, îl încuraja, îi recunoştea geniul lui de militar şi de om de stat, dar numai între patru ochi!... Ca s-o ştie numai el. Pe când Killinger...

— Mareşalul, continuă Killinger, are nevoie, în aceste împrejurări grele, de bărbaţi care nu se gândesc la ei, care nu vor să câştige nimic de pe urma războiului, ci să-şi facă datoria, aşa cum şi-o face şi el. Pe scurt, el are nevoie de bărbaţi, nu de flecari, are nevoie de bărbaţi cinstiţi, nu de gheşeftari. Mareşalul are nevoie de bărbaţi, care să fie în această clipă cu el. Şi, în această direcţie, el se poate bizui pe noi, germanii din Reich!

În drum spre bufet, Mimi Pantof o zări la doi paşi de ea pe Adriana Elefterie şi o strigă:

— Adriana! Adriana!

Mimi avea nevoie de lămuriri. Deşi a intrat în axă de optsprezece luni, Mimi n-a reţinut din toată limba lui Hitler decât un singur substantiv demn de atenţie: Mann – bărbat – şi pluralul lui: Männer – bărbaţi. Aşa că, acuma, când îl auzi repetând pe Killinger mereu cuvântul ăsta: Männer, Männer, o întrebă în şoaptă pe Adriana Elefterie:

— Ce tot zice borţosul ăsta, dragă: «Männer»... «Männer»?

Adriana, fată cultă, care-şi făcuse liceul la maici, îi răspunse:

— Zice că mareşalul are nevoie de bărbaţi!

Mimi holbă nişte ochi, mai întâi uluiţi, apoi îngroziţi, apoi scârbiţi:

— Ptiu! scuipă ea, fireşte, discret, la urechea Adrianei. Şi nu-i este ruşine?

— De loc! răspunse Adriana. Ba Killinger îi mai şi pune la dispoziţie bărbaţii lui din Reich!

— Ei, dă-mă dracului, maică!... Îţi baţi joc de mine!

— De ce să-mi bat joc de dumneata, tanti, dacă aşa a spus!

— De colo, de la tribună?

— Da, tanti, de la tribună!... Ce să-ţi fac, tanti, dacă nu ştii nemţeşte!

— Vrasăzică, vorba românului: oficial?

— Oficial, tanti!

— Pe faţă?

— Pe faţă!

— Şi ce o să se întâmple cu noi, fată dragă! făcu Mimi, care uită de scârbă şi se lăsă cuprinsă de panică. Tu te-ai gândit?

Dar în clipa aceasta, un ofiţer german se apropie de Adriana şi o trase atât de grăbit după el, încât biata fată abia avu timp să strige, râzând, către Mimi:

— Nu m-am gândit, tanti, dar o să mai mă gândesc... şi-ţi spun.

În jurul bufetului, înalţii oaspeţi nu comentară discursul lui Killinger, ci bufetul în sine, care era totdeauna bine asortat. Astă-seară, însă, bufetul era o surpriză. Vitrine mari, mese lungi, farfurii şi platouri fără număr erau încărcate cu tot felul de mâncăruri după aspect cunoscute, alături de mâncăruri bănuite, sau mâncăruri, unele care păreau cunoscute, altele numai bănuite, cele mai multe cu desăvârşire străine, dar toate, sub o prezentare decorativă orbitoare.

— Este bufet pur german! spuse, mândru, domnul von Kuttler, ataşatul de presă german, grupului de gazetari care-l înconjura. Este opera maestrului Hans Heck.

— Cine este maestrul Heck, domnule von Kuttler?

— Hans Heck este înalt comisar al Reichului, pentru valorificarea materialului de rebut. El este inventatorul gulerului de război din hârtie!

Probabil că von Kuttler vorbise pe un ton prea entuziast să nu atragă atenţia şi altor oaspeţi, care se găseau pe aproape,

deoarece îndată grupul ziariştilor se mări şi cu alţi luptători de ambele sexe pentru cauza sfântă.

— Heck este inventatorul gulerului de război de hârtie? se informă romancierul Zamfir Vasilescu.

— Heck! răspunse von Kuttler. Heck fabrică tot ce vreţi din hârtie. Piele din hârtie... lână din hârtie... cauciuc din hârtie... salamuri din legume, dar legumele sunt tot din hârtie... Cremă de ghete din hârtie... Lumânări din oase, dar şi oasele sunt din hârtie... Brânza din lapte, dar laptele este extras din ipsos, care este şi el din hârtie...

— Este colosal! făcu Mărunţelu. Numai geniul naţional-socialist putea produce pe acest Heck.

— Este nemaipomenit! se adăogă la glasul lui Mărunţelu glasul admirativ al domnişoarei Lizica Zbârlogeanu.

Von Kuttler îşi întoarse privirea spre ea şi spre celelalte doamne şi domnişoare care-l ascultau:

— Da! Şi în special, pe dumneavoastră, femeile, ar trebui să vă intereseze invenţiile culinare ale lui Heck, şi în special prăjiturile. Heck are până astăzi o sută patruzeci şi trei de reţete de prăjituri fără unt, fără ouă şi fără făină.

— Nu se poate! strigă miss Kilometru, sceptică dar admirativă. Unde s-a mai văzut prăjituri fără unt, fără ouă, fără făină...

— Ba s-a văzut, doamnă! zâmbi von Kuttler, amabil. La drept vorbind, Heck pune şi unt. Dar untul este extras din cărbuni, şi cărbunii sunt tot din hârtie. Pune şi gălbenuş şi albuş de ouă, care sunt extrase din gelatină de copită de cal, dar şi copitele de cal sunt tot din hârtie. Pune şi făină, dar făina este extrasă din rumeguş de lemn, şi lemnul e tot din hârtie! Toate au la bază numai hârtie! Dar toate sunt nutritive şi foarte bune la gust!

Ispitiţi, oaspeţii, în frunte cu Mărunţelu, luară cu asalt prăjiturile. Numai von Kuttler rămase pe loc şi se uita, cu plăcere, cum toţi îşi înfig, lacom, dinţii în produsele lui Heck. Dar peste un minut, von Kuttler îl văzu pe Mărunţelu cum se apropie de el, ştergându-şi furios şi dezgustat gura cu batista.

— Domnule von Kuttler! îi spuse el, confidenţial. Să ştii că Hans Heck ăsta este un farsor. Eu credeam că face prăjituri din hârtie de scris şi când colo văd că le face din hârtie igienică!

* * *

Viscolul nu mai sufla de aseară, şi dimineaţa, nămeţii adunaţi peste noapte sclipeau, îngheţaţi, ca nişte cristale, sub razele unui soare cu dinţi, care urca maiestuos pe cerul albastru, mândru că a înfrânt încă o dată vitregiile iernii. Termometrul nu arăta decât minus douăzeci şi unu. Era primăvară!

Dacu, însă, era prea adâncit în treburile lui ca să poată vedea ce se petrece afară. Îşi făcuse rugăciunea de dimineaţă, făgăduise Celui-de-Sus, ca în toate dimineţile, că se va întoarce la dumnezeu şi la morala creştină – şi acuma lucra. Cu carneţelul deschis pe masă în faţa lui, Dacu transcria caligrafic, pe o foaie curată, tot ce putuse culege aseară cu privire la cele mai noi fapte ale regelui Mihai. Din toate reieşea că aerul de la Săvârşin – deşi domeniul acesta se afla tot în regiune de şes ca şi Bucureştii – făcea foarte bine tânărului rege, care creştea cu o repeziciune miraculoasă şi continua a fi un model de cuminţenie regală. Fără cea mai mică obiecţie, fiul lui Carol II iscălea tot ce-i puneau sub ochi Ică sau Killinger, care veneau foarte des la Săvârşin să vâneze, împreună cu el, lupi, vulpi, porumbei, urşi, elefanţi, raţe sălbatice şi alte asemenea primejdioase păsări şi animale împăiate – şi nu pretindea de la ei nimic peste măsura puterilor lui. Numai că, în pofida fragedei lui tinereţi, puterile lui erau de nemăsurat. Dar, oricine ar fi vrut să ţină seama de faptul că Mihai nu era numai un băiat oarecare, ci fiu şi nepoţel de rege, ar fi constatat de la primele cifre că acest tânăr de aproape douăzeci şi unu de ani era îngrijorător de timid şi modest. De aceea, rămânea mai totdeauna flămând. De foame ce-i era, ar fi înghiţit, săracul Mihai, până şi praful de pe şosele. Cel puţin aşa susţineau cei care trăiau în intimitatea lui Mihăiţă.

— Îl vedeţi! spuneau ei. Dacă Mihăiţă al nostru ar fi lăsat să mănânce, ca tat-său, după foame, numai timp de zece ani, n-ai mai găsi în toată ţara românească niciun fir de iarbă verde.

Oamenii aceştia nu spnneau decât ceea ce vedeau. Mihai era un băietan voinicuţ, care, dintr-o singură îmbucătură putea înghiţi cincisprezece fete şi un vagon de acţiuni. Nu pe rând, ci ambele feluri deodată, pentru că unul dădea gust celuilalt, cum dă brânza gust mămăligii. Şi despre acest flăcăiandru, chinuit de o foame neîntreruptă, aflase Dacu aseară că a primit, peste obişnuita lui porţie de la cazan, un mic supliment de alimente în acţiuni de ale întreprinderilor germane: «Deutsche Bank», «Reichskredit Geselschaft», «Kontinental Gumiverein», «I. G.

Farbenindustrie» şi altele.

Atent, Dacu transcrise lista până la cifrele cele mai mici şi când încheie, îşi zise: «Ne-am îndepărtat de dumnezeu şi de morala creştină, de asta am pierdut totul. Să ne întoarcem la dumnezeu şi la morala creştină.»

După aceasta, întinse mâna spre perforator, găuri hârtia, reglementar, la doi centimetri de marginea albă, se ridică, scoase, din dulapul la care umbla numai când era singur, un dosar pe care scria: «Fiul», introduse hârtia cu grijă în cârlige, închise dosarul şi îl puse la loc, în dulap, printre celelalte dosare în care erau consemnate numele şi actele de seamă ale tuturor celor care au jucat sau jucau vreun rol cât de mic în viaţa lui particulară, ca şi în politica generală a ţării, începând cu regele Ferdinand şi sfârşind cu bătrâna lui menajeră, care de peste treizeci de ani, încă sub robia habsburgică, îi prepara istoricul lui ceai de tei. Nimic nu scăpa ochiului vigilent al acestei figuri mondiale, care era cenzorul lui dumnezeu pe pământ, nimic nu se petrecea fără a fi consemnat în toate hârtiile acestea, care, de fapt, nu erau decât conştiinţa lui transpusă, negru pe alb, pentru viitorime. Cea mai mică afacere cu nemţii, cel mai nevinovat act filantropic al vreunei doamne sau domnişoare din Patronaj, cel mai mic transport de găini sau piane de dincolo de Nistru, cea mai modestă cravată a lui Ică îşi găsea locul în dulapul acesta, care era sfânta-sfintelor credinţei naţional-ţărăniste a lui Dacu.

În acel moment, Dacu auzi frâna unei maşini scrâşnind în faţa casei lui. Curios, se apropie de fereastră şi la început nu văzu, în colţ, decât automobilul serviciului secret, plin de agenţi, care, din ordinul poliţiei germane, îl păzeau pe şeful naţional-ţărăniştilor să nu i se întâmple nimic neplăcut. Dar când vru să se aplece ca să vadă mai bine, auzi soneria. Peste un minut, menajera intră:

— Domnul mareşal!

Dacu nu ştia ce să creadă. Mareşalul la el! De obicei, sau îşi comunicau prin Ică, Belciug, Jugănaru şi alţi oameni de încredere, păreri şi informaţii, sau îl poftea mareşalul la vila lui din Snagov. Dar să vină de-a dreptul, aşa, fără să-l fi anunţat cel puţin!

— Ce surpriză! îl întâmpină Dacu pe mareşal, cu mâna întinsă.

— Domnule Dacu, zise mareşalul, am nevoie de sfatul dumitale.

— Domnule mareşal, sunt gata să te ajut!

— Ai auzit probabil, domnule Dacu, ce a declarat alaltăseară von Ribbentrop la Budapesta: că ungurilor trebuie să li se facă dreptate!

— Am auzit! zise Dacu, fără nicio intonaţie deosebită în glas.

— Da, domnule Dacu. Dar n-ai auzit altceva: că ieri, îndată după declaraţia aceasta, Ribbentrop mi-a trimis vorbă printr-un funcţionar al lui de la Berlin, unul Domberg, că vrea să-i dau ordinul Carol I.

Dar, spre mirarea mareşalului, Dacu continua să se uite la el calm, senin, fără a schiţa cel mai mic gest de indignare.

— Şi ce ai hotărât? îl întrebă Dacu pe mareşal.

— N-am hotărât nimic! răspunse mareşalul. De asta am şi vrut să te văd... I-am comunicat numai, prin acel Domberg, că am luat act de dorinţa lui. Ce trebuie să fac, domnule Dacu? Să-l decorez pentru că asmute împotriva noastră pe unguri?

Dacu îşi împreună mâinile şi închise ochii pe jumătate.

— Dar cu frontul ce se aude? întrebă el. Cum stau lucrurile pe acolo?

Mareşalul, nu prea încântat de întrebare, ’ îi răspunse evaziv:

— Să vedem! La primăvară!

— La primăvară? făcu Dacu, dezgustat.

Nu-l dezgustase răspunsul lui Antonescu, ci imaginea sinistră pe care i-o evoca acest cuvânt imoral: primăvara! De mic, Dacu se ruşina când i se vorbea de primăvară. De mic, Dacu întorcea primăverii spatele, cu toată revolta inimii lui pure, care se scălda, fără întrerupere, în baia dezinfectantă a moralei creştine. Trecea pe lângă salcâmii înfloriţi, dar îşi ducea batista la nas, pentru că-i era silă să aspire parfumul lor indecent, născocit de Satana să ducă pe copiii nevinovaţi în ispită. Trecea pe lângă perechile îmbrăţişate şi numai el ştia câtă putere de voinţă îi trebuia ca să nu cheme îndată poliţia să pună lucrurile în ordine. Dintre toate cele patru anotimpuri, primăvara i s-a părut lui Dacu drept cel mai neruşinat. Şi iată că cel-de-sus vrea ca tocmai acum, când este vorba de însăşi viaţa tronului şi a naţiei, până şi un om atât de cumpătat ca mareşalul să-şi pună speranţa în primăvară. În marea lui bunătate, atotputernicul ştie să pedepsească omenirea pe unde a păcătuit. Omenirea s-a îndepărtat de la dumnezeu şi de la morala creştină şi a crezut că are drept să se bucure de acest dezmăţ al naturii, căreia i se mai zice şi primăvară! Vreţi primăvară!... Oftaţi după ea!... Puneţi-vă

toată nădejdea în ea!... Dar să ştiţi: până n-o să vă întoarceţi la dumnezeu şi la morala creştină, primăvara tot blestemată rămâne de mine!

Mareşalului îi sună destul de neplăcut la ureche accentul pe care-l punea Dacu pe primăvară şi-şi zise că Sfinxul îl ia peste picior. Dar de ce? Asta n-o mai înţelegea mareşalul. De când este el Conducător, singurul şi nestingheritul Conducător al ţării şi al neamului, oamenii lui Dacu o duc cum nu se poate mai bine. Nu e vorba de Jugănaru! Jugănaru este un fruntaş între fruntaşi, cu merite deosebite în istoria renaşterii! De la trecerea Prutului, Jugănaru şi-a instalat la Dobreşti şi o fabrică de ţesătorie. Nu e vorba nici de atâţia oameni mai de seamă ai lui Dacu! Unde este vreo slujbă grasă, unde este vreun loc liber în câte un consiliu de administraţie demn de interes, acolo îi numeşte!... Dar de ceilalţi mai mititei, care fură ca nişte fruntaşi, în stil mare, pentru că ştiu că-i apără Dacu. De câte ori nu se roagă Dacu de el:

— Domnule mareşal, lasă-l în pace pe Cristescu (sau pe Popescu, sau pe Ionescu)! E băiat cinstit. E român! E devotat cauzei sfinte. N-a furat. Nici nu este în stare să fure. Pe cuvântul meu de onoare că nu ştie să fure. Eu, Dacu, garantez pentru el!

Garanta Dacu! Dacu garanta că n-a furat Costică! N-a furat nici Mitică! Nici Petrică! Nici Ionică! Toţi sunt cinstiţi. Nu sunt nici două săptămâni de când Dacu s-a folosit de prezenţa mareşalului în capitală ca să garanteze pentru nişte indivizi care au furat optzeci de milioane de lei dintr-un fond destinat propagandei în Ardealul de Nord. Pungaşii îşi băgaseră în buzunar toţi gologanii fără să cheltuiască pentru propagandă o para, dar mareşalul nu le-a dat nicio zi închisoare. Dacu a garantat. Dacu garanta. Dacu va garanta!... Şi mareşalul nu i-a pus niciodată cuvântul la îndoială. Atunci, de ce-şi bate joc de el? De ce-şi bate joc de primăvară? Oare Dacu şi-a pierdut credinţa în victorie? Nu se poate! Dacu este un bun român şi un bun prieten! Aşadar, de ce tonul ăsta? Ceva trebuie să fie!

— Primăvara, domnule Dacu, zise mareşalul, nu este atât de departe. În curând vom putea începe ofensiva. Şi după ofensivă va urma pacea. Şi n-aş vrea ca pacea să ne găsească nepregătiţi. N-aş vrea, domnule Dacu... şi sunt sigur că nici dumneata n-ai vrea ca ungurii să fie primii pe lista lui Hitler, când în războiul acesta cei care sângerează nu sunt ungurii, ci noi! Şi dacă-l decorăm pe Ribbentrop, Ribbentrop va crede că

suntem de acord cu el că ungurii au dreptate şi că ungurilor trebuie să li se facă dreptate. De asta te întreb, domnule Dacu: Ce crezi că trebuie să fac? Să-l decorez pe Ribbentrop, ori să nu-l decorez?

Dacu îşi notă în memorie: Nu ştiu dacă acest nenorocit de mareşal îmi cere un sfat, sau un consimţământ. Pe mine mă interesează că nu este net împotriva decorării lui Ribbentrop, care e de partea ungurilor. Şi asta e mai important decât toate. Mareşalul e pe calea trădării. Nu-i ajunge că-nspre buzunarele lui curg râuri de cadouri şi omagii, pentru care l-ar putea invidia şi Carol II. Nu-i ajunge că Miţa lui fură de stinge. Nu-i ajunge că Ică şi toţi oamenii lui din consiliu jupoaie ţara până la os. Acuma i s-a făcut şi de trădare. Trebuie să mă pregătesc de putere. Dar, până una-alta, nu-i voi da niciun răspuns la întrebare.

— Apropo, domnule mareşal! întrebă el pe mareşal fără niciun apropo. Ai primit ultimul meu memoriu?

Memoriile pe care mareşalul le primea de la Dacu erau multe. La fiecare problemă, Dacu-i trimitea câte un memoriu, aşa cum primea şi de la Dinu, care nu făcea decât să-l copieze pe Sfinx. Aşa că, mareşalul, care când venea de pe front găsea pe masa lui munţi de memorii, nu putea şti care-i ultimul memoriu al lui Dacu.

— Despre ce fel de memoriu vorbeşti, domnule Dacu?

— Despre cel care se referă la cazul domnului Killinger! Domnul Killinger nu are altă misiune decât să ne insulte. Vorbeşte de noi ca de nişte slugi de-ale lui! Spune-mi, te rog, domnule mareşal: suntem noi slugile domnului Killinger?

Se opri şi-şi notă repede: De data aceasta cred că l-am lovit bine!... Mă va ruga să-i iau de pe umeri sarcina de a guverna şi-şi va trage un glonte în cap. Trebuie să mă pregătesc de putere... Uite! A şi deschis gura!

Într-adevăr, mareşalul deschise gura şi întrebă:

— Ce spui, domnule Dacu? îl decorăm pe Ribbentrop, sau nu-l decorăm?

Dacu făcu un gest de om dezarmat, dar nu uită să-şi noteze în minte: Am făcut tot ce am putut. Am conştiinţa împăcată că nu i-am ascuns nimic. Acest dobitoc e militar. Mâine nu va avea curajul să nege că nu i-am atras atenţia asupra dezastrului.

Şi-i răspunse lui Antonescu:

— Domnule mareşal, situaţia e grea. Deocamdată suntem în

război. Noi şi germanii luptăm pentru o cauză comună: stârpirea bolşevismului şi a bolşevicilor. Şi nu eu voi fi omul să stau în calea acestei politici.

— Şi cu Ribbentrop? întrebă mareşalul nerăbdător. Ce fac cu Ribbentrop? Îl decorez, sau nu-l decorez?

— Nu înţeleg de loc întrebarea, domnule mareşal! făcu Dacu, foarte mirat de întrebare. Dumneata eşti singurul în măsură să decizi dacă să dai, ori să nu dai unui aliat şi unui frate de arme o decoraţie!

— Prin urmare, să-i dau decoraţia?

Dacu se feri cu mâna, ca de o primejdie:

— Pardon! N-am zis nimic! Te priveşte! Fiecare face după cum crede că-i dictează interesele ţării. Eu, în locul dumitale... să fim înţeleşi, domnule mareşal – eu, în locul dumitale... nu eu... ci eu în locul dumitale... poate i-aş da-o!

Şi-şi notă în gând: N-are decât să-l decoreze. Dacă ofensiva de primăvară iese pe dos, îi va ieşi şi decoraţia pe nas. L-am prevenit!

— Atunci să i-o dau! făcu mareşalul.

— Poftim! Dumneata eşti capul statului! Dumneata comanzi! Faci ce crezi! Dar de Brebu ştii ceva?

— Fireşte că ştiu! Brebu a fost împuşcat. Führerul mi-a arătat şi fotografia!

— Dar cum se poate, domnule mareşal? Dumneata să nu ştii cum se fac fotografiile astea? Brebu trăieşte, domnule mareşal! întreabă-l şi pe Belciug!

Şi notă în gând: Am conştiinţa curată. I-am spus adevărul. Nu-l va mai decora pe Ribbentrop. Ribbentrop se va supăra foc pe el şi-l va convinge pe Hitler să-l concedieze. Trebuie să mă pregătesc de putere.

XI

În una din nopţile de februarie ale anului 1942, se născu noua credinţă, ca semn de veac nou, în prag de istorie nouă: malagambismul. Era încă o victorie a renaşterii, malagambismul. Era încă o cale nouă pe care mareşalul putea îndruma naţia spre un răsărit de soartă nouă, ca stâncă de istorie nouă în îndemn de putere, cu plug de jertfă într-o mână şi cu trâmbiţă de drepturi în cealaltă. Malagambismul! Ideea care avea să-şi lege numele pe veci de istoria ofensivei de primăvară! Ca tată, ideea îl avea pe Rikiki. Rikiki era tânăr. N-avea decât optsprezece ani – şi era unicul fiu al inspectorului financiar Petrăchescu Petrache, vestit în ţara întreagă prin ciudăţenia faptului că, deşi născut la Buzău, a făcut cinci luni prevenţie la puşcăria din Turnu-Măgurele, de unde i s-a dat, însă, drumul, deoarece avocatul lui s-a prevalat de beneficiul îndoielii: anchetatorii de la finanţe nu s-au putut pune de acord asupra cifrei exacte a fraudei.

Aşadar, acest tânăr Rikiki, prins în seara aceea, de împrejurări neprevăzute, acasă, se plictisea groaznic în camera supraîncălzită, când afară strada era răscolită de o viforniţă nimicitoare. Rikiki stătea întins pe divan şi-i venea să-şi dea cu pumnii în cap: n-avea ce face. De învăţat, n-avea ce învăţa. Avea optsprezece ani. Ştia tot. De citit nu citea. A citi nu e muncă. Şi

el vroia muncă. Şi n-avea la ce!... De altfel ajunsese de mult la concluzia că viaţa-i o măgărie. Viaţa e o pierdere de vreme absurdă: n-ai ce face. Cât trăieşti, n-ai ce face. Zilnic repeţi până la cea mai ucigătoare monotonie aceleaşi funcţii fiziologice lipsite de gust: te scoli, mănânci, te duci la cinema cu o fată, mănânci, apoi te culci, ca a doua zi iar să te scoli, ca iar să mănânci şi aşa mai departe. Plictiseală şi răsplictiseală. Dar în seara aceea, plictiseala atinsese asemenea culmi exasperante, încât Rikiki îşi zise că şi-ar pierde întreaga lui demnitate de om dacă nu se spânzură imediat. Vesel că, în cele din urmă, şi-a găsit un rost în viaţă, Rikiki alergă să caute în cămară o funie, iar după ce puse mâna pe ea, se urcă pe un scaun să încerce cârligul înfipt în tavan. Bun! îşi zise el, cu vioiciune de om renăscut. Mă va ţine! Şi se apucă să lege funia de cârlig, dar...

Aici începe un nou capitol din viaţa tânărului Rikiki, pentru că aici trebui să se dea jos de pe scaun: suna telefonul.

— Alo, Rikiki? Aici Kikiri! Nu vii în oraş?

— Ce să caut în oraş? făcu tânărul Rikiki, pe tonul lui de bătrân blazat.

Dar Kikiri nu ceda:

— Rikiki, vino!... Mergem la «Doi mititei»... Mi s-a spus că acolo sunt nişte dame... mă Rikiki... ceva mişto! Să fiu al dracului dacă te mint.

Prea convins nu era Rikiki. Ce fel de dame or fi alea care ar merita să-ţi prelungeşti viaţa aceasta searbădă, în care nu ai nimic de făcut!... Moft! Dar fie!... Va merge! Numai să-i facă pe plac, pentru ultima oară, bunului său Kikiri. În definitiv, să mai trăieşti încă un ceas-două nu-i cine ştie ce sacrificiu!

Puţin după aceea, Rikiki intră la «Doi mititei», cu un zâmbet obosit de cei optsprezece ani ai lui de unic fiu al unui inspector financiar, spre a ieşi de acolo, în zori, cu chipul luminat de acel zâmbet lăuntric pe care ţi-l dă numai înalta conştiinţă a răscrucii de veac. Găsise ce-i trebuia ca să accepte a mai figura, fără să caşte de plictiseală, printre vieţuitori: jazzul. Muzică de jazz mai auzise. Oriunde intra cerea muzică de jazz. Dar, tobele, talgerele, clopotele, sirenele, tromboanele de la «Doi mititei» reuşiseră, în seara aceea, prin infernala lor armonie, să umple golul din sufletul tânărului surprins mai adineauri cu funia în mână şi să-l readucă la realitate: Rikiki! Trezeşte-te! Jazzul te cheamă! Jazzul e viaţa! Tărăboi şi aiureală! Viaţa e jazzul!

Tărăboi şi aiureală!... Ai înţeles?

Dacă Rikiki a înţeles! Atât de bine a înţeles Rikiki, încât, în viscolul de afară, după ce şi-a putut reveni din tărăboi şi aiureală, îl întrebă pe amicul său Kikiri:

— Cum ziceai că-l cheamă pe dirijor?

— Mălăgan!

Rikiki se opri, îşi încleştă degetele în braţul lui Kikiri şi-i strigă patetic:

— Mălăgan? Perfect! De azi înainte sunt mălăgănist!

Dar se opri! Mălăgănist!... Mălăgănist!... Pfui!...

Mălăgănist!... Urât!... Foarte urât!... Parcă ai zice: mămăligănist!... Caraghios!... Muzică de jazz şi mămăligă!... Se potriveşte ca nuca-n perete! Nu!... Trebuie ceva mai tare... ceva mai dinamic şi mai sonor!

Rikiki îşi bătu capul până la prânz, dar în cele din urmă găsi ce-i lipsea: va fi malagambist.

Muzica de jazz, aşadar, redădu viaţă lui Rikiki – iar spontana şi tumultuoasa lui dragoste de viaţă îl inspiră pe Rikiki să-şi zică malagambist. Două săptămâni mai târziu, Rikiki ieşea în oraş în plin viscol, ca o torţă aprinsă a noii religii malagambiste.

Când tinerii de o seamă cu el, care-şi aşteptau pe Calea Victoriei la ora aceea «gagicele», să «le facă» un matineu la cinema, îl zăriră pe Rikiki, căscară ochii, nedumeriţi:

— Rikiki? Fără şoşoni?

Era primul mare adevăr malagambist. Încălzit de credinţa lui fierbinte: aceea de a nu crede în nimic decât în muzica de jazz, Rikiki era singurul fiu de inspector financiar din toată omenirea care îndrăznea să înfrunte viaţa fără şoşoni. Dar, tinerii lui prieteni făcură, între timp, o constatare şi mai senzaţională:

— Rikiki? Fără palton?

Era al doilea adevăr malagambist. Rikiki era singurul fiu al vreunui inspector financiar din ţara întreagă care îndrăznea să înfrunte amarnica vijelie de nea şi de gheaţă fără palton.

— Rikiki!... Dar...

Nu mai avură cuvinte. Prea li se înfăţişau multe deodată – şi nu ştiau la ce s-ar putea uita mai întâi. În faţa lor vedeau ce nu s-a mai văzut până atunci. Drept, nemişcat, flegmatic, absent şi abstract, în mijlocul zăpezii vânzolite care se încolăcea în jurul lui ca un fum, stătea un Rikiki nou. Pe cap, sau, mai curând, în vârful capului, Rikiki purta o pălăriuţă moale, rotundă, joasă, cu

borurile înguste, *à la Malec*. Aşa va cere de aci înainte legea de fier a malagambismului: o pălăriuţă *à la Malec*. Sub pălăriuţă, se distingea coama lui Rikiki. Coamă avusese Rikiki şi înainte. Viaţa era destul de insipidă şi aşa, de ce să nu-şi fi lăsat măcar coamă! Dar de astăzi înainte, coama va trece prin filtrul idealului malagambist. Retezată perfect orizontal la trei degete sub lobul urechilor, coama lui Rikiki era pomădată cu atâta dragoste pentru muzica de jazz, încât fiecare fir de păr adera integral la firul de alături. Gulerul, după obiceiul clasic pe care Rikiki încă n-avusese timp suficient să-l poată reforma, se găsea cusut de cămaşă, în jurul gâtului. Numai că era foarte strâmt, neverosimil de înalt şi colosal ilustrat cu femei fenomenal de goale, în schimb, sub guler, cravata, cu un nod mai mic decât unghia degetului mare al lui Rikiki, se desfăşura larg pe piept, ca un şervet, pe care sclipea semiluna, culcată pe un fes. Era, oare, Rikiki musulman? De unde! Rikiki era şi înţelegea să rămână până la moarte malagambist. Iar semiluna şi fesul nu trebuiau decât să stea mărturie. Cât despre haină, haina lui Rikiki ceru tinerilor lui amici dimprejur lungi minute de admiraţie mută şi cuviincioasă. Haina era însuşi malagambismul, în croiala ei capricioasă, dar care mergea, deşi pe căi sinuoase, către un ţel unitar şi armonios: muzica de jazz. Cu umerii căzuţi, haina cădea generos ca un pardesiu până la talie, unde, brusc sugrumată, se îngusta tot mai mult, spre a se opri la doi centimetri mai jos de genunchi, astfel ca să te oblige să faci paşi mărunţi-mărunţei, dacă nu vroiai să-ţi rupi ultimul nasture, singurul pe care evanghelia malagambistă te autoriza să-l închei. Desigur că după priveliştea măreaţă pe care ţi-o oferea haina, pantalonii apăreau doar ca o iluzie, prin dimensiunea lor vizibilă redusă la opt centimetri lungime. Atât îngăduia credinţa malagambistă pantalonilor bunului malagambist: pornind de sub haină, să se oprească la o palmă distanţă de gleznă. Nu din cine ştie ce meschine calcule de economie, ci pentru că dogma malagambistă cerea ca ciorapii să fie văzuţi. În schimb, trebuiau să fie neapărat albi.

Desigur că acest Rikiki inedit, a cărui compoziţie halucinantă răspândea, de la pălărie până la ciorapi, efluvii jazzbandiste de o forţă malagambistă capabilă să înfrângă rezistenţa la viaţă a oricărui sinucigaş, smulse curiozitatea tuturor tinerilor care se îndesară în el:

— Ce-i asta, Rikiki?

— Asta-i malagambism! răspunse Rikiki, flegmatic, absent şi abstract.

Apoi, flegmatic, absent şi abstract, urmat la câţiva paşi de ceilalţi, Rikiki o porni în jos, pe bulevardul Elisabeta, legănându-şi, într-un ritm de jazz, mâinile, picioarele, şoldurile, până îi ieşi în faţă o tânără, gonită din spate de viscol. Rikiki îi tăie calea şi, ridicându-şi respectuos pălăriuţa, o salută:

— Doamnă, malagambiştii vă salută!

Fata luă cunoştinţă de omagiu numai cu un sfert de ureche şi-şi grăbi pasul. Ceea ce-l contrarie enorm pe Rikiki, care-şi reluă atacul, flegmatic, absent şi abstract:

— Doamnă! V-am salutat! Aud că vă place îngheţată de urzici. Dacă nu... mă...

Dar fără să mai dea timp fetei să se dezmeticească, Rikiki îşi scoase iar pălăriuţa şi-i vorbi pe tonul respectuos şi pasionat cu care i-ar fi cerut mâna:

— Hai, marş de aici, putoare! Aşadar, ne-am înţeles, doamnă: vă salut cu toată stima! Şi dacă mai scoateţi un singur cuvânt, doamnă, mă apuc de remorcă şi vă dau pe mâna hingherilor!... Marş!... Marş am zis!... Şi vă salut! Vă salut! Vă salut!

Şi o porni mai departe în jos, în acelaşi ritm de jazz, flegmatic, absent şi abstract.

Un «ura» puternic izbucni din pieptul celorlalţi tineri, pe care demonstraţia malagambistă a lui Rikiki îi făcu să transpire sub paltonul lor, care li se păru, subit, inutil. Deveniseră malagambişti.

Din acea zi, regimul îşi găsi un specific definitiv: malagambismul. Cu pălăria lui *à la Malec*, cu haina lui lungă, cu pantalonii lui scurţi, cu ciorapii lui albi, malagambismul spărgea tiparele vechi şi înguste ale unei vieţi plicticoase în care n-ai nimic de făcut, agăţând femei, flegmatic, absent şi abstract, bolborosind fraze dezlânate, flegmatic, absent şi abstract – şi învăţând naţia să-şi legene şoldurile, cât e ziua de mare, în muzică de jazz, flegmatic, absent şi abstract. Sesizat de această apariţie exotică în viaţa, pe care ar fi dorit-o cât mai arhaică, a ţării, mareşalul, alarmat, făcu lui Ică reproşuri pe un ton destul de sever:

— Ce-i asta, Ică? Încurajezi bolşevismul?

— Mă iertaţi, domnule mareşal! Despre care bolşevism vorbiţi,

domnule mareşal?

— Despre malagambism vorbesc. Despre toţi indivizii ăştia care agaţă femei, provoacă atrupamente pe străzi, fac scandal prin localuri. Ce-i asta, Ică? Nu-i bolşevism?

— Este foarte adevărat, domnule mareşal, că malagambiştii ăştia sunt oarecum gălăgioşi. Numai că trebuie să ţinem seama în ce scop fac toate scandalurile astea, domnule mareşal! Ca să vă insulte pe dumneavoastră? Nu! Ca să îndemne populaţia la demonstraţii împotriva războiului? Nu! Ca să provoace greve prin fabrici? Nu! Tinerii aceştia nu sunt decât tineri şi atât! Şi ca tineri, vor să se amuze, domnule mareşal! E dreptul lor, domnule mareşal! Pentru că, dacă nu le-am da voie să se amuze în felul acesta, ştiţi ce s-ar întâmpla, domnule mareşal?

— Ce? întrebă mareşalul, pe jumătate convins că supărarea lui a fost exagerată.

— I-am arunca de-a dreptul în braţele bolşevismului.

— Crezi? făcu mareşalul, convins, subit, pe de-a-ntregul.

Ică zâmbi:

— N-o cred numai eu, domnule mareşal, ci o credeţi şi dumneavoastră.

Mareşalul admise din toată inima:

— Da, Ică! Aşa este. Cred. Şi de aceea, te rog să dai ordin ca malagambiştii să fie lăsaţi să se amuze cum şi cât vor pofti. Îi iau sub protecţia mea. De azi înainte, nimeni n-are voie să se atingă de malagambiştii mei. Cine va îndrăzni să atingă măcar cu un deget pe malagambiştii mei va fi arestat îndată ca bolşevic.

Astfel, revelaţia jazzbandistă a lui Rikiki îşi asigură, prin convertirea mareşalului la malagambism, un loc mai mult decât onorabil sub soarele sclipitor de pe cer. Tot ce era paradoxal, deşuchiat, de neînţeles era calificat malagambism – şi toţi practicienii malagambismului erau recunoscuţi malagambişti. Nu era simplă modă malagambismul. Nu era un curent spiritual trecător malagambismul. Ci era însăşi noua cultură a regimului. Cultura malagambistă a renaşterii. Că, la crearea malagambismului ambiţiile lui Rikiki n-au mers atât de departe, e sigur. Dar lumea nu era datoare să ţină seama de intenţiile primului malagambist, cum, cu sute de ani în urmă, sub ocupaţia turcă, nu s-a crezut nimeni dator să se întrebe ce intenţii culturale de viitor a avut primul turc al lui Alah şi al sultanului, când şi-a formulat aici credinţele lui culturale în termeni atât de

clari ca: bacşiş, hatâr ori sictir. Malagambismul! Ce mică, ştearsă, neînsemnată apărea, în primăvara anului 1942, catapeteasma, alături de malagambismul triumfător, care acaparase întreaga cultură din tramvaie, de pe străzi, din localuri, tot... până şi cultura lui Sotir, deşi Sotir se ţinea cu dinţii de tradiţionala cultură turcească.

În ultima vreme, Sotir mai prinsese vreo câteva straturi de untură – şi era supărat pe bucătăreasă. Azi, însă, supărarea aceasta întrecea limita răbdării lui îngereşti. Era primăvară. Era luna mai. Era cald. Iar lui Sotir îi era foarte cald. La Capşa, alături de mesuţa la care Nectarie, bătrân şi bolnav, se încăpăţâna în a ţine sus, cu nişte mâini tremurânde, drapelul trabucului şi al rânjetului lui totuşi neobosit, Sotir, urmărit, cu obişnuitul lor interes, de Mihăiescu, independentul, şi de Gogu Elefterie, începu, după primul muşchi, să-şi verse focul pe bucătărese:

— Fraţilor, de când mă cunosc mi-a plăcut să mă ţin de învăţătura strămoşilor noştri latini, care ne-au lăsat moştenire o poruncă: să nu fiţi porci! Sau cum zice franţuzu: noi mâncăm ca să trăim, nu trăim ca să mâncăm! Şi niciodată, mai bine ca astăzi, când ţara trece prin împrejurări grele şi glorioase, vorba asta nu se potriveşte mai bine. Dar parcă dinadins, tocmai în zilele astea istorice, când, vorba românului, suntem la răscruce de veac, bucătăresele noastre se iau la întrecere să ne gătească mai mult decât ar fi cuviincios. Vii, de pildă, la conu Costică... ţi se trânteşte pe masă un purceluş de lapte întreg şi aşa de bine prăjit, că numai o inimă de câine i-ar putea rezista. Şi eu, fraţilor, n-am inimă de câine. Sunt un om slab şi nici mort nu l-aş putea umili pe conu Costică. Aşa mi se întâmplă şi cu conu Mitică! Eu vin la el după treburi serioase, de ale ţării şi bucătăreasa lui îmi sare înainte cu nişte porumbei la tavă... că nu ştiu cum de n-am ajuns la spital mai deunăzi, pentru că, precum mă ştiţi, nu sunt porc ca alţii! La fel şi cu conu Ionică! «Aoleo! Coane!... Ce faci, coane?... Un curcan întreg, coane? Da’ ce sunt eu, coane? Porc?»... Da conu Ionică nici nu vrea să audă. «Ce-i ăsta? Porc, nene Sotire? Ăsta nu-i porc. E curcan! Şi ştii cum sunt curcanii, nene Sotire! Dacă nu-i mănânci, se bosumflă ca nişte curcani! Şi mi se mai bosumflă şi bucătăreasa!»... Fire-ar ale dracului de malagambiste! Că numai din pricina lor am ajuns să nu mai pot face un pas pe jos. Noroc de maşină! Că altminteri, aş fi un nenorocit!

Făcea Sotir o mică oprire să-şi şteargă fruntea de năduşeală, apoi relua pe tonul lui cuminte, de om care nu scoate un cuvânt înainte de rumegă bine cele ce are să spună:

— Dar ca să nu păcătuiesc, fraţilor, adevărul e că nu sunt atâta de vină bucătăresele, cât e românul nostru de vină. Că tocmai acuma, când ţara trece prin împrejurări grele şi glorioase, românul nostru n-are altă grijă decât să urle pe la toate răspântiile: Mâncare!... Mi-e foame!... Mâncare şi mâncare!... Atâta ştie: mâncare!... Numai la mâncare-i e gândul şi numai de mâncare îţi vorbeşte!... Şi tu, ca să nu zică ăia că-i trădezi, trebuie să faci cor cu ei şi să strigi şi tu că ţi-e foame!... Şi când ţi-e foame, mănânci!... D-aia zic, că dacă abia mai pot să mă mişc şi o să mai fiu silit să plec pe o lună la Karlsbad, vina mare o poartă nu bucătăresele, ci românaşul nostru, sireacu... fire-ar al dracului de neam malagambist cu pofta lui de mâncare!... Păi, ce-i dezmăţul ăsta, fraţilor! Suntem sau nu suntem în război? Suntem! Trebuie să fie lumea mai cumpătată, ca să aibă ăi de pe front ce mânca? Trebuie! Păi atunci ce nu-i mai tace gura odată: mâncare, mâncare!... Mai mare ruşinea de străinii care vin să ne vadă! Ce-ar putea gândi despre noi? Că suntem un neam de mâncăi!... Alo, garson!... Ia curăţă asta de aici şi mai adu-mi un muşchi!... Da vezi să fie muşchi, nu talpă, cum mi l-ai dat pe răposatu, că să ştii că mă supăr.

— Cum talpă, coane Sotir? protestă garsonul, ofensat. V-am dat tot ce-i mai bun!

— Aiurea! Tot ce-i mai bun! Dacă şi ăsta a fost muşchi! Mie, băiete, să-mi dai...

Şi-şi apropie palma dreaptă la o înălţime de cinci degete peste palma stângă:

— ... uite aşa! Un muşchi românesc!

— Şi ăla n-a fost românesc, coane?

— Românesc? Asta s-o crezi tu. Ăla n-a fost muşchi românesc, neică, a fost muşchi malagambist!

Radioul vărsa, în acel moment, flăcări de optimism peste clienţi:

— Se durează azi în eternitate cronică de lume nouă, predoslovie pentru istoria neamului, cânt de slavă, de înălţare şi de biruinţi nemuritoare pentru această ţară nouă peste veac!

— Ică! făcu Sotir, mândru.

— Mersi! îi dădu Nectarie, peste masă, răspunsul. O ştiu şi

singur! Parcă e vreunul pe lume să nu-l recunoască pe Ică după stilul lui malagambist!

— Malagambist, dar mare! răspunse Sotir, care nu se lăsa demontat cu una, cu două.

* * *

Ca mai toţi prefecţii din Moldova, prefectul de Bacău era om cu minte ascuţită, care se folosea, în viaţa lui politică şi socială, atât de bine de idiş, încât îl putea numi, fără să se cheme că s-ar lăuda cât de cât, ca a doua lui limbă maternă. Iar dacă mai adăugăm că prefectul, ca atâţia alţi prefecţi din vechiul regat şi ţinuturile alipite, era fost şi viitor avocat pledant activ la bara justiţiei, putem spune că acest om era cel mai ideal prototip de om înarmat până în dinţi pentru viaţă.

Aşadar, prefectul de Bacău, cu înţelepciunea lui de avocat care vorbea idiş poate mai bine decât rabinul de la Buhuşi, înarmat până în dinţi pentru viaţă cum era, nu voia moartea evreilor. A-l acuza că vrea moartea evreilor era totuna cu a-l acuza că vrea moartea prin foamete a propriilor săi copilaşi. Deci, nu vroia moartea evreilor. Ca dovadă: cinci minute după ce vorbi la telefon cu Bucureştii, prefectul se deplasă personal pe la toţi negustorii evrei de categorie mijlocie sau grea:

— Leibovici! E rău! Ordin direct de la domnul ministru de interne: n-ai voie să părăseşti târgul sub niciun cuvânt! Mort să fii şi aici te îngrop! Degeaba visezi să ajungi la Bucureşti! O să vezi Bucureştii, când o să-ţi vezi ceafa fără oglindă.

Leibovici se mira nu de cele ce-i spunea domnul prefect, ci pentru că i le spunea.

— Păi asta o ştiu, domnule prefect, mai demult. Credeam că-mi aduceţi veşti mai bune!

— Ce veşti să-ţi aduc? Că mi s-a dat un ordin, dar unul şi mai al dracului?

— Care? îngălbeni Leibovici.

— Că niciun ovrei n-are voie să părăsească târgul decât numai dacă e trimis dincolo de Nistru!

Leibovici iar se miră.

— Dar şi pe asta o ştiu, domnule prefect!

— Ştii, dar nu ştii tot! Ordinul mai spune ceva: că ovreii care sunt muşcaţi de un câine turbat trebuie

să fie trimişi imediat la Bucureşti, la institutul antirabic, pentru că un ovrei muşcat de un câine turbat prezintă o primejdie publică.

De bucurie, Leibovici, în loc să vadă în faţa lui un singur prefect, văzu trei.

— Să vă dea dumnezeu sănătate, domnule prefect, că dacă aţi şti câte treburi am de aranjat la Bucureşti.

— Păi mie-mi spui! făcu prefectul, în inima căruia parcă n-ar fi avut nicio rezonanţă bucuria lui Leibovici. Care din noi nu are treburi de aranjat la Bucureşti! Dar ordinul e ordin! Dacă nu eşti muşcat de un câine turbat, aici ţi-e mormântul!

Totuşi, o mare întrebare întuneca bucuria lui Leibovici:

— Câinele turbat să fie cu tot dinadinsul turbat, domnule prefect?

— Trebuie! răspunse, implacabil, prefectul.

— Şi de unde pot să ştiu dacă-i turbat, sau nu, domnule prefect?

— Uite, domnule Leibovici! făcu prefectul plictisit. Eu am venit la dumneata ca prieten, nu ca duşman. Şi dumneata, în loc să-mi fii recunoscător, ai şi început să-mi umbli cu şmecherii de-ale voastre. Eu-ţi zic să fii muşcat de un câine turbat şi dumneata mă întrebi că de unde să ştii dacă-i turbat. Parcă asta ar fi treaba dumitale să ştii! Asta-i treaba noastră, a românilor, nu a dumitale, să mă ierţi, domnule Leibovici! Treaba dumitale e să ai grijă să fii muşcat de un câine... După aia vedem noi, la Bucureşti, dacă-i turbat sau nu!

Dar la despărţire, după o caldă strângere de mână, prefectul îi vorbi iar prieteneşte:

— Eu, domnule Leibovici, te cunosc mai de mult ca om cumsecade. Aşa că-ţi urez din toată inima să fii muşcat de un câine turbat, pentru că meriţi!

— Să vă audă cel-de-sus, domnule prefect! răspunse Leibovici, mişcat. Cum mă muşcă, am şi venit la dumneavoastră, ca la un adevărat prieten!

La Bacău încă nu s-a plâns nimeni că ar fi lipsă de câini. Câini existau. Şi încă mulţi. Şi cei mai mulţi, vagabonzi. Şi răi. Şi flămânzi. Gata să te muşte ziua în amiaza mare, de foame ce le era. Şi se ferea lumea de ei, ca de dracu. Acuma, însă, stăpânirea spunea lui Leibovici: vrei să ajungi la Bucureşti? Vezi să te muşte un câine. Şi aibi grijă să fie turbat. E chestie de

viaţă. Ori te laşi de bună voie muşcat de un câine turbat, ori nu mai apuci Bucureştii, câte zile ai avea!

De asta, a doua zi dimineaţa, prefectul, când se prezentă la serviciu, găsi la uşa lui o înghesuială nebună de evrei care-i erau cunoscuţi foarte bine şi de evrei cunoscuţi binişor. Dar printre ei zări cu uimire câţiva evrei cu totul necunoscuţi. Cunoscuţii, mă rog! Cu un cunoscut îţi face totdeauna plăcere să te întâlneşti. Şi dacă mai e, pe deasupra, şi negustor, nu numai că-ţi place să te întâlneşti cu el, dar te şi bucuri că-l vezi. Un negustor e un om de elită! Simţit!... Cu un negustor, român sau jidan, nu-ţi pare rău că dai mâna. N-o dai degeaba! Dar ce caută la uşa domnului prefect jidanii ăştia slabi, neraşi, jerpeliţi, când domnul prefect nici nu-i cunoaşte şi nici n-are cel mai mic interes să-i cunoască? De ce să-i cunoască? E de obrazul unui prefect să cunoască pe toţi păduchioşii? Nu sunt destui comisari şi subcomisari şi vardişti, plătiţi special pentru asemenea treburi?

— Ce-i cu ăştia? întrebă prefectul pe secretar.

— Cică ar fi şi ei muşcaţi de câini, domnule prefect!

— Aha! făcu domnul prefect. Prin urmare au şi ăştia pretenţia să ajungă la Bucureşti!

Secretarul chicoti:

— Nu, domnule prefect! Că aş fi ştiut!

— Înţeleg, înţeleg! zise domnul prefect, calm. Bine, bine! Las-că văd eu îndată ce e cu ei! Dă-le drumul să intre la mine! Dar fără înghesuială, te rog!... În ordine!... Numai unul câte unul!

Afară, evreii de elită tremurau de nerăbdare să ajungă în faţa domnului prefect. Toţi s-au conformat legii şi s-au lăsat ast-noapte muşcaţi fără milă, însufleţiţi de obişnuita lor oarbă credinţă în spiritul de dreptate al Celui-de-Sus şi al domnului prefect. Cu păduchioşii, lucrurile se petreceau aproape la fel. Ca şi evreii de elită, tremurau şi cei câţiva jidani păduchioşi la uşa domnului prefect. Dar nu de nerăbdare, ci dintr-alt sentiment – mult mai puţin nobil: de frică.

De ce?

Pur şi simplu pentru că erau nişte evrei păduchioşi. Şi ca evrei păduchioşi tremurau de frică la uşa domnului prefect – aşa cum au obiceiul să tremure de frică toţi păduchioşii, fără deosebire de origine, credinţă religioasă şi limbă, ori de câte ori ajung să stea la uşa domnului prefect. Că legea e lege, mă rog! Este un adevăr bătut cu zeci de peccţi. Zici lege şi-ţi scoţi pălăria. Dar după ce

ţi-ai scos pălăria şi te uiţi mai bine, vezi că nu stai în faţa legii, ci în faţa domnului prefect. Şi cine nu ştie că legea poţi s-o împaci cu domnul prefect, exact în aceleaşi condiţii în care poţi împăca pe domnul prefect cu legea: dacă se află la mijloc un om de elită, indiferent de rasă, limbă sau credinţă religioasă! Pentru că asta a fost voia lui dumnezeu, care, după ce a împărţit lumea în două: pe de o parte, cei foarte puţini, dar în schimb de elită, şi pe de alta, cei foarte mulţi, dar în schimb păduchioşi – a dat, prin porunca a unsprezecea, o dispoziţie categorică prefecţilor: Atenţie! Feriţi-vă de orice confuzie!

Şi prefecţii? Ce au făcut prefecţii? S-au ferit de confuzii?

Desigur! Prefecţii, de teamă să nu atragă asupra lor fulgerele Celui-de-Sus, nu s-au abătut nici măcar cu o fracţiune de milimetru de la porunca aceasta. Câţi ani sunt de la facerea lumii nu se ştie exact, cu secunda. Dar asupra unui fapt istoric a încetat de mult orice dispută. Azi se ştie precis că dumnezeu, numaidecât după ce l-a făcut pe Adam şi înainte chiar de a se fi fixat asupra coafurii cu care ar fi convenabil s-o scoată pe Eva din coasta primului om, l-a şi creat pe primul prefect. De atunci sunt ani! Sute de mii şi milioane de ani. Şi multe s-au scris despre minunile lui dumnezeu. Dar nicăieri nu s-a pomenit – nici pe inscripţiile în piatră, nici mai târziu, pe papirusuri ori pergamente şi nici ceva mai încoace, în cărţi – despre vreun prefect care să fi fost ispitit să facă o cât de nevinovată confuzie între un păduchios şi un om de elită. Cum, dar, să se fi hotărât cel-de-sus, dintr-o dată, să-l pună la încercare pe domnul prefect de Bacău? De ce tocmai domnul prefect de Bacău? Nu-i domnul prefect de Bacău şi el prefect ca toţi prefecţii tuturor veacurilor, înzestrat cu nas, cu ochi şi, mai mult decât cu orice, cu gură? De ce tocmai domnul prefect de Bacău? Şi de ce tocmai acum, când se dă o luptă atât de aprigă pentru cauza sfântă, să cadă domnul prefect de Bacău în păcatul de a se deda la confuzii contra naturii între evreii de elită şi ceilalţi?

Asta se întrebau slabii, neraşii şi jerpeliţii între ei şi de asta le clănţăneau dinţii de frică şi scepticism la uşa domnului prefect.

— Ce zici, Froim? Ne dă sau nu ne dă autorizaţia de plecare domnul prefect?

Froim ridică ochii la cer şi oftă:

— Ştiu eu, Bercule? Cu ajutorul ălui-de-sus... poate!

Unul, ceva mai nebărbierit decât Froim, interveni:

— Cu mâna goală, greu să ne ajute ăl-de-sus!

Un al treilea, mult mai nebărbierit decât ceilalţi doi, râse galben:

— Cine ştie! Dacă dumnezeu vrea, Iancule, poate să înnebunească domnul prefect!

— Da! răspunse Iancu lipsit de convingere. Ţi-ai găsit... Prefectul nostru să înnebunească!... Atunci nu-l cunoşti!

Cel mai nebărbierit dintre toţi râse în surdină, dar zise:

— Nu mai spune prostii, Iancule! Care din noi nu-l cunoaşte pe domnul prefect!

Şi începură jerpeliţii, în şoaptă, să depene amintiri despre domnul prefect. Cum au plecat legionarii, domnul prefect a devenit prefect şi de atunci nu s-a mai făcut nicio mişcare fără ştirea sau învoirea domnului prefect. El a fost cel care a adus vestea:

— Toţi jidanii la muncă obştească!

După asta, domnul prefect a venit cu altă bucurie:

— Munca obştească nu se mai cheamă muncă obştească, ci muncă obligatorie. Toţi jidanii la muncă obligatorie!

După asta, l-a pus dumnezeu pe prefect să aducă ovreilor lui încă o bucurie:

— Zăpadă! Toţi jidanii merg la zăpadă.

După asta i-a venit lui dumnezeu în minte să dea iar de lucru domnului prefect, care a adus ovreilor lui o veste şi mai bună decât toate celelalte de până acum:

— Steaua galbenă! Toţi jidanii trebuie să poarte o stea galbenă în piept.

După asta, i-a pus pe cei cu steaua galbenă în piept să mute un deal cu douăzeci şi şapte de metri şi treizeci şi cinci de centimetri ceva mai înspre sud, pentru că aşa cere cauza sfântă. După asta i-a îmhămat la căruţele de gunoaie şi i-a plimbat câte o zi întreagă prin târg. După asta... Dar câte bucurii n-a mai adus după asta domnul prefect în casa ovreilor lui păduchioşi, din porunca Celui-de-Sus? Le-a cerut paltoane, cămăşi, izmene, cearşafuri – şi toate neapărat noi. I-a scos din case şi le-a zvârlit boarfele în stradă. Pe unii i-a închis şi i-a bătut. Pe alţii i-a deportat. Iar pe ceilalţi i-a ameninţat şi-i ameninţă zilnic cu deportarea.

— Aţi văzut? rânji Iancu, satisfăcut. Şi voi mai trageţi nădejde că un om ca domnul prefect ar putea înnebuni!

— Cine ştie! răspunse Froim, netulburat. Dacă dumnezeu vrea...

Se opri, pentru că în acest moment se auzi glasul uşierului:

— Ordin de la domn prefect!... Fără înghesuială!... Numai unul câte unul!

Instalat pe un scaun în mijlocul cabinetului, prefectul luă în cercetare mai întâi pe evreii păduchioşi:

— Ce-i cu tine?

— Sunt muşcat de un câine!

— Ia să văd muşcătura!

Froim îşi ridică pantalonul şi-şi arătă pulpa.

— Aici!

Era o muşcătură urâtă, care-l dezgustă pe domnul prefect.

— Aha! zise el. Văd! Şi ce fel de câine era? Sănătos sau turbat?

— Nu ştiu, domnule prefect!

Răspunsul imprecis al păduchiosului îl scoase din fire pe domnul prefect:

— Ce? Nu ştii, mă jidane? Păi dacă nu ştii, ce cauţi aici? Să-mi pierd vremea de pomană cu tine? Ieşi afară!... Afaaară!... Afaaară!

La fel păţi şi Iancu şi Bercu. Muşcaţi de câine, goniţi de domnul prefect, răsuflară, fericiţi, când se văzură iar în stradă.

— Trebuie să mulţumim lui dumnezeu, zise Froim, că domnul prefect nu ne-a mai luat şi la palme!

După aceea, domnul prefect se ocupă de ceilalţi. Rând pe rând, membrii elitei defilară în faţa prefectului, şi la întrebările lui tip, ei îi dădeau răspunsuri tip:

— Ce-i cu tine?

— Aseară m-a muşcat un câine.

— Ce fel de câine?

— Turbat.

— De unde ştii că-i turbat?

— Am văzut câinele! îi curgeau balele din gură!

— Aha! Era vrasăzică turbat. Ia să văd muşcătura!

Dar la invitaţia prefectului, toţi se codeau.

— Domnule prefect!... începeau ei jenaţi.

— Ce?

— Câinele m-a muşcat într-un loc... să mă iertaţi, domnule prefect... nu pot să vă arăt!

Începea prefectul să urle:

— Şi ce-ai vrea, măi jidane? Să te cred pe cuvânt? Ori îmi arăţi unde te-a muşcat, ori te închid.

Aşa le vorbi domnul prefect tuturor – şi toţi, deşi le venea foarte greu, îşi dădeau jos pantalonii, ca să vadă domnul prefect unde i-a muşcat câinele turbat. Prefectul se uita, vedea şi striga către uşier:

— Altul!

Şi venea altul şi altul şi altul şi toţi erau siliţi să-şi dea jos pantalonii, pentru că toţi erau, din mila Celui-de-Sus, muşcaţi în acelaşi loc delicat, care nu putea fi dezvăluit oamenilor de rând, ci numai domnului prefect.

O zi întreagă prefectul avu răbdarea să-şi facă ancheta – şi numai noaptea târziu, se declară mulţumit. Nu mai avea nevoie să vadă nimic, în afară de o delegaţie de ovrei bogătaşi:

— Să vină Leibovici, Leibovici şi Leibovici la mine.

Leibovici, Leibovici şi Leibovici se prezentară îndată.

— Ce-i asta, mă? le strigă domnul prefect, mânios. Muşcătură de câine turbat? Al dracului turbat o mai fi câinele ăla, că pe toţi v-a muşcat taman acolo unde vă vine mai bine!... Câine, hai?... Şi de unde pot să ştiu că v-a muşcat un câine şi că n-aţi pus să vă muşte chiar balabusta? Degeaba! Jidanul tot jidan! Fără şmecherii nu încape la voi!... Dar să ştiţi că eu sunt mai şmecher decât voi toţi la un loc! De azi înainte, nu-mi ajunge să-mi arătaţi muşcătura. De azi înainte trebuie să-mi aduceţi şi câinele. Fără câine nu dau niciun fel de autorizaţie.

Dar se şi răzgândi pe loc:

— Ba nu! Să nu-mi veniţi cu câini întregi pe la mine. Vreau să le văd numai capul. Cum vă muşcă un câine, îi tăiaţi căpăţâna şi mi-o puneţi aici! Am isprăvit!

Când li se comunică sentinţa prefectului, evreii, care dimineaţa veniseră atât de voioşi, se întristară cumplit. Are dreptate prefectul când spune că-i mai deştept decât ei. Acu le cere nu numai să fie muşcaţi, dar să-i mai aducă lui, ca dovadă, o căpăţână de câine! Dar, după un ceas de comentarii şi lamentaţii, ajunseră cu toţii la concluzia că nu le rămâne decât o singură cale de a ajunge la Bucureşti: să facă pe plac domnului prefect.

Şi se porni în oraşul Bacău o vânătoare de câini, cum nu s-a văzut vânătoare nici pe domeniile regale. Singura deosebire era

că, în timp ce pe domeniile regale, iepurii sau căprioarele îşi aşteptau vânătorii cu nerăbdare, la Bacău pe vânătorii de câini nu-i aştepta nimeni, într-o singură zi, Bacăul ajunse cel mai civilizat punct de pe glob. Nu se mai găseau câini. Prefectul, hoţ, pusese încă de dimineaţă toată poliţia şi jandarmeria să adune toţi câinii din târg.

În zori, însă, când zdrobit de oboseală, Leibovici vru să se întindă în pat, se auziră nişte bătăi stăruitoare în uşă.

Era comandantul gardienilor publici.

— Domnule Leibovici, mi s-a spus că aveţi nevoie de un câine!

— Da! făcu Leibovici, tremurând de emoţie.

— V-am adus unul, domnule Leibovici! Gata tăiat! Un câine lup de toată frumuseţea, domnule Leibovici. Vreţi săd vedeţi?

Şi se pregăti să-i desfacă pachetul.

— Nu-i nevoie, zise Leibovici, vesel. Ţine, te rog! Este în regulă?

Omul se uită în palmă şi, cu competenţa lui de comandant al gardienilor publici, răspunse, cu un zâmbet blând, aproape timid:

— Ar fi, domnule Leibovici...

— Poftim! îi mai întinse Leibovici un mic supliment. Acuma-i în regulă?

— În regulă, domnule Leibovici! Şi să-l purtaţi sănătos.

A doua zi dimineaţă, prefectul putu respira aer curat. Niciun jidan păduchios nu se mai găsea în stradă, în curtea, ori pe scările prefecturii. Toţi nemâncaţii s-au declarat bătuţi. Nu puteau face faţă câinilor turbaţi. Acum se aflau la uşa domnului prefect numai alde Leibovici şi Leibovici şi Leibovici. Ăştia puteau face faţă câinilor turbaţi.

Audienţele începură imediat. Leibovici, sigur pe el, se apropie de prefect.

— Să trăiţi, domnule prefect! S-a făcut! M-a muşcat!

Puse pachetul pe masă, îl desfăcu şi-l împinse spre domnul prefect:

— Ăsta-i câinele!

Apoi, băgă sub nasul prefectului un teanc de bancnote:

— Şi asta-i cererea, domnule prefect!

Prefectul luă banii, îi băgă în buzunar şi-i răspunse lui Leibovici:

— Degeaba! Mi s-a telefonat chiar acu două minute un nou ordin de la Bucureşti. Capul câinelui o fi bun! Dar muşcătura lui

nu-i valabilă. Aşa-i ordinul de la Bucureşti. Un jidan muşcat de un câine turbat pe stradă nu se va considera muşcat. Se va da autorizaţie de călătorie la Bucureşti numai jidandor muşcaţi de un câine turbat în cabinetul şi sub controlul prefectului!

Lui Leibovici i se făcu părul măciucă:

— De ce, domnule prefect?

— De ce, de nece, asta e, domnule Leibovici. Nici eu nu-l întreb pe domnul ministru de ce! O fi având motivele lui! Aşa că, domnule Leibovici, te sfătuiesc să fii om cuminte! Dacă vrei să vezi Bucureştii, scoate încă două sute de mii de lei şi lasă-te muşcat aici, la mine în birou. Şi dacă-mi mai dai o sută de mii, îţi dau voie să-ţi alegi şi locul unde vrei să fii muşcat. Hai, hotărăşte-te, că mai sunt şi alţii care aşteaptă!

Mult nu-şi permise Leibovici să aleagă. Foarte grăbit să vadă Bucureştii, iscăli îndată o chitanţă de trei sute de mii de lei, îşi dădu jos pantalonii, ca să ştie prefectul unde preferă să fie muşcat şi, cu groaza în suflet, îl auzi pe prefect cum porunceşte uşierului:

— Să mi se aducă un câine!

Îndată apăru un sergent de stradă, care ţinea un câine de zgardă.

— Muşcă-l! strigă prefectul.

Leibovici închise ochii şi scoase un: Hauu! atât de caraghios, încât făcu pe prefect şi pe sergent să moară de râs.

— Acu da! făcu prefectul sincer satisfăcut. Aşa zic şi eu! Conform legii!

Şi-şi puse iscălitura pe colţul petiţiei:

— Se aprobă!

Dar, când îi întinse lui Leibovici hârtia, adăugă:

— Mare nerod eşti, domnule Leibovici! Adică, ce-ţi închipuiai dumneata? Că trebuia musai să te muşte un câine? Şi dacă n-ai fi vrut să te muşte, nu te-aş fi lăsat să pleci la Bucureşti? Numai o sută de mii de lei să-mi fi dat în plus şi n-ai mai fi trebuit nici să te deranjezi până aici! Îţi trimiteam autorizaţia acasă! Dar dacă omu-i prost, e prost! Şi asta mă miră, domnule Leibovici! Cum se poate un jidan să fie atât de prost, cum eşti dumneata? Spune drept, domnule Leibovici: dumneata eşti jidan pe adevăratelea sau eşti din ăia, malagambiştii?... Că tare mă tem că eşti jidan malagambist, domnule Leibovici!

* * *

După Ilie Jugănaru, cel mai frumos anotimp al anului este primăvara. Cea mai frumoasă lună din primăvară este luna mai. Cea mai frumoasă zi din luna mai este ziua de 10 mai. Iar cea mai frumoasă zi de 10 mai din câte a trăit vreodată Ilie este acest 10 mai de astăzi, când va avea loc parada la care însuşi mareşalul l-a poftit să fie de faţă. Vor asista toţi comandanţii de pe frontul sudic din răsărit, precum şi mareşalul german von Liszt, care a învins pe iugoslavi şi pe greci.

De aci şi neastâmpărul care începu să-l furnice pe Ilie, încă de la cinci dimineaţa. Cum deschise ocini, Ilie sări jos din pat, se bărbieri, se spălă şi-şi descuie valiza în care coana Niculina pusese, cu dragoste şi pietate, tot ce avea Ilie în garderobă mai demn să reprezinte ideea naţional-ţărănistă la o solemnitate atât de hotărâtoare pentru destinele neamului: iţarii lui noi, cu fund dublu, de aceea şi cei mai rezistenţi din câţi a purtat vreodată ţărănimea română; cămaşa cu fustuliţa cea mai scrobită din câte a îmbrăcat până acum cel mai mare ţăran dintre ţărani; şi haina cel mai englezesc confecţionată din stofa cea mai scoţiană posibilă de către cel mai iscusit croitor român al epocii: Şmilovici, de la firma Şmilovici & Şmilovici de pe Calea Victoriei, pentru cel mai naţional bărbat politic al ţării.

Emoţionat, Ilie Jugănaru se aşează pe marginea patului şi se apucă să-şi tragă iţarii, încet-încetişor, cu băgare de seamă, condus de puternicul lui instinct de om al pământului, dar şi de dunga pe care coana Niculina a aplicat-o cu un fier de călcat bine înroşit, pentru ca baza politică a soţului ei să nu ia vreo direcţie strâmbă. După ce ajunse la prohab, Ilie se ridică în picioare, îşi acoperi baza bazelor cu ceea ce e mai omenesc din iţari, îşi înnodă brăcinarul cu nădejdea în victoria finală şi iar se aşează pe marginea patului. Munca abia începea, deoarece iţarii sunt iţari, nu pantaloni. Dacă iţarii ar fi nişte pantaloni ca toţi pantalonii, cum au obiceiul să poarte toţi târgoveţii, ţi-ar veni foarte uşor să te lauzi că eşti ţărănist: i-ai îmbrăcat, i-ai încheiat, ţi-ai pus bretelele ori cureaua şi ai isprăvit. Dar cu iţarii nu merge aşa. Iţarii, adevăraţii iţari, şi mai ales iţarii şefului tuturor ţărăniştilor, au zeci de creţuri. De asta se aşează Ilie încă o dată pe marginea patului să-şi pună în ordine creţurile. Udându-şi, din când în când, cu scuipat, degetul gros şi arătătorul, Ilie aranjă migălos,

cu gingăşie, creţ cu creţ, la distanţă egală şi la înălţime egală, pentru ca reprezentanţii noii Europe la defilare să vadă că ţăranul român, prin grija pedantă cu care se îmbracă, poate rivaliza cu cel mai civilizat popor din câte popoare există pe faţa pământului: poporul german.

După iţari, Jugănaru trecu la partea a doua a programului său ţărănist: cămaşa cu fustuliţă – renumita lui fustuliţă, care ajunsese a servi ca model tuturor balerinelor de la Opera română, prin faldurile ei aproape orizontale, datorite excelentei scrobeli fabricate de uzinele de scrobeală naţional-socialistă de sub controlul marelui Führer al marelui Reich. La fustuliţă, Jugănaru nu mai trebui să muncească. Coana Niculina avea o mână binecuvântată de dumnezeu pentru tot ce privea partea feminină a bărbatului ei.

Cu aceasta se încheia simţirea ţărănistă a lui Jugănaru. Acuma, Jugănaru trebuia să se ocupe şi de personalitatea lui naţională. Dar aici, într-adevăr, osteneala lui era redusă la minimum. Ca şi coana Niculina în resorturile ei, Şmilovici avea şi el o mână binecuvântată de dumnezeu pentru tot ce privea partea naţională a clientului său. Ilie Jugănaru nu trebuia decât să-şi bage mâinile în mânecile hainei lui scoţiene, ca să se simtă în regiunea superioară a făpturii sale că este exact ceea ce este: naţional.

Sosi momentul ca Jugănaru să se uite în oglindă. Se uită şi se minună cât de perfect se angrenează piesele ţărăniste cu cele naţionale, ca să creeze acest admirabil, până la incomparabil, aparat de conducere naţional-ţărănistă a ţării, care se cheamă Ilie Jugănaru. Drept răsplată pentru tot ce a izbutit să facă în interesul lui Ilie Jugănaru, Ilie Jugănaru îşi scoase batista din buzunar şi-şi şterse vârful pantofilor, care în valiză parcă-şi pierduseră lustrul. Se uită după aceea la ceas. Se făcuse ora şapte. Avea timp destul. Putea să mai stea în balcon. Ieşi – şi respiră lacom aerul curat al dimineţii. Era primăvară!... Orice s-ar zice, era primăvară!... Voi ştiţi ce este primăvara? îi venea lui Ilie să urle, în cea mai înaltă tensiune euforică, rarilor trecători de pe stradă, cum îi venise ieri dimineaţa, la Dobreşti, să urle la păsările din curte, care ciuguleau, inconştiente, grăunţe, viermişori sau cine ştie ce alte bucate alese, din bunătăţile pe care cel-de-sus le oferă tuturor vieţuitoarelor create după chipul şi asemănarea lui. Voi ştiţi ce este primăvara? Primăvara este

anotimpul care ne-a sărit în ajutor să ieşim cu bine din iarnă.

A ieşit speriat din iarnă Ilie! O iarnă neagră, plină de vise smintite, populate de strigoi şi de glasuri. Luni şi luni de-a rândul viscolul a suflat peste ţară, ca un hohot turbat al Satanei: Aha!... V-aţi fotografiat pe cămile în Crimeea! Vă scot eu pe nas toate fotografiile şi toate cămilele!... Cămile?... Na-vă cămile!... Viu-uuuu! Îşi bătea joc diavolul de tine cu atâta cruzime, că te băgai sub plapumă tot mai adânc, până ieşeai pe partea cealaltă, dârdâind de frig şi de frică! Dar diavolul s-a înşelat! A uitat că după iarnă vine şi o primăvară! Şi primăvara, iată!... A sosit! Acuma, va vedea el, diavolul, dacă o să ne poată scoate pe nas cămilele şi fotografiile! Cu ajutorul lui dumnezeu ne vom mai fotografia... şi nu numai în Crimeea, dar şi-n Caucaz, şi-n Urali, şi la Tobolsk...

La Tobolsk, Ilie Jugănaru se opri: cineva îi bătu în uşă.

— Intră!

I se aducea cafeaua şi ziarele de dimineaţă. Lacom, dar cu multă băgare de seamă să nu-şi păteze ori să-şi şifoneze părţile lui ţărăniste, Ilie se aruncă asupra ziarelor. Toate anunţau, fireşte, parada de astăzi. Dar toate vorbeau de iarna care a trecut. Să te afli în plină lună mai şi să vorbeşti de iarna care a trecut – are de ce să moară de necaz inamicul! Cel mai primăvăratec dintre toţi cei care luau peste picior iarna care a trecut era Mărunţelu. Agresiv, tranşant şi gata de luptă.

— Iarna! zicea Mărunţelu. Ce folos că a fost iarnă, dacă ruşii n-au ştiut ce face cu ea? Iniţiativa pe care iarna le-a oferit-o ruşilor nu a avut nicio eficacitate în afară de o spăimântătoare risipă de oameni... Şi a venit primăvara!... Acuma or să vadă ruşii ce se cheamă primăvară! Când primăvara va fi topit zăpezile acolo, în Rusia, iar vânturile vor fi uscat pământurile, va fi un adevărat prăpăd pentru bolşevici. Tot ce s-a cunoscut până azi ca tehnică va rămâne o sfioasă introducere la ceea ce va veni... încă din iarna aceasta, Hitler a hotărât ca în primăvară să pornească vijelios la partea a doua a campaniei din Rusia. Paranteza geroasă a iernii a fost trecută. Acum se fac formalităţile pregătitoare pentru ziua când se va relua marşul sfărâmător de obstacole.

— Al dracului cioroi! îşi zise Jugănaru, dar până şi în gând atât de discret, încât aproape că nici el n-ar fi putut afla la ce anume s-a referit mai întâi când s-a oprit la originea etnică a lui Serafim

Mărunţelu.

Ilie Jugănaru puse «*Drumul Nostru*» deoparte şi luă «*Globul*», unde îl aştepta o mare bucurie. O mare şi reală bucurie de primăvară! Stănică Popescu vestea ţării că doamna mareşal Maria Antonescu, o dată cu primăvara, şi-a reluat lupta pe câmpul credinţei creştine. Botează copii. Numai ieri a botezat şase. Şi cunună perechi. Numai ieri a cununat şase perechi. Asta e bine! Vezi! Un simplu gest, care s-ar părea, la prima vedere, banal, capătă un înţeles adânc, dacă-l priveşti prin prisma dragostei de neam şi de ţară. Şase copii botezaţi şi şase perechi cununate într-o singură zi, după o asemenea iarnă, poate reda naţiei toată încrederea în acea victorie fulgerătoare, care a însufleţit-o în urmă cu un an.

În urmă cu un an!... La trecerea Prutului. Mda!... În urmă cu un an!... Mai bine să vedem cât e ceasul acuma... nu ce a fost în urmă cu un an!... O! S-a făcut nouă şi jumătate!... E vremea să plec!

Cuprins de teama că ar mai putea întârzia la defilare, Jugănaru se ridică, împinse cât colo gazetele, îşi controlă, cu ochii şi cu mâinile, iţarii şi fustuliţa, părăsi odaia, coborî scările, ieşi în stradă, în plină bătaie a soarelui... şi...

Şi!... Încă un cuvânt de la care te poţi aştepta la orice: şi! Desigur că oricine cunoaşte cariera netedă şi vertiginoasă a lui Ilie Jugănaru ar putea continua povestirea cu acel şi simplu, impus de cursul normal al evenimentelor, cum a fost cursul tuturor evenimentelor care au făcut din modestul învăţător de la Topoloveni un şef temut şi exclusiv al ţăranilor:... Ilie Jugănaru ieşi în stradă... şi se urcă în maşină!... Dar dacă cineva ar afirma acest lucru, nu numai că ar spune un neadevăr sfruntat, dar ar dovedi că ignorează faptul că şi soarta are un suflet şi că acest suflet este şi el simţitor la frumuseţile naturii, ca şi sufletul lui Ilie Jugănaru. Numai că, pe câtă vreme sufletul lui Jugănaru e conştient de răspunderea ce o are faţă de ţară, sufletul sorţii este cumplit de neserios. Aşa se face că, în dimineaţa aceea, soarta, scoasă din minţi de farmecul acestei primăveri neobişniute, se apucă să se ţină de farse. De aceea, în loc să-l lase pe Ilie Jugănaru să străbată liniştit cei câţiva paşi care-l despărţeau de maşină, îi puse tocmai atunci în cale o droaie de tineri, care, străini de orice cunoştinţe politice, de îndată ce văzură în faţa lor un om cu surtuc bărbătesc, dar cu fustuliţă de

damă, se porniră pe zbierete şi râsete:

— Ian-te uită, mă, la malagambistul ăsta!... Da un'te duci, mă, malagambistule? La fete, sau la băieţi?

* * *

În tribună, Ilie Jugănaru se găsi alături de George Viziru. Mai întâi fiecare din ei luă cunoştinţă de existenţa celuilalt printr-o privire chiorâşă, după care îşi putură mărturisi bucuria de a se vedea printr-o foarte caldă strângere de mână.

— Pe dumneata te-a decorat mareşalul? fu prima întrebare a lui Jugănaru.

— Cu ce?

— Cu noua medalie «Cruciada contra comunismului»?

— Da! răspunse George. Şi pe dumneata?

Jugănaru mai mult mormăi:

— Nu!

— Nu-i nimic! îl consolă, protector, George. Te va decora! Doar ai fost şi dumneata în Crimeea.

Lui Ilie îi reveni glasul:

— Fireşte! se însufleţi Ilie, care-şi scoase din buzunar un plic. Poftim!

Erau câteva din fotografiile cele mai reuşite pe care şi le făcuse Ilie în Crimeea, pe jos şi pe cămilă.

George le luă rând pe rând şi le privi de câteva ori:

— Bravo, domnule Jugănaru! Mareşalul le-a văzut?

— Cred şi eu! I-am trimis un album întreg!

— Atunci ce mai vrei, domnule Jugănaru? De ce te frământi? Vei fi decorat. Te asigur că vei fi decorat!

Şi, ca să schimbe vorba:

— Aud că Killinger a primit de la dumneata o felicitare foarte frumoasă.

George nu se înşela. Ilie Jugănaru îl felicitase, într-adevăr, pe Killinger acum câteva zile, când mareşalul l-a decretat cetăţean de onoare al ţării.

— Serios? întrebă Jugănaru. Cine ţi-a spus?

— Chiar el! Şi părea încântat.

— O! exclamă Jugănaru, roşu de bucurie. Îmi pare bine că n-am fost inoportun!

— Inoportun? Din contra! Mi-a şi spus că o să-ţi răspundă!

Ilie privi cerul. Era vesel, albastru, senin. Un adevărat cer de 10 mai! Şi George alături de el! Rival, rival, dar loial!... Şi la plăcere trebuie să-i răspundă cu plăcere!

— Ţineam tocmai să-ţi spun, domnule George, că-ţi urmăresc cu cea mai mare atenţie activitatea dumitale propagandistică. Am citit textele conferinţelor dumitale... Te felicit!... Sunt ad-mi-ra-bi-le! Mi-a plăcut enorm cele ce spui despre spaţiul securităţii noastre naţionale... Numai simţire şi idei!... Dar mai consistentă mi s-a părut conferinţa dumitale despre spaţiul etnic... Totuşi, cea mai reuşită din lecţiile pe care le-ai ţinut în ţară cred că este cea cu privire la spaţiul vital.

— Se poate! făcu George. Intenţia mea era să...

Ilie Jugănaru nu mai vru să ştie care a fost intenţia lui George Viziru, deoarece, deodată, se aşternu o linişte adâncă peste întreaga piaţă. Sosise mareşalul, care, în dreapta cu mareşalul von Liszt, în stânga cu Killinger şi urmat în spate de către tot guvernul în frunte cu Ică, urca scările tribunei. După felul sigur şi hotărât cu care-şi mişca un picior după altul, se vedea că mareşalului i-a revenit toată încrederea în dumnezeu şi în Führer. Ilie Jugănaru, în picioare ca toţi ceilalţi, luase poziţie de drepţi şi se uita cu admiraţie la mareşal. Ce om, ce om! Prost ca o cizmă – şi Conducător! Un imbecil şi un confuz, Conducător! Şi adicătelea, ce-l durea dacă i-ar fi acordat şi lui medalia aia a «Cruciadei contra comunismului»?... Ar fi avut Hitler ceva de obiectat? Numai un idiot ca acest Conducător poate crede că Hitler l-ar fi mustrat măcar cu un cuvânt cât de inofensiv că l-a decorat pe un Ilie Jugănaru, singurul luptător consecvent şi convins contra comunismului şi contra Rusiei! Un dobitoc!... Un dobitoc!... Un fricos!... Un neisprăvit!... Un mucos! Deştept a fost ăl care i-a zis: generalul Mucosu!... Asta el... Generalul Mucosu!... Pardon! Azi e mai mare în grad! Azi e mareşalul Mucosu! Halal de ţara care se lasă condusă de un mareşal Mucosu!

Şi drept, cu mâinile ţepene lipite de iţari pe o vipuşcă imaginară, Jugănaru, străbătut de fiorul disciplinei lui militare, asculta cuvântul Conducătorului:

— În popas de un an, neamul şi armata au spălat umilirea şi jerfa prin jertfă călcând, au făcut din durerea luptei prag de istorie nouă, ridicând bolţi de istorie dezrobitoare. Am întors apusul neamului în răsărit şi din răsărit ne vom stăpâni apusul... Iar vouă, eroi între eroi, care v-aţi spart trupul în ţăndări şi aţi

făcut din braţele voastre plug de jertfă, pentru brazda libertăţii româneşti, vă zic: cinste vouă... temei de temelie nouă: cinste!

În aceeaşi clipă, Jugănaru auzi în spatele lui, destul de desluşit, o şoaptă:

— Aha! Ică!... Iar cu malagambismele lui!

Ar fi vrut Ilie să ştie cine a vorbit, dar socoti că nu-i politic să-şi întoarcă imediat capul. O va face puţin mai târziu.

— Români! îşi reluă mareşalul discursul. Ceasul luptei a sunat! Prin primăvară vom reda ţării primăvara! Să sune trâmbiţele crez de dreptate! Arcul carpatic este al nostru şi-n răsărit şi-n apus, ca o permanenţă românească de nezdruncinat! în curând, neamul va fi chemat să-şi arate din nou împotriva duşmanului virtuţile sângelui şi să reînvie spiritul străbunilor!... În curând, români, va începe ofensiva de primăvară.

Discursul se sfârşise. După o comandă scurtă, defilarea începu. Steagurile, larg desfăşurate, fâlfâiră în vânt, fanfarele zvârliră flăcări de armonie eroică, trupele bătură talpa în pas de gâscă după regulamentele noii ordini europene, iar oaspeţii din tribune aplaudară, puţin pârliţi de soare, dar plini de recunoştinţă pentru mareşal, care le anunţa că ofensiva de primăvară va începe în curând. Cel mai zgomotos dintre toţi era Jugănaru, care-şi putu întoarce, în sfârşit, capul să vadă cine a zis că Ică e malagambist... şi întâlni două figuri cunoscute: generalii Paraschiv Ion din artilerie şi Petre Petre din infanterie. Jugănaru le zâmbi prietenos şi continuă, neobosit, să aplaude, fără să se mai uite la ei cât ţinu defilarea. Dar când totul se termină, Jugănaru făcu ce făcu să părăsească tribuna între cei doi ofiţeri, pe care, de îndată ce se convinse că în afară de ei nu-l mai poate auzi nimeni, îi întrebă pe un ton în doi peri:

— Ce ziceţi de ofensiva noastră de primăvară?

— Care ofensivă de primăvară, domnule Jugănaru! făcu generalul Petre Petre. Mai avem trei săptămâni până intrăm în vară, şi ni se vorbeşte de ofensiva de primăvară! Când să mai pornim o ofensivă de primăvară?

— Probabil la vară! râse generalul Paraschiv Ion.

— Straşnică ofensivă de primăvară! făcu, plictisit, generalul Petre Petre. Dacă s-a mai auzit aşa ceva de când lumea: ofensiva de primăvară la vară!... Ca să ne apuce din nou iarna!

— De! zise, cu dispreţ subliniat, generalul Paraschiv Ion. Noi ce ştim! S-or fi gândind domnul Hitler şi domnul mareşal

Antonescu la vreo ofensivă malagambistă!

O oră mai târziu, Jugănaru se afla acasă, la mareşal, căruia-i ceruse urgent audienţă.

— Se petrec lucruri grave, domnule mareşal! zise el mareşalului. Dacă nu luaţi îndată cele mai aspre măsuri, s-ar putea să avem mari neplăceri. În special acum, când suntem în ajunul ofensivei, orice toleranţă ne-ar putea fi fatală.

Aerul speriat al lui Jugănaru îl îngrijoră pe mareşal.

— Nu înţeleg, domnule Jugănaru! Ce toleranţă? Faţă de cine toleranţă?

— Să vă vorbesc pe şleau, domnule mareşal! Mă tem că în armată există elemente dubioase, care ar trebui puse sub supraveghere până nu va fi prea târziu!

Alarmat, mareşalul întrebă:

— Precizează, te rog, domnule Jugănaru!... La cine te gândeşti?

— La generalii Petre Petre şi Paraschiv Ion.

Până atunci mareşalul nu auzise nimic rău despre aceşti doi ofiţeri.

— Dar ce au făcut?

— Au spus, domnule mareşal, că ofensiva de primăvară, care nu mai începe, a ajuns o ofensivă malagambistă şi că dumneavoastră şi domnul Hitler sunteţi nişte malagambişti!

— Cui i-au spus? răcni el.

— Mie!

Jugănaru se aşteptă la o nouă izbucnire a mareşalului, dar acesta, cu degetele crispate pe mânerul cravaşei, cu ochii ieşiţi din orbite, cu fălcile strânse, rămase mut şi împietrit pe scaunul său. Abia mai târziu, mult mai târziu, peste un minut, mareşalul începu să dea din nou semne de viaţă: îşi scoase încetişor batista din buzunar şi-şi suflă nasul. Iar numai după aceasta întinse mâna lui Jugănaru:

— Domnule Jugănaru, am avut totdeauna încredere în dragostea dumitale de ţară şi în prietenia pe care mi-o porţi. Îţi mulţumesc! Dumneata ai primit decoraţie?

— Care decoraţie, domnule mareşal? întrebă Jugănaru.

— «Cruciada contra comunismului»!

— Pentru întâia oară aud, domnule mareşal!

— Nu-i nimic! Auzi acum despre ea! Te-am decorat!

Afară, la lumina soarelui, Jugănaru găsi luna mai şi mai

frumoasă decât şi-o închipuise azi-dimineaţă.

— Bună ziua, domnule Jugănaru! se auzi el strigat deodată de cineva care-i veni înainte cu mâna întinsă.

— A, domnul profesor Drăgan! făcu Jugănaru, căruia numai de profesorul Drăgan nu-i ardea. Ce mai faci, domnule profesor?

— Excelent, domnule Jugănaru! răspunse Drăgan, vesel.

Jugănaru vru să pună piciorul pe scara maşinii, dar Drăgan îl apucă de braţ:

— Ştii, domnule Jugănaru?... Mareşalul m-a decorat cu medalia «Cruciada contra comunismului»!

În afară de anumite mari împrejurări istorice – şi acestea numai în incinta Camerei, într-o atmosferă strict parlamentară – niciodată Jugănaru n-a scuipat pe cineva în obraz. Dar acuma, tare ar fi vrut să-l scuipe în obraz pe profesorul Drăgan! Uite pe cine a decorat mareşalul cu medalia «Cruciada contra comunismului»!... Pe acest sinistru ramolit profesor Drăgan! Grozavă decoraţie, cruciada asta contra comunismului, dacă poate fi atârnată şi pe pieptul unui imbecil ca Drăgan! Decoraţie malagambistă!... Curat malagambistă!... Ptiu!

— Felicitările mele! îi răspunse Jugănaru lui Drăgan, strângându-i cu putere mâna. Dacă mareşalul n-ar fi decorat pe un om ca dumneata, pe cine ai fi vrut să decoreze? Pe malagambistul ăla de Gogu Elefterie?

Lui Drăgan îi pieri veselia:

— L-a decorat şi pe Gogu Elefterie, domnule Jugănaru! mormăi el, îmbufnat.

* * *

— A sosit şi primăvara, mă, Trepăduş! făcu Bădoiu, comandantul lagărului din Târgu-Jiu, către ajutorul său, Trepăduş.

— A sosit, fire-ar mă-sa a dracului, domnule colonel, că ne-a nenorocit.

Deşi tot atât de amărât în fundul sufletului său ca şi Trepăduş, colonelul puse multă simţire să-şi îmbărbăteze subalternul.

— Lasă, bre, Trepăduş! Nu-i nimic. Trece şi asta! Unde a fost, o să mai fie! Tu doar zici că eşti bun creştin, nu? Păi atunci cunoşti vorba aia: domnul a dat, domnul a luat, fie numele domnului mareşal Antonescu binecuvântat. Că unde a dat o

dată, o să mai dea şi a doua oară.

— Aşa zice şi Sfântă Scriptură, domnule colonel! răspunse Trepăduş, ceva mai înviorat. Cică cine a avut o să mai aibă. Da aşa o fi oare, domnule colonel?

— Exact aşa a fost, este şi va fi în vecii vecilor, amin! răspunse colonelul, energic. Numai să crezi!

— Cred, domnule colonel.

— Păi să crezi, că te trimit înapoi la Severin şi nu mai papi lagăr cât'ei trăi!

Şi zicând acestea, Bădoiu îşi trecu mâna, cu prietenie, pe sub braţul lui Trepăduş, care stătea lângă el, la datorie, cu un par în mână, zvârlind pe ochi fulgere şi pe nas o boare primăvăratecă de ţuică bătrână. De peste un an, Bădoiu şi Trepăduş treceau prin aceleaşi suferinţi şi aceleaşi bucurii. Dar niciodată nu s-au simţit mai amărâţi ca în momentele acestea. Ministerul de Interne dăduse ordin colonelului Bădoiu să golească lagărul din Târgu-Jiu de comunişti şi antifascişti, care, în vederea ofensivei de primăvară, trebuie trimişi dincolo de Nistru. Bădoiu înţelese. În momentele acestea hotărâtoare pentru noua ordine europeană, ţara n-are nevoie aici de aceşti bolşevici, care, închişi, bătuţi, înfometaţi, izbutesc, dracu ştie cum, prin ziduri, prin duşumea, prin tavan, să agite ţara împotriva cauzei sfinte. Şi de vreme ce a înţeles ordinul, ce alta putea face decât să i se supună! Dar cu câtă sfâşiere de inimă! Să-l despartă domnul ministru de interne, fără milă, de oamenii aceştia care erau însăşi viaţa lui, atât de mult se obişnuise cu ei, cu necazurile lor, cu capriciile lor, cu aspiraţide lor! De dimineaţă până noaptea târziu, numai cu ei, printre ei şi pentru ei trăia şi numai de ei se îngrijea, parcă ar fi fost copiii lui.

— Trepăduş, ce le dai de mâncare?

— Fasole, domnule colonel! Dacă o fi!

— Şi dacă n-o fi?

— Şi dacă n-o fi, n-o fi, domnule colonel! Că doar nu ne-am tocmit cu fasole la ei! Să mai mănânce şi ei iarbă sau buruieni, că nu moare nimeni din asta!

— Păi cum să moară, bre Trepăduş! Ba, din contra! Buruienile te învie! Buruienile sunt leac la toate! Că pe mine mama numai cu buruieni m-a îngrijit! Şi eu doar mă ştii, eu n-am fost bolşevic, ca boierii ăştia, dumnezeu să mă ierte! Şi cu treaba cum merge, bre Trepăduş?

— Greu, domnule colonel! Tare greu! Iar a trebuit să-mi schimb parul!

— Păi de ce, mă Trepăduş, că abia ieri ţi-am dat unul nou! Şi nu era fag, ci stejar!

— Ce să fac, domnule colonel, dacă «matirialu» nu-i bun! Se rupe. Şi apoi, nu uitaţi, domnule colonel! Ăştia nu-s oameni. Sunt bolşevici. Dai şi dai şi parcă ai da în vânt!

— Ei! încercă Bădoiu să-i redea lui Trepăduş încrederea în sine. Nu te mai necăji atâta, că doar nu dai chiar în vânt!... Altminteri, n-ai rupe în fiecare zi câte un băţ!

— Pot rupe şi zece, domnule colonel, că eu tot în vânt zic că dau!... Nu vedeţi? Eu îi bat şi ei urlă: tratament omenesc!... Eu le rup spinarea şi ei zbiară: îngrijiri medicale!... Eu le crăp căpăţâna şi ei răcnesc: mâncare!... Sobe!... Cărţi!... Gazete!... Regim de muncă mai blând! Eu le moi ciolanele că nu mai ştiu cum se ţin pe picioare... şi ei pretind... aţi auzit şi dumneavoastră ce pot pretinde nişte bolşevici: cică ar fi şi ei oameni!... Bolşevici şi oameni!... Dacă s-a mai pomenit aşa ceva: bolşevici şi oameni!

— Păi, făcu înţelegător colonelul, or fi şi ei oameni...

— Da! Aveţi dreptate, domnule colonel: oameni, dar ce fel de oameni!... Bolşevici! Adică tot la vorba mea aţi ajuns: oameni neoameni!... Că dacă ar fi oameni, de mult ar fi amuţit! Dar ei, nici gând să amuţească!... De aia trebuie să fac atâta pagubă statului, domnule colonel, cu beţele mele!... Rău, domnule colonel, tare rău!... Oricum o întorc, e rău! Dacă nu le rup, se cheamă că nu-i bat pe bolşevici... şi e rău. Dacă le rup, iar e rău, că-mi trebuie altele!

Colonelul îl consolă:

— Nu-i nimic, mă Trepăduş! Tu să fii sănătos, că beţe avem destule. Dar apropo, bre Trepăduş! Cum stai cu sănătatea?

— Mulţumesc, domnule colonel. Cu sănătatea stau bine! Azi dimineaţă am băgat la spital zece. Fac pe nebunii! Doi au şi mierlit-o la prânz, domnule colonel! Şi vor şi ăilalţi să se ia după ei! Dar să ştiţi, domnule colonel, că dacă mi-o fac, îi bat de-i zmintesc. Morţi îi bat! Şi dacă nu-mi daţi voie, demisionez!

Bădoiu se necăjea şi-şi încrunta cât mai teribil sprâncenele, ca să acopere un zâmbet de dragoste pentru prietenul său, Trepăduş. Al dracului se mai alinta la el Trepăduş. Tot îl ameninţa cu demisia. Se făcea că uită că-i în serviciul naţiei şi că poartă uniformă. Dar asta-l şi făcea pe colonel să-l iubească

atâta. Tocmai ameninţările lui dovedeau cu cât devotament înţelege Trepăduş să slujească interesele neamului, ale lagărului din Târgu-Jiu şi ale comandantului său, colonelul Bădoiu.

— Mă Trepăduş, mă! îi răspundea el. Ce-i tot dai zor cu demisia! Poftim! Ţi-o primesc. Să te văd după aia, cum o s-o duci fără lagăr!

Cu vorbele astea, Bădoiu îl atingea pe Trepăduş la punctul lui cel mai sensibil. Pentru că, la fel cu colonelul Bădoiu, locotenentul Trepăduş nu putea concepe viaţa departe de acest lagăr. Munca educativă pe care o desfăşura zilnic, spre a scoate din aceşti bolşevici oameni, era istovitoare şi ar fi doborât pe oricare altul în locul lui Trepăduş. Dar Trepăduş avea o minte inventivă. Ca să-şi refacă sănătatea zdruncinată de bolşevici, lua de câteva ori pe zi o doză apreciabilă de conştiinţă naţională, dizolvată într-o jumătate de chil de ţuică. Dacă nu era ţuică, îşi putea înghiţi porţia de conştiinţă naţională şi cu spumă de drojdie. Dar mai bună era ţuica. În ţuică Trepăduş avea mai multă încredere, pentru că era de la Piteşti – şi pentru că mareşalul tot de la Piteşti era, ca şi domnul preşedinte de consiliu, Ică. Lui Trepăduş îi intrase lagărul în sânge, pentru că aici se putea el realiza. Învăţător de profesie, îşi găsise în lagăr câmpul de activitate pe care-şi putea pune în valoare toate virtuţile lui pedagogice. În întreg universul ziua începe când răsare soarele. Dar la ora aceea, în lagărul din Târgu-Jiu, începuse ziua de mult. Când răsărea soarele, de mult fuseseră scoşi afară, la aer, comuniştii şi antifasciştii, care aşteptau şi vara şi iarna, în picioarele goale, câteva ceasuri, până-şi termina Trepăduş al treilea proces de conştiinţă naţională. Înainte de a se apuca propriu-zis de cursurile lui de bună-creştere cetăţenească, Trepăduş se simţea totdeauna obligat să se achite de câteva procese de felul acesta. Dar când îşi începea lecţiile, nimic nu-l mai putea reţine. E drept că iarna serviciul lui era mult mai plăcut decât vara. Iarna, efectele învăţăturilor lui erau mai directe. Una e să scoţi pe aceşti indivizi cu picioarele goale în praful încălzit de un soare văratec, şi cu totul altceva este să-i vezi cu picioarele goale în zăpadă. E lucru ştiut! Zăpada şi frigul îţi dau poftă de mâncare şi de ţuică. De asta a şi ieşit Trepăduş din iarnă mai voinic cu unsprezece chile. Se îngrăşase numai la gândul că internaţii, după cura lor de ger şi zăpadă, îşi vor recăpăta toată pofta lor de mâncare, compromisă în libertate,

când se ţineau de bolşevism.

Până la proba contrarie, toţi oamenii erau, după Trepăduş, buni de muncă. În general, Trepăduş avea oroare de boală. Nu putea suporta gândul că el s-ar putea îmbolnăvi – şi nici gândul că s-ar putea îmbolnăvi alţii. Asta-l făcea să combată boala prin toate mijloacele, oriunde dădea peste ea. De aci, ieşeau mereu grave neînţelegeri cu internaţii, în special dimineaţa, când făcea triajul oamenilor pe care urma să-i trimită la muncă.

— Ce ai, mă?

— Sunt tuberculos!

Trepăduş nu credea în vorbe. Lui îi trebuiau dovezi:

— Ia să văd! Scuipă!

Omul scuipa. Nu se vedea nimic!

— Păi unde, mă-ta, eşti tuberculos, dacă după scuipat eşti sănătos, mă! Te-au învăţat bolşevicii să mi-l faci pe ofticosul?

Şi-l trântea pe jos şi-l lovea cu parul în coşul pieptului, cam pe unde ar fi, după zisele doctorilor, bojocii. Apoi, îl stropea cu apă, îl trezea din leşin, îl ridica de păr şi-i striga:

— Acuma, ia să te văd!... Scuipă!

Omul scuipa numai sânge. Ca prin farmec, furia lui Trepăduş se potolea.

— Acu, zic şi eu!... Acu eşti tuberculos.

Şi zbiera către caporal:

— Caporal, ia-l de aici! Vezi să i se dea ceai de păpădie şi să mi-l aduci înapoi, până în zece minute, să văd dacă s-a făcut bine!

Venea rândul altuia:

— Da tu, mă, ce ai de nu-ţi face plăcere să mergi azi la muncă?

— Nu m-au primit la tunel nici ieri.

— De ce?

— Am hernie!

— Hernie? Ia să încerc!

Şi-l izbea drept la vătămătură, că omul nici n-apuca să urle: cădea pe trei sferturi mort pe jos. Trepăduş se îndulcea iar.

— Are! Văd că nu minte!... Caporal! Să i se dea ceai de păpădie.

Urma un al treilea:

— Da tu? Ai ceva?

— Am!

— Ce?

— Ficat, domnule locotenent!

— Ficat! Uită-te al dracului! Are ficat şi n-a spus nimic până acum! Şi unde ţi-e ficatul, mă, băieţaş?

Omul îi arăta lui Trepăduş unde-şi simte ficatul.

— Aha! făcea Trepăduş. Mare e minunea lui dumnezeu!... Păi cam acolo am şi eu un fel de ficat. Da eu nu mă plâng! Pe când tu...

— Mă doare, domnule locotenent!...

— Te doare, hai? Pesemne că aşa te-au învăţat bolşevicii.

— Nu m-a învăţat nimeni, domnule locotenent! Sunt bolnav de ficat!

— Şi vrei să te cred pe cuvânt? Nu, pe cuvânt nu merge la mine! Trebuie să te examinez eu... să văd dacă te doare cu adevărat!...

Şi-l izbea cu bocancul în burtă. Examenul nu mai permitea nicio îndoială: întins pe jos, cu braţele larg desfăcute, nemişcat, cu gura căscată, omul nu mai zicea nici cârc.

— În ordine! zicea Trepăduş, bucuros că a dat peste încă un om cinstit. E bolnav de ficat!... Caporal! Să i se dea ceai de păpădie!

Prin urmare, în lagăr oamenii cinstiţi o duceau bine: toţi căpătau la ceasul potrivit câte un ceai de păpădie. Mai rău o duceau acei care nu se arătau prea cinstiţi. Oricine se văieta, sau ridica vreo pretenţie, sau încerca să-l reclame pe Bădoiu sau pe Trepăduş mai-marilor care veneau de la Bucureşti în inspecţie, era pus la copac. Prin copac se înţelegea, propriu-zis, un copac. Era fag curat, numai că, spre deosebire de oricare alt fag, avea un nume al lui: fagul lui Trepăduş. De el era legat oricare recalcitrant la disciplina lui Trepăduş, bătut până la sânge şi supus la post integral.

— Măgarul ăsta rămâne aşa, legat, douăzeci şi patru de ore! poruncea Trepăduş sentinelei. Nici mâncare, nici băutură!... O picătură de apă să nu i se dea! Tragi în oricare încearcă să se apropie de el!

Aşa muncea Trepăduş toată ziua în numele tronului, al naţiei, al Conducătorului şi al superiorului său, colonelul Bădoiu, spre a trezi la realitate pe bolşevici:

— Să n-aud o şoaptă, că nu scapă unul viu din mâinile mele. Aţi venit aici să muriţi, nu să vă aşterneţi pe trai! Gura... că-i vai

de mama voastră de bolşevici!

Iar seara, după ce făcea colonelului cel de al doisprezecelea raport, încheia:

— Şi înaintarea aia, domnule colonel? Parcă ziceaţi, domnule colonel, că azi-mâine mă fac căpitan!

— Te faci, bre, te faci!

— Păi, când, domnule colonel? Că eu, slavă domnului, pentru cine muncesc? Nu pentru ţară?

Colonelul aruncă o privire lungă de dragoste asupra lui Trepăduş:

— Pentru ţară, mă, Trepăduş. Că nimeni nu ţi-a zis că ai lupta pentru dracu!

— Păi, atunci, domnule colonel, dacă lupt pentru ţară, nu pentru dracu, de ce nu vrea domnul mareşal să fiu căpitan?

— Ba vrea, mă Trepăduş... vrea! Că am vorbit şi eu cu Bucureştii! Dar domnul mareşal Antonescu n-are timp de aşa ceva tocmai acu.

Trepăduş nu putea înţelege de ce domnul mareşal n-are timp să-l răsplătească pe unul ca el, care-şi dă viaţa pentru ţară, cu aceeaşi râvnă şi ziua şi noaptea.

— Dar de ce ziceţi, domnule colonel, că domnul mareşal n-are timp tocmai acu? Ce-i «tocmai acu»?

— Pentru că tocmai acu face război bolşevicilor!

Aici i se urca lui Trepăduş sângele la cap:

— Vrasăzică, asta e! Am înţeles! De un coşcogea război are timp domnul mareşal Antonescu, da să mă înainteze căpitan, n-are! Bun! Am înţeles! Bun!

— Bun, nebun, asta e! râdea colonelul. Dacă n-are, n-are!

Veselia colonelului său îl făcea pe Trepăduş să-şi frângă mâinile de supărare:

— N-are! Bine! Să zicem că n-are timp de asta! Dar o biată decoraţie acolo, domnule colonel... o biată decoraţie! Că n-o să-mi spuneţi, domnule colonel, că nici pentru o sărăcie de decoraţie n-are timp domnul mareşal.

Acuma, colonelul devenea serios. Dădea dreptate lui Trepăduş. Decoraţie i se cuvine şi l-a şi propus pentru decoraţie şi a stăruit. Trepăduş moare pentru ţară şi neam. Trepăduş se luptă cu bolşevicii. Trepăduş îşi cheltuieşte ultima picătură de sânge, ca să nu pună bolşevicii stăpânire pe ţară. Trepăduş trebuie decorat.

Până ce Trepăduş fu, în sfârşit, decorat. În ziua aceea, de bucurie au murit în lagăr trei bolşevici şi au fost băgaţi în spital treisprezece. Trepăduş se necăjea, asuda, sângera, dar şi ţara nu rămânea nici surdă, nici oarbă, nici oloagă şi-l răsplătea pentru jertfele lui. Cu nădejdea că în curând va fi făcut căpitan, Trepăduş îşi mângâia decoraţia şi se simţea destul de bine împăcat cu soarta.

Trepăduş se lăsa târât de aceste dulci amintiri, în timp ce se uita la deţinuţii care treceau în convoi, cu câte o bocceluţă sub braţ, înspre poartă. Îi venea şi lui greu – ca şi colonelului Bădoiu – să creadă că se desparte pentru totdeauna de aceşti oameni, care dacă i-au pricinuit atâtea necazuri pentru că erau bolşevici, i-au procurat, totuşi, şi momente atât de plăcute! Şi acum pleacă – şi nu-i va mai vedea niciodată!

— Pleacă nenorociţii! zise el colonelului, cu ochii înlăcrimaţi de duşca de conştiinţă naţională care i se strecurase pe gât, de-a curmezişul.

— Da, pleacă nenorociţii! confirmă colonelul, care se scălda şi el în frumoasele lui amintiri. Pleacă şi nici nu ştiu ce-i aşteaptă!

— Ce să-i aştepte, domnule colonel? Sapa şi lopata!

— Şi încă ce sapă şi lopată! dădu din cap colonelul.

Dar colonelul, om subţire, era pătruns de primăvară până la oase. Cerul, soarele, zefirul îl ajutau să treacă mai uşor peste sentimentul penibil al despărţirii şi să vadă lucrurile ceva mai în trandafiriu.

— Ce să-i faci, bre, Trepăduş! continuă el, cu un oftat filosofic. Tu eşti încă tânăr şi nu ştii ce este viaţa!.. Viaţa, bre, Trepăduş, nu stă pe loc. Ţi-am mai spus-o. Unul vine, altul pleacă... unul pleacă, altul vine. Aşa-i voinţa lui dumnezeu: cum pleacă unul, să-i vină îndată altu-n loc!

Tot chipul lui Trepăduş fu inundat de optimism:

— Să vă audă ăl-de-sus, domnule colonel! Dar dacă-i aşa, ce-ar fi să mai pocnesc pe unul în cap, ca amintire!

Colonelul, care ar fi jertfit tot ce-i este lui mai scump ca să facă plăcere subalternului său Trepăduş, îl întrebă cu sentiment:

— Ţii mult, bre, Trepăduş?

— Ţin, domnule colonel! Am eu boală pe bolşevicul ăla... şi mi-e necaz că mi-a scăpat printre degete!

— Care?

— Ăla sfrijitu, domnule colonel. Ăla din dreapta, domnule

colonel, cu basmaua în mână...

Colonelul se uită şi văzu pe ăl cu basmaua în mână: scund, sfrijit, în cap cu o fostă pălărie de paie cu borurile rupte, că aducea mai mult a tichie şi cu un pantalon mai scurt cu câteva palme, parcă i-ar fi fost smuls de la genunchi de o explozie.

— Ăla zici? întrebă colonelul. Ăla, malagambistul?

— Da, domnule colonel! îmi daţi voie?

— Cu plăcere, Trepăduş dragă!... Poftim!

Mai mult Trepăduş nu aştepță:

— Caporal!... Adu-mi-l pe malagambistul ăla înapoi!

După un minut, omul se găsea în faţa colonelului şi a lui Trepăduş.

— Mă! răcni la el Trepăduş. De ce l-ai înjurat de mamă pe domnul mareşal?

— Eu?

— Da cine? Eu?

— Când?

— Mai întrebi şi când! După ce înjuri pe majestatea sa regele de mamă, mai ai şi obrăznicia să întrebi şi când?... Na! Uite când! Să mai înjuri şi altă dată pe domnul colonel de mamă!

Şi cu o singură lovitură de par, pălăria de paie se înfundă în tidva omului.

— Caporal! răcni Trepăduş. Ia-l pe malagambistul ăsta de aici! Vezi să i se dea ceai de păpădie.

Caporalul se apleсă, dar se ridică îndată:

— Nu mai e nevoie, domnule locotenent!

XII

Cum au înflorit merii, Ică fu cuprins de febra ofensivei. Voia să ştie dacă ofensiva de primăvară va începe vreodată, iar dacă va începe, cum se va sfârşi. Fireşte că singura făptură pe lume în stare să-i dea răspunsuri exacte la asemenea întrebări de cea mai delicată natură strategică era madam Astromanda Nostradama. Ea ştia tot! Ică făcu, prin urmare, Astromandei Nostradama o vizită, mult mai devreme decât Astromanda Nostradama s-ar fi aşteptat. Dar după vizita asta, făcu o a doua vizită... şi a treia... şi a patra... până ce vecinele distinsei doamne Astromanda Nostradama, intrigate de apariţiile tot mai dese ale acestui individ soios, cu cravată ruptă şi răsucită ca o frânghie în jurul gâtului şi cu nişte pantaloni bombaţi de lustragiu, începură să-şi şoptească între ele:

— Baba şi-a găsit un peşte! Să şi-l mănânce sănătoasă! Treaba ei! Dar cel puţin să-şi fi luat un peşte ceva mai spălat!

Madam Astromanda Nostradama, în lumea visurilor ei de clarvăzătoare care ghicea tot, nu ştia nimic despre ceea ce se

spune în spatele ei. Cu atât mai puţin ştia «peştele», care nici nu voia să ştie alta decât atât: dacă începe ofensiva de primăvară – iar dacă începe, ce sfârşit va avea!

Madam Astromanda Nostradama îl primea pe Ică, totdeauna ca pe un nou-venit, iar după ce el îi destăinuia că s-a născut în luna noiembrie, ea îşi consulta forţele oculte şi-i ghicea că, în acest caz, s-a născut în zodia săgetătorului. Aşadar, vrând-nevrând, Ică trebuia să-şi plece capul în faţa sentinţei fixate din ordinul Marelui Mister pentru toţi cei născuţi în luna noiembrie: ceea ce a fost stabilit de la început rămâne bun stabilit. Ică mai are de trăit circa patruzeci de ani. Sau, Ică mai are de trăit încă circa patruzeci de ani buni. Buni, din ce?... Ică nu mai întreba. Cu febrilitate primăvăratică, Ică întindea Astromandei Nostradama un pumn de bancnote, zbura pe uşă, se urca în tramvai, întindea taxatorului o hârtie de o mie de lei, dinadins ca el să-i spună că n-are mărunte, dar lui nici nu-i păsa: ofensiva va începe la momentul potrivit şi se va sfârşi bine. Mai are de trăit patruzeci de ani buni. Deci, ofensiva nu poate sfârşi decât bine.

Cât ţinea drumul în tramvai, Ică, optimist, îşi număra zilele. Încă circa patruzeci de ani de trai bun... e ceva! Dar de îndată ce se aşeza pe scaunul lui de vicepreşedinte de consiliu cu puteri de preşedinte, Ică îşi pierdea liniştea! Ofensiva de primăvară va începe! Dar până una-alta, Hitler îi scoate sufletul cu ofensiva asta a lui de primăvară. Din ianuarie, Hitler îi dă emoţii cu ofensiva lui. Arme noi! Surprize! Avalanşă, nu ofensivă! Sfârşitul pământului! Prăpăd! Nimic nu va mai putea rezista armatelor germano-aliate! Un singur lucru mai lipseşte ofensivei de primăvară: primăvara! Dar cum va veni... Până a venit! Ca în toţi anii, primăvara a început şi în acest an cu sfârşitul lui martie. Ică, palpitând, trăgea cu urechea să audă rumoarea ofensivei. Ică, însă, nu prinse nici cel mai mic zgomot care ar anunţa cea mai inocentă ofensivă. În schimb, începură să-i răsune în ureche, din ce în ce mai puternic, anumite murmure care veneau de pe front, dar care i-ar fi rămas, totuşi, pentru o vreme oarecare, încă destul de nedesluşite, dacă n-ar fi răzbit printre ele nişte înjurături răspicate curat româneşti. Spre a-şi salva moralul primăvăratic, Ică se aruncă în braţele radioului Berlin. Aici, însă, nu se vorbea decât despre iarnă. Dar despre ofensivă? Nici cea mai mică aluzie despre ofensivă. Hitler, pesemne, încă nu era gata. Se pregătea! Aşa a trecut şi luna aprilie. Ofensiva? Care

ofensivă? Hitler încă nu e gata de ofensivă! Se pregătea! După aprilie, veni luna mai. Oricâte spunea radio Berlin despre iarna care a trecut, dar mai multă primăvară ca-n luna mai nu poţi găsi – şi totuşi, ofensiva? Nimic care să aducă a ofensivă! Hitler încă nu era gata. Se pregătea. A trecut şi luna mai şi a venit în locul ei luna iunie. Ultima lună de primăvară!... Şi s-a scurs în tresăriri nervoase – cât de nervoase erau tresăririle lui Ică! – şi prima săptămână din iunie, şi a doua, şi a treia – pentru ca tocmai în 20 iunie, în ultima zi de primăvară, când se împlinea un an de la trecerea Prutului, să pornească ofensiva de primăvară: trupele germano-aliate începură să se mişte înspre est.

Or, în aceeaşi clipă, începu să se mişte şi Ică. Nici până atunci nu s-ar fi găsit om în ţara românească să nege că Ică ar şti să se mişte – ba ceva mai mult: că Ică ştie să se mişte mai bine ca oricare altul. Dar în vara aceasta, când se porni ofensiva de primăvară, Ică se mira el însuşi cât de mult îl călise iarna care a trecut şi cum a izbutit să elimine din sufletul lui tot ce e slăbiciune ori şovăială.

Avea o idee de mult pregătită. De la o vreme, pe Ică îl nemulţumea profund titlul de Conducător pe care-l purta mareşalul. Pentru marile înfăptuiri ale mareşalului, istoria va fi indignată când va afla că i s-a dat o calificare atât de măruntă. Conducător!... Rahat! Ce-i asta Conducător!... Altfel ar trebui să fie numit mareşalul: Dezrobitor!... Dezrobitorul!... Şi instinctiv, Ică puse mâna pe toc şi hârtie! Ce notă, ce desenă, ce calculă – ştia numai Ică. Dar când isprăvi şi făcu pe o altă hârtie sinteza efortului său, se puteau citi cu litere mari două cuvinte: Turnul Dezrobirii!

Iar dedesubt, un şir de nouă cifre, scrise foarte mărunt. Un om oarecare n-ar fi putut înţelege nimic. Dar dacă Ică ar fi pus nota sub ochii femeii care purta numele marelui străbun Nostradamus, ea ar fi putut ghici de la prima vedere că Ică îşi propune să ridice la Chişinău un turn al dezrobirii, din care lui să-i rămână suma de lei 225.637.422, plus câteva centime.

După ce-şi isprăvi proiectul, Ică dădu dispoziţii:

— Mâine dimineaţă mari festivităţi la Chişinău în cinstea domnului mareşal Antonescu!

A doua zi dimineaţa, Ică îl proclamă la Chişinău pe mareşal Dezrobitor, în prezenţa Conducătorului, dar nu şi a turnului.

Când festivitatea se încheie, ministrul de finanţe, unul din

fruntaşii finanţei care ajuta războiul, ca să se ajute după Sfântă Scriptură pe sine, îl luă deoparte pe Ică şi-l întrebă:

— Dar turnul? Cum rămâne cu turnul?

— Ei, şi dumneata acuma cu turnul! răspunse vice-dezrobitorul. Că doar n-oi fi având pretenţia să ridic un turn peste noapte. Şi apoi, nu văd graba! Ce a fost esenţial s-a făcut: l-am înălţat pe Conducător la rangul de Dezrobitor. Aşa că, dacă mă gândesc bine, mai-mai că aş renunţa cu totul la turn, dacă... dacă...

— Dacă? făcu ministrul de finanţe, care începu să presimtă ceva.

— Dacă-mi dai o despăgubire la înălţimea acestui monument, care trebuie să fie cel mai grandios din întreaga Europă de răsărit.

Ministrul de finanţe zâmbi, resemnat:

— Fie! Dar acontul îl scădem?

— Nici să n-aud! Soldaţii noştri îşi varsă ultima picătură de sânge spre fericirea copiilor noştri... şi dumneata, în loc să-ţi simţi sufletul înălţat, rămâi mereu ministru de finanţe: vorbeşti de aconturi! Aconturi! Mi-e şi ruşine să repet cuvântul acesta: aconturi! Nu-i nici măcar românesc!

* * *

Până la ofensivă, Ică lucra numai douăzeci de ore pe zi. Dar de atunci, nici el nu ştia la câte ore se urca ziua lui de muncă: la douăzeci şi patru, la treizeci, la patruzeci! Hitler trebuia să ştie că aici are un om de nădejde, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală. Or, Ică nu şi-ar fi precupeţit sângele, măcar să-l fi tăiat în bucăţi. Cum să şi-l fi precupeţit, când Hitler trebuia să ştie că aici are un om în care poate avea toată încrederea!

Deci, câte ore pe zi lucra Ică pentru victoria finală? Cincizeci, şaizeci, şaptezeci, dacă nu şi mai mult, pentru că nenumărate erau marile probleme de stat pe care Ică trebuia să le rezolve pe principiile stabilite de Conducător: muncă, ordine, cinste. O singură zi de muncă a lui Ică era un tom uriaş de fapte istorice. Killinger, de pildă, îi cerea să fie executaţi zece muncitori prinşi că sabotează munca din fabricile pentru armată. Ică, însă, credea că pentru victoria finală n-ajunge să fie executaţi numai

cei zece sabotori închişi, ci ar mai trebui executaţi cel puţin încă zece, care ar putea fi bănuiţi de un eventual sabotaj în viitor.

— Excelenţă! răspundea el lui Kiuinger. Vor fi executaţi douăzeci.

Hitler trebuia să vadă că are în Ică un om de încredere.

— Ni se cere să furnizăm de urgenţă armatei germane un nou stoc de cărbuni! îi comunica lui Ică generalul Plopeanu.

— Să-i furnizăm!

— N-avem oameni!

— Dar prizonieri sovietici avem?

— Avem!

— Atunci ce mai aştepţi? Pune-i pe ei la cărbuni!

Hitler trebuia să vadă că...

— Domnule preşedinte! venea la rând prefectul de poliţie. Este unul, Ionel Petrescu, student la litere şi filosofie. Bolşevic. Înjură la facultate pe fascişti. Vă înjură şi pe dumneavoastră...

— Pentru asta ai venit? striga Ică.

— Nu pentru asta! Dar să vedeţi că acest student a fost şi obraznic... şi...

— Eu nu te înţeleg! strigă Ică scos din fire. Ditai prefect, vii la mine să-mi bolboroseşti nu ştiu ce, numai

ca să-mi pierd vremea cu tot felul de mofturi. Ce vrei, domnule? Ce vrei? Zici că e bolşevic! Zici că înjură regimul! Zici că mă înjură pe mine! Zici de toate... Şi vii aici să mi te plângi că-i obraznic!... Păi obraznici sunt toţi! Cine-i obraznic trebuie imediat cuminţit. Aşa că ce mai vrei, domnule? Arestează-l! Şi pe mine, te rog, lasă-mă în pace!

— L-am arestat, domnule preşedinte!

— Şi ce ai vrea? Ca eu să-i dau drumul?

— Nu, domnule preşedinte! Dar să vedeţi! Nu ştiu ce o fi avut băiatul, dar s-a aruncat de la etajul V!

Ică voia preciziuni:

— S-a aruncat viu sau gata mort!

— Ce-aş putea să ştiu, domnule preşedinte, că doar n-am fost în pielea lui!

— Vrasăzică, s-a aruncat viu. S-a sinucis. Probabil o dragoste nefericită. Noi n-avem nicio obligaţie să răspundem de neplăcerile sentimentale ale altora. Vezi-ţi de treabă şi altă dată să faci bine să nu mă mai deranjezi cu prostiile astea!

Hitler trebuia să...

— Ică dragă, intra la el Drojdieru – care, între patru ochi, îi spunea lui Ică pe nume – pesemne că nu ne-au dăruit comuniştii destule de-alea: un Comitet naţional antifascist, sau un Bloc al democraţiei! Acu s-au apucat să ne dea ceva nou: Uniunea Patrioţilor!

— Foarte rău, foarte rău! punea Ică diagnosticul. Asta înseamnă că serviciul nostru de ordine nu funcţionează normal. Anchetează!... Spânzură!... Împuşcă!

Drojdieru zâmbea:

— Ei, bravo, Ică dragă! Pe vremea când eu spânzuram şi împuşcam, dumneata mai umblai cu steguleţ la spate. Eu am venit la dumneata, ca la un om cu carte, poate ştii altceva! O metodă mai nouă, nu vechiturile astea!

— Mai nouă? se supără Ică. Ştreangul şi glonţul nu pot fi calificate vechi sau noi. Ştreangul şi glonţul sunt eterne, tinere domn!

— A! zise Drojdieru. Dacă mă iei cu «tinere domn», am înţeles! Mă crezi un bătrân ramolit. Dar eu nu sunt aşa de grăbit, Ică dragă! Şi-o să-ţi arăt! Voi împuşca, Ică dragă, cum n-am mai împuşcat de când eram numai şef de jandarmi!

— Împuşcă, Drojdierule, împuşcă! strigă Ică. Fără milă şi fără menajamente! Împuşcă!

Ică învăţase să facă şi spume la gură şi le făcea cu plăcere! Trebuia Hitler să vadă că aici are un om de nădejde, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală. Şi ca Hitler să vadă ce voia Ică, Ică trebuia să scoată ochii lui Hitler. Şi ca să scoată ochii lui Hitler, îi trebuiau lui Ică zeci de perechi de ochi să se uite bine împrejur: ochi pentru agenţii lui Brebu, ochi pentru agenţii lui Belciug, ochi pentru agenţii lui Dacu, ochi pentru agenţii lui Killinger, ochi pentru agenţii lui Himmler, ochi pentru agenţii lui Ribbentrop, ochi pentru atâţia şi atâţia agenţi ai atâtor servicii de spionaj care, toţi şi toate la un loc, aveau, direct sau indirect, din partea lui Hitler, sarcina să fie cu ochii pe Ică. Dar cu cât se temea Ică mai mult de ochii lui Hitler, cu atât se vâra tot mai mult Ică în ochii lui Hitler. Gura lui nu împroşca nici scuipat, nici cuvinte, ci gloanţe. Dacă mareşalul – care, în frenezia lui ofensivă nu mai prididea de atâta muncă de curăţire a terenului cu jandarmii lui şi se vedea silit să ceară ajutor S.S.-ului german – poruncea să fie împuşcaţi pe teritoriul sovietic toţi muncitorii, ţăranii şi funcţionarii sovietici, femei şi bărbaţi, care au servit pe

sovietici – Ică, pe teritoriul român, poruncea să fie împuşcaţi toţi muncitorii, ţăranii sau funcţionarii români, care erau prinşi că vor să servească poporul român şi că refuză să-l servească pe Hitler. Hitler trebuia să vadă că aici are un om de încredere care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală. Din partea lui Ică, Hitler trebuie să fie perfect liniştit. Hitler trebuie să fie scutit de enervări. Hitler nu trebuie să fie contrariat cu nimic. A venit la Ică ministrul Italiei, Ghigi, să-i pună, din senin, o întrebare:

— Domnule preşedinte, cum o duc tinerii pe care i-aţi trimis să muncească în Germania?

Ică se întunecă. Ministrul român de la Berlin era foarte discret. În rapoartele lui nu pomenea nimic despre muncitorii români oferiţi Germaniei de către guvernul român. Belciug, însă, era mai puţin discret.

— Domnule preşedinte! îi zise el într-o zi. Se pare că muncitorii pe care i-am trimis în Germania sunt nemulţumiţi. Mulţi au şi dezertat.

— Cum au îndrăznit? scrâşni Ică din dinţi, care şi asta învăţase: să scrâşnească din dinţi cum nu scrâşnea nimeni.

— Pentru că sunt supuşi aceluiaşi tratament ca şi prizonierii de război sovietici sau polonezi. Nu vă spun că pentru cea mai mică abatere de la disciplină sunt pedepsiţi cu luni de închisoare. Dar nu li se dă de mâncare. Şi nici nu sunt lăsaţi să se odihnească. După ce că sunt ţinuţi, claie peste grămadă, într-o murdărie de nedescris, în nişte barăci, ca deportaţii, mai sunt şi treziţi în mijlocul nopţii, după câteva ore de somn, cu pumnii şi cu picioarele: «Nu vă ajunge? Marş la muncă, valahi puturoşi ce sunteţi!»

Ică se uită la Belciug, bănuitor:

— Şi ce vrei să zici, dragă Belciug? Că ai noştri nu sunt nişte puturoşi?

Asupra situaţiei muncitorilor români din Germania, Ică avea, prin urmare, un punct de vedere bine gândit. De asta i se părea puţin cam supărătoare întrebarea lui Ghigi, căruia-i răspunse:

— Bine, excelenţă!

— Curios! făcu Ghigi. Situaţia muncitorilor italieni trimişi în Germania este înspăimântătoare. Nemţii îi lasă să moară de foame şi-i bat. Şi când ai noştri încearcă să protesteze, S.S.-iştii asmut împotriva lor câini ciobăneşti dresaţi să-i muşte de picior. Avem şi cazuri mortale. Ciudat! Vrasăzică ai dumneavoastră o

duc bine!

— Splendid, excelenţă!

Din partea lui Ică, Hitler trebuie să fie perfect liniştit. Pe Hitler nu e bine să-l laşi nici măcar să înceapă a se gândi la ceea ce eventual ar fi în stare să ceară – ci trebuie să-l satisfaci cu anticipaţie. Cu atât mai prudent este, aşadar, să i se satisfacă lui Hitler toate dorinţele, atunci când şi le exprimă. Killinger i-a dat de multe ori lui Ică a înţelege că România-i place foarte mult lui Hitler.

— Am auzit, domnule preşedinte, îi spunea odată Killinger, râzând cu râsul lui jovial, că la dumneavoastră există un cuvânt pentru tipul de femeie de care ai putea fi foarte mulţumit! Îl ştiţi?

— Cum să nu! Şi frumoasă şi lăptoasă şi devreme acasă!

— Asta e! făcu Killinger, vrăjit de plasticitatea zicalei. Şi frumoasă şi lăptoasă şi devreme acasă!... Aşa gândeşte şi Führerul meu despre ţara dumneavoastră! O ţară excelentă, de care i-ar fi greu să se despartă.

— De ce să se despartă? făcu, grijuliu, Ică.

— Asta mă întreb şi eu! zise Killinger. Şi la asta s-a gândit şi Führerul meu, care crede că n-ar exista niciun motiv istoric sau economic care ar putea duce la despărţire. De ce să ne despărţim, domnule preşedinte? De frică să n-avem conflicte? Care conflicte? Noi suntem ţară industrială şi ţară industrială vrem să rămânem. Iar dumneavoastră sunteţi ţară agricolă şi ţară agricolă *ar fi bine* să rămâneţi. După cum vedeţi, domnule preşedinte, interesele noastre nu se ciocnesc şi *ar fi bine* ca nici în viitor să nu se ciocnească. *Ar fi foarte bine*, domnule preşedinte! La urma urmei, cum s-ar putea ciocni o ţară industrială cu o ţară agricolă? Dimpotrivă! Führerul meu crede că, în loc să se ciocnească, se completează. Ar fi deci *cât se poate de bine*, domnule preşedinte, să luaţi măsuri nu să ne despărţim, ci să ne completăm. Ar fi *colosal de bine*, domnule preşedinte!

Ldeea lui Hitler nu era nouă. Încă în urmă cu optzeci de ani, o importase în ţară, tot din Germania, prinţul domnitor Carol – şi a fost cultivată, cu mai mult sau mai puţin succes, dintr-un considerent sau altul, de către toate guvernele conservatoare, liberale sau naţional-ţărăniste: ţară de ţărani, România trebuie să rămână ţară de ţărani. Dar niciodată n-a fost pusă pe tapet mai ritos decât o punea astăzi Hitler, care, o dată ofensiva de

primăvară dezlănţuită, vedea victoria finală foarte aproape. România să fie mulţumită cu ceea ce este: o ţară agricolă – şi să nu dea ascultare comuniştilor care umblă să-i bage în cap că ar fi timpul să-şi întemeieze o industrie naţională, solidă, multiplă şi independentă. Hitler nu poate suferi ţări şi industriale, şi independente. Lui Hitler i-ar face plăcere să vadă că această Românie continuă şi după victoria finală să fie o ţară «şi frumoasă şi lăptoasă şi devreme acasă», care n-are altă aspiraţie naţională decât aceea de a munci din zori până noaptea târziu la coarnele plugului, pentru ca Germania lui Hitler să-şi poată găsi, dimineaţa, la cafeaua cu lapte, franzeluţa ei albă, indispensabilă oricărui membru de elită al poporului stăpân. Putea refuza Ică Führerului această mică plăcere? O franzeluţă! Ce este o franzeluţă? Ce poate conta o franzeluţă faţă de bogăţiile ţării!... O franzeluţă!... Ar fi prea meschin să spună Führerului: Dacă vrei un corn sau o franzeluţă la frişticul tău, n-ai decât să ţi-l cumperi! Eu, pe gratis, nu dau. Dar cum, dumnezeule, să vorbeşti aşa cu un prieten şi-un aliat!... Un aliat!... Ce aliat!... Cu nişte ochi!... Ce ochi!... Mii de ochi care ţi se uită în ochi să ghicească: Eşti, sau nu eşti un om de încredere? Îţi precupeţeşti, sau nu-ţi precupeţeşti sângele pentru victoria finală?

Şi iar nu-şi precupeţi sângele vicedezrobitorul, care, în plină ofensivă de primăvară, începu să predice iubirea aliatului:

— Suntem ţară de agricultori şi ţărani. România trebuie să-şi bazeze viaţa naţională pe primatul agriculturii şi al ţăranilor. Statul de mâine nu poate fi decât un stat autoritar, totalitar, de disciplină naţională şi profesională. Ţăranii şi agricultura constituie marile rezerve din care naţiunea a luat în cursul veacurilor soldaţii care i-au asigurat unitatea şi produsele şi care i-au îngăduit continuitatea luptei. De aceea, organizarea naţională a ţăranilor şi a agricultorilor ar trebui să aibă misiunea de a readuce ţara la viaţa ei autentică!

Apoi convocă o conferinţă de presă, la care fură invitaţi şi ceilalţi membri ai guvernului, spre a da opiniei publice lămuriri pe cât de complete, pe atât de sincere, asupra problemei.

— Am socotit cu creionul în mână, domnilor, ce câştiguri am realiza dacă ţara aceasta ar reveni la ceea ce a fost pe vremea străbunului nostru Traian: o ţară de ţărani! Calculaţi! Începem cu şcolile. Bolşevicii noştri fac propagandă că n-avem şcoli destule. Desigur, lor le trebuie şcoli, ca să poată semăna mai uşor

anarhia în sufletul naţiei noastre. Dar noi toţi cunoaştem adevărul. Avem şcoli peste puterile noastre. Cine are răspunderea statului ştie ceea ce este un buget. Să ne spună domnul ministru de finanţe: ce loc ocupă şcolile în bugetul nostru?

— Enorm! răspunse ministrul de finanţe.

— Aţi văzut, domnilor! Şcolile ocupă un loc enorm în bugetul nostru, destul de încărcat şi aşa! Or, vă întreb, domnilor: ce ne trebuie azi şcoli? Pentru ce luptăm noi azi în răsărit? Pentru ce-şi varsă copiii noştri sângele pe câmpurile de luptă de acolo? Pentru şcoli, sau pentru drepturile noastre?... Pentru drepturile noastre. Deci, nu ne mai trebuie şcoli. Le desfiinţăm. Facem economii de zeci de milioane. Universităţile? Le desfiinţăm! Bibliotecile? Le desfiinţăm! Cărţile? Le desfiinţăm! Teatrele? Le desfiinţăm! Cinematografele? Le desfiinţăm!

— Dar ziarele? întrebă Serafim Mărunţelu, care începuse să dea semne de nelinişte.

— Nu! răspunse Ică. Ziarele sunt opinia publică. Or, noi respectăm opinia publică. În schimb vom desfiinţa spitalele. Ce nevoie are ţăranul nostru verde ca bradul şi tare ca stejarul, care poartă, pe umerii lui drepţi şi mândri, gloria puterii de neînvins a străbunilor noştri daco-romani, de spitale? Oare străbunii noştri daco-romani au avut spitale? Nu! Şi cu toate astea, care imperiu s-ar putea compara în istorie cu măreţia imperiului roman? Numai imperiul german. Deci, nu ne trebuie spitale!... Întrebaţi pe domnul ministru al sănătăţii: ce loc ocupă spitalele în bugetul nostru?

— Enorm! răspunse ministrul sănătăţii.

— Aţi văzut? La bugetul nostru, şi aşa destul de încărcat, spitalele ocupă un loc imens, deşi n-au niciun rost să funcţioneze! Niciun rost, domnilor, pentru că românul nu este bolnav trupeşte. Românul era în primejdie a fi bolnav sufleteşte. Dar în ceasul al doisprezecelea, dumnezeu l-a trimis pe Dezrobitor şi ni l-a salvat pe român din ghearele satanei. Desfiinţăm, apoi, domnilor, băile, acolo unde sunt. Apa rece de izvor, cum spune poetul, este singura care va reda românului conştiinţa lui autentică. Ce mai desfiinţăm? Desfiinţăm tramvaiele, desfiinţăm autobuzele, desfiinţăm trenurile, desfiinţăm toate vehiculele care nu se potrivesc cu firea românului. Românul, dacă vrea să-şi trăiască din nou viaţa lui

autentică, trebuie să revină la carul cu boi. Dacă germanii vor avea nevoie de trenuri aici, pentru interesele lor, îi priveşte... Noi le vom construi, dacă vor, dar numai ca să se folosească germanii de ele! Românul să nici nu se atingă, dacă vrea să nu-şi compromită viaţa lui autentică.

— Domnule preşedinte, îndrăzni Mărunţelu să-l întrerupă pe Ică. Dacă-mi daţi voie, aş avea o propunere!... Eu zic să desfiinţăm pantofii.

— Splendid! se entuziasmă Ică. Am uitat. Să desfiinţăm pantofii. Este o economie fantastică. Milioane şi milioane de pantofi pe an... Minunat! Ţăranul să poarte numai opinci, ca străbunii noştri daci. Aşadar, de azi înainte, deviza ţării româneşti, care trebuie să regăsească pe Bug şi-n Caucaz civilizaţia geto-traco-scito-iliro-daco-romană, va fi de aci înainte: înapoi la opinci.

Ionescu Ciurcheni, gelos de succesul lui Serafim, se ridică:

— Dacă-i aşa, domnule preşedinte, am şi eu o propunere: să desfiinţăm şi pantalonii!

— Exact! îşi prelungi Ică entuziasmul. Înapoi la iţari!... Toată lumea să poarte iţari!

— Dar izmenele? veni şi Rică Precup cu o sugestie. După câte ştiu, un român autentic în opinci şi iţari nu poartă izmene.

— Fără izmene! aprobă Ică. Ţăranul trebuie să revină la viaţa lui autentică. Vasăzică, notaţi: înapoi la opinci, înapoi la iţari, şi fără izmene!

Ică trebuie să facă neapărat ceva pentru Hitler. Hitler are mii de ochi. Hitler trebuie să vadă că are aici un om de nădejde, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală.

* * *

— Sotire, vino deseară să mă auzi!

Sotir, care fusese iar pe la nepoţii lui de la Olteniţa, se împotrivi:

— Păi cum se poate, coane? Abia vin de la drum! Sunt obosit!

— Ei aş! îl luă Ică peste picior. Dumneata, şi obosit! Vino, că-ţi trece!... Că după aia vreau să mai discutăm ceva foarte important despre nepoţii de la Olteniţa.

— Nu zău! zise Sotir, pe loc refăcut. Şi despre ce vorbeşti?

— Despre frăţia germano-română!

— Nu mai spune! făcu Sotir, care-şi trecu dintr-o dată toată batista peste obraz. Trebuie să fie ceva grozav. Frăţia germano-română! Vin! Să ştiu că mor de foame şi de sete şi tot vin!

Astfel, Sotir se găsi în mijlocul unei adunări de doamne în frunte cu Miţa şi Veturia şi de domni, în frunte cu Kilinger, care sclipeau prin poziţia lor socială, prin rochiile, uniformele şi costumele lor, dar mai presus de orice, prin năduşeala exasperantă, provocată de tot ce iadul putea inventa mai fierbinte într-o zi de iunie. Singurul care părea cu desăvârşire uscat şi nepăsător la această replică excesiv de usturătoare pe care natura o dădea iernii era Ică, vicedezrobitorul. Cu o orbitoare cravată indiană, strânsă în jurul gulerului într-un minuscul nod malagambist, cu haina încheiată, cu manşetele albe ieşite cam cu vreo trei degete din mâneci, Ică vorbea – şi asistenţa se bucura că Ică şi-a regăsit verva de la începuturile perioadei dinamice a tinerei lui existenţe. Numai Sotir n-avea bucurie de Ică. Ică vorbea şi Sotir suspina. Nu pricepea boabă din tot ce spunea Ică. Băiatul ăsta, îşi zise Sotir, e prea deştept pentru mintea mea slabă. Şi dacă mi-o mai spune cineva de azi înainte că sunt prost, o să-l cred. Sunt un prost. Ce am crezut eu despre frăţia germano-română şi ce spune el!

Dar de ascultat trebui să-l asculte.

— Prietenia germano-română, zicea Ică, este expresia instinctului geografic şi mărturia sângelui în faţa vieţii, voinţa de apărare a civilizaţiei şi a tradiţidor noastre.

Sotir se pipăi la buzunar şi se linişti: nu-i lipsea nimic. Dar expresia instinctului geografic îl nemulţumi. Ce-mi vine flăcăul ăsta aici cu geografie? Toată viaţa mea am dus-o greu cu geografia. Până şi acuma, după atâtea drumuri şi tot nu nimeresc singur Olteniţa fără să întreb. Şi ce-i povestea aia cu mărturia sângelui în faţa a nu ştiu ce?... Cum adică? Sângele e o mărturie? De când? Iată! Aseară, mi-a curs sânge din nas. Asta ar fi mărturie că vreau să apăr civilizaţia şi tradiţiile noastre? Bine! S-o apăr! Dar pe ce chestie, domnule, pe ce chestie?

Ică, fireşte, nici nu voia să ştie ce se petrece în inima lui Sotir. Fără milă, se bălăcea în sânge şi în geografie.

— Poporul român s-a alăturat poporului german nu pentru un joc superficial de politică externă, ci pentru că poruncile destinului, comandamentele instinctului şi legile realiste ale geografiei i-au cerut ca, în faţa marii primejdii comuniste, să-şi

razime credinţa, sângele şi onoarea pe singurul popor care putea să mai apere civilizaţia Europei în contra avalanşei bolşevismului.

Sotir îl ştia pe Ică băiat bun de felul lui. A avut de-a face cu Ică şi mai înainte, dar de când lucra cu el pentru repunerea naţiei în drepturile ei sfinte pe linia Bucureşti- Olteniţa, Ică nu i-a ciupit un sfanţ din drepturile lui sfinte. Ică era un cavaler. Isteţ, vesel, galanton! Nimic de zis!... Dar asta nu putea să i-o ierte: de ce-i vorbeşte aşa! Să ştie că el e de faţă şi să-l îndoape numai cu vorbe neînţelese, nu-i politicos. A! Nu! Cavaler-cavaler, dar pe mine să nu mă ia la fix, că mă supăr! Şi am să i-o spun! Mă cheamă să mă ţină flămând şi-mi vorbeşte numai în cimilituri! Să-i fie ruşine!

Dar nici acum Ică nu se gândea la Sotir, ci numai la Hitler. Hitler trebuie să ştie că are aici un om de nădejde, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală. De aceea, Ică, după ce se învârti vreme de un ceas în jurul instinctelor geografice, al poruncilor destinului şi al mărturiei sângelui, atacă tema care a fost vânturată în presă, cu atâta elan, vara trecută, când armatele germano-aliate erau grăbite să intre în Moscova înainte de cade zăpada:

— Ce ar fi devenit Europa, ce ar fi devenit civilizaţia, dacă Hitler n-ar fi înţeles la timp că primejdia mare vine din răsărit?... Fără Hitler bătrânele tradiţii ale continentului ar fi fost ucise sub prăvala invaziei comuniste.

Mda! îşi zise Sotir, mulţumit că începe să prindă câte ceva din spusele lui Ică. Grea întrebare! Ce făceam dacă nu venea Hitler la timp? Păi ce făceam? Făceam prost! Asta făceam! Cine ştie dacă mai apucam vreodată să-mi văd nepoţii de la Olteniţa! Şi ce făcea Ică? Şi ce făcea coana Miţa? Şi ce făccau... ce să mai vorbim? Era vai de capul nostru! Noroc că a venit Hitler care a înţeles că...

— Cine suntem? strigă Ică, pe un ton neaşteptat de înalt. Suntem legătura dintre Marea Baltică şi Orientul apropiat. Şi ce mai suntem? Suntem o perlă pe axa eurasiană. Şi altceva ce mai suntem? Suntem o coroană a Balcanilor!

Lui Sotir, să-i sară inima din loc. Dacă Ică porneşte aşa, pe panta mărturisirilor, cine ştie până unde merge, ca să afle lumea cine e. Dar Ică se opri tocmai la timp – spre a sări la secretul prieteniei dintre germani şi români.

— Prietenia pe care o mărturisim azi Germaniei nu este nicio prietenie de cuvinte, nicio istorie de cuvinte prăfuite. Noi aducem în prietenia noastră nu cuvinte, ci realităţi!... Şi ce aducem, doamnelor şi domnilor? Ne aducem pe noi întregi, ca suflet şi conştiinţă naţională. Suntem de luat întregi, sau de loc! Ce aducem noi în această prietenie? Aducem un popor sănătos: întâiul pe scara natalităţii europene. În sfârşit, ce aducem în această prietenie? Aducem bogăţiile pământului nostru, în această prietenie însă, noi vrem nu numai să dăm, ci vrem să şi luăm. O spunem deschis, o spunem cu crezul nostru de popor leal: vrem să şi luăm.

Să trăieşti, fiule! gândi Sotir. Bine le zici! Aşa trebuie să vorbeşti porcilor ăştia de nemţi: de la obraz! Cu curaj! Dacă noi vă dăm tot, trebuie să ne daţi şi nouă măcar comision. Că doar n-o să ne cereţi să vă dăm totul pe gratis! Gratis nu există. Nimeni nu dă pe gratis! Aşa, Ică dragă! Să şi-o scoată Hitler din cap că noi trebuie să-i dăm lui tot şi el să ne dea... vorba aia...

Şi Sotir cercă să-şi găsească o poziţie cât mai comodă în scaun, ca să-l poată asculta pe Ică în condiţii potrivite cu excelenta lui stare sufletească.

— Şi iată ce vrem, domnilor şi doamnelor, să luăm de la germani în schimbul bogăţiilor noastre şi al milioanelor noastre de ţărani sănătoşi...

Numai cu o clipă mai adineauri Sotir era de acord ca Ică să nu dea nemţilor nimica pe gratis. Totuşi, când auzi glasul răspicat cu care Ică vorbea, Sotir, emoţionat, simţi cum tâmplele încep să-i bată ca nişte ciocane. Mai ştii! îşi zicea el. Tânăr cum e şi fudul că ofensiva de primăvară a început, Ică ar mai fi în stare să ceară, doamne fereşte, şi tronul Germaniei, ca să-l supere pe Hitler.

— Domnilor şi doamnelor! strigă Ică, vrem de la germani, în schimbul bogăţiilor şi al milioanelor noastre de ţărani sănătoşi, marele exemplu german!

Sotir îşi duse mâna la inimă. Ptiu, bată-te norocul să te bată de puşti, că era cât pe ce să mă lovească damblaua din pricina ta. Eşti aşa cum ai fost totdeauna: un băiat cu scaun la cap. Nu ceri nici prea mult, nici prea puţin. Noi le dăm tot ce putem da: toate bogăţiile noastre, toată ţara noastră, toţi ţăranii noştri sănătoşi... Tot! Dar cu condiţia ca nemţii să ne dea exemplul lor. Schimbul e bun. Şi dacă Hitler nu cade la învoială, atunci să ştii

că-i un porc! Un porc şi jumătate! Numai că Sotir regretă numaidecât că s-a grăbit să-i dea lui Ică un certificat de cuminţenie, pentru că Ică, în loc să se oprească aici, o luă razna cu pretenţiile:

— Vrem, continuă el, să luăm marele exemplu german şi îmi fac o onoare să mărturisesc aici, în casa credinţelor cu care voi închide ochii, în universitatea care rămâne temelia morală a vieţii mele... vrem să luăm marele exemplu german al patriotismului şi al jertfei pentru ţară. Lupta lui Hitler este exemplul sfinţit de ce trebuie şi ce poate să facă un om pentru neamul lui!... Dar nu numai atât: în schimbul neamului şi al bogăţiilor pământului nostru, vrem să mai luăm de la marele popor german exemplu de disciplină... Dar mai vrem ceva...

Sotir, speriat, se apucă de cap. În momentul acela ar fi dat nu ştiu cât să-l poată scutura bine pe Ică:

Stai, Ică! Ce-i cu tine? Ai căpiat? Ce tot vrei şi vrei de la bieţii noştri aliaţi? Să-i aduci la sapă de lemn, asta vrei? Ai spus că, în schimbul celor ce le dăm noi, vrem ca nemţii să ne dea exemplul patriotismului lor. Bun! E mai mult decât mult. Credeam că-ţi ajunge. Dar tu, în lăcomia ta, le mai ceri şi exemplu de disciplină! Păi cum, Ică dragă? Nu ţi-e ruşine! Cu nişte prieteni şi aliaţi să te porţi ca un cămătar ordinar? După ce le ceri exemplul patriotismului lor, le mai ceri şi exemplul de disciplină! Păi de ce nu le ceri şi perna de sub cap, Ică?... Eşti nebun, Ică! Zău că eşti nebun de legat. Uiţi că în fruntea Germaniei este un Führer. Führerul nostru. Şi că Führerul nostru, când o auzi cu câtă obrăznicie îi ceri şi-i ceri, numai cu un simplu telefon te poate strivi ca pe un purice!... Tu, Ică, flecuşteţul de la Piteşti, îi ceri unui Führer... mă, Ică, trezeşte-te!... unui Führer... Führerului nostru Adolf Hitler... cel mai mare om din câţi oameni a făcut dumnezeu pe pământ... după ce îi ceri exemplul patriotismului său îi mai ceri şi exemplul de disciplină... şi tot nu te saturi... că parcă iar zici că-i mai ceri... Ce-i mai ceri, nenorocitule?... Să te aud!... Ce-i mai ceri?

— Vrem, răspunse Ică la gândurile îngrijorate ale lui Sotir, ca poporul german, care-şi împlineşte marea lui misiune, să înţeleagă că vrem să luăm din propriul lui exemplu puteri noi pentru a ne împlini propria noastră misiune.

De spaimă, Sotir închise ochii, să nu vadă ce va urma, deşi bănuia: Killinger, care prezida pe estradă, sau va trage cu

revolverul în Ică, sau d va pocni cu un scaun în cap, după marele exemplu al germanilor. Trecu o secundă, trecură două, trecură trei, dar la secunda a patra, Sotir, în loc să vadă, îl auzi iar pe Ică vorbind, viu şi nevătămat:

— La această prietenie de realităţi, de fapte şi de jertfe, dumneavoastră, domnule Kilinger, aţi adus un exemplu de onoare şi lealitate, înfăţişând aci marea poziţie morală pe care, în faţa istoriei şi a conştiinţei noastre, s-a aşezat Adolf Hitler, atunci când a întins mâna mareşalului Antonescu.

Aici, Sotir îndrăzni să deschidă – deşi cu multă prudenţă – un ochi, dar cele ce văzu îl încurajară să-i deschidă, larg, pe amândoi: Killinger se apropie de Ici, îi strâuse mâna şi, în aclamaţiile nesfârşite ale distinsei adunări, îl îmbrăţişă. Dacă pe Sotir îl bucură, pe Ică îl făcu fericit. Cu Killinger în braţe, Ică înfrunta soarta mult mai uşor. Hitler trebuia să vadă că are aici un om de nădejde, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală.

La prezidenţie, Ică îl găsi pe Sotir.

— Succes, coane Ică! Mare succes! Felicitările mele! Dar să ştii că m-am speriat niţeluş. Credeam că n-o să mai isprăveşti cu pretenţiile.

Ică, însă, care evita pe cât putea discuţii deşarte, îl întrerupse:

— Ce-i cu chitanţele, Sotir?

— Poftim! răspunse Sotir, punându-i pe masă un teanc de hârtii.

Fără să se uite la ele, Ică băgă chitanţele în sertar.

— Bine! Mâine pleci din nou la Olteniţa.

— Mâine? strigă Sotir, desperat. Ce vorbeşti, coane? Sunt zdrobit de oboseală! Nu-i nicio zi de când m-am întors!

— Sotire! făcu Ică, pe ton imperativ. Ştii că mie nu-mi plac mofturile astea. Când zic mâine, e mâine. Mâine dimineaţă iei avionul. Nu uita, Sotire, că suntem în ofensivă şi că înaintăm!... Acuma ne aflăm aproape de Stalingrad. Ai înţeles? Victoria finală se apropie, şi tu mi te plângi, ca o muiere, că eşti obosit! Mâine dimineaţa, iei avionul pentru Geneva!

— Uf! făcu Sotir, plictisit. Bine! Acu spune ce ai de spus! Că ziceai că ai să-mi comunici ceva foarte important.

Cu un zâmbet mirat, Ică-i răspunse:

— Ţi-am comunicat, nu? Ce vrei mai important decât o călătorie până la nepoţii tăi de la Olteniţa?

— Dacă o iei aşa, fie! zâmbi Sotir. Ei, ia să vedem ce duc iar nepoţilor de la Geneva!

Dar, când să ajungă la concluzii, intră directorul de cabinet, care arătă cu mâna spre aparatul de radio:

— Domnule preşedinte, vorbeşte doctorul Goebbels!

Şi se retrase.

Febril, Ică întoarse butonul şi camera fu inundată de cuvintele luminoase ale doctorului Goebbels:

— Rusia nu are nicio şansă să poată rezista înaintării germane, dezlănţuită ca un uragan. Întinderea spaţiului rusesc poate aduce o amânare a finalului, dar în niciun caz o schimbare a lui. În Germania se continuă cu asiduitate colectarea de veşminte calde pentru armată...

Ică închise aparatul de radio:

— Sotire! Du-te acasă de te odihneşte. Nu mai trebuie să pleci mâine. Poţi să pleci poimâine.

Cât era de gras, Sotir sări în picioare, ca un copil.

— Coane Ică, numai veşti bune să-ţi dea dumnezeu, că mare bine îmi faci! Mi-era mai mare mila de mine, coane! Să mă aştepte deseară o masă numai de peşte... şi eu să plec la Olteniţa!... Vasăzică, ne-am înţeles. Mâine trec aici după hârtii! Să fii sănătos.

Ică aşteptă ca uşa să se închidă după Sotir, apoi o chemă pe Miţa la telefon:

— Alo, doamnă mareşal, aici eu! Doamnă mareşal, îmi daţi voie să vă întreb: cum merge cu colectarea floarei de tei în capitală?... A! Bun!... Mă gândesc că brava noastră oştire înaintează spre Stalingrad... unde se pare că-i ger şi zăpadă, cu toate că suntem în august!... Şi cu veşmintele calde, cum merge, vă rog, doamnă mareşal? Bine? Sunteţi mulţumită?... Sunt fericit!... Ştiţi, n-ar fi bine ca brava noastră oştire să se găsească la sfârşitul lui august la Stalingrad, fără ciorapi de lână şi fără flanele... Mă iertaţi, doamnă mareşal!... Toată ţara vă admiră, doamnă! Sărut mânuşiţele!

Închise delicat aparatul cu vârful celor zece degete ale lui, ca să nu se spună cumva că ar fi trântit receptorul în obrazul doamnei mareşal. Deşi este singur, mai bine să fie prudent. Hitler are zeci de ochi. Las’ să vadă că are în ţară un om de toată încrederea, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală!

XIII

Cu cravaşa în mână, Dezrobitorul se aşeză, dar Ică, sub braţ cu un teanc de hârtii, pe care nu îndrăznea să le pună pe masă, rămase în picioare, timid ca un elev chemat la tablă să explice colegilor lui o lecţie pe care nu şi-o pregătise de acasă. Puţin încovoiat, puţin roşu la faţă, cu ochii puţin speriaţi, Ică, deşi ar fi trebuit el să înceapă, nu scotea un cuvânt. Dezrobitorul se uită la el şi simţi cum îi creşte inima de bucurie. Venise aici, direct de pe front, pentru Ică. Şi acum patru zile, tot numai pentru Ică a venit. Şi acum şapte zile la fel. Şi acum unsprezece zile... Era un fapt neobişnuit de interesant, de care viitorimea va trebui să ţină seama, neapărat. Munca de pe front răpea Dezrobitorului un timp care nu se mai putea numi preţios, ci istoric. De-altminteri, ţara era informată de mult că tot ce a făcut Conducătorul şi apoi Salvatorul şi apoi Dezrobitorul şi tot ce va mai face de aci înainte Dezrobitorul a devenit, sau va deveni, în mod automat, un bun al istoriei. Şi câte lucruri istorice n-a trebuit să facă şi câte nu trebuie să facă, mai ales pe parcursul acestei ofensive de primăvară, Dezrobitorul! Să inspecteze, să decoreze, să

rostească, la cea mai mică ocazie, o cugetare, eventual două, să cugete chiar, fără a se simţi, în toată această activitate a lui, în niciun fel stingherit – dimpotrivă – de acel zgomot ciudat care se putea asemui ba cu ronţăitul unui cârd de şobolani înfometaţi, ba cu scârţâitul unor pene care ară hârtia cu vrednicie. Pentru că acesta era adevărul: totdeauna se găseau în spatele Dezrobitorului câteva plutoane de înfipţi ai pământului – cum atât de inspirat i-a consfinţit Ică pe gazetari – care-şi purtau pe braţ banderola P.P. cu multă mândrie, deşi cu mare băgare de seamă, ca să nu-i prindă soldaţii români, pe undeva, singuri, pe la întuneric, departe de aripa ocrotitoare a ofiţerilor.

Dar, în pofida atâtor şi atâtor fapte de arme, indispensabile victoriei finale, Dezrobitorul nu uita ţara. Ţara! Cum merg lucrurile în ţară? Cum merge dreptatea? Dar cinstea? Dar ordinea? Şi ce face Miţa? Şi ce face Killinger? Şi ce face Ică? Ică plana deasupra tuturor celorlalte preocupări ale Dezrobitorului. Poate, oare, Ică face singur faţă atâtor probleme de stat, mici, mijlocii şi mari? Oare, tânăr cum e, Ică nu se lasă prea zăpăcit de putere? Oare Ică nu face greşeli?

Purtat astfel cu gândul tot timpul spre ţară, era peste puterile Dezrobitorului să reziste ispitei de a se vedea purtat spre ţară, cel puţin o dată la patru zile, cu avionul. Vizitele acestea, cu cât mai dese erau, cu atât mai mult bucurau pe de o parte ţara, care, prin aceasta, avea dovada că victoria finală este atât de inevitabilă şi apropiată, încât armata, pentru micile operaţii de curăţire a terenului câte îi mai rămâneau de făcut, se putea descurca şi fără Dezrobitor – iar pe de alta, pe Dezrobitor, care-l putea ajuta măcar pentru câteva ceasuri pe Ică în opera lui de vicedezrobitor.

Şi câtă nevoie avea Ică de sfatul Dezrobitorului! Cu ce sete, deşi cu timiditate, cereau privirile lui Ică sfatul Dezrobitorului! Ce copil cuviincios era acest Ică! Ce dornic era el de a învăţa de la Dezrobitor tot ce trebuie să ştie un om care deţine cea mai înaltă funcţie civilă în stat! Altul, în locul lui Ică, ar fi ajuns un îngâmfat nesuferit, cum ajung, de obicei, tinerii cărora li se încredinţează puteri care depăşesc şi mintea şi pregătirea lor! Dar Ică îi făcea totdeauna plăcerea de a-i mărturisi că trebuie să treacă mult până să atingă, în arta de a guverna, virtuozitatea îndrumătorului său, Dezrobitorul.

— Domnule mareşal! îi zise Ică şi acum. Mi-e ruşine să vi-o

mărturisesc, dar cinstea mă împiedică să tac: în rezolvarea problemelor de stat, nu ajung nici măcar la călcâiele dumneavoastră. Pe lângă dumneavoastră sunt încă un copil de ţâţă, domnule mareşal!

Ce făptură minunată era acest Ică! Inteligent cum rar se poate întâlni o asemenea inteligenţă la un om tânăr ca el... Şi plin de carte... Ce carte!... Şi energie!... Ce energie!... Şi totuşi, modest! Cât de modest! Era, pentru Dezrobitor, o adevărată baie de speranţe modestia lui Ică. Ascultaţi-l!... Pe lângă dumneavoastră, domnule mareşal, sunt încă un copil de ţâţă!... Nu, scumpe Ică! Nu fă praf din tine!... Nu eşti şi nu te mai cred de mult copil!... Eşti om mare şi sunt mândru că ocupi scaunul meu. Dar nu vreau să ţi-o spun, ca să nu cazi în păcatul deşertăciunii. Şi-apoi, oricum, mai ai lipsuri! Lipsuri mari! Lipsuri multe! Şi numai dumnezeu ştie unde ar ajunge ţara, dacă n-aş veni din când în când pe aici, să te ajut! Mai trebuie să înveţi, Ică, mai trebuie să înveţi.

— Ică! îi răspunse Dezrobitorul, cu aceeaşi emoţie şi cu aceleaşi vorbe cu care-i răspundea totdeauna. Faci bine că mi-o spui. Desigur că încă nu te pricepi ca mine la conducerea treburilor de stat. Eu sunt un om care a studiat în Franţa, în Anglia, în Belgia... aşa că ştiu cum trebuie guvernată o ţară, ca să se înalţe până la culmile civilizaţiei. Dar să nu te miri, Ică! Eşti încă tânăr. N-ai decât treizeci şi opt de ani. Când o să fii la vârstă mea, poate o să mă ajungi şi poate o să mă şi întreci, Ică!

Dezrobitorul rămânea, în orice împrejurare, acelaşi om loial: la modestie, răspundea cu modestie. Dar Ică nu permitea Dezrobitorului să se coboare până la el:

— Să vă întrec? facu el, înspăimântat. Imposibil! Să vă ajung? Nu îndrăznesc nici în vis să-mi închipui că v-aş putea ajunge, nu la vârsta dumneavoastră, dar nici măcar la vârsta de o sută de ani.

Cu aceasta, Ică îşi luă, în sfârşit, libertatea să pună hârtiile sub ochii Dezrobitorului.

— Ce vreţi mai mult, domnule mareşal! spuse el, supărat pe sine. Am aici o seamă de probleme pe care mă declar incapabil să le rezolv singur. Nu pot, domnule mareşal, nu pot! Sunt chestiuni care mă depăşesc. Abia v-am aşteptat să veniţi, ca să le găsiţi o soluţie. Vă rog, domnule mareşal, învăţaţi-mă ce trebiue să fac!

— Te rog, Ică! îi răspunse Dezrobitorul. Sunt nerăbdător să te ascult!

Dezrobitorul n-o spunea numai ca să-i vină lui Ică în ajutor, ci, realmente, era nerăbdător să-şi dea avizul în problemele de stat. În problemele de stat, Dezrobitorul se simţea în apele lui.

Încurajat, Ică întinse mareşalului prima hârtie.

— Domnule mareşal! Iată aici un caz. Pe front ne vărsăm sângele pentru a zdrobi definitiv comunismul, şi aici, un domn Gheorghe Constantinescu comite falsuri în acte publice şi face trafic de influenţă. Cum l-aş putea pedepsi?

— Ce este acest Constantinescu?

— Fost carlist!

— Să fie arestat şi condamnat la douăzeci şi cinci de ani muncă grea!

— Mulţumesc, domnule mareşal! Acum al dodea caz! Este unul Costică Cizmaru! Vinde lapte amestecat cu apă!

— Ce este Cizmaru?

— Lăptar!

— Aha! Treizeci de ani muncă grea. Şi să i se confişte vaca, să nu mai poată pune apă în lapte!

— Mulţumesc, domnule mareşal! Vă rog citiţi hârtia aceasta. Acum când fiii noştri mor pe front cu bucurie pentru noua ordine europeană, individul Spiridon Moraru îşi ţine cârciuma într-o murdărie de nedescris.

— Ce meserie are acest Moraru?

— E crâşmar!

Dezrobitorul căzu pe gânduri.

— Moraru... Moraru! Parcă-mi amintesc de numele ăsta!. Nu cumva-i carlist?

— Nu ştiu, domnule mareşal, deşi, după câte se spune în procesul ăsta verbal, n-ar fi exclus!

— Bun! Patruzeci de ani muncă grea... şi închide-i dugheana, până o se să conformeze prevederilor serviciului sanitar!

— Mulţumesc, domnule mareşal! Încă un caz greu, domnule mareşal! Negustorul Ion Stavrache a dosit şaizeci şi unu de kilograme de slănină şi cinci kilograme de friptură de porc pe care le-a vândut cu preţ de speculă!

— Câtă slănină zici că a dosit criminalul ăsta?

— Şaizeci şi unu de kilograme, domnule mareşal! răspunse Ică, punctându-şi silabele, spre a scoate şi mai în relief

gravitatea delictului.

— Şi fripturi de porc?

— Cinci kilograme.

— Să le trimită imediat la Patronaj! strigă Dezrobitorul, izbind cu cravaşa în masă.

— Nu se poate, domnule mareşal!

— De ce?

— Le-a vândut! Doar v-am spus!

— Le-a vândut? Cincizeci de ani muncă grea... şi să i se retragă dreptul de a mai vinde mezeluri.

— Mulţumesc, domnule mareşal!... Cazul ăstălalt e mai complicat, domnule mareşal!

— Nu există cazuri complicate! făcu Dezrobitorul, tranşant. Despre ce este vorba?

— Blocul de gheaţă la oficial se vinde cu treizeci şi opt de lei. Dar camionagiii îl vând cu optzeci!

— Speculă?

— Speculă, domnule mareşal!

— Ai numele lor?

— Nu!

— De ce, Ică? Ce-i anarhia asta? Te plângi de nişte speculanţi şi n-ai numele lor!... E posibil? Te rog să afli numele lor şi să mi-i arestezi până deseară!

— Mulţumesc, domnule mareşal! Am o chestie cu roşiile!

— Ei, ce-i cu roşiile?

— Se vând cu patruzeci de lei bucata.

— Unde?

— Pe la toate restaurantele!

— Şi tu permiţi o asemenea neruşinare? Să arestezi îndată pe toţi restauratorii!

Timid, Ică îndrăzni:

— Greu, domnule mareşal! Va rămâne oraşul fără niciun restaurant!

— Mda! făcu Dezrobitorul. E greu!... Altceva?

— Farmaciile, domnule mareşal! La farmacii nu există preţ fix pentru medicamente. Merge numai pe tocmeală! Şi din zi în zi preţurile se urcă.

Mareşalul îşi dădu larg mâinile în lături:

— Dragă Ică, să nu mi-o iei în nume de rău. La toate mă pricep, dar numai farmacist n-am fost! Ce pot să fac, Ică? Să-i

arestez pe toţi farmaciştii? Pot lăsa ţara fără farmacii, ca lumea să moară cu zile?... Dă-i dracului de farmacişti! Dacă urcă, pesemne că or fi având şi ei motivele lor!

— Adevărat, domnule mareşal! făcu Ică, încântat că s-a lămurit şi problema farmaciilor. Dar ce facem, domnule mareşal, cu prăjiturile? Alaltăieri s-a plătit o prăjitură treizeci şi unu de lei. Şi azi s-a cerut la toate cofetăriile patruzeci şi trei.

— Dar e foarte simplu, Ică! Toată lumea să plătească preţul de alaltăieri!

Ică râse de propria lui prostie.

— Extraordinar, domnule mareşal! Şi mie nici nu mi-a trecut prin minte aşa ceva! Desigur! Toată lumea să plătească preţul de alaltăieri. Acu, mai am o chestie cu frizeriile, domnule mareşal! Un tuns şi un frezat a ajuns să coste o sută de lei.

— Enorm!... Dar un tuns singur?

— Şaptezeci!

— Enorm! Şi un ras singur?

— Treizeci!

— Enorm! Şi nu-i nicio frizerie mai ieftină?

— Nu!

Mareşalul dădu vagi semne de enervare.

— Şi ce ai vrea, Ică dragă?... Să mă duc eu să tund şi să rad oamenii? Poţi să-mi ceri tu aşa ceva? Nu am atâtea pe cap? N-am ofensiva? N-am armata? N-am teritorii noi de organizat?... Nu cumva te gândeşti, dragă Ică, să-i arestezi pe frizeri?... Şi cetăţenii? Ce fac cu cetăţenii, Ică? Să-i las să poarte coamă, ca legionarii?

— Prin urmare?...

— Prin urmare nimic, Ică dragă! Lasă lumea în pace să facă ce-o vrea: să se tundă, să se radă... Nu ne priveşte!... Noi trebuie să avem grijă de victoria finală. Vin de pe front! Şi pe front vezi cum sângerează floarea neamului nostru pentru cauza sfântă... vezi cum ştiu soldaţii să rabde şi foamea şi setea fără să scoată un cuvânt... şi aici, lumea n-are alte griji decât să se tundă, ori să se radă! Nu mai merge aşa, Ică! Şi uite la ce m-am gândit, Ică, azi-dimineaţă, când mă aflam în avion: că naţia noastră nu este decentă. Eu nu-mi pierd vremea pe străzi. Eu sunt mai mult în vârtejul luptelor şi în bătaia tunurilor, acolo, unde se decide soarta Europei. Dar am aflat că aici se întâmplă lucruri îngrozitoare. Femeile umblă în oraş decoltate şi şi-au luat

obiceiul să nu-şi mai pună ciorapi. E adevărat, Ică?

— Adevărat, domnule mareşal! zise vicedezrobitorul.

— Vezi? îl mustră blând Dezrobitorul. Şi eu trebuie s-o aflu de la alţii. Tu n-ai găsit de cuviinţă să sufli un cuvânt mareşalului Antonescu!... Mi s-a spus apoi că femeile se fardează ca nişte nebune... că-şi fac coafuri absolut nepermise... şi că-şi pun rochii scurte, de li se văd genunchii afară! E posibil, Ică? Sub mine, sub regimul renaşterii, sub drapelul luptei contra comunismului, femeile să-şi arate bărbaţilor genunchii?... Copiii noştri sângerează în lupta contra barbarilor şi femeile să umble cu genunchii goi? Frumos e asta, Ică? Spune tu: e frumos?

— E foarte urât, domnule mareşal!

— Dar nu numai femeile oânt indecente! continuă Dezrobitorul. Ci şi bărbaţii. Bărbaţii, mai rău decât femeile. Aud că bărbaţii intră prin localuri şi, sub pretext că le este cald, îşi scot haina şi rămân în cămaşă. Asta n-ar fi nimic! Dar sunt mulţi care-şi scot şi cravata. Tot sub pretextul că li s-a făcut cald. Eu, care am studiat şi la Paris şi la Londra şi la Bruxelles, n-am pomenit asemenea obiceiuri urâte. Ce înseamnă că-i cald? Desigur că-i cald. Doar e vară... şi vara trebuie să fie cald. Şi când e cald, nu li-e cald numai civililor, ci şi ostaşilor! De ce nu spun şi ostaşii că le-ar fi cald? Ştii de ce? Pentru că sunt în război şi pentru că au conştiinţa că sunt în război şi pentru că în timp de război trebuie să umbli decent! Aş vrea să văd pe un soldat de al meu să se prezinte în faţa mea numai în cămaşă, fără tunică sau cu tunică fără să fie cu toţi nasturii încheiaţi!... Ştii ce aş face unui soldat ca ăsta? L-aş aresta şi l-aş trimite îndată la Curtea Marţială. Un soldat nedisciplinat nu poate fi decât soldat bolşevic. Aşa cum sunt şi civilii în cămaşă şi fără cravată. Numai bolşevicii umblă fără cravată. Şi noi, care luptăm contra bolşevicilor, tot noi să introducem aici năravuri bolşevice? Aşa înţelegem noi spiritul noii ordini europene?

— Este o ruşine, domnule mareşal!

— Este o ruşine şi o crimă faţă de copiii noştri, Ică dragă! Te rog să curmi îndată dezmăţul ăsta bolşevic. Femeile să-şi lungească rochiile, să renunţe la decolteuri şi la farduri şi la coafuri şi la toate indecenţele astea... bolşevice. Şi bărbaţii la fel, oriunde or fi, pe străzi sau în localuri, să stea cu haina pe ei. Toată lumea să fie decentă. În decenţă stă sănătatea neamului. Care o fi prins fără haină pe el şi fără cravată să fie îndată

internat în lagăr, laolaltă cu bolşevicii. Fără decenţă, ne vărsăm sângele în zadar! Lipsa de decenţă ne va ruina. Ştii de ce s-a prăbuşit imperiul roman? Pentru că a renunţat la decenţă şi a început să ducă o viaţă indecentă. Prin urmare, aibi grijă ca tot neamul să poarte haină şi cravată, că va fi vai de noi!

Ică îşi duse mâna la cravată, se convinse definitiv că nu-i bolşevic şi zise admirativ:

— Domnule mareşal, vă rog să mă iertaţi. Când am spus că în problemele politice sunt faţă de dumneavoastră încă un copil de ţâţă, am greşit. Trebuie să fac o rectificare: în comparaţie cu mareşalul Antonescu, Dezrobitorul, eu sunt şi voi rămâne până la moarte, în chestiunile politice, un copil de ţâţă... Mă iertaţi, domnule mareşal! N-am isprăvit!

— Ce mai e? întrebă, afectuos, Dezrobitorul.

— Încă un manifest bolşevic! Vă rog, citiţi-l! Este de o îndrăzneală fără pereche!

— Nu mă interesează manifestele lor! Mă interesează ce ai tu de gând să faci cu ei!

— De asta v-am aşteptat, domnule mareşal: să-mi spuneţi ce trebuie să fac.

Îndoindu-şi şi dezdoindu-şi cravaşa cu ambele mâini, mareşalul îşi pronunţă rar, cu glasul scăzut, dar cu atât mai sugestiv, sentinţa:

— Fă ce trebuie să faci!

— Vă mulţumesc! făcu, recunoscător, Ică. Este singura soluţie înţeleaptă! Acum vedeţi, domnule mareşal, de ce vă spun că în chestiunile politice sunt un copil de tâţă în comparaţie cu dumneavoastră!

Şi oftă:

— Ce uşor poate dezlega cineva problemele cele mai grele, dacă posedă, ca dumneavoastră, arta de a conduce o ţară!

Apoi întinse Dezrobitorului o nouă hârtie:

— Este un raport asupra măsurilor de deportare dincolo de Nistru a jidanilor şi ţiganilor din vechiul regat. Şi acesta este un raport cu privire la deportarea inochentiştilor. Ce facem, domnule mareşal, cu inochentiştii?

— Îi deportezi!

— Mulţumesc, domnule mareşal! Trenurile sunt gata pregătite!

Dezrobitorul se însufleţi:

— Bravo, Ică!... Îmi place iniţiativa!... Urcă-i în tren şi scapă ţara de ei!... Ce mai ai, Ică, de rezolvat?

— O singură problemă importantă! Am prins la primăria de verde un funcţionar că a luat mită. Ce fac cu el?

— Pune-l în lanţuri! făcu Dezrobitorul, care-şi disciplinase atât de bine gândirea, încât ideile îi veneau fără măcar să le cheme. Şi expune-l la primărie! Să-l vadă toată lumea!

— Şi câte zile să-l tin, domnule mareşal?

— Cinci!

— Mulţumesc, domnule mareşal! Cinci zile în lanţuri, să vadă ţara ce păţesc sub mareşalul Antonescu,

Dezrobitorul, toţi cei care se înfruptă din drepturde romândor, măcar cu o centimă.

La aerodrom, se desprinse, din mijlocul gazetarilor care se adunaseră în jurul Dezrobitorului, Serafim Mărunţelu.

— Domnule mareşal, ţara sta cu sufletul la gură şi urmăreşte lupta eroică pe care brava noastră armată o duce sub geniala dumneavoastră comandă! Prin mine, ţara vă exprimă convingerea că Stalingradul va cădea, fiindcă soarta Stalingradului a fost pecetluită de mareşalul von Bock.

Mareşalul se făcu vânăt. Mareşalul von Bock a pecetluit soarta Stalingradului! Ca şi cum mareşalul Antonescu n-ar exista. Scrâşnind din dinţi, mareşalul întoarse spatele lui Serafim Mărunţelu şi-l luă pe Ică de braţ:

— Şi cu ţiganul ăsta ce ai de gând, Ică? Nu-l deportezi?

— Nu pot, domnule mareşal! în vederea deportării ţiganilor, Kdlinger a obţinut de la Berlin ca Serafim Mărunţelu să fie decretat un «Werthvollezigeuner».

* * *

Undeva pe front, în ziua cu care începea a treia decadă a lunii august, un ofiţer german, generalul von Krumm, aduse Dezrobitorului vestea:

— Domnule mareşal, ne putem felicita! Trupele noastre au trecut Donul!

— Bravo! strigă mareşalul, care ar fi fost gata să bată pe umăr pe generalul von Krumm, dacă generalul n-ar fi fost german. Felicitărde mele! Prin urmare, suntem la doi paşi de Stalingrad!

— Până în câteva zile, Stalingradul va fi ocupat, domnule

mareşal!

— Bieţii ruşi! făcu mareşalul, într-o pornire spontană de milă pentru inamic. Nici nu se aşteaptă să ocupăm Stalingradul atât de rapid.

Perspectiva însufleţi la fel de puternic pe amândoi. Stalingradul în mâna armatelor germano-aliate! Până în iulie, când numele acesta a apărut pentru întâia oară în comunicatele germane, cine a auzit vreodată de un Stalingrad? Cu rare, foarte rare excepţii – în afară de cetăţenii Uniunii Sovietice – nimeni! Şi deodată, Stalingradul a sărit pe planul întâi şi a început să domine interesul întregii omeniri care a aflat că Stalingradul este un oraş industrial, situat între Don şi Volga, cu o populaţie de numai câteva sute de mii de locuitori, dar că de soarta acestui Stalingrad depinde soarta Rusiei. Conducătorii germano-aliaţi, radioul germano-aliat, presa germano-aliată îşi concentraseră toate preocupările asupra acestui oraş de numai câteva sute de mii de locuitori, cu numele de Stalingrad, spre care armatele germano-aliate se îndreptau cu repeziciune. Dacă Stalingradul este ocupat – zicea D.N.B.-ul şi toţi purtătorii de cuvânt, militari şi civili, ai lui Hitler – cade şi ultima piatră unghiulară a frontului sovietic. Dacă Stalingradul este ocupat, Rusia pierde ultima linie de cale ferată care o leagă de câmpurile petrolifere din Caucaz. Dacă Stalingradul este ocupat, sovieticii pierd întreg cursul inferior al Volgei. Dacă Stalingradul este ocupat, sovieticii pierd unul din cele mai mari centre de armament. Dacă Stalingradul este ocupat, sovieticii pierd industria de tractoare care furnizează un sfert din tractoarele întregii Rusii şi care de doi ani fabrică tancuri. Dacă Stalingradul este ocupat, sovieticii pierd un mare număr de turnătorii de oţel şi rafinării pentru petrolul adus de la Baku pe Marea Caspică şi Volga.

— Foarte rău că nu se aşteptau! răspunse, râzând, generalul von Krumm. Când au în faţa lor armata germană, ar fi trebuit să se aştepte.

După ce generalul von Krumm plecă, Dezrobitorul nu mai avu linişte. Imaginea Stalingradului îl surescita.

Ar fi vrut să fie şi el, acolo, de faţă, la scena finală a războiului. Unui conducător de armate, oricât de mare ar fi, nu i se întâmplă de prea multe ori în viaţă să asiste la prăbuşirea unui colos cum este Rusia! Ar fi păcat să scape o asemenea ocazie.

Din nefericire, însă, mareşalul avea o grămadă de treburi în

curs: inspecţii, convorbiri telefonice cu Ică, decorări de ofiţeri şi soldaţi după ultimele lupte cu inamicul la Maikop – aşa că nu putu pleca spre Stalingrad decât peste patru-cinci zile. La capătul călătoriei, Dezrobitorul avu mulţumirea să dea din nou de von Krumm.

— Cum merg treburile pe aici, domnule general?

— Excelent, domnule mareşal! De pe acum putem considera Stalingradul în mâinile noastre. În două-trei zile cel mult, Stalingradul va fi ocupat. E drept că ruşii se mai zbat să scape de înfrângere! Bineînţeles că au mobilizat întreaga populaţie civilă pentru fortificaţii. Dar avioanele noastre distrug şi incendiază tot. Populaţia, în loc să lucreze la fortificaţii, trebuie să stea toată ziua să stingă incendiile. Nici fabricile nu mai lucrează. Cinematografele şi teatrele au fost închise. Provizii nu mai pot intra în oraş de câteva zile. Lumea rătăceşte pe străzi şi nu ştie unde să se ascundă!

— Cel puţin aşa, zise mareşalul, vor afla şi ăştia ce este o ofensivă germană: un uragan, nu ofensivă!

— Ce uragan, domnule mareşal! zâmbi generalul von Krumm. Este un cutremur! Rar spectacol mai viu şi mai vesel decât cele ce se întâmplă în oraş, sub presiunea armatelor noastre. Dacă vreţi, domnule mareşal, puneţi-vă binoclul la ochi! Cu un binoclu bun puteţi vedea de aici bulevardele Stalingradului.

În zăpuşeala cotropitoare de august, mareşalul simţi că se preface într-un sloi de gheaţă. În cea mai frumoasă clipă din viaţa lui, îşi găseşte von Krumm să-i vorbească de binocluri bune, când el îngălbenea de spaimă de câte ori i se pomenea de un binoclu bun. De când cu Moscova, un binoclu bun îi inspira mult mai multă oroare decât un binoclu prost. Ca să se ferească de nenorocirile pe care i le-ar putea aduce această născocire a satanei, mareşalul şi-a închis în dulap, încă din iarna trecută, binoclul lui scump şi şi-a luat unul ieftin. Aşa, cel puţin dacă vedea prost, se simţea bine.

— Mulţumesc, domnule general! răspunse mareşalul, puţin indispus.

Îşi scoase binoclul din toc, se uită lung dar cu ochii închişi, în direcţia Stalingradului şi se întoarse, vesel, spre general:

— Într-adevăr! N-aş fi crezut. Vezi totul ca-n palma! Până în câteva zile...

* * *

Timp de câteva zile, veştile bune au curs cu duiumul. «Marea ofensivă germană se apropie de sfârşit. Situaţia la Stalingrad este din ce în ce mai grea pentru ruşi. Marea bătălie pentru Stalingrad a început. În timpul zilei şi nopţii trecute, cleştele german s-a strâns în jurul Stalingradului. În ultimele patru zile, transferurile de trupe germane pe malul de răsărit al Donului au fost atât de masive, încât astăzi mareşalul von Bock are şi aici, ca şi în Caucaz, superioritatea numerică. Germanii au un număr de tancuri de trei ori mai mare decât sovieticii. Germanii dispun de un număr de avioane, incoparabil mai mare decât cel al avioanelor sovietice. Sfârşitul este sigur şi inevitabil. Trupele germane au ajuns în ultimele linii fortificate ale Stalingradului... Mâine...»

Dar mâine a fost un mâine pentru care Dezrobitorul şi-ar fi dat cu dragă inimă o bună parte din veşnicie, numai să nu fi aflat niciodată de el. A doua zi dimineaţa, la Kerci, unde înnoptase după un banchet în cinstea cuceririi inevitabile a Stalingradului, i se servi, la micul dejun, cafea cu lapte, unt cu pâine, omletă, şuncă şi o picătură de venin.

— Aţi citit comentariile germane de azi, domnule mareşal? îl întrebă aghiotantul său, generalul Enăchescu.

— Încă nu. E ceva nou?

— Nou şi neaşteptat, domnule mareşal! Toată presa germană de astăzi spune că armata germană întâmpină mari greutăţi la Stalingrad, din pricina căldurilor!

De frică să nu i se răstoarne cafeaua pe tunică, Dezrobitorul puse repede ceaşca la loc, pe masă, în farfurie.

— Cum ai spus, Enăchescule? Din pricina căldurilor?

— Da, domnule mareşal! Din pricina căldurilor prea meri, lucrurile merg greu la Stalingrad!

Ca să nu se lase în voia deznădejdii, mareşalul începu să ţipe la Enăchescu.

— Dar ce înseamnă asta, Enăchescule? Ce-i aia, din pricina căldurilor? Călduri la Stalingrad?

Aghiotantul se apără.

— Aşa spun ei, nu eu, domnule mareşal!

— Este nemaipomenit, Enăchescule! continuă să strige Dezrobitorul, deşi mai impersonal. Este un adevărat blestem, Enăchescule! Mai întâi a fost iarna!... Iarna care ne-a făcut

atâtea dificultăţi, cu zăpada şi cu gerurile ei, ca să se bucure ruşii... pentru că iarna, numai lor le-a priit. Şi acuma, a dat peste noi vara, care s-a apucat şi ea să ne facă dificultăţi, cu căldurile ei, ca să aibă toţi ruşii de ce să se bucure, pentru că se pare că tot numai lor le prieşte!... Vrasăzică, iarna, nu... vara, nu!... Atunci când, Enăchescule?... Spune tu: când, că poate eşti tu mai deştept decât mine!

Aghiotantul, care-l lăsase pe Dezrobitor să-şi verse mai întâi mânia pe el, îl lăsă, cu acelaşi respect, să-şi verse mânia pe soartă, dar, de îndată ce fu întrebat, răspunse:

— Domnule mareşal, de ce vă necăjiţi? Cât o să mai ţină căldurile astea? O săptămână, două, trei, cel mult o lună. După aceea încep zilele răcoroase de toamnă! Parcă cine ştie mai bine decât dumneavoastră că, după vară, vine toamna? De ce să vă pierdeţi firea pentru atâta lucru? Ruşii tot nu scapă din mâinile dumneavoastră, domnule mareşal! Mai bine aţi face să vă beţi cafeaua şi să mâncaţi! Trebuie să vă păziţi sănătatea, domnule mareşal! Şi pentru dumneavoastră, dar mai ales pentru ţară!

La fiecare cuvânt al lui Enăchescu, obrazul mareşalului se lumina tot mai mult. Iar când Enăchescu îi aduse aminte de ţară, mareşalul, hotărât, apucă ceaşca de ureche:

— Ai dreptate, Enăchescule!

Dezrobitorul nu-şi aminti să-şi fi băut vreodată cafeaua cu lapte cu atâta plăcere ca astăzi.

* * *

Profeţia lui Enăchescu, aghiotantul Dezrobitorului, se adeveri întrutotul şi foarte curând: după vară, sosi toamna. Toamna mult aşteptată! Din ce zile răcoroase a făcut dumnezeu toamna! Parcă dinadins să-ţi ajute să pui mâna pe Stalingrad fără nicio zgârietură. A cuceri Stalingradul în zilele răcoroase de toamnă este mai mult o recreaţie decât un efort. Toamna! Cât de fericită şi uşoară ar fi viaţa în toamnă!...

Ar fi! Dar, vai! nu este! Viaţa nu e făcută să fie uşoară! Dacă toamna e răcoroasă, în schimb e tare ploioasă. Ploaie într-un anotimp atât de fermecător cum e toamna!... Şi totuşi, da! Plouă. Şi ce ploaie! Ca pe vremea potopului. Cu găleata. Şi fără oprire. Cerul plângea, ca să-l facă şi pe Goebbels să plângă:

— Timpul influenţează serios operaţiile de la Stalingrad!

Acţiunea trupelor noastre este stânjenită de ploile torenţiale care au transformat pământul în mocirlă. În aceste condiţii, putinţa de a folosi unităţile blindate e limitată. Câmpurile de aviaţie sunt inundate.

Era tocmai ceea ce-i lipsea mareşalului să facă o nouă criză de desperare:

— Enăchescule! Eu, care am studiat la Londra, la Paris şi la Bruxelles n-am mai pomenit o asemenea toamnă! Făcută parcă anume să-şi poată bate joc bolşevicii de noi! Că pe ei, parcă nici nu i-ar atinge! Pe sălbaticii ăştia nimic nu-i atinge! Iarna, le-a prins bine gerul. Vara, le-a prins bine arşiţa. Şi toamna, vai de capul nostru! Le prinde bine ploaia! Ei, acu ia să te văd, Enăchescule: după toamnă, ce spui că vine?

Enăchescu ştia, dar n-ar fi spus-o măcar să-l fi împuşcat. Îl scăpă, însă, din încurcătură D.N.B.-ul, care răspunse, în locul lui, Dezrobitorului:

— Deocamdată, luptele din faţa Stalingradului, deşi fără să scadă din intensitate, au căpătat un caracter nou. Pentru moment se dă un război de poziţii...

Dezrobitorul se apucă de cap:

— Război de poziţii! Suntem cu un picior în Stalingrad şi război de poziţii! Începe iar povestea cu Moscova, din iarna trecută! Război de poziţii!

— Domnule mareşal, făcu Enăchescu, este ordinul Führerului.

Mareşalul amuţi, astfel că D.N.B.-ul putu vorbi mai departe, nederanjat:

— Din declaraţiile făcute ieri la Berlin, rezultă că ruşii au transformat oraşul într-o adevărată fortăreaţă şi că întăriturile care-l înconjoară din toate părţile sunt mai puternice decât se credea. Cazemate, câmpuri minate, obstacole de tot felul oferă ruşilor excelente posiblităţi de apărare. De asemeni, s-a arătat ieri, pentru prima oară, la Berlin, că asaltul hotărâtor asupra Stalingradului va mai necesita câtăva vreme şi în niciun caz nu trebuie să ne aşteptăm să cadă curând.

— Binoclul! strigă Dezrobitorul îngrozit. Asta e! Binoclul! Numai von Krumm e de vină! M-a îndemnat, în faţa Stalingradului, să mă uit cu un binoclu bun. Şi eu m-am uitat cu binoclul meu prost. Credeam că n-o să mi se întâmple nimic. Şi uite că mi s-a întâmplat! S-o ştii de la mine, Enăchescule! Binoclu bun sau prost, tot binoclu rămâne. Piaza rea!... Satana!...

Ghinionul!... Ascultă ce-ţi spun, Enăchescule: îţi ordon! De azi înainte să nu te mai prind că mă laşi să mă uit prin binoclu. Niciun binoclu! Cum vezi că fac cea mai mică mişcare, îmi dai peste mână. Dacă uiţi, să ştii că te împuşc ca pe un câine!

Apoi căzu pe pat, cu faţa înfundată în pernă, să nu mai vadă şi să nu mai audă nimic. În marea lui dezolare, nefericitul Dezrobitor nu-şi putea da seama că totuşi mai există pe lume ceva care, fie că vrei, fie că nu vrei, trebuie să auzi. I-o aminti aghiotantul, care, numai după două minute se apropie de el şi-i strigă, alarmat:

— Domnule mareşal, domnule mareşal... Vorbeşte radio D.N.B... Ascultaţi!

Mareşalul sări de pe pat, îşi puse în ordine tunica şi alergă spre aparat:

— Dacă în această luptă, spunea radio D.N.B., cea mai formidabilă luptă din toate vremurile, soldatul german a făcut grele sacrificii, luptând cu lipsuri de neînchipuit, ţara este, anul acesta, mai mult decât anul trecut, obligată să facă şi ea maximumul de sacrificii. Chiar şi în acest caz, contribuţia ei nu va reprezenta decât o parte infimă din ceea ce săvârşesc forţele noastre armate pe uscat, pe mare şi în aer. Intrăm în al patrulea an de război. Suntem convinşi că spatele frontului îşi va face datoria, contribuind la cea de a patra operă a ajutorului de iarnă.

— Enăchescule, strigă mareşalul aghiotantului său, dă-mi puţin bicarbonat!

Se simţi îndată mai bine. Nodul îi dispăru şi puterea de judecată îi reveni. Dacă te gândeşti bine, ajutorul de iarnă este o idee excclentă. În nefericita mea stare de spirit în care mă aflu, o conversaţie cu Miţa despre ciorapi şi flanele de lână mi-ar ajuta să uit de necazuri. Glasul Miţei mi-ar reda toată voinţa de a lupta până la victoria finală.

O chemă şi o găsi, acolo unde conştiinţa-i ordona să stea nemişcată: la Patronaj.

— Miţo!

— Da, Ioane! Ce ţi-a venit?

— Miţo! Peste câteva zile vin să te văd! Dar până atunci, ai auzit ce a spus Fiihreru! nostru?

— Da! Ajutorul de iarnă!

— Şi ce ai de gând să faci, Miţo?

Miţa se supără:

— Ioane, dacă m-ai chemat să-mi porunceşti, mai bine ai închide telefonul. Porunceşte acasă la tine. Aici e Patronajul, Ioane. Şi eu sunt prezidenta Patronajului. Aşa că mie n-are nimeni voie să-mi poruncească, îmi cunosc datoria şi mi-o voi îndeplini aşa cum ştie s-o împlinească în ţara aceasta numai doamna Maria mareşal Antonescu!

— Dar cine-ţi porunceşte, Miţo? încercă s-o liniştească Dezrobitorul. Cum am să-ţi poruncesc, Miţo? Ţie să-ţi poruncesc? Eu?

Îmbunată, Miţa-i răspunse:

— Ei bine, bine! Iartă şi tu. Sunt cam nervoasă! Mi s-a îmbolnăvit nepoţelul!

— Care nepoţel, dragă? întrebă, teribil de intrigat, Dezrobitorul, care pentru întâia oară auzea de un nepoţel.

— Cum? strigă Miţa, mirată. Nu ştii?... Ei! Uite, ca să vezi ce zăpăcită sunt de eveniment, că nici nu ţi-am telefonat. Află, dragă Ioane, că de şapte zile suntem bunici. Joy al meu are un băiat. L-a făcut ca Jocelyne, căţeluşa doamnei general Vrăbioiu. O bombonică! Un îngeraş!

Pasiunea cu care Miţa vorbea despre nepoţelul ei îl contamină pe Dezrobitor, care se simţi îndată bunic.

— Şi ce are mititelul? strigă el, îngrijorat.

— I s-a deranjat stomăcelul, sărăcuţul de el!

— Cum? Diaree? Ce spin, Miţo! Îngrijeşte-l. Pune-i îndată comprese la burticică... şi...

— Ia lasă-mă cu leacurile tale băbeşti! i-o tăie Miţa. Crezi că un pui ca Lord al nostru poate fi lecuit ca nenorociţii tăi de soldaţi? Lui îi trebuie îngrijiri speciale! Am cerut medicamente de la Berlin! Fii liniştit! Să ştiu de bine că-i fac transfuzie cu sângele meu şi tot îl pun pe picioruşele lui alea dulci, mâncale-ar mama să le mănânce! Mai bine mi-ai spune ce se aude pe la tine pe front! Unde ai ajuns cu armata?... Aici mi s-a spus că la Tokio! E adevărat? Trebuie să fie un oraş tare nostim. Sună frumos, măcar că-i bolşevic!

XIV

Serafim Mărunţelu îi ceruse o întrevedere urgentă – şi Ică i-o acordă cu plăcere. O convorbire cu Serafim Mărunţelu era o mare destindere pentru vicedezrobitor, care se găsea într-o deplorabilă stare de nervi din pricina Stalingradului. Va cădea Stalingradul? Nu va cădea? La aceasta, bineînţeles, se adăugau nenumăratele lui griji de stat, care-i cereau să fie – în aceste grele momente – mai atent ca oricând la interesele neamului. Agitaţia bolşevică se înteţeşte. Din pricina comuniştilor, actele de sabotaj se înmulţesc. În portul Giurgiu au fost aruncate în aer patru tancuri petrolifere, destinate Germaniei. La Târgovişte, la arsenalul armatei, au fost aruncate în aer muniţiile. La D.P.M. din Constanţa, unde se montează submarine şi vedete marine, un mare număr de maşini au fost deteriorate. Ca şi la fabricile din Bucureşti... Ca şi la fabricile din Transilvania... Ca şi la rafinăriile din Valea Prahovei...

Şi viaţa se scumpeşte între timp... Şi murmurele populaţiei flămânde cresc... Ce se va întâmpla oare? Va cădea Stalingradul? Nu va cădea? Deocamdată au căzut mareşalul Held şi mareşalul von Bock. Nu pe câmpul de luptă, ci în dizgraţia

Führerului. Din vară, Hitler anunţă că peste cincisprezece, cel mult peste douăzeci de minute, Stalingradul va fi ocupat. Şi în loc ca Stalingradul să fie ocupat, după două luni, de «cincisprezece-douăzeci de minute», Hitler îl alungă pe mareşalul von Bock de la comanda trupelor de pe acest front. De ce? De ce? Mereu se ridicau înaintea lui Ică atâtea de ce-uri care-i stricau somnul, încât până nu-l chema pe Sotir nu se putea linişti:

— Sotire, te-ai întors de la Olteniţa?... Bine, Sotire! Pleacă îndată la Olteniţa!... Sotire, pleacă la Olteniţa şi întoarce-te repede de la Olteniţa, că trebuie să pleci îndată înapoi la Olteniţa!

În prada unui asemenea de ce, îl găsi Mărunţelu. Ică îl primi cu cafea şi cu scuze.

— Serafime, stai aici în fotoliu până isprăvesc! Mi s-a anunţat un spaniol de la ziarul A.B.C. din Madrid şi trebuie să-mi pierd câteva minute cu el.

Spaniolul intră şi-l recunoscu îndată pe Serafim.

— Domnul Serafim! Confratele Serafim! Ce bine-mi pare!

— Şi mie, domnule Rivera!

Ică, încântat de această atmosferă frăţească, interveni:

— Vă cunoaşteţi?

— Desigur! făcu spaniolul. De la Madrid... Domnul Serafim a şi publicat acum patru ani un articol la noi, la A.B.C.

— Da? zise Ică. Nu ştiam.

— Păcat! Era un poem, nu un articol. Cu adevărat sentiment spaniol. Un imn. Ne-a emoţionat pe toţi... Un rege! Ce rege! Ce rege!

Ică nu înţelese:

— Acum patru ani? Dar despre cine a scris domnul Serafim la dumneavoastră?

— Despre regele Carol II!

Ică stăpânea arta tuturor zâmbetelor. Zâmbi, deci, după cum cerea împrejurarea şi-l pofti pe spaniol să ia loc.

— Cu ce vă pot servi, domnule Rivera?

— Domnule preşedinte, răspunse Rivera, poporul nostru spaniol este dornic să afle ce a realizat regimul dumneavoastră de când a venit la putere!

Ică îşi duse mâna la cravata lui spaniolă:

— Domnule Rivera, dacă vreţi, am realizat multe, dacă vreţi

am realizat puţine. Puteţi comunica, însă, poporului spaniol că pe plan intern am stârpit abuzurile administrative, am întronat cinstea în mânuirea banului public, am consolidat dinastia şi am stârpit bolşevismul!

— Este fantastic, domnule preşedinte! strigă Rivera, care-l luă martor pe Serafim Mărunţelu că este fantastic. Ca şi marele nostru Caudillo! Şi pe plan extern?

— Pe plan extern ne-am fixat pentru totdeauna asupra unei politici de colaborare sinceră şi necondiţionată cu Marele Reich, am întreprins, în alianţă cu Marele Reich, războiul antisovietic, care a acoperit armatele noastre de glorie nemuritoare şi am încheiat cu Germania acorduri economice care au dus imediat, drept consecinţă, la starea înfloritoare în care se găseşte astăzi poporul român.

Spaniolul exulta:

— Dar e ceva măreţ şi uimitor, domnule preşedinte! Aceeaşi politică externă, cu aceleaşi consecinţe binefăcătoare pentru poporul spaniol, duce şi marele nostru Caudillo. Şi dacă nu am intrat încă în război, vom intra. Totul este la noi gata, ca să intrăm. Marele nostru Franco nu poate lipsi acolo unde se află un Duce şi un Dezrobitor. S-ar simţi dezonorat să lipsească. Aceasta se explică numai prin originea noastră comună.

Dar cu toată exuberanţa lui, Rivera putu să se întrebe dacă între el şi Ică există o origine comună. Şi-şi zise că nu. Ică era un individ străin cu totul de rasa spaniolă. Are pielea albă, părul lins, unghiile trandafirii. Pe când Serafim!... Ei! Serafim! La Serafim sărea în ochi sângele rasei spaniole: avea pielea oacheşă, părul creţ, unghiile vinete! Serafim!... Să nu-l fi cunoscut – şi numai după pasiunea cu care a făcut neuitatul elogiu al lui Carol II tot îl ghiceai spaniol!... Serafim!... Serafim şi Ică! Două rase. Şi se împacă!...

Totuşi, Rivera avea un simţ al datoriei atât de dezvoltat, încât renunţă la reflecţiile acestea, spre a reveni la obiectivul vizitei lui aici.

— Domnule preşedinte, poporul spaniol vrea să ştie de ce luptaţi pe frontul de răsărit!

Ică interpretă lucrurile aşa cum le simţea: în sensul strict personal.

— Pentru ce lupt? Iată pentru ce: pentru că am o conştiinţă europeană.

— Este marele adevăr, domnule Rivera! interveni Serafim, cu autoritatea lui de vechi prieten al spaniolului. Preşedintele nostru are o conştiinţă europeană.

Spaniolul era edificat pe deplin: armata română luptă pe frontul de răsărit împotriva bolşevicdor pentru că Ică are o conştiinţă europeană.

— Mii de mulţumiri, domnule preşedinte! zise el. Poporul spaniol va fi fericit când va afla ce v-a îndemnat să întreprindeţi această măreaţă operă de europenizare a Europei. Şi dumneavoastră, domnule Mărunţelu, dacă vreţi să faceţi plăcere poporului spaniol mai trimiteţi câte ceva ziarului nostru. Datorită articolului dumneavoastră, poporul spaniol şi-a amintit de grandoarea regilor Spaniei şi singurul lucru pe care şi l-ar dori, ar fi să-i dăruiască atotputernicul un rege atât de curajos, de bun şi de generos ca regele Carol II al dumneavoastră!

După ce spaniolul plecă, Ică şi Serafim începură să râdă.

— Un spaniol! făcu Serafim.

— Un zăpăcit! făcu Ică. Spune, Serafime, cu ce te pot servi?

— Domnule Ică, vreau să dau la şcoală şase copii de-ai mei.

Ică nici n-avu timp să se mire, pentru că-l sună telefonul:

— Alo, Ică?

Era Dezrobitorul. Îi vorbea de pe front.

— Ică, mi-au sosit ziarele din Bucureşti. Văd că un ou a ajuns paisprezece lei. Şi untul nouă sute de lei kdogramul. Şi cartofii... Şapte lei şi treizeci şi trei de bani un cartof?

— Nu se poate, domnule mareşal! protestă Ică. Poate un kilogram de cartofi.

— Mă mir, dragă Ică! Tu eşti acolo, tu conduci ţara şi să nu ştii cât este un cartof, când scrie în toate ziarele tale: şapte lei şi treizeci şi trei de bani un cartof la restaurant. Sunt speriat, Ică!

— Vă cred, domnule mareşal! răspunse Ică amărât. Dar dacă aţi şti câte necazuri am aici cu bolşevicii, aţi vedea că n-am nicio vină!

— Nu, dragă Ică! M-ai înţeles greşit. Mă gândeam... poate duci tu lipsă de ceva cartofi, să-ţi trimit de aici un vagon!

După ce închise aparatul, Ică îi spuse lui Serafim:

— Nici n-ai idee cine e mareşalul nostru! Nimic nu-i scapă. Îţi dai seama? El stă acolo, la Stalingrad, sub ploaia de gloanţe şi obuze şi are grijă ca populaţia paşnică de aici să nu ducă lipsă de cartofi. Până şi preţul îl cunoaşte: şapte lei şi treizeci şi trei de

bani un cartof la restaurant. Şi tu te mai miri de ce soldaţii noştri îşi varsă sângele cu atâta bucurie pentru Dezrobitor! Şi acuma, spune: ce e cu copiii ăia?

— Uite ce e, domnule Ică! Am...

Telefonul! Iar telefonul!... Ică, plictisit, întrebă:

— Alo, cine-i acolo?

— Aici, Killinger! Vă rog deschideţi aparatul. Peste un minut vorbeşte Führerul nostru!

Uf! Ce viaţă, ce viaţă! Adică viaţa ar fi întrucâtva de îndurat, dacă, de când cu Stalingradul, Killinger nu i-ar telefona de trei-patru ori pe zi:

— Domnule preşedinte, vă rog, deschideţi aparatul! Peste un minut vorbeşte Führerul meu! (sau domnul Goebbels, sau domnul Ribbentrop, sau domnul Goering).

Ică deschidea, asculta, dar cum termina Führerul (sau domnul Goebbels, sau domnul Ribbentrop, sau domnul Goering) iar îl suna Killinger:

— Aţi ascultat?

Şi vrând-nevrând, Ică era entuziasmat:

— Desigur, excelenţă!... M-a zdrobit!... Abia mai pot să respir!... Era şi de aşteptat!... Führerul!... (sau domnul Goebbels, sau domnul Ribbentrop, sau domnul Goering).

Apoi rămânea, cu ochii duşi, adâncit în gândurile cele mai negre. Ce greu îmi câştig cei patruzeci de ani buni, cât mai am de trăit în străinătate! îşi zicea el. De trei-patru ori pe zi sos à la Hitler! Am învins... învingem... vom învinge! Hitler vorbeşte mereu de victorii şi se retrage, ruşii tac şi înaintează, iar Ică... Ică stă pe loc şi nu ştie ce să mai spună de zodia săgetătorului. Ce-i trebuie săgetătorului să-l silească pe Ică, pentru cei patruzeci şi unu de ani buni, să asude în grele chinuri spre a fi la pas cu noua ordine europeană, fără să-şi poată dezlipi niciun moment urechea de la aparatul de radio!

— Führerul! zise Ică lui Mărunţelu, învârtind butonul, cu pietate.

Şi Hitler ţâşni:

— Pe vremuri, înaintea războiului mondial, acela care trebuia încercuit era Kaizerul. Acuma trebuie să fiu încercuit eu. Există, însă, o deosebire. Germania de atunci era complet surpată în interior. Kaizerul era un om lipsit de orice forţă de rezistenţă în faţa acestor inamici. În mine, însă, au găsit un adversar care nici

nu se gândeşte măcar la cuvântul capitulare. Am avut totdeauna un obicei de pe vremea când eram copil... pe atunci poate era o necuviinţă, dar în general a fost o virtute de a mea: aceea de a avea ultimul cuvânt. Adversarii mei pot fi siguri că mai am şi acum acest obicei.

Un cald schimb de priviri înfrăţi în gânduri şi simţiri pe Ică şi pe Serafim, care, înfrăţiţi şi mai departe, îl ascultară pe marele Führer:

— Am mai spus-o şi o repet: ultimul batalion care va rămâne pe frontul de luptă va fi un batalion german! Orice ar unelti duşmanii, al nostru va fi ultimul batalion!

Führerul sfârşise. Ică închise aparatul. Serafim, de teamă să nu-l întrerupă un nou telefon, se grăbi să vorbească:

— Domnule Ică, am şase...

— Stai! îi zise Ică, zâmbind dulce. Să mă cheme întâi Killinger. Uite, că m-a şi chemat!... Da! Excelenţă! M-a zdrobit!... Abia mai pot să respir! Era şi de aşteptat!... Führerul!... Mersi!

Închise.

— Spune, Serafime dragă! Te ascult!... Zici că ai şase...

Telefonul! Fire-ar al dracului de telefon! Killinger!... Tot Killinger!

— Domnule preşedinte! Vă rog deschideţi aparatul! Peste un minut vorbeşte domnul Goebbels!

Goebbels nu se lăsă aşteptat.

— Am convingerea nestrămutată, spuse el, că în răsărit lupta finală va fi câştigată de cel mai bun om, de cea mai bună rasă, de cea mai bună ideologie şi de cel mai bun armament, aşa cum au fost câştigate toate luptele din istoria omenirii!

Ică şi Mărunţelu se priviră trişti unul pe altul, dar rămaseră neclintiţi la aparatul de radio, unde Goebbels le dădu o lovitură puternică, dar întăritoare:

— A primi răni, spunea el, este dureros, dar a avea cicatrice este glorios.

Goebbels isprăvise, dar Serafim, care totdeauna învăţa câte ceva din experienţă, aşteptă ca mai întâi Killinger să-l cheme pe Ică. Aşteptă şi Ică. Aşteptară amândoi. Trecu un minut, trecură zece, trecu o jumătate de ceas, trecu un ceas, un ceas jumătate, două ceasuri

— Şi cei doi, Ică şi Serafim, se priveau, fără să-şi spună nimic. Telefoanele celelalte zbâmâiau, dar Ică nici nu se atinse de ele.

Intră directorul de cabinet cu mapele de corespondenţă, dar Ică îl dădu afară cu un gest teribil de violent. Se auzea rumoare la uşă, unde Ică ştia că stă o omenire întreagă să-i vină rândul la audienţă, dar Ică nici nu se mişcă. Aştepta!... Serafim îşi luă libertatea să-l întrebe prin semne pe Ică dacă nu cumva Killinger a uitat să-l cheme, dar Ică, tot prin semne, îi răspunse că este exclus. Un Killinger, reprezentantul celui mai civilizat stat din lume, nu poate uita. Într-adevăr, după exact două ore şi un minut, Killinger îl chemă la telefon.

— Aţi auzit?

— Da! Excelenţă! M-a zdrobit! Dar am fost îngrijorat! Nu ştiam ce s-a întâmplat cu dumneavoastră!

— A! Nimic! făcu Killinger cu dezinvoltură. Nu ştiu ce am mâncat aseară şi am chemat doctorul să-mi facă o clizmă. Dar tocmai atunci când vroiam să vă chem, a venit... Şi nu puteam să-l fac să aştepte!... Noi, germanii, avem altă educaţie! Noi, germanii...

Ică nu mai auzi decât foarte nedesluşit cele ce-i spunea Killinger despre Germania nouă şi se simţi fericit când isprăvi.

— Un om extraordinar acest Killinger! zise el lui Serafim. A fost chemat de Führer la telefon, exact în momentul când trebuia să mă cheme pe mine. Şi n-a mai găsit destule cuvinte să se explice. Ai auzit! Un sfert de ceas m-a ţinut numai în scuze. Vroia să fie sigur că nu m-am supărat. Un german de structură nouă. Şi ce spui de Goebbels? Om plin de idei. A primi răni e dureros, dar a avea cicatrice e glorios... Splendid! De cicatrice nu m-am temut niciodată!... Dar până la cicatrice, îţi trebuie mai întâi răni!... Ei, uite asta nu-mi place, Mărunţelule dragă! Rănile! Rănile dor! Accept cicatricele, dar sunt contra rănilor!

— Şi eu! aprobă Serafim, pe care concluzia sentenţioasă a lui Ică îl făcu să râdă cu poftă. Acu, pot să vorbesc?

— Acu, da! Spune! Zici că ai şase copii. E ceva nou pentru mine. Te felicit. Dar mă mir de ce i-ai ascuns până acum! Din modestie?

— Nu din modestie, coane Ică! Doar nu sunt ai mei.

— Dar ai cui? Ai nevestei?

— Lasă bancurile, coane Ică! Sunt şase copii de-ai naţiei, şi pe toţi şase i-am adoptat. Sau, pe care-i consider ca şi adoptaţi. Pentru că uite ce e, coane Ică! Ţara trece prin mari greutăţi. Şi eu vreau să-i iau de pe cap grija a şase copii. Ceea ce cer de la ei

este să fie orfani... adică nişte copii ai unor eroi căzuţi pe frontul antisovietic.

— Frumos gest! făcu Ică, cu o licărire veselă în ochi. Ţara îţi va fi recunoscătoare.

— Sunt convins! Dar mai am o condiţie: ca aceşti copii să fie din artilerie, vânători de munte, aviaţie şi marină...

— Nu eşti prea pretenţios? Aşa de mici... şi...

— Pardon! M-am exprimat greşit! Nu ei trebuie să fie din artilerie sau din dracu să-i mai ia ce. Vreau ca taţii lor să fi fost din artilerie, vânători de munte, aviaţie şi marină.

— Ai uitat infanteria!

— Ba, n-am uitat nimic. Nu vreau infanterie.

— Dar ce ai cu infanteria, Serafim dragă?

— N-am nimic. Dar cu banii mei fac ce vreau!

— Înţeleg! glumi Ică. O ţicneală ca toate ţicnelile.

— De loc! O convingere. Socotesc infanteria ca o armă demodată.

— Totuşi, cei mai mulţi dintre soldaţii care mor pe front sunt infanterişti.

— M-ai convins! Nu m-am gândit. Accept, prin urmare, să fie şi din infanterie. Dar şi aici am o condiţie: ca mortul să fi luptat în regimentul 17 Mehedinţi.

— De ce, Mărunţelule, tocmai din 17 Mehedinţi?

— Pentru că în regimentul 17 Mehedinţi am luptat în timpul războiului de întregire a neamului şi mi-am cucerit decoraţia de cavaler al ordinului Mihai Viteasu. Era un regiment, domnule Ică!... Cu pumnul robust şi gândirea promptă, domnule Ică!

— Bun! Am luat notă. Voi dispune ca ţara să-ţi fie recunoscătoare. Şi cât dai pentru copiii ăştia?

— Câte trei mii de lei pe lună. Optsprezece mii lunar.

— Stai, Mărunţelule, că nu-i chiar aşa. Parcă ziceai că vrei să întreţii şase copii. Şi văd că ai numai cinci.

— De unde să întreţiu şase, dacă nu sunt decât cinci! Socoteşte şi dumneata, domnule Ică: unul din artilerie, e unul. Unul din vânătorii de munte, fac doi. Unul din aviaţie, trei. Unul din marină, patru. Şi unul din infanterie, cinci! De unde ai scos şase, domnule Ică?

— N-ai spus chiar tu şase, Mărunţelule? facu Ică, încăpăţânat.

— Şi dacă am spus, ce? Am greşit. Musai să fie şase când sunt cinci? De unde să-l iau pe al şaselea? Să-l fac eu?

Ică râdea de se strica:

— Mare pungaş eşti, mă, Serafime. Tu eşti în stare să-ţi furi singur ceasornicul, numai să nu-ţi pierzi năravul. Haide, fie! Pune în gazetă şase!

Nimic nu poate fi mai plăcut cuiva decât atunci când izbuteşte să redea celui mai bun, dar şi celui mai amărât prieten al său, voioşia. Acesta era şi cazul lui Mărunţelu. Când d văzu atât de vesel pe Ică, Serafim, foarte impresionat, hotărî să-l încurajeze pe calea aceasta şi să-l facă mai vesel încă.

— Coane Ică, nu ştii cum se întâmplă? O idee naşte alta. Dacă am pomit-o pe donaţii, ce ar fi să fac încă o donaţie?

Ică râse iar:

— Ţiganul tot ţigan! N-are leac! De-aia v-am deportat! Găinari! Dacă-ţi dau un deget, îmi iei toată mâna. Cum te-am lăsat să faci o donaţie, te-ai şi înfipt în alta. Dacă ar fi să mă iau după tine, aş sărăci ţara în câteva zile cu donaţiile tale!

Prea mari speranţe să scape de donaţia lui Serafim, nu prea avea Ică. Şi dacă avea, i se spulberară îndată, când d văzu pe Serafim cu mâna la piept şi cu ochii peste cap:

— Coane! Mor! Nu mai pot! Dacă nu fac donaţia asta şi plec de aici cu mâinile goale, trăiesc de pomană, pentru că nu pot fi de niciun folos ţării. Sunt un păcătos şi un netrebnic. Un om de nimic care încurcă drumul oamendor cinstiţi! Cu refuzul dumitale, domnule Ică, mă scoţi din rândurile celor care vor să facă ceva pentru această ţară nenorocită. Şi dacă-i aşa, mai bine scoate revolverul să mă împuşti, uite, aici! Pentru că n-am de ales: sau moarte, sau donaţie!

Ică începu să se sperie:

— Ce fel de donaţie o fi aia, Serafime, că-ţi pui viaţa în joc? Nu cumva vrei să donezi ţării palatul regal?

— Glumeşti, domnule Ică! făcu, îndurerat, Serafim. Dar eu nu glumesc. Eu mă gândesc la ceva care va ridica ţara în ochii întregii Europe civilizate. O troiţă pentru cimitirul Stari Crim, în care zac sfintele oseminte ale eroilor noştri căzuţi în Crimeea pentru Crimeea.

Se mai putea tocmi Ică? Ar fi fost o ruşine. Era la mijloc Crimeea! Tu, capul ţăru româneşti, să împiedici pe unul ca Serafim, care luptă să repună ţara în drepturile ei, să facă ceva pentru Crimeea? Doar e Crimeea! Crimeea!... Frumoasa noastră Crimeea!

— Straşnică idee, Serafime! zise Ică, emoţionat. Idee de adevărat patriot.

— Nu-i aşa, coane Ică?

— Nici vorbă! Şi cam cât crezi că o să ne coste donaţia pe care o faci ţării?

— Coane, dacă tot îţi place, de ce i-ai spune donaţie, şi nu ctitorie? Că, de fapt, nu-i donaţie, ci ctitorie! Veacuri peste veacuri vor trece românii pe acolo şi vor avea sub ochi mărturia sângelui cu care au udat pământul sfânt al Crimeii! Este glasul eroilor morţi care o cere! Zi-i ctitorie, coane... că şi eu zic ce vrei dumneata, la gazetă! Să fim civilizaţi, coane, că doar pentru civilizaţie luptăm... şi dă ordin la finanţe să fie civilizaţi!

Ică îşi notă ceva în calendar:

— S-a făcut!

— Cât? întrebă Serafim, care părea foarte interesat în problemă.

Dar încă o dată interveni telefonul:

— Cum? strigă Ică. E serios? Te rog să vii îndată la mine.

Şi cu o faţă palidă, de mort, Ică i se adresă lui Serafim:

— Ruşii au luat ofensiva la Stalingrad.

Fu rândul lui Serafim să pălească, pe cât îi îngăduia tenul lui de spaniol.

— Ofensivă rusească la Stalingrad?

— Da! răspunse Ică.

Şi tăcură amândoi. Dar amândoi – şi Ică şi Serafim – se lăsară în voia aceloraşi amintiri. Acuma un an, când presa germană anunţa că peste un minut-două Moscova va fi ocupată, ruşii au luat ofensiva şi au zvârlit trupele germano-aliate din faţa Moscovei la o sută de kilometri îndărăt. Hitler, drept răspuns, l-a izgonit pe von Brautschisch de la comanda supremă şi în locul lui a venit în capul armatelor germane el însuşi, Führerul Reichului. Ca să nu râdă lumea, Goebbels a început să dea prin radio şi presa lui explicaţii. Nu-i adevărat că Hitler l-a dat afară pe von Brautschisch din slujbă, pentru că ar fi mâncat bătaie la Moscova. Cu von Brautschisch, Hitler n-are nimic. Pentru alt motiv s-a numit Hitler pe sine comandant suprem al armatei: pentru ofensiva de primăvară, în vederea ofensivei de primăvară, Hitler vrea să concentreze în mâinile lui toate forţele armate germane. De ce Hitler? Pentru că numai Hitler personal este în stare să înfrângă pe ruşi. Pentru că munai Hitler ştie cum

poate să-i bată pe ruşi. Pentru că adevăratul autor al tuturor succeselor germane de până atunci este Hitler. Numai Hitler! Numai Hitler a fixat planurile pentru războiul contra Poloniei. Numai Hitler este autorul debarcării în Norvegia. Numai Hitler a dirijat, de fapt, campania din Franţa. Numai Hitler a dus armatele germane la ocuparea Iugoslaviei şi a Greciei. Numai Hitler este cel care a asigurat generalului Rommel victoriile lui din Africa de Nord împotriva englezilor. Numai Hitler şi Hitler! De aceea, Hitler, care, până la Moscova, a condus armatele din umbră, trebuie, în vederea ofensivei de primăvară, să iasă, în sfârşit, la lumină... Şi a ieşit Hitler la lumină, cu ofensiva lui de primăvară, care a început vara şi pe care, cu geniul lui strategic, a împotmolit-o la Stalingrad, în mijlocul toamnei. Dar este adevărat că nu pentru multă vreme. Providenţa vrea ca Hitler să fie încă o dată profet. Căci Hitler a zis: Ce s-a întâmplat în iarna trecută nu se va mai întâmpla în iarna aceasta.

— Îţi aminteşti, Serafime? făcu Ică, după o lungă tăcere. Toată vara şi toată toamna, Hitler ne-a făgăduit că ceea ce s-a întâmplat iarna trecută nu se va mai întâmpla în iarna aceasta. Şi uite că spusele lui Hitler s-au adeverit: ceea ce s-a întâmplat iarna trecută, nu se mai întâmplă în iarna aceasta. În iarna trecută, sovieticii şi-au început ofensiva la Moscova şi ne-au silit să degerăm în retragere pe tot frontul, pe când în iarna aceasta, sovieticii nu mai iau ofensiva la Moscova, ci la Stalingrad, spre a ne sili să degerăm pe tot frontal în retragere... Ei? N-au dreptate comuniştii noştri când ne prevestesc zile negre! Asta ai văzut-o?

Serafim se uită la hârtie. Era un manifest lansat de comunişti de 7 noiembrie.

— Să-l citesc? întrebă Mărunţelu, pe care nu-l prea trăgea inima la asemenea lecturi.

— Citeşte-l! îi spuse imperativ, aproape furios, Ică. Citeşte-l, ca să înţelegi în ce ne-am băgat!

Nu era nimic greu de înţeles. Ceea ce scriau comuniştii era tragic de clar: «Hitleriştii, spuneau ei, au reuşit să ocupe teritorii întinse, dar acestea au devenit nu numai mormântul nenumăratelor lor divizii de elită şi al mijloacelor tehnice de luptă, dar şi mormântul mitului invincibilităţii armatei germane. Cu pierderi uriaşe, val după val, se sparg în faţa eroicului Stalingrad asalturile hoardelor hitleriste, lovindu-se de rezistenţa glorioasă a oamenilor sovietici... Se apropie o nouă iarnă de

război. În curând zăpada va acoperi câmpiile nemărginite ale Ţării Sovietice. Armata Roşie, eroicii partizani sovietici, întregul popor sovietic, vor face totul cu putinţă ca zăpada de pe câmpiile Uniunii Sovietice din iarna 1942—1943 să devină capacul care se va lăsa peste sicriul armatei germano-fasciste...»

Indignat că din pricina unui manifest comunist poate să-l scuture frigurile, Serafim trânti furios hârtia pe masă:

— Sunt cam obraznici!

— Obraznici! răspunse Ică. Dar recunoaşte că vorbele lor au un fel de rezonanţă lugubră.

Cu Ică, Serafim putea fi sincer.

— Este! mărturisi el. Şi e supărător! De ce nu-i împuşti?

— Pe cine?

— Pe comunişti!

— Pe care comunişti?

— Pe comunişti!

— Şi după ce-i cunoşti, Serafime? Au vreun semn particular? De împuşcat, împuşc! Arestez! Deportez! Schingiuiesc! Şi la urmă, cu ce mă aleg? Cu noi manifeste, cu noi sabotaje, cu noi iniţiative la rezistenţă!... Zici «comunişti»! Citeşte ceva mai departe... Ia, că nu ţi se întâmplă nimic! Vezi ce scrie acolo!

Serafim citi:

— «Popor român, salvează-te de pieirea sigură! Ridică-te la luptă hotărâtă împotriva ocupanţilor nemţi şi slugilor lor trădătoare de patrie, pentru ieşirea imediată din războiul nemţesc, antiromânesc. Partidul Comunist din România, avangarda clasei muncitoare şi a poporului, cheamă pe toţi patrioţii, fără deosebire de clasă, rasă, convingere politică, religie şi sex, toate partidele şi organizaţiile patriotice, la crearea imediată a Frontului Patriotic Antifascist al întregului popor pentru salvarea libertăţii, independenţei şi onoarei ţării noastre!»

— Ei, Serafime? vorbi Ică. Tot mai eşti de părere că singurul leac contra manifestelor este să pun mitraliera pe... pe cine? Spune-mi pe cine şi dau îndată ordin să tragă!... Comuniştii doar nu se adresează cu manifestele lor numai comuniştilor, ci ţării întregi! Şi-n ţară sunt nemulţumiţi cu duiumul!... Nu comunişti, ci nemulţumiţi!... Nemulţumiţi de tot felul, care nu trebuie să fie neapărat comunişti ca să-şi dea seama că pe front situaţia e tristă şi că, în curând, probabil va fi şi mai tristă. Şi tu zici să împuşc! împuşc, arestez, arestez, împuşc! Arestez şi împuşc cu

atât mai mult, cu cât mi-e necaz că trebuie să împuşc şi cu cât văd că treaba pe care o fac seamănă leit cu isprava acelui împărat persan, Xerxes, care, supărat că marea i-a înghiţit corăbiile, a început s-o bată cu o nuia. Pe cine bătea? Şi eu pe cine împuşc? Toată ţara e împânzită de manifeste comuniste, în toată ţara se lipesc peste noapte benzi comuniste, pe toate zidurile ţării te trezeşti cu lozinci antifasciste... milioane de ochi citesc toate îndemnurile acestea primejdioase, pentru că sunt simple şi sugestive... şi eu să arestez şi să împuşc! Câţi! 0 mie, zece mii, o sută de mii! Dar un popor întreg, Serafime, un popor întreg!

Ică-şi muşcă buzele. Pentru întâia oară de la renaştere Ică rostea acest cuvânt subversiv: «popor»! Nu «neam», nici «naţie», ci «popor»!... Pur şi simplu «popor». Un termen incendiar bolşevic, acest «popor»! Şi totuşi, i-a venit în gură, spontan, lui, vicemareşalului, viceconducătorului, vicedezrobitorului! I s-a impus, irezistibil, ca un răcnet smuls, involuntar, de o durere ascuţită... Poporul!...

Era în pragul iernii, era ofensiva rusească, era beznă... o beznă aproape totală, dacă departe nu s-ar vedea o slabă rază de lumină: Sotir. Dar ce reprezenta deocamdată Sotir pentru cei patruzeci de ani buni pe care trebuia Ică să-i trăiască în străinătate! Cu soarta nu trebuie să te joci. A zis patruzeci de ani buni, dar n-a zis cât de buni. Şi dacă soarta-i impune patruzeci de ani excesiv de buni şi-l surprinde pregătit numai pentru nişte ani pur şi simplu buni? Nu-l va pedepsi, oare? Da! Nici nu încape vorbă. Soarta nu ştie să ierte. Şi iată-l pe Ică pedepsit să mai stea aici cine ştie cât, terorizat pe de o parte de frica poporului, de cealaltă de frica lui Hitler, iar peste capul lui, de frica destinului, care i-ar putea reteza, scurt, porţia de viaţă, dacă nu-i prezintă dovada că şi-a asigurat toţi anii lui buni, în cel mai înalt, adică nelimitat înţeles al cuvântului bun. Cuprins de o anxietate covârşitoare, Ică îl întrebă pe Serafim:

— Serafime, spune-mi, te rog: pentru ce luptăm în răsărit?

Ca să poată râde aşa cum îi cerea împrejurarea, Serafim trebui să se folosească de ambele mâini cu care să se bată peste genunchi:

— Dar cum se poate, domnule Ică, să uiţi aşa, de la mână până la gură? N-ai spus mai adineauri, chiar dumneata, lui Rivera ăla, că lupţi pentru că ai o conştiinţă europeană?

— Aşa am spus? se miră Ică, parcă ar fi aflat o noutate interesantă.

— Aşa ai spus, domnule Ică: lupţi pentru că ai o conştiinţă europeană!

— Bine! acceptă Ică, decis să-l creadă pe Serafim, fără prea multe dificultăţi. Dar tu! Tu, Serafime, de ce lupţi în răsărit?

— Eu? Eu lupt din aceleaşi motive, pentru că am şi eu, ca şi dumneata, o conştiinţă, dar nu o conştiinţă europeană, cum zici dumneata. Dumneata eşti ditai preşedintele Consiliului de Miniştri şi-ţi dă mâna să ai o conştiinţă europeană. Eu sunt un cetăţean mai modest. Eu am numai o conştiinţă portugheză.

XV

Biciuit din spate de viscol, avionul ducea din nou spre marele cartier german pe Dezrobitor. Toată noaptea n-a închis ochii şi acuma încerca să aţipească. Ieri dimineaţa venise în capitală, direct de pe front, unde nu mai avusese răbdare să stea, pentru că-l ştia pe Ică singur şi lipsit de ajutor. Sosise într-un moment fericit: Belciug avea nevoie de el.

— Domnule mareşal, o chestie nesimpatică, dar trebuie să v-o comunic urgent. Brebu a fugit din Germania şi a lăsat lui Himmler o scrisoare de scuze. Zice că se vede silit să se refugieze în Italia. Italia îl va ajuta să reintre în ţară, ca să-şi ia în primire locul pe care i l-aţi fi uzurpat dumneavoastră!

Mareşalul, galben ca ceara, îl întrebă pe Ică:

— Asta ce-o mai fi, Ică?

— Ce să fie, domnule mareşal!

Şi, arătând spre portretul lui Hitler:

— Iar se teme să nu-l părăsim!

— Niciodată! strigă mareşalul, izbind cu cravaşa în masă.

Ică tresări şi îngălbeni. Din pricina Stalingradului nervii lui Ică

ajunseseră neverosimil de ascuţiţi. O uşă trântită, pocnetul unui motor, explozia unui dop de şampanie, pe scurt, orice zgomot ceva mai violent îl scotea din sărite pe Ică. Asta îl şi îndemnase în ajun de crăciun, să-l cheme pe prefectul de poliţie la el:

— Copiii au de sărbători obiceiul să se joace cu pocnitori pe străzi! Vei suprima pocnitorile. Să nu mai aud pocnitori. Fac gălăgie ca nişte focuri armă şi tulbură liniştea cetăţenilor paşnici.

De aceea cravaşa îl făcu pe Ică să sufere dar aceasta nu-l împiedica să fie cu trup şi suflet alături mareşal:

— Nici nu poate fi vorba, domnule mareşal! Vom lupta până la ultima picătură de sânge. Numai că trebuie să-l convingem pe Führer că suntem loiali faţa de el!

— Şi ce sfat îmi dai, Ică?

Simţul recunoştinţei vibră, ca întotdeauna în sufletul filial al lui Ică. La sfaturile pe care i le dădea mareşalul în problemele mari de stat, Ică nu refuza niciodată Dezrobitorului sfaturi în problemele mici.

— Să-i dăm Führerului tot ce ne cere!

Ochii mareşalului se înseninară. Era slab Ică în administrarea ţării şi a neamului, dar în idei era de neîntrecut.

— Să-i dăm! Cum stăm cu petrolul?

— Îi dăm tot, domnule mareşal!

— Dar cu grâul?

— Îi dăm tot!

— Dar cu vitele?

— Tot!

— Şi cu lemnul?

— Tot!..

— N-ajunge! făcu mareşalul, nemulţumit. Trebuie să-i dăm ceva mai mult. Gândeşte-te bine. Avem un singur prieten. Şi acela e Hitler. Asta nu trebuie să uiţi

Ică, oricât ar fi vrut să uite, n-ar fi putut.

— Domnule mareşal! zise Ică. Noi am dat şi dăm tot. Eu, personal, nu văd ce am mai putea da!   Nici dumneavoastră. Se poate întâmpla foarte bine să fi uitat ceva, dar, cu conştiinţa curată, putem spune că niciunul din noi nu ştie ce. De aceea, sfatul meu, domnule mareşal, ar fi să-l lăsăm chiar pe domnul Hitler să ne amintească.

— Să trăieşti, Ică! făcu Dezrobitorul, însufleţit. Asta e!

* * *

...Şi încă o dată mareşalul se afla în faţa Führerului său, care îl primi cu braţele deschise:

— Herr Dezrobitor!... Ce bine-mi pare, Herr Dezrobitor!

Părea bine întregului anturaj al marelui Hitler. Îi părea bine şi lui Goering şi lui Goebbels şi lui Ribbentrop şi lui Rosemberg, tuturor le părea bine că-l revăd pe bunul lor prieten, Dezrobitorul. În niciuna din vizitele lui la Berchtesgaden, la München, sau la Marele Cartier General al Führerului, n-a simţit mareşalul atâta caldă prietenie în ochi, în urările de bun sosit, în strângerile de mână, câtă întâmpina el acum din partea celor mai buni prieteni ai săi de istorie nouă.

— Sunteţi un om neobişnuit, Herr Dezrobitor! începu Führerul, după ce-i scutură mâna de câteva ori. De când vă cunosc, sunt invidios pe mine însumi! Să ai un prieten ca mareşalul Antonescu nu se întâmplă oricui şi oricând. Întrebaţi-l pe Ribbentrop ce părere am eu despre dumneavoastră! Ribbentrop!

Ribbentrop, care se ţinea respectuos la o parte, alături de Ică, se apropie:

— Domnule mareşal, Führerul meu are despre dumneavoastră o părere excelentă!

— Ce vă spuneam? făcu Hitler extrem de mulţumit că n-a fost prins cu o minciună. Am despre dumneavoastră o părere extraordinară. Fără un aliat ca dumneavoastră, războiul nostru pentru o nouă ordine europeană ar întâmpina infinit mai multe dificultăţi. De aceea, regret că trebuie să vă rupeţi din timpul dumneavoastră atât de preţios pentru grăbirea victoriei finale... şi să-mi faceţi o vizită pe o vreme ca asta. Dar, pentru că tot aţi venit, vă rog să poftiţi până aici!

Şi Hitler, urmat de Dezrobitor, de vicedezrobitor, de Drojdieru şi de toţi şefii militari şi civili ai Germaniei, se apropie de masă. Masa lui pe care era totdeauna desfăşurată o hartă uriaşă. Ică mai văzuse de vreo două ori harta, dar niciodată ea nu l-a captivat prin imensele ei perspective ca de data aceasta, pentru că numai acum i se puteau limpezi atâtea şi atâtea expresii şi formule tehnice noi, care s-au ivit pe neaşteptate în comunicatele germane, numai de când armata sovietică şi-a început ofensiva la Stalingrad. Inamicul atacă cu pierderi uriaşe... Inamicul a reuşit o străpungere a frontului defensiv

local, dar a plătit-o cu pierderi enorme... Diviziile germane aflate în dispozitiv au ocupat poziţii pregătite în spate şi au zădărnicit prin aceasta o extindere a succesului sovietic iniţial... Inamicul s-a văzut silit să ocupe Boguciarul, părăsit pe nesimţite de brava armată germană, aşa că a lipsit armata rusă de o victorie... Boguciarul nu mai prezenta interes pentru apărarea liniei germane... Printr-o ruşinoasă înaintare, inamicul a fost silit să reocupe oraşul Kantimirovski, din care brava armată germană s-a retras mai înainte... În condiţiuni ruşinoase, inamicul a reuşit să ocupe localităţile Alagir şi Kotelnicov... În mod ruşinos pentru inamic, s-a încheiat victorioasa retragere a mareşalului von Manstein... Printr-o abilă manevră de desprindere din cleştele armatelor sovietice, mareşalul von Manstein a reuşit să se întoarcă acolo de unde şi-a început contraatacul...

Mulţumită acestor sugestive lecţii de tactică şi strategie, predate de Goebbels şi de toţi marii comentatori militari germani, Ică era perfect iniţiat în arta de a câştiga victoria finală – deci cu atât mai mult pregătit să priceapă cele ce Hitler voia, probabil, să spună marelui său prieten, Dezrobitorul.

— Iată, Herr Dezrobitor! începu Hitler. Aici e Rusia... aici suntem noi... şi dincolo sunt ei. Şi ce rezultă de aici, Herr Dezrobitor? Că victoria finală se apropie şi că toate sforţările inamicului de a scăpa de înfrângere sunt ridicole şi inutile. În curând, inamicul va vedea că, pornind ofensiva la Stalingrad, a făcut o greşeală care nu-l poate duce decât la o catastrofă definitivă. Mai întâi, ce dovedeşte ofensiva sovietică? Slăbiciunea sovietică. Priviţi harta!... Dacă sovieticii s-ar fi simţit tari la Stalingrad, ar fi stat pe loc. Dar au început să ne atace, pentru că le-a fost frică să nu-i atacăm noi. În al doilea rând, dumneavoastră ştiţi, Herr Dezrobitor, de ce au luat ruşii ofensiva la Stalingrad? Ca să ajute pe anglo-americani să poată debarca în Africa de Nord! Priviţi harta! Este o perfidie revoltătoare, împotriva căreia se ridică întreaga civdizaţie europeană. Ce caută sovieticii în treburile Africii de Nord? Dar le-o vom plăti, Herr Dezrobitor! La ceasul potrivit, le-o vom plăti!... În afară de aceasta, aţi observat, desigur, Herr Dezrobitor, că inamicul şi-a început ofensiva la Stalingrad, în toamnă, exact în luna şi aproape exact în ziua în care şi-a început anul trecut ofensiva la Moscova. Priviţi harta!... Aţi văzut? Asta ce dovedeşte? Încă o dată, slăbiciunea sovieticilor! Dacă s-ar fi simţit tari, ar fi luat

ofensiva în vară, cum ia ofensiva orice armată civilizată. Ei, însă, au găsit că e mai bine să ne atace în toamnă. De ce? Pentru că s-au simţit slabi. Totuşi, nici asta n-ar fi nimic, Herr Dezrobitor, dacă am avea de-a face cu un inamic loial şi civilizat. Dacă!... Din nefericire, însă, pentru civilizaţia Europei, inamicul nostru nu este nici loial, nici civilizat! Priviţi harta! Când şi-a început ofensiva în toamnă, noi am crezut că avem de-a face, într-adevăr, cu o ofensivă de toamnă, care va tine cât ţine toamna. Ne-am înşelat: inamicul şi-a prelungit ofensiva de toamnă în iarnă. Priviţi harta!... Vedeţi? După ce a luat ofensiva în toamnă, şi-a permis să ia, la începutul iernii, şi o ofensivă de iarnă pe tot frontul central şi, după mai puţin de o lună, o nouă ofensivă de iarnă pe frontul din Caucaz! Vrasăzică, şi ofensivă de toamnă, şi ofensivă de iarnă! Asta ce dovedeşte, Herr Dezrobitor? Priviţi harta!... Slăbiciunea sovieticilor! Dar nu-i nimic, Herr Dezrobitor!... Le-o voi plăti cu vârf şi îndesat!... Providenţa mă va ajuta să le-o plătesc. Şi le-o voi plăti, le-o voi plăti! Victoria este în tot cazul de pe acum a noastră şi se poate numi fără precedent în istorie, Herr Dezrobitor, pentru că am reuşit să distrugem mari forţe inamice, prin retragerea noastră foarte elastică şi foarte bine consolidată în adâncime. Este o victorie colosală când putem realiza, cum realizăm în Caucaz, mişcări de desprindere de inamic, spre a ne grupa mai în spate, pe poziţii dinainte pregătite, conform planurilor noastre! Priviţi harta, Herr Dezrobitor!... Este o victorie colosală, Herr Dezrobitor, când putem realiza poziţiile noastre aici, care ne vor asigura o victorie finală cum încă n-a cunoscut omenirea. Este o victorie colosală, Herr Dezrobitor, să poţi realiza, cum realizăm noi, prin retragerile noastre elastice, linii de fronturi mai scurte. Retragerile noastre elastice, Herr Dezrobitor, deschid drumuri noi în arta viitoarelor războaie. Este o victorie colosală, Herr Dezrobitor! Priviţi harta! Inamicul e distrus! Inamicul şi-a cheltuit ultimele rezerve! Nouă nu ne rămâne, Herr Dezrobitor, decât să întindem mâna spre a culege fructul eforturilor eroice ale bravei mele armate care luptă sub conducerea mea, conform cu planurile mele! Stalingradul ne aşteaptă, Herr Dezrobitor! Priviţi harta!... Pierderile ruşilor la Stalingrad sunt atât de sângeroase, încât, în primăvara viitoare, când vom porni ofensiva, se va repeta ceea ce s-a întâmplat şi în trecut: vom bate pe duşman, oriunde va fi!... Noi nu capitulăm! În vocabularul meu nu există cuvântul

«capitulare»! Ultimul batalion care va rămâne pe câmpul de luptă va fi un batalion german! Priviţi harta, Herr Dezrobitor! Să vină numai primăvara şi va fi vai de ei... De altfel, Herr Dezrobitor, războiul este ca şi câştigat! Priviţi harta, Herr Dezrobitor! În primul rând, ne-am propus să distrugem primejdia bolşevică. Am distrus-o! Priviţi harta, Herr Dezrobitor!... A doua problemă a fost să garantăm siguranţa vieţii noastre naţionale! Am făcut-o şi pe aceasta! Priviţi harta, Herr Dezrobitor!... Nimeni nu mai poate afirma că armata bolşevică ar mai fi în stare să ajungă la graniţele Reichului meu. A treia problemă pe care a trebuit s-o rezolv a fost aceea a spaţiului. Am rezolvat-o. Astăzi avem spaţiu suficient. Am cucerit în Est teritorii de o întindere cât Germania, Franţa, Anglia la un loc. Singura problemă care mai rămâne este să ocupăm Stalingradul! Dacă aceasta cere timp, Herr Dezrobitor, inamicul trebuie să ştie că avem timp destul! Priviţi harta, Herr Dezrobitor! Timpul e cu noi! Victoria finală se apropie! Şi acuma, vă rog, Herr Dezrobitor, să priviţi harta şi să-mi răspundeţi: dacă noi, cu toate greutăţile pe care le-am întâmpinat, am învins pe cel mai mare duşman al nostru: Rusia sovietică, ce s-ar fi întâmplat dacă pe frontul răsăritean n-am fi fost siliţi să luptăm ba cu gerurile, ba cu arşiţele, ba cu ploile, ba cu dezgheţul, ba cu noroaiele, care, toate, au ajutat pe inamic şi au împiedicat brava armată germană să-şi desfăşoare forţele ei irezistibile, pe un teren normal, împotriva unei armate normale? Ce s-ar fi întâmplat, Herr Dezrobitor! Priviţi harta!... Să vă spun eu ce s-ar fi întâmplat: ar fi fost vai de ruşi!... Dar am luat măsuri, Herr Dezrobitor! La primăvară pornim ofensiva şi încheiem şi cu acest capitol! Cu armata mea, cu armele mele noi şi secrete, îl voi ului pe inamic. În câteva zile, îi voi învăţa pe ruşi ce se cheamă să lupte corect şi nu cum duc ei războiul: incorect, pentru că, Herr Dezrobitor, a te folosi de partizani, cum fac ruşii, este cu desăvârşire incorect. Priviţi harta, Herr Dezrobitor! Sunt corecte trupele de partizani care, într-o luptă neregulată, ne dezorganizează transporturde şi aprovizionarea atât de regulată a celei mai regulate armate din lume: brava mea armată germană? Cine sunt partizanii, Herr Dezrobitor? Priviţi harta! Cine a mai pomenit de partizani în întreaga istorie a lumii! Ce sunt partizanii, Herr Dezrobitor? Soldaţi? Soldaţii ştiu de disciplină. Dar asta e disciplină să ataci, pe ascuns, tancurile şi trupele şi taberele şi cazărmile noastre? Partizani? Eu nu admit

partizani! Şi-i voi desfiinţa pe toţi, până la unul. Să vină numai primăvara şi arăt eu ruşilor lupte de partizani!... Asta-i barbarie, Herr Dezrobitor, nu război! Priviţi harta, Herr Dezrobitor, şi veţi vedea că în primăvară n-aş vrea să fiu în pielea ruşilor! Voi nimici tot, Herr Dezrobitor, deoarece eu lupt pentru civilizaţia Europei. Priviţi harta, Herr Dezrobitor! Victoria e aproape! Victoria nu este pentru mine o problemă. În primăvară vreau nu numai să-l egalez pe inamic, dar să-l şi întrec!

Am tot ce-mi trebuie pentru aceasta. Numai să vină primăvara! Priviţi harta, Herr Dezrobitor! Oricare ar fi rezultatul luptei inegale de la Stalingrad, această luptă va fi farul victoriei finale şi definitive la primăvară. Prin ocuparea Stalingradului la primăvară, perioada cuceririlor va fi încheiată pentru Germania şi pentru aliaţii ei. E clar, Herr Dezrobitor?

Întrebat, Dezrobitorul îşi lipi călcâiele şi răspunse:

— Dar ce facem cu Brebu, domnule Hitler?

Toţi membrii suitei lui Hitler schimbară priviri nespus de uimite între ei. Mareşalului i se vorbeşte de Stalingrad, de Caucaz, de victoria finală – şi el se gândeşte la Brebu. Cel mai stupefiat dintre toţi era însuşi Führerul.

— Nu înţeleg nimic, Herr Dezrobitor! Despre ce fel de Brebu vorbiţi? Cine-i acest Brebu?

Mareşalul citi atâta sinceră nedumerire în ochii lui Hitler, încât simţi că-şi poate descărca sufletul faţă de el cu aceeaşi simplitate cu care ar fi vorbit vicedezrobitorul său:

— Domnule Hitler, mareşalul Antonescu luptă alături de marele Führer al Marelui Reich pentru aceeaşi cauză comună. Mareşalul Antonescu a dat nenumărate dovezi de loialitate în angajamentele ce şi le-a luat faţă de marele Reich. Dar mareşalul Antonescu este împiedicat să-şi facă datoria până la capăt!

— Împiedicat? răcni Hitler. Cine vă împiedică? Spuneţi-mi, cine îndrăzneşte să-l împiedice pe mareşalul Antonescu în lupta lui alături de noi, că-l ucid!

— Domnule Hitler, este iar aceeaşi istorie cu Brebu. Mi s-a spus de nenumărate ori că Brebu va fi executat, sau că a şi fost executat. Şi acuma aflu că Brebu trăieşte, că a fugit în Italia şi că Italia vrea să-l ajute să organizeze un atentat împotriva mea. De ce? Este el mai mare antibolşevic decât mine?

Toţi erau uluiţi de revelaţiile senzaţionale ale Dezrobitorului.

— Domnule mareşal! făcu Hitler, tremurând de enervare. Sunteţi sigur că Brebu a fugit?

— Sigur! Întrebaţi-l pe domnul Himmler! Brebu a şi lăsat o scrisoare domnului Himmler în care-l pune în curent cu proiectele lui.

Hitler ridică receptorul:

— Himmler! Să vină Himmler aici!... Cum? A plecat de azi dimineaţă în Polonia?

Şi scrâşnind din dinţi, închise aparatul.

— Ah, câinele! Cum şi-a permis să plece, fără să-mi spună nimic! Nu ştia că avem azi ca oaspete pe prietenul meu mareşalul Antonescu?

Apoi se adresă Dezrobitorului:

— Dar nu-i nimic! Vorbesc eu cu el, mâine, cum se întoarce. Şi unde ziceţi că a fugit?

— În Italia!

— O! exclamă Hitler. În Italia?... Goering!... Goebbels! Ribbentrop!... Să mi se dea îndată Roma, să-i spun lui Benito două cuvinte bine simţite!

În cinci minute, Mussolini asculta ce-i spunea Hitler:

— Benito dragă, ia spune-mi te rog: i-ai dat adăpost lui Brebu la tine? Da sau ba?... Da?... Regret foarte mult, dar trebuie să mi-l trimiţi îndată înapoi, sub pază.

Se pare că Mussolini opunea oarecare rezistenţă, pentru că, deodată, glasul dulce al lui Hitler deveni aspru şi poruncitor:

— Cum mâine?... Nu, Benito dragă! Astăzi, nu mâine. Îl am aici pe bunul nostru prieten... zic al nostru, Benito, pentru că e la fel de bun prieten al tău ca şi al meu... pe mareşalul Antonescu. Cum? Zici că-l cunoşti personal? Da! Am uitat! Cu atât mai bine... Atunci te rog să mi-l trimiţi îndată pe Brebu înapoi. Legat şi sub pază. Ce ai zis? Keitel? Ce-i cu Keitel? Mai tare!... Aha!... Un moment.

Hitler îşi întrerupse convorbirea cu Mussolini, ca să-l întrebe pe Antonescu:

— Este adevărat ce spune Ducele? Mareşalul Keitel v-a telefonat să grăbiţi cu livrarea cărbunilor pentru flota italiană?

— Da, domnule Hitler!

— Şi ce aţi făcut?

— Am dat ordin să se execute imediat. Cred că încărcătura a şi plecat.

— Perfect! zise Hitler.

Şi reluă convorbirea cu Mussolini:

— Auzi, dragă Benito, că a dat ordin urgent. Până în câteva zile ai cărbunele la tine... Cred şi eu!... Nu-l cunoşti pe mareşalul Antonescu! Este un om care merită tot respectul şi recunoştinţa noastră!... Şi trimite-mi-l îndată pe Brebu! Te rog să nu uiţi!... Şi să ştii că dacă evadează, mă supăr!... Obrazul meu este în joc!

Şi fără niciun bună ziua, trânti receptorul.

— Este în cea mai perfectă ordine! zise el, simplu, Dezrobitorului. Astă seară Brebu e aici şi mâine dimineaţa va fi spânzurat! Sub ochii lui Himmler va fi epânzurat! Este un scandal! Cum mai poate fi lăsat un bandit ca ăsta să tulbure pe un mareşal Antonescu!... Mâine dimineaţă îl spânzur! Cu mâna mea îl spânzur! Vă dau cuvântul meu de onoare, Herr Dezrobitor!

Abia rosti Hitler aceste cuvinte, că toată îngrijorarea de pe faţa Dezrobitorului dispăru ca prin farmec. Asta a vrut mareşalul să obţină: cuvântul de onoare al Führerului. Acum era complet liniştit.

— Vă mulţumesc, domnule Hitler! zise el Führerului. Şi cine v-a spus că vreau să-mi retrag trupele de pe front minte. Numai duşmanii cauzei noastre comune au interes să vă instige împotriva mea, ca să pierdeţi încrederea în mine. Eu merg cu armata mea până la moarte alături de Marele Reich şi de Führerul lui, pentru izbânda noastră comună.

— Ajunge, Herr Dezrobitor! făcu, generos, Hitler. Vă cred! V-am crezut totdeauna!... Nici n-aş fi putut gândi rău despre cel mai bun şi devotat aliat al meu şi al Germaniei. Dar aş vrea să vă întreb ceva, Herr Dezrobitor! Cum staţi cu fetele?

Dezrobitorului îi veni să tuşească. Se îneca. Nu ştia ce trebuie să facă. Să protesteze? Să râdă? Se gândea că cel mai nimerit lucru ar fi să râdă. Dar cum să râdă, când el nu putea! Încercă, totuşi, să-şi strâmbe gura, cum a văzut că fac oamenii când vor să râdă, dar nu izbuti decât să-şi schimonosească chipul într-o grimasă care putea fi şi una de groază şi una provocată de nişte foarte acute crampe intestinale.

Hitler bănuia că l-a pus pe Dezrobitor într-o mare încurcătură şi se pregăti să-şi repare greşeala:

— Herr Dezrobitor, n-aş vrea să credeţi că vă bănuiesc de ceva. Pentru mine problema fetelor are o importanţă naţională.

Eu am dat ordin de câteva săptămâni tuturor fetelor noastre de sânge arian să asigure soldaţilor noştri veniţi de pe front câteva ore plăcute. Care fată nu se supune este imediat internată în lagăr, pentru prostituţie! Dumneavoastră aţi adoptat această măsură?

Mareşalul lăsă capul în jos. Totdeauna Hitler trebuie să-l prindă cu câte ceva... De ce nu i-a atras nimeni atenţia în chestia fetelor? Ce idee îşi mai poate face Hitler acum despre mareşalul Antonescu? Că nu vrea să se pună la pas cu noua ordine europeană.

— Încă nu! făcu el, vinovat, cu capul în piept. Dar dau ordin imediat, domnule Hitler!

— Bine, bine! îl bătu Hitler prieteneşte pe umăr. Sunt convins că dumneavoastră, Herr Dezrobitor, aveţi acelaşi interes ca şi noi să cucerim Stalingradul cât mai curând.

* * *

Cât traversară teritoriile ocupate, cei trei oaspeţi ai Führerului nu scoaseră un cuvânt. Numai când avionul ajunse la Prut, mareşalul, care meditase mult între timp, se adresă lui Ică:

— Te rog să dai dispoziţie gazetelor să nu mai publice niciun anunţ mortuar!,

Dar şi Ică gândise între timp.

— Voi dispune îndată, domnule mareşal! Nu va mai apare niciun anunţ mortuar! Tocmai, în legătură cu aceasta, voiam să vă spun că ar fi bine să mai luăm şi alte măsuri. Că trebuie să continuăm războiul nici nu se discută. Dacă vrem să salvăm civilizaţia Europei, suntem datori să luptăm mai departe. Dar, în acelaşi timp, trebuie să avem grija ca neamul să moară pentru cauza comună cu inima voioasă. Şi e greu, domnule mareşal!

— Greu, de ce?

— Din pricina speculanţdor! Prea au scumpit viaţa speculanţii noştri. Antreprenorii de pompe funebre se folosesc de momentele grele prin care trece ţara şi zi de zi urcă preţurile de înmormântare. Am primit sute şi mii de reclamaţii.

— Şi ce propui? făcu mareşalul nerăbdător.

Mă întreb dacă n-ar fi bine să însărcinez primăriile să înfiinţeze ele un serviciu de pompe funebre, numai cu două clase, pe un preţ mai redus, de care să se poată bucura toţi cetăţenii! Ce

părere aveţi, domnule mareşal?

* * *

Hans Müller, mic funcţionar al unei mari bănci berlineze, era unul din cetăţenii celui de al treilea Reich care aşteptau ziua aceasta de 30 ianuarie cu o nerăbdare de două ori sfântă. Azi se împlinesc zece ani de când Hitler a venit în fruntea Reichului spre a-i insufla lui Hans Müller conştiinţa de rasă aleasă şi spre a-i asigura dominaţia lumii. Şi tot azi, Hans Müller va avea să audă glasul marelui Führer. Era obişnuitul, nelipsitul şi preţiosul dar al lui Hitler: acela de a binecuvânta în fiecare an, de ziua aniversării, poporul-stăpân şi de a-i făgădui noi succese în lupta pentru dominaţia lumii. Mai mult ca oricând, azi, Hans Müller era curios să afle cât mai e până va fi proclamat stăpânul întregii omeniri. Personal, Hans Müller avea presimţirea că nu mai are mult de aşteptat. Cu un an şi jumătate în urmă, când armatele germane au năvălit în Rusia, Hitler i-a făgăduit un Blitz-Krieg adevărat. În opt săptămâni, toată Rusia va fi proprietate germană. Planurile de război ale Führerului erau infailibile, pentru că erau, de la sine înţeles, geniale. Şi Hitler, desigur, s-ar fi ţinut de cuvânt, dacă, din motive independente de voinţa lui, n-ar fi intervenit o iarnă înainte de vreme, o primăvară înainte de vreme, o toamnă înainte de vreme şi o nouă iarnă înainte de vreme, cu tot şirul lor de surprize: viscole, geruri, dezgheţuri, arşiţe, ploi, noroaie şi atâtea şi atâtea alte obstacole de aceeaşi natură specific rusească şi de neconceput într-o ţară încadrată în noua ordine europeană. Astfel că, fără să vrea, Hitler a trebuit să-şi amine Blitz-Kriegul lui zdrobitor, din iarnă în primăvară, din primăvară în vară, din vară în iarnă şi aşa mai departe. Dar Hans Müller, ce să fi făcut Hans Müller? De un an şi jumătate, zi de zi, Hans Müller, o dată cu excelentul ersatz de cafea, sorbea din înţelepciunea lecţiilor de eroism ale doctorului Goebbels, în aşteptarea Blitz-Kriegului făgăduit, care avea să pună în opt săptămâni Uniunea Sovietică la picioarele Führerului. Dar când Hans Müller îşi luă inima în dinţi şi se pregăti să-şi mărturisească, sieşi, cu capul prudent vârât sub pernă, că a obosit, speranţele i se treziră deodată, cu atât mai impetuos, cu cât le îngropase mai adânc în sufletul lui. Încă o dată, Hitler se ţinea de cuvânt. Blitz-Kriegul nu mai era o simplă iluzie amăgitoare, ci o realitate. Hans

Müller îşi avea Blitz-Kriegul lui. Hans Müller nu mai putea pretinde nimic. Doar un lucru ţinea Müller să ştie: cât trebuie să ţină acest Blitz-Krieg spre a ajunge la victoria finală? Hans Miller ar fi vrut o dată precisă. Dar de la cine o putea căpăta? Numai de la marele Führer! De aceea era azi Hans Müller atât de nerăbdător să audă glasul lui Hitler. Hitler îi va povesti, cum ştie el să povestească, în cele mai mici amănunte, tot ce a făcut spre a ajunge, în sfârşit, la acest Blitz-Krieg, a cărui viteză este realmente fulgerătoare. În această privinţă, Blitz-Kriegul era ireproşabil. Hans Miller, om ordonat ca oricare Hans Müller de rasă superioară, îşi începuse contabilitatea Blitz-Kriegului acum o lună, la 1 ianuarie. Şi numai cât citea lista, îl apuca ameţeala. Veliki-Luki, eliberat de sovietici... Elista, eliberat de sovietici... Mozdok, eliberat de sovietici... Şi Nalcik, eliberat... Şi Cernicursk eliberat... Şi Georgievsk, eliberat... şi Milerovo, eliberat... Şi Schlusselburgul, eliberat... Şi blocusul Leningradului, spart... Şi la Voronej, şaptesprezece divizii italiene nimicite... Şi la vest de Voronej, şapte divizii germane încercuite... şi astăzi, până şi astăzi, de ziua aniversării, Blitz-Kriegul acesta ciudat nu s-a oprit: astăzi a venit rândul Maikopului să fie eliberat... Că este un Blitz-Krieg care întrece toate aşteptările, este! Dar cum şi-a conceput Hitler planurile lui geniale, ca să ajungă la acest Blitz-Krieg sovietic, numai Hitler i-o putea explica. Era omul pe care-l şi aştepta Hans Miller la aparatul de radio. Dar aşteptă cam mult. În tot cazul, lui Hans Müller i se păru că aşteaptă cam mult. Inima i se zbătea să-i iasă din piept de emoţie, dar, de câte ori credea că şpicherul vine să-l anunţe pe Führer, apărea alt personaj eminent al regimului, care preamărea, într-un lung discurs, faptele partidului naţional-socialist. Ca pe ace înroşite a stat Hans Müller toată seara să-l audă pe Führer, până când, cu ochii lipiţi de somn, spuse nevesti-si, care aştepta lângă el:

— Trude, e târziu! N-are niciun rost să mai stăm!

Dar Hans Müller era un om norocos. Înainte de a întinde mâna spre aparat să-l închidă, răsună un glas care, numai prin divina lui rezonanţă, îl rechema la viaţă şi fericire: era glasul doctorului Goebbels.

— Ptiu! făcu Hans Müller, cu entuziasm.

Şi iute îşi reluă locul pe scaun, să-l audă pe vechiul şi preacinstitul lui prieten, doctorul Goebbels.

— De când noi, naţional-socialiştii, am venit la putere, în 1933

– zicea Goebbels – este o tradiţie ca Führerul să ia personal cuvântul în faţa poporului german, pentru viitorul an de luptă. Führerul m-a autorizat să vă comunic că a fost dorinţa lui cea mai vie ca şi astăzi să vă vorbească. Dar necesitatea strictă a conducerii războiului nu i-a mai permis să lipsească de la marele său cartier general, de unde conduce marile apărări defensive din răsărit. Pot să vă anunţ din partea Führerului nostru că vorba capitulare nu există în vocabularul celui de-al treilea Reich!

Isprăvise. Trude, însă, nu se îndură să se ridice de pe scaun.

— Ce-o fi asta, Hans? întrebă ea, nedumerită.

— Blitz-Krieg! îi răspunse Hans, simplu. Şi fii mulţumită că nu ţi-a vorbit nimic despre Stalingrad.

A doua zi, Hans mai era ocupat cu coaja lui de cartof, când radioul anunţă:

— Führerul a înaintat pe generalul von Paulus, comandantul suprem al glorioasei armate a şasea a eroicilor apărători ai Stalingradului, la rangul de mareşal!

Hans Müller reflectă:

— Uf! A dat dumnezeu!

— E ceva bun? întrebă Trude.

— Ce mai întrebi? N-auzi că Führerul l-a făcut mareşal pe von Paulus? Asta înseamnă că Stalingradul este în mâinile lui. Hai, pune repede pe masă un cartof supliment în cinstea victoriei.

Mulţumiţi că victoria de la Stalingrad le dă un pretext să se fure singuri cu un cartof, Hans şi Trude luară loc la masă – dar festinul lor fu întrerupt înainte de a începe, deoarece radioul vorbi iar:

— La Stalingrad, armata a şasea, comandată de mareşalul von Paulus, după mai mult de două luni de apărare eroică, a fost copleşită de superioritatea numerică a inamicului.

Ca s-o scutească pe Trude de întrebări, Hans îi tălmăci vestea:

— Este ceea ce ţi-am spus, Trude! Blitz-Krieg. Armata lui von Paulus s-a predat ruşilor.

Femeia se aruncă pe divan, zguduită de un hohot de plâns desperat.

— De ce plângi, Trude? făcu Hans duios. Plângi după armata a şasea?

Printre sughiţuri, Trude îi răspunse:

— Nu, Hans! Plâng după cartof!

* * *

Din capul locului, delegaţia italiană dovedi că se adapă de la cele mai curate surse dinamice.

— Domnule preşedinte! zise şeful delegaţiei economice. Când am plecat de la Roma, mi s-a spus că la Bucureşti sunt femei frumoase!

Ică, luat prin surprindere şi cu gândul sărind ba la Stalingrad, ba la Sotir, întrebă cât se poate de serios:

— Vă interesează în cadrul schimbului economic italo-român?

Delegaţii italieni râseră cu poftă. Acest om le plăcea: avea umor.

— Da! răspunse şeful delegaţiei, făcând cu ochiul către preşedintele consiliului de miniştri al ţării aliate latine. În cadrul schimbului economic. Dar nu-i neapărată nevoie să se treacă pe lista pentru export. Schimbul îl putem face pe loc. Când am putea vedea marfa?

Avea nişte ochi atât de veseli şi buni italianul, încât Ică înţelese că aceşti tineri delegaţi ai Romei vorbesc cu el ca între băieţi.

— Domnilor! răspunse el. Chiar astă-seară... la banchetul pe care ne permitem să-l organizăm în cinstea dumneavoastră!

Delegaţia trecu la al doilea punct al misiunii ei economice: Mussolini cere României un milion de tone de păcură, ca să asigure armatelor lui victoria pe frontul african şi pe cel răsăritean.

— Un milion de tone e mult! zise Ică.

— Ducele nostru cere un milion de tone! stărui unul din delegaţi. Niciun miligram mai puţin!

— Foarte mult! interveni ataşatul economic german la Bucureşti, care n-avea voie să lipsească de la niciuna din tratativele pe care le-ar duce România cu indiferent cine.

Şeful delegaţiei, care era mai mult cu ochii pe fereastră, se arătă conciliant:

— Dar cât puteţi să ne daţi?

— O mie de tone! răspunse ataşatul german.

— Exact! confirmă Ică. Domnul Hitler ne-a şi făcut o comunicare în acest sens: Unui om ca marele nostru aliat Mussolini îi ajunge şi un litru de gaz ca să-şi asigure victoria, chiar dacă ar lupta cu omenirea întreagă!

Primul delegat consultă din ochi pe ceilalţi delegaţi care dădură, cu destulă moderaţie, din umeri, apoi răspunse lui Ică:

— În principiu, dacă în loc de un milion de tone ne daţi numai o mie, n-avem nimic împotrivă! Trebuie să cerem, însă, consimţământul guvernului nostru! Ne daţi voie să-i telefonăm?

— Vă rog! răspunse Ică.

Legătura eu Roma se făcu îndată, în prezenţa lui Ică şi a ataşatului german.

— Alo, strigă primul delegat în receptor. Noi am expus guvernului român cererea noastră!... Da! Un milion de tone! Niciun miligram mai puţin! Guvernul român, însă, nu ne oferă decât o mie de tone. Niciun miligram mai mult!... Semnăm?... Cum?... Respingem?... Ce aţi spus?... Că se glumeşte pe aici?... Greşiţi, domnule ministru!... Aşa a decis Führerul!... Reprezentantul Reichului este aici, lângă mine!... Führerul a comunicat guvernului român că pentru un om ca Ducele nostru ajunge şi un litru de gaz ca să câştige victoria pe oricare front!... Victoria Ducelui nostru nu depinde de petrol, domnule ministru!... Da!... Însuşi Führerul!... Am înţeles, domnule ministru! Aştept la telefon!

Primul delegat se întoarse către Ică şi ataşatul german:

— Mă roagă ministrul să aştept, până-l întreabă pe Duce.

Dar ministrul îi şi vorbi de la celălalt capăt, aşa că primul delegat putu relua îndată conversaţia cu el:

— Cum?... Ducele acceptă?... Da?... Cu recunoştinţă?... Perfect! Da, da, da!... N-o să uit un moment!... Ciao, ciao!

Închise telefonul şi, foarte expansiv, se adresă lui Ică:

— Domnul ministru mă roagă să vă comunic că Ducele vă este recunoscător pentru sprijinul pe care i-l daţi şi că să nu vă faceţi prea multe griji. Victoria este, în tot cazul, aproape, aşa că un litru de gaz mai mult sau mai puţin nu contează. Pentru atâta lucru Ducele nu admite să se creeze vreo supărare între aliaţi. Cu această mie de tone pe care ne-o oferiţi, Ducele va putea lupta şi alături de japonezi, spre a zdrobi pe inamic cu un ceas mai devreme. Prin urmare, domnule ministru, dacă vreţi, putem semna imediat!

— Poftim! Convenţia e pregătită.

Delegatul puse mâna pe toc, dar se opri:

— Mă iertaţi! zise el, cu voioşie, lui Ică. Pentru noi nu este destul de clar: o mie de tone, inclusiv femeile?

— Exclusiv! râse Ică, generos.

Telefonul îl împiedică pe şeful delegaţiei să-i mulţumească. Ică deschise aparatul, dar după câteva secunde îl închise.

— Domnilor, făcu el, trist, trebuie să vă comunic o veste înspăimântătoare: armata a şasea germană de la Stalingrad a capitulat!

Delegaţii italieni săriră în aer, ca elevii care aud vestea fericită că şcoala se suspendă din pricina vreunei epidemii.

— Atunci pe deseară, domnule preşedinte! strigară delegaţii italieni în cor şi, după o fraternelă, dar foarte scurtă strângere de mână, luară uşa cu asalt, ca să se vadă cât mai degrabă afară.

Reprezentantul economic al Reichului se uită cu dispreţ după ei, apoi se întoarse către Ică şi încercă să găsească în ochii lui, o gândire comună. Dar Ică îşi avea gândurile aiurea. Trăia un moment crucial: armata a şasea germană a capitulat. O dată cu ea s-a prăvălit şi catapeteasma nu numai peste veacuri, dar şi peste cei doi ani şi jumătate de piramidoane înghiţite întru gloria Dezrobitorului şi în sănătatea nepoţilor de la Olteniţa: sub ruinele Stalingradului, printre soldaţii morţi pentru războiul cauzei comune, zac cadavrele forţelor de viaţă şi ale îndemnurilor de putere şi ale plugurilor de jertfă şi ale trâmbiţelor de drepturi şi ale arcului carpatic şi ale frunţilor de răsărit şi ale stâncilor de. Răsărit şi ale podurilor de răsărit cadavre peste cadavre... munţi de cadavre care au folosit ca pod de apus către nepoţii de la Olteniţa. Armata germană a capitulat!... Dar Ică n-a capitulat. Ică este dator faţă de soartă să mai trăiască patruzeci de ani buni. Aşa i-a făcut cunoscut madam Astromanda Nostradama în numele forţelor oculte cu care lucrează: că mai are de trăit patruzeci de ani buni în străinătate. Pentru a face faţă acestor patruzeci de ani buni, Sotir mai are de lucru. Sotir mai trebuie să se vadă de cine ştie câte ori cu nepoţii de la Olteniţa. Numai că armata sovietică înaintează!... Şi, din nefericire, Ică n-o poate opri. Şi nici nimeni altul pe lume. Doar atâta i-ar cere: să nu se grăbească. Să-i fie milă de tinereţele lui şi să înainteze ceva mai încet. Ică încă nu-i gata să înfrunte cei patruzeci de ani buni. Ică mai are niscaiva treburi pe aici. Şi pentru asta cere, dacă nu înţelegere, cel puţin milă. Milă! Atâta cere Ică: milă. Milă în schimbul tuturor catapetesmelor lui de care jură că nu se va mai apropia niciodată până la sfârşitul vieţii lui bune! Milă! Milă! A greşit! A fost prea tânăr şi n-a ştiut ce face!

Dar acum, toate s-au limpezit! Catapeteasma a capitulat! Milă! Milă din partea sovieticilor să nu-l lase pe drumuri, cu cei patruzeci de ani buni neisprăviţi! Milă!

Când îşi ridică ochii în care oricine ar fi putut citi că sufletul lui tânăr, cu idealurile lui de viaţă încă neîmplinite, imploră, desperat, milă, Ică nu-l mai văzu pe ataşatul economic al Reichului. Dispăruse pe nesimţite. Dar în locul lui stătea altcineva care intrase pe nesimţite: Belciug.

— Ce părere ai, Belciug? îl întrebă Ică.

Belciug îl fixă cu un zâmbet neînduplecat:

— Aceeaşi ca şi a dumneavoastră, domnule preşedinte! Trebuie să ne croim un drum spre englezi!

* * *

Reichsfeldmareşalul Goering stătea la oglindă în *trois-quarts*, ca să-şi mai încerce o dată, în această poziţie, ultima lui pijama de catifea purpurie, când i se anunţă că armata a şasea a capitulat. Copleşit de tot felul de sentimente printre care şi cel de mânie – Goering întoarse spatele oglinzii şi, lăsând poalele pijamalei să-i fluture la voia întâmplării, începu să alerge prin încăpere şi să strige:

— Emma, Emma!

Dar şi Emma se afla în acel moment în faţa oglinzii, şi-şi încerca, sub toate unghiurile posibile, o nouă cămaşă de noapte, care avea să deschidă calea spre triumful cămăşii de noapte curat ariene, eliberată de influenţele nefaste ale cămăşilor de noapte de rasă inferioara.

— Ce e, Herman? întrebă ea, de dincolo.

— Emma, ne-au înşelat! Aceşti bolşevici sunt nişte simulanţi primejdioşi! Ne-au înşelat!... Ne-au făcut să credem că nu vor fi în stare să ţină piept armatelor noastre şi noi, de bună credinţă, am intrat în Rusia ca să ne vedem puşi pe goană de ei. Asta-i barbarie... Asta-i ticăloşie!... Asta-i neruşinare! Totul a fost învăluit de ei în mister. Ne-au înşelat! Au construit toate în secret. Ne-au înşelat! S-au retras, ca noi să ne facem iluzia că se lasă bătuţi, dar au construit repede linii strategice în puncte care nici nu figurează pe hartă. Au construit uzine secrete în Urali! Au ridicat şi au trimis mai multe armate pe front. Ne-au înşelat! Să le fie ruşine!... Emma, n-auzi? Emma!... Ce faci acolo?... N-auzi ce-ţi vorbesc, Emma?

— Aud, aud! răspunse Emma, care se hotărî să răspundă la apelul soţului ei. Ce strigi aşa? Strig, pentru că armata a şasea de la Stalingrad a capitulat! Ne-au înşelat! Şi dacă ne-au înşelat, ce pot să fac?

— Să-mi dai decoraţiile!... Fuga!... Unde-mi sunt decoraţiile? Să văd decoraţiile! Trebuie să ne salvăm! N-auzi? Ruşii ne-au înşelat! Vreau decoraţiile!... Aşa!... În sfârşit!... Sunt toate? Eşti sigură? Bine!

Şi febril începu să-şi atârne decoraţii peste decoraţii, de la reverul pijamalei până la marginea poalelor, dar munca lui părea fără spor. Grămezi de decoraţii nu-şi găseau loc. În panică, Goering strigă primei doamne a Reichului:

— Emma, ajută-mă! Atârnă-mi şi-n spate!... Hai, repede!... Repede!... Vezi să mi le pui pe toate!

După ce Emma isprăvi, Reichsfeldmareşalul îşi regăsi linişte sufletească destulă să se poată uita din nou în oglindă. Se privi şi roşi de plăcere. Îmbrăcat ca într-o zale, de sus până jos, de zeci şi zeci de decoraţii, Reichsfeldmareşalul Herman Goering îşi văzu pentru întâia oară imaginea completă a ceea ce ştia toată lumea că ar fi: cavalerul teuton Herman Goering, prototipul ideal al viteazului viking arian, de cea mai nordică rasă europeană, care-şi are obârşia în una din cele mai îndepărtate regiuni asiatice, mai puţin nordice.

— Ce zici, Emma? întrebă Goering. Nu-i aşa că pijamaua asta îmi vine bine?

Înainte ca Emma să se pronunţe, intră Goebbels, trăgându-şi sprinten piciorul lui imperfect în formă, dar în fond perfect arian. Pe dată, Reichsfeldmareşalul Goering uită de preţioasele lui podoabe metalice şi-şi aminti că armata a şasea a capitulat:

— Ce face Adolf?

— Face minuni! răspunse Goebbels, entuziasmat.

Şi povesti cum, imediat ce s-a aflat la marele cartier general că armata germană a fost bătută la Stalingrad, mareşalul von Fritsch, spre a-l feri pe Führer de o ieşire care i-ar putea fi fatală, porunci să i se servească iute un covor de opt metri pe zece. Dar Führerul, cu geniala lui intuiţie, simţi ce se pune la cale şi ceru trei covoare de şaisprezece pe şaisprezece şi să fie lăsat singur. Toată lumea se retrase în anticameră, dar după câteva minute începu să se alarmeze. De dincolo, nu venea nici cel mai mic zgomot. Nici urlete, nici pocnete, nici lovituri înfundate, nimic.

Linişte! Von Fritsch era desperat! Nu ştia cum să afle dacă Führerul trăieşte sau a murit de o congestie. Şi de îndrăznit să bată la uşă, nu îndrăznea. Poate Hitler trăieşte. Or, dacă trăieşte, d tulbură. Şi dacă-l tulbură pe Führer, Führerul îl alungă imediat din armată. În starea aceasta l-a găsit Goebbels pe von Fritsch: în poziţie de drepţi, galben ca ceara şi descumpănit.

— L-am întrebat, povesti Goebbels, de ce spaima asta pe el şi mi-a explicat că nu ştie ce se întâmplă, acolo, în camera Führerului. «Şi de ce nu te-ai uitat prin gaura cheii?» l-am întrebat. «Nu mi-a trecut prin minte că aş avea voie!» Ai mai văzut nerod ca ăsta, dragă Herman! Un von Fritsch, cu funcţia pe care o ocupă, să nu ştie dacă are voie să se uite prin gaura cheii. Bineînţeles, l-am dat la o parte şi m-am uitat eu!... Ce să-ţi spun! Când am văzut ce-am văzut, m-am zăpăcit. Era ceva de neconceput pentru o minte omenească. Lovitura de la Stalingrad l-a zdruncinat pe Führer în asemenea hal, încât stătea liniştit. «Dar câte covoare zici că i-ai dat?» l-am întrebat pe von Fritsch. «Trei covoare splendide de Buchara, şaisprezece pe şaisprezece!» «Cum trei, mareşale, când nu văd fir de covor lângă el. Le-a înghiţit atât de repede pe toate?» «Pe toate! Şi fără să fi băut o picătură de apă în tot timpul!» «Dumnezeule doamne! am strigat. Este mâna Providenţei. Trei covoare şaisprezece pe şaisprezece, fără să bea o picătură de apă?» «Trei!» «Perfect! i-am zis. Să-i mai daţi trei, că-i face bine. Şi tot fără apă.»

Goering şi Emma râseră.

— Dracu să te ia, doctore, cu minciunile tale! îi zise Goering. Dacă te-ar auzi Hitler!

— Cum să mă audă? rânji Goebbels, cinic. Doar să mă denunţi tu!

***

Doamna mareşal Miţa îşi continuă obişnuita ei muncă de toate zilele: aceea de a dicta şi a semna. Dicta şi semna ordine, dispoziţii, apeluri: «Noi, Maria mareşal Antonescu, pe baza articolului 125 din legea cutare, ordonăm»... «Noi, Maria mareşal Antonescu, dispunem ca de la data de»... «Noi, Maria mareşal Antonescu, în vederea colectelor pentru ajutorul de iarnă, facem apel»... Printre picături, secretarele, una după alta, intrau foarte

grăbite cu câte o hârtie care trebuia urgent rezolvată. Şi Miţa rezolva. Hotărâtă, controla note de cheltuieli, ordona arestări sau eliberări, aproba paşapoarte – paşapoartele erau cea mai nouă pasiune a ei – fixa audienţe şi aşa mai departe.

De pe locul lui, Serafim o urmărea cu ochi aprinşi de admiraţie şi se întreba: De unde atâta energie la acest trup gingaş de femeie! Probabil de la munţii de bani pe care-i bagă în poşetă. Bani de la vii şi de la morţi! Alo! Finanţele? Eu, Maria mareşal Antonescu! Îmi trebuie urgent cincisprezece milioane, cinci sute cincizeci şi cinci de mii de lei şi cincizeci şi cinci de bani!... Alo! Pandele! îmi trebuie urgent optzeci şi nouă de milioane, treizeci şi trei de mii de lei şi douăzeci şi cinci de bani!... Alo, Industria şi Comerţul? Îmi trebuie... şi aşa mai departe!... Se ştie şi se vede!... De aia mă întreb: De unde atâta elasticitate la aceşti munţi de bani, că pot să încapă, toţi, într-o singură poşetă! Oare... Mărunţelu îşi muşcă limba în gând! Nu-i frumos! Te primeşte femeia în casă şi tu, în loc să-i fii recunoscător, vrei să ştii ce face cu banii. Ce-i treaba ta ce face ea cu banii? Poate îi cheltuieşte pe câte o prăjitură, pe un ruj de buze, pe un ciorap, pe o pălăriuţă... dar câte cheltuieli nu are o femeie! Te şi miri cum o scoate la capăt Miţa, care, oricum, nu-i o Miţa oarecare, ci doamna Maria mareşal Antonescu!... Noi, Maria mareşal Antonescu!... Atunci ce ai tu cu banii ei? Ce vrei să ştii tu ce face ea cu banii? La urma urmei, n-are decât să şi-i pună la ciorap, cum spun gurile rele!... Cică şi-ar trimite bani în Elveţia!... Ei şi? E rău? E şi Elveţia o ţară creştină, nu bolşevică!... Nu, Serafime, nu-i frumos ce faci! Tu vezi-ţi de sărăcia ta şi nu te uita cu atâta invidie la ea, cum iscăleşte şi iscăleşte şi iscăleşte şi numai ăl-de-sus ştie cât îi pică de fiecare iscălitură. Tu nu eşti Miţa! Tu nu eşti decât Serafim Mărunţelu! Hehei! Dacă eu, Serafim Mărunţelu, cu experienţa mea, aş fi nevasta Dezrobitorului... Aşa că, ce s-o mai invidiez! Mai că ţi-e şi milă să te uiţi cum se zbate de dimineaţa până seara, ea, ditai mareşăleasă, pentru câteva nenorocite de milioane! Aşa că nu-i frumos, Serafime, să gândeşti atât de urât despre noi, Maria mareşal Antonescu... mai ales că doamna mareşal a şi pus tocul pe masă şi-mi zâmbeşte atât de drăgălaş sub ultima ei pălăriuţă de fetru şi mă întreabă cu atâta dragoste de mamă:

— Cu ce te pot servi, domnule Serafim?

Smuls din extaz, Serafim răspunse:

— Doamnă! Mă uitam la dumneavoastră şi-mi ziceam că numai providenţa vă dă puterea uriaşă pe care o cheltuiţi pentru a alina atâtea dureri şi nevoi!

— Amabil ca-ntotdeauna, domnule Serafim! zâmbi iar Maria, care, spre deosebire de soţul ei, mareşalul, nu făcea nicio economie de zâmbete. Totuşi...

— Nimic, doamnă! făcu Mărunţelu, protestând printr-un gest violent că el putea fi bănuit că vine aici cu gânduri murdare. Eu n-am vrut decât să stau aici un ceas, pitit, modest, într-un colţ şi să văd cum vă sacrificaţi pentru ţară. Este singura mea pretenţie. Greşesc? Cer prea mult?

Miţa, nepricepută în abstracţionisme, îi răspunse cu o vorbă brutală, dar cu un râs dulce:

— Dacă ai cere prea mult, nu ţi-aş da!

— O, nu e mult, doamnă mareşal! N-aş îndrăzni să vă supăr! Am şase copii de întreţinut.

— Cunosc chestiunea, domnule Serafim şi sunt foarte mişcată. Am să-ţi dau deocamdată un milion!

— Mulţumesc, doamnă, sunteţi foarte bună! Cu milionul ăsta o să pot cumpăra tocmai bine câte o pereche de ghetuţe pentru copii. Poate ştiţi, doamnă, că zahărul tos a ajuns la o sută douăzeci şi nouă de lei kilogramul şi cel cubic la o sută treizeci şi cinci. Vă mulţumesc, doamnă, din tot sufletul!

— Am înţeles, domnule Serafim! Îţi voi da şase milioane! Câte un milion de copil.

— Doamnă mareşal, daţi-mi câte două milioane de copil, şi ţara vă va binecuvânta, doamnă. Dacă regret ceva, doamnă, este că dumnezeu nu m-a făcut femeie, ca să mă pot îmbrăca într-o rochie pepit! Pe de altă parte, doamnă, sunt fericit că m-am născut bărbat, pentru că, dacă aş fi fost femeie, aş fi vrut să-mi pun şi eu o rochie pepit ca a dumneavoastră, dar m-aş fi înecat în ridicol în ochii neamului românesc, care m-ar fi luat drept nebun că îndrăznesc să rivalizez în graţie şi bun gust cu doamna Maria mareşal Antonescu!

Doamna mareşal chemă pe Pandele la telefon:

— Alo, Pandele, să-i dai domnului Serafim Mărunţelu optsprezece milioane pentru cei şase copii ai lui. Mai târziu vom vedea! Mersi!

Mărunţelu era tulburat nu de bani, ci de gest.

— Doamnă, sunteţi generoasă nu ca o mamă a răniţilor, ci ca

o regină! De altfel, sper, doamnă mareşal, că după victoria finală...

— Apropo de victoria finală! îl întrerupse Miţa. Ce spui, domnule Serafim: cade Stalingradul?

Mărunţelu, care încă nu trecuse în ziua aceea pe la Ică, îi răspunse:

— Ştiu eu? Poate cade!

Miţa oftă.

— S-ar putea să nu cadă?

— Ştiu eu, doamnă? S-ar putea să şi nu cadă.

Miţa oftă iar:

— Şi ce se întâmplă dacă nu cade, domnule Serafim?

— Doamnă mareşal, nu se întâmplă nimic. Vine primăvara, doamnă!... De ce să vă faceţi gânduri triste?

Şi aici oftă Mărunţelu:

— Mi-aduc cu drag aminte de primăvara trecută, când aţi apărut cu noul dumneavoastră taior!

— Care? întrebă, cu pasionată curiozitate, Miţa.

— Cu cel negru!

Şi oftă iar:

— Ah! Doamnă, mi-aş închina tot restul vieţii să stau la picioarele dumneavoastră şi să vă admir în taiorul acela negru!

— Într-adevăr! admise Miţa. Îmi venea bine!... Dar pentru primăvara asta, mi-am făcut altul.

— Tot negru? exultă Serafim, cu anticipaţie.

— Nu! Unul gri!

— Gri? Va fi o senzaţie a sezonului!... Atunci, ce mai vreţi, doamnă!... Vine primăvara şi vom lua ofensiva, care ne va duce la victoria finală!

— Şi dacă nu învingem?

— Este exclus! Trebuie să învingem şi vom învinge. Pentru aceasta am făcut războiul: ca să învingem. Totuşi, doamnă, ca să vă fiu pe plac, să presupunem că nu învingem la primăvară. Ba, merg şi mai departe cu pesimismul şi zic că s-ar putea să nu învingem nici vara. Nici toamna! Şi ne apucă din nou iarna. Da! Ei şi? Eu, personal, doamnă, nu mă sperii! Tot aşa, nu trebuie să vă speriaţi nici dumneavoastră! Pentru că, dacă va trebui să înfruntăm o nouă iarnă, ce credeţi că se întâmplă? În cazul cel mai rău... eu mă gândesc, doamnă, la tot ce ar putea fi mai rău... o nouă iarnă de război vă va sili pe dumneavoastră să luptaţi

pentru un nou Ajutor de iarnă! Nu ştiu care mare scriitor francez... Mi se pare că danez, dacă nu este cumva englez sau austriac... zicea că numai un război înfrumuseţează femeia şi numai o femeie înfrumuseţează războiul, când rămâne ea singură pe câmpul de luptă! De pildă, Ioana d’Arc! Aşa vă văd pe dumneavoastră, doamnă mareşal, în iarna viitoare! Trupele noastre stând pe front, fără să facă nimic şi numai dumneavoastră, singură dumneavoastră singură doamna Maria mareşal Antonescu, Ioana d’Arc a României, singură ţinând piept duşmanului cu un nou Ajutor de iarnă! Ştiu, doamnă mareşal, că vi se cere un sacrificiu pe care nu există minte să-l poată calcula, doamnă... Un nou Ajutor de iarnă, după alte două ajutoare! Nu ştiu cum spinarea dumneavoastră atât de delicată poate suporta o asemenea povară: după două Ajutoare de iarnă, un al treilea! Dar nu trebuie să vă faceţi griji, doamnă! Toată ţara, toată suflarea românească va sări să vă ajute! Recunoştinţa, ca să nu zic dragostea noastră a tuturor, ne va porunci să vă ajutăm!

Miţa asculta cântarea lui Serafim Mărunţelu, cu ochii în jos şi cu inima caldă, care ar fi fost şi complet zăpăcită, dacă Ioana d’Arc a României n-ar fi avut, pe lângă tot ce i-a dăruit şi-i va mai dărui dumnezeu, şi un cap care gândea: lăieţul ăsta mă ia peste picior cu Ajutorul de iarnă! Pentru această obrăznicie aş trebui să-l arestez şi să-i dau douăzeci şi cinci de ani puşcărie! Dar nu pot s-o fac! Eu, Maria mareşal Antonescu, n-am voie să mă ating de un nespălat ca Serafim Mărunţelu! S-ar supăra boul ăla de Ion al meu că lovesc în opinia publică!

Sfioasă – şi cu inima neagră de supărare că nu-i poate da acestui murdar şantajist douăzeci şi cinci de ani puşcărie, precum ar fi meritat – Miţa îşi ridică ochii spre Serafim:

— Dar pentru troiţa dumitale din Crimeea nu ceri nimic, domnule Serafim?

În aceeaşi clipă, sună telefonul. Era Ică.

— Doamnă mareşal, am pierdut Stalingradul!

— Mulţumesc! zise Miţa. Vom mai vorbi.

După care, se ridică:

— Domnule Serafim, am pierdut Stalingradul! Mă ierţi! Trebuie să comunic şi comitetului meu care este în şedinţă.

Şi după ce dădu mâna cu Serafim, se îndreptă înspre uşă. Dar Mărunţelu se ţinu după ea. Părea distrus. Din pricina idiotului de Ică, nici n-a avut când să răspundă la întrebarea atât de gentilă a

doamnei Maria! Şi doamna Maria a şi uitat!... Vasăzică, după ce a pierdut Stalingradul, pierde acum şi troiţa! Două pierderi dintr-o dată... Nu! E prea mult pentru el.

— Doamnă! întrebă el, profund întristat de pierderea neaşteptată a Stalingradului. Şi cum rămâne cu troiţa?

* * *

Solemn, Miţa anunţă:

— Doamnelor şi domnişoarelor am pierdut Stalingradul! Armata a şasea germană de sub comanda mareşalului von Paulus s-a predat bolşevicilor.

Prima care explodă fu Lizica Zbârlogeanu, zis Nepoata. În candoarea ei juvenilă, începu să bată fericită din palme.

— Alţi refugiaţi! zise ea.

Veturia, care prezida în rochia ei de înmormântare, o mustră fulgerător:

— Lizico, fii cuminte şi nu te amesteca unde nu te pricepi! Trecem printr-un moment grav. Pierderea Stalingradului este pentru noi o catastrofă!

— Ah! ţipă Mimi Pantof, sugestionată nu atât de cuvinte, cât de accentul sinistru cu care privighetoarea Ardealului le pronunţa. Să ştiţi, drăguţelor, că fac un deranjament de nervi. O cafea! Vă rog o cafea!... Dar veritabilă. Şi tare!... Şi cu zahăr puţin!

Îndată, celelalte doamne de aceeaşi vârstă cu Mimi, cerură şi ele câte o cafea veritabilă, tare şi cu zahăr puţin. Este cel mai bun preventiv contra unui «deranjament de nervi», provocat de o catastrofă, cum zicea doamna Veturia că ar fi pierderea Stalingradului.

Lizica, însă, tot Lizica. Ea, cu iniţiativa ei tinerească, ceru îngheţată.

— Ce ţi-a venit, dragă, îngheţată, pe viscolul ăsta? o întrebă miss Kilometru.

— Sunt curioasă, tanti! răspunse Lizica. Vreau să ştiu şi eu ce simt pe o vreme ca asta bieţii noştri soldaţi de pe front!

Toate fetele votară pentru îngheţată. Şi se bău cafea cu zahăr puţin şi se mâncă îngheţată rece ca gheaţa cu care luptă soldaţii pe front şi se discută despre Stalingrad:

— Dar cum se face că americanii lasă pe bolşevici să ne alunge din Stalingrad? întrebă doamna Fifi zis Pantof general

Pletosu Costache.

— Las'că ştiu ei, americanii ce fac! zise doamna Nana zis Mackensen general Sărăntocu Ion.

— Or fi ştiind, nu zic ba! se amestecă doamna Mieluşica Piţigoi zis Franţuzoaica general Vrăbioiu Gligore. Dar ce te faci, dacă până atunci dau bolşevicii năvală peste noi!

Însăşi doamna Maria mareşal Antonescu, interveni:

— Poţi să dormi liniştită, Mieluşico dragă! N-ajung ei până aici!

Totuşi, cuvintele încurajatoare ale doamnei mareşal, în loc să potolească, agravară neliniştea de care era cuprinsă această societate de femei slabe şi fără apărare.

Din fericire, însă, providenţa, care era şi ea femeie, şi avea multă înţelegere pentru femei, le trimise, în aceste grele clipe, pe ilustrul Zamfir Vasilescu. Ca foarte talentat romancier şi văr al lui Ică, Zamfir Vasilescu avea oricând intrare aici. Dar Zamfir, modest, nu abuza, ci se mulţumea să vină la fiecare mijloc şi sfârşit de lună, să-şi ridice drepturile lui la Ajutorul de iarnă, cu o conştiinciozitate demnă a fi dată ca pildă tuturor confraţilor săi. Pentru Zamfir nu existau pretexte să nu vină la Patronaj. Puteau să crape pietrele de ger, putea să se topească asfaltul sub arşiţa soarelui, Zamfir Vasilescu se prezenta să-şi ia Ajutorul de iarnă şi cu prilejul acesta să bea o cafea şi să schimbe câte o vorbă cu doamnele şi domnişoarele din comitet despre viitoarele lui cărţi. Or, providenţa vru ca Stalingradul să fie pierdut exact în ziua în care Zamfir Vasilescu venea să-şi ia cele ce i se cuveneau, la Patronaj, unde era totdeauna primit cu plăcere. Astfel, când secretara îl anunţă pe Zamfir Vasilescu, doamna mareşal strigă, bucuroasă:

— Poftim! Să intre!

Zamfir Vasilescu intră şi se înclină cu întreaga distincţie ce i-o dădea costumul lui nou luat pe ziua de 15 din colecta veştmintelor de iarnă pe anul viitor:

— Doamnelor!

Miţa îl pofti lângă ea:

— Uite un loc liber, domnule Vasilescu!... Ai auzit ce a păţit Stalingradul?

Zamfir se simţi bine. Prevăzuse atacul şi venea înarmat. Fusese la Capşa şi culesese cele mai precise informaţii de la ilustrul istoriograf Drăgan.

— Ştiu, doamnă! răspunse Zamfir. Şi nu văd de ce vă

alarmaţi!

— Cum? făcu Veturia. Nu-i cazul?

— De loc! răspunse Zamfir, scurt, dar cu intenţie tăios.

— De ce? întrebă Mimi.

— Pentru că Paulus, comandantul armatei a şasea germane care s-a predat bolşevicilor la Stalingrad, este rudă cu noi!

Un ţipăt de bucurie izbucni simultan din pieptul tuturor doamnelor şi domnişoarelor:

— Cum?

— Da, doamnelor şi domnişoarelor! răspunse Zamfir Vasilescu, care nu se lăsă ameţit de succes, pentru că ştia de mult că într-o zi va suna şi pentru el ceasul cel mare al succesului. Alexandru Rosetti Golescu, din ţinutul Vasluiului, care e românesc, a fost căsătorit cu distinsa noastră româncă Ecaterina Ghermani. Şi această pereche de români au avut o fiică, româncă şi ea, care este soţia eroului de la Stalingrad, feldmareşalul von Paulus. Pe de altă parte, doamnelor şi domnişoarelor, Rosetti Golescu este rudă îndeaproape cu Vodă Cuza.

— Serios? strigă Maria mareşal Antonescu.

— Foarte serios, doamnă mareşal! Elena Rosetti Golescu a fost soţia lui Vodă Cuza. Deci, mareşalul von Paulus este un strănepot în linie dreaptă al lui Vodă Cuza! Şi iată cum, spre fericirea noastră, dumnezeu vrea ca von Paulus să fie rudă cu noi!

De bucurie, Mimi Pantof îşi pierdu capul şi uitând unde se află, îşi scoase iute pantoful şi după năravul ei vechi de la Capşa, îl zvârli în aer:

— Uraa! Dacă-i aşa cum zice dumnealui, atunci stăm bine, fetelor!

* * *

Pas cu pas urmărea Sfinxul ultimele faze ale încăierării de la Stalingrad şi din fotoliul lui dirija evenimentele, naţia, prietenii şi nepoţii, înspre direcţia cea bună:

— Comuniştii ne bat capul cu platformele lor, cu fronturile lor unice naţionale şi cu propunerde lor de «tovărăşie» în nu ştiu ce lupte de eliberare a patriei de sub nu ştiu ce ocupaţie germană. Eu nu vreau să aud de niciun front unic cu bolşevicii şi de niciun

fel de luptă alături de comunişti!

— Dar sunt încăpăţânaţi, domnule preşedinte! făcu Nicuşor Staicu, aripa dreaptă a stângei partidului. Trebuie s-o recunoaşteţi. Oricâte îndură, nu dau înapoi! Asta ce credeţi că înseamnă, domnule preşedinte?

— Asta nu înseamnă nimic! Asta înseamnă numai ceea ce zici tu: că sunt încăpăţânaţi. Şi încăpăţânarea, Nicuşor dragă, se plăteşte! Şi-o s-o plătească! Noi, însă, nu trebuie să plătim pentru încăpăţânările lor. Noi avem drumul nostru. Drumul adevăratelor interese ale neamului... Se poate întâmplă ca Stalingradul să nu cadă în mâinile noastre. S-ar naşte o mare primejdie. Nu este exclus ca elementele de dezordine, adică bolşevicii, să încerce să pună mâna pe putere. Noi, însă, partidele de ordine şi în special, noi, naţional-ţărăniştii, care credem că situaţia internaţională s-ar putea schimba din clipă în clipă, trebuie să evităm orice acţiuni de natură să împiedice pe mareşal să menţină ordinea aceasta până la capăt! Deci, niciun fel de înţelegere cu bolşevicii... şi tot sprijinul nostru, domnului mareşal Antonescu.

— Şi dacă, în cele din urmă, bolşevicii vor înjgheba Frontul fără noi?

— Fără noi? replică Dacu, îndârjit. Nu se poate! Ar fi un act bolşevic. Şi cu bolşevicii nu stau de vorbă.

Condus de gândirea aceasta intransigentă a lui, Dacu aşteptă cu nerăbdare înapoierea Dezrobitorului de la Marele Cartier General german – şi se puse îndată în legătură cu el.

— Ce ne-ai adus bun de la Führer, domnule mareşal?

— Am fost la Führer ca să-i cer să-mi acorde onoarea de a continua să lupt alături de el până la capăt!

— Şi el ce ţi-a răspuns?

— Că acceptă imediat!

Dacu era tulburat de izbânda atât de rapidă a Dezrobitorului.

— Dumnezeu te va binecuvânta, domnule mareşal, zise el, pentru grija pe care o porţi neamului nostru.

Şi adăogă, cu privirea înspre tavan, de unde-i venea toată inspiraţia lui politică:

— Dacă vrei să ajungi acolo unde vrei să ajungi, numai pe acest drum poţi să ajungi ca să ajungi acolo unde vrei să ajungi!

Mareşalul nu pricepu o iotă din vorbele lui Dacu, dar avea atâta încredere în această Figură Mondială, încât fu convins că a

spus ceva bun.

— Voi merge numai pe drumul acesta, domnule Dacu! Te rog să-ţi asiguri prietenii că nu mă voi abate în niciun fel şi nici pentru o secundă de la drumul pe care l-am apucat, împreună cu aliaţii noştri de azi şi de mâine.

Se despărţiră fără să mai adaoge nimic. Numai din simpla lor strângere de mână puteau simţi amândoi că sunt angajaţi să meargă pe acelaşi drum, până la ultima lor picătură de sânge.

Mareşalul plecă la prezidenţie spre a-l ajuta pe Ică în conducerea ţării, iar Dacu se înapoie acasă, spre a-şi nota în carnet: «Mareşalul merge înainte pe drumul apucat în războiul lui nenorocit pe care-l duce împotriva bolşevicilor. În curând mareşalul îşi va rupe gâtul. Singura salvare ar fi să iau eu comanda supremă. Trebuie să mă pregătesc de putere!»

Şi-şi convocă amicii:

— Mareşalul s-a angajat faţă de Hitler să continue războiul alături de el, până la capăt. Este soluţia cea mai justă şi singura posibilă, dacă vrem să evităm o demoralizare a armatei.

În aceeaşi zi, armata a şasea germană capitula. Dacu îngenunchie în faţa icoanei arhanghelilor Mihail şi Gavril şi ridică cuvinte de slavă Celui-de-Sus:

— Mulţumescu-ţi, ţie, doamne, atoatefăcător de minuni, că m-ai învrednicit să apuc ceasul răsplăţii unei greşite conduceri a războiului împotriva sovieticilor şi comuniştilor pe care un nechemat ca Ion Antonescu l-a dus timp de doi ani şi jumătate, fără să mă întrebe dacă ceea ce face e bine sau rău!

Se despărţi grabnic de dumnezeu şi se repezi la telefon:

— Domnule Ică, vreau să te văd!

Se văzură.

— Domnule Ică, Stalingradul a fost pierdut! Dar noi mergem înainte. Trebuie să luptăm pentru cauza comună împotriva Rusiei bolşevice şi a tuturor bolşevicilor de pretutindeni. Ajută-mă numai să mă pot pune în legătură cu americanii şi cu englezii. Te iau sub aripa mea! Vei fi ministrul meu de justiţie. Dumneata ştii după ce jinduieşte neamul nostru mai mult? După justiţie! Vei prelua dumneata resortul acesta. Eşti versat în justiţie. Eu am nevoie absolută de dumneata, pentru că vreau să întronez o dată pentru totdeauna justiţia în ţara aceasta nenorocită. Neamul nostru trebuie să fie educat în cultul justiţiei! Dar nu e timp de pierdut! Trebuie să stau cât mai curând de vorbă cu

americanii şi cu englezii ca să le spun în ce condiţii aş fi dispus să vin la putere.

Ică se uită prudent, de jur împrejur, şi răspunse:

— Voi încerca, domnule Dacu!

Dar dinamismul care se trezi în el cu atât mai necruţător, cu cât era mai întârziat, îl preveni pe Sfinx că nu-i va da voie să doarmă până ce nu va avea, chiar în seara aceasta, o întrevedere cu Dinu Viziru, în prezenţa nepoţilor de ambele părţi şi a fruntaşilor celor două partide istorice.

— Domnilor, vorbi Dacu, ţara trece iar prin momente grele. Suntem încă o dată la o mare cotitură istorică. Lupta din răsărit ia forme din ce în ce mai sângeroase. Bolşevismul rezistă. Tragedia de la Stalingrad ne arată câtă dreptate am avut când am avertizat lumea că o singură primejdie mare ne ameninţă: primejdia de la răsărit. Dar, domnilor, noi, bătrânii şi înţelepţii acestui neam, nu ne speriem de primejdii. Noi vom continua lupta. Aţi auzit ce a spus nu de mult marele Führer al Reichului: că chiar dacă războiul va trebui să dureze mai mult, învingător va ieşi bravul şi eroicul popor german şi că oricâţi ostaşi ar trebui să cadă, ultimul batalion care va rămâne în picioare pe câmpul de luptă va fi un batalion german. Domnilor, din cele ce se petrec la Stalingrad, s-ar putea ca pentru întâia oară, Hitler să se înşele. Dar eu, domnilor, eu nu mă înşel şi nu m-am înşelat niciodată. De aceea, pot să vă prezic că dacă armata a şasea germană a căzut, dacă vor mai cade şi alte armate germane, dacă vor cade toate armatele germane, dacă va cade până şi ultimul batalion german pe câmpul de luptă, noi, domnilor, nu vom cădea. Ultimul batalion care va rămâne în picioare pe câmpul de luptă, vom fi noi bătrânii şi înţelepţii acestui popor, noi, conducătorii partidului istoric naţional-ţărănist şi ai partidului istoric naţional-liberal!... De aceea v-am convocat domnilor: ca să dau semnalul de alarmă. Trebuie, domnilor, ca noi, ultimul batalion care va rămâne în picioare pe câmpul de luptă antisovietic, să ne pregătim de atac.

— Şi când va porni la luptă ultimul batalion? întrebă doctorul Bratu, aripa stângă a dreptei partidului, care, cu temperamentul lui focos, era gata să se ia la bătaie pe loc, cu oricine.

— Pentru aceasta, răspunse Dacu, vă rog să aveţi încredere în mine. Nu vă voi face să aşteptaţi prea mult, domnilor! Am şi început să redactez un memoriu către majestatea sa regele

Mihai.

XVI

Din două în două minute, Stănică Popescu chema la el pe şeful secţiei de anunţuri şi pe şeful zeţăriei:

— Mă, s-aveţi grijă să iasă ceva frumos, că dracu v-a luat! Să nu mi se strecoare vreo greşeală, că săriţi în aer cu tot neamul vostru de beţivi!... Un punct mai aşa să nu fie!... Şi scoateţi-vă ochii la litere!... Să nu fie mâncate cumva, că ocna vă mănâncă, bă!... Auziţi? Aici e chestie de stat, bă, chestie mare de stat, bă... că acuşi vă zic una de... de... de...

Se simţea Stănică iar Stănică cel mare, cum nu s-a mai simţit din ziua când mareşalul a poruncit să nu mai apară anunţuri mortuare în gazetă. A fost o lovitură grea...

— Grea şi personală, mă, Segălică! Dacă domnul mareşal nu-mi mai dă voie să fac ce vreau în gazeta mea, se cheamă că şi-a pierdut toată încrederea în mine. Domnul mareşal Antonescu a pierdut încrederea în Stănică Popescu! Frumos mai sună! Halal! După o viaţă de muncă pentru binele neamului să pierd încrederea domnului mareşal Antonescu!... Bine am ajuns! Să nu

mai pot publica, la mine acasă, niciun anunţ mortuar! Mor, Segălică, mor!

Şi a căzut la pat în ziua aceea şi a zăcut între viaţă şi moarte aproape cinci săptămâni şi numai vise urâte a visat! Numai cruci, numai morminte proaspăt săpate, numai popi de jur împrejur, dar morţii... morţii taie-i, spânzură-i, nici gând să se mişte. Stăteau afară la marginea gropii, în uniformele lor de ostaşi, cu sângele curgând de pe ei şi strigau:

— Să ni se dea anunţul la gazeta domnului Stănică Popescu! Până nu ne vedem anunţul mortuar în gazeta domnului Stănică Popescu, nu coborâm în mormânt!

Pe oricare altul, suferinţele acestea l-ar fi doborât. Stănică Popescu a scăpat, îl ajutase mult trecutul lui de suferinţe. Dar s-a dat jos din pat, slab, trist şi cu o părere excesiv de mizerabilă despre viaţă în genere, şi despre viaţa lui îndeosebi. Viaţa! Asta-i viaţă! Şi războiul! Ăsta-i război! La ce să mai fie trimisă la moarte floarea tinereţii române, dacă atâta drept nu i se dă: să-şi vadă anunţul mortuar în gazeta lui Stănică Popescu! Cu ce avânt mai pot lupta cei mai buni fii ai ţării, când ştiu că la urmă li se refuză răsplata supremă: aceea de a se vedea plânşi de familiile lor în cea mai mare gazetă a neamului: «*Globul*» lui Stănică Popescu! Şi ce frumos o pornise în «*Globul*», cimitirul eroilor! Şi câtă bucurie avea Stănică Popescu, în fiecare dimineaţă, când putea să-şi admire crucile lui! Câte cruci, doamne, şi cât de curate erau! Dar şi câte sacrificii a făcut Stănică până şi-a văzut crucile astea noi în gazetă!... Le comandase direct din Germania! Cruci de aramă, să ţină până la judecata de apoi.

— Segălică, ia cheamă golanii aici!

Era distracţia lui zilnică, dar şi singura pe care şi-o permitea, în schimbul vieţii lui de muncă şi neţărmurită dragoste de neam: să-şi adune redactorii şi să numere mai întâi crucile din gazeta lui, iar după aceea alea din gazeta lui Serafim Mărunţelu. Şi se stârnea un haz în biroul lui Stănică Popescu! Mărunţelu n-avea morţi nici pe a cincea parte din câţi avea Stănică Popescu. Dar asta n-ar fi fost nimic. Era doar de la sine înţeles că o gazetă nenorocită ca a lui Serafim n-ar putea atrage atâţia morţi cum poate atrage un «*Globul*», care este cea mai mare gazetă din ţară. A compara gazeta lui Mărunţelu cu aia a lui Stănică ar fi fost o insultă adusă dinastiei şi neamului. Dar, alta era partea comică: Mărunţelu chema la el morţii, gratis. Mărunţelu nu lua

niciun sfanţ de la morţi. Şi cu toate astea, vezi!

— Nici gratis nu vor să vină la el! râdea Stănică în hohote de rivalul său de moarte, Serafim Mărunţelu. La mine se îmbulzesc cu banii în mână, şi la el nici de pomană nu vor să vină... Şi nu numai de pomană! Dar nici măcar de le-ar plăti el lor să vină, tot n-ar veni. Pentru că, mortul, cât îi el de mort, tot simte că-i mai bine la gazeta lui Stănică decât la gazeta unui Serafim Mărunţelu, care e străin de sufletul nostru adevărat românesc! «*Globul*» e răspândit peste tot şi pentru câţiva gologani te plânge o ţară întreagă, pe când gazeta aia a lui Serafim, dumnezeu să mă ierte...

Da! Frumoase vremuri, când lui Stănică îi mai ardea să-şi bată joc, cu redactorii lui, de găinarul ăla de Serafim. Dar de atunci sunt două luni. Şi de două luni Stănică a pierdut încrederea Dezrobitorului, care i-a luat morţii. Şi o dată cu morţii, i-a răpit orice chef de viaţă. De alea cinci săptămâni de boală nu mai vorbim!... Gata! S-a făcut sănătos! Numai că asta era şi mai rău! Şi sănătos şi fără speranţe! O singură luminiţă i s-a ivit lui Stănică în negura în care orbecăia: palatul invalizilor! Straşnică idee: palatul invalizilor! Palatul invalizilor se cheamă subscripţie naţională!... Subscripţie naţională se cheamă ghişeu special la casieria «*Globului*»... Straşnică idee, ghişeu special!... Dar şi iluzia asta i-a răpit-o mareşalul! Banii trebuie vărsaţi direct la administraţia viitorului palat, încă o lovitură care era cât pe ce să-l bage din nou în mormânt pe directorul «*Globului*».

— Acu sunt lămurit! se văietă Stănică lui Segălică. Mareşalul nu-i mai bun decât regele Carol II. Ca şi el, după ce l-am slujit cum numai eu am putut să-l slujesc, îmi dă cu piciorul... Biiiine!

Dar ştia că tot ce vorbea sunt vorbe în vânt! El va trebui să publice apelurile pentru subscripţie, dar banii vor fi vărsaţi acolo unde a hotărât mareşalul: direct la administraţia viitorului palat!... Aşa i se zice: palat!... ca să-l prostească pe un Stănică Popescu!... Dar las'că nu-i chiar atât de prost Stănică Popescu: ştie el cine-i palatul!... Coana Miţa! Coana Miţa să trăiască şi să fie sănătoasă, că are o poftă de mâncare, să nu-i fie de deochi, parcă ar fi bărbat, nu femeie! Ca unde te suceşti, tot de ea te loveşti: de coana Miţa a Dezrobitorului! Cine şi-a cumpărat o vilă la Ada- Kaleh? Coana Miţa! Şi cine şi-a făcut o vilă la Snagov? Coana Miţa! Şi cine şi-a luat marmoră pentru palatul şi vilele ei din banii Patronajului? Coana Miţa! Şi cine ştie ce s-a făcut cu

transporturile alea de blănuri din ţinuturile ocupate? Coana Miţa! Dar cine s-a bucurat de textilele alea din Italia şi Elveţia? Coana Miţa! Dar cine ştie ce s-a făcut cu orezul adus din Italia? Coana Miţa! Dar la concesia exportului de puf şi fulgi pentru germani cine a luat comisionul ăl gras? Coana Miţa! Dar cu fondul ăla de peste un miliard pe care i l-a dat Pandele, regele jidanilor, cine a făcut ce a vrut? Coana Miţa!... Las'că ştie Stănică Popescu cine-i dumneaei, coana Miţa! Pesemne că de aia e supărat pe el mareşalul, care la o cerere a lui de hârtie i-a trimis vorbă că abuzează! El abuzează! Stănică Popescu abuzează! Ăia fură de sting şi tot el se cheamă că abuzează! Bine a ajuns Stănică Popescu! Lui, lui Stănică Popescu, să i se aducă insulta că ar abuza! Heeei! Ce să mai spui! Ce să mai spui!... E vai şi amar de biata ţară românească, dacă i-a fost dat să trăiască asemenea vremuri.

Şi a tot oftat Stănică aşa, până a venit primăvara. O primăvară frumoasă, cu cerul senin, cu nopţile parfumate de teiul înflorit, cu perechile de îndrăgostiţi care ţineau mult la război, pentru că tare bine le prindea camuflajul, ca să-şi poată exprima, nestingheriţi, dragostea lor de neam şi de ţară.

Totuşi, pe Stănică, dragostea de ţară pe camuflaj îl lăsa rece! De ce? Oare Stănică nu ştia ce este dragostea? Oare Stănică n-a fost niciodată îndrăgostit?

Ba bine că nu! Stănică a iubit. A iubit mult! Şi a iubit cu pasiune romantică, aşa cum nu mai ştie să iubească tineretul de astăzi: o singură dată! 0 dată şi bine! A fost prima şi ultima lui dragoste! Pe atunci, Stănică avea douăzeci şi şapte de ani! Şi ea, Theodora, dulcea lui Theodora, n-avea decât optzeci de ani abia împliniţi! Şi avea o perucă splendidă: blondă şi cu două codiţe. Şi mai avea Theodora ceva parale. Multe, multe parale! Aşa că Stănică se putea angaja pe cuvânt de onoare – convins că nu va avea de suferit din partea ei nicio decepţie – că o va iubi până la moarte. Şi Stănică s-a ţinut de cuvânt. Trei luni de zile, cât a durat până să numere banii, Theodora a trăit, apoi a murit, fără să-l înşele pe Stănică Popescu nici cu o centimă. A iubit Stănică. A iubit! A iubit-o pe Theodora cu pasiune şi nici astăzi n-o poate uita! Zilnic îşi aduce aminte de ea, ori de câte ori urcă şi coboară scările «*Globului*». Fiecare treaptă îi aminteşte de Theodora, fiecare clanţă de uşă, fiecare cui! Atât de adâncă i-a rămas întipărită în inimă imaginea scumpă a frumoasei lui Theodora!

Dar de atunci, de când a avut nemărginita durere s-o conducă la groapă, Stănică se uită la dragoste cu duşmănie. Totuşi, Stănică priveşte primăvara în sine cu destulă bunăvoinţă. În definitiv, şi primăvara este un anotimp folositor! În primăvară mor ofticoşii! În primăvară sunt sinucideri! În primăvară sunt drame pasionale! Pe scurt, în primăvară, o dată cu merii, înfloresc şi anunţurile mortuare, pe care mareşalul nu le poate interzice! Sunt morţi civili, nu militari! Dar vai! Cât de puţini sunt, cât de tragic de puţini sunt faţă de morţii militari! Dacă ar fi să trăieşti de pe urma sinucigaşilor şi a ofticoşilor, ai putea să mori tocmai bine de foame!

Stănică Popescu s-ar fi simţit, aşadar, destul de prost în primăvara lui 1943, mai cu seamă după o boală atât de gravă, dacă natura nu l-ar fi ajutat să se refacă: terenul cimitirului părăsit, dar îngrăşat de atâţia morţi militari, se acoperi subit de vegetaţia fenomenal de stufoasă a «Micii publicităţi». Vinderi, cumpărări, cumpărări, vinderi... Unii vindeau câte o căscioară, pentru că-şi construiau un bloc agonisit din lupta lor pentru cauza sfântă dincolo de Prut, alţii îşi vindeau câte o mobilă ca să aibă ce mânca. Dar mai mult decât toate, contribuia la refacerea lui Stănică rubrica fetelor. Din pricina războiului, fetele nu-şi găseau bărbaţi! Şi ce rost are o femeie, îşi zicea Stănică, fără un bărbat. Un bărbat e bărbat! El e acela care aduce bucăţica de pâine în casă! Ceea ce, probabil, că ştiau şi domnişoarele, care mureau de dorul bărbaţilor şi care alergau la «*Globul*» cu câte un anunţ în care îşi puneau toate speranţele: «Domnişoară veritabilă, treizeci şi şase de ani, casă bună în Bucureşti, doreşte căsătorie cu domn serios patruzeci-patruzeci şi cinci de ani, de preferinţă ofiţer, de preferinţă serviciu în Transnistria»... Bietele domnişoare veritabile! Sunt, drăguţele de ele, cu dragoste de neam şi de ţară! reflecta duios Stănică Popescu. Şi adânc tulburat de numărul tot mai mare de domnişoare veritabile care se înghesuiau la ghişeele lui, Stănică Popescu, spre a-şi ascunde emoţia, deveni aspru:

— Să se urce cu cincizeci la sută tariful la domnişoarele veritabile!

Şi plăteau domnişoarele veritabile! Plăteau! Ce să fi făcut sărăcuţele de ele, dacă le trebuia un bărbat, care, vorba lui Stănică Popescu, să le aducă o bucăţică de pâine în casă.

Astfel, rana lui Stănică se cicatriza, încetul cu încetul, dar

sufletul lui tot continua să suspine cu melancolie de câte ori îşi amintea că nu se mai bucură de încrederea Dezrobitorului. Până azi-dimineaţă, când cerul s-a spintecat pentru ca însuşi dumnezeu să apară în carne şi oase şi să-i facă semn lui Stănică să se apropie de el:

— Stănică, ţin'te bine! Acu e acu! Ori redevii ce-ai fost: marele Stănică, ori te cureţi pe veci.

Şi de dimineaţă, Stănică lupta să se ţină cât se poate mai bine: urla, poruncea, transpira, trântea uşi, înjura şi numai seara, când văzu opera gata, sub ochi, fără niciun cusur, îşi adună redactorii şi le vorbi:

— Ascultaţi aici, păduchioşilor, şi nu vă mai scărpinaţi atâta, că acuşi mă apucă mâncărimea şi pe mine şi vă scarpin de se scurge din voi tot rachiul pe care l-aţi băut din banii mei munciţi, porcilor!... Ascultaţi! Doamna Maria mareşal Ion Antonescu, genialul nostru Conducător şi Dezrobitor, mi-a trimis azi-dimineaţă un anunţ cu rugămintea să am grijă, eu, personal, să apară cum se cuvine să apară în cea mai mare gazetă românească un anunţ al celei mai înalte românce, doamna Maria mareşal Ion Antonescu! Şi acuma, păduchioşilor şi beţivilor, am gazeta sub ochi şi sunt mândru de ea! Anunţul a apărut fără nicio greşeală. Ascultaţi aici, beţivilor şi nespălaţilor, cuvântul doamnei Maria mareşal Ion Antonescu şi închinaţi-vă!

Se uită împrejur să se asigure că redactorii stau destul de cuviincioşi şi destul de atenţi să afle cele ce spune anunţul şi, cu glas răsunător, ca pe vremuri, la Liga antirevizionistă, silabisi:

— «S-a pierdut un câine fox-terrier alb cu negru. Răspunde la numele de Joy. Cine îl va aduce la locuinţa doamnei Maria mareşal Antonescu, în strada Paharnicului numărul 23, va primi o însemnată recompensă.»

Aplauze frenetice acoperiră ultimele cuvinte ale patronului. Stănică Popescu se sprijini de spatele fotoliului, îşi scoase basmaua, închise ochii şi oftă. În acea clipă, Stănică Popescu era cel mai fericit om din Axă: simţea că prin acest anunţ îşi recăpăta încrederea Dezrobitorului!

* * *

Aplauzele pe care le recoltase la conferinţă fură pentru Ică o nouă şi copioasă transfuzie de sânge în vinele lui de om tânăr şi

dornic de a-şi ţine angajamentul luat faţă de soartă de a mai trăi încă aproape patruzeci de ani buni. Fusese uimitor de clar şi hotărât. Nu accepta să trăiască într-o lume în care ar putea fi tolerată existenţa popoarelor sovietice. S-ar revolta în el toată cultura latino-germană care curge de-a lungul mileniilor în vinele lui. Nu ruşi! Nu bolşevici! Nu comunişti! Nu sovietici! Noi vrem o nouă omenire! Noi murim pentru o nouă ordine, pentru că vrem să trăim într-o nouă Europă! Nu ruşi! Nu bolşevici! Nu comunişti! Nu sovietici!

În timp ce vorbea, Ică îşi plimba neastâmpărat ochii asupra distinsei adunări a «Asociaţiei româno-germane» dar nu se putea hotărî să-şi răspundă care dintre aceşti cruciaţi antisovietici îl urăşte sau îl dispreţuieşte mai mult. Că toţi îl bârfesc, ştia. Avea destui amici să-l informeze ce spun toţi despre el: că-i pungaş. Că-i cel mai mare pungaş pe care l-a produs regimul noii ordini europene a mareşalului. Că-şi aranjează împroprietăriri de terenuri urbane, fără nicio justificare legală. Că-şi ridică palate somptuoase din muncă neplătită şi materiale furate. Că-şi aranjează exporturi de floarea-soarelui, de fasole, de fructe, de nuci, pe bază de câştiguri grase în devize, care rămân depuse prin bănci străine, departe de ţară. Că şi-a organizat o reţea impresionantă de oameni de paie, dar că cel mai fidel agent al lui este Sotir, zis «nepoţii de la Olteniţa». Până şi asta e treaba acestor oameni de elită, cu care de aproape trei ani luptă pentru aceeaşi cauză sfântă: că Sotir ia din când în când trenul pentru Elveţia, ca să-şi vadă nepoţii de la Olteniţa. Nimic nu i-o iartă aceşti preaiscusiţi domni, care, în loc să se uite în oglindă, îi găsesc numai cusururi. Dar nu-i supărat Ică. Ică ştie că un om tare este totdeauna invidiat. Şi asta-i roade pe toţi aceşti politicieni şi politicaştri, care se uită la el, îl ascultă, îl aplaudă şi în gând l-ar rupe în bucăţi: invidia. Toţi ar vrea să ocupe locul lui, să dispună de puterea lui, să aibă succesele lui, să se laude cu tinereţea lui! Toţi!... Numai că Ică ar vrea să ştie care dintre toţi îl urăşte mai mult – şi nu reuşea: avea greutatea alegerii. Dar, în definitiv, dracu să-i ia! Lui nu-i pasă ce spune şi ce gândeşte despre el cutare ori cutare! Este înarmat! A fost şi azi dimineaţă la madam Astromanda Nostradama, care i-a confirmat cuvânt cu cuvânt tot ce i-a spus ea de atâtea ori şi până acum: că el mai are de trăit aproape patruzeci de ani. Până atunci, toţi tâlharii ăştia din sală, militari şi civili, care-l aplaudă frenetic, dar îi

doresc să-şi rupă gâtul cât mai degrabă, vor fi morţi de mult. De moarte bună sau rea, dar morţi. Morţi, ca toţi morţii. Cum, de altfel, sunt pentru el morţi chiar de pe acum. Ică nu se teme de ei. Nu lor trebuie să le dea socoteală de cele ce face cât mai stă pe aici. Ci lui Hitler! Şi faţă de Hitler e acoperit cu vârf şi îndesat!... Nu ruşi!... Nu bolşevici!... Nu comunişti!... Nu sovietici!... Sunt fapte, nu vorbe!... Ică luptă!... Ruşii înaintează, nemţii dau înapoi, dar, până în ultimul ceas, Ică va fi treaz la datorie, să nu-i spună Hitler că ar
trişa. Ică nu trişează! Ică face joc cinstit cu Hitler! Ca în prima zi de la trecerea Prutului, fără milă, fără judecată, fără considerente sentimentale şi tot timpul cu ochii la Hitler, Ică reprimă... Şi câte n-a avut Ică de reprimat în aceste câteva săptămâni de la pierderea Stalingradului!... În capitală, la fabrica de brandturi, muncitorii au încercat să protesteze împotriva războiului. Pe o stradă dosnică s-a descoperit o tipografie clandestină. La fabrica Malaxa muncitorii au stricat un transformator electric şi au dat drumul benzinei să se scurgă. Lângă Tecuci, comuniştii au blocat trenurile nemţeşti şi au oprit nişte coloane de tancuri care se îndreptau spre front. În regiunea Prahova, actele de sabotaj nici nu se mai pot număra. La Ploeşti, siguranţa a pus mâna pe o organizaţie clandestină de comunişti... Dar peste tot Ică a fost la înălţimea sarcinii pe care o deţinea prin bunăvoinţa directă a Führerului: a reprimat!... Oricine era prins cu un manifest comunist, oricine era bănuit că a stat să audă ce spune câte un agitator comunist, oricine era denunţat că ar fi citit vreun număr din foile clandestine comuniste simţea mâna implacabilă a represorului Ică!... Fără milă, fără judecată, fără considerente sentimentale, ci numai cu ochii la Führer!

— Domnilor şi doamnelor, comunismul este cu atât mai periculos cu cât din idei nu-şi face decât un instrument de pătrundere, pe care-l aruncă în balanţa puterilor europene!... Nu ruşi! Nu bolşevici! Nu comunişti! Nu sovietici!

La fiecare cuvânt pe care îl rostea, aplauzele curgeau potop peste el. Nu ruşi! Nu bolşevici! Nu comunişti! Nu sovietici!

— Aţi vorbit cum n-aţi mai vorbit de mult, domnule preşedinte! Nu ruşi! Nu comunişti! Nu sovietici! Cuvintele acestea ne redau întreg optimismul. Nu ruşi! Nu comunişti! Nu sovietici! Aşa! Noi rămânem neclintiţi pe poziţiile noastre. Să ştie

duşmanul că pe noi nu ne sperie! Nu ruşi! Nu comunişti! Nu bolşevici! Nu sovietici!

Fusese un succes! Până şi potlogarii de la conducerea «Asociaţiei româno-germane» sunt siliţi s-o recunoască!... Nu ruşi! Nu comunişti! Nu bolşevici! Parcă îi mângâiau şi lui Ică auzul aceste inspirate strigăte de luptă! Numai să nu i se întâmple ceva lui Sotir, care s-a urcat în tren cu o indigestie.

La prezidenţie, Ică fu întâmpinat de directorul lui de cabinet:

— Domnule preşedinte, o mare nenorocire!

Lui Ică i se tăiară picioarele. Probabil că Sotir a murit, sau că s-a rupt frontul şi că ruşii năvălesc în ţară, cu toate că el încă nu este gata.

— Ce nenorocire? strigă el. Hai, vorbeşte!

— Doamna Maria mareşal Antonescu şi-a pierdut căţelul!

Dacă Ică şi-ar fi putut exprima gândurde şi sentimentele în fapte, directorul lui de cabinet ar fi trebuit să parcurgă mai întâi un drum greu şi lung de treizeci şi unu de ani câţi avea, pentru ca, abia de partea cealaltă, să-l aştepte toate cazanele iadului, care să facă din el o ciorbă tocmai bună de îngrăşat porcii. Măgarul! Să-l sperie pentru o javră! Auzi, nenorocire! Coana Miţa şi-a pierdut căţelul! Ce să-ţi spun! Nu mai pot! Coana Miţa şi-a pierdut căţelul! Ei şi? Se pierd atâţia căţei, s-a mai pierdut unul! Pagubă-n ciuperci! Ce mă priveşte pe mine? Ce am eu cu căţelul doamnei Maria mareşal Antonescu?

Mai departe, Ică nu putu merge cu erezia. După un singur minut de furie, se trezi în el conştnnţa de viceresponsabil al demnităţii, onoarei, liniştii şi siguranţei neamului şi a ţării. Aşa că, deşi cu mare părere de rău, Ică trebui să-şi înăbuşe apriga cerinţă spirituală de a-şi înjura de mamă directorul de cabinet – şi să se comporte ca vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri cu puteri de preşedinte. Că o dă dracului pe coana Miţa cu căţelul ei cu tot, asta-i altă chestie! Dar oricât, coana Miţa nu-i o coana Miţa oarecare, ci doamna Maria mareşal Antonescu. Şi nici căţelul ei nu este un căţel oarecare, ci căţelul doamnei Maria mareşal Antonescu! Unul din cei mai importanţi factori politici ai ţării! Ca şi domnul mareşal! Ca şi doamna mareşal!... Când un asemenea căţel latră, nu latră după vreun copil, sau după gunoier, sau după poştaş, ci latră la naţia întreagă! Ca şi domnul mareşal! Ca şi doamna mareşal! Naţia nu-i va ierta, deci, lui Ică, nici în mormânt, că a rămas nepăsător când a aflat că s-a

pierdut căţelul care o latră! Nici în mormânt! Or, Ică se teme de mormânt mai mult decât de orice!

— Şi ce măsuri s-au luat? strigă el.

— Până acuma s-a dat numai un anunţ la gazetă!

— Asta-i tot? răcni Ică. Nemaipomenit! Dă-mi repede Internele!

La telefon, generalul Drojdieru nici nu-l lăsă pe Ică să-i spună ceva, ci i-o luă înainte:

— Nicio grijă, dragă Ică! Am pus toată poliţia şi siguranţa în picioare. Sperăm că până mâine îl găsim.

Răspunsul lui Drojdieru nu-l putu linişti pe Ică.

— De ce să-l găseşti mâine şi să nu-l găseşti azi? Probabil că nu-ţi dai seama cât de grav este cazul. Tu crezi că s-a întâmplat o simplă nenorocire, când aici e vorba de o catastrofă. Tu vezi numai că s-a pierdut căţelul doamnei mareşal, pe când eu sunt speriat de ruşinea care se revarsă asupra organelor noastre de ordine şi siguranţă. Închipuieşte-ţi ce-şi vor putea spune cetăţenii despre felul cum funcţionează ordinea şi siguranţa sub regimul mareşalului Antonescu. Dacă poliţia şi siguranţa domnului mareşal nu pot apăra libertatea unui căţel de importanţa căţelului doamnei mareşal, ce să mai zicem de noi! Pe noi ne pot înghiţi bolşevicii ziua în amiaza mare, fără să le fie frică de nimeni. Aşa, Drojdierule!... Este o ruşine!... Să nu fie în stare mii de oameni plătiţi din fondurile statului să apere căţelul doamnei Maria mareşal Antonescu!

După ce isprăvi cu Drojdieru, Ică o chemă la telefon pe doamna mareşal Antonescu:

— Respectele şi condoleanţele mele, doamnă! Am aflat şi am luat toate măsurile. Nu plângeţi, doamnă!... Vom găsi căţelul, chiar dacă ar trebui să punem toată ţara în picioare. Fiţi liniştită!... Ţara întreagă este alături de dumneavoastră şi vă împărtăşeşte durerea. Vă rog, doamnă, să fiţi convinsă că, atâta vreme cât voi fi eu vicepreşedinte al Consiliului, nu voi permite ca doamna mareşal Antonescu să aibă de îndurat cel mai mic neajuns!

Abia puse jos receptorul, că i se anunţă Mărunţelu.

— E foc, coane! făcu Mărunţelu. A venit toată presa după mine... Aşteaptă afară! Vrea să-i faci declaraţii!

Pentru declaraţii Ică era gata, chiar să-l fi trezit din somn.

— Domnilor, zise el reprezentanţilor opiniei publice. A dat

peste noi o mare nenorocire. Doamna Maria mareşal Antonescu şi-a pierdut căţelul. Tot ceea ce vă cer dumneavoastră este să comunicaţi cititorilor dumneavoastră ştirea aceasta îngrozitoare cu multe menajamente. Ţara trece prin împrejurări grele şi, dacă ar afla că s-a mai pierdut şi căţelul doamnei Maria mareşal Antonescu, ar fi pentru ea o lovitură de moarte!... Aveţi grijă să asiguraţi ţara că organele noastre de ordine şi siguranţă vor găsi căţelul, chiar dacă s-ar fi ascuns în gaură de şarpe. În tot cazul, ţara să nu-şi piardă încrederea în forţele noastre. Orice s-ar întâmpla, noi mergem înainte! Să afle ţara că niciuna din manevrele infame ale duşmanilor nu ne poate abate din drumul pe care-l urmăm alături de marele nostru aliat, Führerul! Victoria finală se apropie! Într-o zi, două, poliţia şi siguranţa noastră vor descoperi căţelul doamnei Maria mareşal Antonescu.

***

Din prag, Dacu, înainte de a da măcar bună ziua, îşi ridică, grav, mâna cât se poate de sus cu arătătorul şi inelarul căscate într-un V larg. Dinu, care-l aştepta în picioare, îi răspunse şi el cu un V nu mai puţin larg. Apoi se aşezară. Acum şedeau faţă în faţă doi oameni hotărâţi să lupte până la moarte, spre binele neamului şi al ţării, sub unul şi acelaşi semn: V-ul anglo-american al victoriei. Doi oameni siguri unul de altul, pentru că se cunoşteau de mult şi se cunoşteau bine. Dinu îl ştia pe Dacu: intransigent, pertractant, îngâmfat, ipocrit, patron al partidului de pungaşi numit partidul lui Skoda şi unchi al unor nepoţi care, într-o ţară cinstită, ar fi fost de mult spânzuraţi. Şi Dacu îl ştia pe Dinu: un precupeţ ca răposatul Vintilă, lipsit de personalitate, lipsit de idei, prost, ignorant, şef al unui partid compus din fantomele pungaşilor de ieri de sub conducerea vitează a lui Ion şi Ionel – şi unchi al unui nepot slugă a Gestapoului, aşa că Dacu preferă să nici nu se gândească la el. Iar amândoi – şi Dinu şi Dacu – ştiau că fruntaşii partidelor lor – puşi de mareşal în posturile cele mai mănoase pe care şi le-ar fi putut fixa prin propriile lor partide politice atât de naţionale, pe la societăţile industriale, bancare şi comerciale româneşti, devenite germane din dragostea Marelui Reich pentru ţara românească – îşi umpleau buzunarele, fără să-şi uite un singur moment datoria de a ridica imnuri răsunătoare întru slava Marelui Führer.

— Ce mai nou, domnule Dacu? întrebă Dinu.

— Tot ce ştii şi dumneata! îi răspunse Dacu. Nu sunt mulţumit cum merge războiul. Dumneata eşti mulţumit?

— Nu! Dimpotrivă! Sunt foarte îngrijorat.

— Îngrijorat e prea puţin spus, domnule Dinu! Sunt speriat!

— Asta vroiam să spun şi eu, domnule Dacu: sunt speriat.

— Sunt speriat e prea puţin spus, domnule Dinu! Sunt îngrozit!

— Este ceea ce vroiam să spun şi eu, domnule Dacu: sunt îngrozit!

— De altfel, drept să-ţi spun, domnule Dinu, eu nu sunt îngrozit de ieri, de alaltăieri, ci de cinci luni, de când au debarcat anglo-americanii în Africa.

— Şi eu tot de cinci luni, domnule Dacu!

— Îmi închipui, domnule Dinu! în noiembrie trecut, când anglo-americanii au debarcat în Africa şi când bătălia pentru Stalingrad era în curs, ştii la ce m-am gândit?

— La ce, domnule Dacu?

— Că anglo-americanii au făcut debarcarea ca să-i ajute pe ruşi să-şi ducă la bun sfârşit ofensiva!

— La asta m-am gândit şi eu, domnule Dacu! Eram sigur că anglo-americanii au debarcat ca să-i ajute pe ruşi!

— Tocmai! Şi m-a cuprins spaima, domnule Dinu!

— Ca şi pe mine, domnule Dacu!

— Da, domnule Dinu! M-am liniştit numai după ce am văzut că anglo-americanii, cu toate că şi-au terminat debarcarea, nu prea se grăbesc să-i alunge pe nemţi din Africa, în timp ce ruşii, în loc să se oprească, îşi înteţesc ofensiva. Abia atunci am înţeles că lucrurile stau cu totul altfel: anglo-americanii n-au ajutat, cu debarcarea lor, pe ruşi să-şi ducă ofensiva, ci ruşii au ajutat, cu ofensiva lor, pe anglo-americani să-şi poată realiza debarcarea! Pentru mine era un punct tâştigat: anglo-americanii nu ajută pe ruşi!

— Şi pentru mine, la fel, domnule Dacu! Anglo-americanii nu ajută pe ruşi. Prin urmare e bine, domnule Dacu!

— Desigur că e foarte bine, domnule Dinu. Altminteri ar fi foarte rău. Dacă anglo-americanii ar fi început vreo mişcare ofensivă contra germanilor, Hitler ar fi trebuit să ia trupe de aici şi să le transporte în Africa. Ar fi fost o nenorocire!

— Ar fi fost o mare nenorocire, domnule Dacu! Dar n-a fost.

Anglo-americanii au stat destul de cuminţi.

— Au stat, domnule Dinu! Dar asta e una din problemele care mă supără mai mult: de ce au stat?

— Anglo-americanii zic că din pricina ploilor torenţiale, domnule Dacu!

— O, şi dumneata, domnule Dinu, cu ploile torenţiale!... Te iei după ce zic anglo-americanii! De unde poţi şti, domnule Dinu, că a plouat, cum zic anglo-americanii? Poate că, într-adevăr, a plouat, cum zic anglo-americanii! Poate că într-adevăr a plouat! Ce te face pe dumneata să crezi că n-a plouat? Numai pentru că anglo-americanii zic că a plouat? În Africa de Nord, de obicei, iarna plouă. De ce să cred că tocmai în iarna aceasta n-a plouat? Poate că în anul acesta a plouat mai mult ca oricând! De ce să crezi că n-a plouat, domnule Dinu? Numai ca să zici că a plouat? Vezi, domnule Dinu, mie nu-mi place să afirm lucruri pe care nu le pot controla. Şi asta mă sâcâie teribil. Aş vrea să ştiu care-i adevărul: a plouat, cum zic anglo-americanii, sau a plouat pentru că zic anglo-americanii. Într-un fel ne putem orienta îu politica noastră dacă ştim că anglo-americanii n-au putut întreprinde nimic contra armatei lui Rommel pentru că a plouat – şi într-alt fel, dacă anglo-americanii n-au vrut să întreprindă nimic contra lui Rommel şi zic, ca pretext, că a plouat!

— La asta mă gândesc şi eu tot timpul, domnule Dacu! Una e dacă a plouat, şi alta dacă n-a plouat. Numai că nu văd, domnule Dacu, de ce ne-am necăji atâta. Ce importanţă are dacă a plouat sau n-a plouat? Pe noi ne interesează să ştim dacă anglo-americanii au ajutat sau n-au ajutat pe ruşi. Şi sunteţi de acord cu mine că nu i-au ajutat!

— Dimpotrivă! Hitler în loc să ia trupe de aici şi să le trimită în Africa de Nord, de îndată ce a văzut că anglo-americanii încep să se plângă de ploi, a trimis pe frontul sovietic încă treizeci şi şase de divizii noi! Treizeci şi şase de divizii noi, domnule Dinu! Şi dintre aceste treizeci şi şase de divizii, sunt şase blindate, domnule Dinu!

— Vezi, domnule Dacu? Treizeci şi şase de divizii noi germane contra sovieticilor! Ce am putea cere mai mult anglo-americanilor?

— Ceea ce spui dumneata, domnule Dinu, este cât se poate de just! Dar ce folos, domnule Dinu, că Hitler a trimis aceste treizeci şi şase de divizii noi, adunate din Franţa, din Belgia, din

Germania, contra sovieticilor, dacă sovieticii îşi continuă, nestingheriţi, ofensiva şi împing pe nemţi mereu înapoi.

— Într-adevăr, domnule Dacu! Nu văd ce rost au aceste treizeci şi şase de divizii noi, dacă ruşii nu se opresc! Dar cum ţi-o explici dumneata asta, domnule Dacu?

— Vrei să-ţi spun ceva, domnule Dinu! Eu, personal, nu mai am un pic de încredere în geniul lui Hitler!

— Nici eu, domnule Dacu!

— Eu, personal, nu mai cred în victoria finală a lui Hitler!

— Nici eu, domnule Dacu!

— Eu, personal, cred că Hitler este bătut şi bine bătut!

— Şi eu, domnule Dacu!

— Dumneata nu vezi, domnule Dinu? Suntem la începutul lui 1943! După mai puţin de două luni de la pierderea Stalingradului! Şi trupele noastre şi cele ale lui Hitler nu se mai află nici pe Volga, nici pe Don, nici pe malul de răsărit al Doneţului, ci dincoace de Doneţ...

— Adevărat, domnule Dacu!

— Şi Moscova? Unde e Moscova? Moscova pe care o puteam vedea cu binoclul, atât de aproape era de armatele noastre – unde este acum? La patru sute kilometri departe de front! Asta văd, domnule Dinu! Că ruşii înaintează, că nemţii se retrag şi că anglo-americanii stau pe loc! Şi ai vrea dumneata să fiu liniştit?

— Cum să vreau, domnule Dacu, să fii liniştit, dacă nu sunt nici eu liniştit? Dar cum crezi dumneata că ar fi bine, domnule Dacu? Ca anglo-americanii să ia ofensiva?

— Vai de mine! strigă Dacu, atât de înspăimântat, încât Dinu îngălbeni. Să ia anglo-americanii ofensiva? Să dea ruşilor o mână de ajutor să-i bată pe nemţi ceva mai curând?

— Atâta ar mai lipsi! făcu Dinu. Dar, în definitiv, de ce ar trebui să ne temem, când eu, domnule Dacu, nu văd ce interes ar avea anglo-americanii să vadă cum armata sovietică bate pe nemţi!

— Nici eu nu văd, domnule Dinu! Anglo-americanii, aşa cum nu vor să se vadă ei înşişi bătuţi de armata germană, n-ar vrea nici să vadă armata germană bătută de ruşi. Dar aceasta este încă o problemă care mă roade, domnule Dinu! Ne găsim într-o situaţie extrem de încurcată. Nu ştiu exact dacă anglo-americanii au sau nu au de gând să-i ajute pe ruşi, dar văd că, până una-alta, ruşii, fără să fie ajutaţi, înaintează. Şi cine ştie cât va dura

această înaintare, domnule Dinu!

— Da, domnule Dacu! Cine ştie cât va dura!

— Asta mă şi întreb, domnule Dinu: cât va dura? Şi uite că iar se ridică o problemă foarte ascuţită. Dumneata, domnule Dinu, ştii de ce nu prea se omoară anglo-americanii să ia ofensiva lor africană pe care toţi o anunţă? Pentru că aşteaptă ca ruşii, după ce vor fi slăbit bine de tot pe nemţi, să ajungă ei înşişi într-un asemenea hal de istovire, încât să nu mai fie buni de nimic. Şi atunci, numai atunci îşi propun anglo-americanii să pornească ofensiva, să debarce în doi timpi şi trei mişcări în Europa şi să dicteze ei, cu armatele lor intacte, condiţiile lor de pace.

— Desigur, domnule Dacu! E clar! Când doi se bat... E foarte bine!

— Dar cum să fie bine, domnule Dinu, când e foarte rău? Socotelile anglo-americanilor ar fi bune pentru anglo-americani, dar pentru noi nu sunt de loc bune!

— Da, evident, nu sunt bune, domnule Dacu!

— Cum să fie bune, domnule Dinu, dacă între timp ruşii ajung până la noi? Şi dacă, doamne fereşte, trec peste noi? Cine poate şti, domnule Dinu, câte ne aşteaptă, până o să se întâmple ceea ce ar vrea anglo-americanii să se întâmple? Cine?

— Foarte adevărat, domnule Dacu. Cine?

— Nimeni, domnule Dinu!

— Şi atunci ce-i de făcut, domnule Dacu?

— Aici este şi nodul problemei: ce-i de făcut?

— Eu v-am spus, domnule Dacu! Cel mai bine ar fi să debarce anglo-americanii în Europa.

— Mi se face părul măciucă, numai cât te aud, domnule Dinu. Dumneata, român adevărat, ai vrea să vezi, nici mai mult, nici mai puţin decât frontul al doilea!

— Dacă nu este altă soluţie, domnule Dacu!

— Bine am ajuns, domnule Dinu! Dumneata, un Viziru, fiul lui Ion Viziru şi fratele lui Ionel şi Vintilă Viziru, ceri acelaşi lucru pe care-l cer şi bolşevicii: frontul al doilea! Frontul al doilea care poate fi de folos numai ruşilor! Nu, domnule Dinu! Nici mort nu admit frontul al doilea! Admit să fie bătuţi nemţii! Asta o vor şi anglo-americanii! Dar nu voi admite cuiva să mişte nici degetul cel mic, ca să-i ajute pe bolşevici. Nu! Nu admit!

— Nu admit nici eu, domnule Dacu! Dar e cu atât mai trist, domnule Dacu! Şi nu văd nicio soluţie, domnule Dacu! Ruşii

înaintează, noi vrem să le oprim înaintarea, dar n-avem voie să cerem frontul al doilea, pentru că frontul al doilea poate folosi ruşilor. Cum, dar, să oprim înaintarea ruşilor, domnule Dacu? Cine să le oprească înaintarea?

— Cine, domnule Dinu?

— Mă întreb şi eu, domnule Dacu: cine? Poate nemţii!... Numai ei ar putea opri înaintarea ruşilor.

— Dar nu ţi-am mai spus odată, domnule Dinu, că nu mai am un pic de încredere în nemţi şi că nemţii sunt bătuţi definitiv?

— Dacă-i aşa, domnule Dacu, atunci nu mai văd cine ar putea opri pe ruşi! Doar dacă am încheia pace cu ei înainte de ajung până la noi.

— Aşa! Vrasăzică şi dumneata iei în serios propunerile lor, domnule Dinu! Azi mă ţii numai în surprize, domnule Dinu!

— De ce, domnule Dacu? Eu nu zic că iau în serios propunerile lor! Ştiu numai ce ştii şi dumneata: că ruşii ne propun pacea dacă ne retragem îndată trupele de pe front şi dacă acordăm ţării libertăţi democratice. Asta nu înseamnă că aş fi de acord.

— Dar cum poţi dumneata măcar să repeţi aceste momeli bolşevice? Ştii ce-i aia libertăţi democratice? Prin libertăţi democratice, ei înţeleg să dăm drumul comuniştilor din închisori. Să dăm drumul leilor din cuşcă să ne mănânce. Nu! Cu orice risc, nu! Nici să n-aud de ei. Cred că ne ajunge... şi dumitale şi mie... cât ne sâcâie comuniştii noştri cu platformele lor, cu comitetele lor naţionale, cu apelurile lor de eliberare a ţării! Vor să facă din noi nişte partizani bolşevici care să arunce cu sticle de benzină în tancurile nemţilor! Vor să ne facă pe amândoi complici la răsturnarea prietenului nostru Ion Antonescu! Vor să ne facă, pe noi, naţional-ţărăniştii şi naţional-liberalii, care am apărat cu sângele nostru tronul şi dinastia, o unealtă a complotului lor bolşevic, împotriva ordinei unui stat de ordine, cum este al nostru! Eu să dau drumul comuniştilor din închisori? Eu să stau pe nu ştiu ce platforme alături de ei? Eu? Eu? Eu? Niciodată! Nu, domnule Dinu! Decât să câştigăm ceva alături de bolşevici, mai bine pierdem totul alături de Hitler! Cu Anglia, oricând!... Iscălesc cu ochii închişi! Cu America, da! Numai cu Moscova, nu!

— Aşa am hotărât şi eu, domnule Dacu: numai cu Moscova, nu!

O bătaie în uşă împiedică pe Dacu să răspundă lui Dinu.

În prag apăru Ohăbiţă, care, abia răsuflând, zise:

374

— Domnule Dacu, aţi auzit de nenorocirea care a dat peste doamna mareşal?

— Nenorocire? săriră şi Dacu şi Dinu.

— Doamna mareşal Antonescu şi-a pierdut căţelul!

Dacu puse îndată mâna pe telefon:

— Doamna mareşal? Aici Dacu! Am luat cunoştinţă cu nemărginită întristare de pierderea ce v-a lovit, doamnă mareşal! Sunt adânc tulburat şi rog pe a-tot-puternicul ca sufletul dumneavoastră să-şi găsească alinare cât mai curând, spre binele ţării, al neamului, al soţului dumneavoastră mult iubit şi al Conducătorului nostru, al tuturor!... Vă salut cu tot respectul, doamnă mareşal!

Vru să pună receptorul la loc, dar Dinu, cu energie de necrezut la acest bătrân şef al partidului istoric naţional-liberal, i-l smulse din mână:

— Doamnă mareşal! Aici Dinu Viziru! Am luat cunoştinţă cu nemărginită întristare de pierderea ce v-a lovit. Sunt adânc tulburat şi rog pe a-tot-puternicul ca sufletul dumneavoastră să-şi găsească alinare cât mai curând, spre binele ţării, al neamului, al soţului dumneavoastră mult iubit şi al Conducătorului nostru, al tuturor!... Vă salut cu tot respectul, doamnă mareşal.

— Mulţumesc, Ohăbiţă! făcu Dacu. Poţi să pleci.

Se uită după Obăbiţă până dispăru, apoi îl întrebă pe Dinu:

— Domnule Dinu, ce ai spune de un al doilea front?

— Dumneata ce ai spune, domnule Dacu?

— Ar fi excelent!

— Ar fi splendid, domnule Dacu!

— Ar fi colosal, domnule Dinu, dar cu o condiţic: anglo-americanii să-l facă în Balcani!

— În Balcani ar fi extraordinar, domnule Dacu!

— Şi încă o condiţie, domnule Dinu! Frontul al doilea să fie deschis imediat! Ce zici?

— Ar fi o minune dumnezeiască, domnule Dacu! Un front în Balcani, imediat! Ce putem cere mai mult americanilor!

— Prin urmare, eşti de acord, domnule Dinu!

— Din toată inima, domnule Dacu!

Dacu îşi ridică mâna deasupra capului cu arătătorul şi inelarul desfăcute într-un V larg, la care Dinu îi răspunse cu un V nu mai

puţin larg.

Convorbirea se terminase. Dacu se îndreptă spre uşă, dar, deodată, îşi aminti că mai are ceva să-i spună lui Dinu:

— Nu uita, domnule Dinu, că ţara îşi pune toată speranţa în noi. Noi doi, dumneata şi cu mine, suntem ultimul batalion care va rămâne învingător pe câmpul de luptă!

Şi-şi notă în gând: «Se impune urgent să iau legătura cu anglo-americanii, spre a le comunica dorinţele mele. În condiţiile de astăzi sunt singurul calificat să vin la putere.»

* * *

Mereu cu gândurile lui amare, bietul Gogu Elefterie! Pe masă, cafeluţa neagră se răcise de mult şi gazeta «*Globul*» se ruga să fie despăturită, dar Gogu Elefterie nici nu se mişca. Ce-i mai trebuie lui cafeluţă? Ce-i mai trebuie lui «Globul»? Nu vezi? Stalingradul n-a putut fi cucerit de armata lui Hitler – şi totuşi fetiţa lui, Adriana, tot nemăritată a rămas! Şi cel puţin să fi fost numai Stalingradul în joc! Dar de atunci armatele germano-aliate s-au retras rând pe rând din Kursk, din Rostov, din Voroşilovgrad, din Krasnograd, Pavlograd, Demiansk, Rjev, Viazma... Şi fetiţa lui? Fetiţa lui tot nemăritată a rămas! La ce, dar, să-şi mai bea cafeluţa! La ce să mai deschidă «*Globul*»! Ca să găsească în el, ce? Discursuri? Fotografii? Decoraţii?... Decoraţii!... Dar parcă el de ce n-a putut închide ochii toată noaptea? Pentru că numai decoraţii a văzut. Decoraţii peste decoraţii, care, toate, i se aşezau înaintea ochilor în întuneric şi-i rânjeau cu neruşinare. De când trupele germano-aliate au căzut în mâinile armatei sovietice la Stalingrad, domnul Hitler inundă ţara cu decoraţii. Decorează cu ambele mâini! Pe vii şi pe morţi!... Şi, bineînţeles, decorează pe toţi incapabilii şi pe toţi idioţii! Unde e vreun nepricopsit, unde e vreo secătură ori vreun dobitoc mai mare, pe acela îl decorează Führerul. Şi nu cu cine ştie ce tinichele! Ci cu decoraţiile cele mai înalte, pe care, domnul Hitler, până la Stalingrad, le acorda... şi cu câtă zgârcenie!... exclusiv eroilor de pe câmpul de luptă! Acuma, însă, domnul Hitler le împarte în dreapta şi în stânga, cui îi pică la îndemână. Na, ţie!... Na şi ţie!... Na şi ţie!... Numai că nu se roagă de ei să-i decoreze! Pe toţi şnapanii şi pe toţi imbecilii îi are în vedere marele Führer. Pe unul singur îl ocoleşte: pe Gogu Elefterie! Parcă nici n-ar exista. Să mori de necaz! Să i-o fi povestit asta lui Gogu Elefterie la

începutul războiului, n-ar fi crezut. Atâta ruşine! Atâta umilinţă! Dar să stăm strâmb şi să judecăm drept: ce vină are domnul Hitler în afacerea asta? Domnul Hitler, săracu, e străin de tot ce se petrece pe aici. Ce-i spune mareşalul, asta face domnul Hitler! Îi spune mareşalul: decorează-l pe Popescu! Hitler îl decorează pe Popescu! Îi spune mareşalul: decorează-l pe Ionescu! Îl decorează Hitler pe Ionescu! Dar cine-i Popescu, sau cine-i Ionescu, habar n-are marele Führer! De unde să ştie, dacă personal nu-i cunoaşte şi dacă e silit să se ia numai după spusele domnului mareşal Antonescu. Aşa că toată vina e a mareşalului, care încă n-a ajuns să deosebească o lichea de un om devotat şi cinstit ca Gogu Elefterie. Domnul mareşal Antonescu, care a uitat câte sacrificii a făcut pentru întărirea prestigiului său personal şi al regimului, un om modest, devotat, cinstit şi plin de abnegaţie ca Gogu Elefterie! Şi cum i-a răspuns la toate acestea domnul mareşal Antonescu? Printr-o totală ignorare! Nu cunoaşte niciun Gogu Elefterie. Pentru el, un Gogu Elefterie este un anonim oarecare, ca toţi anonimii, şi anonim trebuie să rămână şi de azi înainte! Că un Gogu Elefterie anonim nu-şi poate mărita fata cum şi-ar putea-o mărita un Gogu Elefterie cunoscut de ţara întreagă printr-o funcţie de mare răspundere în stat, ce-i pasă domnului mareşal Antonescu? N-are decât biata Adriana să se mărite cu un om mai de rând, ori să nu se mărite de loc! Are el, domnul mareşal, de cine se îngriji! Sunt în jurul lui destule dame şi destui hoţi, care-l duc de nas şi-l învaţă ce şi cum şi când şi cui! De asta a şi putut rămâne Gogu Elefterie nedecorat! Şi de asta o să rămână iar nemăritată micuţa lui Adriana! Că doar nu pe el personal l-ar încălzi decoraţia. Cu sau fără decoraţie, totuna i-ar fi lui Gogu Elefterie. El, personal, nu cere de la viaţă nimic. O bucăţică de pâine şi catedra... atât! Mai mult n-ar pretinde, pentru că mai mult nici nu-i trebuie! De pildă, decoraţia! Ce-i trebuie lui decoraţie? S-o ia cu el în mormânt? Cine se mai uită la decoraţie în mormânt! Nimeni! De asta Gogu Elefterie nici n-ar cere decoraţie, dacă n-ar fi în cauză micuţa lui Adriana. Cu un tată decorat, altfel s-ar uita lumea la ea. Cu un tată decorat, micuţei lui Adriana i-ar fi mult mai uşor să se mărite!... Pe când aşa... Şi să mai aibă Gogu Elefterie tăria să deschidă «*Globul*» ca să vadă noi decoraţi?... Alţi decoraţi? Alţi şmecheri? Alţi negustori speculanţi? Alţi traficanţi de devize? Alţi îmbogăţiţi de război? Alţi profitori ai regimului? Alţi Sotiri? Sau alţi cumnaţi, ca

propriul lui cumnat Mihăiescu, independentul?... Ar muri! I-a fost destul lui Gogu aseară când i-a auzit pe toţi cum se laudă la Capşa:

— Ce decoraţie ai Sotire? l-a întrebat Mihăiescu independentul pe Sotir.

— Păi ce vrei să am? Stejar la frunze, cu cruci.. şi cu încă ceva... că e mai multe şi nu le pot ţine minte pe de rost, toate!

— Vrasăzică şi tu? l-a întrebat Gogu Elefterie, care grozav ar fi vrut să-l ia la palme pe grăsanul ăsta îmbuibat.

— Cum şi tu? se miră Sotir. Dar eu ce sunt? Auzi vorbă: şi tu!... D-apoi vezi bine că eu! Nu şi eu! Eu!... Păi cine ai vrea să fie decorat de Führerul nostru dacă nu unul ca mine? Că ce am făcut eu pentru ţară... hehei!... tu să fii sănătos!

Şi către Mihăiescu:

— Dar ţie ce ţi-a dat, neică?

— Stai să vezi că şi a mea e tare încurcată.

Scoase o hârtie din buzunar şi citi:

— Frunze de stejar cu spade la crucea de cavaler a crucii de fier!

— Moft! făcu Sotir, după ce-şi bău păhărelul de vin. A mea e cu frunze la frunze, cu spade la spade, cu cruce la cruce şi aşa mai departe!

— Şi nu vrei s-o vinzi? zise Nectarie de la masa de alături.

— Cum să nu! răspunse Sotir. La preţ bun o dau!

— Un leu găurit vrei?

— Prea puţin! răspunse Sotir. Dacă mai dai ceva...

— Ei aş! Ţi-am dat un preţ enorm şi aşa! Dar pentru că m-a luat gura pe dinainte, fie! Un leu găurit! Niciun muc de ţigară în plus.

— Păi de ce eşti rău, frate Nectarie! făcu Sotir care nici nu se osteni să-şi ridice nasul din farfurie.

— Nu zău! făcu Mihăiescu. Nu înţeleg, Nectarie dragă, de ce-ţi baţi joc de decoraţiile domnului Hitler?

— Eu îmi bat joc de decoraţiile domnului Hitler? rânji Nectarie, cu dinţii lui galbeni. Hitler îşi bate joc de decoraţiile domnului Hitler, nu eu! I-a intrat Stalingradul în oase! Acum îi e frică până şi de unul ca tine, ori ca Sotir! De aia, vă decorează pe toţi: umblă să vă îndulcească!

Gogu Elefterie l-a ascultat pe Nectarie, dar nu l-a crezut. Nectarie vorbea aşa, numai pentru că-l durea nedreptatea! De

ce să fie decorat un Sotir şi să nu fie decorat un Nectarie, care, oricât, nu-i un Sotir oarecare!... Îl înţelegea Elefterie pe Nectarie, îl înţelegea bine! Ei, tocmai de asta, pentru că-l înţelegea, nu voia Gogu să se atingă astăzi nici de cafea, nici de gazetă! Ce-i mai trebuie cafea, ce-i mai trebuie gazetă?

— Conaşule, nu vă luaţi cafeluţa? S-a răcit de tot! Şi-i păcat!

La glasul menajerei lui, Gogu tresări. Păcat?... Gogu se teme de păcat mai rău ca de boală! Se uită la ceşcuţă, cu nişte ochi mari, de parcă ar fi văzut-o pentru întâia oară. Într-adevăr! E păcat. Costă o grămadă de bani. Cafea veritabilă... De ce să renunţe la ea? Pentru că nu-i decorat? Ce legătură are cafeaua cu decoraţia!... Hai, lasă prostiile, Gogule! Pune mâna pe ceşcuţă şi bea-ţi cafeluţa! Nu-i nicio crimă să bei o cafea, când eşti necăjit. Tot nu te vede nimeni. Bea-o!... Şi dacă-ţi bei cafeluţa, de ce n-ai deschide şi «*Globul*»? Poate... ştiu eu... poate mai este un dumnezeu pe pământ şi... Ooo!... Ce-i asta!... Cum?... Ia să-mi şterg ochelarii! Poate n-am citit bine!... Aşa! Ia să mai văd o dată!... Exact!... Doamna mareşal Antonescu şi-a pierdut căţelul!... Doamna mareşal Antonescu dă o recompensă bună celui care i-l găseşte!... Doamna mareşal...

— O foarfecă, Leano! strigă Gogu în culmea agitaţiei. O foarfecă! Repede!

Gogu apucă foarfeca şi, tremurând, taie cu sfinţenie anunţul.

— Ia ceşcuţa şi gazeta de aici! porunci el energic.

Întinerise! încă o dată, cel-de-sus îi lumina calea spre inima domnului mareşal Antonescu. Este o nouă şansă pentru Gogu Elefterie să-şi arate inepuizabilul său devotament faţă de interesele ţării. Doamna mareşal Antonescu şi-a pierdut căţelul! Şi Gogu Elefterie i-l va găsi. Planul e gata! Va cutreiera capitala zi şi noapte, în lung şi în lat, cartier după cartier, stradă după stradă, şi tot va trebui să dea de el în cele din urmă. Nu se poate! Căţelul există! Capitala există. Gogu Elefterie există! Gogu va găsi în capitală căţelul şi i-l va aduce el, personal, doamnei Maria mareşal Antonescu!... Şi atunci... şi atunci...

— Leano, fuga, dă-mi pardesiul şi bastonul!

* * *

Führerul se întâlni cu Ducele la graniţa italo-germană, spre a-i strânge mâna şi spre a examina împreună cu el situaţia în care

se află victoria finală. Ca şi mareşalul Antonescu, nici Ducele nu permise lui Hitler insulta de a-i vorbi de condiţii. Mussolini luptă până la victoria finală fără condiţii. Ba, Mussolini ar avea el de pus lui Hitler o condiţie. O singură condiţie: aceea ca marele lui aliat, Führerul, să-i acorde onoarea de a continua războiul pentru victoria finală, fără condiţii, dincolo de victoria finală. Dincolo de victoria finală, pentru că Mussolini nu-şi va putea epuiza dinamismul lui războinic numai cu acest mic război din răsărit, sau cu războiul aproepe invizibil din nordul african.

— Lupta, scumpe Adolf, îi spuse Mussolini lui Hitler, face mult bine poporului italian, care arde de nerăbdare să lupte. Prin luptă, poporul va deveni cu vremea un popor de luptători, ca străbunii noştri! Şi, precum ştii, iubite Adolf, un popor de luptători are totdeauna asigurată victoria finală.

Hitler consimţi, mai mult ca să facă plăcere marelui său amic, Ducele.

— Scumpe Benito, dacă am un aliat ca tine, mă lupt fără teamă şi cu diavolul. Ne-am înţeles! Deci, război până la victoria finală şi până dincolo de victoria finală. Război e război! Fără limită, fără condiţii şi fără compromisuri.

— Compromisuri cu propria noastră victorie, când noi dispunem de inamic, cum vrem şi unde vrem? Niciodată!

După ce constată, în cea mai caldă înţelegere cu Ducele, că războiul a fost până acum un lanţ de victorii şi după ce stabili cu el obiectivul imediat următor: victoria finală, Hitler se înapoie la înaltul comandament din răsărit şi-l pofti la el de urgenţă pe mareşalul Antonescu, Dezrobitorul.

La ora fixată, Dezrobitorul apăru. După cinci minute apăru şi Hitler.

— Herr Dezrobitor, Herr Dezrobitor! îşi strigă el bucuria că-l vede pe mareşal. Ce fericit sunt că a trecut numai o zi de când am fost în vizită la Duce şi mă văd iar între scumpii mei aliaţi!

Şi în elanul său aliat îşi pierdu atât de rău capul, încât uită să ofere un scaun Dezrobitorului, căruia-i vorbi despre noua lui tactică de luptă, care va grăbi vertiginos victoria finală: scurtarea frontului. Scurtarea frontului sporeşte puterea defensivă a forţelor germane. Tot ceea ce porunceşte el trupelor sale: poziţii arici, pungi, săgeţi, retrageri elastice, retrageri strategice, retrageri victorioase, manevre de desprindere, apărări mobile, apărări elastice, poziţii dinainte pregătite, evacuări de localităţi

care nu mai prezintă interes pentru victoria finală etc., etc. — au în vedere această scurtare a frontului care va aduce victoria finală. În vederea scurtării frontului au fost evacuate în Caucaz puncte prea înaintate, pentru că erau prea înaintate. În vederea scurtării frontului au fost evacuate oraşe ca Rostovul, deoarece nu prezentau niciun interes strategic pentru comandamentul german. În vederea scurtării frontului au fost evacuate oraşe ca Harkovul, spre a evita luptele de stradă cu sovieticii, care nu se dau în lături să lupte şi pe stradă, în centrele mari.

— Noi, însă, Herr Dezrobitor, ştiţi că nu vrem să luptăm pe stradă. Armatele noastre nu sunt armate de bolşevici, să lupte pe stradă. Armatele noastre sunt armate cu vechi tradiţii războinice, care pot fi întrebuinţate în chip mult mai folositor în câmp deschis. Aceasta am dovedit-o în mod strălucit, la Stalingrad, unde soldaţii mei au arătat ce ar fi putut face ei, dacă ar fi luptat în câmp deschis, nu pe stradă! Din acest punct de vedere, Stalingradul a fost una din cele mai măreţe victorii ale armatelor mele. Iar dacă în cele din urmă am renunţat la Stalingrad, am făcut-o numai pentru că acest oraş a fost prefăcut într-un morman de ruine, lipsit de orice interes. Dar ne vom lua revanşa în curând, Herr Dezrobitor, pentru că anul acesta, Herr Dezrobitor, voi porni războiul total.

Ică, pitit în spatele lui Ribbentrop, se înfioră. Războiul total! Era şi de aşteptat. După cum merg lucrurile pe front, Hitler va fi nevoit să facă războiul total, adică războiul bacteriologic, cu gândaci, cu şoareci, cu purici, cu holeră, cu ciumă, cu tifos... Dar Ică e tânăr. Ică mai are de trăit treizeci şi nouă de ani. Ică nu vrea războiul total. Pe când Hitler, ca să scape de catastrofă, îl vrea.

— Prin războiul total, Herr Dezrobitor, înţeleg mobilizare totală.

Ică răsuflă uşurat. Aşadar, nu numai el se teme de războiul total, ci şi Hitler. I-o fi fost de ajuns lui Hitler experienţa celor aproape doi ani în răsărit, ca să-şi ia gândul de la războiul total. Şi-o fi spus Hitler că la puricii lui, l-ar putea trata şi sovieticii cu purici, de să se scarpine toţi germanii lui, vinovaţi şi nevinovaţi! Aşadar, nu război total! Ci mobilizare totală. Mobilizare totală este altceva. Să mobilizeze Hitler ce şi pe cine o vrea, numai să nu se atingă de purici, că-i foc.

— Prin mobilizare totală, Herr Dezrobitor, înţeleg mobilizare

totală în interiorul Reichului. Mobilizarea economică şi militară a Germaniei. Voi chema toată lumea să lupte pentru victoria finală. Voi pune sub regim militar pe toţi bărbaţii de la şaisprezece până la şaizeci şi cinci de ani, adică patruzeci de contingente şi toate femeile între şaptesprezece şi patruzeci şi cinci de ani. Prin mobilizarea totală, Herr Dezrobitor, înţeleg renunţarea totală la pace în favoarea războiului. Numai aşa vom ajunge la o pace adevărată şi organizată. Vă rog, Herr Dezrobitor, să reţineţi acest adevăr: fără mobilizare totală, nu vom ajunge la o victorie totală. Ce aveţi de gând dumneavoastră?

Mult ar fi vrut mareşalul să poată ofta după cât îi cerea împrejurarea. Hitler îi vorbea de mobilizare totală, parcă dinadins să zgândărească în sufletul lui o rană încă deschisă. Cu două săptămâni înainte, Drojdieru îl rugase insistent să vină îndată în capitală, spre a trece în revistă primul detaşament de voluntari care trebuiau să plece pe front. Mareşalul răspunse cu entuziasm la invitaţie şi a doua zi, în mijlocul unui grup de peste o sută de ofiţeri superiori, primi defilarea. Lucrurile se anunţau excelent! În cap, trecură toate fanfarele regimentelor din capitală. Era ceva măreţ!... Apoi, apărură voluntarii. Doi câte doi, bătură pasul de gâscă în faţa mareşalului, timp de exact un minut. Apoi, mareşalul nu mai văzu nimic.

— Dar unde sunt voluntarii? întrebă mareşalul pe Drojdieru.

— Unde să fie, domnule mareşal? Nu i-aţi văzut? Au trecut!

— Asta-i tot?

— Asta-i tot, domnule mareşal!

— Dar câţi au fost?

— O sută patruzeci şi trei! Mai mult n-a fost chip. Erau puţini şi aşa!

— De ce puţini, Drojdierule?

— Pentru că nu sunt mai mulţi, domnule mareşal. Atâta a rămas din sergenţii de stradă!

Mareşalul începu să se supere serios pe Drojdieru:

— Eu îţi vorbesc de voluntari şi tu îmi vorbeşti de sergenţii de stradă.’

— Dar şi eu vă vorbesc de voluntari, domnule mareşal! Ăşti o sută patruzeci şi trei de voluntari sunt sergenţi de stradă mai vechi, pe care i-am scos din serviciu de la Prefectura Poliţiei şi i-am înlocuit cu băieţi mai subţiri!... Ştiţi, domnule mareşal, băieţi de familie, care ştiu franţuzeşte!... Pe când ăştia sunt nişte

mârlani!

— Aaaaa! făcu mareşalul lămurit. Despre ăia e vorba!

— Ba nu! râse Drojdieru. Despre ăştia, nu despre ăia. Ce să fi făcut cu ei? Unde să-i fi angajat? Să-i las să şomeze? Să ajungă şi ei bolşevici? Mai bine-i fac voluntari!

Mareşalul se uită ţintă în ochii lui Drojdieru, apoi îşi dădu drumul nădufului:

— Uite, dragă Drojdierule! Noi suntem buni prieteni, aşa că-ţi pot vorbi pe şleau. Mie nu-mi plac astfel de glume. Dacă ştiai că ăştia sunt voluntarii şi că atîţia sunt voluntarii, de ce m-ai deranjat de pe front? Să râdă lumea de mine? Cel puţin să fi adăugat la voluntari şi câteva sute de soldaţi, să putem scoate ochii duşmanilor noştri cu o defilare, nu cu o bătaie de joc!

Şi acuma, Hitler îi vorbea de mobilizare totală. Ce bine se potriveşte mobilizarea totală la cei o sută patruzeci şi trei de voluntari!

Drept, neobosit, cu oftatul sugrumat în faşă, mareşalul răspunse la întrebarea Führerului, fără a clipi:

— Domnule Hitler, am de gând să fac ceea ce-mi dictează conştiinţa: războiul total, adică mobilizarea totală. Bărbaţii între şaisprezece şi şaizeci şi cinci de ani şi femeile între şaptesprezece şi patruzeci şi cinci de ani. Voi lupta până la capăt! Fără condiţii!

— În ordine, Herr Dezrobitor! Prin aceasta, relaţiile dintre noi sunt perfect lămurite. Dar să nu uit! Am pentru dumneavoastră o veste care o să vă bucure mult: în curând Brebu va fi spânzurat!

Timp de cinci ore cât a stat în picioare ca să audă predica lui Hitler, mareşalul a rămas neclintit ca o stană de piatră. Dar la vestea pe care i-o dădea Hitler păli şi dacă nu l-ar fi apucat Ribbentrop de braţ s-ar fi prăbuşit.

— Cum? bolborosi el. Încă n-a fost spânzurat?

— Nu, Herr Dezrobitor! îi răspunse Hitler cu extremă bunăvoinţă.

— De ce?

Încruntat, Hitler se răsti la Goering.

— De ce n-a fost încă spânzurat Brebu?

— Nu ştiu, mein Führer! Să-l întreb pe Himmler.

— Întreabă-l imediat!... Faţă de amicul meu mareşalul Antonescu: de-ce-n-a-fost-spân-zu-rat-pî-nă-a-cum- Bre-bu!

Goering se supuse:

— Alo, Himmler! Din ordinul Führerului! De ce n-a fost spânzurat Brebu până acum?... Aha!... Şi când?... Bine!

După care, Goering transmise Führerului răspunsul lui Himmler:

— Mein Führer! Brebu n-a fost spânzurat din motive pur tehnice.

Hitler sări ca fript:

— Ce înseamnă motive pur tehnice? Himmler se joacă? Aici e vorba de cel mai bun amic al meu, mareşalul Antonescu, şi Himmler ia lucrurile cu uşurinţă.

Şi apucă el însuşi receptorul.

— Alo, Himmler, de ce nu l-ai spânzurat pe Brebu?.. Aha!... Bun!... Aşa înţeleg!... Bun, bun, bun!

După care se adresă, radios, mareşalului:

— Goering n-a înţeles! Nu din motive pur tehnice n-a fost încă spânzurat Brebu, ci din cauza unui act de sabotaj. Himmler a dat de firul complotului şi face arestări. Aşa că, vă dau cuvântul meu de onoare, domnule mareşal, că la cea dintâi ocazie, Brebu va fi spânzurat.

Emoţionat, mareşalul răspunse:

— Domnule Hitler, vă mulţumesc!... Plec fericit!

— Ba nu, domnule mareşal! făcu Hitler şi mai emoţionat. Vă rog mai staţi puţin, domnule mareşal! De altfel, nu pentru asta v-am chemat.

Nu pentru asta m-a chemat? se întrebă mareşalul destul de descumpănit. Nu pentru a-mi cere să decretez şi la mine mobilizarea totală? Nu ca să mă asigure că în schimbul mobilizării totale îl va spânzura pe Brebu? Dar pentru ce?

— La ordinele dumneavoastră, domnule Hitler! răspunse mareşalul grăbit, de teamă să nu-l facă pe Hitler să-i aştepte prea mult consimţământul la invitaţia lui atât de stăruitoare.

— Domnule mareşal! începu Hitler, cu patos. Noi suntem aliaţi, nu? Noi luptăm pentru o cauză comună, nu? Noi ne-am vărsat, cot la cot, sângele, să cucerim Stalingradul, nu? Noi ştim amândoi că Stalingradul a fost pentru armatele noastre o victorie măreaţă, nu?

Şi tunând deodată:

— Da sau ba?

— Da! făcu mareşalul, care, dacă disciplina militară nu i-ar fi interzis, ar fi făcut un pas înapoi.

— Ştiţi, prin urmare! continuă Hitler, pe un ton din ce în ce mai inchizitorial. Şi ştiţi, desigur, că, pentru a nu da voie nimănui să se înşele asupra faptului că Stalingradul a fost o victorie măreaţă pentru armatele mele, l-am înaintat pe generalul von Paulus, comandant al armatei a şasea, la rangul de feldmareşal? Dacă-l consideram bătut, nu l-aş fi înaintat, ci l-aş fi împuşcat! Deci, l-am înaintat numai pentru că a ieşit victorios. Da sau ba?

— Da, domnule Hitler!

— Dar în acest caz, domnule mareşal, răcni Hitler, dumneavoastră de ce nu l-aţi decorat până acum? Sau poate o victorie germană este pentru dumneavoastră o înfrângere? Nu? Cum dar îmi puteţi explica, domnule mareşal, această ciudată desolidarizare a dumneavoastră de actele mele? A trecut februarie, a trecut martie, suntem în aprilie şi dumneavoastră tot nu l-aţi decorat pe comandantul armatei a şasea! De ce? Oare nu suntem aliaţi? Oare nu luptăm pentru o cauză comună? Oare Stalingradul n-a fost pentru armatele dumneavoastră ca şi pentru armatele mele o victorie măreaţă?

Dacă mareşalului i s-ar fi spus că în timpul cât stă aici, în faţa lui Hitler, Brebu a şi fost instalat Dezrobitor la Bucureşti, poate că ar fi fost mai vesel. Hitler l-a prins cu cel mai grav act de indisciplină, pentru care ar merita să fie pus la zid şi împuşcat: nu l-a decorat pe comandantul armatei a şasea. Cum de a putut face o asemenea greşeală? Cum de nu s-a gândit că o astfel de neglijenţă poate fi, pe drept cuvânt, considerată ca o insultă la adresa armatei germane, în fruntea căreia se află însuşi Führerul Reichului?

Cu umerii încovoiaţi sub greutatea imensă a reproşului, mareşalul răspunse pe un ton care cerea îndurare:

— Domnule Hitler, am greşit! Recunosc! Mi-a scăpat din vedere şi nu-mi pot da seama cum! Duşmanul ar putea specula, într-adevăr, această uitare, ca simptomul unei disensiuni în tabăra axei. Dar voi pune îndată lucrurile la punct. Cum ajung la Bucureşti îl decorez pe mareşalul von Paulus cu ordinul Mihai Viteazul clasa III, clasa II şi clasa I.

Era tot ce voia Hitler să ştie, pentru a fi perfect liniştit.

— Îmi pare bine, Herr Dezrobitor, că noi ne înţelegem, ca de obicei, din două cuvinte. Alianţa noastră este de nezdruncinat... Totuşi, ceva mă nelinişteşte. Europa are nevoie de grâu. Cât îmi daţi dumneavoastră n-ajunge. Noi luptăm pentru apărarea

civilizaţiei şi a Europei şi ne trebuie grâu, orz, ovăz, orice... dar mult şi repede, ! În schimb, noi vă dăm tot ce vă trebuie. De pildă, nisip pentru apărarea imobilelor contra bombelor incendiare aveţi? Vă pun la dispoziţie în orice cantitate doriţi. Numai saci să ne daţi.

Mareşalul ar fi primit cu drag oferta generoasă a lui Hitler, dar mândria lui de soldat îi interzicea să permită Germaniei să jertfească pe altarul alianţei nisip, când ea însăşi avea atâta nevoie de el.

— Vă sunt sincer recunoscător, răspunse el Führerului, dar ţara mea are nisip în cantităţi atât de mari, încât v-am putea da şi dumneavoastră, domnule Hitler. Şi cu sacii noştri, domnule Hitler! Avem saci destui!

Plăcut impresionat, Führerul, care, pentru cauza sfântă era dispus să accepte orice, mai ales dacă i se dădea în saci şi mai ales dacă nici sacii nu trebuie să fie ai lui, răspunse grăbit:,

— Foarte bine, foarte bine! Dar în primul rând, nu uitaţi grâul şi orezul şi ovăzul şi celelalte de care avem urgentă nevoie pentru victoria finală.

— Nu voi uita nimic, domnule Hitler! Dacă-mi daţi voie, plec imediat să...

— Nu, Herr Dezrobitor! îl întrerupse Hitler, categoric. Vă rog să mai staţi, pentru că nu de asta v-am deranjat până aici!

Iar? îşi zise mareşalul.

— La ordinele dumneavoastră, domnule Hitler!

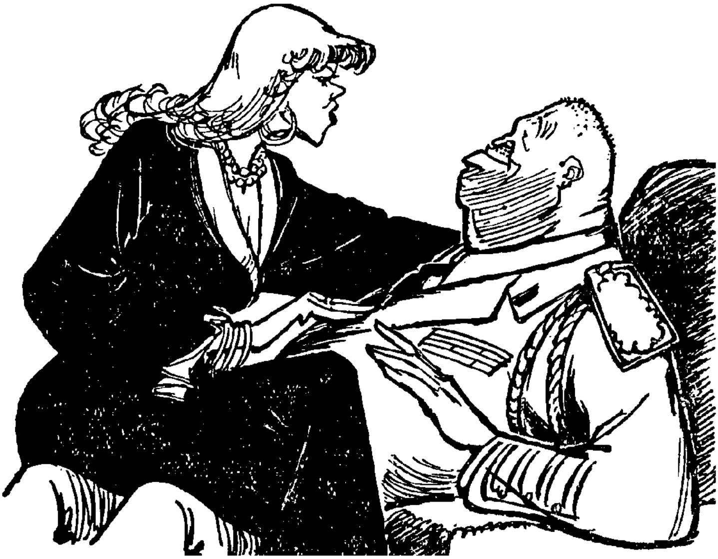
— Herr Dezrobitor! zise Hitler, cu un zâmbet de caldă compasiune. Am aflat că onorata dumneavoastră soţie trece printr-o grea încercare. Şi-a pierdut căţelul, care-i este scump nu numai ei, nu numai ţării dumneavoastră, dar şi nouă, tuturor aliaţilor din Axă. Se înţelege, Herr Dezrobitor, că noi, care suntem solidari şi la bine şi la rău, nu putem rămâne indiferenţi la durerea onoratei dumneavoastră soţii. De aceea, Herr Dezrobitor, am dispus ca toate organele noastre de ordine şi siguranţă, care se află în ţara dumneavoastră spre a ajuta la stârpirea anarhiei, să pună mâna pe hoţ, deşi eu nu cred că este vorba de un hoţ oarecare, ci de un duşman primejdios al cauzei noastre. Aceasta m-a îndemnat să vă văd de urgenţă, Herr Dezrobitor: ca să vă rog să fiţi pe lângă onorata dumneavoastră soţie interpretul înaltelor mele sentimente de stimă şi s-o asiguraţi din parte-mi că vom face tot ce stă în puterile noastre

spre a o repune în drepturile ei. Noi urmărim cu interes şi simpatie tot ce face onorata dumneavoastră soţie pentru triumful civilizaţiei noastre împotriva forţelor întunecate ale anarhiei bolşevice. Să fie, deci, sigură, onorata dumneavoastră soţie, Herr Dezrobitor, că nu va trece mult şi-i vom găsi căţelul, în afară doar dacă duşmanii noştri comuni nu i-l vor fi ucis, ceea ce nu este exclus. Duşmanii noştri sunt în stare de orice crimă, până şi de asasinarea unui biet căţeluş nevinovat. Ar fi trist, Herr Dezrobitor, teribil de trist! Rog de pe acum providenţa să dea onoratei dumneavoastră soţii puterea de a suporta cu bine şi această tragică eventualitate. Din parte-mi, spre a-i uşura o asemenea durere eventuală, Herr Dezrobitor... eventuală, nu sigură, dar care ar putea fi tot atât de sigură, pe cât este de eventuală... daţi-mi voie să ofer onoratei dumneavoastră soţii... Rosemberg! Unde eşti, Rosemberg?

Rosemberg, ministrul de externe al marelui Reich, se apropie, ţinând în braţe un mic coteţ de sârmă împletită în care stăteau, speriaţi, doi pui de foxterrieri.

— Poftim, Herr Dezrobitor! zise Hitler, arătând mareşalului coteţul. Sunt foxterrieri de cea mai pură rasă ariană. Eu, Reichul şi toate ţările din Axă i-i oferă onoratei dumneavoastră soţii, ca un modest omagiu adus eforturilor ei de zi şi de noapte pentru triumful civilizaţiei noastre europene şi ca o slabă consolare pentru tot ce are de îndurat de pe urma complotului internaţional bolşevic. Rosemberg, dă coteţul!... Ribbentrop, condu pe domnii! La revedere, la revedere!

După care, Hitler ieşi, în timp ce mareşalul, însoţit de Ică şi de toţi demnitarii militari şi civili nazişti, se îndreptă spre uşa opusă, ducând în braţe coteţul cu cei doi foxterrieri de rasă pură ariană, dăruiţi Miţei de către Führerul celui de al treilea Reich, ca simbol al solidarităţii dintre toate puterile axei, în hotărârea lor înverşunată de a grăbi victoria finală.

XVII

În timp ce-şi culegea cureaua de pe jos, Ducele o întrebă cu mândrie pe Claretta:

— Ce spui, draga mea? A fost sau n-a fost o victorie?

— A fost, scumpul meu!

Dar se opri. Cineva bătea, precipitat, în uşă. Cine putea îndrăzni? Numai fratele ei, doctorul Petacci – singurul om de pe lume autorizat să vegheze, la orele acestea, ca Ducele să nu piardă legătura cu restul omenirii.

— Intră! strigă Claretta.

Dintr-un salt, doctorul Petacci fu înăuntru:

— Duce! Suntem înfrânţi în Tunis!

— Nu se poate! respinse Ducele, dinamic, afirmaţia doctorului Petacci. Claretto!... Tu ce spui?

Claretta îşi mângâie colierul pe care Ducele i-l capturase în războiul din răsărit pentru apărarea civilizaţiei europene şi, languros, zise:

— Scumpul meu Benito, eu mă menţin la punctul meu de

vedere, de mai înainte: a fost o victorie!

Lui Mussolini nu-i trebuia decât atât, ca să ştie exact care-i situaţia pe front. Luând, deci, istorica lui atitudine din balcon, Ducele strigă lui Petacci:

— Doctore, a fost o victorie! Te rog, aşadar, ca altădată să nu mai vii aici să mă tulburi cu ştiri alarmante. Pleacă!

Doctorul făcu o jumătate de pas înapoi, dar îşi recuperă diferenţa cu braţul întins înainte. Ceva alb flutură în semiobscuritatea încăperii.

— Ce-i asta? întrebă Ducele.

— Duce! făcu doctorul. Numai o mică semnătură... şi am plecat.

Ducele luă hârtia şi încercă să citească:

— Devize?

— Nu! răspunse fratele Clarettei. Medicamente!

— Stiloul! strigă Ducele, pe tonul cu care ar fi putut striga, cu acelaşi mare succes: La arme!

— Poftim! zise Petacci întinzându-i stiloul.

Ducele semnă.

— Ieşi!

Doctorul ieşi. Totuşi, apariţia şi dispariţia lui fulgerătoare lăsară urme în conştiinţa până acum atât de senină a Ducelui. Tunisul face parte din imperiul roman. A spune că Tunisul ar fi căzut în mâna duşmanului este o insultă. Deci, orice insultă adusă Tunisului este o insultă adusă imperiului roman. Şi dat fiind că Benito este Ducele imperiului roman, orice insultă la adresa imperiului roman este o insultă la adresa personală a Ducelui. Ceea ce Ducele nu tolerează. Ducele nu este omul să fie insultat, fără a-şi spăla onoarea în sângele duşmanului. O singură problemă, însă, ar trebui mai întâi lămurită: cine este autorul insultei? Cine îndrăzneşte să pună poporul în alarmă că armata italiană a suferit în Tunis o înfrângere, când, de la începutul războiului, mai toţi generalii şi-au luat angajamentul să-i aducă numai victorii?

— Ce spui, Claretto? Acuma, fratele tău nu mai este aici. Spune-mi cinstit: a fost în Tunis o victorie, sau o înfrângere?

— A, în Tunis? făcu Claretta, ceva mai puţin convinsă. A fost o victorie! Dar, ca să fii mai sigur, întreabă-l pe Hitler.

Avea Claretta un cap!

— Scumpe Adolf! strigă Benito după cinci minute, la telefon, în

urechea lui Hitler. Spune ce a fost în Tunis: o înfrângere, sau o victorie?

Întrebarea păru că-l supără pe Hitler.

— Eu nu te înţeleg, Benito dragă! Suntem de atâţia ani amici şi încă n-ai învăţat ce este o înfrângere şi ce este o victorie. Tu nu ştii că în vocabularul meu nu există cuvântul înfrângere?

— Prin urmare, a fost o victorie? strigă Ducele fermecat de reproşurile amicului său.

— O victorie! Ce mai întrebi? O victorie! Şi dacă vrei amănunte, întreabă-l pe Goebbels.

Ducele chemă îndată Berlinul:

— Goebbels dragă, amicul meu Hitler m-a informat că rezultatul bătăliei din Tunis a fost pentru mine o victorie şi mi-a spus să-ţi cer dumitale amănunte. Te ascult!

— Duce! răspunse Goebbels. Aflaţi de la mine că poporul dumneavoastră italian a primit ştirea bătăliei din Tunis cu inima senină şi cu multă fermitate în simţiri... Vă rog să i-o spuneţi lui Gayda. Poporul italian se va bucura enorm când va afla aceasta din gazeta lui GaVda!

— I-o voi comunica neapărat, doctore! Şi-ţi mulţumesc! Îţi mulţumesc de o mie de ori. Degeaba am crezut că poporul meu italian nu înţelege ce este lupta. Am remuşcări!

— Puteţi avea remuşcări, Duce, deoarece poporul dumneavoastră italian ştie că în Africa n-a fost o pierdere, ci un triumf. Spuneţi-i-o lui Gayda imediat, pentru că poporul italian are dreptul să fie mândru imediat.

— I-o voi spune, Goebbels, i-o voi spune! Dar, deocamdată, continuă, te rog. Este pentru mine o încântare să te ascult. Constat cu bucurie că poporul meu italian ştie să-şi traducă sentimentele în fraze demne de marii noştri clasici latini!

— Continuu, Duce, continuu, pentru că poporul dumneavoastră italian merită să continuu. Aflaţi, aşadar, Duce, că sfârşitul campaniei nord-africane înseamnă totodată începutul victoriei noastre finale. Spuneţi-i-o lui Gayda, Duce!

— Am să i-o spun, doctore dragă, am să i-o spun! În acest caz, după câte înţeleg, am condus trupele mele direct spre victorie.

— Numai spre victorie, Duce! Victoria Italiei, în sfârşit, nu mai poate întârzia mult, pentru că după lupte grele, care vor rămâne în istorie, aţi reuşit să scurtaţi frontul. Spuneţi-i-o lui Gayda, Duce, vă rog să i-o spuneţi!

— I-o spun, doctore, fii liniştit. Dar dacă este aşa cum îmi spui, lucrurile stau excelent. Am realizat în Mediterana exact ceea ce armatele noastre aliate, de sub conducerea genialului meu amic Hitler, au realizat în Rusia.

— Mai bine ca în Rusia, Duce, mai bine ca în Rusia, pentru că în Italia frontul devine, dintr-o dată, mult mai scurt. Cel mai aproape de victoria finală este poporul italian, Duce! Cu cât războiul se apropie de pământul Italiei, cu atât se apropie victoria, deoarece cu atât sporeşte şi hotărârea şi spiritul de luptă italian şi cu atât mai mare va fi forţa sa de rezistenţă. Victoria se apropie, Duce, pentru că poporul italian, rezistând, este sigur că va îngreuia situaţia duşmanului, care este, în orice caz, destul de grea pe ambele fronturi. Vă rog, Duce, spuneţi-i-o îndată lui Gayda, s-o afle poporul italian cu un minut mai devreme.

— Prin urmare, doctore, situaţia adversarilor e grea?

— Dezastruoasă, Duce! Azi-mâine, sovieticii ne vor implora pacea în genunchi. Ei nu-şi dau scama ce fac! Ei cred că dacă nu-şi încetează un moment ofensiva, ca să ajute pe anglo-americani să debarce în Europa, se ajută pe ei!... Dar se înşală amar, Duce!... Pentru că, în mod practic, noi nu putem fi învinşi, Duce, decât doar dacă am abandona de bună voie lupta. Ceea ce nu se va întâmpla niciodată, Duce, niciodată! Spuneţi-i-o lui Gayda, Duce! Nu uitaţi! Spuneţi-i-o îndată!

— Dar bineînţeles că am să i-o spun imediat.

— Spuneţi-i-o, Duce, neapărat! Şi dacă cineva, Duce, ar vrea să vă întrebe: Unde ne aflăm?... Führerul meu vă autoriza să-i răspundeţi: Ne aflăm unde nici n-am sperat vreodată că ne vom putea afla!... Spuneţi-i-o lui Gayda, Duce, vă rog să i-o spuneţi!

— Am să i-o spun imediat, doctore!

Şi închizând telefonul, dinamic, Ducele înaintă triumfător spre Claretta Petacci:

— Ştii, Claretta, unde mă aflu?

— Unde? întrebă Claretta, cu un zâmbet inocent, pe Ducele imperiului roman.

— Acolo unde nici n-aş fi putut spera să mă aflu vreodată: în braţele iubitei mele Claretta!

* * *

Era primăvară. Soare, flori, verdeaţă. Tocmai după verdeaţă

se ducea şi nevasta lui Vasile Vasile, lucrător la fabrica Beliotis. Visase astă-noapte ceapă tânără.

— Cum dai legăturica? întrebă ea pe zarzavagiu.

— Cincizeci de lei!

— Cât? Pe trei firişoare de ceapă, cincizeci de lei?

Negustorul era om de omenie: nu se supără de mirarea femeii.

— Păi dacă-i război? zise el. Da-ncearcă la vecin, poate-ţi dă el mai ieftin.

Femeia trecu la zarzavagiul vecin.

— Cât e ceapa?

— Şaptezeci de lei!

— Şaptezeci de lei?... Păi...

— Păi ce? Mai stai la tocmeală? Zi-i bogdaproste c-o găseşti! Uiţi, pesemne, că suntem în război!

Femeia îl întrebă şi pe ăl de alături:

— Cât?

— Nouăzeci de lei!

Pocăită, nevasta lui Vasile Vasile se înapoie la negustorul dintâi.

— Să-mi dai o legăturică de ceapă!

Negustorul scoase din grămadă o legăturică de ceapă şi femeia-i întinse cincizeci de lei. Negustorul se uită la bani şi trânti legăturica la loc. Femeia rămase cu banii în aer.

— Păi ce faci, omule? întrebă ea. Nu-mi dai ceapa?

— Pe ce? De pomană?

— Care pomană! Uite aici cincizeci de lei. Atâta mi-ai cerut, atâta-ţi dau.

— Poate pe un fir de mărar!

— Ba pe ceapă, nu pe mărar! Nu ai cerut cu două minute înainte cincizeci de lei pe legăturică?

— O fi fost! făcu negustorul. Acu e o sută optzeci! Suntem în război!

Şi plecă nevasta lui Vasile Vasile acasă, fără să-şi fi putut cumpăra cu banii ei ceea ce a poftit mai mult în această mândră dimineaţă de primăvară: o legăturică de ceapă. Avea totuşi o mare mângâiere: că nu este singură. Toate femeile de seama ei se întorceau de la piaţă cu mâinile goale, împărtăşindu-şi în drum părerile despre victoria finală:

— Trăsni-i-ar dumnezeu de bandiţi, dacă toate-s ascunse... şi

ce nu-i ascuns tot numai după punga boierului este. Carne? Lipseşte! De ce? Că-i război! Cartofi? Nu mai sunt! De ce nu mai sunt?... Că-i război!... Da brânză? S-a isprăvit!... De ce s-a isprăvit? Că-i război!... Şi untură? 0 să fie!... O să!... De ce o să şi nu este azi? Că-i război!... Şi peşte? A murit peştele de mult! De ce a murit?... Că-i război!... Sau dacă vrei peşte, ia pălămida aia adusă din Turcia, care a stat la gheaţă cincisprezece ani. Da nici la putregaiul ăsta nu poţi să ajungi, că nu-i de nasul oricui!... Numai cine fură are drept să mănânce, arză-i-ar focu să-i ardă de hoţomani, că nu s-a pomenit jaf mai mare ca acuma, de când cu războiul lor de tâlhari!

Astea erau glasuri de rând. Glasuri de flămânzi, care luau cunoştinţă de preţuri cu sentimentul că li se citeşte sentinţa de moarte. Dar, în ciocnirea cu preţurile care urcau vertiginos, se mai auzeau şi alte glasuri. Tot de protest. Bineînţeles, de protest amical. De protest complezent. De protest amuzat, care-l făcea pe negustor să-şi muşte degetele de ciudă că n-a cerut decât atât. Erau glasurile Naţiei. Glasurile Elitei, care, dacă plătea pentru un muşchi vândut pe sub mână preţul unui porc, îşi adăuga prin aceasta un nou titlu de nobleţe. Preţurile n-o speriau. Dimpotrivă! Cu cât erau mai mari, cu atât îi era şi mai mare voluptatea de a plăti, ca să aibă cu ce se lăuda seara, la masă, între musafiri, care numai de mâncare şi preţuri vorbeau. Muşchiul ţigănesc, de la trei sute douăzeci şi cinci de lei dimineaţa, a crescut la şapte sute optzeci la prânz. Acu, seara, a fost plătit cu o mie două sute. Slănina, în două ore, a săltat de la trei sute de lei kilogramul, la nouă sute. La fel şi cu roşiile. Dimineaţa, roşiile au stat la două mii de lei kilogramul. Cam pe la unsprezece, au ajuns la două mii şapte sute şi pe la şase după masă, la trei mii două sute.

— Atâta le-am plătit! povestea Mimi Pantof. Dar sunt bune!

— Grozave!

Şi le găseau cu toţii grozave, pentru că o roşie de trei mii două sute de lei kilogramul, chiar dacă este încă verde, parcă are alt gust decât o biată roşie plătită numai cu cinci sau şase lei kilogramul! Trebuie să fii cineva în ţara aceasta ca să poţi plăti trei mii două sute de lei kilogramul!

Cu toate acestea şi plăcerile îşi au limita lor, pentru că acolo unde începe excesul, încep să-şi facă loc şi necazurile. Este ceea ce s-a întâmplat ieri cu Miţa. Atât de mare i-a fost indignarea,

încât făcu ceea ce n-ar fi făcut sub niciun cuvânt, dacă ar fi fost în stare să judece: alergă să se plângă propriului ei soţ, care-i telefonase că iar a sosit în capitală.

— Ioane! îi strigă ea. Nu mai e de trăit, Ioane. Ce ai de gând, Ioane? Vrei să duci ţara de râpă? Asta e ordine la tine? Asta-i cinste? Asta-i siguranţă... că nu mai poate fi omul sigur de viaţa şi de avutul lui! În ce tară trăim, Ioane?

— Dar ce-ai păţit, Miţo dragă! Mai bine spune-mi despre ce este vorba şi nu-ţi mai fă nervi!

— Ce să-ţi mai spun, Ioane, că tot e degeaba! Mi te fâţâi de colo până colo, ba pe front, ba aici, pentru dracu ştie ce prostii şi nici nu-ţi pasă că s-a umplut ţara de hoţi, care te jefuiesc ca în codru. Tu ştii unde am ajuns, Ioane? Ca ziua în amiaza mare să fii silit, cu revolverul în piept, să plăteşti o gladiolă cu patru sute de lei şi o garoafă cu două sute. Unde s-a mai pomenit asta, Ioane?... Să nu mai poată ţine omul o floare în casă?... Şi asta se cheamă la tine regim de ordine şi cinste?

Mareşalul nu auzea pentru întâia oară de speculă. Mereu îi ajungeau la ureche fel de fel de vorbe despre jaful la care s-ar deda negustorii, cu mărfurile lor, fără să se teamă de nimeni. Dar n-a vrut să creadă. Credea că duşmanii ţării răspândesc zvonuri despre inflaţie şi speculă, ca să-i surpe autoritatea în ochii ţării, care-l iubeşte. Cum să îndrăznească negustorii să fure pe cetăţeni, când mareşalul a întronat aici de mult munca, ordinea, dragostea şi cinstea! Dar acum, i se plângea Miţa! Şi Miţa era Miţa! Soţia mareşalului Ion Antonescu. Dacă altă femeie i-ar fi spus că s-a umplut ţara de hoţi, mareşalul ar fi arestat-o pe loc, pentru că minciunile bolşevice trebuie pedepsite pe loc. Dar Miţa lui nu era bolşevică! Şi dacă Miţa zice, e sfânt! Specula şi inflaţia nu sunt simple născociri bolşevice. Există! Şi au ajuns cu neruşinarea atât de departe, încât astăzi, însăşi Miţa, soţia mareşalului Ion Antonescu, este jefuită în propria ei ţară, condusă de propriul ei soţ!

Revolta smulse din pieptul Dezrobitorului un răcnet, parcă i s-ar fi smuls o bucata de inimă:

— Cine şi-a permis, Miţo?

— Cine să-şi permită, Ioane! Ţigăncile alea de pe bulevarde! Hoaţele şi neruşinatele alea de florărese! După ce că sunt nespălate, să-şi mai şi bată joc de mine, doamna Maria mareşal Antonescu!

Mareşalul era lămurit. Acuma trebuie să fie şi hotărât. Dacă nu va lua îndată măsuri radicale, va avea Miţa dreptate să spună că el, mareşalul Antonescu, duce ţara de râpă.

Fără a mai pierde o clipa, mareşalul îl chema îndată pe Drojdieru la el:

— Drojdierule, aud că pe aici este un dezastru. Speculanţii strâng lumea de gât şi cine nu poate da cât cer ei e lăsat să moară de foame! Dacă mai merg lucrurile aşa, dărâmăm cu mâinile noastre tot ce-am clădit. Drojdierule! Pune mâna pe hăţuri! Fii energic! Nu uita că ai făcut şcoală sub generalul Antonescu! Te rog ca din acest moment să interzici ţigăncilor să mai vândă flori pe străzi! Nu ne trebuiesc flori! Ţara este în război şi florăresele scumpesc viaţa cu flori! Te fac direct responsabd! Nicio îngăduinţă! Imediat!... Fără milă şi fără menajamente! Şi care din ele nu se supune, trimite-o în lagăr!... Drojdierule, fii tare! E timp să afle ţara că în capul ei stă mareşalul Ion Antonescu!

* * *

În mijlocul suferinţelor lui de primăvară – căci era în mai când Miţa a fost jefuită în propria ei ţară – mareşalul primi din partea Celui-de-Sus un mic semn de bunăvoinţă: majestatea sa regele-împărat al Italiei, Abisiniei şi Albaniei îi trimitea, ca omagiu pentru eroicele lui acţiuni de pe frontul de est, Marea Cruce a ordinului Casei de Savoia. Noul ministru al Italiei, baronul Bova-Scoppa, după ce înmână mareşalului decoraţia, îi zise:

— Ducele mă roagă ca, o dată cu felicitările lui personale, să vă transmit toate asigurările că va lupta alături de Axă până la ultima picătură de sânge.

Mareşalului i se strânse inima de durere:

— Trebuie să sufere mult Ducele de pe urma evenimentelor din Africa!

— De ce să sufere, domnule mareşal? Ducele e de părere că se află acolo unde nici n-ar fi sperat că ar putea să se afle vreodată. De altfel aceasta este şi părerea domnului Goebbels, care este un fidel interpret al părerii domnului Hitler! Deci, Ducele se află acolo unde nici n-ar fi sperat să se afle vreodată!

Şi cu o privire indescriptibilă, ambasadorul adăugă:

— Şi, alături de el, toată Italia, tot poporul italian crede că se află acolo unde nici n-ar fi sperat că ar putea să se afle vreodată!

— Sunt fericit, excelenţă! răspunse mareşalul, care era, întradevăr, fericit. Şi-l invidiez pe Duce că are un popor care-l înţelege.

— Că Ducele este demn de invidie, domnule mareşal, nici nu încape discuţie! făcu ministrul Italiei, care, era vădit că preferă să se uite în momentul acesta la Ică. Ducele este un om dintre aceia care se nasc unul la două-trei mii de ani. Dacă v-aş spune ce face Ducele în zilele acestea după ce a pierdut Tunisul, sunt convins că n-aţi crede!

— Vă rog, excelenţă!

Ambasadorul imperiului roman, oricât de modest ar fi vrut să fie în numele Ducelui, nu putu să reziste.

— Vă dau cuvântul meu de onoare, domnule mareşal, că de la lichidarea Africii de Nord, Ducele a început să facă antrenament pe ultimul tip de avion de vânătoare italian, «Macchi 202».

Ambasadorul Italiei prevăzuse bine. Cu tot cuvântul de onoare pe care i-l dăduse Dezrobitorului, acesta nu vru să-l creadă.

— Excelenţă... dar...

— Bănuiesc ce vreţi să spuneţi, domnule mareşal! Totuşi, vă dau încă o dată cuvântul meu de onoare că Ducele face zilnic antrenament pe «Macchi 202»!

— Are răbdare!

— Răbdare? se miră ambasadorul. Dar nici nu poate fi vorba de răbdare la Duce! Poate vreţi să spuneţi că are entuziasm! Entuziasm este altceva. Şi Ducele pilotează cu entuziasmul unui tânăr de douăzeci de ani. «Macchi 202» este pentru el cea mai mare pasiune mecanică din câte a avut până acum. De la prima lui cunoştinţă cu «Macchi 202» s-a simţit ca la el acasă şi a început să-l încerce în toate felurile. De la viteza maximă, până la cea mai complicată figură de acrobaţie. A făcut şi un zbor pe spate care a durat şaizeci şi patru de secunde. Şi când, după două ceasuri de exerciţii, a coborât din avion, era vesel şi odihnit, parcă s-ar fi dat jos din tren.

Plin de admiraţie, mareşalul comentă:

— Şi toate astea, le face pentru Italia!

— Numai pentru Italia, domnule mareşal! răspunse ambasadorul, care-l căută iar pe Ică. Sunt convins că a ajuns până la dumneavoastră tot ce se spune la noi: că Ducele n-ar face toate acestea pentru Italia, ci pentru Clara Petacci. Dar vă rog să nu vă luaţi după gurile rele, domnule mareşal; toate

acrobaţiile acestea Ducele le face numai pentru Italia, nu pentru Clara Petacci.

Un fior îl trecu pe mareşal de-a lungul şirii spinării. Pentru Clara Petacci!... Deşi se afla acolo unde n-ar fi visat niciodată că ar putea să se afle, Ducele îşi păstrează nestins avântul lui tineresc şi războinic, dorinţa lui de a face acte de curaj nebunesc, pasiunea lui de a brava moartea... toate astea pentru cine? Pentru Clara Petacci!... Ei şi! Fie şi pentru Clara Petacci! Dar care-i păcatul lui Mussolini, dacă faptele acestea, inspirate din dragostea lui pentru Clara Petacci, insuflă Italiei un nou optimism, noi puteri de rezistenţă, noi speranţe în victoria finală! Asta e crima lui Mussolini? Că tot ce ar face ar fi pentru Clara Petacci? Dar nu este această Clara Petacci propulsoarea geniului militar şi politic al Ducelui, care a dus la salvarea şi renaşterea ţării? Nu întreţine, oare, această Clara Petacci, în plină acţiune fantezia şi energia Ducelui, numai spre binele poporului italian? Aşadar, de ce i-ar reproşa Italia Ducelui că o iubeşte pe Clara Petacci, când, de pe urma acestei idile eroice, nu Clara Petacci profită, ci numai poporul italian?

De aceea, Dezrobitorul, la cuvintele ambasadorului italian, răspunse foarte mirat:

— Şi chiar dacă le-ar face pentru Clara Petacci?

* * *

După masă, la aerodrom, când trebui să-şi ia rămas bun de la Ică, mareşalului i se puse un nod în gât. Era emoţionat. Nu pentru că pleca pe front, deşi aceasta ar fi trebuit să-l tulbure mai mult ca oricând. De astă dată ofensiva de primăvară porneşte în primăvară. Hitler nu mai admite întârzieri. De fapt, nici n-avea de ce să întârzie. Planurile noi de ofensivă victorioasă şi decisivă erau gata. Atacul putea fi dezlănţuit imediat. Peste o zi, sau peste un ceas – acesta rămâne secretul exclusiv al lui Hitler. Dar că ofensiva victorioasă şi decisivă este iminentă, nu mai era un secret pentru nimeni. Aşa că mareşalul era grăbit să fie cât mai repede pe front, ca să nu-l surprindă victoria departe de ostaşii lui dragi. Dragi, deşi nu prea cuminţi. Au chef de ducă. Nu-i vorbă, au dezertat dintre ei destui şi după Moscova. Dar de la Stalingrad încoace, soldaţii trec grămadă la inamic. Şi nu numai soldaţi, ci şi ofiţeri. Ofiţeri! Ofiţerii lui! Cine ar fi crezut că ofiţerii lui, pe care i-a apărat de furia legionarilor, îl vor trăda!...

Şi cum l-au trădat! Cu atâta neruşinare, încât, a doua zi după Stalingrad, a trebuit să adreseze către armata din Caucaz o proclamaţie prin care să reproşeze ofiţerilor săi că multe din «şoaptele de destrămare... au găsit ecou în rândurile lor». A muncit mult mareşalul până a găsit forma aceasta delicată de a-şi pălmui ofiţerii... Totuşi, el, mareşalul, trebuie să le acorde scuza că iarna sunt reduşi la o singură activitate: să se retragă – şi că, dornici de luptă cum sunt, nu au decât o singură pretenţie: ca Hitler să ordone ofensiva de primăvară. Acuma, o vor avea. Primăvara a sosit. Ofensiva este iminentă. Victoria e sigură.

’Totuşi nu perspectiva acestor glorioase evenimente d emoţiona, ci gândul că iar se desparte de Miţa. Discuţia cu ambasadorul Italiei în jurul Clarei Petacci a trezit în Conducător cele mai tinereşti sentimente pentru Miţa lui.

— Ascultă, Ică! vorbi, în sfârşit, mareşalul. Plec pe front pentru ofensiva de primăvară. Este un moment crucial. Aibi grijă de Miţa. N-o lăsa pradă tuturor speculanţilor. Dacă ai fi văzut-o în ce hal era azi dimineaţă, ai fi plâns cu lacrimi. O garoafă două sute de lei, Ică!... Şi să te mai miri că ţara e nemulţumită! Dar tocmai asta te rog: n-aş vrea, ca în toiul ofensivei, să am nemulţumiţi în spatele frontului. Dă-i Miţei tot sprijinul pe care ţi-l cere! Nu uita că nu pentru ea cere, ci pentru ţară! Vezi, Ică, să nu fie Miţa nemulţumită.

* * *

Pe front, mareşalul găsi lucrurile aşa cum le-a lăsat: în faţa armatei sovietice care înainta, trupele germano-aliate se retrăgeau. Pesemne că Hitler încă nu le-a dat ordin să înceapă ofensiva! îşi zise mareşalul. Şi, ca să ridice moralul oastei lui, care era mereu în retragere, mareşalul o inspecta, îi distribuia decoraţii şi-i ţinea câte o cuvântare, pe care, cu memoria lui de drac, o repeta aşa cum l-a învăţat Ică.

— Ostaşi! Bravo vouă! V-aţi purtat admirabil. Admirabil! Noi v-am dat tot ce ne-a fost cu putinţă: efecte, armament, dotaţie, toate bogate, toate complete. Şi voi ne-aţi dat viaţa şi sângele vostru. Bravo! Admirabil! Admirabil! Aţi ajuns departe, departe! Până la Nalcik. Adevărat?

— Adevărat, să trăiţi! striga trupa, obosită. Până la Nalcik.

— Aţi auzit? spunea, mândru, mareşalul. Bravo! Bravo, băieţi! Până la Nalcik aţi ajuns. Până dincolo de Doneţ, de Don şi de

Volga aţi ajuns şi dacă n-aţi ajuns şi mai departe, nu-i vina mea. Şi dacă nu mai sunteţi dincolo de Volga, ci dincoace de Doneţ, tot nu-i vina mea, ci a armatei bolşevice! Dar sunt sigur că acum, când vă veţi lua iar de piept cu duşmanul, îi veţi arăta cine sunt rumânaşii noştri şi-l veţi alunga dincolo de Urali, dincolo de Siberia lui îngheţată, drept în ocean, ca să scăpăm de el o dată pentru totdeauna. Prin vitejia voastră veţi înălţa şi mai sus prestigiul naţiei, care prin mine vă rosteşte recunoştinţă... mândria armatei, care prin mine vă admiră cum priviţi spre poziţie... gloria diviziei, care prin voi îşi desăvârşeşte destinul şi îşi desfăşoară drapelul ei nebiruit. Mareşalul Antonescu vă vorbeşte ca şef, ca părinte, ca cel mai mare dintre voi. Cunoaşteţi pe mareşalul Antonescu şi ştiţi ce a făcut pentru ţară. Nu sunt nici trei ani împliniţi de când mareşalul Antonescu a luat în primire o ţară înfrântă, nimicită, nenorocită şi a săltat-o la înălţimea de pe care porniţi acum. Aţi fost în Cuban. Fără mareşalul Antonescu n-aţi fi fost niciodată în Cuban şi n-aţi fi ştiut niciodată ce este Cubanul. Aţi fost în Crimeea. Fără mareşalul Antonescu n-aţi fi ştiut niciodată ce este Crimeea. Numai datorită mareşalului Antonescu aţi putut lupta şi muri pentru Cuban şi Crimeea şi Caucaz! Cui trebuie să mulţumiţi pentru toate acestea? Mareşalului Antonescu. Mareşalul Antonescu, care vă vorbeşte astăzi cu autoritatea omului care nu a ştiut niciodată ce este odihna. Mai ales de când aţi trecut Prutul, mareşalul Antonescu n-a închis ochii. Aceasta v-o spune mareşalul Antonescu, pentru că e bine să ştiţi, ostaşi, că mareşalul Antonescu este în stare să jertfească orice, numai să scape ţara de la pieire. Dar mareşalul Antonescu nu poate face toate singur. Mareşalul Antonescu îşi ia sarcina să vă ducă la victorie, dar trebuie să fie ajutat şi de voi.

Mareşalul îşi trecea batista peste nas şi peste frunte mulţumit şi se uita la ceasornic. Era timp să plece. Dar avea îndoieli. Venise aici să ridice moralul ostaşilor...

Oare îi lasă cu moralul ridicat îndeajuns? Ca să fie mai sigur, făcea drumul înapoi spre maşină încet, cât mai încet şi cerceta atent chipul fiecărui soldat. Căuta ceva şi părea decepţionat dacă nu reuşea să găsească. Soarta, însă, de multe ori îi scotea în cale ceea ce-i trebuia mareşalului: un soldat cu pielea niţeluş mai închisă. Luminat de speranţa în victoria finală, mareşalul lua îndată ofensiva, cu coada ochiului la ceilalţi, pe care ţinea cu

orice preţ să-i înveselească:

— Ţigan?

— Ţigan, să trăiţi!

— Şi de când eşti ţigan, mă, balaoacheşe?

— De când m-a făcut mama, să trăiţi!

— Dar la oaste îţi place, mă, tuciuriule?

— Îmi place, să trăiţi!

— Aşa să ai parte de biserica ta de caşcaval?

— Da, să trăiţi!

— Şi aici, ce faci toată ziua, mă faraoane?

— Bine, să trăiţi!

— Te văzuşi la mare, în vilegiatură, hai? Barem te scalzi, mă, cioroiule?

— Mă scald, să trăiţi!

— Şi nu ţi-e frică de apă?

— Nu mi-e frică, să trăiţi!

— Dai şi cu săpun, sau la voi, ţiganii, nu-i obiceiul?

Mareşalul se uita iar la ceas şi se îndrepta spre maşină, condus de ofiţer, căruia-i spunea:

— Să fii cu ochii pe ei! Toţi ţiganii ăştia îşi au nevestele şi copiii deportaţi prin Transnistria. Să vezi să n-o şteargă într-o zi! Ca să fii mai sigur, pune-i în linia întâi!

* * *

Sub soarele arzător de iunie, un convoi lung de maşini pe care, în bună parte, fluturau fanioanele puterilor Axei cutreiera, în lung şi-n lat, sub paza unor puternice trupe germane şi române motorizate, ţinuturile dintre Nistru şi Bug. Era expediţia de documentare organizată de Ică, la cererea miniştrilor străini.

— Vrem să ştim şi noi ce este formula Colăceru, domnule preşedinte! Se povestesc atâtea minuni despre formula Colăceru, încât am vrea să ne dăm seama, la faţa locului, ce este adevărat şi ce nu! Vă rugăm, domnule preşedinte, ajutaţi-ne să vedem şi noi ce este formula Colăceru.

După ce luă toate măsurile pentru ca excursia să fie cât mai puţin tulburată de partizani, Ică îşi pofti prietenii şi aliaţii în teritoriile ocupate. Prietenii şi aliaţii veniră şi recunoscură că tot ce li s-a spus despre formula care purta numele profesorului universitar Colăceru, guvernatorul provinciilor cucerite de oastea Dezrobitorului, era prea puţin faţă de cele ce au putut constata

cu propriii lor ochi. Nu că i-ar fi surprins principiul care stătea la baza formulei Colăceru. Principiul d cunoşteau. Era acelaşi care-i însufleţea pe toţi: Europa nu vrea şi nu poate să rămână ceea ce este. Europa cere o nouă ordine. Ceea ce-i uimea, însă, peste măsură şi le smulgea la tot pasul strigăte de admiraţie, era aparatul de aplicare practică a formulei. Şi aparatul acesta funcţiona cu atâta preciziune, încât oricine n-ar fi fost prevenit, ar fi putut jura că-i german. Diplomaţii şi ziariştii Axei îl auziseră nu de mult pe mareşal, cum spunea, la o recepţie, lui Killinger:

— Am în ţinuturile ocupate comandanţi şi prefecţi de care sunt mândru.

Credeau că se laudă. Acuma, se căiau amarnic că l-au judecat cu atâta uşurinţă. Mareşalul fusese extrem de modest. Avea comandanţi şi prefecţi – dacă prefecţii nu erau cumva în acelaşi timp comandanţi, sau comandanţii, prefecţi – de care putea fi mândru, fără niciun fel de rezervă. De pddă, colonelul Juvăţ, comandantul legiunii de jandarmi Balta. Unul din cei mai vajnici luptători contra partizanilor, acest colonel Juvăţ! Un om pătruns până în măduva oaselor de rolul sfânt care-i revine în războiul crucii.

— Domnule colonel! spuse Ică lui Juvăţ, după ce i-i prezentă pe musafiri. Domniile lor s-au deranjat până aici, ca să afle exact ce este formula Colăceru. Te rog, explică domniilor lor cum este folosită formula Colăceru în lupta pe care o duci dumneata contra partizanilor.

— Cu plăcere! răspunse colonelul Juvăţ. Să vă explic. În regiunea mea, partizanii sunt mai răi decât peste tot.

De aia, organizez mereu împotriva lor câte o expediţie de pedepsire. Dar expediţia, dacă nu-i făcută cu cap, nu duce la nimic bun. După experienţa mea, ştiu că dacă vrei să scapi de partizani, tragi în cine-ţi iese înainte. De greşit nu poţi greşi, pentru că rar bolşevic care să nu fie partizan. De aia, jandarmii mei au ordin să tragă în toţi: bărbaţi, femei, copii, pentru că, oricine o fi, e bun de împuşcat! După aia, dacă vrei să scapi de partizani, dă foc la case. Dar fiindcă nu e casă în care să nu fie ascunşi partizani, e bine să dai foc întregului sat. De asta, în urma jandarmilor mei nu rămâne casă în picioare. Nici nu mai recunoşti dacă a fost vreodată casă pe acolo. Altminteri, nu faci nimic, pentru că iar se întorc partizanii acolo şi iar începe buclucul. De multe ori, ca să fiu sigur că treaba-i bine făcută, mă

duc şi eu cu jandarmii şi pun singur mâna pe sticla cu gaz. Cât îs eu de colonel, nu mi-e silă. E război. Şi-n război, nu-i frumos să fii boier! Ori munceşti, ori stai acasă. Aşa şi cu focul! Dar să ştiţi că, înainte de a da foc, e bine să intri în casa ţăranului şi să iei tot: ţoale, păsări, aşternut, purcel, oale... Să nu scape ceva nevătămat de incendiu, ca să aibă apoi cu ce se bucura partizanii, care or mai îndrăzni să calce pe acolo. Este luptă grea cu partizanii, domnilor. Ca exemplu, să vă povestesc numai ce am păţit în iarna trecută. Aflu că într-un sat, Cicalnic, va fi nuntă. Trebuie să trimit îndată jandarmi, să fie de faţă. Nuntă fără jandarmi nu dau voie! Dar chestia e: de unde ştiu eu că între nuntaşi n-or fi ceva partizani? Aşa că am dat ordin să-mi fie aduşi aici, la Balta, îndată după cununie, mirele, mireasa, cuscrii şi nunii. Erau unsprezece cu totul. Unsprezece ţărani! Cum s-ar zice, unsprezece partizani! Şi fără vorbă multă, i-am împuşcat pe toţi! Unsprezece au fost, unsprezece am împuşcat! Asta se cheamă, domnilor, formula Colăceru.

Killinger, congestionat, se apropie cu paşi iuţi de colonelul Juvăţ şi-i scutură mâna.

— Bravo! Numai aşa-i putem astâmpăra pe duşmanii civilizaţiei. Conducătorul te-a decorat?

— Da!

— Te va decora şi Führerul meu!... Şi dumitale, domnule Colăceru, toate felicitările mele.

La Vapniarka, înalţii oaspeţi făcură cunoştinţă cu locotenent-colonelul Lulu Malacu. Făcuse carieră frumoasă Malacu, în aceşti doi ani de război. Ajunsese şeful unui lagăr de deţinuţi politici – bolşevici şi antifascişti – şi pentru munca lui îşi aştepta, din zi în zi, înaintarea la gradul de colonel. Ică îl prezentă reprezentanţilor Axei în termenii cei mai elogioşi.

— Locotenent-colonelul Malacu este unul din cei mai apţi ofiţeri pe care se sprijină lupta noastră de apărare a civilizaţiei. Locotenent-colonelul Malacu lucrează cu o competenţă excepţională la triumful formulei Colăceru prin folosirea metodică a ceea ce se numeşte în limba latină *laterus salivus*.

— «Laterus salivus?» Asta ce este?

— Mazăre furajeră, sau mazăre de nutreţ pentru vite. Povesteşte, te rog, domnule locotenent-colonel, cum procedezi cu «laterus salivus» la stârpirea bolşevicilor.

Malacu povesti cu mult farmec – ca om umblat prin saloane – în ce constă contribuţia lui la civilizarea Europei.

— Mazărea furajeră este un mijloc practic, uşor şi foarte distractiv de distrugere a bolşevismului şi a bolşevicilor. N-are un efect fulgerător, ci unul lent, dar sigur. Cine consumă câtăva vreme mazăre furajeră în cantitate potrivită rămâne paralitic pe viaţă. Fiindcă este foarte important să ştii câtă mazăre să dai şi în ce condiţii să dai deţinutului din mazărea aceasta, ca să ajungi la rezultatul dorit. Eu, după grele experienţe, am ajuns la rezultate de care cred că nu trebuie să-mi fie ruşine. În primul rând, condiţiile. Nu trebuie să dai voie bolşevicului să doarmă, nici să-şi cumpere hrană, nici să se încălzească iarna, dacă-i este frig. Eu aşa le-am făcut. Au încercat să-şi facă sobe, dar eu le-am distrus. Au încercat să-şi cumpere hrană, dar pe care l-am prins l-am împuşcat. Dacă i-aş fi lăsat să facă ce vor, ar fi însemnat să-mi trag singur palme. Pentru că, onoraţi domni, ce se întâmplă? Ori de câte ori intră la mine în lagăr vreun nou lot de deţinuţi politici bolşevici sau antifascişti, le arăt cimitirul. Vedeţi cimitirul? E plin numai de indivizi de-alde voi. De aici, din lagăr, nu mai ieşiţi, decât ca să intraţi acolo! Să nu vă închipuiţi că va scăpa vreunul din voi nevătămat din mâinile mele. Nici pat nu vă dau voie să vă faceţi. Pe jos să dormiţi! Patru sute de grame de mazăre furajeră pe zi, asta vă aşteaptă. Nici apă de băut nu vă dau. Mazărea furajeră trebuie să vă ţină loc de mâncare şi de băut şi de pat şi de sobă şi de tată şi de mamă şi de tot. S-o ştiţi de la mine... Eu sunt mareşalul de Vapniarka! Şi când mareşalul de Vapniarka vi-o spune, să-l credeţi. Mareşalul de Vapniarka este un om de onoare, care nu-şi ia cuvântul înapoi. Numai patru sute de grame de mazăre furajeră pe zi. Fără un pic de apă. Un bolşevic, dacă-i aşa de grozav cum se laudă, atunci să-mi arate că poate trăi şi fără apă... A fost pe aici o conductă. Am stricat-o. S-au apucat deţinuţii s-o dreagă. I-am lăsat să-şi termine lucrul, şi când au fost gata, am zis: Bun! Vreţi apă! Poftim apă!... Şi dau drumul robinetului să fâsâie. Toţi să-şi piardă minţile de bucurie: Apa! Vine apa! Eu îi las să zburde, dar cum începe apa să gâlgâie în ţeavă... ţac! închid robinetul. Asta le-o fac zilnic. Când le-am spus patru sute de grame de mazăre furajeră pe zi, patru sute de grame rămâne! Locotenent-colonelul Malacu nu ştie să mintă! Patru sute de grame de mazăre furajeră pe zi. Acuma să-i vedeţi în ce stare sunt bolşevicii mei. Mai toţi se târâie. Au uitat cum se

umblă. Parcă n-ar fi avut picioare de când s-au născut. Patru sute de grame de mazăre furajeră pe zi! Niciun gram mai mult, niciun gram mai puţin. Aceasta se cheamă formula Colăceru!

— Şi domnul mareşal te-a decorat? făcu Killinger, strângând mâna lui Lulu Malacu.

— Da, excelenţă! De două ori!

— Vei fi decorat şi de Führerul meu... Iar dumitale, domnule Colăceru, toate felicitările mele.

La Bogdanovka, în judeţul Golta, membrii expediţiei fură întâmpinaţi, în fruntea tuturor ofiţerilor şi funcţionarilor săi, de către însuşi colonelul Didi Prăpală, şeful lagărului de deportaţi.

Cu bucurie, Didi Prăpală află că înalţii oaspeţi au venit să afle din gura lui ce este formula Colăceru – şi fără ca Ică să fie silit să-l roage prea mult, vorbi:

— Formula Colăceru, zise el, o experimentez încă din decembrie 1941. Pe atunci eram comandantul ghetoului, unde erau masaţi patruzeci şi opt de mii de jidani. Într-o zi, câţiva din ei s-au îmbolnăvit de tifos exantematic. De teamă să nu se contamineze şi ceilalţi, am încercat să-i apăr prin foc. Ca la Odesa. Dar a mers prea greu. După o muncă de o zi, n-au scăpat de tifos decât vreo cinci mii din ei. Rămâneau încă patruzeci şi trei de mii. Primejdia creştea. Dar, mulţumită lui dumnezeu, am ieşit cu bine din afacerea asta. Treaba mi-a luat cinci zile: trei zile înainte de crăciun şi două zile după, dar cel puţin după aia am putut să dorm liniştit. Din toţi cei patruzeci şi trei de mii de jidani, n-a mai rămas unul. I-am salvat pe toţi de tifos exantematic.

— Cum? întrebă Killinger.

— Cu cartuşe explozive. Cu asta am curăţat după aia şi pe cei optsprezece mii de păduchioşi din Dumanovka. Şi pe cei patru mii din Akmecetka. Şi pe cei două sute de mii de ruşi din Mostovoi. Dar cea mai mare plăcere mi-au făcut-o ţiganii. Primisem din ţară zece mii de ţigani, cu ordin strict de la domnul mareşal ca până în primăvară să nu rămână unul în viaţă. Ordinul e ordin! Suntem în război! Dacă nu-l execut, mă împuşcă! Aşa că i-am luat pe ţigani şi i-am dezbrăcat până la piele. Să umble aşa, pe ger, până or crăpa! Ce să mai stric cartuşe degeaba! Cu pruncii, recunosc, am fost mai milos. Ori i-am trecut prin baionetă, ori i-am aruncat în şanţ, ca pe nişte pui de pisică. Odată, mi-a venit în minte să-i pun pe ţigani la

încercare, să văd cât de neruşinaţi sunt. Şi am adunat o grămadă de ţigani, la Voitovka, lângă biserică, în mijlocul satului, ca să-i trăsnească dumnezeu pentru nelegiuirile lor, şi i-am pus să se împreune cu femeile şi cu fetele lor. Jandarmii mei aveau ordin: care nu se supune, un glonte în ceafă. Făcea să vezi ce mutre au făcut! Vă-nchipuiţi!... Aceasta este formula Colăceru.

— Dar omul ăsta merită toate decoraţiile din lume! strigă Killinger, pe care numai demnitatea lui de împuternicit al Reichului îl reţinea să-l îmbrăţişeze pe colonelul Didi Prăpală. Domnule colonel! Te propun telegrafic Führerului să te decoreze!... Şi dumitale, domnule Colăceru, nu numai felicitările mele. Dar îmi iau permisiunea să te felicit în numele Führerului meu şi al Reichului. Formula Colăceru, domnule Colăceru, face cinste Dezrobitorului, care a ştiut pe cine pune aici guvernator, face cinste întregii epoci de reînnoire în care trăim. Încă o dată, te felicit!... Şi-mi rezerv plăcerea să te mai felicit, domnule Colăceru, când Führerul meu te va decora pentru formula Colăceru!

Numai în felicitări l-au ţinut reprezentanţii puterilor Axei pe Colăceru, până la Odesa, unde expediţia trebuia să se încheie cu un banchet organizat de guvernator în cinstea Dezrobitorului. Într-o atmosferă de voioşie şi încredere în ofensiva de primăvară care va începe cel mult la sfârşitul lui august, gazdele şi oaspeţii toastară pentru toţi ziditorii noii Europe: pentru Hitler, pentru Duce, pentru mareşal, pentru regele Mihai, pentru Ică, pentru Colăceru, până se ridică însuşi Colăceru să propună un toast:

— Domnilor, vă rog... un pahar în cinstea Filorozei.

Mulţi dintre oaspeţi tresăriră, electrizaţi. Filoroza! Pentru întâia oară auzeau această melodică îmbinare de silabe: Fi-lo-ro-za! Parcă-i începutul unui cântec de dragoste, aşa de minunat sună. Filoroza! Femeia care poartă acest nume ar trebui să fie de o frumuseţe divină, spre a fi demnă de el. Probabil că de asta şi propune Colăceru să fie aclamată: pentru că este foarte frumoasă! Totuşi, numai pentru că-i frumoasă, Colăceru n-ar îndrăzni să invite pe reprezentanţii celor mai mari puteri din lume să bea în sănătatea ei, după ce s-a băut pentru un Führer, un Duce, un Dezrobitor! Şi nici pentru că profesorul Colăceru ar fi ameţit de succes şi de prea multe pahare. Alte merite trebuie să aibă această frumoasă Filoroză!

— Dar cine este doamna Filoroza, vă rog? întrebă, cu sclipiri

neastâmpărate în ochii lui negri, reprezentantul Franţei lui Petain.

Hohotele amabile de râs ale invitaţilor fură curmate numai prin intervenţia personală a lui Ică:

— Excelenţă, Filoroza nu este o doamnă, ci o boală, care are numai un nume de sex feminin. Filoroza este boala păduchilor. Deportaţii sunt lăsaţi pradă păduchilor, care-i mănâncă de vii. Mii şi mii de duşmani ai regimului nostru au pierit ucişi de păduchi. Vedeţi, aşadar, că până şi păduchii sunt antibolşevici.

— Dacă-i aşa, strigă reprezentantul Spaniei franchiste, beau cu plăcere în sănătatea Filorozei, pe care, pentru serviciile aduse cauzei sfinte, stărui s-o numesc doamnă!

Toţi convivii se ridicară în picioare:

— În sănătatea doamnei Filoroza!

După ce se bău, Killinger ridică iar paharul.

— Propun încă un pahar în sănătatea doamnei Filoroza!

Exemplul lui Killinger fu contagios: fiecare reprezentant al puterilor Axei propuse câte un pahar în sănătatea doamnei Filoroza, eroina războiului pentru apărarea civilizaţiei şi pentru triumful noii ordini europene. Era momentul ca Ică să adreseze adunării câteva cuvinte bine simţite.

— Domnilor, aici n-am dus un război imperialist. Aici am venit să introducem civilizaţia noastră latină şi civilizaţia noastră geto-tracă. Pentru că noi, domnilor, suntem latini, dar mai înainte de toate suntem geto-traci-iliri. Şi pentru că suntem latini şi pentru că suntem geto-traci, nimeni nu ne va putea scoate de aici. La pumn vom răspunde cu pumnul. La baionetă vom răspunde cu baioneta. La glonţ vom răspunde cu glonţ. Nu rostesc aici cuvinte de răzbunare, ci vreau să afirm încă o dată drepturile noastre sacre asupra acestui pământ. Aţi fost, domnilor, peste tot, până la Bug şi aţi văzut ce paşi uriaşi am făcut pe calea împlinirilor noastre. Sunt mândru de tot ce s-a realizat până acum. Trebuie să mulţumim marelui Führer şi marelui nostru Conducător şi Dezrobitor.

Vorbi şi Colăceru:

— Mulţi dintre cei care n-au putut veni până aci, ca dumneavoastră, spre a constata, cu propriii lor ochi, cât de măreaţă este opera noastră de civilizare a acestor ţinuturi, se vor fi întrebat: ce este această faimoasă formulă Colăceru, despre care se spun atâtea şi atâtea. Le voi răspunde aici:

formula Colăceru este un simbol. Vreau să zic: prin această formulă am înţeles să realizez un simbol pe care l-am primit sfânt din mâna mareşalului, cu dragoste de neam, cu credinţa în dumnezeu şi cu gândul la ceea ce va spune viitorul despre cei care se jertfesc pentru ţară.

Câteva minute Colăceru luptă cu aplauzele. Dar când, istovit, vru să se aşeze, Ică îi şopti:

— Colăcerule, hai cu mine puţin pe terasă.

Singuri, afară, la aer, Ică-i vorbi prieteneşte:

— Colăcerule dragă, n-am vrut să-ţi stric seara, dar n-as vrea să plec fără să ţi-o spun. E de rău! Mi s-a cerut să te pun sub anchetă pentru isprăvile tale.

Colăceru se suci, agresiv:

— Dar ce am făcut, domnule preşedinte?

— Las'că ştii ce ai făcut! Şi ştie o lume întreagă! De asta ai şi atâţia duşmani.

— Sunt invidioşi, domnule preşedinte!

— Sunt mai mult furioşi, Colăcerule! La urma urmei, de ce să nu fie? Ai venit cu o formulă: formula Colăceru. Dar formula asta este atât de simplă, încât putea să fie şi formula Leahu, sau formula Serafim Mărunţelu, sau formula oricărui om luminat şi cu dragoste de neam şi de ţară. Şi de asta sunt foc supăraţi pe tine: cu o formulă atât de simplă, încât toţi îi zic formula-moft, ai tu norocul să aduni atâtea parale. Cel puţin, dacă ai fi fost ceva mai discret! Dar numai discret n-ai vrut să fii! Ai cărat în ţară cât ai putut! Până şi o fabrică de sifoane ai cărat. Până şi un atelier de croitorie. Până şi un depozit de papuci de trestie... Şi-apoi casele alea de rendez-vous, Colăcerule dragă! Şi tripourile! Şi cărciumile! Şi turbăria!

Colăceru nu mai putu răbda şi sări:

— Turbăria? Dar ce cusur are turbăria? Mai întâi e a mea! Eu am luat-o în primire, eu am pus-o în funcţie... e a mea!... Sau poate că nu le place domnilor care ar vrea să-mi ia locul că folosesc la turbăria mea românească deţinuţi politici? I-a apucat durerea de inimă pentru deţinuţii politici? Poate că nu le place cum îi tratez pe bolşevici? Poate îi supără că nu le dau la masă fazani şi nu-i culc în aşternut de puf şi mătase?... Ce-i supără pe domnii aceştia care cer să fiu pus sub anchetă? Poate pentru că eu, român, pun la muncă prizonieri sovietici, în loc să le servesc la pat cafeluţa?

Fără umbră de răutate, Ică-i răspunse:

— Eşti şiret, Colăcerule dragă! Dar mă tem că n-o să-ţi fie de prea mare folos. A fost sezisat şi mareşalul, care a vorbit şi el de anchetă...

În loc să se moaie, Colăceru se îndârji şi mai mult:

— Mareşalul? Să vedem, domnule preşedinte, dacă mareşalul este sau nu pentru o anchetă!

Şi, deodată, îşi aminti că e gazdă:

— Vreţi să intrăm, domnule preşedinte? Peste un minut începe corul să cânte!

În sală, corul se afla pe estradă. Din rândul întâi se desprinse o fată în costum naţional, care anunţă:

— Corul armatei va cânta «Imnul Conducătorului», versuri de domnul profesor Ion Colăceru, guvernatorul Transnistriei.

Ică se uită cu coada ochiului la Colăceru, în aceeaşi clipă în care Colăceru se uita cu coada ochiului la Ică. Prinşi asupra faptului, amândoi îşi zâmbiră, dar nu-şi spuseră nimic, deoarece imnul începu. Foarte dornic să cunoască talentele ascunse ale guvernatorului, Ică făcu abstracţie de muzică şi urmări cu atenţie textul, tremurând pentru fiecare silabă, de teamă să nu se facă pierdută sub larma corului şi a fanfarei militare:

Un astru nou avem acum ca popor,
Avem pe mândrul nostru Conducător!
Mareşal erou,
Ne-ai croit drum nou
Şi am biruit
Prin braţu-ţi slăvit!

Fermecat de versuri, Ică nu mai avu răbdare să asculte imnul până la urmă spre a-i exprima lui Colăceru la ureche admiraţia:

— Eşti grozav, Colăcerule! Spune drept: de când ştii că mareşalul a ordonat o anchetă?

* * *

Era un fapt bine cunoscut mareşalului: luna iunie este începutul vacanţei de vară. De aceea, îşi petrecu mai toată jumătatea a doua a lui iunie în capitală pentru că tot n-avea ce face pe front. După glasurile autorizate de la Berlin, se părea că Hitler pregăteşte un nou plan strategic pentru ofensiva de

primăvară: să nu mai înceapă în vara aceasta nicio ofensivă de primăvară.

— Astăzi – spunea generalul Dittmar, portcuvântul Führerului la radio – se pune problema cine trebuie să atace, nu cine poate să atace. În ce ne priveşte pe noi, situaţia forţelor noastre este în momentul de faţă atât de strălucită, încât noi nu suntem nevoiţi să atacăm. Nevoiţi sunt inamicii noştri. Ei trebuie să pornească ofensiva, dacă vor să schimbe situaţia frontului în favoarea lor. Şi-apoi, chiar dacă am vrea să pornim ofensiva, n-o să-l anunţăm pe inamic. Nu este în obiceiul nostru să anunţăm pe inamic că vrem şi când vrem să pornim ofensiva. Nu avem niciun motiv pentru aceasta. Nu avem nicio obligaţie.

Se întreba şi mareşalul: într-adevăr, ce motiv şi ce obligaţie am avea să pornim ofensiva? Dacă situaţia forţelor mele şi ale lui Hitler ar fi proastă, desigur că am fi obligaţi să trecem la ofensivă spre a le asigura o situaţie mai bună. Dar aşa, când situaţia forţelor noastre este atât de strălucită, ce nevoie avem de ofensivă? Nevoie are inamicul. Să treacă el la ofensivă, dacă vrea să scape de dezastru.

Mareşalul oftă şi cu acelaşi optimism îşi continuă meditaţiile în jurul ofensivei, asupra căreia este o mare prostie să meditezi. În condiţiile de astăzi, nu-i niciun motiv şi nicio obligaţie să porneşti o ofensivă. Totuşi, să zicem că ne-am hotărât. Dar ce-i treaba inamicului? Unde scrie că am fi datori să-l anunţăm că vrem să trecem la ofensivă? Avem vreun motiv să-l anunţăm? Avem vreo obligaţie? Führerul are dreptate! N-avem niciun motiv şi nicio obligaţie.

Mareşalul oftă iar, obosit de gânduri optimiste şi de zăduf.

Cu toate acestea, situaţia bună nu se schimbă în una mai proastă: Hitler aştepta pe inamic – ca şi Ducele, care aştepta şi el pe inamic. De când lichidarea frontului african a fost pentru el o victorie răsunătoare, Ducele n-avea niciun motiv şi nicio obligaţie să ia ofensiva. Interes avea inamicul, care, spre a-şi îmbunătăţi situaţia, va trebui să debarce în Sicilia. Dar Ducele nu invidia pe inamic.

— Ura populaţiei din Sicilia, zicea el, este atât de puternică împotriva inamicului, încât inamicul nici peste o sută de ani nu va putea pune piciorul pe insulă fără a fi sfâşiat.

Mareşalul oftă iar, dar oftă cu atâta încredere în victoria finală, încât Ică, spre a-l reconforta, îndrumă discuţia spre tema lor

favorită: comuniştii.

— Să vă citesc ceva interesant, domnule mareşal! O nouă botărâre a comuniştilor, pe vechea lor temă: vor front patriotic! Fireşte, cu ameninţări şi cu insulte!.. Îmi daţi voie?

— Ce mai întrebi? Citeşte!

Ică, ascultător, se conformă şi citi:

— «Până în prezent, Partidul Comunist, partidul muncitorilor, este singurul dintre partidele româneşti care a dus şi continuă să ducă cu hotărâre lupta pentru eliberarea ţării de sub jugul hitlerist. În cursul războiului blestemat al lui Hitler şi Antonescu, Comitetul Central al partidului nostru s-a adresat în repetate rânduri organelor conducătoare ale partidelor democrate cu propuneri de colaborare, însă fruntaşii partidelor politice au refuzat până astăzi propunerile partidului nostru de a uni toate forţele naţionale ale tării în frontul unic naţional al poporului român împotriva cotropitorilor nemţi şi slugilor lor trădătoare de la cârma ţării».

— Şi ce vor dumnealor? făcu mareşalul. Să prindă în plasă pe Dacu ori Viziru? Cu ce? Cu ameninţări?

— Nu v-am spus, domnule mareşal? Cu ameninţări şi insulte.

— Dar nu se sperie un Viziru sau un Dacu de ameninţări şi insulte! zise, din ce în ce mai încruntat, mareşalul. Au mai fost şi altădată ameninţaţi şi insultaţi. Toată viaţa lor au fost ameninţaţi şi insultaţi. Ca şi mine, care am fost cel mai ameninţat şi mai insultat om din lume. Şi ce s-a întâmplat, Ică? M-am speriat? Un mareşal Antonescu nu se sperie de ameninţări şi insulte. La ameninţări şi insulte mareşalul Antonescu n-a dat şi nu va da nici de azi înainte decât unul şi acelaşi răspuns: ăsta!

Şi-şi arătă pumnul, pe care-l lăsă, însă, repede jos.

— Cu asta răspund! continuă mareşalul, pe un ton stins, care contrastă izbitor cu conţinutul energic al vorbelor lui. Aşa cum au răspuns totdeauna şi Viziru, şi Dacu. Noi, Ică, suntem făcuţi din alt aluat. Pe noi nu ne sperie nimeni cu ameninţări şi insulte. Ce spui, Ică? Pe noi poate să ne sperie cineva cu ameninţări şi insulte?

— Imposibil, domnule mareşal! Mai ales că propunerile lor, domnule mareşal...

— Propuneri! ridică mareşalul mâinile la cer. Propunerile lor bolşevice! Noi stăm atât de bine pe front, încât nici nu ne gândim la ofensivă şi ei fac propuneri lui Viziru şi Dacu, parcă i-

ar socoti şi pe ei bolşevici. Ce crezi, Ică? Nu sunt, pur şi simplu, absurzi?

— Nu v-am spus, domnule mareşal? Sunt cu desăvârşire absurzi. Închipuiţi-vă ce propun: să nu se mai trimită trupe pe front, sau cele de pe front să fie readuse în ţară.

— Dar ştiu, Ică, ştiu! Doar nu sunt lucruri noi pentru mine!... Cunosc propunerile lor pe dinafară. Vor să salveze armata! Ei! Ei, să salveze armata! Ce crezi, Ică? Nu sunt absurzi?...

— V-am spus, domnule mareşal! Cu totul absurzi!... Sau să ieşim îndată din Axă!

Mareşalul, încruntat, îl apucă pe Ică de braţ:

— Eu? Eu să ies vreodată din Axă? Eu? Dar atunci pentru ce am suferit mai mult decât oricare român din ţara românească?

— Nu dumneavoastră, domnule mareşal! Nici eu! Pe noi vor să ne aresteze şi să ne împuşte. Ci domnii Viziru şi Dacu!

De desperare şi furie, mareşalul pierdu oarecum şirul ideilor.

— De ce ei da? răcni el. Dar cine sunt ei? Ei au făcut războiul sfânt de eliberare? Ei au înlăturat pentru totdeauna abuzurile administrative? Ei au consolidat dinastia? Ei au stârpit bolşevismul? Ei? Nu eu? Atunci de ce ei da?... Nu li-e ruşine?

— Să nu vorbim de ruşine, domnule mareşal! Lor nu li-e ruşine de nimic. Nu vedeţi? După ce propun ce propun, cer să fie lăsaţi liberi toţi bolşevicii din închisori şi din lagăre.

— Ei, ce spui, Ică? Nu sunt absurzi? Să fie lăsaţi liberi! Dar cine să-i lase? Dacu şi Viziru? Dar cine sunt Dacu şi Viziru? Stăpâni peste ţara românească? Or fi vrând să fie, dar nu sunt. Stăpân în ţara românească este mareşalul Antonescu. Numai mareşalul Antonescu, omul care a suferit mai mult decât toţi Dacii şi Vizirii la un loc. Vrasăzică pe mine mă ameninţă că o să mă aresteze şi că o să mă împuşte şi tot mie îmi cer să dau drumul tuturor bolşevicilor care abia aşteaptă să mă poată aresta şi împuşca. Şi mai au pretenţia ca un Dacu şi un Viziru să-i ia în serios şi să discute cu...

Se opri, rămase o clipă cu ochii în vid, apoi reluă, îngrijorat:

— Tu ce crezi, Ică? Ar fi în stare un Dacu şi un Viziru să stea de vorbă cu ei?

Probabil distrat, vicedezrobitorul nu auzi întrebarea atât de clară a Dezrobitorului şi răspunse:

— Totalmente absurzi, domnule mareşal! Am mai văzut eu indivizi absurzi, dar ca ăştia!... Să pretindă să fie eliberaţi

bolşevicii din lagăre şi închisori... şi cui se găsesc s-o pretindă? Însuşi mareşalului Antonescu. Dar nu vă necăjiţi, domnule mareşal!... îi voi aresta şi-i voi împuşca pe toţi. Absolut pe toţi! Ca să le tăiem pofta să mai încurce lumea cu propunerde lor bolşevice.

Mareşalul se învioră:

— Bravo, Ică, bravo! Împuşcă-i!

Ică, însă, timid, zise, cu ochii în pământ:

— Domnule mareşal, v-aş ruga să nu mi-o luaţi în nume de rău! Ar fi din partea mea o obrăznicie de neiertat să vă dau sfaturi în materie politică, eu, care în problemele de stat sunt încă un copil de ţâţă faţă de dumneavoastră. Totuşi... încă o dată vă rog să mă iertaţi... ce ar fi dacă, înainte de a-i împuşca, am încerca să stăm de vorbă cu ei?

— Cu cine? făcu mareşalul, cuprins de ameţeală.

— Cu ăia... cu comuniştii!

Fără să ştie cum, mareşalul se auzi strigând:

— Crezi că o să vrea?

Dar în aceeaşi clipă, se şi trezi.

— Eu, cu bolşevicii? Eu? Niciodată!

Ică îşi strecură o privire scurtă, pe sub sprâncene:

— Dar eu, domnule mareşal?

Cu o privire la fel de scurtă şi tot pe sub sprâncene, mareşalul, ceva mai potolit, îi răspunse:

— Tu? Te priveşte! Tu eşti vicepreşedinte de consiliu, ministru de externe, ministru al propagandei!... Tu doar îmi cunoşti principiul: fiecare cu atribuţiile lui. Eu nu mă bag, nu mă amestec!... Poţi să stai de vorbă cu cine-ţi place! Eu nu ştiu, nu vreau să ştiu şi n-am de unde să ştiu la cine şi la ce te gândeşti! Treaba ta!... Tu vorbeşti, tu răspunzi! Ne-am înţeles?

Deşi mereu timid, Ică îşi permise de astă dată să se uite drept în ochii Dezrobitorului:

— Ne-am înţeles, domnule mareşal!

* * *

Glasul puternic al Ducelui răsună din nou în balcon, spre a zgudui întreg continentul:

— Inamicul trebuie să joace ultima carte!

Într-adevăr, după zece zile, pe la începutul lui iulie, armatele germano-aliate porniră ofensiva de primăvară pe linia Bielgorod-

Kursk-Orel, cu un nou strigăt de luptă al lui Hitler:

— Este ultima bătălie!

Pe mareşal, evenimentele îl surprinseseră în capitală. Îl chemă îndată pe Ică la el, spre a medita în doi:

— De ce atacăm, Ică?

— Domnule mareşal, atacăm pentru că suntem tari, domnule mareşal!

— Nu cred! După câte îmi amintesc şi probabil că-ţi aminteşti şi tu, atacă nu acel care poate să atace, ci acel care trebuie să atace. Şi noi nu trebuie să atacăm! Eu, Ică, am o memorie de drac!... Eu ţin minte ce a spus Berlinul: că situaţia forţelor noastre pe frontul de răsărit este în momentul de faţă atât de strălucită, încât noi nu suntem nevoiţi să atacăm! Nevoiţi sunt inamicii noştri. Ei trebuie să pornească ofensiva, dacă vor să schimbe situaţia frontului în favoarea lor. Aşadar, de ce atacăm?

— Domnule mareşal, eu ce v-aş putea spune! răspunse Ică, încurcat. Eu sunt un profan în materie. Eu nu sunt un mareşal Antonescu, să mă lansez în speculaţii strategice. De unde să ştiu eu de ce atacăm? Dar am o idee: întrebaţi-l pe Killinger!

Ah, Ică ăsta! Niciodată nu se dezminte. Totdeauna cu idei potrivite la momentul potrivit. Killinger! Desigur că Killinger. Cine poate şti mai bine ca Killinger de ce atacăm! Să-l chemăm, deci, îndată pe Killinger.

— Alo! Aici eu, mareşalul Antonescu, excelenţă! Aflu că atacăm pe linia Bielgorod-Kursk-Orel. De ce atacăm, excelentă?

— Pentru că este ofensivă, domnule mareşal.

— Ofensivă, excelenţă? Care ofensivă?

— Ofensiva de primăvară!

— Mulţumesc, excelenţă! răspunse, cordial, mareşalul. Nici nu mi-a trecut prin minte că asta ar putea fi ofensiva noastră de primăvară!

Dar pentru că Killinger închisese între timp telefonul, mareşalul se mulţumi să-i vorbească lui Ică:

— Auzi, Ică? Este vorba de ofensiva de primăvară.

— Îmi pare bine, domnule mareşal, că sunteţi lămurit.

— Complet lămurit! Acum ştiu pentru ce lupt: ofensiva de primăvară. Dă ordin, te rog, să mi se aducă îndată valiza aici. Nu am timp de pierdut. Vreau să plec direct la aerodrom. Frontul mă aşteaptă!

Dar pentru că veştile de pe front erau mai mult decât

mulţumitoare, mareşalul nu se hotărî să se despartă de Bucureşti decât peste trei zile:

— Ică, armata mă aşteaptă! Nu mai pot rămâne aici. Te rog să mă ierţi!

Şi, urmat de Ică, o luă spre uşă, dar un telefon îl opri. Era Killinger.

— Domnule mareşal, ţin să vă anunţ, ca să ştiţi, că Führerul a dat ordin de defensivă.

O seninătate angelică se aşternu pe obrazul Dezrobitorului.

— Ce-ţi spuneam, Ică? Eu am o memorie de drac. Ţineam perfect minte că avem o situaţie prea strălucită spre a fi siliţi să atacăm. De asta m-am şi mirat când Kdlinger mi-a spus alaltăieri că am fi pornit ofensiva. Şi uite! Armatele noastre abia au început să atace, că Führerul le-a şi dat ordin să treacă în defensivă.

Vrasăzică, nu m-am înşelat! Numai un lucru nu mi-e prea clar: cum a putut da Führerul trupelor ordin de ofensivă, pentru ca după trei zile să le dea ordin de defensivă! Ce s-o fi întâmplat? A uitat că noi avem pe front o situaţie atât de strălucită, încât nu ne trebuie niciun fel de ofensivă?

— Sunt convins că Führerul a uitat, domnule mareşal! Doar nu oricine poate avea o memorie de drac, ca dumneavoastră!

* * *

Pe front, aşadar, mareşalul nu mai avea niciun motiv grabnic să plece. Dar, pentru că totuşi valiza era pregătită, mareşalul hotărî să facă un şir de inspecţii inopinate pe valea Prahovei. După un plan bine chibzuit, vizită în primul rând mănăstirea Cheia. Aici găsi că intrarea, curtea, biserica şi chiliile au un aspect civilizat.

— Aveţi un aspect civilizat! zise el.

Şi se declară mulţumit.

După aceasta, află că anglo-americanii au debarcat în Sicilia. Se gândi să se întoarcă din drum, dar, de la Bucureşti, Ică îi telefonă:

— Domnule mareşal, Berlinul anunţă că debarcarea în Sicilia nu a produs nicio surpriză.

Mareşalul se declară mulţumit şi vizită mănăstirea «Suzana». Aici găsi biserica foarte curată şi maicile şi călugării decent îmbrăcaţi, cu toate că arşiţa de iulie se purta cu ei la fel de

necruţător ca şi faţă de Iaici.

— Bravo! zise el, apoi se urcă, mulţumit, în maşină.

Dar la mijlocul drumului, mareşalul află că debarcarea anglo-americanilor în Sicilia nu merge bine.

— Splendid! puse el, mulţumit, rezoluţia şi porni mai departe, până ajunse în comuna Mâneciu-Ungureni, unde vizită primăria.

O găsi în perfectă ordine administrativă, cu excepţia dulapului de medicamente al dispensarului, care era ţinut într-o mare dezordine.

— Ce-i asta? răcni mareşalul, către primar. Dumneata încă nu ştii că sub mareşalul Antonescu domneşte cinstea, munca şi ordinea?

— Iertaţi-mă! se rugă primarul, galben ca ceara, de spaimă.

Înduioşat, mareşalul îl iertă şi plecă mulţumit spre Ploieşti, unde-l aştepta un nou telefon al lui Ică:

— Domnule mareşal, armata sovietică a pornit ofensiva pe linia Bielgorod-Kursk-Orel!

— Vrasăzică acolo unde Führerul a dat ordin de defensivă! făcu, mulţumit, mareşalul.

— Exact!

— Prin urmare, tot Führerul are dreptate! Atacă cine trebuie să atace, nu cine poate să atace! De frica dezastrului, armata sovietică ia ofensiva.

— Mai există o părere, domnule mareşal: că armata sovietică a luat ofensiva ca să ajute pe anglo-americani să-şi facă mai uşor debarcarea în Sicilia.

— Cu atât mai bine! Asta înseamnă că inamicii noştri stau de două ori prost: în răsărit sovieticii atacă, pentru că trebuie să atace, dacă vor să schimbe situaţia în favoarea lor, iar în Sicdia anglo-americanii întâmpină dificultăţi, de care nu pot scăpa decât numai dacă sovieticii, care sunt siliţi să atace, atacă...

După ce isprăvi cu Ică, mareşalul inspectă halele, brutăriile, şcolile şi, în linii generale, foarte mulţumit de rapoartele autorităţilor locale – din care rezulta în chip neîndoielnic că la Ploeşti au fost, în sfârşit, reîntronate munca, ordinea, dreptatea şi cinstea – amendă pe primar cu leafa pe cinci zile pentru că n-a impus o taxă de intrare la pisoarul public indivizilor de sânge străin – şi se prezentă la banchetul organizat, în onoarea lui, de prefect. Aici avu prilejul să-l audă pe Goebbels, la radio, vorbind despre noua întâlnire istorică de aseară dintre cei doi mari aliaţi,

Führerul şi Ducele, care s-au pus definitiv de acord asupra ţelurilor războiului: victoria finală.

Din nou mulţumit, Dezrobitorul luă loc la masă atât cât era necesar ca scaunul de sub el să se încălzească, pentru că trebui îndată să se ridice: prefectul veni să-i spună la ureche că-l cheamă Bucureştii...

— Alo, domnul mareşal? Aici Ică! Nenorocire mare, domnule mareşal. Mussolini a fost arestat! Ce ordonaţi?

— Arestări! răcni mareşalul.

* * *

În Italia, îndată după arestarea lui Mussolini, drapelul fascist a fost înlăturat de mulţime, ca şi insignele fasciste. Localurile corporaţiilor fasciste au fost devastate. Portretele Ducelui au fost arse, călcate în picioare ori rupte în bucăţi. Zidurile au fost acoperite cu aceeaşi răzbunătoare inscripţie: «A morte Mussolini!» Oameni necunoscuţi se îmbrăţişau pe străzi şi se felicitau reciproc că au scăpat de Mussolini şi de cămăşile negre.

Cu fiecare din veştile acestea, devenea tot mai aprigă dorinţa Dezrobitorului de a face ceva pentru ţară. Ce? Mareşalul nu ştia ce, cu toate că, spre a-şi putea păstra o judecată limpede în împrejurările acestea oarecum tulburi, se hrănea cu calmante. Dar mai rău era că nici Ică nu ştia ce! Ca şi Dezrobitorul, ştia şi vicedezrobitorul că la această răscruce de veac trebuia să se îndoape cu valeriană şi brom, ca să poată face ceva pentru ţară. Dar ce? Fireşte, arestări! Ică aresta tot ce era susceptibil a fi arestat, la această răscruce de veac: membri sau bănuiţi membri ai organizaţiilor comuniste clandestine, membri sau bănuiţi membri ai Frontului Patriotic, membri sau bănuiţi membri ai comitetelor antifasciste, ai comitetelor pentru pace... tot! Zece ore pe zi, Ică muncea la arestări. Până să-şi înceapă anii lui buni din străinătate, Ică mai trebuia să trăiască aici. Şi aici erau comuniştii. Şi comuniştii nu vor să ştie de el – cu toate că le-a trimis vorbă de nenumărate ori că-i mai puţin rău decât spune lumea că ar fi şi că este dispus să aibă cu ei un schimb de păreri

— Imediat. Dacă se poate, chiar mâine dimineaţa. Chiar azi după masă. Chiar peste un ceas... Dar ei, comuniştii, l-au trimis la plimbare. Nu vor să-l ierte! Şi la prima ocazie... la prima ocazie! Ică simte că încărunţeşte numai gândind la ceea ce i s-ar putea întâmplă la prima ocazie, când comuniştii ar fi liberi să se

mişte în voie... Hei! Dacă Ică ar putea să se retragă de pe acum din afaceri – şi să plece acolo unde-l cheamă destinul. Dar pe Ică nu-l rabdă inima să părăsească ţara în fugă. Ică mai are de lucru pe aici, unde-l pândese comuniştii, pe care, spre ruşinea lui, nu i-a putut
suprima. Ică, deci, trebuie să fie cu ochii pe ei. Şi nici Hitler nu poate fi neglijat. Azi mai puţin ca oricând. Azi Hitler îi bănuieşte pe toţi aliaţii. Ică, aşadar, trebuie să fie cu ochii şi pe marele Führer, pentru că azi, Hitler este cu şi mai multe perechi de ochi pe Ică, decât până acum. La această răscruce de veac, Hitler trebuia să ştie că are aici un om de încredere, care nu-şi precupeţeşte sângele pentru victoria finală!... Altceva, ce mai putea face Ică pentru ţară? Doar să-l pună pe goană pe bietul Sotir! Astfel, la această răscruce de veac, bietul Sotir nu mai avea timp să răsufle, atât de des îl obligau imperativele neamului să-şi vadă nepoţii de la Olteniţa... Dar mai departe? Ce mai putea face Ică pentru ţară?... Aici fantezia refuza să-l ajute. Ce?

Era aceeaşi întrebare pe care i-o punea şi mareşalul acum:

— Ce?

— Nu văd ce, domnule mareşal!

Cu un murmur de nemulţumire, mareşalul se ridică şi se apropie încet de fereastră. Se sufoca. Îi trebuia aer. Cât mai mult aer! Deschise fereastra, dar un val gros de căldură îl izbi în obraz. Şi deodată, Dezrobitorul se însufleţi. Găsise ce trebuia să facă pentru ţară şi neam. Vedea şi fata!... îi stătea vie în ochi. Deşi n-a zărit-o decât în goana mare a motocicletei, n-o va putea uita niciodată! Câtă neruşinare! O fată, să zboare cu motocicleta, fără să-i pese că suflul îi ridică rochia până peste genunchi.

Mareşalul închise violent fereastra la loc.

— Ică! zise el vicedezrobitorului. Anul trecut, pe vremea aceasta, am luat măsuri ca toţi bărbaţii şi toate femede care nu vor avea o atitudine decentă în public să fie internaţi în lagăr. Îţi aminteşti?

— Îmi amintesc, domnule mareşal! A fost o măsură înţeleaptă, care a redat neamului respectul faţă de sine.

— Dacă-i aşa, reînnoieşte ordinul şi pentru vara aceasta. Căldurile sunt mari. Şi nu admit ca în toiul căldurilor, bărbaţii să umble fără cravată şi femeile fără ciorapi. Şi nici nu pot admite ca fete despuiate până la brâu să alerge pe biciclete şi pe

motociclete, în văzul întregii omeniri... Toate femeile şi fetele astea să fie internate în lagăr, după ce li se va confisca rochia şi motocicleta. Dă, Ică, un comunicat... Şi mai dă, Ică, un comunicat, că toţi copiii prinşi că fumează vor fi arestaţi!... Nu-i permis şi nu voi lăsa! De asta s-a prăbuşit Italia, Ică: din pricina desfrâului... Dar eu, mareşalul Antonescu, nu pot admite ca ţara românească să cadă în desfrâu. Neamul meu românesc este un neam sănătos până la ultima lui picătură de sânge. Dă, Ică, un comunicat!

XVIII

La Gran Sasso, în munţi, la două mii şase sute de metri înălţime, pe creasta lui Campo Imperatore, Ducele îşi consuma, rând pe rând, furia, melancolia, dorul după Claretta şi buimăceala care continua să-l domine din ziua în care a fost trădat de Victor Emanuel, stârpitura aceea ridicolă care ocupă tronul Italiei! Ce aventură stupidă şi ce pagină ruşinoasă în istoria imperiului roman! El, Benito Mussolini, să vină la palat ca Duce, iar peste cinci minute să se trezească zvârlit într-o autoambulanţă şi purtat în mare viteză pe străzile Romei, între nişte carabinieri înarmaţi, ca un simplu borfaş. Şi apoi, deportarea lui pe insula Ponza! Ce umilinţă şi ce pagină ruşinoasă în istoria imperiului roman! El, Ducele, închis într-o cămăruţă întunecată, în care nu se găsea decât un scaun de pai, un pat de campanie şi o masă pătată de vin şi grăsime!... O singură mare mângâiere avu Ducele în proaspăta şi dureroasa lui prăbuşire: că Ponza nu era o insulă necunoscută, ci avea un trecut glorios. Îşi trăgea numele de la judecătorul lui Iisus, marele consul roman Ponţiu Pilat, care locuise aici. Tot pe insula aceasta, au trăit, ca deportaţi, cu atâtea secole în urmă, şi o

Agripina, mama împăratului Nero... şi o Giulia, fiica împăratului August... şi o Flavia Domitita cea sfântă... şi un papă Silvestru cel sfânt... Gândul că a avut asemenea vestiţi precursori, care au gustat din pâinea amară a surghiunului pe insula Ponza, mai îndulcea din când în când mânia care clocotea în sufletul Ducelui împotriva bicisnicului Victor Emanuel, pe care a avut prostia să-l încoroneze împărat al Abisiniei şi rege al Albaniei şi căruia, cine ştie câte coroane de regi şi de împăraţi i-ar mai fi pus pe căpăţâna lui de idiot, dacă acest degenerat nu şi-ar fi găsit să-l alunge exact în ajunul victoriei finale. Dar era, oare, vinovată numai paiaţa cu picioarele scurte de pe tronul regal? Şi poporul italian? Cu ce este mai puţin vinovat poporul italian faţă de Duce? Desigur, că azi nu li se cer prea mari eforturi acestor italieni mizerabili, să ceară moartea Ducelui lor şi să-i ardă portretul în efigie. Dar ieri, cu ce l-au ajutat în opera lui de renaştere a imperiului?... Popor este ăsta? O adunătură infamă de leneşi, de macaronari şi de mascalţoni, care vor totul de-a gata! Nu din întâmplare a spus el de atâtea ori acelui ginere imoral şi incapabil – căruia îi e silă să-i spună pe nume – că până n-o să tragă italienilor douăzeci şi cinci zdravene la spate, n-o să scoată din ei un popor! Ce decepţie şi ce pagină ruşinoasă în istoria imperiului roman! Să-ţi fi închinat douăzeci şi cinci de ani din viaţă, ca să trezeşti în aceşti italieni leneşi, care au uitat de mult gustul sublim al războiului, ambiţia de a se ridica, prin lupte, la măreţia legiunilor romane ale lui Cezar şi Traian – şi ei, drept recunoştinţă să urle: «A morte Mussolini!» Ce pagină ruşinoasă în istoria imperiului roman! Timp de douăzeci şi unu de ani să auzi, zi şi noapte, cum ţi se strigă sub balconul din Piazza Venezia: «Eviva il Duce» – şi astăzi, până şi copiii din scutece să zbiere sub toate balcoanele Italiei: «A morte Mussolini!»... Şi în faţa acestei dezlănţuiri, cine să-l apere? Nimeni! Ce nedreptate şi ce pagină ruşinoasă în istoria omenirii! Milioane, zeci, sute, mii de milioane de oameni sunt liberi, se agită, luptă... şi el, omul făcut să fie liber, să se agite, să lupte... să stea aici, singur, sub pază, rupt de viaţă, rupt de război, rupt de victoria finală, rupt de Claretta lui, rupt de...

Încă o palmă pe care i-o aplică soarta şi încă o pagină ruşinoasă, dar nu în istoria imperiului roman, nici în istoria omenirii... ci în ceva mult mai scump: în istoria prieteniei! Rupt de cine? De Hitler!... Hitler nu mai este prietenul lui! Hitler este

un porc! Abia acum îşi dă seama cât de mare porc este acest aşa-zis bun prieten al său, Hitler!... Totdeauna a fost porc! Totdeauna obraznic, agresiv, îngâmfat, neloial! Totdeauna a avut din partea lui numai supărări! Deşi-i repeta de câte ori se întâlneau: Benito, eşti singurul, marele şi scumpul meu prieten şi aliat!... n-a uitat o singură dată să-l calce în picioare! Până la război, Hitler şi-a făcut de cap şi şi-a luat tot ce a vrut, fără să-l fi prevenit pe Duce, dacă nu din prietenie, cel puţin din politeţe. Iar de la declararea războiului... din prima zi a războiului... cât de porceşte s-a purtat Hitler cu el, de la război! A intrat în Polonia, fără să-l fi prevenit. A pornit ofensiva împotriva Franţei, dar nu l-a lăsat să intre şi el în război decât după ce Franţa a depus armele. A atacat Rusia sovietică, din nou fără ca el să fi fost anunţat cel puţin cu un sfert de oră înainte. În Grecia a făcut, deschis, propagandă contra Italiei. În Africa l-a lăsat pe Rommel să-i trateze pe soldaţii italieni nu ca aliaţi, ci ca pe, nişte prizonieri. În Germania, bate, închide, împuşcă pe italieni. În Rusia soldaţii italieni au de îndurat numai înjosiri şi violenţe din partea oamenilor lui Hitler... şi pe mine mă lasă aici singur, uitat, prizonier... Pe scurt, Hitler este un porc! Şi nu ştiu ce mă opreşte să deschid larg fereastra şi să strig, să mă audă lumea întreagă: Hitler este un porc! Un porc! Un porc!... Aşa, scumpe Adolf! De azi înainte nu mai vreau să aud de numele tău! Mi-e scârbă! Eşti un porc! De ani de zile am ştiut că eşti un porc – şi aş fi vrut să ţi-o spun, dar mă gândeam că, în cele din urmă, dovezile mele de devotament vor face din tine un om!... Şi uite ce fel de om eşti!... Laşi să fiu închis, izolat, terfelit, ameninţat... şi tu nici nu te întrebi: oare ce o fi făcând în acest moment sărmanul meu prieten Benito? Trăieşte? Şi dacă trăieşte, suferă? Şi cum suportă suferinţele lui? Şi cum se gândeşte la mine? Nu se întreabă, oare, dacă l-am uitat şi de ce l-am uitat? Da, scumpe Adolf! Tu nici nu-ţi pui întrebări. Dar ştii pentru ce? Pentru că eşti un porc! Un porc! Un porc!... Pe de o parte, poporul ialian îmi cere capul, pe de altă parte, Badoglio mă mută din loc în loc... de pe insula Ponza, pe insula Madalena... de pe insula Madalena aici, pe Gran Sasso... pentru că în prostia lui crede că amicul meu Hitler ar putea încerca să mă scape... dar tu... tu eşti un porc! Nimic alta decât un porc mârşav, pentru care nu există nimic sfânt pe lume.

Cu dezgust, parcă ar fi dat în Hitler, Ducele izbi cu piciorul în

scaun, apoi se trânti pe pat, dar trebui să ridice capul îndată, pentru că cineva bătu în uşă:

— Cine-i acolo?

— Eu, Antichi!

— Intră!

Era sergentul de cavalerie Antichi, care-l slujea pe Duce de opt ani şi care fusese îngăduit de Badoglio să-şi urmeze stăpânul în surghiun.

— Ce vrei? îl întrebă Ducele.

— O carte pentru dumneavoastră, din partea domnului Hitler.

— Hitler?

Indescriptibil fu saltul pe care-l făcu Ducele de la pat până la uşă. Oricare alt şef de stat dacă ar fi încercat o asemenea figură, şi-ar fi rupt, cu siguranţă, gâtul în drum. Dar Ducele, Ducele era antrenat! Ducele era un virtuos în primejdioasa artă a acrobaţiei. Ducele sărea prin cercuri de foc. Ducele înghiţea flăcări! Ducele se arunca de la înălţimi cu paraşuta. Ducele putea să se ţină într-un picior şaisprezece ore, şi în acelaşi timp să bea zeamă de portocale şi să ceară Corsica, Nisa, Tunisul, plus Indiile şi insula Bali, unde poţi face tot anul plajă, zi şi noapte, cu Claretta, fără să mai fie nevoie să te duci pe acasă. Pentru Duce, a sări de la pat până la uşă era o simplă jucărie, aproape tot atât de simplă ca şi reconstruirea imperiului roman!

— Dă-mi-o! răcni Ducele, aşa cum n-a mai răcnit din 1935, când a cerut englezilor să-i dea de bunăvoie Abisinia.

Dădu în lături hârtia şi puse mâna pe carte.

— Nietzsche! strigă Ducele, cu o putere supraomenească. Nietzsche!... Nietzsche în ediţie de lux... din partea amicului meu Adolf!

Numai energia lui supraomenească îl ajută pe Duce să-şi stăpânească lacrimile care-i năvăleau spre ochi. Hitler!... Hitler nu l-a uitat!... Iată un prieten!... De departe, de la comandamentul suprem al armatelor lui, în mijlocul bătăliilor grele pe care le dă spre a apăra civilizaţia europeană, Hitler nu-l uită şi i-l trimite pe Nietzsche, ca un îndemn: Fii tare, Benito! Amicul tău Adolf se gândeşte tot timpul la tine! Fii tare! Aşteaptă!

— Am ştiut! strigă Ducele, care simţea că-şi pierde minţile de bucurie. Am ştiut! Marele meu prieten lucrează pentru mine! Am ştiut!

Şi repezindu-se la Antichi, îl apucă de braţ şi i-l scutură zdravăn:

— Ascultă aici ce-ţi spun, Antichi!... De azi înainte poţi să-mi spui iar Duce!

Antichi, automat, luă poziţia de drepţi:

— Duce!

Exaltat, Ducele îl strânse în braţe şi-l sărută cu putere pe ambii obraji:

— Să trăieşti, Antichi!... Mă simt iarăşi om! Mai spune o dată!

Antichi, care înţelese că i-a venit şi lui rândul să facă istorie, repetă grav, ca un jurământ:

— Duce!

* * *

Revederea se petrecu într-o tăcere de mai multe secunde. Se priveau şi nu le venea a crede că sunt ei, cu adevărat. Iată-l pe Hitler!... Iată-l pe Duce!

Aceiaşi!... Numai că Ducele parcă era ceva mai palid şi mai tras la faţă decât în ajunul evenimentelor din iulie, când s-au văzut – şi Hitler ceva mai bătrân! Dar bucuria că se văd din nou împreună îi făcu să uite repede tot ce a fost.

— Scumpul meu Adolf! zise Mussolini, când îşi regăsi graiul. Înainte de orice, te felicit pentru felul în care mi-ai organizat răpirea! A fost ceva extraordinar, scumpul meu Adolf! Ziua în amiaza mare, când ochii întregii omeniri sunt aţintiţi asupra fiecărui gest pe care tu şi cu mine îl facem... să izbutească un act atât de îndrăzneţ este un miracol, dar un miracol care putea ieşi numai din mintea ta, scumpe Adolf! Simplu şi genial!

Era calificarea justă pe care şi Hitler, şi Mussolini o dădeau loviturii: răpirea a fost o combinaţie simplă şi genială. La ora unu şi jumătate după amiază, zece avioane apărură pe cerul lui Campo Imperatore – şi fără a fi stingherite de nimeni, aterizară la două sute de metri de hotelul în care se afla Ducele. Câteva minute mai târziu, unul din avioane transporta spre Viena un Duce foarte fericit, dar şi foarte dezamăgit. Păcat!... Toate astea se puteau petrece mult mai puţin simplu! Şi doar a fost vorba de o răpire istorică. Răpirea celui care a creat noul imperiu roman de către cel care a creat noul imperiu german, nu răpirea unei fetiţe de către iubitul ei! Cât va mai trebui să aştepte istoria să se repete o asemenea faptă epocală? 0 mie, două mii, trei mii de

ani!... Ar fi fost, deci, de dorit, chiar în interesul istoriei, ca actul să se producă în condiţii ceva mai spectaculoase. Pentru ca acţiunea să-şi capete adevărata ei semnificaţie, se cerea alarmă, răcnete, explozii, comenzi, împuşcături, vaiete, morţi, răniţi. Dar câte nu se puteau plasa cu folos pentru cauză, într-o astfel de împrejurare! Pe când aşa, efectul a fost în bună parte irosit. Lucrurile s-au desfăşurat simplu. Foarte simplu. Mult prea simplu. Cât ai bate din palme totul a fost terminat. Din avion au descins mai mulţi militari nemţi, unul din ei, un ofiţer, a intrat în hotel, a cerut să fie condus la camera Ducelui, a intrat la Duce, i-a strâns mâna, i-a spus «Duce!» – şi l-a poftit să-l urmeze până la avion. Aşa a ieşit Ducele din hotelul în care fusese deţinut ca deportat al mareşalului Badoglio: ca simplu pasager, care se duce liniştit să-şi ia avionul! Fără ţipete, fără pocnete, fără alarmă, fără inamic!... Genial, dar simplu! Simplu până la simplism.

Totuşi, decepţia Ducelui era înecată de recunoştinţa vibrantă faţă de salvatorul şi de prietenul lui cel mai bun, Hitler.

— Cât despre ceea ce-ţi datorez, scumpul meu Adolf, că m-ai eliberat din captivitate...

— Nu-mi datorezi nimic! îl întrerupse Führerul, blând, dar categoric. Suntem prieteni! Şi între prieteni nu pot exista datorii... ci numai datorii de prieteni! Un prieten trebuie să-şi servească prietenul! Deci, scumpul meu Benito, dacă vrei să-mi faci plăcere, să nu mai vorbim de trecut, ci numai de viitor. Şi viitorul e neted ca în palmă. Din acest moment îţi reiei titlul de Duce! Ne-am înţeles? Sau ai ceva împotrivă?

— Glumeşti, scumpe Adolf?

— Nu glumesc, dragă Benito! Repet, aşadar: de azi înainte eşti din nou Duce al Italiei. Da sau ba?

— Da, scumpul meu Adolf! Da! Da! Da!

— De azi înainte vei prelua conducerea supremă a Italiei libere ocupate de armatele mele!

— Da, scumpul meu Adolf!

— De azi înainte partidul naţional-fascist se va numi partidul fascist-republican!

— Da, scumpul meu Adolf!

— Vei epura partidul de toţi trădătorii, pe care-i vei aresta şi împuşca până la unul!

— Da, scumpul meu Adolf!

— Vei constitui un guvern ales numai din elementele fidele Marelui Reich!

— Da!

— De altfel, îţi voi da eu lista membrilor acestui guvern în care eu, personal, am mai multă încredere!

— Da!

— Vei semna chiar astăzi ordinul prin care toţi cei care au fost scoşi din funcţiunile lor militare, politice, administrative şi aşa mai departe de către guvernul trădător al lui Badoglio trebuie să-şi reia funcţiile în teritoriul liber ocupat de mine!

— Da!

— Vei da ordin ca poporul italian să ajute armata germană împotriva invadatorilor anglo-americani!

— Da!

— Vei da ordin să fie arestaţi şi pedepsiţi ca trădători toţi cei care arată cea mai mică bunăvoinţă inamicului!

— Da!

— Şi acum, zise Führerul, care nu avea timp de pierdut, să te pun în curent cu tot ce am făcut în lipsa ta, dragă Benito, pentru cauza comună şi pentru grăbirea victoriei. Află, aşadar, că inamicul îşi primeşte pedeapsa cuvenită!

Ducele îmbrăţişă pe Führer cu o privire sclipitoare de admiraţie. Ce om, acest Hitler, ce om! Ce caracter de granit! Câtă putere de a înfrânge adversităţile destinului! Cu toate că cel mai bun prieten al lui, Ducele Italiei, a fost înlăturat de la putere, Führerul nu s-a lăsat pradă desperării – şi a continuat lupta cu aceeaşi dârză hotărâre de a grăbi victoria finală.

— Te ascult cu bucuria omului care crede în război, scumpul meu Adolf... şi în numele Italiei fasciste republicane îţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut în lipsa mea, singur!

— Mai întâi, dragă Benito, am învins garnizoana italiană din Corfu. Erau şapte mii de soldaţi şi ofiţeri. Toţi aceşti şapte mii, de îndată ce au aflat că nu mai eşti Duce, au refuzat să mai lupte pentru cauza noastră. Am dat ordin trupelor mele şi, în câteva zile, din aceşti şapte mii n-a mai rămas unul în viaţă. Cred că eşti mulţumit!

— Sunt fericit, scumpul meu Adolf! Mi-au făcut destule necazuri aceşti soldaţi şi ofiţeri italieni, ca să mai am ceva comun cu ei. Aplaud din toată inima mea de Duce al Italiei, victoria ta de la Corfu!

— Îmi pare bine că aplauzi, dragă Benito. Eram convins că vei fi de acord cu mine că trebuia procedat rapid şi sumar. Nu mai era timp de pierdut... După aceea, dragă Benito, am învins trupele italiene din Cefalonia, care nu numai că n-au vrut să continue lupta alături de noi, dar au refuzat să ne predea armele. Pe cei mai mulţi dintre soldaţi şi ofiţeri i-am împuşcat pe loc. Pe ceilalţi i-am deportat. Dar să n-ai nicio grijă, dragă Benito! Vor fi exterminaţi toţi, până la unul!

— Încă o dată, dragul meu Adolf, guvernul italian fascist republican îţi mulţumeşte pentru tot ceea ce faci spre a-l ajuta pe Duce în opera lui de reeducare a poporului italian şi de renaştere a imperiului! Soldaţi ca trădătorii din Corfu şi Cefalonia, decât să mânjească drapelul italian, mai bine să moară!

— Sunt sigur, dragă Benito, că te vei bucura şi mai mult când vei afla că, în urma unui atac viguros al aviaţiei mele, garnizoana italiană din insula Rodos a capitulat. Acum sunt în curs operaţiile de curăţire a terenului.

— Scumpul meu Adolf, victoriile tale mă fac să cred că umilinţa mea a fost definitiv ştearsă şi suferinţa mea, răsplătită cu vârf şi îndesat.

— Cu vârf şi îndesat, dragă Benito, cu vârf şi îndesat! Pentru că în Italia, trupele mele înfrâng pe tot frontul trupele italiene. Acolo unde se mai înregistrează vreo rezistenţă locală, trupele mele sunt în înaintare energică. Garda republicană, cu un efectiv de două divizii blindate şi cinci divizii de infanterie a depus armele, sub presiunea irezistibilă a forţelor germane.

— Dragul meu Adolf, cum să-ţi arăt...

— Lasă, dragă Benito, nu-mi mulţumi! Ţi-am spus că nu-mi eşti dator nimic. Între prieteni nu există decât datorii de prieteni. Mai bine află că trupele mele victorioase au ocupat până acum Roma, Milano, Torino, Padua, Genova, Spezzia, Bolonia, Verona, Cremona, Triestul... şi că am smuls din mâinile italienilor Dalmaţia şi Albania.

— Dar în acest caz suntem aproape de sfârşitul războiului, scumpul meu Adolf!

— Nici vorbă, dragă Benito! Toate măsurile pe care le-am luat în ultimele săptămâni de când ai fost trădat grăbesc victoria finală. Efectele nu se văd încă, dar se vor vedea în 1944.

— Dragul meu Adolf, nu m-am îndoit niciodată de geniul tău

politic şi militar şi cu atât mai puţin m-aş putea îndoi acum, după ce ai bătut armata italiană, aşa cum eu aş fi trebuit s-o bat mai demult. De aceea, scumpul meu Adolf, îţi pun la dispoziţie toate forţele mele de uscat, de aer şi de mare, ca să le trimiţi acolo unde crezi că ar fi mai bine în interesul civilizaţiei europene şi al imperidor noastre.

— Accept cu plăcere! în primul rând voi folosi armatele tale de uscat, de mare şi de aer, ca să-ţi împuşc ginerele, pe care îl am sub supraveghere la München.

Ginerele! Marea durere a Ducelui! Secătura aceasta frezată şi pomădată, care a încercat din răsputeri, laolaltă cu duşmanii lui, să-i împingă la dezastru imperiul! Cât rău i-a făcut acest ginere! «Ai fost nenorocirea mea de când ai călcat pragul casei mele!» i-a strigat Ducele ultima dată când s-au văzut, în acea furtunoasă şedinţă a marelui consiliu, care a dus la prăbuşirea regimului fascist. Ginerele!... Adoratul şi adoratorul fustelor!... Licheaua care-şi pierdea jumătate din timpul lui de ministru al externelor, în garsoniere! Puşlamaua imorală care s-a umplut de bani din tot felul de traficuri pe spinarea statului! Ginerele!... Totuşi e ginerele lui!... E soţul fiicei lui, Edda!... E tatăl celor trei nepoţei ai lui!... Ai lui, nu ai Führerului!... Cianino este al lui, nu al Führeului! Ce are, deci, să se bage acest Führer în treburile lui? Ţine scumpul lui Adolf să se arate cu orice preţ încă o dată ceea ce este: un porc? Auzi ce pretenţie la acest porc: să-l împuşte pe ginerele lui! El, să-l împuşte pe ginerele altuia!... Dar cine-i acest Führer, mă rog, că-şi poate permite să se bage în treburile intime de famile ale altuia?

— Scumpul meu Adolf! încercă Ducele o diversiune. Nu crezi că în această întorsătură nouă a războiului, eu aş putea pune încă o dată problema preponderenţei imperiului roman în Mediterana, dacă nu chiar a stăpânirii unice a acestei mări romane? După cum se prezintă azi lucrurile, n-a fost un moment mai potrivit ca acuma, să asigur Italiei pacea pentru o mie de ani şi rolul de singura şi cea mai mare putere mediteraniană din lume!

— Desigur, desigur! se grăbi să consimtă Führerul. Dar mai înainte de toate, ginerele tău trebuie împuşcat!

Ducele, însă, n-auzea cele ce-i spunea Führerul.

— ... Şi după aceea, continuă el, să întreprind un război pentru a-mi recuceri imperiul african.

— Cum să nu, dragă Benito! replică Führerul. Africa e a ta! Dar mai întâi să-ţi văd ginerele împuşcat!

Vorbise Führerul pe o notă atât de sugestiv ascuţită, încât Ducele se văzu silit să audă. Şi deodată, peste instinctele lui puternice de socru, se trezi în el şi mai puternic orgoliul său de unic conducător al Italiei. Adică ce vrea acest porc? Ca el, Ducele, italianul între italieni, să-i dea voie acestui străin, acestui neamţ care n-are niciun pic de sânge italian în vinele lui de porc, să-l împuşte pe Cianino al lui, care, înainte de a-i fi ginere, este italian?

Spumegând de furie în sinea lui, Ducele încercă pentru ultima oară să-l abată pe Hitler de la intenţiile lui injurioase:

— Şi după ce-mi voi reconstitui imperiul, scumpul meu Adolf, vom porni să cucerim, cu forţe unite, America de Sud!

— Asta este tot ce-mi mai rămâne de făcut, dragă Benito: să cuceresc America de Sud. Numai aşa îmi voi fi asigurat spaţiul vital de care am atâta nevoie în Europa. Dar mai înainte de orice altă acţiune, ginerele tău trebuie să fie împuşcat.

Ducele se convinse că nu e nimic de făcut cu acest porc. Este un încăpăţânat şi nimic nu-i poate frânge încăpăţânarea. Un porc care nu vrea să ţină seama de nimic şi de nimeni. Un porc!... Totuşi, orice ai zice, Führerul este un porc necesar. Ducele mai are nevoie de acest neamţ, până-şi va vedea restabilit imperiul în toată gloria lui cezariană. După aceea, îi va da cu piciorul! Şi cu ce plăcere îi va da cu piciorul, acestui Adolf care numai la interesele lui se gândeşte. Dar până atunci

— Fie, dragul meu Adolf! Poţi să-l împuşti!

— Să-l împuşc? strigă revoltat Hitler, care se izbi cu pumnul în piept. Eu? Eu să-l împuşc? Aşa mă cunoşti? Eu să-l împuşc pe Ciano? Dar cine este Ciano? Ginerele meu sau al tău? Şi ce este Ciano? German, sau italian? Italian! Şi eu să-l împuşc? Ar fi din parte-mi cea mai ruşinoasă încălcare a drepturilor tale! Tu să-l împuşti! Ciano este ginerele tău! Ciano este un italian de-al tău! Tu să-l împuşti!... Tu să-l aduci înapoi în Italia, tu să-l trimiţi în faţa curţii tale marţiale italiene, tu să ceri judecătorilor italieni să fie condamnat la moarte! Tu, nu eu!

Urechile Ducelui ardeau. În flacăra lor se reflectau chinuitoarele lui remuşcări pentru tot răul pe care l-a putut gândi despre scumpul lui Adolf! Aşadar, scumpul meu Adolf nu este un porc, ci un prieten! Un prieten care înţelege să-mi rămână

prieten în cele mai grele împrejurări! Scumpul meu Adolf, dincolo de cele mai imperioase necesităţi ale războiului, are înainte de orice, grija să-mi respecte susceptibilităţile mele naţionale. Se fereşte să se atingă de cele mai neînsemnate drepturi ale mele, pentru că ţine la independenţa mea de italian, ca la propria lui independenţă. Hitler este un om. Omul lui Nietzsche. Hitler nu vrea să-mi vadă ginerele împuşcat de soldaţii lui nemţi, ci-mi cere mie, Ducele-socru şi Ducele-italianul, să-mi împuşc ginerele meu italian, cu soldaţii mei italieni, cu gloanţele mele italiene, pe pământul meu italian!... Scumpul meu Adolf nu este un porc, ci un om!

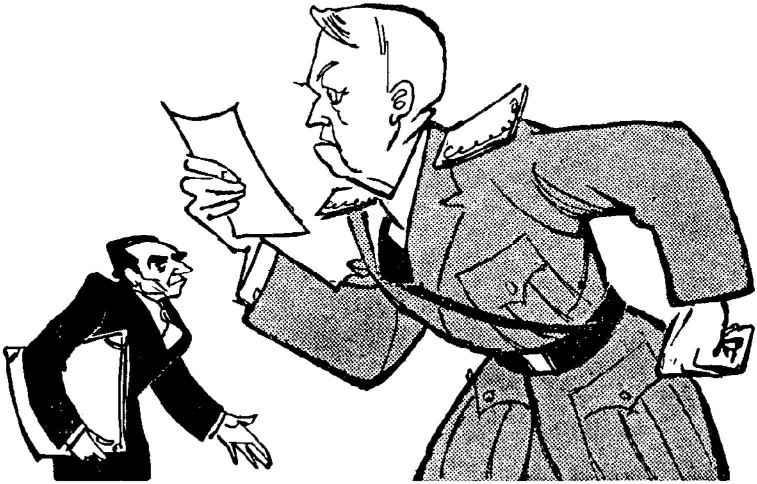
— Dar cine se poate gândi altfel, scumpul meu Adolf! strigă Ducele, entuziast. Îl împuşc cu bucurie! Dacă mi-ar permite situaţia mea de şef al imperiului italian, l-aş împuşca eu, personal, cu mâinile mele... pentru că acest ticălos nu merită decât să fie împuşcat ca un câine!

— Bun, dragă Benito! Şi acum, am pentru tine o mică surpriză!

Se apropie de o uşă laterală şi o dădu larg în lături.

— Clara! strigă Ducele. Claretta. Clarettina mea scumpă!

Führerul, discret, ieşi din odaie. Nu voia să se amestece în treburde interne ale aliaţilor săi.

XIX

Cât de interesantă e viaţa cu ciudatele ei întâmplări! A trebuit să se găsească undeva, la mii de kilometri depărtare, o Americă de Sud, şi în această Americă de Sud să existe un oraş, Montevideo – şi în oraşul acesta să apară o gazetă, pentru ca Dezrobitorul să afle din coloanele ei, cât demult îl iubeşte propriul său popor românesc, aici, în răsăritul Europei, după trei ani de guvernare. Nu demult – povestea corespondentul sud-american – pe când Dezrobitorul vizita cel mai mare magazin din capitala României, o doamnă, care se găsea în mulţime şi care, după cum s-a aflat mai târziu, aparţine celei mai vechi nobilimi româneşti, a strigat deodată:

— Să dea dumnezeu să ne trăiască mareşalul încă mulţi ani, ca să facă ordine în ţara românească!

Ce răsplată mai mare poţi să ceri neamului tău, decât să vorbească atât de frumos despre tine după trei ani de guvernare!

— Să dea dumnezeu să ne trăiască mareşalul încă mulţi ani, ca să facă ordine în ţara românească!

Totuşi, ceva parcă nu-i suna bine la ureche, Dezrobitorului.

Oare numai ordine face sau a făcut el în aceşti trei ani de guvernare? Dar tronul şi dinastia? N-a consolidat el tronul şi dinastia? Dar războiul sfânt contra păgânilor din răsărit, alături de cea mai mare putere militară din lume, Germania Führerului! N-a făcut el războiul? Dar bolşevicii şi bolşevismul? N-a stârpit el pe bolşevici şi bolşevismul?

A făcut, deci, destule Dezrobitorul, ca să-şi asigure din partea ţării dragostea aceasta nemărginită, ale cărei ecouri să ajungă – deşi din păcate, incomplet – peste ţări şi mări, la mii de kdometri distanţă, tocmai până la Montevideo. Ţara a avut nevoie de o mână de fier, s-o smulgă din ghearele lui Carol II spre a o vindeca mai întâi de rănile pe care i le-a pricinuit regimul lui de corupţie şi s-o salveze apoi de bolşevism. Şi providenţa i l-a trimis pe Dezrobitor, care a pus mâna pe sabie şi scurt, tranşant, milităreşte şi-a făcut şi-şi face drum neted, prin desişul celor mai încurcate probleme de stat spre cele mai luminoase soluţii. Probleme de stat? Probleme de stat cât păr în cap. Munţi de plângeri se adună zilnic pe masa lui de la prezidenţie. «A ajuns o sută, o sută cincizeci de lei felia de pâine la restaurant!» Şi cu sabia, scurt, tranşant, mdităreşte mareşalul îşi pune rezoluţia: «Cine-şi permite să mănânce la restaurant, poate să plătească şi cinci sute de lei felia de pâine!»... «Domnule mareşal, cu trenul este o adevărată nenorocire. De trei zile vreau să plec la Braşov şi nu-i chip»... Şi mareşalul răspunde, scurt, tranşant, milităreşte: «Dar dumneata, ce treabă ai la Braşov?»... În altă plângere, mareşalul citeşte: «Domnule mareşal, ca să capeţi un bon de încălţăminte, trebuie să dai bacşiş o mie de lei»... La care, mareşalul, scurt, tranşant, milităreşte, se indignează şi scrie în colţul hârtiei: «Cum? Bacşiş? Ţara încă n-a aflat că n-ai voie să dai niciun fel de bacşiş?»

O înţelegea, deci, bine mareşalul – cât de bine o înţelegea! — pe doamna care, după cum afirmă gazeta din Montevideo, a strigat în cel mai mare magazin din Bucureşti:

— Să dea dumnezeu să ne trăiască mareşalul încă mulţi ani ca să facă ordine în ţara românească!

Erau cuvinte care veneau tocmai la timp să mai descreţească puţin fruntea nu îndestul de senină a Dezrobitorului.

Dar de ce nu era destul de senin Dezrobitorul? Trecea, oare, prin împrejurări grele?

Pentru mareşal nu existau împrejurări grele. Totuşi, dacă nu

erau grele, erau neplăcute. Oricât de tare ai fi – şi era tare, Dezrobitorul! — nu-ţi putea face plăcere să vezi cum Hitler, care a anunţat în iarnă că va porni ofensiva lui nimicitoare şi definitivă în primăvară, în primăvară s-a răzgândit şi a anunţat că-şi va începe ofensiva la vară, iar vara a renunţat cu totul la ofensiva definitivă şi a dat ordin armatelor lui să treacă în defensivă definitivă! Şi desigur că nu-ţi putea face nicio plăcere faptul că ruşii, în necontenita lor ofensivă, au eliberat acum şapte zile întreg Dombasul. Să pierzi acest nepreţuit Dombas, cu imensele lui izvoare de fier, cărbune, grâu, în care cel mai bun prieten al tău, Hitler, şi-a pus atâtea speranţe, nu prea este plăcut! Cum nu prea este plăcut nici că armata sovietică se apropie în marş forţat de Nipru. Cum nu prea este plăcut nici să afli că regele Boris al Bulgariei a murit pe neaşteptate în împrejurări asupra cărora D.N.B.-ul nu suflă un cuvânt. Ori că danezii şi-au scufundat flota, pentru ca ocupanţii nemţi să n-o poată utiliza. Ori că Suedia a început să interzică tranzitul trupelor germane prin teritoriul ei, spre Finlanda. Şi cu atât mai puţin plăcut este să afli că Italia a capitulat şi că a acceptat să întoarcă armele împotriva fostului ei aliat, Hitler! Toate acestea nu erau lucruri tocmai plăcute, de aceea nici nu făceau prea mare plăcere Dezrobitorului, care-şi pierduse cu totul pofta de mâncare şi somnul. Nici măcar ştirea că în urmă cu trei-patru zile Ducele a fost salvat din captivitate de Hitler n-a putut îndulci pesimismul Dezrobitorului. Răpirea de pe Gran Sasso este, fără îndoială, un act eroic, care va da de gândit tuturor celor care-şi mai zic că Hitler este străin de orice sentiment de prietenie şi că-şi abandonează prietenii, când nu-i mai pot fi de folos. Iată că Hitler nu-şi abandonează prietenii şi că-i ajută în nenorocire, chiar dacă ei nu i-ar mai putea fi de folos. Hitler este un bun, un mare, un cinstit prieten în ceasurile cele mai grele.

Dar salvarea Ducelui nu schimbă cu nimic situaţia frontului, nici neplăcerea Dezrobitorului. Prima condiţie pe care i-o pun cei de la Cairo pentru încheierea unui armistiţiu este să facă ceea ce au făcut şi italienii: să se rupă îndată de nemţi şi să tragă în ei. Şi asta era cu neputinţă Dezrobitorului. Ca şef al statului român, Ion Antonescu s-a angajat faţă de Hitler să lupte alături de armatele naziste până la capăt. Şi acuma, să tragă în prietenul Hitler? De ce? Dacă armata sovietică ar fi fost învinsă pe front şi dacă teama de vreo răzvrătire bolşevică în ţară ar fi, într-adevăr,

înlăturată... poate... poate, nu este sigur, dar poate... poate atunci... şi numai atunci, Dezrobitorul s-ar putea gândi că nu mai are nevoie de Hitler şi că nimic nu-l opreşte să tragă în el. Dar deocamdată armata sovietică n-a fost învinsă... dimpotrivă, armata sovietică, victorioasă, înaintează necontenit. Iar bolşevicii din ţară, în loc să se astâmpere, profită de victoriile sovietice şi se întăresc. Are, aşadar, voie Dezrobitorul să întoarcă armele împotriva marelui său aliat, Führerul, de care se simte atât de legat prin ura lui împotriva a tot ce este bolşevic sau bolşevism? Că aliaţii-i oferă pacea? Pacea? Dar ce înseamnă pacea, cu un stat sovietic victorios şi cu comunişti liberi să facă în ţară ce vor! Ce să facă Dezrobitorul cu o asemenea pace, care, în cele din urmă, se va sfârşi pentru el în chip ruşinos? Nu! În aceste condiţii, pacea nu înseamnă nimic pentru el. Încă n-a sosit ceasul păcii. În tot cazul, nu el va accepta să semneze ceva care ar aduce cât de cât a pace cu sovieticii – adică o pace cu comuniştii. Dacu, da! Cu Dacu e altceva. Dacu n-a semnat cu Hitler niciun acord! Dacu poate trata tot ce vrea, cu oricine. În Dacu are toată încrederea. Nici Dacu nu-i iubeşte pe comunişti. În plus, Dacu este om politic. Va şti cum să întoarcă lucrurile, ca să apere, pe căi lăturalnice, cauza sfântă. Dacu, da!

Perspectiva începu să-l însenineze pe mareşal, când auzi în faţa vilei un claxon. Sosise Dacu la întâlnire.

Fără niciun preambul, ci cu sabia, scurt, tranşant, milităreşte, mareşalul atacă miezul problemei:

— Domnule Dacu, eu sunt militar şi nu mă pricep în problemele politice. N-am partid, n-am prieteni. N-am decât ţara. Preia deci dumneata puterea şi fă-ţi un guvern. Poate să fie un guvern pur naţional-ţărănist, poate să fie şi un guvern din cine-ţi place... eu nu mă amestec! Eu am toată încrederea că orice guvern ai face, va fi tot guvern adevărat românesc, care va încheia armistiţiul numai după cum dictează interesele adevărat româneşti. Aşa că eşti liber, domnule Dacu, sa faci cum crezi că-i mai bine.

Dacu privi pe mareşal, dar gândurile îi zburau spre dulapul lui cu dosare. Prieten vechi mareşalul şi foarte constant! Iar îi oferă guvernul. Ca la începutul regimului său de renaştere, când i-a spus aceleaşi cuvinte... Sunt militar!... Nu mă pricep în politică!... N-am partid, n-am prieteni, n-am cu cine face un guvern... Fă-l dumneata! Dumneata ai partid, ai prieteni... Exact ca acum trei

ani. Numai că, între timp, mareşalul s-a făcut cu trei ani mai şiret. După ce a lăsat pe toţi pungaşii, în cap cu Miţa şi cu Ică, să jecmănească ţara ca pe vremea robiei turceşti şi, cu aerele lui de martir, nu s-a uitat nici pe sine, vrea să mă pună acuma pe mine să plătesc oalele sparte.

— Nu, domnule mareşal! răspunse el. Armistiţiul este ca şi războiul: o problemă de ordin pur militar. Războiul a fost început şi dus de militari, războiul trebuie să fie încheiat de militari. Numai un militar poate să judece când bătălia trebuie începută şi când trebuie încheiată. Eu sunt civil, domnule mareşal, şi aşa cum nu te pricepi dumneata în problemele politice, nu mă pricep nici eu în problemele militare. Încheie dumneata armistiţiul şi stăm de vorbă după aceea.

— Dar, domnule Dacu, dumneata nu pricepi? Eu nu pot încheia armistiţiul.

— De ce nu-l poţi încheia, domnule mareşal? Cineva care are autoritatea morală să înceapă un război, are şi autoritatea morală să-l curme.

— Este vorba de Hitler, domnule Dacu! Eu am obligaţii faţă de Hitler.

— Faţă de Hitler avem cu toţii obligaţii, domnule mareşal. El şi-a trimis, ca şi noi, soldaţii la moarte contra duşmanilor noştri sovietici.

De uimire, mareşalul trebui să rumege câteva clipe cuvintele lui Dacu spre a le putea înţelege:

— Prin urmare, domnule Dacu, dumneata eşti împotriva armistiţiului?

De rândul acesta, Dacu se arătă şi mai surprins decât Dezrobitorul:

— Eu, împotriva armistiţiului? De loc! Eu am fost de la început împotriva războiului. Am fost şi sunt pentru armistiţiu! Dar pe cât se poate fără sovietici.

— Nu se poate de loc, domnule Dacu. Sovieticii sunt aliaţi cu anglo-americann şi niciunul din ei nu va încheia armistiţiul fără celălalt.

— Că sovieticii sunt aliaţi cu anglo-americanii, poate. Dar eu nu sunt aşa de convins, domnule mareşal, că anglo-americanii sunt aliaţi cu sovieticii.

— Totuşi, domnule Dacu, după informaţiile mele, anglo-americanii sunt supăraţi că nu ne grăhim să ne retragem trupele

de pe front. Şi dumneata ştii, domnule Dacu, unde e frontul nostru: în Rusia Sovietică. Deci, iată că anglo-americanii, fie că se consideră, fie că nu aliaţii sovieticilor, au interese comune împotriva lui Hitler şi nu vor să discute cu noi niciun fel de armistiţiu, până ce nu ne retragem trupele de pe frontul sovietic şi nu întoarcem armele împotriva lui Hitler.

Sfinxul ascultă, dar nu se grăbi să răspundă. Cugeta. După nervozitatea cu care-şi învârtea arătătoarele între palmele strânse, se vedea că în mintea lui se dezlănţuise o furtună de gânduri, din care va ieşi, în cele din urmă, cuvântul cel mare. Dezrobitorul aşteptă, nerăbdător, dar Sfinxul nu vorbi decât numai după ce găsi termeni destul de clari cu care să-şi poată formula ideea:

— Domnule mareşal, orice ai spune, îmi vine greu să-mi închipui că un lord s-ar putea aşeza la aceeaşi masă cu un bolşevic.

* * *

Ieri, dimineaţa, puţin după ce se despărţise de Dacu şi revenise la preşedinţie, Killinger i se anunţase pe neaşteptate:

— Domnule mareşal, Führerul meu m-a însărcinat să vă comunic că s-a format noul guvern al Italiei fasciste republicane, sub conducerea domnului Benito Mussolini, şi că Germania l-a şi recunoscut. Pe de altă parte, Führerul meu vă roagă să-l recunoaşteţi şi dumneavoastră.

— Desigur că-l voi recunoaşte, excelenţă!

— Dar Führerul meu vă roagă s-o faceţi imediat!

— Desigur că imediat! Voi cere imediat ministrului meu de externe...

— A, nu-i nevoie să cereţi nimic. V-am şi adus textul, sub care dumneavoastră veţi binevoi să vă puneţi numai semnătura.

Mareşalul luă hârtia şi, în timp ce se apleca să iscălească, îl auzi pe Killinger:

— Ştiţi, domnule mareşal, Führerul meu primeşte în ultimele luni tot mai multe plângeri că românii nu se poartă faţă de oamenii noştri ca nişte aliaţi.

De spaimă, Dezrobitorul ar fi dat orice să-şi poată da lui însuşi explicaţii. De un singur fapt îşi amintea bine: în ziua când s-a aflat că Mussolini a fost mazilit, Ică l-a informat că un taxi a lovit

foarte uşor o maşină particulară germană. Proprietarul maşinii, un neamţ înalt şi voinic, s-a repezit asupra şoferului, pe care l-a bătut până a căzut omul jos, ca o cârpă. Între timp, lumea care trecea pe acolo, s-a oprit şi a început să ţipe la neamţ:

— Ce dai în el? Nu ţi-e ruşine? Veniţi aici să ne mâncaţi ultima bucăţică de pâine şi ne mai şi bateţi!... Neruşinaţilor! Porcilor!

Mareşalul, când a auzit, s-a luat cu mâinile de cap:

— Şi cum, Ică? Aşa merge? Să insulte lumea pe un aliat al nostru? Şi poliţia? Ce a făcut poliţia?... Dar unde trăim, Ică? Se poate? Şi şoferul? Şoferul n-a fost arestat?

— Ce să mai fie arestat, domnule mareşal! A murit de pe urma bătăii!

— Are noroc! Merita să fie împuşcat! Să se atingă un nespălat ca ăsta de unul din marii noştri aliaţi!

Atâta ştia mareşalul. Şi acum afla că asemenea incidente s-au înmulţit. Ce să-i răspundă lui Killinger? Ce explicaţii să-i dea?

— Excelenţă! zise el cu un glas pe care singur nu şi-l recunoştea. Nu ştiu nimic. Vă jur că nu ştiu nimic. Dar vă rog să-l asiguraţi pe domnul Hitler că lucrurile nu se vor mai putea repeta.

Generos, Killinger nu insistă şi sări, cu dezinvoltură, la alt subiect:

— Ştiţi, domnule mareşal! Führerul meu vă roagă să-mi arătaţi şi mie unde e Cairo.

Şi i se uită Dezrobitorului drept în ochi. Dar citi în ei atâta stupoare, atâta spaimă, atâta dezolare, încât, cuprins de milă, nu mai aşteptă răspunsid Dezrobitorului şi tot el vorbi:

— Domnule mareşal, suntem vechi prieteni şi am atâta încredere în dumneavoastră, încât sunt convins că nu ştiţi unde este Cairo. De altfel aceasta este şi convingerea Führerului meu, care este în aceeaşi măsură convins că, dimpotrivă, ştiţi unde este regele Boris al Bulgariei... şi unde este o Danemarcă, o Belgie, o Franţă, o Olandă, o Iugoslavie, o Grecie... Şi Führerul vă roagă să-i spuneţi, prin mine, ce vor domnii aceştia care fac politică la Bucureşti? Să transformăm România într-un teatru de război? Să ajungă România o Sahară, ca teritoriile ruseşti pe care le părăsim azi, în defensiva noastră? Să-l aducem aicea pe Brebu?

Ceea ce se petrecea acum în sufletul mareşalului îl minună pe însuşi mareşalul. Vestea, în loc să-l tulbure aşa cum s-ar fi

aşteptat şi el, şi Killinger, stârni în sufletul lui o mică încercare de revoltă. La urma urmei, de ce trebuie să iasă mereu numai el dator, când, în realitate, dator a fost şi rămâne tot marele său aliat şi prieten, Hitler!

— Brebu? Aşadar Brebu încă n-a fost executat? De ce? Şi nici nu va fi executat, excelenţă?

Killinger zâmbi larg şi mulţumit:

— Dimpotrivă, domnule mareşal! Führerul meu m-a însărcinat să vă transmit felicitările mele: Brebu va fi executat până în două zile. Dar pentru că ţine să fiţi complet mulţumit, ar vrea să-i comunicaţi urgent cum v-ar place: să fie Brebu împuşcat sau spânzurat?

Complet refăcut, mareşalul crezu că e de datoria lui să se arate şi el generos:

— Excelenţă, rămâne la libera alegere a domnului Hitler dacă să-l împuşte ori să-l spânzure pe Brebu. Eu nu înţeleg să mă amestec în treburile interne ale Germaniei.

* * *

Mereu bubuie tunul la Moscova. Kievul a fost eliberat de armata sovietică. De când Hitler l-a asigurat pe mareşal că ţine capătul cel bun, tunul bubuie la Moscova mai în fiece zi Pentru Briansk, pentru Nejin, pentru Novorosisk, pentru Lozovaia, pentru Biejiţa, Berdiansk, Cernigov, Poltava, Smolensk, Roslav, Kremenciug, Nevel, pentru trecerea Niprului, pentru peninsula Taman, pentru întreg Caucazul, pentru Melitopol, pentru Dniepropetrovsk, pentru Dnieprodzerjinsk, şi, în sfârşit, aseară pentru Kiev, capitala Ucrainei. Mareşalul îşi cercetă harta şi-şi ridică ochii spre portretul lui Hitler, care atârna pe peretele din faţă. Acest om a spus aseară că ţine capătul cel bun! îşi zise mareşalul. Şi mareşalul repetă: Ţine capătul cel bun! Ţine capătul cel bun! Capătul cel bun! Cel bun! Bun!... Bun!... Bun!... Spera, în felul acesta, să poată adormi. Dar nu fu chip. O noapte întreagă rămase cu ochii în tavan – şi, cum se făcu ziuă, alergă la prezidenţie, unde-i ieşi Ică înainte, cu cearcăne la ochi şi cu o hârtie în mână:

— Un nou manifest, domnule mareşal! Azi e ziua lor! 7 Noiembrie!

— Dă-mi-l! făcu mareşalul.

Şi îl citi singur, în gura mare:

— «Muncitori, ţărani, soldaţi!... Comitetul Central al Partidului Comunist a propus tuturor partidelor şi organizaţiilor patriotice formarea unui comitet naţional de luptă pentru eliberarea ţării, care să mobilizeze şi să unească toate forţele naţionale ale ţării, fără deosebire de clasă, partid şi religie, în frontul unic patriotic antihitlerist al poporului, pe baza unei platforme de luptă! Organizaţiile patriotice antihitleriste au primit propunerea Partidului Comunist şi păşesc împreună la luptă pentru realizarea frontului patriotic. Însă unii din conducătorii partidelor democratice, care au dus în trecut o politică duşmănoasă Uniunii Sovietice şi continuă şi astăzi cu această atitudine, sub diferite pretexte, sabotează crearea frontului patriotic şi refuză să intre în comitetul naţional, contribuind astfel la prelungirea războiului, la nimicirea totală a armatei şi împiedică salvarea ţării de la catastrofa naţională iminentă.»

Cu degetele crispate pe hârtie, mareşalul mai mult gemu decât vorbi:

— Vorba mea, Ică! Bolşevicii ăştia sunt nişte... nişte... nişte...

— Şi este o vorbă foarte înţeleaptă, domnule mareşal! îi scurtă Ică suferinţa. Să nu uităm, însă, domnule mareşal, că aseară a căzut Kievul! Şi că, într-un moment când pierdem un punct atât de important ca Kievul, propaganda comunistă devine o primejdie reală! Prinde! Azi prinde orice, domnule mareşal!

— De ce să prindă? strigă mareşalul la Ică, aşa cum nici nu s-ar fi gândit vreodată să strige la el. Ce au ăştia de aici cu Kievul? Ce-i treaba lor?

— E treaba lor, domnule mareşal, pentru că sunt comunişti şi asta fac comuniştii: instigă ţara să creadă că toate i se trag din cauza frontului şi a nemţilor. Că pâinea lipseşte din cauza frontului şi a nemţilor. Că toate s-au urcat la preţuri ameţitoare din cauza frontului şi a nemţilor.

— Mda! murmură mareşalul. Piaţa, într-adevăr, s-a scumpit. Şi comuniştii profită. Ar trebui s-o ieftinim, Ică. Neapărat! Acuma, înţeleg. Dacă ieftinim viaţa, punem cu botul pe labe pe comunişti! Este singura cale, Ică, să scăpăm de bolşevici!

— Eram convins, domnule mareşal, că dumneavoastră veţi găsi şi aici soluţia cea mai justă şi sigură. Dar dacă ieftinirea vieţii este singurul mijloc eficace contra bolşevismului, e şi cel mai greu.

— Greu nu se cheamă imposibil! hotărî mareşalul.

— Nicidecum, domnule mareşal. Lupt, domnule mareşal, lupt din toate puterile. Chiar azi am semnat nişte decrete noi, care, dacă vor fi aplicate cinstit, vor duce la o sensibilă ieftinire a vieţii.

— Ce decrete?

— Este vorba de noile preţuri de vânzare a apelor gazoase.

Mareşalul, care era un mare băutor de ape gazoase, deveni atent:

— Interesant! zise el.

— Sper, domnule mareşal! De mâine, sifonul mare transportat de fabricanţi la comercianţii cu de-amănuntul va costa doisprezece lei, iar sifonul mare, vândut de comercianţii cu de-amănuntul, clienţilor, va costa paisprezece lei.

— Bun! aprobă, călduros, mareşalul. Doi lei câştig la sifonul mare ajunge! Eu, eu, Conducătorul statului, n-aş cere mai mult. Şi sifonul mic?

— Sifonul mic va fi plătit de negustori cinci lei, şi de clienţi şapte lei...

— Excelent, excelent! Bravo, Ică! Şi care nu se supune, la puşcărie!

Dar, după acest prim val de entuziasm, mareşalul se lăsă cuprins de îndoieli.

— Şi crezi că atâta ajunge? întrebă el pe Ică. Nu cumva am mai putea face ceva pentru ţară?

— Ba da, domnule mareşal! Mai am un decret! E chestia bolilor venerice!

— A, bun! se încălzi din nou mareşalul. Nemernicul acela de Carol II şi camarila lui au umplut ţara de boli venerice.

— Da, domnule mareşal! Asta m-a şi făcut să stabilesc un regulament sever pentru combaterea bolilor venerice şi a prostituţiei clandestine. Amenzile se pot urca până la trei sute de mii de lei.

— De ce nu puşcărie?

— Nu se poate, domnule mareşal! Dacă dăm puşcărie, cine să plătească amenzile?!

— Ai dreptate! răspunse mareşalul, voios. Amenzile trebuie plătite. Avem nevoie de bani. Cheltuielile de război sunt mari. Fără amendă să nu scape nimeni.

Dar şi acest al doilea val de entuziasm se stinse îndată. Un vag sentiment de supărare, de îngrijorare, de deprimare, de ceva

indefinit, dar dezagreabil, stăruia în sufletul mareşalului.

— Totuşi, Ică, încă nu văd ce ar fi de făcut.

Ică făcu un pas spre mareşal:

— Domnule mareşal!

Punea Ică atâta afecţiune filială în ton, încât mareşalul se simţi răscolit de o tandreţe nemărginită.

— Ce este, Ică?

— Domnule mareşal, m-am gândit toate nopţile din urmă la situaţia de pe front şi la cea de aici, dar, mai mult ca la orice, m-am gândit la dumneavoastră. Eu cred că în împrejurările acestea ar fi bine să faceţi o inspecţie în Vlaşca. Faceţi o inspecţie, domnule mareşal! Poporul vă cere! O inspecţie în Vlaşca, în ceasurile acestea grele prin care trecem cu toţii, v-ar face bine şi dumneavoastră, şi ţării, domnule mareşal! Priviţi afară!... Ce zi splendidă! Suntem în noiembrie... dar cât de albastru e cerul! Şi ce aer calm şi călduţ! Ca-n primăvară! Pe o asemenea vreme, în Vlaşca e un rai, domnule mareşal!

Mareşalul se apropie de fereastră:

— Este, într-adevăr, minunat. Să ştii că n-ar strica să plec pentru o zi-două din Bucureşti!

Cu fiecare cuvânt, mareşalul se convingea tot mai mult de necesitatea unei plimbări în Vlaşca.

— Plec, Ică! Plec mâine dimineaţă! Ba nu! Plec azi! Plec imediat!

— Vă felicit pentru idee, domnule mareşal! zise Ică. După o călătorie de câteva zile în Vlaşca, vă veţi întoarce cu puteri noi de muncă, domnule mareşal!

* * *

— Ce s-ar fi întâmplat cu Germania şi cu Europa, fără un 8 şi 9 noiembrie 1923 şi în cazul când ideile naţional-socialiste nu ar fi cucerit Germania?

Hitler tăcu, îşi încrucişă braţele şi-şi scrută, cu ochii lui sfredelitori, auditoriul. Cu toate că prezenţa lui la Marele Cartier General era absolut indispensabilă pentru giganticele operaţiuni de desprindere a armatei germane de inamic – şi cu toate că de luni de zile n-a mai apărut în public şi n-a mai rostit un cuvânt nici măcar la microfon, azi Hitler a ţinut să fie la München, în mijlocul vechilor lui camarazi de luptă. Azi se împlineau douăzeci de ani de când el, împreună cu oamenii aceştia, a pornit de aici,

de la berăria «Bügerbräu», putschul din 8 noiembrie 1923, care avea să deschidă calea partidului naţional-socialist spre putere. Şi azi,
la o asemenea istorică aniversare, era cazul ca Hitler să întrebe omenirea dacă ştie sau nu ce s-ar fi întâmplat cu Germania şi cu Europa, fără un 8 şi un 9 noiembrie 1923 şi în cazul când ideile naţional-socialiste nu ar fi cucerit Germania.

Omenirea din sală, însă, rămânea mută. Ştia că marele Führer nu punea întrebări ca să răspundă alţii. Marele Führer putea să-şi răspundă şi singur. Altceva, însă, făcură cei mai vechi naţional-socialişti când auziră ce vrea să afle de la sine însuşi Marele Führer: parcă ar fi fost înţeleşi între ei, toţi îşi aruncară ochii pe harta de pe peretele din faţă. Bine se întreabă Führerul nostru! spuneau ochii lor albaştri de cea mai curată rasă ariană, scăldaţi în cea mai neariană melancolie. Ce s-ar fi făcut Germania fără un 8 şi un 9 noiembrie, şi în cazul când ideile naţional-socialiste nu ar fi cucerit Germania? Ce s-ar fi făcut? Ce s-ar fi făcut? Poate că astăzi nu s-ar fi întrunit la Moscova miniştrii de externe sovietic, american şi englez spre a pregăti o întâlnire între cei trei conducători: ai Uniunii Sovietice, ai Angliei şi ai Statelor Unite! Care german ar fi visat, oare, acum douăzeci de ani, oricât de îndrăzneţe ar fi fost speranţele ce şi le-a pus în succesul putschului lui Hitler, că astăzi, după douăzeci de ani, Anglia şi Statele Unite vor căuta să-şi asigure prietenia Uniunii Sovietice? Ce s-ar fi făcut Germania fără un 8 şi un 9 noiembrie 1923? Astăzi, desigur, n-ar fi ajuns să vadă această coaliţie sovieto-anglo-americană, antigermană. Fără un 8 şi un 9 noiembrie 1923, astăzi, în 9 noiembrie 1943, n-ar fi răsunat ca o detunătură de tun în inima fiecărui german de rasă pur ariană ştirea că alaltăieri armata germană a evacuat Kievul! Fără un 8 şi un 9 noiembrie, Germania n-ar fi avut un Kiev – aşa că n-ar fi avut nici ce pierde! Pe când cu un 8 şi 9 noiembrie a avut!... Ce s-ar fi întâmplat cu Germania şi cu Europa fără un 8 şi un 9 noiembrie?...

— Să vă spun eu ce s-ar fi întâmplat? îl auziră cei de la 8 şi 9 noiembrie 1923 pe Führerul lor. Astăzi, Germania şi Europa întreagă ar fi fost înghiţite de bolşevici. Fără un 8 şi un 9 noiembrie, astăzi n-ar mai fi existat nicio Europă şi nicio Germanie. Bolşevicii ar fi ras de pe faţa pământului şi oameni, şi civilizaţie, şi tot. Astăzi, Europa şi Germania ar fi fost un câmp

pustiu, pe care ar fi rătăcit lupii. Dar am venit noi, germanii, care, cu jertfele noastre, am acoperit Germania de glorie şi am salvat civilizaţia Europei. Gândiţi-vă bine! Fără un 8 şi un 9 noiembrie, noi n-am fi cucerit rând pe rând, pe pământurile sovietice, centre ca Brest-Litovsk, Riga, Bialistok, Smolensk, Viazma, Dniepropetrovsk, Kiev, Poltava, Orel, Harkov, Kursk, Rostov şi atâtea şi atâtea alte puncte de prim interes atât prin caracterul lor industrial, cât şi prin importanţa lor psihologică. Fără un 8 şi un 9 noiembrie n-am fi ajuns să asediem Leningradul, Moscova, Stalingradul. Pe scurt, fără un 8 sau 9 noiembrie n-am fi cucerit regiuni imense prin întinderea şi bogăţia lor ca Ucraina, Crimeea sau Caucaz. Peste tot, vitejia noastră s-a arătat fără seamăn în istoria tuturor timpurdor. Am luptat, am învins şi am înaintat într-un marş nestăvilit. Aceasta, datorită lui 8 şi 9 noiembrie! Că vor zice duşmanii noştri că toate poziţiile acestea au căzut din nou în mâna sovieticilor... să zică! Dar secretul acestor aşa-zise succese sovietice îl ştim numai noi: el se ascunde în noua mea tactică a scurtării cât mai rapide şi mai substanţiale a frontului. Şi aceasta tot lui 8 şi 9 noiembrie 1923 trebuie să-i fim recunoscători: fără un 8 şi un 9 noiembrie nici Germania, nici Europa n-ar fi putut asista la cea mai epocală scurtare a frontului din câte i-a fost dat să vadă în istoria tuturor veacurilor. Vor zice duşmanii noştri că forţele armate germane care au ajuns până la Don şi la Volga luptă astăzi pe Nipru, la câteva sute de kilometri înapoi. Să zică! Noi am fost şi rămânem mândri de brava noastră armată, care, datorită lui 8 şi 9 noiembrie, a putut înfrunta cu atâta eroism şi gerurile iernii şi noroaiele primăverii şi arşiţele verii şi ploile toamnei, fără nicio defecţiune.

Gerurile, noroaiele, arşiţele şi ploile smulseră vechilor camarazi aplauze care se opriră numai când Führerul le făcu semn că vrea să continue.

— Şi acuma, camarazi, tună el deodată, cu obişnuita lui extraordinară violenţă, ce cred domnii sovietici? Că noi am luptat în zadar? Ce-şi închipuie ei? Că noi am părăsit teritoriile acelea pe veci? Nu, camarazi! Dacă sovieticii gândesc aşa despre noi, înseamnă că nu ne cunosc. Ei au început să-şi facă planuri de viitor, printr-o capitulare a noastră fără condiţii. Cu sau fără condiţii, eu nu cunosc cuvântul capitulare! În vocabularul meu nu există cuvântul capitulare, cu atât mai puţin capitulare fără

condiţii. Ce este asta: capitulare fără condiţii? Dar cum: fără condiţii? Şi Ucraina? Şi Crimeea? Şi Caucazul? Cui să rămână? Tot în mâna sovieticilor? Cu ce drept să fie stăpâni sovieticii pe Ucraina, pe Caucaz, pe Crimeea? Sunt, oare, ţinuturile acestea sovietice? Nu, scumpi camarazi! Pământurile acestea sunt germane, pentru că pe pământurile acestea a curs timp de trei ani sângele nostru german. Acolo se află nenumărate cimitire germane, în care zac milioane din cei mai scumpi fii ai Germaniei, morţi pentru cauza sfântă germană. Acolo am silit populaţiile bolşevizate să prefacă, pe întinderi nemărginite, sămânţa otrăvită sovietică în grâu pur german şi astfel am putut hrăni, timp de trei ani, pe bravii noştri ostaşi cu adevărată pâine germană. Aşadar, numai un nebun şi-ar putea închipui că noi vom renunţa la pământurile acestea stropite şi fertilizate cu sânge german. Sunt ale noastre şi Kievul şi Harkovul şi Gomelul şi Rostovul... tot... pentru că acolo se află osemintele sfinte ale atâtor milioane de tineri germani, care s-au jertfit pentru Germania noastră şi pentru civilizaţia europeană!... Gândiţi-vă, scumpii mei camarazi! Noi nu putem capitula, şi în niciun caz nu putem capitula fără condiţii, pentru că suntem un popor demn, un popor gata să-şi apere fiinţa lui naţională până la ultima picătură de sânge, pe teritoriul lui naţional, de la Atlantic până în Urali. Să ni se dea înapoi tot ce am câştigat vitejeşte în Rusia pe câmpul de luptă şi atunci vom discuta condiţiile în care am fi dispuşi să încheiem pacea. Dar până atunci, scumpi camarazi, continuăm cu aceeaşi înverşunare germană să ne apărăm drepturile noastre, pentru că în sufletele noastre arde încă vie flacăra lui 8 şi 9 noiembrie!... A lui 8 şi 9 noiembrie, care a ferit Germania şi Europa să fie cotropite de bolşevici. Şi acuma, scumpi prieteni, puteţi să vă răspundeţi şi voi ce s-ar fi întâmplat cu Europa, dacă nu s-ar fi ivit un 8 şi un 9 noiembrie şi dacă ideea naţional-socialistă n-ar fi cucerit Germania!

* * *

Cu firea lui simţitoare, Ionel Sănducu se uita mereu pe fereastră, să vadă cum i se dezvăluie natura, în toată superba ei nuditate, parcă şi mai orbitoare încă în pulberea drumului de ţară. Era o pulbere de aur, pentru că era stârnită de maşina din faţă, care-l purta pe mareşal în inspecţie. Şi toate la un loc: soarele, câmpul, praful, mareşalul, dădeau lui Ionel Sănducu o

poftă nebună de a evoca amintiri.

— Mă, Nelule, mă! zise el lui Nelu Pedicuristul, care alături de el, în fundul maşinii, îşi făcea nişte socoteli pe hârtie, fără un dram de emoţie artistică faţă de întreg peisajul prin care trecea ca un orb. Vezi, Nelule, vălătucii ăştia de pulbere îmi amintesc de valurile de praf pe care le-am străbătut acum două veri!

Nelu îşi ridică ochii, văzu praf pe fereastră şi reflectă scurt:

— Da, da! Parcă ar fi praful de atunci!

— Heeei! oftă Ionel cu melancolie. Din păcate, azi nu mai suntem în Stepa Nogador, ca atunci. Azi ne aflăm în Vlaşca, mă Nelule! Îţi dai seama diferenţa? Acum două veri ne ardea soarele de iunie, acolo, în răsărit, prin stepele ălora... pe când azi, soarele ăsta ne luminează la noi, în Oltenia noastră, cuminte, frăţească şi primitoare. Nu mai respirăm, mă Nelule, atmosfera de eroism şi de freamăt pe care am surprins-o în vara lui 42, printre dorobanţii şi vânătorii de munte din Crimeea.

Nelu, oricât ar fi vrut să uite de lumea aceasta, spre a se putea bucura liber de lumea cealaltă, a cifrelor, trebui să ridice capul:

— Ce are a face! Principalul e ca mareşalul nostru să fie sănătos!

— Şi asta! făcu Sănducu, plin de mândrie. Nu-l vezi cum stă de vorbă cu oamenii de pe aici? La fel de voios cum era în 42, când am fost cu el în Crimeea. Poate să bată peste mareşalul nostru toate vânturile din lume, el îşi va continua trudnica lui luptă pentru renaşterea ţării. Aşa cum aducea atunci, ostaşilor de dincolo de Nipru, puţin din recunoştinţa ogoarelor natale, aduce astăzi sătenilor de pe holde şi târgoveţilor surtucari ecoul poruncilor desluşite în privirile batalioanelor de la Alagir şi Bakşan. Acolo, peste Nipru, eliberarea de bolşevism, aici, în satele şi oraşele munteneşti abia slobozite din delirul politicianismului, eliberarea de năravurile trecutului... Acolo, ca şi aici, porunca de preţuire a jertfelor!

— Pardon! îl întrerupse Nelu. Acuma ştiu exact cu cât ne-a dat mai puţin Ică: cu câte opt sute de mii de lei.

— Nu se poate! strigă Sănducu, parcă ar fi strigat peste veacuri.

Dar strigătul lui sfâşietor nu era o contestaţie fermă a celor ce afirma Nelu. Nu era nici măcar un protest împotriva vreunei eventuale infamii a lui Nelu. Ci era ceva mult mai adânc şi mai

uman: expresia unei dureri imense şi neputincioase. Sănducu avea toată încrederea în talentele de matematician ale lui Nelu. Reputaţia lui Nelu era de mult stabilită: la adunare, scădere, înmulţire şi împărţire, Nelu era neîntrecut. De douăzeci şi cinci de ani de când Nelu luptă pe tărâmul opiniei publice, s-au perindat la cârma ţării zeci de guverne şi s-au perindat la finanţe, interne şi Siguranţă zeci de miniştri, zeci de secretari generali, zeci de directori generali şi de simpli directori, dar niciunul n-a încercat să-l tragă pe sfoară cu un ban. Toate eforturile lor n-ar fi dus la nimic. Nelu Pedicuristul, însăşi personificarea exactităţii infinitezimale în contabilitatea opiniei publice, nu putea fi înşelat nici cu o milionimă de centimă. Şi, totuşi, s-a găsit astăzi, în ceasul renaşterii, când mareşalul a întronat cinstea în mânuirea banului public, unul care să-l ciupească dintr-o dată cu opt sute de mii de lei: licheaua de Ică, zis preşedintele Consiliului de Miniştri.

— Ba se poate! făcu Nelu, care, mai calm decât ar fi meritat cifra de opt sute de mii de lei, îşi puse la loc stiloul şi hârtia în buzunar.

— Şi tu ce ai de gând, Nelule? strigă desperat Sănducu. Vrei să i-o ierţi? Ar fi o ruşine! Este demnitatea noastră în joc, Nelule! Drept cine ne ia acest domn? Nişte fraieri? Nu, Nelule! Eu nu mă las fraierit de un Ică!... Cum vin la Bucureşti, intru în el! Sufletul i-l scot. În genunchi să mă roage, măgarul! După ce am muncit cu toţii atâta ca să scoatem dintr-un rahat ca el un monument naţional, să aibă obrăznicia să ne ciupească de dreptul nostru sfânt de mucenici ai condeiului?

Nelu, cu cincisprezece ani mai în vârstă decât Sănducu şi cu o experienţă de viaţă de trei ori mai mare, răspunse potolit şi tărăgănat, ca omul care-şi cumpăneşte bine şi gândurile, şi vorbele:

— Uite ce cred, Sănducule dragă! Că eşti mai prost decât pari. Eu nu ţi-am spus că Ică ne-a pungăşit, ci că ne-a dat mai puţin. Şi mă tem că Ică nu ne-a dat mai puţin, numai aşa, ca să ne dea mai puţin... Singur ziceai că nu mai suntem în Stepa Nogailor, ca în vara lui 42, ci în biata noastră Vlaşcă românească... Aşa că, ceea ce a făcut Ică ştii ce e?

— Ce?

— Un semn trist al vremurilor. Dăm de fund. Facem noi gălăgie cât facem, dar toate le facem în gol. Am pus-o de

mămăligă! S-a isprăvit! Poţi să latri la lună, Sănducule, dar degeaba îl scoţi pe Ică dator! De îndată ce nu mai suntem în Stepa Nogailor...

Nelu nu se mai osteni să vorbească, pentru că aşa cum îl vedea pe Sănducu, cu bărbia în piept, cu pleoapele lăsate, cu mâinile moi, în lături, înţelese că omul era pe deplin lămurit. Hapul e amar, dar trebuie înghiţit!

Maşina se opri. Se oprise convoiul întreg, în frunte cu maşina Dezrobitorului. Când Sănducu şi Nelu coborâră, mareşalul se şi găsea în mijlocul sătenilor, în plină anchetă:

— Dumneata eşti primarul?

— Da!

— Cum stai cu rachiul pe aici?

— Avem trei cârciumi în sat, domnule mareşal! Dar aseară, unul din cârciumari a murit.

— Bravo! făcu entuziast mareşalul. Frumos! Sunt mândru de voi! Aici am vrut să aduc ţara: s-o dezvăţ de beţie! Bravo!... Am izbutit!... Un popor sănătos ca românii n-are nevoie de cârciumari şi beţivi! Cârciumarii şi beţivii ne-au guvernat sub Carol II!... Bravo! Acuma suntem guvernaţi de oameni treji!

Urmat cu sfială de mulţime, mareşalul porni pe uliţa satului, se uită cu atenţie în dreapta, se uită cu atenţie în stânga, până se opri în faţa unei ogrăzi cu o grămadă de coceni risipiţi pe jos. Revoltat, mareşalul se răsti la săteni:

— Ce-i asta? Gospodărie? Cât o să mă mai lupt cu voi să vă conving să nu mai faceţi atâta risipă de furaje? Mai mult putrezesc pe jos, decât hrănesc vitele!... Şi ceaunul ăla de colo, de ce e răsturnat peste cenuşă? Când o să ajung să văd în ţara asta că vă îngrijiţi ca lumea copiii şi vitele? Este o ruşine!... Să vedeţi în Franţa şi Anglia vite şi copii!... Eu am studiat la Londra şi la Paris şi ştiu!... Ţi-e mai mare plăcere să te uiţi la vite şi la copii, nu ca aici, că ţi se face silă de ei... Domnule primar, dacă se întâmplă să vă mai prind a doua oară în halul ăsta de neglijenţă, să ştii că înfunzi puşcăria!... Dumneata răspunzi!... Eu nu pot fi peste tot!

Şi către săteni:

— Eu nu vă îndemn decât spre bine! Munciţi mai chibzuit, că munciţi pentru voi, nu pentru mine!

Un moşneag din mulţime trezi interesul Dezrobitorului:

— Câţi ani ai, moşule?

— Vreo nouăzeci şi trei!
— Bravo! Frumos! Dar copii ai?
— Ehei! Şi nepoţi!
— Bravo! Aşa da! Te pomeneşti că ai şi strănepoţi!
— Păi am! Plodul ăsta e nepotul lui fecioru-meu Nicu!
Mareşalul se uită la copil şi se minună cu cele mai calde cuvinte:
— Bravo!... Ian uitaţi-vă la el!... Un strănepot!... Priviţi!... Patru generaţii de români de-ai noştri!... Şi îngrijesc copiii de dumneata? Îţi dau de mâncare?
— Îmi dau, să trăiţi!
— Bravo! Aşa, da!... Uitaţi-vă, oameni buni, la moşneagul acesta! Un om fericit! Copii, nepoţi, strănepoţi... Numai aşa se întăreşte neamul! Bravo!...
Apoi, mareşalul îl întrebă din nou pe primar:
— Şeful agricol când a fost ultima oară în inspecţie?
— N-a fost niciodată, domnule mareşal!
— Dar şeful serviciului sanitar?
— În iarna trecută!
— Şi medicul?
— Medicul nostru a murit acu doi ani. De atunci n-a mai călcat altul pe aici.
— Registre aveţi?
— Avem, domnule mareşal! Avem o odaie întreagă!
— Aicea e răul. Aveţi prea multe. Să le reduceţi, înlocuiţi-le cu grafice.
Şi mustrător:
— Hei, ce bine ar merge, domnule primar, cu aceiaşi oameni, dacă v-aţi face toţi datoria. Eu unul... eu, Conducătorul acestui stat, nici n-am înjurat vreodată, nici n-am bătut, nici n-am făcut cel mai mic rău cuiva... eu, domnule primar, eu... dacă vrei să ştii, în toată cariera mea n-am atins pe nimeni nici cu o palmă... dar mi-am făcut datoria. Asta ar trebui s-o faceţi şi voi, primarii! Să nu bateţi, să nu înjuraţi, să nu faceţi nimănui rău, dar să vă ţineţi ca scaiul de oameni... cum mă ţin eu scai de ţara aceasta... şi care nu-i om de înţelegere, daţi-l pe mâna jandarmilor!... Şi să vedeţi cât de repede se vor schimba lucrurile în ţara aceasta.
Aici, mareşalul se opri, pentru că zărise, în umbra primarului, un omuleţ scund, cu barba nerasă.
— Dumneata cine eşti?

— Sunt institutor!

— Aici în sat?

— Aici în sat, să trăiţi!

— Institutor aici în sat şi umbli cu barba nerasă! Nu ţi-e ruşine? Uite, eu, Conducătorul, care am atâtea treburi şi răspunderi pe cap încât n-am timp nici să dorm, şi tot mă rad în fiecare zi!... Să faci bine să te razi şi dumneata! Domnule primar! Să ai grijă ca de azi înainte domnul institutor să nu vină cu barba nerasă la şcoală. În fiecare zi să se radă!... Şi, dacă nu se supune, faci raport la minister!

Abia acuma zări mareşalul copiii cu picioarele goale în praf:

— De ce umblaţi desculţi, dragi copii? Domnule institutor! De ce umblă copiii cu picioarele goale?

— N-au ce încălţa, domnule mareşal!

— Dacă n-au ce încălţa, de ce nu-i înveţi să-şi facă pantofi din resturi de flanelă?

După aceasta, mareşalul începu să facă anchetă în una din gospodării. Femeia, înconjurată de vreo trei-patru mititei, începu să se vaiete:

— Suntem unsprezece în bordeiul ăsta. Şi n-avem nici de mămăligă. Pleacă şi bărbatu-meu şi ăl mai măricel la muncă, în zori, cu burta goală, şi seara, tot cu burta goală se culcă.

— Foarte rău! strigă mareşalul, care se întoarse către mulţimea înghesuită dincolo de gard. Şi vina mare e a dumitale, domnule primar!... De când sunt Conducătorul acestei ţări, vă zoresc mereu să faceţi şi voi ceea ce face Patronajul la Bucureşti. De Patronaj ai auzit, domnule primar? Ei bine! Asta-ţi cer şi dumitale! Să faci şi dumneata aici ceea ce face şi Patronajul la Bucureşti! Şi atunci să vezi ce bine va fi pentru ţară şi neam!

Veni rândul şcolii. Mareşalul lăsase şcoala la urmă, înadins. Îşi avea mareşalul ideile lui. În colţul unei cămăruţe care servea drept şcoală ardea o candelă.

— Asta ce este, copii? întrebă mareşalul.

— Colţul eroilor! răspunseră copiii în cor.

— Bravo! Aşa! Morţii şi eroii neamului. Voi ştiţi ce este un erou? Nu ştiţi? Să vă spun eu: un erou este un soldat care moare pe front pentru ţară.

Era un subiect care-i stătea la inimă Dezrobitorului în împrejurările de azi, mai mult ca oricând. El îşi trimisese ostaşii să moară pe front pentru ţară, contra bolşevicilor. Cei care au

murit, au murit!... Ţara nu mai poate avea la ei nicio pretenţie să lupte. Un erou trebuie să moară. Moartea este cea mai bună garanţie a eroismului său. Dar, din nefericire, de la începutul războiului, s-a ivit o nouă categorie de ostaşi români: cei care fug de sub steagul Dezrobitorului şi trec la inamic. Sunt soldaţi care nici nu luptă pentru cauza sfântă, nici nu mor pentru cauza sfântă, şi nici nu sunt omorâţi de inamic, cum ar fi preferat mareşalul să li se întâmple, decât să vadă ce face inamicul cu ei: îi hrăneşte, îi îmbracă, îi învaţă... şi ei, după ce au avut neobrăzarea să întoarcă dosul cauzei sfinte, mai au curajul să ceară sovieticilor autorizaţia să se organizeze în regimente care să lupte împotriva lui Hitler şi a Dezrobitorului. Însuşi Killinger a fost primul care a adus mareşalului vestea aceasta îmbucurătoare.

— Regret, domnule mareşal, că nu este cazul să vă transmit felicitări din partea Führerului meu. Soldaţii dumneavoastră, domnule mareşal, comit acte de trădare, pentru care mintea omenească nu poate născoci o pedeapsă destul de severă.

Era atât de încruntat reprezentantul celui de al treilea Reich, încât mareşalul roşi până la rădăcina părului:

— Soldaţii mei... trădători?

— Soldaţii dumneavoastră, domnule mareşal! De la Marele Cartier General mi se transmite că soldaţii români, trecuţi la inamic, şi-au constituit prima divizie de voluntari care se pregăteşte să lupte alături de armata sovietică...

Sugrumat de mânie şi ruşine, mareşalul abia putu îngăima:

— Divizie?

— Da!... Divizia Tudor Vladimirescu... Prima!... Pentru că asta-i numai începutul!

De aceea simţea mareşalul o simpatie atât de puternică pentru ostaşii morţi, singurii eroi dintre eroi – şi de aceea ţinea el atât de mult să insufle naţiei o dragoste de morţi, care să meargă până la cult: cultul eroilor.

— De ce nu învaţă copiii ce se cheamă cultul eroilor morţi pentru ţară? se adresă, apoi, mareşalul, institutorului. Dumneata nu ştii că azi ţara are nevoie, mai mult ca oricând, de eroi? Cum să scoţi dumneata din aceşti copii nişte eroi care să moară pentru ţară şi tron, când ei nici nu ştiu ce se cheamă erou?... Te rog, domnule institutor, să familiarizezi pe copii cu eroii! Să aşezi la loc de cinste pe toţi morţii patriei pentru cauza sfântă. Fără

eroism, domnule institutor, nu se poate menţine o naţie... Dar exerciţii de tragere la ţintă faci cu elevii?

— Nu, domnule mareşal!

— De ce?

— N-avem arme!

— Rău, foarte rău!... Dar fotbal faceţi pe aici?

— Nu, domnule mareşal!

— De ce?

— N-avem minge!

Mareşalul se întoarse către aghiotantul său:

— Auzi, Enăchescule! N-au minge! În satul Crânguri din Vlaşca nu există minge de fotbal! Să li se trimită urgent una de la Bucureşti. Nu admit întârziere! De aia stăm atât de prost: neamul nostru nu ştie ce este sportul... 0 minge pentru Crânguri! Ai notat, Enăchescule? Ba nu! Scrie două!... Imediat! Numai aşa vom întări ţara şi neamul... Cu tragere la ţintă, cu fotbal, cu gimnastică aşa vom face din român un om nou, sănătos, viteaz şi rezistent la toate încercările. Ai notat, Enăchescule?... Două mingi de fotbal pentru Crânguri, Vlaşca!... Două!... Bună ziua, copii!

Dezrobitorul vorbea, dar sufletul lui cânta de mândrie: până şi în momentele grele prin care trecea astăzi oastea lui de pe front, providenţa îl ajută să facă ceva hotărâtor pentru neam. Crânguri! Cine a auzit până acum de un sat care s-ar afla în judeţul Vlaşca şi s-ar numi Crânguri? Nimeni! Dar mâine, nu se va găsi om în toată ţara, pe buzele căruia să nu fluture cu admiraţie şi invidie numele acestui sat Crânguri, pe care Dezrobitorul s-a hotărât să-l ridice prin minge! Minge... mai bine zis: două mingi în satul Crânguri!... Dintr-un salt, aşadar, această nenorocită aşezare vlăsceană se va plasa în rândurile celor mai civdizate sate din lume. Datorită cui? Dezrobitorului.

Mulţumit că dumnezeu l-a inspirat cum să recheme la viaţă pe aceşti crângeni desculţi, flămânzi şi nebărbieriţi, Dezrobitorul străbătu drumul spre maşină între două ziduri groase de săteni înspăimântaţi şi cu căciula în mână. Dar, când să pună piciorul pe scară, Dezrobitorul trebui să şi-l tragă îndată înapoi. Din mulţimea aceasta mută se înălţa înspre cerul albastru un glas subţirel de copil:

— Să dea dumnezeu să ne trăiască mareşalul încă mulţi ani, ca să facă ordine în ţara românească!

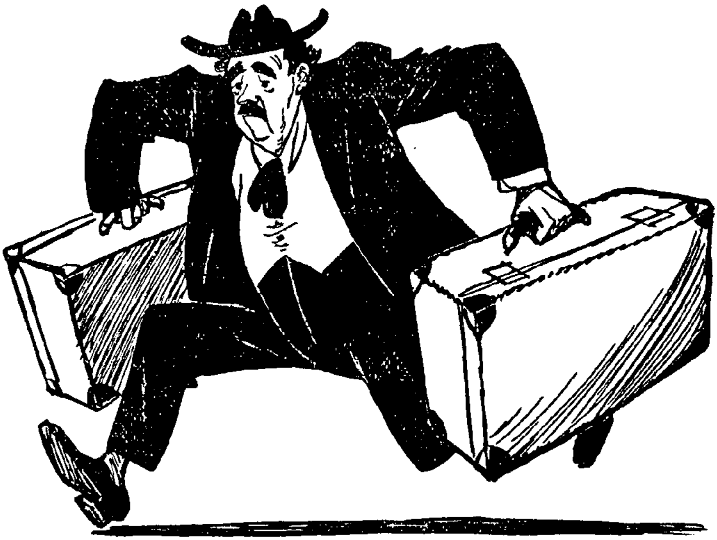
Mareşalului începu să-i tremure bărbia de emoţie.

— Enăchescule! zise el. Vezi cine a fost!

Fără să mai întrebe pe nimeni, Enăchescu răspunse:

— E fetiţa primarului, domnule mareşal!

Cât de interesantă e viaţa, cu ciudatele ei întâmplări! A trebuit să existe undeva în răsărit un Kiev şi a trebuit ca acest Kiev să cadă în mâna armatelor sovietice, pentru ca Dezrobitorul să vină până aici, în Vlaşca, să afle că dragii lui ţărani olteni au citit gazeta spaniolească din Montevideo!

XX

În şcoală, Mărunţelu a neglijat mult geografia. Pe vreme aceea, nici în ruptul capului n-ar fi crezut că de pe urma geografiei ţi-ai putea scoate o bucată de pâine, cinstit. Dar, de la război încoace, a început să se uite cu totul alţi ochi la geografie.

— Pentru geografie, zicea el, toată stima şi consideraţia! În faţa geografiei îmi scot pălăria până la pământ.

Spunea exact ceea ce gândea şi simţea. Atât la redacţie, cât şi acasă, camera lui de lucru era plină de globuri pământeşti, de hărţi, de atlasuri, printre care Serafim ştia să se plimbe cu atâta detaşare, cu atâta siguranţă de sine, parcă toată viaţa numai asta ar fi fost: geograf.

— Unde-i Lisabona, Mărunţelule?

— Aici! spunea Mărunţelu şi direct pe Lisabona îşi punea degetul.

— Dar Madridul?

— Aici!

— Dar Istambulul?

— Aici!
— Dar Geneva?
— Aici!

Era infailibil Mărunţelu. Cu neputinţă să-l fi prins cu o greşeală. Tot ce era oraş pe lume îi era familiar – aşa cum îi era familiar tot ce era bancă în tot ce-l interesa ca oraş. Numai un singur oraş îi dădea de lucru în ultima vreme: Teheranul. Nici nu ştia ce-i aia Teheran.

— Dar bine, mă Serafime! îi spuse într-o zi Nectarie la Capşa. Nu ştii ce-i aia Teheran? Un oraş, Serafime!

— Zvonuri! făcu, tăios, Serafim.

— Ce, mă Serafime? Ai căpiat? Cum zvonuri? Teheranul nu numai că-i oraş, dar e şi capitala unei ţări!

— Ce ţară, mă, ce ţară?

— Iran!

— Iran? N-am auzit! Zvonuri! Nu există aşa ceva! Zvonuri! Numai de zvonuri vă ţineţi. Sunteţi nişte măgari, zvoniştilor! Ruşine să vă fie! Dacă aş fi în locul mareşalului, pe toţi v-aş închide, zvoniştilor!

Dacă exista pe lume o specie vie pe care Mărunţelu o ura din tot sufletul era aceea a zvoniştilor. Urâtă buruiană zvonismul! Făcută anume să întunece minţile cele mai calme, cele mai lucide, cele mai logice, care, dacă ar fi lăsate în pace să judece singure, şi-ar da seama că situaţia nu este şi nu poate fi desperată. Dar aici era toată nenorocirea! Nu le dau voie zvoniştii. Cuprinşi de isteria zvonistă, zvoniştii iau în primire zvonuri gata amplificate şi le amplifică la rândul lor, cu un colosal lux de amănunte, pe care le întăresc cu jurăminte că le deţin din sursa cea mai autorizată. Pe onoarea mea! Să-mi sară ochii din cap dacă te mint! Cel de la care o ştiu este un om de mare răspundere... nu pot să-ţi spun cine... dar cineva foarte important, care n-are niciun interes să mă mintă!

Minţeau zvoniştii cu neruşinare şi asta-l scârbea mai rău ca orice pe Serafim Mărunţelu: minciuna.

— Înţeleg, zicea el, să minţi pentru un fleac oarecare, fără importanţă, care n-ar putea strica nimănui. Dar să minţi ca să înnebuneşti ţara, asta e o crimă. Uită-te la ei!... Pe toţi i-a cuprins mitomania politică.

Aşa spunea Mărunţelu despre zvonişti: că ar fi atinşi de mitomania politică.

— Cetăţeanul, zicea el, indiferent de sex, care pătimeşte de boala aceasta, este un isteric, un agitat, un anxios, un om care, în loc să-şi vadă de treabă, caută cu frenezie acea otravă subtilă care-i ruinează din ce în ce sănătatea morală şi chiar cea trupească, şi-l face din om, neom.

Cu aceşti mitomani politici, isterici, agitaţi, anxioşi, care scoteau din minţi ţara cu zvonurile lor, încerca Mărunţelu să lupte:

— Aveţi nervii zdruncinaţi, nenorociţilor! Aţi face face mult mai bine dacă v-aţi duce pentru o lună undeva, la odihnă, ca să nu mai vedeţi toate în negru! Lăsaţi-vă de zvonuri şi vedeţi-vă de treabă! Comparaţi jalnica voastră flecăreală, trista voastră neseriozitate, tragica voastră perseverenţă de a vă face unealta inconştientă a duşmanului, ca şi ridicola voastră omniscienţă, cu splendida tăcere, conştientă şi granitică, a simplului nostru soldat-erou, care, colo, departe, făureşte o ţară mândră şi liniştită şi vă apără cu trupul lui pe voi, nerozii şi ingraţii, care vă pierdeţi aici vremea prin cafenele... şi nu vreţi să vedeţi cât de aproape este victoria!

— Care victorie? săreau toţi zvoniştii pe Mărunţelu.

— Ce mai întrebaţi care victorie? strigă Mărunţelu, desperat de atâta prostie omenească. Dar câte victorii pot fi pe lume? Victoria finală!... Na, citiţi-l pe Goebbels!... «Şansele noastre de victorie sunt sigure!... Ele vor fi cândva pentru noi toţi răsplata celei mai sublime vitejii.»

— Cândva? îi răspundeau zvoniştii în bătaie de joc. Pe noi nu ne interesează ce va fi cândva. Noi vrem să ştim ce este acu. Şi acu e vai de capul nostru!

Îngrozit de halul moral în care pot să cadă aceşti oameni din cauza fricii, Mărunţelu ridica mâinile la cer:

— Nişte nebuni! Ce să faci cu nişte nebuni! Să-i plângi numai de milă, ca pe nişte nebuni!

Iar după fiecare scenă mai tumultuoasă pe chestia zvonurilor, Mărunţelu îşi făcea îndată valiza – care se putea numi mai degrabă valijoară, atât de mică şi de modestă era – şi pleca în Elveţia, în Spania, în Portugalia, indiferent unde, numai să poată respira timp de câteva zile niţel aer european. Nimic nu putea reface mai repede forţele sleite ale lui Mărunţelu în lupta cu istericii aceştia, cu anxioşii aceştia, cu mitomanii aceştia, care scot ţara din minţi cu zvonurile lor mincinoase, decât aerul

european al Elveţiei, Spaniei, Portugaliei. Unde mai pui că acolo, în Europa, avea plăcerea să mai întâlnească şi alţi factori de răspundere ai ţării, care fugeau şi ei pentru câteva zile din Bucureşti, unde nu se mai putea trăi de răul zvoniştilor. Cel care părea că sufere mai mult decât toţi era nenea Sotir. De aceea, Mărunţelu, oriunde cobora din tren: la Geneva, la Madrid, la Lisabona, îl întâlnea pe Sotir.

— Sotire! Iar pe aici?

— Iar, mă băiete!... Pentru că acolo, vorba romînului, îmi pierd respiraţia. Acolo nu te poţi aşeza liniştit să-ţi mănânci muşchiuleţul, să nu vină unul să-ţi toarne peste cap o găleată cu zvonuri!

— Ca şi mine! zicea Mărunţelu. M-au făcut neom ăia, cu zvonurile lor!... Cel puţin aici în Elveţia... în Spania... în Portugalia...

— Se pare că şi în Suedia ar fi bine! îi strecură Sotir, într-o zi.

— În Suedia? făcu Mărunţelu.

— Da! Cică... dar asta rămâne între noi... cică Miţa... coana Miţa a noastră... şi-ar depune micile ei economii în Suedia.

Mărunţelu rămase cu urechile ciulite atât cât Sotir îi vorbi, dar îi răspunse în stilul lui: prompt!

— Zvonuri!

— Ce zvonuri, mă Serafime... că...

Mărunţelu, să-l înghită de viu pe Sotir:

— Te-ai molipsit şi tu, neică Sotir? Şi tocmai pe mine m-ai nimerit? Eu fug de acasă să nu-i mai aud pe zvonişti, ca să te aud pe tine aici vorbind ca şi ei?

Îi era atâta silă de zvonuri, încât căzu în extrema cealaltă: pe câtă vreme zvoniştii credeau în orice, Serafim nu mai credea în nimic. De asta nu vru să creadă că ar exista pe lume un Teheran. Teheran? Ce-i asta? Un oraş?

Zvonuri! Şi aşa a ţinut-o morţiş câteva zile: un oraş, Teheran? Zvonuri! Până a venit D. N. B.-ul şi l-a trezit: există, într-adevăr, o ţară care se numeşte Iran – şi are Iranul acesta drept capitală un oraş: Teheran – şi în acest Teheran s-au întrunit şefii celor trei ţări aliate împotriva Germaniei naziste: Uniunea Sovietică, Anglia şi Statele Unite – care au stabilit, printre altele, deschiderea cât mai degrabă a unui al doilea front.

Al doilea front? Zvonuri! Cam aşa îl mânca limba pe Mărunţelu să strige. Al doilea front? Zvonuri! Dar cum să zici: zvonuri! —

când însuşi D. N. B.-ul domnului Hitler o spune şi o spune pe larg, cu detalii multe şi triste. De astă dată chestia e serioasă. Anglia şi Statele Unite nu mai pot tărăgăna lucrurile la nesfârşit. În anul care vine, domnul Hitler îşi va avea un al doilea front. Nu cel din Italia. Ci un adevărat al doilea front, care să merite numele acesta sinistru: un front în apus.

Serafim, care era singur cu conştiinţa sub cămaşa lui albă şi cu telegrama D. N. B.-ului în mână, îşi încuie sertarul, ieşi din birou fără să sufle un cuvânt şi, cum ajunse în stradă, o luă la goană înspre Lipscani. Dar când ajunse la negustorul de care avea nevoie în aceste mari momente naţionale, i se făcu negru înaintea ochilor. De la uşă, se întindea o coadă până la scările Băncii Naţionale, că nici nu-ţi mai puteai da seama unde se bătea lumea să intre mai întâi: în magazin sau la Banca Naţională.

Un moment, Serafim crezu că simpla lui apariţie îi va deschide imediat drumul spre tejghea. Dar simpla lui apariţie fu pentru el o decepţie: nimeni nu se arăta dispus să-i cedeze un milimetru din teritoriul cucerit. Serafim deveni aferat.

— Daţi-mi voie!... Este ceva urgent!... Chestie gravă!

— Aibi răbdare! i se răspunse cu zâmbete rele. Că şi noi tot pentru ceva grav şi urgent am venit.

Ce dracu o fi? îşi zise Mărunţelu. Pesemne că nu mă cunosc!

Şi-şi schimbă stratagema: făcu gălăgie.

— O fi! strigă el. Dar eu sunt eu!... Şi vă rog să nu fiţi obraznici!

— Obraznic eşti tu! îi răspunse cineva de la marginea cozii.

Serafim se uită şi i se urcă sângele în obraz: cel care-i vorbea aşa era Mihăiescu independentul. Nemaipomenit! Un flecuşteţ ca acest Mihăiescu să-i spună lui că-i obraznic.

— Mă! zbieră Serafim la Mihăiescu, ca şi cum nici nu l-ar fi cunoscut. Nu ţi-e ruşine? Tu ştii cine sunt eu?

Toată coada râse, în afară de Mihăiescu independentul, care-i răspunse şi el lui Serafim, ca şi cum nici el nu l-ar fi cunoscut.

— Da cine eşti, mă? Un golan şi un pungaş şi un măgar!

— Măgar e mă-ta!

— Ba mă-ta!

Şi toţi să-i sară în ajutor lui Mihăiescu, deşi Serafim recunoscu în coadă pe mai toţi bunii lui prieteni, cu care aseară benchetuise la Capşa, dar care acuma îi rânjeau în obraz şi-i

ziceau tot felul de cuvinte urâte, ca unui străin, numai să nu-i facă loc mai în faţă.

— La coadă, mă!... Ţi-o fi plăcând ţie înghesuiala, dar aici e coadă, nu înghesuială! Coadă, mă!... Mă, n-auzi!... Dă-te înapoi, că acuşi o să zbori după plastron!

Şi parcă ar fi fost profeţi! Serafim spuse o vorbă, altul spuse o vorbă şi mai tare... treosc-pleosc... şi plastronul lui Serafim zbură, să juri că ar fi fost mâna lui dumnezeu, drept acolo unde-i era locul: la coada cozii.

O dimineaţă întreagă s-a târât Serafim cu coada, până a ajuns, în sfârşit, la tejghea.

— O valiză, te rog!

— Poftim!

— Nu! Una mai mare!

— Poftim una mai mare!

— Nu! Una şi mai mare!

— Una mai mare nici nu se fabrică!

— Atunci dă-mi două!

În stradă, cu geamantanele în mână, se ciocni nas în nas cu Nelu Pedicuristul.

— Ce-i cu tine, Serafime? Te muţi?

— Zvonuri! răspunse Mărunţelu, grăbit.

— Ce vorbeşti? râse Nelu cu gura până la urechi. Curios! Că şi eu mi-am cumpărat două!

— Zvonuri! repetă Mărunţelu, care dispăru, înghiţit de mulţimea de pe Lipscani.

* * *

În primele luni ale anului 1944, elita neamului, spre a putea opune o rezistenţă eficace impresiei proaste ce i-o făcea înaintarea pripită a armatelor sovietice, adoptă un nou strigăt de luptă:

— Românul e norocos!

Cu conştiinţa că românul e norocos, un nou suflu de optimism dădu noi aripi fanteziei celor mai aleşi fii ai neamului. Un nou sânge începu să curgă în vinele lor întinerite. O nouă energie dădu bici străvechilor lor aspiraţii spre mai bine! Spre foarte bine! Spre maximum de bine posibil!

— Românul e norocos! îşi comunicau ei reciproc credinţa în

norocul românului. S-a văzut în 1918. Mai toată ţara era ocupată de nemţi. Ceea ce a mai rămas se reducea la un teritoriu triunghiular de câteva judeţe din nordul Moldovei, pe care Take Ionescu l-a numit pe drept cuvânt «Triunghiul morţii», pentru că era cu adevărat un triunghi al morţii: murea lumea de foame, de frig, de tifos exantematic. Rusia era bolşevizată. Franţa, pe punctul de a fi învinsă... Cine să-ţi mai vină în ajutor? Nimeni!... Eram prăpădiţi!... Scăpare nu mai exista pentru noi!... Aşa ne ziceam cu toţii, pentru că, în panica în care trăiam, am uitat că dumnezeu l-a făcut pe român norocos. Şi uite că tot dumnezeu ne-a amintit că românul e norocos: nu numai că am scăpat de belea cu pielea întreagă, dar am mai ieşit şi cu câştig. Pentru că românul e norocos, ţara aia mică a noastră, de numai şapte milioane de locuitori, a devenit deodată o Românie mare de şaptesprezece milioane de locuitori... Asta numai dintr-o înfrângere! Acuma vă închipuiţi cu cât ne-am fi ales dintr-o victorie. Pentru că românul e norocos. Totdeauna a fost norocos. Şi-i greu de crezut că dumnezeu să ne fi părăsit tocmai acum şi să ne fi lăsat fără noroc. Nu se poate. Românul e norocos... Şi o să mai învingem şi acum vitregia sorţii tot cu norocul românului, nu cu aiurelile domnului Goebbels.

Nimeni nu mai credea în Goebbels. Toate câte le spunea el ajunseseră pentru elita neamului simple aiureli. Frontul german a fost înfundat la Uman, armatele sovietice se revărsau fără putinţă de stăvilire spre graniţa de răsărit a ţării, dar radio Berlin continua să aiureze:

— Am pierdut primul război mondial pentru că am fost un popor doar ameţit de politică. Vom câştiga cel de al doilea război mondial, pentru că acuma suntem un popor politic.

— Am înţeles! comenta elita cu răutate. Asta o fi arma aia nouă a lui Hitler: politica. În asta îşi pune el acuma speranţa să-i bată pe ruşi: cu politica. Îi mulţumim foarte frumos, dar noi n-avem nevoie de armele lui. Avem armele noastre: Românul e norocos.

— Ia mai daţi-l dracului pe Goebbels! strigau cei mai dinamici membri ai elitei. Mai bine să ne vedem de treburile noastre. Cum stă azi I.R.D.P.-ul, fraţilor?

— Scade!

— Vindeţi, fraţilor, vindeţi! Şi cum stă Reşiţa, fraţilor?

— Saltă!

— Cumpăraţi, fraţilor, cumpăraţi!

Cumpăraţi... vindeţi... vindeţi... cumpăraţi!...

Toţi nepoţii de sânge sau prin alianţă ai lui Dacu şi Dinu, toate doamnele şi domnişoarele Veturiei şi Miţei, toţi înfipţii pământului lui Ică, toţi micii şi marii luptători care şi-au reintrat în drepturile lor, cu procente la procente, de pe urma războiului crucii... toţi erau prinşi, în primele luni ale anului 1944 – când trupele sovietice se apropiau de Prut – în vârtejul celor mai neverosimile afaceri de acţiuni, de intervenţionisme, de exporturi, de importuri, de furnituri către stat, în tot ce a născocit dumnezeu bun de băut, de mâncat, de îmbrăcat, de pus la ciorap... Vindeţi... cumpăraţi— cumpăraţi... vindeţi!... Se cumpăra tot... se vindea tot... într-o goană, într-o învălmăşeală, într-o îmbrânceală atât de euforică, atât de febrilă, atât de dinamică, încât oricine ar fi vrut să vadă ce a izbutit să facă regimul de la 6 septembrie după numai trei ani şi jumătate de guvernare şi numai doi ani şi jumătate de război, nu trebuia decât să-şi piardă câteva minute; între orele unsprezece-douăsprezece dimineaţa, la Bursa de valori şi efecte, sau la oricare din filialele ei cu sediul fix la toate cafenelele, berăriile şi restaurantele, mari şi mici ale capitalei noii Românii... Cumpăraţi... vindeţi... vindeţi... cumpăraţi!... După numai trei ani şi jumătate de lupte şi suferinţe, Dezrobitorul îşi putea vedea visul împlinit!... Cumpăraţi... vindeţi... vindeţi... cumpăraţi!... Rusul încă n-a ajuns până la noi. Şi, chiar dacă ar ajunge, românul e norocos!... Cumpăraţi... vindeţi... vindeţi... cumpăraţi!

Nu se mai muncea la renaştere. Renaşterea era terminată. Stătea gata şi îngăduia să se bucure de ea oricine a ajutat pe Dezrobitor, prin muncă, ordine şi cinste, la lupta de încadrare a ţării în noua ordine europeană.

Desigur că cei care aveau mai multe drepturi decât oricine să fie veseli că ţara e renăscută erau prietenii devotaţi ai lui Dacu, care, hulpavi şi nevinovaţi, se alăptau de la renaştere, cum zice istoria că s-ar fi alăptat hulpavi şi nevinovaţi cei doi frăţiori latini Romulus şi Remus de la lupoaică – fără să se mai ocupe de treburile politice. Politica o lăsaseră toată pe seama lui Dacu. Dacu lua cunoştinţă de evenimente. Dacu pertracta. Dacu hotăra. Şi pentru că, în toate acestea, predominau gândurile şi simţirile lui democratice, Dacu îşi convoca din când în când prietenii să le ceară votul pentru un da sau un nu, pe care el

avea mâna liberă să le ia, dimpotrivă, drept un nu sau un da, sau nici nu, nici da – evident, nu în mod arbitrar, ci aşa cum dictau interesele neamului. Numai interesele neamului, care au adunat şi acum pe cei mai mari naţional-ţărănişti în casa figurii mondiale, spre a afla că bolşevicii tot nu se astâmpără. Belciug îi dăduse azi dimineaţă lui Dacu nişte detalii care-l făcuseră să-şi iasă din fire: la închisoarea din Caransebeş, deţinuţii politici ţin şedinţe, pun ţara la cale, fabrică manifeste pe care le strecoară dincolo de lagăr ca să ajungă în mâna muncitorilor, pe care-i instigă la greve şi sabotaje.

— În puşcărie... şi complotează! facu Dacu.

— Ce complotează?

— Tot pentru Frontul lor democratic. Să încheiem cu ei cât mai degrabă Frontul democratic.

— Şi încă n-au ajuns să înţeleagă că nu vrem să ştim de niciun Front democratic? întrebă Iorgu Potecă.

— Nu! Încă nu vor să înţeleagă. Ştiu numai să ne ameninţe. Dacă nu facem cu ei Frontul democratic, ne vor supune judecăţii poporului.

Cel mai sincer amuzat râse nepotul Romulus:

— Stau închişi şi ne ameninţă pe noi cu judecata poporului!

— Închişi, făcu Dacu, dar au umplut ţara de manifeste, prin care ne invită să învăţăm ceva din cele ce s-au petrecut în Italia. Pentru că guvernul Badoglio, zic ei, a tărăgănat ruperea alianţei cu Germania, armata lui Hitler a avut tot răgazul să ocupe Italia şi să facă din ea un teatru de război!

La aceasta, cei mai mari naţional-ţărănişti se uitară la ceas. Era ora zece şi treizeci şi cinci de minute. Îngrozitor!... Ora zece şi treizeci şi cinci de minute, când pe ziua de azi se anunţă bătălie mare la Bursă. Şi dornici cum sunt de a se vedea cât mai degrabă repuşi în drepturile lor, toţi aceşti războinici infatigabili freamătă de nerăbdare să se avânte în luptă exact la ora reglementară. Onoarea lor le cere întotdeauna să fie în primele rânduri, pentru că fiecare din ei are câte ceva sfânt de apărat: ba un stoc de «Astre Române», ba unul de «Stele Române», ba unul de «Credite Miniere», ba de «I.R.D.P.»-uri, ba de «Reşiţe», ba – cum este îndeobşte cazul – de câte ceva din toate, plus din multe alte asemenea distincţii germano-române, câştigate cu sudoarea frunţii în zilnica lor trântă cu duşmanul secular, pentru instituirea unei noi ordini europene... Şi Dacu vorbeşte,

vorbeşte... când este ora zece şi treizeci şi cinci de minute. Până la ora unsprezece mai sunt încă douăzeci şi cinci de minute în totul!

Îngroziţi, cei mai mari naţional-ţărănişti fură fulgeraţi de aceeaşi aprigă teamă: oare şeful va avea destul bun-simţ să termine la timp consfătuirea?

— Şi în concluzie? îndrăzni Ohăbiţă.

— În concluzie? zise Dacu. Să intrăm în Frontul democratic şi să ne unim cu poporul, spre a ieşi din războiul cu sovieticii şi spre a întoarce armele împotriva armatei germane şi a lui Antonescu.

Nepotul Zaharia, care se mai uită o dată la ceas, începu să dea semne de enervare.

— Eu mă mir, unchiule, că-ţi mai pierzi vremea să te gândeşti la toate aiurelile lor.

— Dar nici nu mă gândesc!

— Atâta ar mai lipsi! făcu Romulus. Să încheiem pace cu bolşevicii, ca să ieşim din război! Ar fi o ruşine!

— Este o ruşine! făcu Dacu.

— O ruşine care ar păta tot trecutul dumitale istoric, unchiule! zise şi nepotul Zaharia.

— Ar fi o pată care m-ar scoate definitv din istorie, dragilor!

— Atunci, de ce ne-ai chemat? făcu Romulus, care se uită şi el la ceas.

— Ca să vă spun că totuşi ar trebui să ieşim din război.

Cei mai mari naţional-ţărănişti uitară că până la ora unsprezece mai sunt încă cincisprezece minute şi-l priviră, consternaţi, pe Dacu:

— Să ieşim din război? bâigui Romulus. Numai pentru că aşa vor bolşevicii ăia din închisoare? Dumneata, care l-ai înfruntat pe regele Carol II, să te iei după ce spun nişte puşcăriaşi?

— Nu mă iau după ce spun ăia, dragilor! Mă iau după front! Trupele sovietice au trecut Bugul la sud de Uman, au trecut Nistrul şi se apropie de Prut. În câteva zile ne vom trezi cu ei în ţară. Vreţi război în ţara noastră?

— Nu! răspunseră toţi cei mai mari naţional-ţărănişti, deşi până la ora unsprezece mai erau zece minute.

— Nici eu! răspunse Dacu.

— Deci ieşim din război, domnule Dacu? întrebă Iorgu Potecă.

— Nu!

Din nou, cei mai mari naţional-ţărănişti rămaseră stupefiaţi.

— Nu ieşim din război? întrebă, în cele din urmă, Iorgu Potecă.

— Ba ieşim, răspunse Dacu, dar nu înţeleg să ieşim sub presiunea ălora din puşcării! Front democratic, da!... Partidul nostru naţional-ţărănist a fost dintotdeauna democratic, şi va rămâne în veci democratic. Front democratic chiar cu bolşevicii, fie!... Dacă anglo-americanii dau mâna cu ei cât ţine primejdia, trebuie să dăm mâna şi noi. Dar nu înţeleg să-mi impună bolşevicii în Front democratic nişte organizaţii bolşevice pe care nu le cunosc şi nu le stimez! Frontul Plugarilor! Ce-i asta Frontul Plugarilor? Frontul căror plugari? Plugari bolşevici? Să apere nişte plugari bolşevici interesele plugarilor noştri români? Dar noi, partidul naţional-ţărănist, pentru ce existăm?... Nu ca să luptăm pentru interesele plugarilor noştri români?

Şi să vină nişte plugari bolşevici să concureze cu noi?

Sau Uniunea Patrioţilor! Aţi auzit vreodată să fi existat în trecutul acestei ţări româneşti vreo Uniune a Patrioţilor, sau o Uniune a Sindicatelor?... Eu n-am auzit!... Nu ştiu!... Nu-mi trebuie!... N-am nevoie!... Nu vreau!... Nu accept!

— Dar ruşii înaintează! zise Romulus, uitându-se desperat la ceasornic.

— Să înainteze! făcu Dacu. Eu nu stau de vorbă cu ruşii. Stau de vorbă cu americanii şi cu englezii...

— Şi ce ai hotărât, unchiule?

— Am hotărât că nu pot lua nicio hotărâre până ce nu primesc un răspuns de la Cairo... Sunteţi de acord?

— Da!

Sfinxul se uită la ceasornic:

— Vă mulţumesc! Este ora unsprezece fără cinci. Sunteţi liberi.

Cei mai mari naţional-ţărănişti năvăliră, toţi grămadă, cu acelaşi elan, spre ieşire. Dacu notă: Trebuie să mă pregătesc de putere. Sunt singura forţă politică pe care o reclamă ceasul de faţă. Niciodată n-a fost atâta coeziune în partid ca acum, când ţara este în primejdie.

* * *

Azi-dimineaţă, Ică a fost silit, de dragul victoriei, să îndeplinească o sarcină penibilă, care apăsa mult şi simţul lui estetic şi simţul demnităţii lui personale.

A trebuit să vorbească muncitorilor de la fabrica «Vulcan» despre legătura temeinică dintre stat şi întreprindere, dintre muncă şi răsplata ei.

Cât timp le-a vorbit, Ică a simţit cum îl sufocă legătura aceasta temeinică dintre el şi aceşti muncitori. Ce altă legătură temeinică poate fi între el şi aceşti duşmani ai lui decât legătura dintre funie şi spânzurat! Nu avea în faţa lui oameni, ci ochi. Sute de ochi încinşi de o flacără sumbră, în care Ică putea citi, pentru întâia oară în viaţa lui, un preaviz crâncen şi fără apel: Ică, virtualmente eşti concediat dintre cei vii... Şi murmurele acelea, care parcă anunţau de departe venirea unei furtuni! Murmure, care la un moment au degenerat în strigăte disperate, e drept, dar atât de ameninţătoare, încât Ică ar fi murit poate pe loc, dacă n-ar fi sărit poliţia lui şi a lui Killinger să-i scoată din sală pe aceşti bolşevici lipsiţi de simţul recunoştinţei şi al bunei-cuviinţe. De altfel, Ică îşi zice de mult că practic va fi mort în curând. Numai presimţiri sinistre de moarte avea Ică! Numai moarte visa! Numai moarte vedea în jurul lui. Muncea, cum putea munci unul care are răspunderea întreagă a renaşterii în spatele frontului – dar numai în virtutea inerţiei. Cu aceeaşi râvnă ca şi la începutul războiului predica munca, ordinea, cinstea, în virtutea inerţiei. Proslăvea noua ordine europeană, în virtutea inerţiei. Cerea luptă până la ultima picătură de sânge, în virtutea inerţiei. Primea mici omagii de la marii martiri ai războiului crucii, în virtutea inerţiei. Semna contracte, autorizaţii, acorduri, concesii, exporturi, importuri, în virtutea inerţiei. Se consfătuia zilnic, la ora cinci, uneori la şase după-amiază, cu cele mai alese fiice al ţării de la Patronaj, asupra celor mai urgente şi mai simţite mijloace de a alina durerile neamului, dar numai în virtutea inerţiei. Pe toate le făcea în virtutea inerţiei, fiindcă mintea şi sufletul său nu mai aparţineau vieţii, ci morţii!... Ică, omul care s-a născut în zodia Săgetătorului, uitase cu desăvârşire că mai este dator să trăiască încă treizeci şi opt de ani buni şi peste tot era urmărit numai de viziuni funebre: moarte, moarte, moarte! Cenuşiu era cerul şi beznă era în sufletul sărmanului Ică.

Dar de când era chinuit Ică de imaginea aceasta a unei morţi iminente? Oare de la capitularea armatei a şasea germane la Stalingrad? Sau de la arestarea lui Mussolini? Sau de la evacuarea Kievului de către nazişti? Sau de la Teheran?

Desigur că toate aceste nenorociri i-au dat destule nopţi albe vicedezrobitorului, pe care-l apuca mereu spaima să nu i se fi schimbat în rău horoscopul. Totuşi, niciuna din aceste nenorociri n-a zguduit în asemenea măsură credinţa lui Ică într-un viitor luminos, ca moartea lui Ciano. Cum s-a cutremurat toată fiinţa lui Ică la vestea acestei crime înspăimântătoare! Un socru să-l condamne la moarte pe propriul său ginere! Şi ce ginere! Un Ciano!... Ciano! Modelul lui Ică. Cea mai perfectă dublură a lui Ică! Fratele geamăn al lui Ică. De aceeaşi vârstă cu el. La fel de tânăr ca el. Arzând de aceeaşi inepuizabdă dragoste de viaţă ca el. Cu aceiaşi nepoţi la Olteniţa, ca el. Dar mult mai aproape de ei, decât Ică! Graniţă în graniţă cu ei!... Şi tot nu i-a fost chip să scape. A fugit de mâna răzbunătoare a socrului său – dar moartea a izbutit să-l ajungă din urmă şi să-l tragă înapoi, să-l lege de mâini şi de picioare de un scaun şi să-i tragă un glonte în ceafă!... Cât a gemut Ică în ziua aceea!... Un om tânăr... nici patruzeci şi unu de ani împliniţi... cu atâta putere de viaţă cu atâţia bani depuşi peste graniţă... şi să moară de glontele infam al socrului său... al tatălui soţiei lui... al bunicului copiilor lui!... Era un asasinat abominabil de care se vor cutremura veacurile şi... Dar să lăsăm stilul... Ce facem?... Mai bine zis: Ce fac eu?... Să mă las la voia întâmplării? Să aştept până în ultima clipă? Nu-mi ajung avertismentele comuniştilor mei, care-mi vorbesc prin manifestele lor despre soarta care mă aşteaptă în ziua când vor putea ieşi liberi din închisori? Ce mai aştepţi, Ică? Fugi!... Fugi cât mai e vreme! îşi striga Ică.

Dar tot Ică îşi răspundea, îngrozit: Să fug cât mai e vreme! Bine! Aş fugi!... Numai că ar trebui să întreb şi zodia Săgetătorului dacă ea îmi dă voie să fug! Eu doar sunt obligat să trăiesc treizeci şi opt de ani buni. Cât de buni, nu ştiu. Zodia Săgetătorului n-a vrut să-mi spună. Prin urmare, eu trebuie, pentru orice eventualitate, să fiu în măsură să înfrunt treizeci şi opt de ani foarte buni! Cei mai buni! Să nu mă prindă zodia Săgetătorului că-mi bat joc de sentinţele ei. Şi pentru aceşti treizeci şi opt de ani foarte buni, cei mai buni, încă n-am bani destui. Tot ce mi-am putut agonisi de pe urma muncii mele de şaptezeci de ore pe zi pentru renaşterea ţării, nu-mi ajunge nici pe un sfert. Restul se mai află aici, în ţara aceasta a mea. Prin urmare, cum să fug, aşa, pe nepusă masă şi să las aici, în ţara aceasta a mea, ceea ce mi-e mai drag pe lume: mai întâi banii,

apoi banii şi în sfârşit, banii! Nu se poate!... Nu se poate! Nu se poate!

Protesta Ică, se zbătea, urla în cleştele a două imperative la fel de încăpăţânate: primul, acela că trebuie să fugă imediat, deoarece încă nu-i pregătit pentru moarte; şi al doilea, că trebuie să mai rămână aici, în capul renaşterii, deoarece încă nu-i pregătit pentru viaţă.

De aceea era atât de trist Ică în ultima vreme. Nimic nu-l distra. Nimic nu-l făcea să zâmbească. Nici măcar când îl auzea pe Mărunţelu cum comenta înaintarea armatei sovietice:

— Aruncându-se asupra Europei, Rusia se aruncă asupra unui vârf de suliţă. Cei care ştiu ce s-a petrecut cu imperiul roman, după ocuparea Greciei antice, înţeleg foarte bine cum procesul de dizolvare a unei puteri începe o dată cu cel mai mare succes al ei!

Nu zâmbea Ică, nici măcar când îl auzea pe Dittmar, comentatorul german militar de la Berlin:

— Din punct de vedere tehnic, noi am fost întrecuţi de inamic. Lucrul este explicabil, pentru că este natural ca, în materie de tehnică, întâietatea s-o aibă când unul, când celălalt dintre adversari!

Era Ică într-un asemenea hal de depresiune, încât până şi Goebbels a ajuns să nu-l mai poată distra cu strigătele lui de triumf:

— Pentru poporul german este nu numai o cinste, ci chiar un avantaj de a avea la sfârşitul acestui război o serie întreagă de oraşe distruse... Poate că este mai bine pentru Germania că inamicul său îi subestimează voinţa de victorie, căci dacă inamicul ar şti cu câtă dârzenie duce poporul german greutăţile acestui război, atunci probabil că nu ar mai încerca traducerea în fapt a invaziei plănuite şi pregătite. Pe când aşa, aşteptăm invazia. Invazia? Să vină! O aşteptăm fără alte comentarii! Nu vom găsi niciodată o şansă atât de favorabilă, pentru a da războiului o întorsătură decisivă! Niciodată n-am crezut atât de puternic în victoria germană, ca în săptămânile acestea din urmă.

Ică se uita pe hartă să mai vadă o dată ce a putut întări în săptămânile acestea din urmă credinţa lui Goebbels în victoria finală – şi admise că Goebbels nu exagerează. În săptămânile acestea din urmă – adică de la data de 11 ianuarie 1944, de

când Ică şi-a fixat noul său calendar, pentru că în acea zi Ciano a fost executat – armata sovietică a eliberat Sarni, Krasnoe-Selo, Peterhof, Novgorod, Gatcina, Novosokolniki-Ciudovo, Kinghisep, Rovno, Luck, Nicopol, Staraia Rusa, Krivoi-Rog, Cherson, Jmerinka, Moghilău, Tarnopol, Kameneţ, Viniţa, Pervomaisk, Podolsk şi aşa mai departe... succese care, într-adevăr, nu puteau decât să ridice la înălţimi încă neatinse credinţa lui Goebbels în victoria germană.

Şi, totuşi, Ică rămânea trist. Zâmbetele spontane dispăruseră de mult de pe buzele lui Ică, iar cele oficiale ajunseseră pentru el un adevărat chin. La ce bun că doctorul Goebbels vorbea atât de frumos despre victoria finală care întârzie-şi cine ştie cât va mai întârzia! — dar este absolut sigură, dacă pe front trupele sovietice înaintau, în timp ce aici, în ţară, comuniştii îşi luau din ce în ce mai mari libertăţi să amărască tot ce mai era de amărât în sufletul întunecat al lui Ică cel vesel de altădată. De frică, vicedezrobitorul închidea ochii şi de furie îşi răcnea, ca în primele zile, cu ochii închişi, ordinul lui favorit:

— Curăţaţi locul!

Locul se curăţa peste tot. În drumul armatelor germano-aliate în retragere erau împuşcaţi, în lagăre şi închisori, deportaţii şi deţinuţii comunişti şi antifascişti. Iar în ţară, toţi cei prinşi că ar lucra, prin manifeste, prin întruniri clandestine, sau prin propagandă izolată, de la om la om, pentru ruperea alianţei cu Hitler şi întoarcerea armelor contra armatelor lui – erau zvârliţi îndărătul gratiilor, la Văcăreşti, la Caransebeş, la Aiud, la Mislea, la Târgul-Ocna, la Lugoj, la Mărgineni, sau, pur şi simplu, în temniţele poliţiei şi siguranţei.

Totuşi, Ică trebui să constate curând că şi curăţenia aceasta generală o face în virtutea inerţiei. Aresta, tortura, ucidea, dar inima lui continua să se zbată între frica de moarte şi dragostea lui de viaţă bună. Foarte bună! Cea mai bună!... Să trăieşti toată vremea între viaţă şi moarte! Şi să mai fii şi drăguţ cu aceşti muncitori bolşevici, care te frig cu privirea lor rea pentru că ai venit să-i decorezi în numele regelui, în loc să-i împuşti

— Şi să li te adresezi în fraze alese, ca să creadă că vorbeşti cu ei ca de la egal la egal: el, muncitor, mareşalul, muncitor, ăştia, muncitori... ca între muncitori!... Hei, dacă n-ar fi silit! Dar este!... În numele Führerului, Killinger i-a atras ieri atenţia că momentul cere să te faci de urgenţă frate bun cu muncitorii.

Frontul se sprijină pe muncitorii din spatele frontului. Dacă muncitorii aceştia, îndrumaţi de comunişti, vor zice într-o zi: nu!... soldaţii de pe front nu vor mai avea un singur cartuş cu care să tragă! Trebuie deci să te ţii de muncitori. De muncitori, nu de comunişti. Să nu faci confuzie. De muncitori. Coboară-te până la ei, linişteşte-i, spune-le că eşti sânge din sângele lor, că eşti frate bun cu ei, că viaţa ta ar fi o povară dacă i-ai şti pe ei, fraţii tăi, nedreptăţiţi şi nefericiţi... Spune-le câte-n lună şi-n stele. Asta-i va măguli şi-i va muia.

Trebuie! Dar, încă o dată, fii cu băgare de seamă.

Să nu faci confuzie între muncitori şi comunişti. Comuniştii rămân pentru noi ceea ce sunt: comunişti. Duşmanii noştri de moarte. Tu trebuie să vorbeşti muncitorilor!... Vorbeşte-le! Şi Ică le vorbea.

Vorbea şi-i venea să intre în pământ de ruşinea propriei lui decăderi! Iată-mă acuma frate şi cu ăştia!... Doamne!... Scump mă mai costă cei treizeci şi opt de ani buni cât mai am de trăit... Dar cum ajung la ei, dacă de aici mi-e frică să nu plec prea târziu şi acolo mi-e frică să n-ajung prea devreme!

Dar, oricât ar fi vrut, Ică nu putea să acopere răcnetele inimii lui desperate: Şi eu ce mă fac? Stau? Plec'!...

Ce mă fac? Pot să stau? Ruşii înaintează. Ruşii au câştigat de partea lor chiar pe prizonierii români, care se constituie acum în divizii gata să tragă în mine şi-n nemţi... Să plec? Cum să plec? Pot să plec? Ce mă fac? Ce mă fac?

— Ce mă fac, Colombino dragă? puse el aceeaşi întrebare, după-masă la cinci, delicioasei fiice a Patronajului, Colombina Prisăcel. Ce mă fac?

— Dar ce ai, dragul meu? întrebă, cu accentul ei angelic, drăgălaşa Colombina. Ţi-am făcut vreun rău?

— Tu? răspunse duios, dar trist, Ică. Dacă aş avea toată viaţa parte numai de răul pe care mi l-ai făcut tu, m-aş simţi în al şaptelea cer. Dar sunt alţii, scumpo! Alţii care-mi vor răul!

— De ce, dragă Ică? De ce-ţi vor răul?

— Nu ştiu de ce, dar presimt că-mi vor răul! Şi nu ştiu ce să fac să mă liniştesc, Colombina mea!

Colombina Prisăcel, în timp ce-şi aranja la loc coafura niţeluş deranjată din pricina durerilor neamului, răspunse:

— Eu, dragă Ică, în locul tău, m-aş duce la ghicitoare!

Sfatul Colombinei nu-i aducea nimic nou lui Ică.

— Dar mă duc, dragă!... Mă duc la ea mereu!

Colombina se întoarse brusc spre el:

— La cine?

— La doamna Astromanda Nostradama!

— Şi ce-ţi spune?

— Că o să fie bine!

— Atunci ce mai vrei?... Mai du-te o dată la ea!

Şi începu să-şi împingă o şuviţă de păr în dosul urechii, dar, inspirată, se întoarse iar către Ică:

— Ce-ar fi, Ică, să te mai duci şi pe la alta? Am eu una... cred că Astromanda ta nu-i ajunge nici la călene! Ea e aia care mi-a ghicit că o să te întâlnesc şi că o să te iubesc!

Vicedezrobitorul, care-şi consulta dulapul de cravate, sări ca fript:

— Serios? Cum o cheamă?

— Salamandra Perrucchia!

— Italiancă?

— O fi! Şade în Grant! Dar ştii ce-ţi ghiceşte!... Nici nu poţi să-ţi închipui ce-i în stare ea să-ţi ghicească!

A doua zi dimineaţa, Ică bătu la uşa Perrucchiei, teribil de emoţionat, ca şi cum azi pentru întâia oară trecea prin botezul forţelor oculte. Emoţia crescu şi mai mult când se găsi în faţa femeii. Oacheşă, foarte oacheşă, cu ochi mici înfundaţi în orbite, cu obrajii supţi şi pometţii proeminenţi, Perrucchia era în mod ideal asortată atmosferei Marelui Mister. Salamandra Perrucchia nu mai era Astromanda Nostradama, ci Salamandra Perrucchia. Dar în schimb... miracol al forţelor oculte!... Ică întâlni aici aceeaşi fioroasă bufniţă împăiată, acelaşi picior pirogravat, aceeaşi lampă cu gaz, acelaşi făraş cu gunoi şi aceeaşi întrebare-motor:

— Când te-ai născut?

La care Ică dădu acelaşi răspuns:

— În noiembrie!

Şi încă o dată – o, miracol al forţelor oculte! — la răspunsul lui Ică, Salamandra Perrucchia ghici la fel ca şi Astromanda Nostradama:

— În luna noiembrie? Asta înseamnă că te-ai născut în zodia Săgetătorului! Cel care se va naşte în această zodie va fi cu mintea bună şi cu socotinţă, înţelept, cucernic, iubitor de chipul cel duhovnicesc, drept, smerit, ruşinos şi norocos. Sfătuitor bun,

de răul nimănui nu se bucură. Frumos la stat şi la obraz, minunat va grăi, va fi tare în putere, bun la minte şi socotit la faptă. Dacă va trece de treizeci şi trei de ani, va ajunge la şaptezeci şi opt.

Ce-i mai lipsea lui Ică? Să se vadă cât mai degrabă în tramvai. Dar forţele oculte abia începură să se dezlănţuie:

— Pe dumneata cum te cheamă? întrebă Perrucchia cu ochii în cărţi.

— Costache! răspunse Ică, cu promptitudinea omului care era de mult în comerţ cu forţele oculte.

— Exact! recunoscu Perrucchia. Aşa scrie şi aici... Acuma, ascultă ce-ţi spun: în căsnicia dumitale, nu prea eşti fericit. Bănuieşti femeia de ghindă cu care te-ai căsătorit că te înşală! Dar nu te înşală. Îi place numai să te necăjească, dar ţi-e credincioasă. Foarte credincioasă! Aşa spun cărţile, domnule Costache. Şi cărţile nu mint!

Ică ascultă şi căută să-şi aducă aminte dacă e căsătorit sau nu, dar, oricât ar fi vrut să cunoască adevărul, nu izbuti. Este drept că de câtăva vreme suferea de amnezie. O boală destul de urâtă, mai ales pentru un om tânăr ca el, amnezia! La patruzeci şi doi de ani să nu mai fii stăpân pe memorie! Să uiţi! Şi cum să uiţi!... Tot!... Astfel, oricine încerca, în zilele din urmă, să-i aducă aminte, fie la telefon, fie prin bilete anonime, deci foarte obraznice, despre unele fapte ale lui din aceşti trei ani de renaştere, dădea greş. Ică nu-şi amintea. Şi era îngrijorat Ică. O singură mare consolare avea: că de amnezia aceasta a fost lovit şi mareşalul. Şi toţi membrii guvernului. Şi toţi factorii de răspundere colaterali. Toţi începuseră să uite. Doar aşa, din când în când, îşi mai aminteau cât bine au făcut ţării, când au cununat într-o singură zi cinci perechi şi au botezat cinci nou-născuţi. Încolo, să-i tai! Nu mai ştiau nimic!... Ca şi Ică. De aceea, Ică atribui amneziei nenorocirea de a nu-şi putea aduce aminte cum arată nevastă-sa, dacă îlface gelos sau nu-l face gelos – şi dacă, în genere, are nevastă sau nu. Ceea ce, se înţelege, n-o obliga la nimic pe doamna Salamandra Perrucchia, care continuă:

— Dumneata, domnule Costache, eşti de meserie... Ce meserie ai, domnule Costache?

— Profesor de gimnastică!

— Adevărat! ghici Salamandra. Profesor de gimnastică. Scrie şi aici. Ai să ajungi departe! Uite, vezi cartea asta?... Semn că ai să ajungi departe!... Director!

Inima lui Ică porni în galop. Femeia mergea drept pe linia destinului lui. Lui îi era scris să ajungă departe. Şi a ajuns. Dar ea îi proorocea că va ajunge şi mai departe. Din profesor de gimnastică, director de gimnastică...

Adică din vicedezrobitor Doamne!... Încă n-a atins treapta cea mai înaltă! Va mai urca! Abia de aci înainte va mai urca... Merită această Perrucchia să...

— Dumneata o să ai mare bucurie de la copii!

Instinctiv, Ică începu să se caute prin buzunar.

Ştia că orice părinte poartă asupra lui o fotografie de-a copiilor. El nu ţinea minte să aibă copii. Tot din pricina amneziei. Dar, dacă doamna Salamandra zice, desigur că are. Căută cât căută, dar, decepţionat că nu găseşte nimic, se uită la ghicitoare, cu o umbră de îndoială în ochi. Perrucchia, însă, de asta era ghicitoare: ca să ghicească. Şi ghici:

— Vei avea doi copii: un băiat şi o fată. Şi băiatul îţi va da două nepoate şi un nepot, iar fata, doi nepoţi şi o nepoată!

Ică răsuflă uşurat. Aşa da! Va avea şi copii şi nepoţi! Va fi, deci, şi tată şi bunic. Socoteala răspundea întocmai. Salamandra Perrucchia confirma cu punct şi cu virgulă tot ce i-a ghicit şi madam Astromanda Nostradama: va mai trăi încă treizeci şi opt de ani buni, fără să aibă a se teme de nicio surpriză. Cel care va hotărî ceasul când va trebui să fugă de aici nu va fi el, ci destinul care-l păzeşte. Or, deocamdată, destinul acesta nu i-a dat niciun avertisment. Aşa că el poate lupta mai departe, în linişte, pentru renaşterea ţării şi pentru cei treizeci şi opt de ani buni ai lui.

Astfel, în dimineaţa aceea, apăru la prezidenţie în locul lui Ică cel trist, vlăguit şi îmbătrânit, un Ică nou, întinerit, vesel, plin de energie, care, de îndată ce se aşeză la birou, puse mâna pe telefon:

— Alo, justiţia!... General Prăjescu?... Când începi procesul Uniunii Patrioţilor? Mâine?... În regulă!... Şi sentinţa e gata?... Să aud!... Bun!... Bun!... Foarte bun!... Să se sature dumnealor de instigaţii la anarhie!... Alo! Internele!... Drojdierule!... Dă Ordin lumii să-şi verifice camuflajul din vreme şi să-şi ţină la îndemână o valiză cu lucruri de primă necesitate, ca să coboare cu ea în adăpost în caz de alarmă!... Alo! Colombina?... Salamandra ta merită o mie de pupi! Să vii după masă la cinci să ţi-i dau pentru ea!

— Vin! Şi mie o să-mi dai, pentru mine, un colier, dragă Ică!...

Am găsit unul... un vis! O să-ţi placă!... Şi o brăţară!... Să vezi, scumpe Ică, brăţară!... Îţi ia ochii!... Sunt, scumpule, geloasă de pe acuma, pentru că nu ştiu ce o să-ţi placă mai mult: eu, brăţara, sau colierul!

— Îţi mulţumesc, Colombino, că te gândeşti numai la ceea ce mi-ar putea face mie plăcere!

Şi râse.

Pentru întâia oară de la moartea lui Ciano, Ică râdea.

* * *

Din nou comandant de căpetenie al armatei româno-germane de sud! Ce satisfacţie personală nevisată şi ce titlu de mândrie pentru mareşal! Din nou comandant de căpetenie al armatei româno-germane de sud, ca în prima zi de război.

— Acum trei ani, i-a spus Führerul săptămâna trecută, v-am numit comandant de căpetenie al armatei germano-române de sud, cât timp trupele noastre aliate vor lupta până la Nistru. A sosit ceasul să vă reluaţi titlul! Vă felicit, domnule mareşal, în numele victoriei finale.

Din nou comandant de căpetenie al armatei germano-române de sud. Aşadar, spre deosebire de atâţia generali şi mareşali germani care, în cursul acestei campanii din Rusia Sovietică, au fost ori daţi în lături, ori închişi, ori împuşcaţi – Dezrobitorul se bucura şi azi de aceeaşi nemărginită încredere din partea Führerului său, care l-a numit din nou comandant de căpetenie al armatei germano-române de sud! Ce onoare, ce onoare, dar cât de cenuşiu este cerul!

Vedea numai cenuşiu, mareşalul, cu toate că primăvara începuse. Jos, la doi paşi de el, se scurgeau apele cenuşii ale Prutului. Sus, un cer cenuşiu îşi plângea necontenit lacrimile lui cenuşii. Iar pe pod, se târa armata cenuşie a mareşalului. Părea tăvălită în noroi această viziune macabră a tot ce putea fi mai cenuşiu ca oaste, cu şirurile ei de soldaţi fantomatici, cu privirea sticloasă de morţi care umblă, împinşi din urmă de alţi morţi care umblă, pentru că aşa i-a surprins pe toţi moartea: în marş – şi n-a mai apucat să-i oprească. Oastea! Oastea lui, căreia, acum trei ani i-a strigat, cu conştiinţa victoriei finale, sigure şi apropiate:

— Ordon! Treceţi Prutul!

Calul, speriat de urletul unui rănit, se ridică în două picioare şi necheză, ca un reproş, deznădăjduit şi prelung. La aceasta,

Dezrobitorul, înfricoşat, încercă să se apere în gând:

— Vă ordon eu să treceţi Prutul?

XXI

Şi scria ostaşul alor săi:

— Dragii mei, vă scriu ca să vă dau o veste care o să vă bucure mult: cu ajutorul Celui-de-Sus am trecut Prutul. Dacă or merge lucrurile aşa, trag nădejde ca până în două-trei săptămâni să ajung acasă, la Roşiorii de Vede, unde o să vă povestesc prin câte am trecut până am ajuns să vedem Prutul cu ochii. Nu vorbesc de felul cum s-au purtat toată vremea aliaţii noştri cu noi. Se ţineau mândri şi se fereau cât mai mult să se amestece cu ai noştri, pentru că un neamţ nu se amestecă decât cu un neamţ. Dar să vedeţi ce ne-au făcut în retragere! Ne rugam de ei să ne dea voie şi nouă să ne urcăm în căruţele şi camioanele noastre – şi nu ne lăsau. Cică armata lor e cea mai puternică armată din lume şi că armata lor a pornit cea dintâi războiul crucii pentru apărarea civilizaţiei europene, de aia trebuie să fugă ea cea dintâi, ca să se poată reface şi să poată porni iar

războiul crucii până la victoria finală. Când le ziceam: Mă, fraţilor, doar suntem aliaţi şi nu vă cerem decât să ne daţi voie să ne urcăm în căruţele şi camioanele noastre, ale noastre, nu ale voastre!... degeaba era. Nici nu ne auzeau! De sus, din camioanele noastre, răcneau la noi, ca nişte turbaţi: Plecaţi de aici, ţiganilor! Nu ziceau ei chiar aşa cum vă scriu: ţiganilor – pentru că vorbeau nemţeşte. Şi în nemţeşte unui ţigan nu i se zice ca la noi: ţigan – ci «ţigainer»!... Dar, oricum ne ziceau, nu ne lăsau să ne apropiem de camioanele şi căruţele noastre. Camioanele şi căruţele noastre, ziceau ei, sunt ale lor, pentru că, dacă ruşii ne bat, vina-i a noastră. Şi, cum îndrăznea vreunul din noi să se agaţe de un camion sau de o căruţă de-a noastră, săreau toţi nemţii la el cu pumnalul sau baioneta şi-l loveau peste mână. Dar nu cu latul armei, ci cu tăişul. De aia mulţi dintre noi au ieşit din lupta pentru un loc în camioane cu degetele tăiate din rădăcină de către aliaţii noştri germani. Şi încă ăştia, cu mâinile ciuntite, au fost dintre cei mai norocoşi, pentru că pe unii care au încercat să se urce în camioane nemţii i-au şi împuşcat. În sfârşit, după lupte grele cu bravii noştri aliaţi, am înţeles că nu-i de nasul nostru să ne luăm la trântă cu cea mai puternică armată din lume şi că, dacă vrem să scăpăm cu zile şi să trecem Prutul teferi, mai bine s-o luăm pe jos. Şi aşa am şi făcut, şi numai aşa am putut trece Prutul, ca să punem piciorul pe pământul nostru românesc.

Şi vă mai scriu, dragii mei, că, după ce am trecut Prutul, l-am găsit dincoace pe domnul mareşal, care, cum ne-a văzut, s-a bucurat şi ne-a ţinut pe loc o cuvântare. Să auziţi, dragii mei, un mareşal vorbind!... Nu degeaba l-a pus dumnezeu pe mareşalul nostru mareşal peste noi: pentru că e mai deştept decât noi şi ştie mai bine decât noi cum stă chestia cu dezrobirea. De pildă, zicea mareşalul că, în ăşti trei ani cât am stat în luptă, cot la cot cu bravii noştri camarazi nemţi, am biruit totdeauna oştiri numeroase şi am biruit cele mai cumplite ploi şi viscole şi arşiţe din câte s-au cunoscut de la facerea lumii în aceşti o sută patruzeci de ani din urmă. Şi a mai spus mareşalul că primăvara aceasta trebuie să fie sorocul izbăvirii noastre şi că vom învinge iar, pentru că avem în braţele noastre arma cea mai grozavă: dreptatea cauzei noastre. Şi a mai zis mareşalul că acuma începe pentru noi un nou şir de lupte înverşunate pe pământul nostru românesc, că prin bărbaţia noastră se va împlini rostul

atâtor ani de trudă şi de sângerare şi că acum e sigur de victorie, pentru că noi luptăm pentru apărarea pământului nostru românesc şi a civilizaţiei europene... Acuma cred că înţelegeţi, dragii mei, ce am căutat noi pe teritoriul sovietic. Să-l momim pe inamic până la noi în uliţă, la Roşiorii de Vede... şi să-i tragem un pui de bătaie, ca să ştie că noi luptăm pentru civilizaţie, nu pentru aiureală. Că ce are el cu noi, când noi stăm liniştiţi şi luptăm cu arma în mână pentru civilizaţie şi nu ne atingem de dreptul nimănui, pentru că noi suntem un popor de dreptate, nu ca alţii... Şi mai zicea mareşalul că să arătăm lumii că ştim să murim pentru a birui şi că ştim să biruim pentru a nu muri şi că ştim să strigăm: izbândă, sau moarte!... Şi a mai zis mareşalul că toată omenirea se uită la noi, pentru că noi luptăm să ne cucerim ţara şi că să fim viteji ca şi până acum şi că să nu ne temem de moarte, pentru că, zicea mareşalul, românul nu moare. Românul nu moare, zicea mareşalul, fiindcă luptă pentru dreptate şi că o să aibă el grijă să ni se facă dreptate şi să ni se dea îmbrăcăminte şi încălţăminte şi de mâncare şi dacă se întâmplă să murim – zicea mareşalul – o să aibă grijă Patronajul de nevestele şi de copiii noştri, ca de nevasta şi de copiii lui. Sărutări, Naie.

* * *

Pe la amiază, bombele începură să pice din văzduh, cu nemiluita, asupra capitalei. După o oră, străzi întregi erau prefăcute în ruine, sub care zăceau mii de morţi şi răniţi. Conductele de apă erau sparte. Tramvaiele, scoase din circulaţie. Cablurile electrice, rupte. Telefoanele, mute. Iar mareşalul, indignat. Fusese întrerupt din acţiunea lui primăvăratecă de respingere a inamicului între Jijia şi Prut, apoi, la nord de Iaşi, apoi în tot nordul Moldovei şi, tocmai când se pregătea să respingă pe inamic ceva mai la sud, a venit pe neaşteptate acest bombardament, care-l aduse la Bucureşti, grabnic şi mânios.

— O sălbăticie fără pereche!... O barbarie! Să ucizi oameni nevinovaţi!... Bătrâni, femei, copii!... Ică! O proclamaţie!... Imediat, o proclamaţie!

— În două ore aveţi proclamaţia, domnule mareşal.

Ică se retrase în biroul lui şi începu să scrie, gustându-şi în gura mare fiecare cuvânt care-i ţâşnea din credinţa în victoria

finală:

— În zilele acestea aspre, când interesele sfinte ale neamului nostru ne sunt din nou primejduite... când fraţii noştri moldoveni şi-au părăsit din nou vetrele sub viforul războiului şi braţele noastre se deschideau ocrotitoare să le primească jertfa... azi, când, apărându-ne crucile strămoşeşti, ne îndreptăm din nou credinţa spre dumnezeul nostru ca să ne dea sprijin, în loc de înţelegere şi dreptate, am primit de la cei pe care noi nu i-am atacat niciodată şi cărora pentru trecutul nostru le-am ştiut purta recunoştinţă cumplita răzbunare a bombardamentului care...

— Un moment, Ică, un moment!

Ică îşi ridică ochii, dar nu văzu pe nimeni.

— Cine e? întrebă Ică, plictisit, pentru că ştia cine e.

— Sunt eu!... Ică al doilea.

— Şi ce-ai venit să-mi baţi capul? Nu vezi că scriu?

— N-am ştiut că scrii. Credeam numai că ţipi.

— Am ţipat?

— Şi încă cum! Ţipai ceva de speriat! Credeam că ţi-e rău. De asta am venit.

— Şi ce ţipam?

— Ţipai că ţi-ai îndreptat credinţa spre dumnezeul tău ca să te sprijine şi că, în loc de înţelegere, ai primit bombardamentul.

— Da! Şi? Nu-i aşa?

— O fi! răspunse Ică al doilea, lui Ică. Numai că la cine ai pretenţii? La dumnezeu? De ce? Pentru că, în loc de înţelegere, ţi-a trimis bombardamentul anglo-american.

— Nu vorbi prostii, Ică al doilea! Eu nu am cerut înţelegere de la dumnezeu, ci de la cei care ne-au bombardat.

— Cine sunt ăia?

— Anglo-americanii!

— Şi de ce să nu te fi bombardat?

— Pentru că noi pe anglo-americani nu i-am atacat niciodată. De asta am ţipat. De necaz! Noi nu i-am atacat niciodată... şi ei să ucidă cu sălbăticie mii de oameni nevinovaţi...

— Ică, mai bine s-o lăsăm încurcată cu miile de oameni nevinovaţi...

— Ba nu! Nu vreau s-o las încurcată!... Ştiu la ce te gândeşti!... Dar ăia... ăia sunt duşmanii noştri! Pe când noi, ce? Suntem duşmanii cuiva... noi? Am făcut cuiva rău, noi?... Am atacat noi vreodată pe anglo-americani? Atunci ce au cu noi? Noi

suntem un popor chinuit şi singur, rămas veac de veac stâncă de creştinătate şi civilizaţie în pământul tuturor cotropitorilor. Un popor curat şi drept, care n-a lovit niciodată pe nimeni, care n-a atins niciodată un pământ străin, care...

— De asţa te-ai dus să te fotografiezi călare pe cămile, tocmai în Crimeea?

— Lasă cămilele! Eu m-am dus în Crimeea să mă apăr. Să mă apăr cu demnitate.

— De asta te-ai dus să te fotografiezi călare pe cămile tocmai în Crimeea: să te aperi cu demnitate?

— Lasă cămilele! Eu m-am dus să-mi apăr fiinţa şi onoarea. Pentru că eu ce-am vrut? Eu n-am vrut nimic. Eu sunt un popor care nu aspiră decât la păstrarea fiinţei lui şi la apărarea drepturilor lui.

— De asta te-ai dus să te fotografiezi călare pe cămile tocmai în Crimeea? Pentru că nu vrei nimic?

— Lasă cămilele! Cămilele nu au nicio legătură cu bombardamentul... Eu nu admit ca un popor care nu aspiră decât la păstrarea fiinţei lui şi la apărarea drepturilor lui...

— ... călare pe cămile în Crimeea...

— Ia mai lasă-mă în pace cu cămilele tale! Eu îţi vorbesc de bombardamente şi tu îmi vorbeşti de cămile! Eu vreau să ştiu dacă e drept ca un popor care nu aspiră decât la păstrarea fiinţei lui şi la apărarea drepturilor lui...

— ... călare pe cămile în Crimeea...

— ... merită să fie bombardat! Şi ce bombardament! Un bombardament de o cruzime nemaipomenită. Un bombardament care ne atinge credinţa în omenie, în dreptate şi-n civilizaţie. Şi pentru această jertfire nevinovată a bătrânilor, mamelor şi copiilor...

— Ică, iar începi?

— Încep şi voi sfârşi: Pentru pierderea oamenilor noştri, cer iertare poporului român, în locul cotropitorilor.

— Şi nu te temi că lumea o să te fluiere?

— De loc! Pentru că nu eu iscălesc proclamaţia – ci mareşalul!

— Aşa? Păi de ce nu mi-ai spus-o de la început?

* * *

După câteva zile de la încetarea alarmei, elita neamului ieşi din adăposturi şi-şi reluă viaţa, aşa cum o lăsase în urmă cu o

sută de ani. Străbătea zilnic kilometri pe jos, ca pe vremea când încă nu se ştia de automobile, stătea noaptea în întuneric, ca pe vremea când încă nu se ştia de lumină electrică – şi renunţă să se spele, ca pe vremea când încă nu exista apă curentă. Ba, după câteva zile, a nu te spăla din pricina lipsei de apă ajunsese pentru doamnele şi domnişoarele din elita neamului un adevărat snobism. Când doamnele şi domnişoarele din elita neamului se adunau la Patronaj, subiectul lor preferat era marea aventură pe care o trăiau: umblau nespălate.

— Ştii, dragă Lola, zicea Margot Pivniceru, eu nu m-am mai spălat pe gât de trei zile.

— Asta-i nimic! se lăuda Lola Hulubaş. Eu nu m-am mai spălat de cinci zile.

— Cum să te speli, doamne, iartă-mă, făcea Mimi Pantof, dacă în tot cartierul nostru nu se găseşte nicio cişmea şi nicio fântână?

— Cişmea şi fântână pe bulevarde? râse Adriana Elefterie. Astea le găseşti cine ştie unde, la mama dracului, prin mahalalele de la marginea oraşului.

— Da! făcu miss Kilometru. Ce să caute fântâni şi cişmele la noi, care avem apă şi baie în casă! De fântâni şi cişmele numai mitocanii se pot bucura.

— Închipuieşte-ţi, dragă, ce înseamnă noroc! zicea şi doamna Fifi Pantalon. Calicimea să aibă fântâni şi cişmele şi noi să n-avem nici cu ce ne spăla pe mâini!

— Ei şi? comenta Lizica Zbârlogeanu. Ce folos că nenorociţii ăia de mahalagii au şi fântâni şi cişmele, dacă tot nu se spală?

— Aşa! o aprobă Nana Florescu, zis Mackensen. Au noroc nespălaţii ăia, dar habar n-au la ce le-ar putea folosi... Uite-o şi pe Francisca!... De când nu te-ai mai spălat pe gât, Francisco?

— De patru zile! răspundea mândră Francisca.

— Şi eu la fel! zicea cu aceeaşi mândrie şi Mieluşica Piţigoi, care tocmai intra.

Ceasuri întregi, doamnele şi domnişoarele se aprindeau ori făceau glume în jurul apei şi spălatului, temă care, cu o secundă înainte de bombardament, li s-ar fi părut respingătoare. A te spăla! A face baie!... Cum să nu te speli zilnic! Cum să nu faci baie zilnic! Oricine – bărbat sau femeie – care se respectă, face baie zilnic. Femeia sau bărbatul care ar fi fost suspectat că nu face baie zilnic s-ar fi eliminat singur din mijlocul acestei

societăţi, care, în orice împrejurare s-ar găsi, se despărţea de mitocănime: în vremuri normale, făcea zilnic baie, deoarece avea apă în casă, în timp ce mitocănimea n-avea decât fântâni sau cişmele; iar astăzi, când apa curentă este întreruptă, nu se spală de loc, în timp ce mitocănimea, de bine, de rău, tot se mai poate spăla, pentru că are fântâni şi cişmele.

Dar dacă doamnele şi domnişoarele din înalta aristocraţie a neamului se puteau acomoda cât se poate de repede şi bine cu jegul, mult mai prost se simţeau ele la gândul că ar putea fi din nou bombardate. Astfel, imediat după ce stabileau că numai elita umblă nespălată, pentru că elita nu-i mitocănime să aibă fântâni şi cişmele – doamnele şi domnişoarele începeau să dezbată cu aprindere cea de a doua problemă a zilei: dispersarea. Toate erau de acord: până la bombardament, n-au luat dispersarea în serios. Şi doar li s-au dat atâtea avertismente: Dispersaţi-vă!... Dispersaţi-vă!... Dar niciuna din ele nu s-a grăbit. Cine şi-ar fi putut închipui că inamicul va îndrăzni să bombardeze capitala!? Ce au cu capitala? Ce rău le-a făcut capitala? Este frontul în capitală? Se văd soldaţi pe străzi în capitală? Se văd tunuri? Se văd tancuri? Se văd mitraliere?... Nu!... Nu se vede nimic! Capitala e un oraş paşnic, care n-a făcut şi n-are de gând să facă nici de aci înainte cel mai mic rău, nimănui. Totuşi, inamicul s-a apucat s-o bombardeze. Şi, dacă a început, va continua. Şi dacă va continua, mai poţi rămâne în capitală? De ce? Să te omoare o bombă? În ce scop? Să se bucure duşmanul?

— Trebuie să fiu nebună! zise Adriana. Eu mă dispersez mâine.

— Unde?

— La o vie, în Ialomiţa.

— Şi eu în Vlaşca!

— Şi eu în Muscel!

— Şi eu, zise Valentina, la Sinaia!

— La Sinaia?

Era un cor de glasuri uimite, dar şi admirative.

— Da! răspunse Valentina. La Sinaia. Că doar n-o să se apuce americanii şi englezii să bombardeze reşedinţa regală!

Tăcu, pentru că Miţa îşi făcu pe neaşteptate apariţia. Demnă şi îngrijorată sub pălăriuţa ei primăvăratică, doamna mareşal se îndreptă spre fotoliul care o aştepta, se aşeză şi vorbi cu tragică solemnitate:

— Iubitele mele prietene, trebuie să vă fac o comunicare nespus de tristă: după trei ani de conlucrare neobosită pentru binele neamului şi al ţării, a sosit ceasul să ne despărţim. Aşa vrea inamicul: să nu ne mai lase împreună. De astăzi desfiinţăm Patronajul, şi dumneavoastră vă dispersaţi! Stărui să vă dispersaţi. Ar fi pentru mine mai rău decât moartea să aflu că vreuna din noi a fost măcar zgâriată de bombele inamice. Dispersaţi-vă!... Şi, când inamicul va fi alungat, ne vom reuni iar sub acoperişul acestui cămin, drag nouă tuturor, care se numeşte Patronajul. Vă rog, dispersaţi-vă!

— Dar dumneavoastră, doamnă mareşal? întrebă Lizica Zbârlogeanu, cu lacrimi în ochi. Dumneavoastră nu vă dispersaţi?

— Încă nu! răspunse Miţa. Cineva trebuie să rămână aici să aline suferinţele neamului. Prefer să mă sacrific eu!

— Cred şi eu! zise Valentina către Fifi Pantalon, când coborî scările Patronajului. Încă n-a terminat afacerea cu hotelul de la Sinaia de la care trebuie să-i pice nu ştiu câte milioane!

— Nu zău! făcu Fifi Pantalon, invidioasă. Câte milioane?

Pe trotuar se apropie de ele şi Mimi Pantof.

— Ia spune-mi, Valentino! întrebă ea. E adevărat că Bébé al ei a murit?

Fifi se cutremură:

— Bébé al ei a murit?

— Da! răspunse Valentina. A murit! S-a săturat coana Miţa de el şi l-a trimis pe front să moară pentru ţară.

— Şi a murit?

— A murit! Alaltăieri a venit ştirea că Bébé a murit la trecerea Prutului.

— Şi ea? întrebă Fifi. Ea ce face?

Valentina râse drăguţ, cum ştia să râdă numai Valentina.

— Ce vrei să facă! S-a încurcat cu un nou gardian public!

Şi se aplecă spre ele, deodată discretă:

— Cu ăsta se dispersează dumneaei!

* * *

De dimineaţă, Serafim Mărunţelu primea necontenit telefoane:

— Ce-i cu pistruii, Mărunţelule dragă?

Gazeta «*Drumul nostru*» stârnise azi vâlvă mare în ţară. Dar nu prin nelipsitul şi indispensabilul articol din pagina întâi al lui

Serafim Mărunţelu. Acela stârnea, oricum, zilnic, interesul vibrant al cititorilor săi, pentru că numai el putea, prin verbul lui înaripat, să întreţină dorinţa lor nestinsă de luptă, ca şi crescânda lor dragoste de tron, naţie şi Dezrobitor. Totuşi, nu articolul de azi-dimineaţă din pagina întâi – în care Serafim Mărunţelu făcea aspre reproşuri Europei că n-a studiat mai bine Rusia înainte de a porni la război – a stârnit instinctele telefonice ale cititorilor, ci altceva: cele cuprinse în «Rubrica femeii» din pagina cincea. Astfel, sub titlul incendiar: «Contra pistruilor», Serafim lua atitudine clară, categorică şi definitivă contra pistruilor. După trei ani de război pentru apărarea civilizaţiei şi a noii ordini europene sub conducerea genială a Führerului, Serafim Mărunţelu se pronunţa contra pistruilor.

— Dacă vreţi să scăpaţi de pistrui – scria Serafim – aplicaţi zilnic pe partea superioară a obrajilor, pe frunte şi pe nas o cremă făcută din:

Hyperoxid de zinc	20 grame
Perhydrol	10 grame
Lanolină	60 grame
Vaselină	10 grame

La care, Serafim adăugă:

— Această reţetă e recomandată împotriva urâcioaselor pete care apar primăvara, mai cu seamă pe tenul blondelor.

Cei care citiră declaraţiile acestea atât de combative ale lui Serafim Mărunţelu contra pistruilor se cutremurară. Era de necrezut! Serafim contra pistrudor... când pungaşul ăsta numai din specula pistruilor a trăit şi s-a îmbogăţit. Dar nu numai atât. Cu această reţetă, Serafim încearcă să ajute toate jidoavcele să se debaraseze de secularii lor pistrui, astfel ca, sub masca unui ten curat arian, ele să poată continua opera lor nefastă contra ţării şi a civilizaţiei europene. Şi în al treilea rând – ceea ce era şi mai grav şi mai de neînţeles decât toate – Serafim afirma că ar fi pistruiate nu roşcatele semite, ci blondele! Blondele!... Dar cine erau blondele? Blondele erau femeile de rasă pură nordică ariană. Blondele ariene. Blondele poporului ales german. Blondele noastre aliate.

— Ce s-a întâmplat cu Serafim? se întrebă la Capşa toată elita intelectuală a neamului. Ce l-a apucat să zdruncine din temelii sfântă credinţă în pistrui? A înnebunit?

Şi toţi – atât cei care erau pentru Serafim Mărunţelu şi contra

tradiţiei pistruilor, cât şi cei care erau contra lui Mărunţelu şi pentru păstrarea tradiţiei pistruilor nu-l mai slăbeau pe Mărunţelu cu interpelările lor la telefon:

— Ce-i cu pistruii, Mărunţelule dragă?

Obligat de răsunetul pe care-l avea în ţară actul său de curaj, Serafim se pregătea să explice în numărul de mâine cu cât ar putea fi grăbită victoria finală dacă blondele s-ar unge îndată pe obraz cu alifia lui de hyperoxid de zinc, perhydrol, lanolină şi vaselină – dar fu întrerupt, de la primele fraze, de bombardament. Pe loc i se făcu silă de americani şi englezi, în care-şi pusese atâta speranţă în lupta lui pentru civilizaţia Europei şi, renunţând la alifia contra pistruilor, se declară cu aceeaşi vigoare contra bombardamentelor:

— Mângâietoarea iluzie în care ne-am complăcut a luat sfârşit! spuse el ţării. Aviaţia inamică a chemat la realitatea tragică a războiului pe locuitorii capitalei. A fost bombardată capitala noastră cu fantezie sălbatică, cu înverşunare dementă, care nu mai caută ţinte militare, ci urmăreşte să creeze doar alimentul spaimei. Bombe risipite la întâmplare, fără să urmărească în centre locuite altceva decât case prăbuşite, altele ruinate şi victime omeneşti. Acest sistem are toată neomenia, tot acel accent de sălbăticie rafinată a unei civilizaţii pornite spre distrugere. Moartea vine în vuiet sinistru din văzduh. Oamenii sunt fără apărare. O bombă căzută la întâmplare omoară sute de oameni, incendiază zeci de căminuri. Tot ce a putut agonisi o familie într-o viaţă de om este mistuit de foc în câteva clipe...

Mare era durerea lui Serafim Mărunţelu, pentru că adânc rănită era demnitatea lui omenească. În faţa lui nu vedea, pur şi simplu, ruinele unor case lovite de bombele inamicului, ci ruinele întregii civilizaţii europene. La ce nevoie aceste orori? Cui pot folosi toate crimele acestea? Să bagi groaza în oameni nevinovaţi, să omori femei şi copii, să îneci o ţară în ruine!... Este atâta lipsă de omenie în ceea ce se cheamă război! Ce-i asta război?... Cui îi trebuie război?... Cine poate vrea război?...

— Am străbătut străzile acoperite de cioburi, am privit la casele fără geamuri şi căutam să înţeleg sensul acestui război al forţelor de nimicire! De ce atâta cruzime? De ce război? De ce război?...

Şi repeta mereu, cu un sentiment de nemărginită compătimire pentru suferinţele întregii omeniri:

— Război! Ce absurd este un război! Cui îi poate folosi un război? Cui îi trebuie aceste hecatombe de victime nevinovate?

Nu putea pricepe nimic din această sângeroasă nebunie – şi pentru că simţirea lui era pusă la o prea mare încercare în apropierea acestui tragic câmp de orori care te face să pierzi orice încredere în omenie, Serafim îşi umplu valizele îndată şi o porni deznădăjduit spre apus. Omenie? Să nu mai vorbim! Civilizaţie? Să nu mai vorbim! Sensul acestei vieţi absurde cu bombe şi alarme? Să nu mai vorbim!

Când debarcă în gara Lisabona, Serafim nu mai credea în nimic. Dar de la primul lui contact cu civilizaţia portugheză, Mărunţelu, cu chitanţa în mână, strigă portughezilor:

— Dacă ar exista pe lume numai Lisabona, şi încă mai poţi să speri în viitorul civilizaţiei.

Şi o luă iar spre ţară, cu încrederea reînnoită în îndreptarea omenirii.

* * *

Nici Ică nu-şi amintea să fi fost atât de preocupat de soarta neamului şi a ţării, ca în momentul în care a terminat proclamaţia Dezrobitorului său. Ţara şi neamul se aflau încă o dată la un moment crucial. Azi, atacul aerian a încetat. Dar cine ar putea garanta că peste un ceas sau peste o zi nu se repetă!... Şi mai ales cine ar putea garanta că una din bombe nu-l va lovi pe vicedezrobitor. Câţi vicedezrobitori are ţara? Unul! Români de toată mâna sunt mulţi. Mii, sute de mii, milioane. Şi într-un război modern, riscul e mare nu numai pe front, pentru soldaţi, ci şi în ţară, pentru civili. S-a văzut ce se poate întâmpla cu un bombardament. Bombele n-aleg. Femei, bărbaţi, bătrâni, copii... bombele nu fac nicio deosebire. Deosebirea, însă, trebuie s-o facem noi. Dacă bombele cad peste civilii de rând... da! este, într-adevăr, regretabil. Regretabil, dar nu ireparabil. Cum moare un civil de rând, alţi o sută îi pot lua locul imediat. Dar dacă bomba cade, doamne fereşte, peste vicedezrobitor!... Peste acel unul, unicul, indispensabil şi de neînlocuit, care are răspunderea întregului spate al frontului! Ei, să vedem! Ce va face ţara dacă o bombă criminală i-l răpeşte pe vicedezrobitor? Cu cine va împlini golul? Cu altul? Cu care altul? Cu un alt vicedezrobitor? Nu este şi nici nu poate fi. Cine ar avea, aşadar, interesul să apere pe vicedezrobitor de bombardamente? Ţara şi neamul, care riscă

să-l piardă în cursul unui bombardament pe vicepreşedintele ei de consiliu, cu puteri de preşedinte. Poate rămâne cineva indiferent faţă de primejdia înspăimântătoare care paşte neamul şi ţara? Nimeni! Şi, în primul rând, însuşi vicedezrobitorul! Vicedezrobitorul să înfrunte, indiferent, moartea, cu mâinile în buzunar, când ştie ce soartă aşteaptă ţara şi neamul, dacă el ar cădea victimă a bombelor duşmane? Asta, ţara şi neamul nu i-ar putea-o ierta nici peste mii de milenii. Ce, dar, să facă Ică spre a feri ţara şi neamul de catastrofă?

Să fugă din ţară!... Dar de câte ori trebuie Ică s-o spună că încă nu poate fugi? Ică încă nu e pregătit pentru cei treizeci şi opt de ani buni... Atunci ce ar trebui Ică să facă la această răspântie de veac?

Să se disperseze!

Înţeleaptă soluţie. Şi poate chiar uşor de aplicat. Dar nu pentru Ică. Ică nu putea uita că, mai mult ca oricând, el este azi statul. El este mintea statului. Mâna statului. Ochiul statului. Speranţa cea mare a statului. Trebuia, deci, o altă dezlegare a problemei. Una care să împace şi pe Ică şi statul. Şi cine a găsit dezlegarea?

Tot Ică! Omul obişnuit să dea totdeauna de capătul firului în cel mai încâlcit ghem de probleme vitale pentru ţară şi neam, spre a putea apăra şi interesele lui şi cele ale ţării, hotărî să se rupă în două. Jumătate din săptămână va fi dispersat şi cealaltă jumătate din săptămână va fi în mijlocul naţiei, la Bucureşti. În întregime va dispersa numai neînsufleţita şi nevinovata lui gospodărie, căreia nimeni nu-i putea pretinde să sufere de pe urma acestui război barbar şi nedrept.

Mult de salvat, Ică n-avea. Cam cât ar fi putut să încapă în cinci camioane de ale primăriei, care să facă naveta între Bucureşti şi trei-patru adăposturi din provincie, timp de trei săptămâni? Era aproape ridicol să-ţi pierzi vremea ta preţioasă cu sărăcia aceasta. Dar, pentru că Ică era un om totdeauna treaz să apere principiile sfinte ale renaşterii, în capul cărora se situa cultul proprietăţii particulare, Ică acceptă să fie ridicol. Astfel că, la cele şaptezeci de ore cât muncea pe zi, Ică mai adăugă cinci-şase ore de muncă suplimentară, spre a veghea ca lucruşoarele lui să fie bine transportate acolo unde mânia inamicului nu le-ar putea ajunge. De altfel, Ică asista la operaţie nu atât de nevoie, cât de plăcere. Ţinea mult Ică să fie de faţă la defilarea întregii

lui agoniseli, care-i dădea acest rar prilej de a constata că ţara are, în vicedezrobitor, un european. Fiecare obiect în parte oglindea bunul gust al omului care a muncit pentru el. Dulapuri, mese, paturi, divane, sofale, mesuţe, scaune, fotolii, taburete, lămpi, lustre, covoare, dantele, goblenuri, perdele, tablouri, bibelouri, costume, lenjuri, pijamale, cravate, pălării, jobene, decoraţii, perii, paravane, icoane, candele, agheasmatoare, cădelniţe, piane, sfeşnice, frigidere, veselă, tacâmuri, solniţe, chibritelniţe, scrumiere, săpunuri, creme, parfumuri, medicamente, vinuri... în sfârşit, tot ce nu poate lipsi unui om civilizat ca produse de uz casnic, alimentar, artistic, farmaceutic etc., etc. De toate stilurile, din toate epocile, de toate originde, de toate calităţile, de toate mărcile, din toate materialele, luă drumul camioanelor care-şi aşteptau rândul, sub ochii vrăjiţi ai lui Ică. Şi numai după ce văzu ultimul obiect împachetat în ultimul cufăr şi ultimul cufăr aşezat în ultimul camion, Ică spuse ultimului şofer al ultimului camion, pe un ton ceva mai calm decât cel folosit în aceste săptămâni de eforturi dispersative:

— Am terminat!

Şoferul se urcă, puse maşina în mişcare, dar, după câţiva metri, auzi din urmă un răcnet sfâşietor:

— Stai!

Şoferul, îngrozit, opri brusc maşina, sări jos şi se uită sub roţi, sigur că, în cel mai fericit caz, a rupt picioarele cuiva. Dar îndată auzi glasul vicedezrobitorului, care venea în fuga mare spre el, cu un obiect nedesluşit în mână.

— Am găsit-o rătăcită în baie. Dă jos un cufăr!

Şoferul şi ajutorul lui dădură jos un cufăr, îl descuiară, făcură doi paşi înapoi, pentru ca însuşi vice-dezrobitorul să poată aşeza limba de pantofi rătăcită în baie, încuiară cufărul la loc şi-l urcară din nou în maşină.

— Gata! strigă vicedezrobitorul, voios.

Avea şi de ce! Acuma, în sfârşit, se putea dedica în întregime muncii de renaştere a ţării.

* * *

Când se trezi, Dacu îşi notă în minte, cu vioiciunea lui de gândire: «A sosit ceasul. Trebuie să mă pregătesc de putere.» Apoi se dădu jos din pat şi trecu în baie. Aici, răspunse mai întâi la anumite chemări pământeşti, care, după neclintita lui

convingere, ar veni direct de la dumnezeu a-tot-puternicul, deşi unele spirite libere naţional-ţărăniste se luptau cu el de ani de zile să-i explice că ar veni direct de la maimuţă. Era o erezie pe care Dacu o respingea din toate puterile inimii lui prea-cucernice. A admite ceea ce spun aceşti necredincioşi ar fi totuna cu a susţine că însuşi a-tot-puternicul, care îl conduce de mână în toate faptele şi gândurile lui, ar coborî din maimuţă. Şi dacă ar admite că a-tot-puternicul coboară din maimuţă, figura mondială ar trebui să admită implicit că el însuşi coboară din maimuţă. Şi nu se poate! Nu! Nu se poate! Dacu are documente: el nu coboară din maimuţă, ci dintr-o veche familie înnobilată încă de pe la 1660. Şi dacă strămoşii lui n-au fost maimuţe, cum să fie maimuţe strămoşii lui dumnezeu din ceruri?

După ce se spălă, Dacu reveni în cameră, ceru ceaiul şi notă în carnet, ca să nu uite ceea ce notase în minte: «A sosit ceasul. Trebuie să mă pregătesc de putere.» Dar abia termină şi rămase nemişcat, cu o privire dreaptă şi foarte crucişă. I se întâmplase ceva neaşteptat la ora aceasta: o picătură de nu se ştie ce îi apăru în vârful nasului şi tremura, gata să cadă. Fără îndoială că, oricare altul, în situaţia excepţională pe care o ocupa Dacu în politica ţării, şi-ar fi scos batista şi şi-ar fi şters nasul imediat. Dacu, însă, nu! Dacu nici nu se mişcă. Picătura aceasta care-i atârna de vârful nasului putea fi pentru el un examen pasionant al resurselor lui de voinţă, pertractare şi intransigenţă. De ce să-mi scot batista şi să-mi şterg nasul imediat? De ce imediat? E grabă mare? Fuge nasul? Nu-mi vine să cred. Mai curând e picătura în primejdie. În orice caz, e bine să aştept şi să văd ce se întâmplă! Şi numai după aceea îmi voi da seama dacă trebuie sau nu trebuie să iau vreo atitudine faţă de nas şi ce atitudine să iau şi cum să traduc în fapt atitudinea aceasta.

Şi cine a ieşit învingător din competiţia aceasta între Dacu şi propriul său nas? Ca întotdeauna, Dacu. Nasul nu fugi. Picătura se desprinse şi lunecă pe jiletcă. Iar batista, batista rămase în buzunar, intactă şi nederanjată. Dacu gunguri fericit: încă o victorie a caracterului său de oţel pertractant.

Încurajat, Dacu trecu la cea mai actuală problemă de stat, care-i absorbea de câteva zile toate preocupările: compoziţia viitorului guvern naţional-ţărănist şi alegerile. Pentru că democraţia îşi are legile ei şi nu Dacu va îndrăzni să le calce. Cum va depune jurământul în faţa maiestăţii sale, Dacu se va

prezenta în faţa corpului electoral, căruia-i va cere să răspundă prin vot liber, secret şi direct, dacă este de acord ca ţara să fie guvernată de un guvern naţional-ţărănist. Este o întrebare aproape inutilă. Lumea e sătulă de acest Dezrobitor, care a dus ţara la dezastru cu războiul lui stupid, bun numai să îngraşe banda lui de pungaşi. Aşa că toţi alegătorii – cu excepţia a doisprezece la sută din ei, pe care-i va lăsa opoziţiei naţional-liberale a lui Dinu – vor răspunde cu entuziasm: da! Va fi un mare succes. Englezii şi americanii îl vor felicita: Dacu a fost şi a rămas singura forţă politică reală de aici. Dar, mai înainte de toate, cu cine facem guvernul? Mai întâi, Jugănaru! Mârlanul, cu toate scăderile lui, e bun. Dar pentru alegeri ar fi necesar un Crai-Voievod! O împăcare cu fratele Alexandru ar fi bine primită de ţară. Fratele Alexandru ştie să facă alegeri democratice şi să scoată majorităţi de unde nici nu te aştepţi. Dar nu! Va trebui să renunţe la Crai-Voievod! Prea i-a amărât Crai-Voievod zilele cu obrăznicnle lui!... Va găsi un alt ministru de interne, la fel de bun, dacă nu chiar şi mai bun decât fratele Alexandru! Apoi, finanţele! Pe cine numesc la finanţe?... Se înţelege că va trebui să pun pe unul din nepoţii mei. Sunt singurii oameni cinstiţi din partid. Dar care e mai cinstit dintre ei? Pentru că schimbarea guvernului nu trebuie să fie o schimbare de oameni, ci de moravuri. Eu vreau ca guvernul meu să fie un model de administraţie cinstită – naţia trebuie să simtă că trăim vremuri noi... Muncă, ordine, cinste!... Nu ca sub mareşalul Antonescu!... Muncă, ordine, cinste! Dar care din nepoţii mei e mai cinstit: Romulus sau Zaharia? Cred că Romulus! Romulus mi-e mult mai ataşat ca Zaharia. Pe Zaharia o să-l numesc la comerţ şi industrie!

Încet-încet, apropiatul guvern naţional-ţărănist se înfiripa şi probabil că ar fi fost completat până la prânz, dacă n-ar fi venit nepoţii şi amicii lui să-l tulbure.

— Unchiule, ai aflat?

— Ce?

— De declaraţia guvernului sovietic!

Dacu nu vroia să ştie de niciun fel de declaraţii sovietice. Era de ajuns să fie sovietice, pentru ca ele să nu mai prezinte niciun interes pentru Sfinx. Declaraţiile sovietice! Îşi închipuie el ce declaraţii or fi! Calculate aşa, ca să pună piedici planului său de salvare a poporului român de primejdia comunistă! Totuşi, Dacu-

şi zise că, în calitatea lui de cel mai mare om politic al ţării, nu strică să fie informat.

— N-am auzit nimic! făcu el. Şi ce spune guvernul sovietic?

Nicuşor Staicu, aripa dreaptă a stângii partidului, răspunse în locul nepotului:

— Guvernul sovietic a dat azi dimineaţă o declaraţie presei sovietice şi celei străine că armata sovietică a trecut Prutul şi că a intrat pe teritoriul românesc.

— Vezi! strigă Dacu, supărat. Şi când eu zic că sunt duşmanii noştri, nu vreţi să credeţi. Ce caută ei pe teritoriul nostru românesc?

— Ca să-i urmărească pe nemţi şi să-i alunge de aici! replică Nicuşor.

— De unde ştii?

— Aşa zic ei în declaraţie!

— Iar declaraţie? Dar ce-mi pasă mie de declaraţia lor? Pe mine mă interesează numai ceea ce spun aliaţii noştri englezi şi americani! Nu ce spune guvernul sovietic! Mai bine n-ar spune nimic şi ar sta cuminte acasă la ei, nu să ne atace aici, pe pământul nostru românesc, unde n-au ce căuta bolşevicii!... Ţi-or fi plăcând ţie, Nicule, declaraţiile lor, dar nu mie, care mai întâi de toate le cer să-mi răspundă: ce caută ei pe teritoriul nostru românesc?

— Dar v-am spus-o, domnule Dacu! Guvernul sovietic declară că au trecut la noi, numai pentru că rezistenţa trupelor germane continuă!

— Unde?

— În ţară la noi!

— Şi n-avem noi, românii, dreptul să lăsăm trupele germane să reziste în ţară la noi?... Doar e în ţară la noi, nu în ţară străină. Noi avem sau n-avem dreptul să facem ce vrem în ţară la noi? Avem? Atunci ce caută ei în ţară la noi? Asta-i rog să-mi răspundă: ce caută ei în ţară la noi?... Ca să-i încurajeze pe bolşevicii ăia să-mi vorbească aşa cum mi-au vorbit ieri, pe chestia Frontului lor naţional?

Ieri, într-adevăr, bolşevicii ăia i-au vorbit cum numai nişte bolşevici îşi pot permite să vorbească unui Dacu. Bineînţeles, iar vechea lor propunere: să intre Dacu în Frontul naţional şi să intre imediat şi să accepte în Frontul naţional nu numai pe liberali şi pe socialişti şi pe comunişti, ci şi Frontul Plugardor şi Uniunea

Patrioţilor şi Madoszul şi partidul socialist-ţărănesc! Dar pe ce ton! Pe ce ton!... Parcă ar fi vorbit cu vreunul din bolşevicii lor... Că nu e vreme de pertractări... Că mâine va fi prea târziu... Că va fi tras la răspundere şi aşa mai departe... Dar şi el le-a răspuns la fel:

— Nu admit, domnilor! Dumneavoastră vreţi să faceţi un guvern al dumneavoastră, în care eu să fiu majorat! Şi nu sunt dispus să fiu majorat.

— Domnule Dacu, i-au răspuns ei, e vorba de salvarea ţării, nu de politică electorală.

— Domnilor, pentru mine salvarea ţării nu se poate despărţi de politica electorală. Patria nu e încă într-o situaţie atât de desperată, încât să mă puteţi dumneavoastră convinge să fac acte desperate. Mai e timp să aşteptăm... să vedem... să ne gândim!

«Ăia», fireşte, nu s-au lăsat. «Ăia» credeau că o să-l sperie cu trecerea Prutului:

— Ce să mai aşteptăm, domnule Dacu? Ce să vedem? Trebuie să punem îndată mâna pe arme şi să-i alungăm pe nemţi. Dar pentru aceasta e nevoie să ne unim.

— Mareşalul va refuza! le-a răspuns Dacu.

— Mareşalul poate să nu vrea! i-au răspuns «ăia». Sarcina de a-i alunga pe nemţi din ţară şi-o va lua însuşi poporul, fără să-l mai întrebe pe mareşal. Probabil că dumneavoastră nu ştiţi ce se întâmplă în tară!

— Nu se întâmplă nimic, domnilor! Pentru că nu vreau să fiu majorat, dumneavoastră îmi veniţi cu poveşti! Nu se întâmplă nimic şi nu vreau să fiu majorat de nimeni!

— Ba vă înşelaţi, domnule Dacu! Rezistenţa contra nemţilor creşte necontenit, domnule Dacu! Nici nu se pot număra actele de sabotaj pe care mareşalul nu mai este în stare să le reprime. Informaţi-vă ce s-a petrecut zilele acestea la Reşiţa sau în jurul Craiovei, sau pe Valea Prahovei. Transporturile de arme şi alimente nemţeşti sunt împiedicate să ajungă pe front!

— Domnilor, le-a răspuns Dacu, ne pierdem vremea în zadar. Eu sunt Dacu. Eu nu arunc cuvinte în vânt. Când v-am spus că nu vreau să fiu majorat, înseamnă că nu vreau să fiu majorat! Nu ştiu ce mai vreţi de la mine! Şi apoi, mareşalul...

— Domnule Dacu, trebuie să vă atragem atenţia că opoziţia mareşalului nu are nici cea mai mică importanţă. Tocmai acolo

unde crede că poate conta pe mai multă disciplină, suferă o gravă înfrângere: în armată. Armata, care a avut atâta de îndurat pe front de pe urma nemţilor, nu mai vrea să lupte alături de nemţi şi e gata să tragă în ei.

— Dumneavoastră, domnilor, deplasaţi chestiunea. Dumneavoastră-mi vorbiţi de armată, când eu vă vorbesc româneşte: nu vreau să fiu majorat.

Dar «ăia» parcă nici nu l-ar fi auzit:

— Şi nu numai soldaţii, domnule Dacu!... Ci şi mulţi dintre ofiţeri! Li s-a făcut silă şi de război şi de nemţi!... Aşa că mai bine să vă hotărâţi imediat, domnule Dacu. Se cere un act energic. Dacă refuzaţi, poporul român va afla mâine că cel care vrea să prelungească războiul, până va vedea ţara îngropată sub grămezi de moloz şi cadavre, este domnul Iulian Dacu.

— Domnilor, nu închei niciun armistiţiu, pentru că nu vreau să fiu majorat.

Nepotul Romulus, care ascultă ca şi ceilalţi, în cea mai deplină tăcere, până la capăt povestirea lui Dacu, întrebă:

— Şi cum s-a încheiat, unchiule?

— Cum ai vrea să se încheie? Nu s-a încheiat cu nimic! Eu fac Front naţional cu cine-mi place, nu cu cine îmi poruncesc bolşevicii!

Nicuşor Staicu râse sceptic:

— Cu armata sovietică aproape de Iaşi e mai greu să pertractaţi, domnule Dacu. Îşi are şi pertractarea o limită. În cele din urmă va trebui să acceptaţi Frontul naţional!

— Prostii! Dacă americanii şi englezii sunt alături de mine, am cel mai puternic front naţional împotriva oricui.

Nişte bubuituri surde îl împiedicară pe Dacu să continue.

— Ce-o fi asta? întrebă Dacu.

— Nu-i nimic, unchiule! răspunse Romulus. S-a anunţat pentru azi la amiază un exerciţiu de alarmă.

Totuşi, neliniştit, Romulus se repezi la fereastră şi văzu cum trecătorii începuseră să alerge de colo până colo pe stradă, până ce dispărură cu toţii prin ganguri.

— Unchiule, strigă el speriat, e bombardament în toată regula!

Toţi înlemniră. Numai Dacu sări, ca un tânăr, din fotoliu:

— Bolşevicii!... Bestiile!... Fac declaraţii şi bombardează ziua în amiaza mare. Un oraş paşnic ca Bucureştii!

Telefonul ţârâi.

— Domnule Dacu, capitala e bombardată. Cartierul Griviţa e distrus. Mii de morţi şi răniţi. Coborâţi în adăpost!

Urmat de ceilalţi, Dacu coborî, iute şi gânditor. Mii de morţi şi răniţi! Bestiile!... Urmăresc, chipurile, pe nemţi şi ucid fără alegere mii de femei şi copii nevinovaţi!... Bestiile!... Când o să scape odată omenirea de aceşti duşmani ai civilizaţiei?

În adăpost, cât îşi căută un loc să se aşeze, auzi:

— Sunt cele mai perfecţionate bombardiere engleze şi americane!

Ca să fie sigur că a auzit bine, Dacu îşi întrebă amicii care veneau după el:

— Cum aşa? Nu ruşii ne bombardează?

— Se pare că nu! zise cu un zâmbet crud Nicuşor Staicu. Americanii şi englezii!

Aşadar, nu bolşevicii ne bombardează! îşi zise Dacu, înseninat. Ci americanii şi englezii. Aşa, înţeleg!... Asta se cheamă acţiune energică. Să bombardeze să bombardeze cât or putea, până o să le intre în cap, nemţilor, că pe la noi nu mai au ce căuta! Să bombardeze!... Şi dacă populaţia suferă niţel, ce să-i faci? Războiul e război! Războiul nu poate fi dus cu mănuşi. Războiul implică sacrificii! Dar după aceea...

Şi Dacu ascultă cu pietate un ceas întreg bombardamentul şi binecuvântă fiecare bubuitură în parte, pentru că fiecare bombă îl apropia de ceasul suprem. Să bombardeze... să bombardeze!... Cu cât vor arunca anglo-americanii bombe mai multe, cu atât se va netezi şi se va scurta drumul spre putere... Să bombardeze!... Să bombardeze!... Şi stătu Dacu şi urmări cu încordare cum se zguduie pământul, până ce auzi, deodată, un şuier prelung de sirenă.

— Alarma a încetat, unchiule!

— Cum? Au şi plecat?

Era decepţionat Dacu! Tare decepţionat! Prietenii lui să fie atât de aproape şi să plece, fară ca el să le poată da măcar mâna!

* * *

Sub ochii lui Dacu, Ică şi Belciug, mareşalul desfăşură harta şi le arătă linia frontului:

— Ăsta e front? zise el, cu dezgust. Asta e bătaie de joc, nu front. Eu sunt militar şi dumneavoastră sunteţi nişte civili. Ăsta

nu-i front. E o nenorocire. Nu mai ai ce apăra. Liniile noastre s-au prăbuşit. Dar...

Mareşalul făcu o pauză să respire adânc, pentru că vroia să spună ceva hotărâtor.

— Dar, continuă el, ultimatumul nu-l pot primi.

— Aşadar, întrebă Dacu, ai de gând să continui războiul?

— Da! Va trebui să-l continuu. N-am încotro! Eu nu sunt trădător şi nu voi semna armistiţiul. În schimb, îl poţi semna dumneata. Cei de la Cairo doar au trimis ultimatumul nu numai pe numele meu, ci şi pe numele dumitale. Şi eşti dator să răspunzi!

— Şi trebuie să vă grăbiţi! zise Belciug. Ultimatumul e numai pe şaptezeci şi două de ore şi s-au şi scurs câteva ore între timp.

Dacu îşi pronunţă răspunsul, tărăgănat, pătruns el însuşi de importanţa istorică a sentinţei:

— Am citit ultimatumul! Este inacceptabil!

— Este ceea ce spun şi eu! făcu mareşalul. Eu nu pot rupe cu aliatul nostru german.

— Nu asta am crezut! Mă refer la articolul 1 din ultimatum.

— Dar tocmai la articolul 1 mă refer şi eu! zise mareşalul. La articolul 1 ei cer să întoarcem armele împotriva nemţilor. Ceea ce este, aşa cum spui şi dumneata, inacceptabil!

— Dar nu asta am crezut, domnule mareşal! Ei cer să întoarcem armele împotriva nemţilor, imediat. Şi asta este inacceptabil, pentru că nu este posibil s-o facem. Nemţii sunt încă tari şi noi suntem slabi. Putem întoarce armele împotriva nemţilor, cu o condiţie: ca sovieticii să împingă atât de departe ofensiva lor, încât să ajungă până la graniţa noastră.

Mareşalul crezu că Dacu îşi bate joc de el.

— Domnule Dacu, zise el, înţepat, te rog să mă ierţi, dar mă tem că n-ai citit comunicatele mele din ultimele zile. Ruşii nu numai că au ajuns la frontiera noastră, dar au şi trecut-o de zece zile şi au şi ocupat tot nordul Moldovei, până la Iaşi.

Cu un gest de dispreţ, Dacu înlătură tot ce-i spunea mareşalul.

— Asta n-are nimic de-a face cu armistiţiul, domnule mareşal! Noi nu trebuie să ţinem seama de ceea ce fac ruşii, ci numai de interesele sfinte ale ţării. Noi nu putem întoarce armele împotriva Germaniei. Sau, putem întoarce armele împotriva Germaniei, dacă anglo-americanii ne dau un ajutor substanţial

— Cei de la Cairo, zise Belciug, ne cer, în primul rând, să nu

împiedicăm trupele sovietice în lupta lor contra nemţilor.

— M-am mirat şi eu când am citit nota! zise Dacu. Este un lucru foarte ciudat. Când ni se cere să nu împiedicăm pe ruşi să lupte pe teritoriul nostru contra nemţilor, ni se cere, prin aceasta, pur şi simplu, să-i ajutăm pe ruşi. Este inadmisibil. Şi nu pot să înţeleg cum de ne pretind aliaţii noştri fireşti să-i ajutăm pe ruşi.

— De ce să nu înţelegeţi? interveni Ică. Ruşii doar sunt aliaţii anglo-americanilor.

— Mă mir! făcu Dacu. Mă mir foarte mult.

Şi, cu privirea în gol, adăugă:

— Dacă vreţi să mă credeţi, deşi suntem de trei ani în război, nu mă pot obişnui cu gândul că anglo-americanii sunt aliaţi cu sovieticii.

Apoi, îşi reveni, energic:

— Eu, personal, mă opun. Eu, Dacu, nu pot ajuta pe bolşevici. A da ajutor bolşevicilor ar fi imoral. De când s-au ivit bolşevicii pe lume, i-am combătut. Şi acuma, să-mi compromit trecutul meu de luptă împotriva acestor duşmani ai civilizaţiei, ajutându-i? Niciodată! Eu nu sunt bolşevic şi n-ajut pe bolşevici. Dacă ruşii au ajuns în situaţia de a avea nevoie de ajutorul meu, cu atât mai rău pentru ei. Eu nu-i ajut. Eu nu ajut bolşevici. Bolşevicii să-şi caute ajutorul la bolşevici, nu la mine. Eu nu ajut bolşevici.

— Dar ruşii înaintează, domnule Dacu! zise Belciug. Şi lumea e foarte agitată.

A zis-o Belciug! Aşadar, «ăia» nu l-au minţit!... Ţara e agitată! Ar fi îngrozitor! Iniţiativa războiului contra nemţilor să treacă direct în mâna poporului, sub conducerea «ălora»!... Poporul să se instituie stăpân peste ţară!... Poporul să se bage în treburile politice şi militare ale ţării!... Poporul! Poporul român să facă ceea ce au făcut popoarele Rusiei Sovietice, care în 1917 l-au dat pe ţar peste

Poporul român să facă ceea ce a făcut în 1918 poporul german, care l-a gonit pe Kaizerul Wilhelm! Poporul tomân să facă ceea ce au făcut în acelaşi an popoarele împărăţiei austro-ungare, care s-au scuturat cu atâta uşurinţă de Carol I, împăratul Austriei şi regele Ungariei!

Poporul român să transforme ţara în republică!... Şi sub conducerea «ălora»!... Republica română sub conducerea «ălora»!... Şi eu, Dacu, să fiu părtaşul «ălora» şi să accept

armistiţiul!... Mai bine să...

Să... ce? Dacu nu mai putu găsi ce, pentru că în minte îi apărură aliaţii lui fireşti de la Cairo, care cer prin ultimatum să se încheie armistiţiul. Oare de ce stăruie atâta asupra ultimatumului aliaţii lui fireşti? De dragul sovieticilor, desigur că nu! Aliaţii mei fireşti nu iubesc nici ei pe sovietici. Iar dacă ţin atât de mult la armistiţiu, armistiţiul acesta intră, desigur, în socotelile lor de moment!... Aliaţii mei fireşti sunt atât de grăbiţi cu armistiţiul, probabil ca să evite o iniţiativă a poporului român. O iniţiativă a poporului îi sperie. La fel ca pe mine!... Deci, armistiţiul cu sovieticii ar fi, de fapt, tot un act antisovietic: va răpi sovieticilor ocazia de a încheia armistiţiul direct cu poporul!... Iar dacă aşa stau lucrurile, de ce n-aş semna armistiţiul? Ce mă împiedică să semnez armistiţiul, dacă dorinţa aliaţilor mei fireşti este să semnez armistiţiul? Nimic!

— Ştiu, domnule Belciug, ce se petrece în ţară, răspunse, grav, Dacu. Dar eu nu pot semna armistiţiul. De altfel, răspunsul la ultimatum nu trebuie să-l dau eu, ci domnul mareşal.

Şi către mareşal:

— Domnule mareşal, dumneata eşti şeful guvernului, dumneata trebuie să spui da sau ba!

— Eu nu pot spune da, domnule Dacu! Am repetat-o de atâtea ori: nu pot spune da! Dar, dacă dumneata accepţi să preiei puterea, eu mă dau în lături. Formează dumneata guvernul, semnează dumneata armistiţiul... fă tot ce vrei. Dumneata... nu eu!

Dar Dacu era intransigent:

— Eu nu pot face guvernul. Ţi-am repetat-o şi eu de atâtea ori, domnule mareşal: cine a început războiul, acela trebuie să-l şi încheie. Războiul este o chestiune militară care priveşte pe militari. După ce războiul va fi terminat, vom vedea. Până atunci, semnează dumneata armistiţiul şi eu îţi voi da ajutor nelimitat din punctul de vedere politic.

— Îmi pare rău, domnule Dacu! Eu nu voi semna nimic care m-ar împiedica să lupt mai departe împotriva bolşevismului şi a bolşevicilor.

— Înţeleg, domnule mareşal! Te înţeleg foarte bine. Crede-mă că te înţeleg! Dar dumneata trebuie să semnezi armistiţiul. Bineînţeles, nu pe baza articolului 1. Dumneata închei armistiţiul, cu condiţia să nu întorci armele împotriva nemţilor, decât numai

în cazul când nemţii, în retragerea lor, vor încerca să ne atace!

— Nu! făcu mareşalul.

— Ba da, domnule mareşal, pentru că ai autoritatea morală!

— Ba dumneata trebuie să semnezi, domnule Dacu, pentru că te bucuri de încrederea celor de la Cairo!

— Ba dumneata, domnule mareşal, pentru că dumneata ai tot aparatul militar şi administrativ în mână!

— Atunci nu-i nimic de făcut, domnule Dacu!

— Ba da! zise Dacu. Să cerem o prelungire a ultimatumului!

— Excelentă idee! facu mareşalul încântat. Numai dumneata, domnule Dacu, puteai găsi o asemenea soluţie.

— Nu se poate altfel! explică Dacu. Că ruşii înaintează, nu-i treaba noastră! Oricât de repede ar înainta, acesta nu poate fi un argument pentru noi să luăm hotărâri în pripă! Mai bine o înfrângere pe câmpul de luptă, decât o hotărâre politică luată în pripă.

Strânse tuturor mâna şi ieşi, demn şi dârz. Auzi îndrăzneală!... Să vrea «ăia» să-l majoreze pe el! Un Dacu să fie majorat!... Nu!... încă nu s-a născut omul să-l poată majora pe un Dacu!

XXII

Au înflorit trandafirii şi în această lună mai! Au fost şi în această lună mai nopţi cu cer adânc şi înstelat, cum s-a părut a fi cerul atâtor nopţi de mai, de-a lungul tuturor vremurilor, de când s-a ivit prima inimă simţitoare la vraja nopţilor de mai. S-a populat şi în această lună mai fantezia atâtor suflete adolescente de visuri nelămurite, care se cereau a fi urgent descifrate. Dar cum să te laşi îmbătat de balsamul rozelor de mai, sub «atenţie mărită»! Cum să ţi se pară cerul vrăjit şi înstelat, sub «atenţie mărită»! Cum să-şi limpezească milioanele de suflete adolescente dorurile lor tulburi, sub «atenţie mărită»!

Tristă, deci, era luna mai a lui 1944! Uscaţi şi fără miros, trandafirii! Brăzdat de bombardiere, nu înstelat, cerul! Confuze şi decepţionate, sufletele adolescente, care se obişnuiseră o vreme a-şi da, la anumite întrebări, anumite răspunsuri, sub camuflaj, dar nu sub «atenţie mărită»! Ar mai fi rămas, poate, un singur element susceptibil să asigure acestui mai o oarecare iluzie primăvăratică: zefirul! Dar zefirul, în loc să poarte pe aripile lui şoapte de amor, îţi şoptea, dulce ca o otravă, că, în această primăvară, trebuie să plăteşti salata cu o sută cincizeci de lei legătura, cartofii noi cu două sute cincizeci de lei kilogramul, fasolea, cu aur, şi că singurul articol care a ajuns ieftin pe piaţă e viaţa: nimeni nu mai dă nici două parale pe ea. Triste erau ziarele care-ţi ofereau zilnic tragedii în colţul refugiaţilor:

«Doamna Vasilica Vasiliu vrea să ştie unde se află fiii ei, militarii Gheorghe şi Andrei şi nepotul ei Blănaru Grigore, tot militar» «Invalidul de război Saftu Ion, din Bacău, îşi caută părinţii şi rudele. Rog frumos cine ştie ceva despre ei»... «Petrescu Alexandru, din Botoşani, roagă cine ştie unde se află soţia lui, Maria, refugiată în capitală»!... Trist era chipul capitalei, care-şi arăta miile de geamuri sparte, înlocuite cu tinichea, placaj, sau hârtie. Tristă era Capşa – pe trei sferturi dispersată – care credea în acea lună mai că omul nu va mai fi om niciodată, că omenirea e pe veci pierdută şi că omenia este un cuvânt decăzut, care trebuie scos din dicţionare! Tristă era viaţa!... Agonizantă!... Cvasi moartă!... Încă o secundă şi totul ar fi fost sfârşit... dacă în noaptea deznădejdii nu s-ar fi auzit glasuri care să redea lumii credinţa în om, în omenire şi-n omenie.

— Să regăsim omenia! Omenia nu-i pierdută, ci numai rătăcită. Să revenim, în nenorocirea care s-a abătut peste noi, la solidaritatea umană. Să revenim la sensibilitatea creştină. Să desolidarizăm poporul român de ideologiile urii. Să nu ne uităm cărui dumnezeu ne închinăm. Ortodocşi, catolici, protestanţi, adventişti, mahomedani sau mozaici, toţi suntem fraţi!... Să ne amintim că pe toţi ne leagă un element comun: sufletul. Cred că zdruncinarea ultimelor evenimente ne-a trezit sufletul. Căci toate bombele care cad de sus ne ameninţă pe toţi, fără nicio deosebire, cu moartea – şi trebuie cu toţii să ne rugăm lui dumnezeu să trăim ziua păcii pentru lumea întreagă. Nimeni dintre noi nu poate invoca legile umanităţii, dacă el nu le respectă. Şi asta cerem: respectul integral al legilor eterne ale iubirii de oameni de orice naţie, de orice religie ar fi! Asta vrem! Să ne regăsim omenia!

Cine putea cere cu atâta putere de accent umanitar solidaritatea umană? Cine ţinea, cu atâta înverşunare, ca poporul român să fie desolidarizat de ideologiile urii? Ca lumea să-şi aducă aminte că pe toţi oamenii îi leagă un element esenţial: sufletul? Ca fiecare să se simtă obligat să respecte integral legile eterne ale iubirii de oameni, de orice naţie şi orice religie ar fi, dacă el însuşi vrea să invoce în favoarea lui legile umanităţii? Ca toată omenirea, în sfârşit, să-şi regăsească omenia?

Serafim Mărunţelu!

În ciuda comunicatelor comandamentului de căpetenie al

frontului din Moldova, în ciuda «atenţiilor mărite» şi a bombardamentelor, în ciuda preţurilor tot mai mari ale cepei şi cartofilor – în sufletul neîntinat, candid, feciorelnic al lui Serafim Mărunţelu creştea şi-şi ridica, spre cer, floarea îmbujorată, optimistă, înviorătoare a dragostei de umanitate.

El însuşi, Mărunţelu, era atât de tulburat de câte resurse umane se pot găsi în sufletul lui, sensibilizat de atâtea nenorociri câte au lovit ţara în ultimii doi ani de război, încât, în aceeaşi dimineaţă când se ruga omenirii să-şi regăsească omenia, începu să alerge după cineva demn de dragostea şi de încrederea lui, care, de la primele cuvinte, să-şi regăsească omenia. În cincisprezece minute, omenia fu regăsită:

— Moişe!

— Serafime!

Şi plânseră mult, cu sughiţuri, unul în braţele celuilalt: Serafim, care făcea apel la regăsirea omeniei – şi Moişe Haimovici, unul din cei trei fraţi de pocher ai lui Killinger, care a prins apelul.

— Moişe, zise Serafim, după ce-şi şterse lacrimile, să ne regăsim omenia. Am găsit la Lisabona o căsuţă... un palat!... Ceva rar!... O să-ţi placă şi ţie, Moişe, pentru că te ştiu om de gust. Dă-mi cât te lasă omenia, pentru că trebuie să ne regăsim omenia. Dar te rog să ţii seama, dragă Moişe, că sufletul mi-e atât de plin de suferinţele tuturor oamenilor, de indiferent ce naţie ori religie, încât orice refuz mi-ar putea fi fatal!

Moişe dădu, Serafim luă, apoi se strânseră încă o dată în braţe, stropind cu lacrimile lor calde, floarea dragostei de om, care, de sub ruinele omenirii, îşi înălţa capul spre cer, spre a proclama, dreaptă, mândră, strălucitoare regăsirea omeniei.

* * *

Situaţie mai excentrică ar fi fost greu de imaginat. Decorul: sala Consiliului de Miniştri. Personajele: Dezrobitorul, în uniformă, înconjurat de sfetnicii săi, cei mai mulţi generali, în uniformă. Acţiunea: Ică citind, cu tonul lui persuasiv de pledant la bara justiţiei, după o hârtie. Hârtia: manifestul de 1 Mai al Partidului Comunist Român.

— «Popor român! Primeşte Armata Roşie cu încredere, ca armată eliberatoare şi salvatoare. Ajut-o prin toate mijloacele şi toate forţele. Continuând războiul alături de Hitler, Ungaria

horthystă a fost ocupată de fostul ei aliat, Germania hitleristă. Trădătorul Antonescu pregăteşte României aceeaşi soartă, târând-o spre catastrofă... Români!... Suntem în faţa catastrofei. Resturile armatei noastre sunt ameninţate cu nimicirea completă. Şapte divizii româneşti sunt condamnate la moarte în Crimeea... Ajunge! Am pierdut un milion de morţi, răniţi şi dispăruţi. Întreg avutul ţării a fost jefuit de lăcustele hitleriste. Patrioţii noştri sunt arestaţi în masă, schingiuiţi, asasinaţi. Oraşele şi satele Moldovei noastre sunt jefuite şi pustiite de hoardele hitleriste în retragere. Populaţia evacuată forţat este condamnată la mizerie şi moarte. Femeile şi fetele noastre sunt batjocorite de bestiile hitleriste. Mii de tineri şi muncitori români sunt trimişi în robie în Germania. Populaţia evreiască este terorizată şi exterminată. Continuarea războiului alături de Hitler a abătut asupra capitalei şi ţării noastre bombardamentele distrugătoare, care vor fi din ce în ce mai intense...»

Încurajat de tăcerea evlavioasă cu care ceilalţi îl ascultau, Ică se aruncă asupra textului, cu toată pasiunea talentelor sale oratorice:

— «Popor român! Salvează-te de la catastrofă! Părăseşte războiul criminal nemţesc! Doboară clica trădătorului Antonescu de la cârma ţării! Luptă pentru pace! Alungă cu arma în mână pe cotropitorii hitlerişti de pe pământul pângărit al patriei. Luptă pentru eliberarea fraţilor din Ardealul de Nord! Alătură-te Armatei Roşii, eliberatoarea popoarelor iubitoare de libertate! Soldaţi, subofiţeri, ofiţeri şi generali! Refuzaţi să mai luptaţi şi să muriţi pentru criminalii Hitler şi Antonescu! Cei de pe front! Treceţi cu tot armamentul şi echipamentul de partea Armatei Roşii, care vă va ajuta să luptaţi pentru dezrobirea patriei noastre! Cei din spatele frontului! Refuzaţi plecarea pe front! Treceţi de partea poporului! Retrageţi-vă în păduri şi munţi cu armele şi echipamentul vostru! Urmaţi exemplul partizanilor sovietici! Formaţi grupe şi detaşamente de patrioţi şi partizani! Dezarmaţi şi nimiciţi pe cotropitorii hitlerişti! Apăraţi şi salvaţi populaţia şi avutul ei de jefuitorii nemţi! Apăraţi şi salvaţi onoarea, independenţa şi avutul poporului român!»

Cu un gest scurt, dar nu violent ca de obicei în asemenea împrejurări, mareşalul îl întrerupse pe Ică:

— Dă-mi voie!

Şi se ridică:

— Domnilor!

Rosti cuvântul, cu glas slab, şters, abia perceptibil. De 1 Mai, Dezrobitorul se simţea şi el un nedreptăţit al sorţii, ca oricare alt nedreptăţit, dar mai nedreptăţit decât toţi. Mareşalul Antonescu cel mare nedreptăţit! Aşa va trebui să fie trecut în istoria neamului: mareşalul Antonescu cel mare nedreptăţit! Pentru că nedreaptă a fost soarta cu el. După ce l-a pus să sufere mai mult decât oricare alt român din cursul tuturor veacurilor de pe urma loviturilor lui Carol II şi ale camarilei lui, după ce i-a încredinţat misiunea unică în istorie de a alunga din fruntea ţării pe acest Carol II cu camarila lui, după ce l-a ajutat să pună temelie de soartă nouă acestei ţări terorizate şi jefuite de Carol II şi camarila lui, după ce i-a îngăduit să redea românului mândria lui de neam renăscut la viaţă nouă şi demnă – soarta, deodată, îl părăseşte şi îl lasă din nou singur, să înfrunte judecata atât de nedreaptă a comuniştilor. Căci nedrepţi erau bolşevicii şi nedreptăţit era mareşalul Antonescu cel mare nedreptăţit, care, cu sentimentul lui dureros de nedreptăţit al sorţii, vorbi în zi de 1 Mai miniştrilor săi:

— Domnilor, comuniştii mă acuză că aş fi vinovat de nenorocirea care a dat peste noi. Comuniştii vor să mă scoată pe mine vinovat pentru faptul că am fi pierdut în război un milion de morţi, răniţi şi dispăruţi. Este o nedreptate, domnilor, o nedreptate strigătoare la cer. Eu, domnilor, n-am fost niciodată şi nici nu sunt om politic. Eu n-am făcut şi nu fac politică. Nu mă pricep în politică. Eu am venit la cârma acestei ţări să-mi fac datoria, nu să fac politică. Nici nu ştiu cum se face politică. Când ţara m-a chemat acum patru ani s-o conduc, i-am răspuns: Eu habar n-am ce-i aia politică. N-am partid politic. N-am prieteni politici. Eu sunt născut militar şi militar vreau să mor. Un militar cunoaşte un singur cuvânt: disciplina. Ce mi se spune aia fac. Nimic mai mult, nimic mai puţin. Disciplina. Am fost aliat cu Hitler. Hitler a fost, însă, aliatul cel mare şi eu aliatul cel mic. Şi ca militar şi aliat mai mic, n-am putut ţine seama decât de o singură poruncă: disciplina. Ce mi s-a spus, asta am făcut. Atunci, care-i vina mea, domnilor? Sunt soldat. Mi s-a dat ordin să fac cutare sau cutare lucru, l-am făcut. Nimic mai mult decât atât: am făcut. Dar n-am făcut nimic rău. Martor mi-e dumnezeu! În casa mea n-am ucis un pui de găină. Este absurd, domnilor, este nedrept! în toată afacerea aceasta eu n-am nici cea mai

mică vină. Iar dacă prin obligaţide mele de aliat, am trebuit să ajut pe domnul Hitler în acţiunile lui militare, am făcut-o numai din ordin!... Asta am vrut ca s-o ştiţi!

Cum se aşeză mareşalul, sări de la locul lui generalul Drojdieru.

— Şi eu la fel, domnule mareşal! începu el, ştergându-şi mereu cu basmaua strânsă în pumn, fruntea şi gâtul. Nici eu nu sunt om politic. Nici eu nu mă pricep în politică. În viaţa mea nu am făcut politică. M-am ferit ca de dracu de politică. Nu-mi trebuie politică. Ce să facă unul ca mine, politică? Eu m-am născut să-mi văd de treabă, nu să fac politică. La politică trebuie să te pricepi. Trebuie ştiinţă. Eu n-am ştiinţă politică. Sunt militar! Ce mi se spune, aia fac. Cum ziceţi şi dumneavoastră: mai întâi disciplina. Militarul cunoaşte un singur cuvânt: disciplina. Restu-i politică şi un militar nu are ce căuta în politică. Politica e treaba celor care fac politică, nu treaba celor care nu fac politică, aşa cum e unul ca mine sau altul ca mine. Ca militar am primit ordin să fiu ministru de interne. Ca militar am fost ministru de interne şi cred că ţara n-are ce să se plângă de mine, pentru că eu n-am făcut politică. Eu n-am făcut nimănui rău. Să fi vrut şi nu puteam, pentru că rolul meu era mărginit: vei fi ministru de interne! Asta e tot!... Şi ca ministru de interne, vei lucra numai din ordin. Nimic nu vei face după capul tău, ci numai din ordin. Şi din ordin n-am ieşit, să zici, măcar o singură dată. Aşa să-mi ajute dumnezeu!

Generalul Plopeanu stătea ca pe ghimpi. Conştiinţa îi cerea şi lui să nu tacă. Numai de ar isprăvi odată criminalul ăsta de Drojdieru, care crede că poate prosti pe ceilalţi cu bâlbâielile lui de bandit prins cu mâţa-n sac. Criminalul de Drojdieru bănui probabil chinurile lui Plopeanu, pentru că în cele din urmă se îndură să se aşeze.

— Domnule mareşal! strigă Plopeanu, agitându-şi mâinile cu desperare. Dumneavoastră mă ştiţi. Eu n-am făcut politică. Eu nu ţin minte să fi făcut politică măcar o secundă în toată viaţa mea de militar, pentru că eu ştiu că un militar trebuie să fie şi să rămână militar şi nu să-şi vâre nasul în treburile politice, în care un militar n-are ce căuta. Dovadă că sunt militar este că din primul moment m-aţi numit la război, domnule mareşal, nu altundeva. De ce, domnule mareşal? Pentru că mă ştiţi militar!... Şi tot aşa ştiu, ca şi oricare militar cinstit, că, fără disciplină, un

militar nu e militar. Disciplina e dumnezeul nostru. Ce ţi se spune, aia faci. Militarul trebuie să ştie numai de ordin!... Şi numai de ordin m-am ţinut, nu de politică. Eu, ca şi dumneavoastră, domnule mareşal, habar n-am de politică şi n-am nici eu prieteni politici. Toţi prietenii mei sunt militari. Aşa trebuie să fie un adevărat militar: să nu trăiască decât printre militari – şi să nu ştie decât de ordin. Pentru că numai superiorii dau ordin, pe când noi, ăştia micii, trebuie să ascultăm de ordin. Asta-i legea. Inferiorul este cel care primeşte ordinul de la superior, fără să aibă dreptul să crâcnească. Eu, aşa am făcut: la departamentul meu n-am mişcat un deget fără ordin. Sunt militar vechi şi ştiu ce este un ordin. Aşa că m-ar mira tare mult din partea bolşevicilor să mă tragă pe mine la răspundere pentru că, în calitatea mea de militar, aş fi executat ordinele superiorilor mei. Bolşevicii trebuie să ştie şi ei că ordinele se execută, nu se discută.

Lui Plopeanu îi smulse cuvântul din gură generalul Părcălabu, dornic şi el să restabilească adevărul:

— N-am fost om politic nici când eram elev în clasa întâia primară. Neam de neamul meu n-a făcut vreodată politică. Românul, când e militar, nu face politică. Militarul, când e român, nu face politică. Nici nu ştiu cu ce se mănâncă politica. Întrebaţi-mă ce-i aia politică şi să fiu al dracului dacă aş şti ce să răspund! Politica este un cuvânt străin de sufletul românesc! Eu nu sunt străin, sunt român. Şi ca român, sunt mândru că sunt mditar. Şi ca militar sunt mândru că mi se ordonă. Fără ordin nu fac nimic. Aşa am primit ordin să fiu ministru... şi...

Cuvintele lui Părcălabu căzură ca o scânteie într-un butoi cu pulbere. Cine să mai poată desluşi cele ce ar mai fi vrut să spună ministrul doamnei Lilişoara Precupeţu zis Miss Kilometru, în vacarmul stârnit de ceilalţi miniştri nulitari, toţi dornici să restabdească şi ei, cu un ceas mai devreme, adevărul: anume, că ei nu poartă nicio răspundere în catastrofa despre care vorbesc bolşevicii în manifestul lor de 1 Mai.

— Când s-a declarat războiul, eu încă n-am fost numit ministru!

— Eu aş fi dat orice să fiu lăsat în pace! Când mi s-a dat ordin să intru în minister, eu eram bolnav de ficat, cum sunt şi acum.

— Eu am primit să intru în guvern numai cu condiţia să fiu lăsat să feresc ţara de o ocupaţie germană.

— Eu am fost dintotdeauna împotriva unui război cu sovieticii. Nu trebuie, noi, popor mic, să ne amestecăm în certurile celor mari!

Toţi, speriaţi, toţi, traşi la faţă, toţi, livizi, toţi răcneau, fiecare încercând să-l convingă pe celălalt că bolşevicii n-au dreptul să-l tragă pe el la răspundere, pentru un război cu care n-a fost niciodată de acord. La început, uluit de larma generalilor lui, dar repede cuprins de mânie, mareşalul puse mâna pe cravaşă şi izbi cu ea în masă.

— Domnilor, domnilor, ce-i gălăgia asta? Mai mare ruşinea! Parcă am fi la havra jidănească. Vă rog, domnilor! Nu uitaţi, domnilor, prin ce momente istorice trece azi ţara!... Vă rog, nu uitaţi!

Apoi luă de braţ pe Ică şi-l trase după el:

— Ică, hai!... M-am săturat!... Plec imediat în inspecţie!

— În hale? întrebă Ică, nevinovat.

— Nu! Pe front!

* * *

Inspecţiile mareşalului pe front se ţineau lanţ, după cursul tot mai accelerat al evenimentelor.

— Utilizaţi cât mai judicios terenul. Prizonierii să fie evacuaţi cât mai degrabă. Să nu rămână prin păduri material părăsit!... Mereu trupe de recuperare!... Amelioraţi transmisiunile!... Desăvârşiţi camuflajul!... Asiguraţi perfect frontul!... Folosiţi metodic brandturile!

Ordinele pâcâiau ritmic, ca focurile de mitraliere, fără oprire, fără şovăială, clar, precis, energic. Iar ofiţerii şi le notau de zor, cu un ochi pe hârtie şi cu altul spre mareşal. Era inepuizabil Dezrobitorul. Era tânăr şi neobosit Dezrobitorul. Mai ales de la trecerea Prutului, glasul lui căpătase accente de învingător. Şi le părea bine şi ofiţerilor. Vrednicia Dezrobitorului îi făcea să uite pentru câteva minute de inamic. Dar şi Dezrobitorului îi făcea bine această activitate războinică – pentru că şi el avea la tot pasul nevoie să uite... Uitarea era pentru Dezrobitor o injecţie de morfină, care-i dădea iluzia că se află undeva, departe, pe la Nalcic, sau pe la Calaci, sau prin Crimeea – nu la Botoşani, sau la Iaşi. Era un excelent refugiu uitarea, când altceva mai bun nu-ţi rămânea de făcut decât să uiţi că, de la trecerea Prutului, ruşii au eliberat Odesa, au intrat în Cehoslovacia, au eliberat Crimeea

cu toate cămilele ei şi că în Moldova, ca şi pe tot frontul până la Baltica, merg înainte

— Băieţi, ce-aţi mâncat azi?... Bravo! Dar de băut, ce-aţi băut?... Bravo!... Dar de dormit, cum aţi dormit? Bravo!

Mareşalul îşi căuta «ţiganul» şi îl găsea:

— Dar tu, mă, tuciuriule, cum te simţi?

— Bine, să trăiţi, domnule mareşal!

— Cred şi eu! zicea mareşalul. Cel puţin pe front mănânci bine, nu ca la şatră. Dar de ciordit, nu ciordeşti nimic pe aici?

Şi către ceilalţi soldaţi:

— Mă, băieţi, viteazul ăsta nu vă ciordeşte nimic?

— Nimic, domnule mareşal!

Mareşalul se întorcea spre «tuciuriu»:

— Bravo! Dar de ce neam eşti, ţigane?

— Cetăţean român, să trăiţi, domnule mareşal!

— Bravo! Cetăţean român... Numai să vezi într-o zi să nu-ţi dai în petec şi să intri în buzunarul cuiva, că-i de rău!

La masă, buna dispoziţie d făcu să uite până într-atât de jertfele şi suferinţele lui pentru neam, încât, de îndată ce aghiotantul îi propuse:

— Ce-ar fi, domnule mareşal, să auzim Berlinul?

Dezrobitorul acceptă:

— Pune-l!

Enăchescu se execută şi-şi câştigă îndată drepturile la gratitudinea şefului său: Berlinul vorbea despre o eventuală invazie a inamicului pe coasta de apus a Europei.

— În toate locurile în care s-ar putea încerca invazia pe continentul nostru, nu există un metru pătrat care să nu fie pregătit cu toată dragostea şi grija pentru primirea mercenarilor plutocraţiei. Judecând obiectiv şansele ambelor părţi, ajungem mereu la rezultatul că putem fi siguri de noi. Să vină, deci, invazia! O aşteptăm! Le va plăcea invadatorilor! Calea aceasta grea spre coasta Europei va mai produce din partea noastră şi o serie întreagă de surprize care nici nu sunt cuprinse în calculele noastre. Nu putem să fim decât mulţumiţi dacă inamicul nu ia în serios aceste observaţiuni. Pe lângă toate acestea, mai avem unele atuuri, ascunse cu grijă, dar care vor fi puse în joc atunci când va sosi momentul hotărâtor.

Mareşalul puse grabnic pe masă ceşcuţă de cafea pe jumătate băută şi zise, cu acea ferocitate entuziastă a omului energic,

care, uitând să-şi bea lingura de untură de peşte înainte de masă, o bea la jumătatea fripturii:

— Enăchescule, hai mai departe în inspecţie!

În noul sector mareşalul se înfrăţi şi mai frenetic cu ostaşii săi, cu care va câştiga victoria finală cu atât mai degrabă, cu cât mai degrabă inamicul va debarca în apus.

— Ce-aţi mâncat azi, băieţi?

— Ciorbă de cartofi, domnule mareşal!

— Bravo! Şi carne?

— Şi caaaarne!

— Bravo!... Şi vin?

— Şi viiiiin!

— Bun! Şi tutun aveţi?

— Aveeeeem!

— Bravo!... Enăchescule!... Notează!... Să li se dea tutun! Da zahărul supliment vi se dă?

— Ni se dăăăăă!

— Bravo!...

Şi mareşalul se adresă maiorului care comanda trupa:

— De ce nu li se dă zahărul supliment?

— Li se va da, domnule mareşal!...

— Să li se dea!... Noi, domnule maior, luptăm să asigurăm fericirea acestui popor de soldaţi, nu să-l lipsim de zahărul lui supliment!... Dar acasă, scrieţi, băieţi?

— Scrieeem!

— Bravo! Enăchescule, notează: fiecare soldat să primească de azi înainte două cărţi poştale pe săptămână, în loc de una, pentru că soldatului îi place nu numai să scrie, dar să facă şi poze pentru cei de acasă!

Seara, mareşalul află că trupele anglo-americane au debarcat pe coasta de apus a Franţei, în Normandia. Ca să nu stea degeaba, mareşalul se uită la ceasornic, dar, pentru că pe discul lui nu putea descifra ceea ce ar fi vrut atâta să ştie, scrâşni din dinţi, medită şi, cu glas răguşit, vorbi lui Enăchescu:

— Ştii ce-i asta, Enăchescule? O victorie sovietică. Au presat sovieticii atâta pe anglo-americani, încât aceştia s-au văzut în cele din urmă siliţi să le facă pe plac.

Dar mare fu surpriza pentru Dezrobitor când, în aceeaşi seară, radio Berlin strigă triumfător:

— Este absolut limpede că prima debarcare a inamicului nu

reprezintă pentru noi o agravare a situaţiei generale, ci mai mult o uşurare.

Mareşalul îşi căută precipitat cravaşa, din ochi, dar nu fu chip s-o găsească:

— Enăchescule! răcni el. Unde mi-e cravaşa?... Dă-mi repede cravaşa!

Şi numai când îşi simţi cravaşa în mână, se mai linişti puţin:

— Ai auzit, Enăchescule?... Frontul al doilea este o nouă victorie germană!... Nici nu-mi mai scot cizmele, Enăchescule!... Hai după mine!

Timp de două săptămâni oastea renaşterii trăi, în faţă sub primejdia atacurilor sovietice, iar în spate, sub voluptatea inspecţiilor Dezrobitorului. Dar Dezrobitorul nu obosea. Cu cât inspecta mai mult, cu atât i se întărâta pasiunea de a sonda sufletul armatelor lui.

— Borş vi s-a dat azi?

— Dat, să trăiţi!

— Dar ieri?

— Şi ieeeri, să trăiţi!

— Dar manifeste bolşevice s-au rătăcit pe aici?

— Nuuuu!

— Niciunul?

— Niiici!

— Dar dacă s-ar rătăci, ce-aţi face?

— Le-am rupe în bucăţi-bucăţele.

Inima Dezrobitorului zvâcnea atât de puternic, încât îi zvârlea ochii drept pe bocancii ostaşului. Supărat, se întorcea către colonel:

— Ce-i asta? Un soldat vrednic, care-şi varsă ultima picătură de sânge spre a apăra ţara şi neamul, să umble în bocanci rupţi! Să-i dai imediat o pereche de bocanci noi!... Să-mi raportezi de executare!... Ei, vă las cu bine, băieţi! Să loviţi cu nădejde în duşman, că şi ţara o să ţină seama de vitejia voastră!

— Izbândă sau moarte! răcneau ostaşii.

Era noul salut al victoriei: Izbândă, sau moarte! Suna după imperativele ceasului de faţă: a trompetă! Mareşalul se despărţea de ostaşi, cu ochii umeziţi de emoţie: Izbândă sau moarte! Ce-şi poate dori mai mult un erou decât izbândă sau moarte!... Şi le-o dorea ostaşilor săi din toată inima lui de părinte al ţării: Izbândă sau moarte!

Apoi, cum se înnopta şi stelele răsăreau pe cer, mareşalul devenea sentimental cu colonelul:

— Ah, colonele, colonele! Ce fericit trebuie să te simţi dumneata aici!

— Sunt mai mult decât fericit, domnule mareşal! Dacă ar fi după mine, aici aş vrea să mor, domnule mareşal!

Într-o seară, un zumzet de avioane înălţă privirea fericită a unuia din aceşti colonei fericiţi spre cer, dar peste o clipă ateriză nefericită.

— Sovieticii, domnule mareşal!

În adăpostul colonelului, mareşalul, în febra lui inspecţionistă, îşi fixă deodată ochii lui scormonitori într-un colţ mai întunecat al încăperii, unde zărise un pachet legat strâns cu sfoară.

— Ce e în pachetul ăsta? întrebă mareşalul, fără insistenţă deosebită.

— Nişte hârtii, domnule general!

Răspunsul în doi peri al colonelului îl întărâtă pe mareşal.

— Ţi-am spus, colonele, că mie-mi trebuie oameni care ştiu să răspundă precis. Ce hârtii?

Supus, colonelul ridică pachetul, îl puse pe masă, desfăcu sfoara, dădu ambalajul la o parte şi împinse teancul de hârtii spre mareşal.

— Ce? răcni mareşalul, care făcu un salt înapoi, ca muşcat de şarpe. Manifestul de 1 Mai, aici?... Pachetul de manifeste de 1 Mai la dumneata, colonele? Te-ai făcut bolşevic?... Te trimit îndată în faţa Curţii Marţiale, colonele!... Ce caută hârtiile astea la dumneata?

Colonelul, însă, părea mai mult stingherit decât speriat:

— Domnule mareşal, cum o să fiu eu bolşevic, domnule mareşal, eu, care sunt decorat de două ori de dumneavoastră şi o dată de domnul Hitler?

— Dar cum au ajuns manifestele la dumneata?

— Să vă spun adevărul, domnule mareşal: le-am adunat de la soldaţi.

— De la soldaţi? Poate că şi de la soldatul căruia ţi-am spus să-i dai bocanci noi?

Cu capul în piept, colonelul răspunse:

— Şi!

Izbindu-şi nemilos cizma cu cravaşa, mareşalul urlă:

— Să aduni trupa îndată! Vreau să-i vorbesc!... Dacă încă n-au

aflat cine este mareşalul Antonescu, o vor afla! Ce-i cu alarma?

— A încetat!

Şi colonelul ieşi în fugă din adăpost, urmat cu paşi rari de mareşal. Era răscolit cu totul Dezrobitorul. Nenorocirea e mai mare decât şi-o închipuia. Trebuie tăiat răul din rădăcină, cât mai e vreme. Fără milă, fără judecată, fără menajamente sentimentale. Va da ordin să fie împuşcaţi pe loc douăzeci, cincizeci, o sută, două sute, cinci sute de soldaţi. Fără milă, fără judecată, fără considerente sentimentale... O mie de soldaţi împuşcaţi pe loc ar putea servi ca exemplu pentru întreaga armată. Bocanci noi?... Vin?... Zahăr supliment? Gloanţe în ceafă... nu bocanci noi, nu mâncare caldă, nu zahăr supliment!... Gloanţe!... Gloanţe!... Va trage chiar el cu revolverul în ei, ca să-şi aducă aminte aceşti ticăloşi că în funtea lor stă nu un bolşevic, ci un mareşal Antonescu...

Pe câmp, trupa îl şi aştepta. Mareşalul trecu de-a lungul şirurilor de soldaţi de câteva ori, încolo şi încoace, crunt, cu ochii în pământ, lovindu-şi piciorul, nervos, cu cravaşa şi rumegându-şi cuvintele cu care va avea să rostească sentinţa de moarte a câtorva sute de trădători. Nu vroia să-i vadă, nici să-i audă. Erau vrăjmaşii lui declaraţi! Citesc manifeste comuniste şi mint că habar n-au de ele... Pe toţi i-ar ucide!... Unul să nu rămână în viaţă!

De furie, mareşalul ridică ochii fără să vrea, şi-i văzu. Drepţi, sub căştile lor de oţel, în bătaia lunii, soldaţii păreau nişte măşti palide de ceară, dar cu ochi întunecaţi, vii, ameninţători!... Da! Erau vii şi ameninţători aceşti ochi! Parcă ar fi presimţit... Ce?... Că mareşalul vrea să-i împuşte? Cine le-a spus că mareşalul vrea să-i împuşte? Cum să-i împuşte, când ei sunt mii şi mii şi el este singur în mijlocul lor, iar câmpul e tăcut ca un cimitir nesfârşit! Şi nu-i prea plăcut să fii singur între câteva mii de ostaşi, cu ochii lor vii, care ţi se înfig în piept, în ceafă, în spinare, ca nişte pumnale!... Dar asta nu înseamnă că el s-ar putea gândi să-i împuşte pentru că de 1 Mai ar fi citit acel manifest bolşevic! Oare el, mareşalul, Conducătorul, Salvatorul, Dezrobitorul, n-a citit şi el manifestul? L-a citit!... Şi cum l-a citit!... Şi cum a ştiut, cu memoria lui de drac, să-l reţină! Îl ştie şi acum!... «Popor român! Primeşte Armata Roşie cu încredere, ca armată eliberatoare şi salvatoare! Ajut-o prin toate mijloacele şi toate forţele... Continuând războiul alături de Hitler, Ungaria horthystă a fost

ocupată de fostul ei aliat, Germania hitleristă. Trădătorul Antonescu pregăteşte României aceeaşi soartă, târând-o spre catastrofă...» şi aşa mai departe... Mareşalul Antonescu îţi poate înşira ca apa manifestul, până la urmă, fără nicio greşeală!... Ar însemna, ce? Că mareşalul Antonescu e bolşevic şi că trebuie să fie împuşcat ca bolşevic!... Şi el, cel puţin, a înţeles ce a citit!... Pe când aceşti bieţi soldaţi? Ce au înţeles? Nu e totul să te uiţi la manifest, ci să ştii să-l citeşti şi dacă-l citeşti, să-l şi înţelegi. Dar câţi din aceşti bravi ostaşi ştiu să citească? Mai mult de jumătate nici n-au apucat să înveţe alfabetul!... Şi cei care l-au învăţat l-au şi uitat!... Şi să împuşti asemenea oameni nevinovaţi, când tu eşti singur şi ei sunt atâţia pe câmpul acesta nesfârşit şi alb ca un giulgiu, pe care le-ar fi frică până şi greierilor să ţârâie!

— Băieţi! se auzi deodată răsunând glasul voios al mareşalului, peste capetele ostaşilor săi. Înainte de a pleca mai departe, am vrut să vă mai văd o dată şi să vă spun că sunt mulţumit de voi, cum este mulţumit un frate mai mare de fraţii lui mai mici. Băieţi, mareşalul vostru vă roagă să fiţi şi mai departe la fel de viteji!... Izbândă sau moarte!

La care soldaţii îşi răcniră răspunsul:

— Izbândă sau moarteeeeeeee!

Şi câmpul, nesfârşit şi alb ca un giulgiu, însoţi cu ecoul lui ameninţător pe mareşal, care se şi aruncase de frică în maşină:

— ...Moarteeeeeee!... Moarteeeeeeee!... Moarteeeeeee!

XXIII

La înaltul comandament german, Ducele fu întâmpinat de Goebbels, care – urmat de Goering şi Ribbentrop – alergă spre el, şontâc-şontâc, atât cât îi permitea dinamicul său picior arian.

— Duce, un atentat!

Ducele era oricând dispus pentru un atentat. În tot cursul existenţei sale de şef al imperiului roman şi de om suferind de stomac s-a îngrijit mai mult cu portocale pe cale internă şi cu gloanţe pe cale externă. Nu era bucăţică de piele pe trupul Ducelui să nu fi fost ţinta unui atentat. Ducele îşi putea, deci, lesne închipui că, din cine ştie ce înalte raţiuni de ordin european, doctorul Goebbels îi propune să fie din nou obiectul unui atentat.

— Cu plăcere! îi răspunse el, grăbit şi cordial.

Goebbels, însă, păru decepţionat.

— Nu, Duce! Nu asta am crezut.

— Dar ce?

— Vorbesc de un atentat care a fost comis acum un ceas împotriva Führerului nostru!

— Serios? făcu Ducele, extrem de interesat şi nerăbdător. Hai, spune, doctore! Au tras convenabil?

— Nu, Duce! făcu Goebbels exasperat de lipsa de intuiţie a

Ducelui. N-a fost ceea ce credeţi. Şi n-a fost un atentat cu revolverul, ca la dumneavoastră, în Italia!

Ducele scrâşni din dinţi. Tonul superior al lui Goebbels îl supăra. Şchiopul acesta era cam obraznic. Cum aşa: ca la noi în Italia? Ce e la mine «în Italia»? Adică la mine, în Italia, un atentat cu revolverul nu-i atentat? Dacă nu iei dinainte toate măsurile ca plasa de oţel de sub cămaşă să n-aibă vreun defect şi ca atentatorul să fie un ţintaş de mâna întâia şi în acelaşi timp un om de cea mai perfectă încredere, nu rişti, oare, ca atentatul împotriva ta să nu reuşească şi să te trezeşti întins pe jos, mort ca toţi morţii!... Prin urmare, ce-i asta, ca la mine în Italia? Revolverele italiene sunt mai proaste ca revolverele germane? Şi un glonte italian nu te poate găuri tot aşa de bine ca şi un glonte german?

— Nu înţeleg, doctore! zise Ducele, fără să-şi ascundă revolta. Ce nu e ca la mine în Italia?

— Nu cred nimic, Duce! răspunse Goebbels, care nu socoti necesar să ceară scuze acestui Duce nenorocit. Fiecare ţară cu atentatele ei specifice! Vă amintiţi, Duce, de atentatul de la München din toamna lui 1939?

Ducele îşi amintea şi oricât ar fi vrut, i-ar fi venit greu să nege că a fost un atentat reuşit. Führerul îşi invitase la berărie, de ziua partidului, pe vechii lui camarazi de partid, spre a le face o expunere asupra condiţiilor în care a câştigat războiul din Polonia. Deşi se uita din minut în minut la ceasornic, vorbea cu mult calm, fără să pară grăbit. Dar, peste o jumătate de oră, se opri brusc, salută adunarea şi părăsi berăria, lăsând pe ceilalţi să-şi continue şedinţa. Cinci minute mai târziu, o bombă explodă chiar pe locul unde a stat Führerul. A fost un atentat demn de toată admiraţia: nouă morţi, câteva zeci de răniţi şi Führerul, în avion, zburând spre frontul de est, unde-l aşteptau noi victorii. Goebbels avea oarecare dreptate: un revolver nu se poate compara cu o bombă, mai ales dacă are un ceasornic bun.

— Îmi amintesc! Vrei să zici că şi atentatul de acuma, tot cu...

— Tot cu explozibil, Duce! Dar să vedeţi explozibil!... Închipuiţi-vă, Duce, o servietă cu materie explozivă, pusă în faţa Führerului, jos, la picioarele lui... La un moment dat, bomba explodează şi ucide un general care stătea în spatele Führerului, un amiral din dreapta Führerului şi un colonel din stânga Führerului. Toţi ceilalţi, care stăteau în faţa Führerului ceva mai

încolo, sunt proiectaţi de suflul bombei la câţiva metri înapoi şi izbiţi de perete, cu hainele de pe ei, ferfeniţă. Închipuiţi-vă, Duce, că din toată încăperea n-a rămas nimic întreg. Până şi masa, asupra căreia Führerul stătea aplecat şi studia harta, a fost zvârlită în aer de bombă!

— Dar Führerul? întrebă Ducele din ce în ce mai mai intrigat să afle deznodământul acestui interesant atentat.

— Führerul, numai Führerul a scăpat neatins. În afară de unele mici vânătăi, care de altfel nici nu se pot vedea cu ochii liberi şi care abia urmează să se constate, pe Führer nu se vede nici urmă de atentat.

— Ei, cum aşa? făcu Mussolini, care păli de invidie. Doar n-o să-mi spui, doctore, că numai cu o cămaşă blindată a putut rezista bombei!

— Dar cine v-a vorbit de cămăşi, Duce? făcu, dispreţuitor, Goering. Führerul nostru nu înfruntă soarta cu cămăşi blindate sau cu alte asemenea artificii.

— Atunci cum a scăpat?

— Providenţa! strigă Goebbels. Salvarea Führerului este un act al providenţei şi mai mult decât un simbol. Providenţa ni l-a păstrat pe Führerul nostru, pentru cele mai înalte sarcini şi cele mai grele încercări. Este o minune în care vedem încă o dată hotărârea destinului de a ne asigura victoria finală.

— Duce! interveni şi Goering. Dumneata nu vezi că numai providenţa l-a putut salva din această nenorocire?

— Numai providenţa! zise şi Ribbentrop. Atentatul cu explozibdul ne arată ce stea norocoasă ocroteşte poporul german!

Ducele, care se simţea tot mai mic, întrebă cu timiditate:

— Şi ce-aţi făcut cu atentatorii?

— Unii au fost împuşcaţi pe loc, ca nişte câini turbaţi! răspunse doctorul Goebbels. Toţi, ofiţeri!... Iar complicii lor, cum vor fi prinşi, vor fi şi ei împuşcaţi. Führerul a dat ordin ca...

Se opri, pentru că apăru Fiibrerul, care se repezi, cu mâna întinsă, la Duce.

— Benito!

— Führerul meu!... Te felicit. Providenţa a făcut azi cel mai mare act din istoria ei!

— Cum îţi place, Benito?

— Este un atentat sublim, scumpe Adolf! Dar în ce scop,

atentatul?

— Pentru că sunt nişte vânduţi mizerabili! izbucni Führerul. De ani de zile aceşti mizerabili îmi sabotează frontul. Cine va mai îndrăzni să nege, după acest infam atentat, că numai din pricina lor ruşii se apropie de frontiera noastră? Nimeni! În primul război, tot nişte laşi de teapa acestor ofiţeri au înfipt cuţitul în spatele nostru, ca să ne scape victoria din mână. Şi acuma, s-au găsit alţi duşmani ai imperiului german care au încercat să repete jocul. Dar, de data aceasta, atentatul se întoarce împotriva lor. De data aceasta, atentatul va deschide ochii omenirii, care va vedea, în sfârşit, din vina cui ţara noastră este în primeidie de a fi invadată de bolşevici. Din vina acestor laşi şi trădători!... Din vina acestor unelte ale plutocraţiei internaţionale! Da, Benito!... Atentatul va dezvălui totul, dar atentatorii nu-şi vor atinge ţelul. La mine, dragă Benito, nu merge!... La mine nu se găseşte un Badoglio! La mine, un Badoglio nici n-apucă să se nască bine, că l-am şi împuşcat... La mine, dragă Benito, un Badoglio nici nu s-ar putea naşte!

Ultimele cuvinte ale Führerului arseră obrajii lui Mussolini. Dar Mussolini nu le luă ca o insultă, ci numai drept ceea ce erau de fapt: ca un reproş. Oricât ar fi vrut să se supere, n-avea de ce: Führerul îi spunea un mare adevăr. Poate cu ceva mai multă cruzime decât ar fi fost de dorit – dar adevărul rămânea adevăr: cum de l-a lăsat el pe Badoglio în pace să-şi ţese şi să-şi ducă până la capăt complotul, în loc să-l fi împuşcat cu un an mai devreme, împreună cu atâţia alţi ofiţeri care-i sabotau şi lui frontul! Dacă ar fi organizat în primăvara trecută, puţin după Stalingrad, un atentat cu bombe, ca să-l poată împuşca pe Badoglio, ar fi văzut omenirea cine e vinovat de dezastrul Italiei: el, sau Badoglio? Şi să se mai simtă jignit de observaţia atât de justă a lui Hitler?

— Şi acuma? făcu Ducele, care căuta să pară cât mai vesel. Acuma eşti mulţumit?

— Ce mai întrebi, Benito dragă! Acuma, cerul s-a limpezit. Acuma, situaţia se va schimba radical în favoarea noastră! Acuma, războiul va lua o nouă înfăţişare şi adversarilor noştri le va îngheţa pe buze strigătul lor prematur de triumf. Acuma, voi putea pune în funcţie, liber pe mişcărde mele, armele noi pe care le-am pregătit cu atâta grijă, spre a da duşmanilor noştri lovitura mortală, la momentul oportun. Nici cu o secundă mai

devreme, nici cu o secundă mai târziu decât la momentul oportun. Pentru că, dragă Benito, bombele mele V_1 şi cu care am început să distrug Londra, nu sunt decât începutul. Vor urma alte arme şi mai teribile. Numai să aibă duşmanul răbdare să aştepte. Nu va aştepta în zadar. Când trăsnetul va cădea peste el, va vedea că n-a aşteptat în zadar.

— Providenţa ne va ajuta, dragă Adolf! zise Ducele. Ne va ajuta.

Strâmbând din nas, Führerul îl corijă repede pe Duce:

— Da, scumpul meu Benito, providenţa *mă* va ajuta. *Mă* va ajuta, pentru că acuma, după atentat, ştiu ce am de făcut: acuma voi putea ordona mobilizarea totală nu numai a marelui Reich, dar şi a tuturor teritoriilor ocupate sau anexate de mine. După cum vezi, Benito, providenţa nu numai că m-a salvat, dar m-a şi luminat.

Acuma, însă, providenţa îl lumina pe deplin şi pe Duce.

— Mobilizarea totală a Europei va fi un efect terbil al atentatului, dragă Adolf! Te felicit!

— Nu-i aşa? Să văd acuma, după acest atentat, când voi ordona mobilizarea totală, să mai aibă cineva curaj să crâcnească!

— Nu va mai avea nimeni curajul, dragă Adolf!

— Asta e sigur! Am ţara în mână. Goebbels este din acest moment împuternicit al Reichului pentru mobilizarea totală... Himmler, comandant al armatei de rezervă... şi Guderian, şef al statului major... Să văd să mai îndrăznească vreunul să deschidă gura după un asemenea atentat! Îl împuşc!... De patru ani mă sabotează bandiţii!... De patru ani, ordinele mele sunt înţelese pe dos. Numai ei sunt vinovaţi că n-am ocupat Moscova!... Numai ei, aceşti laşi şi trădători, sunt vinovaţi că n-am ocupat Leningradul!... Numai ei, aceste slugi ale plutocraţiei apusene, sunt vinovaţi că am pierdut Stalingradul! Numai ei sunt vinovaţi că suntem acuma în retragere şi că tunurile bat la graniţa noastră!

Himmler intră şi se apropie cu paşi grăbiţi de Hitler:

— Mein Führer, explozibilul a fost examinat. Este de origină engleză!

— De unde l-aţi luat? strigă Ducele, în prada celei mai necondiţionate admiraţii.

Mândru, Himmler răspunse:

— De la cei mai mari duşmani ai noştri: de la englezi.

— Ai văzut, dragă Benito! strigă Hitler. Iată dovada cea mai concludentă că atentatul n-a fost organizat de poporul german, ci de englezi.

— Ce idee, ce idee! strigă Mussolini, care cădea din extaz în extaz.

Dar necazul că lui nu i-a putut veni o asemenea idee îl îndemnă să adauge o înţepătură:

— Să ştii, dragă Adolf, că numai providenţa te ajută. Exclusiv providenţa!

* * *

Bătrânul rezervist Franz Müller, care fusese luat de la slujbă cu un an în urmă şi trimis urgent în răsărit să ajute armata germană la o cât mai eficace scurtare a frontului, compunea o scrisoare către nevastă-sa, mereu cu ochii împrejur să nu fie văzut de cineva:

— Scumpa mea, am trăit aici ceva groaznic. Groaznic şi colosal. Pot să-ţi spun că, după ce am aflat, o noapte întreagă n-am mai putut închide ochii. A fost pentru mine un adevărat chin. Marele nostru Führer ucis!... Şi toată lumea dimprejur tace!... A fost ceva groaznic! Toată noaptea am fumat şi am stat cu urechile ciulite înspre difuzor: poate-poate se îndură dumnezeu să ni se anunţe armistiţiul! Până mi-am fumat toate ţigările şi am încercat să împrumut de la camarazii mei. Dar le fumaseră şi ei pe ale lor!... Toate!... Un muc n-a rămas pe jos. Şi n-auzeam nimic altceva decât comenzile scurte ale ofiţerilor noştri: Zurück!... Hitler ucis şi aici, toate-şi urmează cursul obişnuit. Era ceva groaznic! Să nu ne alegem nici măcar cu un armistiţiu de pe urma sacrificiului suprem al iubitului nostru Führer. În sfârşit, spre seară, ni se porunceşte să ne aliniem în faţa difuzorului. A fost ceva groaznic. Inima-mi bătea să-mi sară din piept. Armistiţiu!... Pacea! Mă şi vedeam acasă, ras şi spălat... Dar ce s-o lungesc, scumpa mea! A fost ceva groaznic!... În tăcerea care ne chinuia pe toţi, auzim deodată că ne vorbeşte... cine crezi că ne vorbea, scumpa mea?... A fost ceva groaznic!... Însuşi Führerul nostru iubit!... Viu şi nevătămat! A fost ceva groaznic!... Un asemenea atentat înfiorător încă n-am pomenit... Să explodeze bomba lângă iubitul meu Führer, să fie atâţia ucişi, răniţi, să se facă praf toate, de jur împrejur... şi singurul care să

scape să fie prea iubitul meu Führer... şi să scape aşa, încât chiar el să ne poată da vestea: «Cetăţeni şi cetăţene! Astăzi vă vorbesc ca să auziţi glasul meu şi să ştiţi că eu însumi nu am fost rănit şi sunt sănătos!»... E ceva groaznic, scumpa mea!... Nici nu-mi venea să cred! Iubitul meu Führer viu! E ceva groaznic! Cum de-a putut scăpa iubitul meu Führer?... Dar tot iubitul meu Führer, în dorinţa lui de a asigura fericirea poporului pe milioane de ani, ne-a explicat, precum cred că ai auzit şi tu: «Cu excepţia câtorva neînsemnate contuzii, vânătăi şi arsuri, nu sunt câtuşi de puţin atins. Cred că aceasta este o confirmare a însărcinării pe care mi-a dat-o providenţa de a urmări mai departe ţelul vieţii mele, aşa cum am făcut-o până acum...» E ceva groaznic, scumpa mea!... Numai cu câteva vânătăi! Şi cine e vinovat? Providenţa. Aceeaşi providenţă care de douăzeci de ani nu ne mai slăbeşte din ochi o secundă. Nu înţeleg, scumpa mea, cu ce am păcătuit, că providenţa îşi poate lua dreptul să-şi vâre nasul în treburile noastre interne. Providenţa!... E ceva groaznic! Dacă nu s-ar fi născut providenţa, azi aş fi trăit în linişte, cu tine şi cu copiii noştri şi am fi mâncat cu toţii o pâine cinstită şi nu furată de la alţii, dar furată, cum? Cu cuţitul şi cu revolverul, ca nişte adevăraţi bandiţi. Mulţumită providenţei, poporul german a început să fie urât de toată omenirea şi...

Aici, Müller se opri, reciti scrisoarea, răsuflă uşurat, îndoi hârtia frumos, o netezi, o rupse calm, în două, în patru, în opt, în şaisprezece, în treizeci şi două şi aşa mai departe – după care luă altă hârtie şi, de astă-dată, fără să se mai uite împrejur, ci plin de curaj şi dictându-şi textul în gura mare, începu să compună o nouă epistolă, către nevastă-sa.

— Scumpa mea, am primit vestea atentatului contra preaiubitului nostru Führer şi-mi închipui prin ce clipe groaznice ai trecut – pentru că ştiu prin ce clipe am trecut eu – până am aflat că preaiubitul nostru Führer, mulţumită providenţei, a scăpat neatins. Mă gândesc cât de înţelepte au fost cuvintele stimatului nostru doctor Goebbels, care s-a întrebat: Ce s-ar fi făcut Europa fără Führerul nostru! Europa ar fi fost orfană de preaiubitul ei tată, scumpa mea. Să mulţumim, deci, providenţei că l-a salvat pe scumpul nostru preaiubit Führer, spre fericirea mea şi a ta şi a copiilor noştri şi a întregului popor german şi a întregii Europe şi a întregii omeniri. Să trăiască Führerul nostru preaiubit, încă mulţi, mulţi ani, pentru că numai Führerul nostru

ne poate duce la o cât mai grabnică victorie finală. Şi te rog arată această scrisoare tuturor rudelor şi prietenilor şi cunoscuţilor mei, ca să ştie cât de recunoscători ar trebui să fie providenţei. Sărutări ţie şi copiilor, Hans.

* * *

Discuţia se luase de la o nouă broşură comunistă. Belciug i-o aduse mareşalului, pe care-l ştia de câtva timp un lector pasionat de manifeste şi broşuri comuniste, la care altădată refuza să se uite măcar de departe – şi mareşalul, cu memoria lui de drac, după ce o citi de două ori, o ştia pe de rost şi o avea mereu în minte. Fapt care, desigur, îl amăra şi mai mult.

— Cel puţin, să aducă ceva nou! spuse mareşalul, lui Ică. Dar să vină mereu cu aceleaşi vechi acuzaţii împotriva mea... crime, bestialităţi, jafuri... nu ştiu cum nu li se face lehamite...

— Dar de ce le mai citiţi, domnule mareşal? făcu vicedezrobitorul, care ştia că sfaturile nu-i mai pot ajuta Dezrobitorului.

— Cum să nu le citesc, Ică? se’explică mareşalul. Pot să rămân nepăsător, când ştiu că e vorba de mine?... La tot pasul numai asta întâlnesc: «guvernul condus de Antoneşti»... Vrasăzică, noi doi... tu şi cu mine... suntem un guvern hitlerist, nu românesc... şi noi doi am comis fapte bestiale... Şi zici să nu le citesc!... Nu le-aş citi, Ică!... Fii sigur că nu le-aş citi... Dar eu, care am suferit o viaţă întreagă pentru dreptate, nu pot rămâne indiferent când...

Zbuciumul părintelui său sufletesc depăşea puterea de îndurare a lui Ică.

— Domnule mareşal, lăsaţi! Vă făgăduiesc că de azi înainte n-o să mai vedeţi niciun manifest şi nicio broşură comunistă!

Mareşalul se uită bănuitor la Ică:

— Nu ştiu ce vrei să spui, Ică? N-o să mai văd, sau n-o să mai apară?

Ică, uimit că mareşalul l-a prins, se ţinu tare:

— Dacă n-o să le mai vedeţi, înseamnă că n-o să mai apară!

Mareşalul era departe de a fi încântat de răspunsul lui Ică.

— Nu! strigă el. Să nu încerci să mă înşeli ca pe un copil, pentru că nu-mi place să fiu înşelat. Dacă n-ai putut, de la începutul începutului, acum patru ani, să-i împiedici pe comunişti

să-şi facă agitaţia lor, mi-ar veni greu să cred că i-ai putea împiedica astăzi, când sunt din ce în ce mai îndrăzneţi... pentru că au şi motive să fie. Iar dacă ai de gând să iei măsuri ca manifestele lor să nu mai ajungă până la mine, să nu crezi că-mi faci un serviciu! Dimpotrivă! Aşa că, te rog, Ică, renunţă! Nu mă trata ca pe un copil, că mă supăr!... Ei câştigă teren şi noi să ne băgăm capul în nisip! Mă mir că tocmai ţie îţi pot trece prin minte asemenea gânduri. După ce vezi că până şi Dacu a trebuit să cedeze...

— O! zâmbi Ică. Dacu! Faptul că Dacu a intrat în Blocul naţional democratic, nu-i nicio dovadă că este alături de ei. Doar o ştiţi ca şi mine!

Era adevărat. Mareşalul o ştia ca şi Ică. Înainte cu o lună, prin iunie, Sfinxul, ca să nu mai fie arătat lumii că lucrează în complicitate cu Antonescu pentru continuarea războiului alături de Hitler, a intrat în Blocul naţional democratic. Ştirea i-o comunicase Ică mareşalului, chiar a doua zi. Mareşalul era uluit.

— A acceptat? Dacu a acceptat? Şi pe ce bază?

— Armistiţiul! Armistiţiul trebuie iscălit imediat. Dacă vreţi, îl iscăliţi dumneavoastră! Dacă nu, veţi fi înlăturat şi se va face un guvern compus din comunişti, social-democraţi, liberali şi naţional-ţărănişti.

Mareşalului îi venea greu să creadă. Amicul său Dacu să subscrie la un pact în care s-ar cere înlăturarea mareşalului Antonescu!

— Imposibil! strigă el, furios. Poveşti!

— Nu sunt poveşti, domnule mareşal. Sunt fapte. Altminteri, nu v-aş fi chemat de pe front.

— Dar de la cine le ştii?

— Chiar de la Dacu!

Mareşalul căscă ochii mari:

— Cum de la Dacu!

— Dacă vă spun că chiar de la Dacu, domnule mareşal! Dacu a venit special la mine aseară să-mi spună în mare secret că el şi Dinu au aderat la Bloc. Dar m-a rugat s-o ţin în cel mai mare secret! Să n-o afle nimeni!

— Aşa! făcu mareşalul, deodată înseninat. Dacă a venit să ţi-o spună în cel mai mare secret, atunci e-n regulă.

Şi ridică, înfrigurat, receptorul:

— Alo, ambasada germană?... Cu domnul ministru! Alo,

dumneavoastră, excelenţă? Vin de pe front!... Merge bine!... Dar nu pentru asta v-am chemat!... Domnii Dacu şi Dinu Viziru au intrat în Blocul naţional democratic!... O ştiţi şi dumneavoastră?... Da?... De când? De aseară?... Bineînţeles, excelenţă, bineînţeles! În cel mai mare secret! Garantez pentru Dacu!

Închise şi i se adresă, vesel, lui Ică:

— Auzi, că şi lui i-a comunicat Dacu, în cel mai mare secret!... Şi a comunicat-o şi altora, în cel mai mare secret!... Dacu este un adevărat patriot, Ică!... În cel mai mare secret! Un patriot!

Mareşalul, aşadar, ştia şi el că prezenţa lui Dacu în Bloc nu-i nicio dovadă că Dacu ar merge alături de Bloc. Ba, mai mult încă: ştia ce talente pertractante desfăşoară Dacu, spre a pune beţe în roate Blocului naţional democratic. Numai la câte chichiţe recurge Dacu mereu, spre a împiedica plecarea delegaţiei care trebuie să ia contact cu guvernul sovietic. Totuşi, mareşalul era nemulţumit. Ca şi Ică, mareşalul înţelegea că nu un Dacu, dar nicio mie de Dacu n-ar mai putea să întârzie dezastrul care bate la uşă.

— N-o fi Dacu alături de Bloc, Ică! vorbi mareşalul aşa cum n-ar fi vorbit cu o lună înainte. Dar nu trebuie să uiţi că armata nu mai vrea să lupte alături de nemţi şi nu mai vrea să lupte de loc împotriva sovieticilor şi că populaţia apleacă tot mai mult urechea la ceea ce spun bolşevicii. Şi, la toate astea, ni se adaugă o nouă pacoste: partizanii.

— Nu uit nimic, domnule mareşal! răspunse Ică. La început n-am dat partizanilor noştri nicio importanţă. Acuma, însă, au ajuns într-adevăr, o adevărată primejdie, domnule mareşal!... Jandarmeria mea îi cunoaşte! Şi aliaţii noştri germani!

Nu uita niciunul, nici celălalt. Nici Ică, nici mareşalul. Partizanii au fost prea neglijaţi la început, pentru că erau prea puţini. Dar din primăvară încoace s-au înmulţit în mod îngrijorător. Conduşi de comunişti, astăzi partizanii sunt constituiţi în detaşamente mari şi puternice. Detaşamente în munţii Caraşului, în Bucegi, în Oltenia, în Delta Dunării, în Maramureş, în colţurile cele mai neaşteptate ale ţării – care atacă şi nimicesc formaţiuni militare nemţeşti şi transporturile lor de materiale şi alimente.

— Dar, adăugă Ică, nu asta-i toată nenorocirea, ci alta mult mai mare: că populaţia, în loc să ajute autorităţile noastre împotriva partizanilor, ajută pe partizani împotriva autorităţilor!

— Ai văzut? făcu mareşalul. Şi tu vii să-mi spui că Dacu face Blocului mizerii. Ca şi cum mizeriile lui Dacu ne-ar putea folosi la ceva.

— N-am crezut asta, domnule mareşal. Spuneam numai că simplul fapt că Dacu a cedat, nu înseamnă că ar merge mână în mână cu Blocul. Una cu alta, însă, n-are a face. Dacu încearcă să tragă Blocul pe sfoară, dar situaţia noastră e grea. N-are niciun rost să ne ascundem, domnule mareşal. Ţara vrea pace. Şi doreşte atât de mult pacea, încât a început să caute semne de pace pe cer. Aţi auzit ce s-a petrecut la Galaţi? Noaptea pe la unu, după ploaie, s-a ivit în jurul lunii un cerc multicolor. Pace!... Semn de pace!... Şi a doua zi dimineaţa s-a ivit pe cer, în jurul soarelui, un cerc tot aşa de colorat, care a ţinut trei ore. Şi, timp de trei ore, lumea a stat şi şi-a făcut mereu cruce: Pace!... În toate văd pace, domnule mareşal.

Mareşalul ridică spre Ică nişte ochi tulhuri şi neliniştiţi:

— Pace? murmură el. O fi vrând lumea pace. Dar nu vrea dumnezeu. Eu merg cu Hitler. Când va zice Hitler pace, voi vorbi şi eu despre pace!

În acea clipă, veni ştirea atentatului contra lui Hitler. Mareşalul părea zdrobit sub greutatea loviturii. Şi inevitabila întrebare veni:

— Ce spui, Ică?

Ică avea ce spune:

— Domnule mareşal, desigur că atentatul împotriva domnului Hitler este, oricum l-ai lua, foarte neplăcut.

A fost un atentat? N-a fost un atentat? A fost un complot? N-a fost un complot? Dacă a fost complot, înseamnă că domnul Hitler are duşmani în rândurile armatei şi că duşmanii aceştia sunt hotărâţi, cu riscul vieţii lor, să-l împiedice pe Hitler să ducă mai departe războiul. Şi atunci e rău. S-ar putea prăbuşi frontul, fără ca noi să fi acceptat armistiţiul. Aşa că ar putea fi rău şi pentru noi. Iar dacă n-a fost un complot, ce a fost? Ce a fost, domnule mareşal?

Aici, Ică îl fixă cu atâta neîndurare pe mareşal, încât acesta, înainte de a răspunde, trebui să-şi întoarcă ochii spre fereastră.

— De unde să ştiu eu ce a fost?... Poate... cine ştie... înalte raţiuni de stat!

— Perfect! Înalte raţiuni de stat! Dar şi noi avem înalte raţiuni de stat!... Înseamnă aceasta că am fi obligaţi să organizăm un atentat contra dumneavoastră?

De astă dată, mareşalul înfruntă curajos privirea lui Ică.

— De ce nu?

Ică se îngrozi:

— Ce vorbiţi, domnule mareşal? Atentat contra dumneavoastră? Nu se poate! Nu stă în firea românului. Atentatul este străin de tradiţia noastră romîmească. Şi nu-i bine să îndrumăm ţara spre gusturi străine de ea. În afară de aceasta, domnule mareşal, nu-i bine să organizăm un atentat împotriva dumneavoastră şi din alte motive. Un atentat sună a reclamă. Un atentat atrage atenţia asupra victimei. Ar fi o lipsă de modestie care nu se potriveşte cu mareşalul Antonescu. Mareşalul Antonescu este un om prea modest, domnule mareşal. Mareşalul Antonescu este duşmanul reclamei, domnule mareşal. Mareşalul Antonescu n-a tolerat să se atragă atenţia asupra sa nici înainte de a fi Conducător al acestei ţări, darmite acum, când toată ţara îl cunoaşte, fără reclamă, prin nemuritoarea lui operă de renaştere. Aşadar, domnule mareşal, nu vă trebuie atentat, pentru că nu vă trebuie reclamă. Ba, eu aş merge şi mai departe, domnule mareşal, şi aş spune că, în vremurile prin care trecem... să ne ferim cât mai mult de tot ce ar putea atrage atenţia lumii asupra dumneavoastră, domnule mareşal!

— Ce? făcu mareşalul, pe care argumentaţia vicedezrobitorului său contra atentatului îl cucerise complet.

— Iată ce, domnule mareşal! De azi înainte să nu mai apară fotografia dumneavoastră în nicio gazetă.

— Fie, acceptă mareşalul, cu un regret pe care, faţă de Ică, nici nu se obosi să-l ascundă.

— Vă mulţumesc! zise Ică. Dar aş avea o rugăminte mare la dumneavoastră, domnule mareşal.

— Spune!

— Să permiteţi ca nici fotografia mea să nu mai apară în ziare.

— A ta?... A mea, înţeleg!... Dar a ta?

Ică îşi coborî ochii, timid:

— Este o chestiune de bun-simţ elementar, domnule mareşal! Dacă fotografia mareşalului meu nu mai apare în ziare, cum să apară fotografia unuia ca mine, care nu este decât un vierme în comparaţie cu dumneavoastră!

Afectuos, mareşalul îşi bătu vicedezrobitorul pe umăr:

— Ică, eşti modest, Ică! Prea modest! Şi nu-i sănătos! Modestia îţi aduce numai necazuri. Uită-te la mine!... Toate

suferinţele mele numai de la modestie mi se trag.

* * *

Cu toată căldura care făcea aerul din cameră irespirabil, Dacu şedea în fotoliu, în costum de audienţă la palat – şi aştepta. De zile întregi, aştepta. A trecut şi luna iulie, a început şi luna august – şi pământul se învârtea şi o dată cu el se învârteau toate. Numai Dacu nu se mişca. În costumul de audienţă la palat, Dacu şedea şi aştepta. Doar din când în când, Dacu îşi ducea mâna la gât şi-şi pipăia, cu mişcări calme, dar foarte atente, gulerul alb, lucios, proaspăt scrobit şi, cum îl simţea că a început să se moaie, îşi îndrepta ochii spre nepotu-său Romulus, cel destinat a prelua portofoliul de ministru al finanţelor în viitorul guvern naţional-ţărănist, ca fiind mai cinstit decât nepotu-său Zaharia; care era şi el foarte cinstit, dar nu atât de cinstit ca Romulus, de aceea va fi numit ministru numai la comerţ şi industrie.

— Dragule, zicea Dacu viitorului ministru de finanţe, dă-mi un alt guler.

Romulus se ridica şi alerga la dulap. Dulapul avea un compartiment rezervat gulerelor domnului Iulian Dacu. Zeci şi zeci de gulere, toate înalte, toate lucioase, dar nu toate scrobite, pentru că printre ele se găseau şi gulere de cauciuc, dintre acelea pe care Dacu le purtase cu atâta românească mândrie înainte de primul război mondial, pe străzile Vienei şi Budapestei.

Dar de gulerele de cauciuc Romulus nu se atingea. Se uita la ele, ca la nişte relicve sfinte care, la momentul fixat de a-tot-puternicul, vor fi trecute în tezaurul istoric al neamului şi se oprea numai la gulerele de pânză. Lua gulerul în ordinea stabilită de soartă, se repezea la marele său unchi, îi dezgolea gâtul, i-l ştergea de năduşeală, i-l pudra şi i-l repunea în acele condiţii sclipitoare ce se pot cere Domnului preşedinte al celui mai puternic partid politic din ţară, spre a se prezenta în faţa maiestăţii sale.

De zile şi zile, continua această operaţie, care devenea tot mai imperioasă, nu atât sub presiunea atmosferică în creştere, cât sub presiunea evenimentelor. Dacu lua notă, schimba gulere şi aştepta.

— Ce ai de gând, unchiule? îl întreba nepotul Romulus, care,

cu răbdarea lui de fier, îşi păzea cât putea mai mult unchiul de transpiraţie.

— Aştept! răspundea Dacu.

Şi aştepta.

Zile şi zile – şi de zeci de ori în fiece zi – Romulus, care avea să fie de folos ţării la ministerul de finanţe, unde i-a spus unchiu-său că-l pune deoarece vrea să întroneze acolo, o dată pentru totdeauna, munca, ordinea şi cinstea, zile şi zile, de câte ori îi schimba gulerul, Romulus îi punea aceeaşi întrebare:

— Şi ce ai de gând, unchiule?

Şi, de fiecare dată, unchiul îi răspundea:

— Aştept!

În dimineaţa aceasta, însă, întrebarea nu i-a mai pus-o nepotul Romulus, ci toată conducerea partidului: doctorul Bratu, Nicuşor Staicu, Iorgu Potecă, Jugănaru, care păreau foarte îndârjiţi:

— Şi ce vreţi, domnule Dacu? Să se încheie armistiţiul şi dumneavoastră să n-aveţi niciun amestec în toată afacerea asta?

Cu coada ochiului, Dacu se uită nemulţumit la partid.

— Aţi început să vorbiţi ca toţi bolşevicii? zise el apoi, după o lungă tăcere. Vă temeţi că eu, Dacu, o să permit să se încheie vreun armistiţiu fără mine! Încă nu ştiţi cine e Iulian Dacu?... Iulian Dacu nu a lăsat şi nu va lăsa niciodată să se mişte o frunză în ţara aceasta fără consimţământul lui.

— Totuşi, domnule Dacu, ce ar fi să mai staţi de vorbă cu mareşalul? Poate acceptă el să iscălească.

— Nu acceptă nimic, cum nu accept nici eu. Nici eu, nici el nu acceptăm să facem armistiţiu cu bolşevicii, de frica Celui-de-Sus.

Cu câtă mândrie ar fi zis: «Să nu-i trădez pe americani şi englezi!» Dar era prea mare om politic să facă imprudenţe. Jugănaru, Nicuşor Staicu, doctorul Bratu, Iorgu Potecă erau, într-adevăr, fruntaşii partidului său şi oamenii pe care se putea sprijini cu toată încrederea, în grelele lui lupte cu duşmanii ţării, dar niciunul din ei nu este Dacu. Numai Dacu-i Dacu! Şi numai în Dacu poate avea încredere Dacu!

— Dar odată şi odată, făcu Nicuşor Staicu, armistiţiul va trebui să fie încheiat!

— Va trebui să fie încheiat, dragule! Nici vorbă! Dar nu pripit! Nu sub presiunea bolşevicdor! În aceste momente hotărâtoare, fiecare act, fiecare cuvânt, trebuie bine-bine cumpănit. Dar pentru aceasta, dragule, toate problemele trebuie să-ţi fie mai

întâi bine lămurite în minte. Şi eu nu sunt încă lămurit cu cine să iscălesc armistiţiul.

— Cum, domnule Dacu? Tocmai dumneavoastră să nu ştiţi cu cine? întrebă Iorgu Potecă. Cu americanii, cu englezii... cu...

Şi pentru că aici şovăi, Dacu-l întrerupse triumfător:

— Ei? Spune?... Vezi că ţi-e greu!... Vrei să spui cu bolşevicii!... Dar tocmai asta nu vreau: să închei armistiţiu cu bolşevicii. Oricine ar putea zice că, prin aceasta, recunosc pe sovietici învingători!... Şi nu-i recunosc. Ştii pentru ce? Pentru că nimeni încă n-a stabilit până acum ce este un învingător, pe cine poţi socoti învingător, pe scurt, cum defineşti învingătorul. Definiţia învingătorului este o problemă de importanţă universală, pe care am de gând s-o aduc în faţa forurilor internaţionale, imediat după război. Cred că-ţi aminteşti, dragule, că acum douăzeci-douăzeci şi ceva de ani, membrii Ligii Naţiunilor s-au adunat la Geneva să găsească o definiţie a agresorului. Ce este agresorul, cine este agresorul, cum trebuie tratat agresorul! Era o problemă spinoasă, care a dat loc la dezbateri aprinse, pentru că era greu ca toată lumea să se pună de acord asupra unei interpretări unitare a cuvântului: agresor. Agresorul poate fi privit din atâtea puncte de vedere, încât fiecare îl poate vedea în altă lumină. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu învingătorul. Ce este un învingător, cine este un învingător, cum defineşti învingătorul? Este, oare, învingătorul cel care învinge? Dar dacă cel care învinge este învingător, ar rezulta de aici că bolşevicii sunt învingători şi că eu, Dacu, trebuie să recunosc învingători pe bolşevici. Dar dacă nu vreau?... Pentru că, orice aţi spune, dragilor, bolşevicii nu-mi sunt simpatici!... Totuşi, fie! Să trec peste simpatia sau antipatia mea personală. Dar dacă-i recunosc pe bolşevici învingători, cum îi tratez pe învingători? Nu ştiu, pentru că nu există încă până astăzi o definiţie a învingătorului şi nicio precizare a sancţiunilor ce trebuie aplicate învingătorilor. De asta, dragule, stau şi aştept!

— Ce, unchiule? întrebă nepotul Zaharia. Definiţia învingătorului?

Unchiul îşi pipăi gulerul:

— Romulus, dă-mi un alt guler!

După ce nepotul Romulus îl servi, Dacu răspunse:

— Nu, dragule, nu aştept definiţia învingătorului, ci deocamdată aştept pe însuşi învingătorul. Pentru că oricine va

învinge în acest război va trebui să vină la mine să-mi ceară să iau frânele ţării în mână. Aşa că, dragilor, vă rog să faceţi distincţie: nu eu mă voi duce la învingător, ci învingătorul va veni la mine... Intră!

Ohăbiţă şi intrase între timp, atât de grăbit era:

— Domnule Dacu, mareşalul a plecat acum cinci minute la Hitler!

Deşi-şi schimbase gulerul cu o secundă înainte; Dacu se pipăi la gât, şi-şi zise: Mareşalul a plecat, desigur, la Führer să-i prezinte demisia. Trebuie să mă pregătesc de putere!... Drept care, cu glas aspru, de conducător, Dacu se adresă nepotului său Romulus:

— Romulus, dă-mi un alt guler!

Cu privirea încordată, subşefii celui mai mare partid politic aşteptară ca Dacu să-şi aranjeze mai întâi figura lui mondială, spre a se putea pronunţa asupra semnificaţiei noului fapt.

— Dragilor, vorbi Dacu, în cele din urmă, nu ştiu şi n-am cum să ştiu de ce a plecat mareşalul la Hitler. Dar, orice s-ar întâmpla, eu rămân la punctul meu de vedere: nu putem lua nicio atitudine, până ce nu ştiu ce este şi cine este învingătorul. Avem nevoie, desigur, de o definiţie exactă a învingătorului, ca să putem şti apoi cum trebuie să tratăm pe învingător. De aceea, spre a nu pierde vremea, propun şi cer să întemeiem imediat o comisie care să studieze problema şi care să-şi depună concluziile până în cel mult două săptămâni. Căci, încă o dată, domnilor, astăzi, prima şi cea mai urgentă problemă este definirea învingătorului şi a tratamentului care trebuie aplicat învingătorului. Sunt mândru că această sarcină grea revine, în mod inevitabil; tot marelui nostru partid naţional-ţărănist, care a făcut totdeauna faţă celor mai grele sarcini de stat şi care, aşa cum v-am prevestit-o de atâtea ori şi v-o prevestesc din nou astăzi, va fi ultimul batalion care va rămâne în picioare pe câmpul de luptă! Curaj, domnilor! Succes şi răbdare!... Romulus, dă-mi un alt guler!

* * *

Cel dintâi care-i ieşi înainte Dezrobitorului, la înaltul comandament german, fu Ribbentrop.

— Bine aţi venit, domnule mareşal! Führerul meu vă primeşte imediat. Trebuie numai să pună la punct o chestiune foarte

urgentă!... Ştiţi, Rommel a murit şi Führerul dă ultimele dispoziţii pentru înmormântarea lui!

Toată pielea mareşalului se încreţi din creştet până în tălpi. Prin urmare, şi Rommel...

— Rommel, mort? întrebă el, palid şi speriat.

— Da! făcu, trist, ministrul de externe al Reichului. Un accident de automobil în Franţa. Se alesese cu câteva răni şi la început se credea că a scăpat cu atât. Dar după câteva ore, doctorii au constatat că şi creierul i-a fost atins. Şi doctorii nu s-au înşelat. A doua zi, Rommel era mort!... Dar îi pregătim funeralii excepţionale. Însuşi Führerul personal se ocupă. Rommel este eroul nostru naţional şi Führerul a fost un mare admirator şi prieten al lui.

Ribbentrop îşi trimise, prin fereastră, ochii lui albaştri înspre depărtările albastre şi reluă:

— Führerul nostru ştie ce este recunoştinţa. Führerul nostru este recunoştinţa personificată. Recunoştinţa şi fidelitatea în prietenie, sunt cele două principii umane care-l călăuzesc pe Führerul nostru în toate actele lui. Führerul nostru este chintesenţa tuturor virtuţilor rasei noastre, care pune în fruntea tuturor comandamentelor morale recunoştinţa şi fidelitatea în prietenie... Vai de acela care nu-l înţelege pe Führerul nostru şi care nu ştie ce preţ au în ochii Führerului nostru recunoştinţa şi fidelitatea în prietenie... Totuşi, domnule mareşal, *totuşi*, îi vom face lui Rommel nişte funeralii naţionale de o măreţie demnă de puterea marelui Reich. Rommel a fost un erou naţional şi ca erou naţional va fi înmormântat.

Ribbentrop vorbea cu o dramatică însufleţire, dar mareşalul, cu ochii înspăimântaţi de groază, avu impresia că generalii dimprejur, cu tot aerul lor sumbru, rânjesc. I se păru, deci, mareşalului un secol până se văzu introdus, în sfârşit, la Hitler, care-l aştepta în picioare, drept şi nemişcat, ca o stană de gheaţă. Era un Hitler cum mareşalul n-a cunoscut nici la prima lor întrevedere. Fără nesfârşite exclamaţii, fără zâmbete, fără saluturi nerăbdătoare, fără nimic alta decât priviri fioroase. Numai când mareşalul, descumpănit, se apropie cu paşi şovăielnici de el, să-i întindă mâna, Hitler deschise gura:

— Bună ziua, domnule general!

Şi lovind, subit, cu pumnul în masă, urlă:

— Nu!

Mareşalul se clătină pe picioare. Hitler, în culmea mâniei îl degrada. Nu-i mai spunea «mareşal», ci, pur şi simplu, «general»! Hitler, fără nicio introducere îl primea cu un «nu!» care-i cădea pe grumaz ca tăişul unei securi.

— Domnule Hitler! bîigui aproape în neştire mareşalul. Am venit să...

— Inutil! i-o tăie Hitler, fără milă. Orice vorbe sunt de prisos. Am zis, nu!... O dată ajunge!... Nu trebuie s-o mai repet! Ştiu tot ce se petrece pe acolo. Vreţi armistiţiu. Ei bine, nu veţi semna niciun armistiţiu. Cât timp voi trăi eu, România nu va încheia niciun armistiţiu cu bolşevicii! De altfel, domnule general, am şi dat ordin ca Brebu să vină la mine să discut cu el formarea unui guvern sigur la Bucureşti.

Fără tăria lui de soldat, mareşalul n-ar fi putut rezista insultelor şi ameninţărilor lui Hitler. Prin urmare, Brebu trăieşte şi Hitler i-l plimbă din nou pe la nas... Prin urmare, Hitler vrea să-l pună pe Brebu în locul lui, al Conducătorului, al Salvatorului, al Dezrobitorului, care a jertfit atâtea pe altarul alianţei cu Germania: oameni, bunuri naţionale, liniştea lui personală!... Nedreptatea pe care i-o făcea Hitler era atât de îngrozitoare, încât, deşi disciplina i-o interzicea, nu mai ţinu seama că Hitler vorbeşte, şi-i răspunse, aproape plângând:

— Domnule Hitler, nu se poate! Eu nu semnez cu nimeni niciun fel de armistiţiu. Am venit aici să vă informez că ni se cere presant de la Cairo să încheiem armistiţiul...

— Ştiu! strigă Hitler. Am fost informat de domnul Dacu!

Mareşalul tresări, dar continuă:

— Nici Dacu nu vrea să meargă cu bolşevicii! De asta am şi venit aici: să vă spun că rămân fidel până la moarte Marelui Reich şi Führerului său. Nu închei niciun armistiţiu.

— Este cel mai înţelept lucru pe care-l faceţi, domnule general. Aş fi vrut să văd că-l încheiaţi! Praf aş fi făcut din ţara dumneavoastră. Piatră pe piatră n-ar mai fi rămas în ţara dumneavoastră! Un prieten trădător merită o pedeapsă mult mai mare decât un duşman declarat. Aş fi trimis toată aviaţia mea împotriva dumneavoastră... şi toate trupele mele... şi toate carele mele de asalt... domnule... domnule mareşal!

Mareşalul răsuflă adânc. Hitler i-a redat gradul de mareşal. Hitler face pace cu el. Hitler îl consideră iar aliatul lui devotat.

— Domnule Hitler, cât timp voi fi eu cel care conduce ţara

românească, nimeni nu va încheia un armistiţiu şi nicio puşcă nu va fi întoarsă împotriva singurului nostru prieten adevărat: Reichul german.

Deodată, prietenos şi surâzător, Hitler se apropie de mareşal şi-l apucă de braţ:

— Nu m-am îndoit niciodată, domnule mareşal, că am în dumneavoastră un prieten adevărat. M-ar fi durut sincer dacă aş fi fost silit să mă despart de dumneavoastră!... Prieteni adevăraţi sunt atât de puţini, atât de puţini! Din ce în ce mai puţini! Aţi văzut ce am fost dator să fac cu cei care au vrut să mă asasineze. Tot prieteni ziceau că-mi sunt!... Şi totuşi, au pus la cale, între ei, să mă suprime! Dar providenţa m-a ajutat să-i suprim eu! Providenţa a înţeles mai bine ca aceşti ofiţeri ticăloşi că eu sunt indispensabil, ca aerul şi apa, statului german... şi m-a îndemnat să-i suprim. Aceasta va fi soarta tuturor celor care vor încerca să mă trădeze şi care urmăresc să-mi saboteze victoria finală. Dar încă nu s-a născut omul să-mi poată sabota planurile mele inspirate de însăşi providenţa. Dacă vreţi să ştiţi, domnule mareşal, atentatul de la 20 iulie, în loc să-mi slăbească voinţa, mi-a dat forţe noi, spre a grăbi victoria finală. Acum, după atentat, sunt mai sigur de victoria finală ca înainte. Apropo de forţe noi şi de victoria finală, Herr Dezrobitor! Ca să grăbim victoria finală, îmi veţi da regimente noi.

— Vă dau, domnule Hitler, vă dau bucuros. Câte regimente noi vă trebuie pentru victoria finală, domnule Hitler?

Hitler, omul hotărârilor rapide şi inspirate, răspunse:

— Toate!... Şi imediat.

— Toate şi imediat! repetă mareşalul, care, înţelegând după mina satisfăcută a Führerului că a sosit momentul să dea acum sau niciodată lovitura decisivă, continuă:

— Domnule Hitler, aţi pomenit înainte de Brebu. Ce este cu Brebu? Tot n-a fost spânzurat?

Führerul şi-ar fi dat viaţa ca să înţeleagă ce vrea să-i spună mareşalul.

— Brebu?... Dar ce vă face să întrebaţi tocmai acum de acest Brebu? Încă nu l-aţi uitat?

— Eu l-am uitat! Dar dumneavoastră, domnule Hitler mi-aţi adus aminte de el!

— Eu? De Brebu? Dar ce am eu cu acest vagabond?

— Dumneavoastră mi-aţi spus adineauri că l-aţi şi chemat pe

Brebu aici să discutaţi cu el problema unui nou guvern la Bucureşti.

Hitler, nici în ruptul capului nu-şi putea aminti.

— Ribbentrop, am spus eu ceva de Brebu?

— Mein Führer! răspunse grăbit Ribbentrop. Eu, cel puţin, n-am auzit nimic!

Hitler se întoarse către Goebbels:

— Poate ai auzit tu, Goebbels? Am făcut măcar o aluzie la Brebu?

— Nimic, mein Führer! În legătură cu ce aluzie la acest Brebu, când Brebu a fost spânzurat mai demult'!

— Nu! protestă Hitler. Nu-mi place cum vorbeşti, Goebbels! Prietenul meu, mareşalul Antonescu, susţine că eu aş fi pomenit de Brebu. Eu cred că se înşală. După câte mi se pare, Brebu a fost spânzurat. După câte mi se pare, Goebbels... Nu afirm, cum afirmi tu, cu atâta siguranţă cum vorbeşti tu, că Brebu a fost spânzurat, ci mi se pare numai. Ca să fiu sigur, trebuie să controlez faptul. Nu vreau să-l las pe amicul meu, mareşalul Antonescu, să plece acasă cu cea mai mică îndoială în suflet. Aşa că, cheamă-l îndată pe Himmler şi întreabă-l dacă şi când a fost spânzurat Brebu!

Goebbels puse mâna pe receptor:

— Alo, tu eşti? Da!... Führerul nostru te întreabă ce s-a făcut cu Brebu: a fost sau nu a fost spânzurat?... Aşaaa?... Splendid!... Am s-o comunic îndată Führerului nostru, care stă lângă mine.

Închise aparatul şi se apropie de Hitler:

— Este mult mai bine decât ne-am fi putut aştepta, mein Führer: Brebu stă în lanţuri şi mâine dimineaţă, în zori, va fi, nu spânzurat, ci împuşcat. Himmler zice că aceasta ar fi dorinţa domnului mareşal Antonescu şi vrea, cu orice preţ, să i-o respecte.

— Extraordinar! făcu Hitler fericit. Himmler ştie să apere cuvântul de onoare german. Cred că acuma puteţi pleca înapoi acasă perfect liniştit. Mâine dimineaţa Brebu va fi împuşcat. Dar fiţi energic! Arestaţi-i şi împuşcaţi-i pe toţi cei care vor să ne trădeze pe amândoi. Împuşcaţi o sută, cinci sute, o mie de români, ca să nu mă văd eu silit să împuşc un milion.

În aceeaşi seară, la Bucureşti, cum descinse din avion, mareşalul declară celor care-l aşteptau cu nerăbdare:

— Vin de la domnul Hitler plin de optimism. Führerul mi-a

arătat arme noi. Sunt zdrobitoare. Victoria finală este chestie de zile!

* * *

Cu picioarele larg răşchirate, cu mâinile înfipte în şolduri, cum l-a văzut de atâtea ori la tribună pe Führer, Sturmbahnführerul Fritz von Lausebaum vorbea soldaţilor săi:

— Camarazi, cu ajutorul providenţei, am evacuat în mod victorios Lwowul şi ne pregătim s-o luăm îndată spre Iaroslav, pe care sper să-l putem evacua la fel de victorios până mâine, pentru că obiectivul nostru principal este să ajungem cât mai degrabă la Cracovia, unde să putem dormi un ceas-două. Vedeţi, aşadar, camarazi, că forţa noastră de apărare a rămas intactă şi că ne putem desprinde de inamic oricând şi oriunde porunceşte Führerul nostru, care ştie că niciodată n-a fost mai mare ca astăzi voinţa noastră de a învinge – şi că dacă vrem, vom învinge. Aţi auzit mai adineauri la radio ce a spus onoratul nostru doctor Goebbels duşmanilor noştri şi întregii omeniri: «Abia de aci înainte o să vedeţi!» Da, camarazi! Führerul nostru nu se mulţumeşte cu ce a arătat lumii până acum. Abia de aci înainte îi va arăta. Şi când îi va arăta, lumea va avea abia de aci înainte ce să vadă. Dacă până acum duşmanii noştri au tremurat numai de frică, abia de aci înainte vor începe să moară de frică. Cunoaşteţi ordinul Führerului nostru! «Lăsaţi în urma voastră o Sahară!» Şi noi, care avem misiunea de a institui o nouă ordine în Europa, trebuie să lăsăm în urma noastră o Sahară. O Sahară, pe lângă care adevărata Sahară este un ţinut viu şi suprapopulat. Dacă inamicii noştri ar vrea să recunoască în ţinuturile evacuate de noi satele şi oraşele locuite de ei mai înainte, n-ar avea cum, pentru că n-ar mai găsi fir de iarbă pe care noi să nu-l fi smuls din rădăcini. Sahara trebuie să fie o Sahară! Este ordinul Führerului să ucidem tot ce e viu. Să prefacem în praf şi cenuşă tot ce nu putem căra cu noi în scumpa noastră patrie germană. Să radem de pe faţa pământului tot ce ar putea aminti că s-ar fi găsit cândva pe acolo vreo aşezare inamică. Să ne uităm bine în urmă să nu fi lăsat ceva întreg. Orice neglijenţă ne-ar putea fi fatală. De aceea, nu voi obosi să vi-o repet: să nu faceţi un pas înapoi, până ce nu veţi fi verificat mai întâi de câteva ori dacă v-aţi făcut datoria de a lăsa în urma voastră o Sahară. Eu, care sunt comandantul vostru, trebuie să vă mărturisesc că ieri era

cât pe ce să comit o gravă greşeală: după ce am curăţat eu însumi, cu revolverul, un întreg azil de bătrâni, mi s-a părut că am isprăvit şi mă pregăteam să-mi văd mai departe de treabă, dar conştiinţa mea de soldat al Führerului îmi spunea că lucrez cu prea multă uşurinţă şi că ar fi bine să mai cercetez locul o dată. Într-adevăr, ce credeţi, camarazi, că s-a întâmplat? Spre ruşinea mea am mai dat peste un bătrân, care, de frică, s-a aruncat în latrină, unde se zbătea ca un porc. V-o spun, ca să ştiţi şi voi că nu trebuie să faceţi de mântuială nimic. Şi dacă se găseşte printre noi vreunul care şovăie să ucidă tot – când Führerul numai asta ne cere: să ucidem tot, nu în parte – vă ordon încă o dată: trageţi în el. Un soldat care nu vrea să ucidă tot, este un trădător şi trădătorii n-au ce căuta printre noi. Când civilizaţia europeană este în joc, nu-ţi poate fi permis să calci ordinul Führerului de a lăsa în urma ta o Sahară. Noi doar luptăm pentru Führer. Pentru Führer, pentru o nouă ordine europeană, pentru o Sahară... Deci, să luptăm, camarazi, fără să ne lăsăm tulburaţi de ştirile care ne vin din Germania că acolo ar fi lipsuri şi că moare lumea de foame. Da, camarazi! Este adevărat! La noi în Germania lumea moare de foame! Dar să nu uităm că Führerul nostru până şi asta a prevăzut, când a spus: că dacă va trebui să murim de foame, vom muri, dar nu vom lăsa arma din mână, pentru că în vocabularul nostru nu există cuvântul capitulare... Niciunul din noi, nici pe front, nici în ţară, nu vrea să ştie de capitulare. Vom rezista până la ultima suflare, dar nu vom capitula. Orice german conştient şi orice germană conştientă judecă aşa. În această privinţă trebuie să luăm ca exemplu purtarea eroică a fetelor noastre germane, pentru care toţi camarazii noştri întorşi din concediu nu au decât cuvinte de laudă: rezistă şi nu capitulează. Oricât de mari ar fi jertfele care sunt impuse poporului german, oricât de sălbatice ar fi bombardamentele inamicului nostru, multe din fetele noastre germane urmează cu eroism ordinul Führerului nostru şi asigură soldaţilor noştri care vin în ţară în concediu câteva ore plăcute. Ele rezistă şi nu capitulează în faţa primejdiei. Este adevărat că se găsesc printre fetele germane destule care nu rezistă şi capitulează – şi care de aceea refuză soldaţilor noştri nu numai câteva ore, dar până şi câteva secunde plăcute. Aceste fete germane care nu rezistă, capitulează şi refuză soldaţilor noştri dreptul lor, consfinţit de însuşi Führerul nostru, la câteva ore

plăcute, nu pot fi curat ariene, ci au în vinele lor sânge de rasă inferioară. Dar fiţi fără grijă! De îndată ce vom ajunge, cu ajutorul providenţei, în Germania, vor trebui să ne dea socoteală.

Dar mai întâi să ne vedem cât mai degrabă în Germania, pentru că abia de aci înainte începe adevăratul război. Abia de aci înainte o să vadă omenirea ce ştie soldatul german care slujeşte sub steagul Führerului nostru. Abia de aci înainte braţul nostru se va abate, fără milă, cu greutatea lui nimicitoare asupra tot ce nu este german. Abia de aci înainte vom arăta omenirii ce este Sahara!... Aşadar, camarazi, baioneta la armă şi în pas alergător spre Breslau, pentru Führer, pentru Germania, pentru Sahara, pentru noua ordine europeană, pentru bravele noastre fete germane, care rezistă şi nu capitulează...

* * *

În aceeaşi ţinută de audienţă la palat, doar cu un alt costum, Dacu îl primi pe vicepreşedintele său, Jugănaru:

— Domnule Jugănaru, ai o misiune mare!

— Ascult şi accept de la început, domnule Dacu! răspunse prompt Jugănaru, care se ştia predestinat numai misiunilor mari.

Dacu începu să expună faptele. «Ăia» îl fac de râs în faţa întregii ţări. Deşi «ăia» ştiu că poporul a aflat că el, Dacu, a acceptat să intre în Bloc, ei nu se sfiesc să lanseze manifeste incendiare, fără să le pese că lumea s-ar putea întreba: Ce-i asta? Dacu a făcut Bloc cu bolşevicii şi bolşevicii tot bolşevici au rămas? Prin urmare, Dacu a ajuns şi el bolşevic?

— Te-ai gândit la asta, domnule Jugănaru? îl întrebă Dacu pe vicepreşedintele său, care asculta şi clătina mereu din cap. Închipuieşte-ţi ce poate zice ţara când citeşte de-alde astea, într-un manifest al partidului comunist, cu care Dacu se află în... în...

Nu găsi cuvântul, dar sări Jugănaru să-l ajute:

— ... în cartel, domnule Dacu!

— Exact! În cartel!... Ascultă, de pildă, aici, ce-mi scriu dumnealor în manifest: «Patrioţi români! Salvaţi ţara şi resturile armatei de la dezastru! Salvaţi recolta, petrolul şi alimentele de jefuitorii nemţi! Să împiedicăm prin toate mijloacele şi cu toate forţele ridicarea grânelor şi transportul alimentelor noastre în Germania. Nu daţi niciun ban, rufărie sau alimente pentru nemţi şi războiul lor. Uriaşe armate sovietice stau gata de a începe ofensiva pe frontul din Moldova. Prezenţa trupelor germane în

ţară şi continuarea războiului hitlerist, cu sprijinul armatei noastre, va abate asupra noastră războiul nimicitor şi atacuri aeriene tot mai masive. Atacurile aeriene prefac în ruină regiunea petroliferă, centrele industriale, căile de comunicaţii, oraşele şi satele noastre şi expun populaţia unui permanent pericol de moarte. Criminalii hitlerişti au împănat ţara cu obiective militare. De aceea nicăieri nu suntem apăraţi. Singurul drum de salvare este alungarea nemţilor din ţară şi încheierea păcii»... Cum îţi place, domnule Jugănaru?... Eu, în Bloc, şi ei îi insultă pe nemţi şi-i provoacă, deşi nemţii nici nu se ating de noi!... Sau altceva, şi mai grav!... Ascultă!... «Muncitori! Faceţi greve şi demonstraţii pentru pace! Refuzaţi să lucraţi, sub regimul hitlerist de înfometare şi teroare, pentru războiul nemţesc. Sabotaţi şi distrugeţi prin toate mijloacele materialul de război nemţesc! Muncind pentru nemţi, vă făuriţi voi înşişi lanţurile încătuşării voastre şi a poporului român şi prelungiţi războiul banditesc al hitleriştilor. În loc de salarii şi drepturi acum primiţi bătaie, carceră, Curţi Marţiale şi trimiterea pe front! Luptaţi în front unic muncitoresc pentru salvarea poporului român, pentru dreptul de liberă organizare, sindicală şi politică. Trădătorii Antoneşti au vândut fabricile şi pe voi nemţilor! Împiedicaţi evacuarea fabricilor! Refuzaţi să plecaţi la robie în Germania! Intraţi cu toţii în Frontul Patriotic Naţional de salvare a ţării! Înrolaţi-vă în grupe patriotice de partizani şi luptaţi cu arma în mână contra nemţilor! Ţărani! Apăraţi recolta şi păstraţi-o pentru voi şi poporul român! Niciun bob de grâu nu daţi nemţilor! Ascundeţi recolta de lăcustele hitleriste! Alungaţi pe nemţi din satele voastre, căci ei aduc moartea, sărăcia şi ruşinea în căminele voastre! Ascundeţi pe fugarii din armată, care nu vor să moară pentru nemţi! Intraţi cu toţii în Frontul Patriotic Naţional! Organizaţi grupe de partizani! Atacaţi şi luaţi-vă înapoi grânele şi hrana jefuită de nemţi!

Soldaţi, subofiţeri şi ofiţeri! Trădătorul de ţară Antonescu, legând soarta Românei de cea a Germaniei hitleriste, a dus ţara şi armata la dezastru! Acum aveţi datoria să luptaţi pentru salvarea poporului român şi pentru eliberarea fraţilor din Ardealul de Nord! Salvaţi avutul şi hrana poporului de jefuitorii nemţi! Întoarceţi armele contra nemţilor şi trădătorilor din slujba lor!»... Ce mai spui, domnule Jugănaru?... Eu în Bloc, şi ei seamănă anarhia în ţară!... Şi când ţara mă va întreba: Cine e în

Blocul acela care împrăştie asemenea otravă în rândurde poporului nostru blând şi cuminte?... va trebui să-i răspund: Eu! Eu, Dacu!... Eu, omul care şi-a închinat toată viaţa ordinei şi care a combătut cu cea mai mare energie anarhia, eu, Dacu, la bătrâneţe, m-am făcut terorist şi anarhist şi am intrat în cârdăşie cu bolşevicu! De ce, domnule Jugănaru?... De ce?

Pentru un singur motiv îi venea greu lui Jugănaru să răspundă: introducerea lui Dacu era prea lungă spre a nu-i da de bănuit.

— Ştiu eu de ce, domnule Dacu? Aşa-s bolşevicii! La ce te poţi aştepta din partea unor bolşevici?

Lui Dacu îi venea greu să înţeleagă ce vrea să spună Jugănaru: prea era scurt şi evaziv răspunsul acestui mocofan şiret, spre a nu-i da de bănuit. Dar, fiindcă se ştia mult mai deştept decât Jugănaru, Dacu vorbi mai departe.

— Desigur că la ceva mai bun nu te poţi aştepta de la «ăia»... ci numai la ceva mai rău! Ei bine, află că din zi în zi e mai rău. «Ăia» îndrăznesc tot mai mult. Cu toată supravegherea atât de strictă din lagăre şi închisori, căpetenide lor dau porunci în afară. Ba unii au şi evadat şi pregătesc formaţiuni înarmate care să ajute la ruperea alianţei cu Hitler şi la întoarcerea armelor împotriva trupelor germane. Iar «ăştia» din Bloc numai de armistiţiu îmi vorbesc. Şi de ieri lucrurile s-au agravat. Ruşii au pornit ofensiva în Moldova şi «ăia» îmi cer un răspuns clar: sau, sau... «Domnule Dacu, situaţia aceasta nu mai poate continua. Iscăleşte armistiţiul. Altminteri, armistiţiul va fi încheiat fără dumneata şi toată lumea va şti că nu vrei să iscăleşti»...

Îţi dai seama, domnule Jugănaru, cum au ajuns să-mi vorbească? Nici una, nici două să iscălesc armistiţiul. Dar pentru că nu mai terminau cu ameninţările, am răspuns: «Bine! Fie! Totuşi, am de pus o condiţie: ca şi Jugănaru să fie în guvern. Jugănaru e mâna mea dreaptă. Fără Jugănaru nu pot forma un guvern cu autoritate. Mâine vă dau un răspuns»...

Dacu se opri şi, după o lungă căutătură piezişă spre Jugănaru, adăugă:

— Acuma, domnule Jugănaru, cred că înţelegi despre ce este vorba.

Jugănaru, cu obrajii aprinşi, răspunse precipitat:

— Înţeleg, domnule Dacu... şi accept!

Dacu îşi muşcă mustaţa, înciudat. Ţăranoiul acesta, în lăcomia lui, nu înţelege nimic.

— Ce accepţi, domnule Jugănaru?
— Să intru în guvern!
Preşedintele celui mai puternic partid politic din ţară se bătu nervos cu palma peste genunchiul lui ascuţit.
— Dar nu-i vorba de niciun guvern, domnule Jugănaru! Vrei să ne nenoroceşti? Să iscălim noi, naţional-ţărăniştii, armistiţiul cu bolşevicii? Nici nu mă gândesc! Armistiţiul trebuie încheiat şi trebuie încheiat pentru că nu mai avem încotro, dar nu vreau ca eu să fiu acel care-l încheie. De asta am şi condiţionat formarea guvernului de consimţământul dumitale de a veni alături de noi.
Cu obrazul îmbătrânit de o decepţie cumplită, Jugănaru mârâi printre dinţi:
— Dar în acest caz, de ce m-ai chemat, domnule Dacu?
— De asta! Ca să nu accepţi! Eu trebuie să le dau astăzi răspunsul. Şi astăzi o să le răspund că dumneata nu accepţi. Şi pentru că eu, ca şef al partidului, am convenit încă acum douăzeci de ani, când am făcut fuziunea cu dumneata, că nu pot lua nicio iniţiativă fără consultarea şi aprobarea dumitale, trebuie să iau act de refuzul dumitale şi să mă dau şi eu în lături. Cred că mă autorizi, domnule Jugănaru, să le comunic că dumneata refuzi categoric!
Dar Jugănaru era departe de a refuza:
— De ce să refuz, domnule Dacu? Acuma, când după zece ani de opoziţie, ne-a venit, în sfârşit, rândul la guvernare, să refuzăm... pentru că... pentru că...
Şi, răzbunător, căută până când găsi cuvântul:
— ... pentru că dumneata vrei să pertractezi!
Dacu îşi aţinti privirea înspre ultimul nasture al jiletcii şi numai spre nasture vorbi:
— De ce vrei să ne băgăm capul sănătos sub evanghelie, domnule Jugănaru? De ce noi, elemente de ordine, să încurajăm, noi, elementele de dezordine să vină la putere, cu sprijinul nostru? Războiul este încă război şi fiecare moment ne poate aduce o surpriză!
— Este foarte puţin probabil, domnule Dacu! făcu Jugănaru, îndârjit. Dar, deocamdată, lucrurile sunt aşa cum se prezintă. Noi trebuie să facem guvernul şi să iscălim armistiţiul.
— După câte văd, făcu Dacu din nou cu ochii în palmă, pentru dumneata nu există argumente care să te convingă să renunţi la putere. Vrei neapărat să intrăm în guvern. Dar ce să căutăm noi,

domnule Jugănaru, într-un asemenea guvern şi în astfel de împrejurări, când avem atâţia duşmani? Nu-ţi ajunge cât ai suferit în guvernele trecute? Vrei ca iar să auzi cum ţi se vorbeşte de afacerea Skoda sau de chibrituri? O să-ţi facă, într-adevăr, atâta plăcere? Sau vrei să ţi se amintească de voluntariatul dumitale în războiul crucii?... sau despre orezăria dumitale de la Mătăsari... sau despre via de la Inuri-Călineşti... sau despre proprietăţile dumitale de la Topoloveni şi de la Dobreşti şi de la Eforie? Ce vrei, domnide Jugănaru? Să fii obiectul de insulte al tuturor bolşevicilor? Asta vrei?

Galben ca ceara, cu fruntea asudată, cu gâtul uscat, Jugănaru tăcu.

— Ei? îl întrebă Dacu, ridicându-şi ochii la el. Acu ai înţeles?

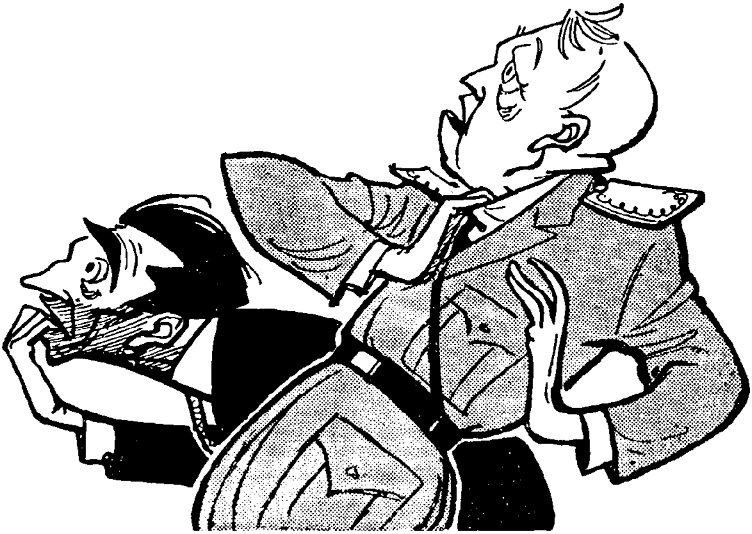
— Am înţeles, domnide Dacu. Nu accept să intru în guvern. N-am ce căuta într-un guvern de bolşevici, alături de bolşevici, cot la cot cu bolşevicii...

— A, nu! încercă Dacu să-l potolească. Nu le-o putem spune chiar aşa. Le voi spune că dumneata în principiu eşti de acord să intri în guvern, dar pentru că interesele ţării stau mai presus de orice, eşti de părere că armistiţiul poate fi semnat sau de mareşalul Antonescu care a început războiul, sau de un guvern de militari, care în ultima vreme au luat atitudine împotriva continuării războiului. Aşadar, ce le spun, domnule Jugănaru?

Ascultător, Jugănaru repetă:

— Că eu nu sunt de părere ca armistiţiul să fie semnat de dumneata. Armistiţiul trebuie să fie semnat sau de mareşal, sau de un guvern de militari.

— Muţumesc, domnule Jugănaru! făcu Dacu, satisfăcut. Ştii dumneata de unde vine tăria partidului nostru? Din dragostea şi încrederea consecventă şi nelimitată ce ne-o arătăm reciproc, noi, cei care stăm în fruntea lui ca stegari ai democraţiei naţional-ţărăniste!

XXIV

Mult mai repede decât s-ar fi aşteptat s-a produs catastrofa. De spaimă, în primul moment, Ică, instinctiv, îşi strânsese capul între umeri şi-şi închisese ochii, ca să nu vadă nimic. În urechi, însă, continuau să-i răsune bubuituri surde, scrâşnete metalice, bufnete, pocnete, plesnete – toate zgomotele acelea sinistre care însoţesc de obicei orice prăbuşire masivă. Parcă s-ar fi prăvălit peste el catapeteasma! Da!... Pentru întâia oară, Ică înţelegea la ce groaznice urmări duce împerecherea acestor două cuvinte de care a făcut să răsune ţara în anii renaşterii: «prăvala» şi «catapeteasma»... El doar a dăruit naţiei nenumărate cuvinte frumoase: şi «sfat de istorie» şi «temelie de lume nouă» şi «semn de veac nou», şi «poartă de viaţă», şi «pod de lume nouă», şi «frunte de răsărit», şi «îndemn de putere», şi «plug de jertfă», şi «trâmbiţă de drepturi», şi «crez de dreptate», dar ceva atât de blestemat, atât de nefast ca «prăvala» şi «catapeteasma», sau ceva şi mai îngrozitor: «prăvala catapetesmei»... nu şi-ar fi închipuit Ică vreodată că ar putea ieşi din mintea lui, plină totuşi numai de intenţiile cele mai bune.

«Prăvala»... «catapeteasma»!... Parcă s-ar fi prăvălit peste el catapeteasma! Erau singurii termeni potriviţi să interpreteze exact cumplita stare de surpare totală în care se găsea Ică!... S-a prăbuşit peste el catapeteasma şi l-a năucit în asemenea hal, încât acuma nu făcea decât să se întrebe: Ce-i asta? Vis? Realitate? Ce caut eu aici, închis în camera seifului regal?

Trebuiră să treacă multe şi penibile clipe, până ce Ică să-şi ia inima în dinţi şi să arunce pe furiş, de jur împrejur, o privire împăinjenită de spaimă. Dar repede îşi vâra din nou capul între mâini, cuprins de ameţeală. Ce-o fi asta? Vis? Realitate? Ce caută el aici, în camera seifului regal?

Deodată, Ică se cutremură. Îl lua cu frig din spate. Pentru Ică era un simptom sigur. Îşi revine. Raţiunea a început să lucreze. Nu-i vis. E realitate. Îi era frig de frică. Mi-e frică, deci cuget. Cuget, deci îmi amintesc totul.

Nu mai putea şi nici nu mai încerca să se înşele, îşi amintea, într-adevăr, totul. În ultimele zile, Ică şi-a propus să-l convingă pe mareşal că victoria finală nu mai poate fi câştigată decât în apus.

— Domnule mareşal, aici nu mai putem face nimic, în curând îi avem musafiri pe sovietici. Aţi văzut şi manifestele care ne anunţă că «Armata Roşie vine!»... Şi ştiţi bine că va veni şi că nu va fi de loc plăcut dacă ar da peste noi.

— Şi ce propui, Ică?

— Un guvern în exil, domnule mareşal! Facem un guvern românesc în Elveţia, în Spania ori în Portugalia. Şi în momentul când se va aduna lumea în jurul mesei verzi, luăm şi noi cuvântul să ne apărăm interesele.

— Bine, Ică! Şi cu cine vrei să faci guvernul?

— Cu elita intelectuală a ţării, domnule mareşal! Salvăm elita intelectuală a ţării, o aşezăm într-un loc sigur în străinătate şi din ea vom alege tot ce-i mai bun. Am şi făcut o listă de două sute de inşi, care vor lupta, într-un fel sau altul, cu talentul şi competenţa lor, la cauza noastră.

— Şi cine să-i conducă?

Ică îşi luă inima în dinţi:

— Eu!

Nu se hotărâse uşor Ică. Dar nici nu mai putea amâna inevitabilul. Destinul îi făcea semn: Armata Roşie vine. Ică nu mai putea întârzia mult pe aici. Este drept că încă nu şi-a

rezolvat în cbip destul de mulţumitor problema celor treizeci şi opt de ani buni pe care-i mai avea de trăit. În schimb, însă, destinul i-a dat o idee, cu care ar putea completa diferenţa: salvarea elitelor şi un guvern în exil.

— De acord! puse mareşalul rezoluţia, scurt, cu sabia, milităreşte. În tine am toată încrederea. Plecaţi!

Dar Ică era un timid şi niciodată nu l-a văzut mareşalul mai timid ca de data aceasta:

— Domnule mareşal, dorinţa dumneavoastră este, ca întotdeauna, pentru mine o poruncă. Numai că... sunt două sute de inşi... Şi vor fi cheltuieli mari de propagandă... şi...

— Şi? strigă mareşalul, care nu suferea să-l vadă pe Ică în situaţii încurcate. Ce vrei?

— Bani, domnule mareşal.

— Şi ce propui?

— Să iau cu mine tezaurul Băncii Naţionale.

— Ia-l!

Scurt, cu sabia, milităreşte!

Mareşalul consimţea atât de uşor, fără a-i pune cea mai mică întrebare, încât Ică socoti necesar să se verifice dacă a înţeles bine:

— Aşadar, să-l iau?

— Ce mai întrebi? îi răspunse mareşalul, energic. Nu numai să-l iei, dar îţi şi poruncesc să-l iei. Este un act patriotic. Niciun român nu mi-ar ierta dacă ar afla că am lăsat pe bolşevici să se facă stăpâni pe tezaurul Băncii Naţionale. Cu tine este altceva. Cu tine este în mâini sigure.

Nu trecu decât o singură oră şi consiliul Băncii Naţionale fu convocat. Dar spre marea lui dezolare, Ică întâmpină obstrucţii: consiliul, compus numai din oameni care au înţeles să sprijine războiul cât timp renta, nu-l iubea şi n-avea nici cea mai mică încredere în el. Să dea pe seama lui Ică tezaurul Băncii Naţionale? Şi ei?... În sfârşit, cu chiu cu vai, consiliul hotărî:

— Vom da numai douăzeci de milioane franci elveţieni.

— Asta-i tot? strigă Ică, revoltat de zgârcenia acestor zarafi.

— Cu titlu de aconto! îl linişti Dumău, liberalul.

O zi întreagă a trebuit Ică să muncească spre a ajusta elita la cifră. Seara, elita nu mai număra două sute de inşi, ci doar optzeci. Cu atât mai rău pentru ţară, căreia dintr-un condei i-au murit o sută douăzeci din cei mai aleşi fii ai neamului. După ce

isprăvi cu număratul, Ică porunci să fie gata avioanele, dar tocmai atunci mareşalul îl convocă la Snagov.

— Ică, vino îndată. Dacu vrea să-mi facă o comunicare de mare importanţă.

La Snagov, Dacu se prezentă cu Jugănaru.

— Domnule mareşal, chestiunea se pune azi mai acut ca oricând. Dumneata, şi numai dumneata trebuie să închei armistiţiul!

— Domnule Dacu, dar parcă am mai discutat chestiunea de atâtea ori. Eu nu pot să închei nimic.

— Totuşi, stărui Dacu, ţara este în primejdie! Ruşii înaintează. În asemenea împrejurări, dumneata eşti singurul om potrivit să închei acest armistiţiu. Ai un prestigiu imens în ochii ţării, ai o autoritate de nezdruncinat în rândurile armatei, ai...

În acest moment, Ică ar fi dat cu dragă inimă o lună din cei treizeci şi opt de ani buni, să fie în Elveţia, în Spania, în Portugalia, în America de Sud, oriunde, oricât de departe, numai nu aici la Snagov, unde să fie silit să audă pentru a suta oară această discuţie stupidă, dezgustătoare şi stearpă între Dacu şi mareşal. Dar mareşalul era de altă părere. Ca şi lui Dacu, mareşalului îi plăcea conversaţia.

— Nu este aşa, domnule Dacu! Aici nu-i vorba de prestigiu şi autoritate. Aici e vorba de poziţia mea faţă de Führer. Eu nu pot să închei armistiţiul. Dumneata, da!... Dumneata n-ai nicio convenţie scrisă cu Hitler... dumneata ţi-ai păstrat relaţide politice din apus... dumneata poţi semna.

— Ba eu nu pot semna, domnule mareşal, pentru că «ăia» mi-au cerut să pun umărul ca până mâine dimineaţa să fii răsturnat. Or, eu îţi sunt amic şi nu vreau să te răstorn. Ar însemna să te trădez... şi eu nu sunt trădător! Un român nu poate trăda pe un român!

— Îţi mulţumesc, domnule Dacu, pentru amiciţia dumitale!

— Te admir, domnule mareşal, pentru intransigenţa dumitale!

— Te admir, domnule Dacu, pentru intransigenţa dumitale!

Dacu plecă şi mareşalul spuse lui Ică:

— Mâine dimineaţa vreau un consiliu de miniştri. Nu mai avem prea mult timp de pierdut.

Cui i-o spunea mareşalul? Lui Ică?... Parcă Ică n-ar şti că nu-i timp de pierdut. Totuşi Ică, în loc să se ducă de-a dreptul la aerodrom, cum îl îndemna inima lui înţeleaptă, trebui să execute

ordinul Dezrobitorului şi să convoace consiliul la Snagov pe a doua zi dimineaţa. Posomorît, mareşalul vorbi miniştrdor săi:

— Domnilor, trăim un ceas grav. Armata Roşie vine şi dă peste noi. Muncitorimea se înarmează pe faţă contra nemţilor. Din nefericire, armata este şi ea mai prejos decât mi-aş fi putut închipui. Nu mai vrea să lupte alături de nemţi. M-am gândit astă-noapte s-o blamez printr-un ordin de zi. Dar mi-am dat seama, că dacă o să fiu prea aspru cu armata, va fi şi mai rău. Am nevoie de ea, pentru că vreau să organizez rezistenţa. Planul e gata. Ne vom fixa pe linia Focşani-Nămoloasa-Galaţi. Guvernul îl vom instala la Haţeg. Iar dacă nici această linie nu va putea ţine, vom rezista, împreună cu armata germană, pe o linie care merge de la Olteniţa până la Bihor... Iar dacă nici această linie nu va ţine...

Uşa se deschise şi Enăchescu intră, dar se opri la un pas de prag. Mareşalul înţelese.

— Mă iertaţi! zise el miniştrilor.

Şi se apropie de aghiotant, care-i şopti ceva.

— Ică! strigă scurt mareşalul.

Afară îl găsiră pe George Viziru foarte agitat.

— Domnule mareşal, ieri a fost domnul Dacu la dumneavoastră să vă ceară din nou să semnaţi armistiţiul. Dumneavoastră, însă, l-aţi refuzat iar. Dar nici Dacu nu vrea să semneze. De aceea, după ce a vorbit cu dumneavoastră, ca să câştige timp, a cerut comuniştilor o nouă amânare până azi dimineaţă, sub motivul că ar vrea să stea de vorbă cu unchiu-meu Dinu asupra acestei probleme. Dar azi dimineaţă, domnul Dacu a venit la unchiu-meu spre a căuta împreună cu el un nou mijloc de a-i amâna pe comunişti. Şi au căzut sorţii pe mine că vin la dumneavoastră să vă rog să cereţi regelui o audienţă pe după masă la cinci. Asta va uşura situaţia domnului Dacu, care va putea spune comuniştilor că dumneavoastră aţi cerut audienţă la palat, probabil ca să comunicaţi regelui că v-aţi hotărât să semnaţi armistiţiul, aşa că n-ar mai avea niciun rost să se formeze un nou guvern. Vă rog, dar, domnule mareşal, cereţi audienţă la palat. Aceste câteva ceasuri în plus contează enorm. Fiecare minut de întârziere este pentru noi preţios. Suntem în război. Poate tocmai pe chestia noastră anglo-americanii se vor certa cu ruşii. Sau poate îi vor hotărî, cel puţin, să nu se atingă de noi.

Instinctiv, mareşalul se întoarse spre Ică:

— Ică, ce spui?

Deşi atât de nerăbdător, Ică era şi el de părere că o amânare de câteva ceasuri – şi câte nu se pot agonisi în câteva ceasuri! — era bună.

— Să mergem la palat, domnule mareşal!

Aici, un frison lung şi dureros întrerupse şirul clar al amintirilor lui Ică. Palatul regal!... Ce caută el aici, la palatul regal? Cum a ajuns el aici, în seiful regal? Atâta ţinea minte: că, în tot timpul audienţei, regele, mai bâlbâit ca oricând, se uita mereu îngrijorat spre uşă, cu o teamă atât de comunicativă, încât Ică se simţi rău de la început. Ce are dobitocul ăsta de rege să se uite cu atâta spaimă spre uşă?

— Sire, îl auzi Ică pe mareşal, sunt mereu presat de domnii Dacu şi Dinu să închei armistiţiul. Le-am explicat: eu nu pot semna armistiţiul. Onoarea mea de militar mă împiedică să întorc armele împotriva nemţilor!

Mihai îşi bâlbâi răspunsul:

— Cum? Nu ştii, domnule mareşal? Aliaţii au renunţat la articolul 1 din armistiţiu. Aliaţii cer să întoarcem armele împotriva nemţilor numai dacă ne atacă.

— Sire!... Nu ştiu nimic!

— Cum se poate? Nu v-a informat Dacu?

— Dacu? făcu mareşalul, uimit peste măsură. Dacu ştie?

— Dacu ştie de ieri! răspunse regele, care se uită iar îngrozit înspre uşă. Nu înţeleg de ce a uitat să v-o spună.

— N-a uitat, Sire! răspunse mareşalul, din nou calm. Dacu m-a menajat. Dacu ştie că eu nu vreau să semnez niciun fel de armistiţiu, în nicio condiţie, dacă mi se cere să-l părăsesc pe Hitler cu care m-am aliat până la victoria finală. Războiul nostru, măria-ta, are un scop: să salvăm lumea de comunism şi comunişti. Aşa că, pentru mine, cu sau fără articolul 1, totuna e: refuz să semnez! Vreau să lupt mai departe, aşa cum m-am angajat faţă de Hitler. Hitler mi-a cerut regimente noi. Îi voi da tot ce este în ţara românească până la ultimul om. Eu mă retrag cu armata pe linia Focşani-Nămoloasa, unde-mi organizez rezistenţa. Şi dacă va trebui să mă retrag şi de acolo, măria-ta, voi...

Atâta mai auzi Ică. Tot ce s-a petrecut după aceea îi apărea acuma ca un talmeş-balmeş de imagini scurte şi nebuloase. Un

rege speriat, o uşă larg deschisă... muncitori înarmaţi... scări... pană voită la lift... şoapte... şi apoi camera aceasta a seifului regal! Nu mai era vis, ci realitate... Dar o realitate în seif! Ce caută el tocmai în seif?

Toată viaţa lui, Ică a fost un visător. Un mare visător. Visa numai în mare. Moşii mari. Fabrici mari. Construcţii mari. Şi uzine mari, în care să se fabrice numai valută forte: franci elveţieni, dolari, lire sterline, în cantităţi mari, nemăsurat de mari... şi toate să fie ale lui. Era un mare visător, Ică. Dar niciodată, oricât de mari ar fi fost visurile lui, n-ar fi visat că la un moment dat ar putea ajunge atât de sus, încât să fie găzduit în însăşi camera seifului regal. Cine l-a închis aici, în seiful regal? Muncitorii? Dar ce au muncitorii cu el? Ce rău le-a făcut? Cât e de când a decorat zece din ei? Şi doar mai avea de gând să decoreze! Zeci şi sute! Masa lui e plină de liste de muncitori pe care urma să-i decoreze!... Şi drept răsplată, uite!... Muncitorii îl închid! Muncitorii pe care i-a decorat şi pe care voia să-i mai decoreze să-l închidă, când el pentru asta lupta: să-i vadă pe muncitori înfrăţiţi cu patronii, pentru că la noi nu-i ca în altă parte, unde bogaţii sunt foarte bogaţi şi săracii foarte săraci. Aici, un bogătaş este aproape un om sărac... şi săracul este aproape un om bogat! Atunci, ce sens ar avea lupta de clasă?... La noi, lupta de clasă ar însemna lupta între fraţi!... De ce luptă între fraţi, când, de patru ani, însuşi Ică a stabilit printr-un decret că de la data cutare şi cutare lupta între fraţi încetează! Iar dacă în principiu lupta de clasă este o aberaţie într-o ţară în care nu există clase sociale, ci numai categorii de cetăţeni ceva mai bogaţi şi cetăţeni ceva mai puţin bogaţi – şi dacă, în fapt, lupta între fraţi a încetat, ce caută Ică aici, sub lacăt, în seiful regal? Nu! Trebuie să fie o eroare la mijloc. Ică n-are niciun motiv să se sperie!... Muncitorii nu se pot plânge de el!... Şi apoi madam Astromanda Nostradama! A uitat cu totul de madam Astromanda Nostradama! Şi de madam Salamandra Perrucchia! Oare nu i-a prezis de atâtea ori madam Astromanda Nostradama şi nu i-a confirmat madam Salamandra Perrucchia că cel care se va naşte în zodia Săgetătorului va fi norocos şi că va trăi până la vârstă de şaptezeci şi opt de ani? Deci, Ică n-are de ce să se teamă că i s-ar putea întâmplă ceva rău!... Numai de n-ar fi atât de frig în camera aceasta a seifului regal!... Ce frig! În august, în zi călduroasă cum n-a mai fost toată vara alta la fel şi să-i fie atât

de frig lui Ică, încât să se vadă silit să-şi ţină fălcile cu mâna să nu-i mai clănţănească măselele, aşa, fără milă... Şi asta, în seiful regal! Norocos... şi să tremure, sub cheie, de frig, în camera seifului regal! Ce caută el în seiful regal?

Ică îşi punea întrebarea, dar totul tăcea împrejur. Abia mult mai târziu, când uşa se deschise şi în prag apăru un muncitor înarmat, Ică, deşi vicepreşedinte al consiliului de miniştri cu puteri de preşedinte, puse toată prudenţa şi toată buna lui creştere să întrebe:

— Dacă nu vă supăraţi, domnule, ce caut eu, aici în seiful regal?

Muncitorul, cu o licărire care-i juca veselă şi neastâmpărată în ochi, îi răspunse:

— Trebuie să fii măgulit, domnule! Dacă regele te lasă singur cu seiful lui, este o dovadă că te bucuri din partea lui de o mare-mare încredere!

* * *

Mai puţin pierdut în visuri şi mult mai dârz cu realitatea, mareşalul, singur, în camera de gardă a ofiţerilor, cerea sorţii socoteală pentru această supremă insultă. El – arestat! El, mareşalul, care a dat lovitura de stat fără vărsare de sânge, el, omul croit – cum zicea Ică, şi mareşalul nu poate uita – din piatră şi din fulger! – el, care a redat ţării onoarea, el, care a consolidat dinastia şi a redat coroanei prestigiul, el, care a stârpit abuzurile administrative, el, care a restabilit cinstea în mânuirea banului public, să fie arestat! De ce? Pentru că a acoperit oastea de glorie şi a dus-o până la Stalingrad? Pentru că a repus naţia în drepturile ei? Pentru că a scăpat ţara de bolşevism? Pentru că a redat naţiei conştiinţa rolului ei misionar în civilizarea Europei! Abia ieri dimineaţa a reînnoit ordinul ca toate femeile care umblă cu rochii scurte până peste genunchi pe bicicletă şi ca toţi bărbaţii care intră în localuri numai în cămaşă şi fără cravată să fie arestaţi!... Ce poţi cere mai mult unui om care a venit singur la putere, fără prieteni politici, fără program politic, fără partid, în numai patru ani de guvernare pentru renaşterea ţării? Şi unul ca el să fie arestat! De ani de zile se întreabă omenirea: ce s-ar fi făcut Europa dacă nu apărea Hitler?... Dar neamul acesta românesc de ce nu se întreabă: ce s-ar fi făcut ţara dacă nu se ivea mareşalul?... Unde ar fi fost astăzi ţara fără mareşal? Tot

sub călcâiul lui Carol II şi al camarilei lui!... Şi bine ar fi fost să fi lăsat ţara sub călcâiul lui Carol II... Altceva nici nu merită ţara aceasta! Un neam care dă voie să fie arestat un mareşal Antonescu nu are drept la o soartă mai bună!... El, arestat!... Adineauri, în momentul în care a fost poftit, cu revolverele în mână, să părăsească odaia regelui, mareşalului i se păru gluma atât de sinistră, încât a strigat muncitorilor înarmaţi:

— Nenorociţilor, mâine dimineaţă veţi fi împuşcaţi!

Şi regele? Cum au năvălit ăia să-l aresteze, regele s-a strecurat spre uşă şi a dispărut! Act de laşitate mai potrivit acestui degenerat prost, stricat, fricos, lacom ca tat-său Carol II, nu se putea găsi. El, afacerile lui şi le-a aranjat. Numai cu două zile înainte, a aflat mareşalul de la Belciug:

— Domnule mareşal, anglo-americanii i-au dat ordin regelui să nu fugă din ţară şi să stea pe loc, pentru că, aici, ei au nevoie de un rege. Şi dacă ei vor aici monarhie, i-au spus anglo-americanii, sovieticii nu se vor opune. Lui să nu-i pese de sovietici. Ei vor aranja cu sovieticii totul. El trebuie numai să-şi păzească tronul. De aceea, primul lucru care i se cere este să accepte armistiţiul. Dacă nu acceptă armistiţiul şi rămâne mai departe aliatul lui Hitler, mâine, când sovieticii se vor găsi aici, anglo-americanii nu-i vor mai putea fi de niciun folos. Dar dacă el acceptă armistiţiul, ei îi vor recunoaşte toate drepturile lui de suveran şi de...

Completă mai mult murmurând:

— ... şi de acţionar al trusturilor anglo-americane... inclusiv tot ce are de încasat din trecut!

Regele! Tot ce a putut aştepta de la fiul lui Carol II a avut: laşitate, murdărie, trădare! Nu regele îl va scoate de aici! Şi mareşalul nici nu se gândeşte la rege. Singurul care-l poate salva este Führerul. Oare nu Führerul l-a salvat şi pe Duce? Desigur! Prin urmare, de ce nu l-ar salva şi pe el! Şi el, tot bun prieten cu Führerul este, tot fidel aliat al Führerului, tot dispus să-l ajute până la ultima picătură de sânge pe Führer să instaureze noua ordine europeană!... Führerul îl va salva! Şi atunci... atunci... însuşi mareşalul se îngrozeşte la gândul ce va face atunci! Va fi mânia lui dumnezeu! Până acum n-ar fi crezut că în inima unui om poate încăpea atâta mistuitoare dorinţă de răzbunare!...

I s-a spus la începutul guvernării că este un Vlad Ţepeş! Vorbe! Vlad Ţepeş va începe mareşalul Antonescu să fie numai

după ce va ieşi de aici. Un Vlad Ţepeş pe lângă care însuşi diavolul va fi un înger blând şi milostiv!... Milă! Nimic! Să nu i se vorbească de milă! Va împuşca fără milă... Fără milă, fără judecată, fără considerente sentimentale! Va proclama, ca şi Ducele, România republică naţional-fascistă şi va împuşca. Mai întâi, îl va împuşca pe rege!... Apoi, pe Dacu! Dacă ar putea, l-ar împuşca pe acest făţarnic de Dacu de o mie de ori. Cu mâna aceasta a lui îl va împuşca... Apoi va împuşca pe comunişti. Pe toţi comuniştii îi va împuşca, pentru ca altădată să nu mai îndrăznească să-l aresteze! Pe el să-l aresteze! De ce să-l aresteze pe el, Dezrobitorul? Ce rău le-a făcut? Ce rău a făcut cuiva mareşalul, care n-a ucis în casa lui un pui de găină! Un pui... un singur pui... n-a ucis în casa lui... şi să vină aceşti bolşevici să-l aresteze!... Dar nu-i nimic!... Hitler lucrează pentru el! Hitler îl va salva! Şi atunci îi va împuşca pe toţi, fără alegere! Şi armata! Armata lui, care are neobrăzarea să nu-l mai asculte! O va împuşca! Pe toată o va împuşca şi va organiza o nouă armată, din suflete cinstite, curate, devotate, care vor relua lupta împotriva bolşevicdor şi care, dacă vor jura că mai bine să moară până la unul decât să-l trădeze, vor muri până la unul!... Numai să vină Hitler cât mai degrabă!... Şi Miţa! Ce o fi făcând Miţa în momentele acestea îngrozitoare!... E dispersată biata Miţa!... Mareşalul nici nu ştie bine unde s-a dispersat scumpa lui Miţa!... Dar ea, o fi ştiind, oare, acolo, în dispersarea ei, unde se află scumpul ei Ionică acum?... Miţo!... Unde eşti, Miţo?... În curând voi avea iar nevoie de tine... Să vină Hitler să mă salveze şi vom lucra din nou împreună la renaşterea ţării!

Zeci de kilometri a străbătut mareşalul între cei patru pereţi ai odăii, mânat de gândurde lui, ba indignate, ba exaltate, aşteptând un semn de la Hitler, până a auzit cheia în broască. Mareşalul tresări, aspiră prelung aerul, cu gâtlejul strangulat de emoţie, şi se repezi la uşă, dar trebui să se dea îndărăt: în faţa lui stătea un grup de muncitori cu câte o armă pe umăr.

— Vreţi să mă împuşcaţi?

— Nu! primi el răspunsul. Fără judecată noi nu împuşcăm pe nimeni! Poftim!

Docil, mareşalul îi urmă. Unde l-au dus şi cât a trecut până s-a făcut ziuă, mareşalul nu-şi mai dădea seama. Într-o tensiune chinuitoare, mareşalul asculta fiecare zgomot, fiecare şoaptă, după care se aştepta să vadă soldaţii lui Hitler dând buzna pe

uşă. Sleit de puteri, adormi spre dimineaţă pe scaun, dar deodată sări în picioare: îl treziseră nişte bubuituri.

— Ce-i asta? întrebă mareşalul pe omul care stătea în prag şi-l păzea.

— Nemţii bombardează capitala!

Automat, mareşalul îşi duse mâna la gât să-şi controleze tunica, dacă e bine încheiată. Dar nu găsi decât reverul hainei civile cu care se prezentase ieri după amiază la rege. Contrariat, începu să zbiere:

— Daţi-mi drumul! O să vă împuşc pe toţi! Daţi-mi drumul! Veţi da socoteală domnului Hitler!

Muncitorul îşi schimbă puşca de pe umărul drept pe umărul stâng şi răspunse, liniştit:

— Avem o veste bună pentru dumneata, domnule Antonescu! Hitler a constituit la Viena un guvern românesc sub prezidenţia lui Brebu!

Cu genunchii tăiaţi, mareşalul căzu pe scaun, fără să-şi poată descleşta gura. Apoi, cu exasperare sălbatică, îşi înfipse unghiile ambelor mâini în obraji şi începu să urle:

— Nu se poate! Nu se poate! Minţi! Hitler e aici! Brebu e mort! Nu se poate!

— Ba nu-i mort de loc, domnule Antonescu. Îţi dau şi adresa exactă a guvernului Brebu: Hotel Bristol, Viena!

Mareşalul amuţi. Toţi l-au trădat!... Toţi!... Până şi Führerul!... Bunul lui prieten Führerul nici n-a încercat să-l salveze, ci l-a înlocuit, ca pe o slugă, cu Brebu!... Cu un derbedeu ca Brebu!

Moale ca o cârpă, mareşalul se încovoie, zdrobit de durere şi de ruşine. Trădat! Toţi l-au trădat! Regele, Dacu – şi acum Führerul. Prietenul lui bun, Führerul. Acest Führer nemernic şi mincinos, care, în cele din urmă, tot pe Brebu l-a adus la putere!

* * *

Treji au stat în noaptea de 23 August şi doctorul Mihăiescu independentul şi Rică Precup, directorul ziarului de convingere «întărirea Neamului» şi Ionescu Ciurcheni, directorul ziarului de atitudine «*Primenirea Neamului*» şi subtilul critic Leahu şi mulţi alţii – şi, toţi, la Capşa şi, toţi, melancolici, în afară de Sotir, care, în sentimente, înţelegea să rămână consecvent până la ultimul glonţ: să nu lase muşchiuleţul din mână, atât timp cât îl poate

mânca, sub indiferent care regim. Acu, noaptea la 10, când află de armistiţiu, Sotir socoti util să fugă până la Şmilovici:

— Şmilovici, te-a văzut dumnezeu! Democraţia să trăiască! Tot noi, democraţii, am învins! Ce să-i faci, Şmilovici! Aşa a fost şpilul. Am trebuit să fim rasişti! Ordin cu tăierea capului şi cu amendă! Nu se putea!... Trebuia! Ni se uitau nemţii în chelie!... Porcii!...Dar bine că a trecut, Şmilovici dragă... şi zi-i bogdaproste că n-ai păţit ce-au păţit ăilalţi, calicii tăi din Văcăreşti şi Dudeşti! Acu, cel puţin ştiu că o să-mi faci o haină englezească, adevărat englezească.

Este?

Şi cum i-a spus Şmilovici:

— Este!

ca prin farmec i s-a făcut foame şi lui Sotir, care, fără să-şi mai piardă vremea o secundă, a şi luat-o la goană spre Capşa, îngrozit că n-o să mai găsească un loc liber. Dar a găsit – şi unde? Chiar printre prietenii lui, care se uitau la Leahu cum se trage cu ambele mâini de păr, în plină criză profetică:

— Pentru orice om cinstit e clar că mareşalul ne-a adus la marginea prăpastiei. De aceea, trebuie cu toţii, absolut cu toţii, să mulţumim lui dumnezeu că ne-a trimis în ceasul al doisprezecelea pe comunişti...

— Aha! făcu Sotir. Iar începe! Păi bine, Leahule! Acelaşi cântec ni l-ai mai spus acum douăzeci şi cinci de ani cu Neaţă, apoi cu Jugănaru, apoi cu Carol II, apoi cu Brebu, apoi cu mareşalul...

— Au fost alte împrejurări! îi răspunse Leahu tăios şi continuă: Comuniştii, prin energia şi autoritatea lor, vor izbuti să sudeze între ele toate clasele sociale şi toate interesele: burghezia, ţăranii, minorităţile, capitalul străin. Graţie comuniştilor se va stabili armonia între proprietatea mare şi ţărănime, între patroni şi muncitori, între burghezia noastră protecţionistă de până acum şi capitalul străin. Sub regimul comunist, proprietarii de pământ vor putea face cultură intensivă şi extensivă şi vor prospera, capitaliştii vor pune în funcţiune uzine uriaşe şi vor prospera, ţăranii care nu vor fi împroprietăriţi vor putea fi bine plătiţi în agricultură şi vor prospera... Sub regimul comunist, se va putea marca în istoria ţării o epocă de admirabilă solidaritate cinstită şi trainică între toate clasele sociale...

— Aţi auzit! năvăli tocmai atunci Curelea. Mărunţelu a şters-o!

— Nu mai spune! făcu Mihăiescu, stupefiat. Şi unde?

— Probabil prin Elveţia sau Portugalia, unde-şi ţine puşculiţa.

Sotir, foarte atent la peştele pe care-l mânca, întrebă:

— Dar ce-i graba asta pe el?

— Pesemne că-i grabă, că a lăsat şi o scrisoare. Zice că pleacă în străinătate să organizeze rezistenţa morală.

În clipa aceasta intră ca o furtună Aristotel:

— Aţi auzit! Stănică Popescu a şters-o!

— Ştiu! făcu Sotir. N-a şters-o! A plecat... să organizeze rezistenţa morală!

Aristotel, care credea că ţine informaţia de la prima mână, furios că s-a făcut de râs, înjură:

— Mama lui de Nelu! Zicea că n-o ştie nimeni. Dar de Sarailie aţi auzit?

— Ce? întrebă Rică Precup.

— Că a şters-o şi el?

— Ştiu! făcu Sotir. Tot pentru a organiza rezistenţa morală.

Aiurit de cel mai ruşinos eşec pe care l-a înregistrat vreodată în cariera lui de reporter, Aristotel se strecură iute printre mese şi ieşi, trântind uşa după el. Rică Precup oftă cu năduf:

— Ai dracului borfaşi! Să-şi organizeze rezistenţa morală peste graniţă, în lire şi dolari. Şi noi, ca nişte proşti, să ne organizăm rezistenţa morală aici, cu bolşevicii pe cap şi cu leii noştri mizerabili.

La fel de îngrijorat era şi Ionescu Ciurcheni, care puse degetul de-a dreptul pe rană:

— Acu, ce ne facem, oameni buni? Lăsăm pe ruşi să dea peste noi?

Sotir trânti furculiţa şi cuţitul în farfurie:

— Eu, fraţilor, sunt botărât!

Surprinşi de gravitatea cu care Sotir le vorbea, toţi îl priviră intrigaţi:

— Şi ce ai de gând, dragă Sotir?

— Aud că Dacu organizează un batalion! Ultimul batalion. Mă înscriu la el voluntar. O dată moare omul. Cel puţin să moară frumos!

* * *

După ce constatară că n-au cu ce-şi organiza rezistenţa

morală, cei doi înfipţi ai pământului, Rică Precup şi Ionescu Ciurcheni, desperaţi, o luară spre periferie, din cârciumă în cârciumă, până ajunseră pe şoseaua Pantelimon. Aici, croiţii strămoşeştilor vitejii daco-romane, biciuiţi de neclintitele imperative ale civilizaţiei, simţiră, ca orice om civilizat sub camuflaj total, nevoia de a se apropia de un gard. Se sfătuiră, se uitară împrejur, se hotărâră, se apropiară, dar încremeniră. La picioarele lor, o umbră încovoiată până la pământ şoptea stins, fără niciun fel de accent:

— Cuţu, cuţu!

Făcu doi paşi şi se opri:

— Cuţu, cuţu!

Mai făcu doi paşi şi iar se opri:

— Cuţu, cuţu!

Plictisiţi, cei doi înfipţi făcură un pas înapoi, ca să-şi caute un loc mai prielnic, dar Rică Precup se trezi şi-l apucă de braţ pe Ionescu Ciurcheni:

— Stai!

Aprinse lanterna, văzu în patru labe un om în zdrenţe, îi cercetă chipul murdar şi neras şi strigă îngrozit, parcă ar fi văzut un strigoi:

— Gogu Elefterie!

Sări şi Ionescu Ciurcheni:

— Gogule! Coane Gogule! Ce faci aici, coane Gogule?

Ei vorbeau, dar Gogu nici nu-i vedea. Cu mâna întinsă şoptea mai departe, în neştire:

— Cuţu, cuţu!

— Aşa! făcu Rică Precup, care, între timp, se limpezise cu totul. Vrasăzică e adevărat!

— Ce? întrebă Ionescu Ciurcheni.

— Că de asta nu-l mai vede lumea pe Gogu Elefterie. A înnebunit!

— Vai, săracu! făcu Ionescu Ciurcheni. Nebun? Un intelectual atât de distins ca Gogu Elefterie, nebun!

— Da, dragă! De astă-primăvară, bietul Gogu Elefterie a fugit de acasă şi de atunci caută şi caută! Ştii ce caută?

— Ce?

— Căţelul doamnei mareşal.

— Şi Adriana? strigă îngrozit Ionescu Ciurcheni. Ce se va face Adriana?

— Îţi închipui! răspunse Rică Precup, trist. Abia de aci înainte micuţa lui Adriana va rămâne nemăritată.

* * *

În noaptea de 23 August n-au stat treji numai un doctor Mihăiescu, un Leahu, un Rică Precup, un Ionescu Ciurcheni, sau un Sotir – ci şi Dacu. În camera acestei figuri mondiale nu mai era loc nici pentru un ac, atâta lume venise în fugă să-l audă pe sfinxul de la Bădăcin, cum a scos ţara din război şi a smuls-o din ghearele lui Hitler. Prieteni mulţi şi vechi, care aşteptau răsplata credinţei lor fanatice în puterea supraomenească a preşedintelui lor de a înfrânge forţele răului fascisto-hitlerist şi străini mulţi, care veneau să i se închine şi să se înfrupte şi ei din înţelepciunea atotînvingătoare a acestei figuri mondiale, unice şi inimitabile. Şi în mijlocul acestei mulţimi care-i sorbea fiecare cuvânt, Dacu povestea cum a salvat el ţara în ceasul al doisprezecelea, când se afla la marginea prăpastiei. Dacu era în vervă.

— Am luptat, dragilor, din răsputeri, să-l conving pe mareşal să semneze, dar n-a vrut. Zicea că vrea să rămână credincios acelui Hitler care ne-a dus ţara de râpă, cu aventura lui războinică. I-am dat, dragilor, toate argumentele posibile, i-am arătat că Hitler este un om incorect, care stă de vorbă cu el cât are nevoie de soldaţii şi de petrolul şi de grâul nostru, dar că mâine îl va pune la zid, ca pe toţi generalii lui... Toate au fost în zadar, dragilor! Mareşalul nu voia să audă! L-am ameninţat că voi agita chiar eu împotriva lui, dacă nu semnează... şi ştiţi ce mi-a răspuns? Nu mă tem nici de dumneata, nici de rege, nici de nimeni! Dacă am pe Hitler în spatele meu, sunt mai tare decât voi toţi la un loc!... Când l-am auzit cum vorbeşte, i-am răspuns: Domnule, între noi doi, nu mai există nimic!... Şi am sfătuit pe rege să facă un guvern de generali!... Aşa am scăpat ţara de catastrofă, domnilor! Dar nu-mi fac din asta un merit, domnilor. A-ţi pune viaţa în joc în tot timpul teroarei lui Hitler, cum mi-am pus-o eu, nu este un merit, ci o datorie faţă de neam şi de ţară!

— Domnule Dacu, zise Nicuşor Staicu, unii spun că aţi primit modificarea articolului 1 din armistiţiu, dar nu i-aţi comunicat-o domnului mareşal. Se poate?

— Minciuni! Ce interes aveam să ascund această schimbare, care ar fi simplificat lucrurile şi ar fi grăbit armistiţiul! N-am

primit nimic! Şi când zic nimic care să merite atenţie, este absolut nimic. Eu nu fac diletantism în politică şi nu lansez afirmaţii gratuite sau uşuratice, ca pe urmă să fiu silit să dau socoteală. Altceva am primit: o comunicare. Dar nu avea niciun caracter oficial care ar fi putut servi de bază unei acţiuni de stat, cum este armistiţiul. Prin urmare, nu puteam transmite mareşalului o simplă informaţie, încă neconfirmată prin semnătură, ca să-l oblig să semneze numai pe baza unei hârtii lipsite de orice valoare. Eu, dragule, ştiu ce spun! I-am cerut mareşalului să încheie armistiţiul în condiţiile cunoscute de el. În definitiv, dacă ar fi avut oarecare bunăvoinţă, tot ce ar fi trebuit să afle putea afla şi mai târziu.

— Este adevărat că o dată cu mareşalul a fost arestat şi Ică, domnule Dacu? întrebă Iorgu Potecă.

— Nu ştiu nimic din tot ce s-a petrecut la palat. Mi s-a spus numai că mareşalul a rămas acelaşi încăpăţânat: nu semnează!... Dar că şi Ică a fost arestat, n-aş putea să v-o spun, pentru că nici n-am avut pe cine să întreb. Până acuma un ceas, când mi s-a comunicat că sunt şi eu ministru în cabinetul de generali, am fost un particular. Cum puteam, eu, particular, să mă interesez de soarta lui Ică şi a mareşalului!

Era atâta umilinţă afectată în tonul şi cuvintele lui Dacu, încât toţi râseră cu poftă. Dacu, deşi măgulit de efect, nici nu-şi ridică ochii. Continua, modest, să scrie istorie, mulţumit că cei care-l ascultă îl şi înţeleg:

— Da, dragilor! Şi apoi, singurul care mi-ar fi putut da informaţii precise era regele. Dar regele, îndată după arestarea lor, a plecat din Bucureşti. De altfel, dragilor, nu mă desolidarizez în niciun fel de arestarea mareşalului. Toată guvernarea lui a fost o greşeală. O greşeală pe care ţara, dragilor, a plătit-o scump. Nu mă îndoiesc că mareşalul a avut cele mai bune intenţii să aducă servicii statului. Dar aceste intenţii s-au tradus în fapte dăunătoare liniştii, păcii şi prosperităţii acestui popor. Aceasta, din mai multe motive. În primul rând, pentru că a făcut politica sa externă alături de Germania şi prin aceasta a călcat tradiţiile şi aspiraţiile noastre. În al doilea rând, pentru că a avut o guvernare dictatorială, care nu se adapă din forţele vii ale naţiunii. Iar în al treilea rând, pentru că a dat voie Germaniei să pătrundă în armata noastră şi în viaţa noastră economică. Pe scurt, mareşalul n-a lucrat cu

asentimentul poporului. Mareşalul este singurul vinovat de dezastru, pentru că a condus armatele greşit şi pentru că a condus ţara greşit, cu toate că eu am protestat mereu, prin memoriile mele, împotriva acestei politici. Eu am fost, precum ştiţi, dragilor, totdeauna împotriva lui Hitler şi numai pentru o politică externă alături de aliaţii noştri tradiţionali, în fruntea cărora se află Rusia. Şi acum suntem din nou aliaţi cu Rusia, aşa cum e şi firesc. De altminteri sunt cunoscute vechile mele sentimente pro-sovietice, ca să vă mai vorbesc de cele de acum.

Şi, spre a-şi concedia musafirii, se ridică şi, cu un patetism uimitor la vârsta lui, strigă, ţinându-şi pumnul întins în aer:

— Da, dragilor! Democraţia a învins. Lupta noastră abia de aci înainte începe... Aşa cum v-am spus-o de atâtea ori, aşa se va întâmpla: noi vom fi ultimul batalion care va rămâne în picioare pe câmpul de luptă... Bună seara!... Jugănarule, Iorgule, Ohăbiţă, voi staţi aici!... Şi voi, dragi nepoţei!

Şi-n liniştea nopţii, Dacu îşi continuă munca, în comitet restrâns.

— Până în trei-patru zile îi vom avea pe ruşi aici. Este regretabil că până acum tot n-am găsit o definiţie precisă a învingătorului şi tot nu ştim exact cum trebuie să tratăm pe învingător... Este foarte regretabil. Dar, pentru că n-avem timp de pierdut cu regrete, am făcut o schiţă de proiect, pe care-mi permit s-o supun aprobării voastre. În ea sper că veţi afla ce regim trebuie să aplicăm deocamdată învingătorului. Vă rog să fiţi atenţi şi să-mi răspundeţi printr-un da sau un nu dacă sunteţi pentru sau contra fiecăruia din punctele acestui proiect, care, vă repet, este provizoriu, întrucât urmează a fi completat. Aşadar, propun să numim în posturile diplomatice din străinătate, oamenii noştri. Da?

— Da!

— Să întârziem însămânţările.

— Da!

— Să nu reparăm niciun tractor şi nicio unealtă.

— Da!

— Să încurajăm specula.

— Să provocăm inflaţia.

— Da!

— Să punem piedici la arestarea şi judecarea criminalilor de război.

— Da!
— Să împiedicăm epuraţia.
— Da!
— Să împiedicăm înlăturarea oamendor noştri din poliţie şi să luptăm pentru mărirea numărului lor.
— Da!
— Să sabotăm condititţiile armistiţiului.
— Da!
— Să sabotăm munca în fabrici, în uzine, în porturi, la căile ferate.
— Da!
— Să nu facem nimic pentru ameliorarea transporturilor.
— Da!
— Vă mulţumesc, domnilor! Sunt fericit că şi în aceste noi împrejurări armonia în partid rămâne aceeaşi.
Îşi scoase pămătuful, îşi pudră cu gesturi scurte, graţioase, feminine, obrajii, fruntea, nasul, bărbia şi urmă:
— Trebuie, domnilor, să fim dinamici. Fără dinamism nu vom ajunge departe. Şi inamicul asta aşteaptă: să nu fim dinamici. Eu m-am angajat faţă de istorie ca, în lupta aceasta cu duşmanul din răsărit, ultimul batalion care va rămâne în picioare să fie al nostru! Nu uitaţi, domnilor!... Noi vom fi ultimul batalion. Fiţi deci, dinamici, domnilor! Azi nu ne mai rugăm noi de putere. Azi se roagă puterea de noi. Noapte bună!
Dar Dacu nu se culcă. Singur, aplecat peste masă, Dacu scrise, şterse, şterse, scrise, până se făcu ziuă. Şi puţin după ce se făcu ziuă, se ivi în pragul Sfinxului — Didi Prăpală. Îl poftise Dacu la el de aseară, prin nepotu-său Romulus. Deşi trecuse prin multe, Didi Prăpală, sau cum i se spunea mai pe scurt în lumea ordinii şi siguranţei statului: Hrişcă, părea mereu tânăr şi neschimbat. În ochii lui sclipea, ca şi în urmă cu douăzeci şi cinci de ani, când, împreună cu Lulu Malacu şi alţi patru amici, a ucis-o pe tutungioaica de pe Bulevardul Dacia, aceeaşi vie dorinţă de a face ceva pentru ţară. Însărcinat, după eşecul rebeliunii, să ţină locul lui Brebu la conducerea legionară, Hrişcă a ştiut să rămână în umbră în tot timpul războiului. Dar astăzi, când forţele democratice naţional-ţărăniste au învins, Didi Prăpală nu mai avea niciun motiv să se ascundă. Forţele democratice naţional-ţărăniste aveau nevoie de el – şi Hrişcă ar fi fost un prost să nu răspundă îndată la chemarea lui Dacu, supremul moştenitor

spiritual al lui Aureliu Cziuczziewicz.

Dacu ieşi cordial şi radios înaintea lui Hrişcă:

— Domnule Prăpală, în sfârşit! Bine că a învins democraţia! Acuma vom putea colabora cu folos pentru ţară. M-am gândit la dumneata şi la toţi prietenii dumitale. Cred că pentru legiune a sosit ceasul eliberării. Nu veţi mai trebui să rătăciţi de colo, până colo, fără nicio stare politică. Partidul meu naţional-ţărănist îşi ţine uşile larg deschise pentru toţi oamenii legiunii. De aci înainte veţi putea lucra legal, la lumina zilei, aşa cum se lucrează într-o adevărată democraţie.

— Vă suntem recunoscători, domnule Dacu. Vrem să avem şi noi, în sfârşit, o situaţie legalizată, ca toţi oamenii cinstiţi care luptă pentru neam şi ţară. Spuneţi-mi numai ce trebuie să fac.

— Şezi jos aici şi aşterne o scrisoare. Mi-o adresezi mie, ca preşedinte al partidului naţional-ţărănist. Spune că ai hotărât să revizuieşti bazele politice externe şi interne ale grupării dumitale şi că eşti convins că regimul totalitar nu corespunde firii poporului român. Spune apoi că recunoşti că v-aţi înşelat cu toţii în ceea ce priveşte colaborarea României cu Germania, care urmăreşte scopurile ei şi că de aceea vreţi să vă înscrieţi cu toţii în partidul naţional-ţărănist. E bine aşa?

— E straşnic, domnule Dacu!

— N-ai să regreţi! La scrisoarea dumitale eu o să dau un răspuns public, ca să ştie ţara că de aici înainte nu mai există legionari, ci numai naţional-ţărănişti. Şi cu aceasta, fuziunea dumneavoastră cu noi va fi un fapt împlinit... Scrie!

Hrişcă muie tocul în cerneală şi începu să scrie. Aşa îi găsi dimineaţa pe amândoi: Dacu, în picioare, dictând lui Hrişcă cererea de înscriere a legionarilor în partidul naţional-ţărănist. Când Hrişcă termină, Dacu îi strânse mâna:

— Felicitările mele! Să fie într-un ceas bun!

— Va fi, domnule Dacu! răspunse Hrişcă, dinamic.

De departe, răzbi o larmă de glasuri:

— Moarte asasinilor! Moarte reacţionarilor! Moarte fasciştilor! Moarte criminalilor de război! Moarte lui Hitler! Moarte legionarilor! Trăiască Uniunea Sovietică! Trăiască Armata Roşie!

Dacu îşi notă repede în minte: Se întâmplă ceea ce am prevăzut. Elementele anarhice au şi cucerit strada. Trebuie să mă pregătesc de putere, ca să fac puţină ordine în ţară. Voi trimite chiar azi un memoriu anglo-americanilor şi maiestăţii-sale

regelui Mihai.

Apoi se apropie de fereastră s-o închidă, ca să nu mai audă strigătele mulţimii, dar, uluit de cele ce văzu în stradă, începu să facă semne desperate lui Hrişcă:

— Domnule Prăpală, domnule Prăpală! Ia uită-te şi dumneata! Ce-o fi asta?

Hrişcă se apropie, se uită şi văzu cum trec camioane încărcate cu soldaţi nemţi, fără arme şi cu tunica descheiată, păziţi de soldaţi români şi muncitori înarmaţi cu puşti şi revolvere.

— Domnule Dacu! strigă Hrişcă la fel de uluit. Sunt soldaţi germani încăpuţi prizionieri pe mâna bolşevicilor noştri!

Cu o mină de dezgust şi oroare nemărginite, Dacu închise fereastra în grabă, apoi se întoarse către Hrişcă:

— Vezi! Pe cine nu laşi să moară nu te lasă să trăieşti!... Bolşevicii noştri!... au şi început să zburde!... Dar nu-i nimic, domnule Prăpală. Îi vom pune la punct... nu-i aşa?... Îi vom pune la punct, pentru că tot noi, naţional-ţărăniştii, vom fi ultimul batalion care va rămâne în picioare pe câmpul de luptă.

* * *

De dimineaţă, un avion, marcat cu un Hackenkreuz vizibil, apăru pe cer şi de aci încolo nu mai dispăru decât pentru scurte întreruperi. Avea treabă multă. Bâzâia, se învârtea cât se învârtea, apoi, deodată, cu o hotărâre îndârjită, se repezea în jos, spre acoperişuri, pentru ca, după câteva secunde, să se înalţe iar, lăsând în urma lui un bubuit surd de explozie.

— Oare ce-o fi vrând marele Führer? Să înspăiminte lumea? Cu un avion? De ce un singur avion?

— Pentru că nu are două. Ăsta e tot ce a mai rămas disponibil omului providenţial al Germaniei, spre a apăra la noi onoarea celui de-al treilea Reich: un avion!... Dar mai bine ascultă răpăitul mitralierelor noastre care pun pe fugă bandele naziste! Le auzi? Fiecare pocnet al lor sună ca un punct apăsat şi iremediabil pus nu numai aventurii fasciste de azi, dar şi întregului trecut de groază şi întuneric în care poporul român a fost silit până acum să trăiască. Un punct... şi încă un punct şi încă zece şi încă o mie. Cu cât pun azi muncitorii şi ţăranii români mai multe puncte de felul acesta, cu atât sunt mai siguri că au pus capăt istoriei boierilor şi că le-a sosit, în sfârşit, ceasul să scrie, pe o pagină albă, cu propria lor mână, o istorie nouă:

adevărata istorie a poporului român!

După trei zile, colo, sus, pe cer, nefericitul sold al invincibilei aviaţii hitleriste începu să schelălăie ca un câine strivit de maşină şi o luă la goană, să piară undeva, pe cine ştie ce câmp de fiare vechi hitleriste. Soarele de august râse, cu dinţii lui sclipitori după el – şi cerul, calm, senin, curăţat de orice urmă hitleristă, privi în jos, spre mulţimile care, ca nişte muşuroaie de furnici, se grăbeau, vesele, să iasă de sub pământ, spre a saluta izbândă a tot ce poate fi mai scump, mai aproape de inima omului care munceşte: dreptul de a se bucura liber de pâinea pentru care munceşte.

Responsabil de carte: Gh. Zarafu
Tehnoredactor: A. Vântu
Corector E. Vrancea şi D. Guberg

Dat la cules 30.05.60. Bun de tipar 20.06.60.
Ediţia I. Comanda 4539.

Tiparul executat sub com. Nr. 586 la Intrepr. Poligr. Nr. 4
Calea Şerban Vodă nr. 133—135, Bucureşti – R. P. R.